

Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse Piiblikommentaar

JOHANNENE ILMUTUSE RAAMAT

7BC

SISSEJUHATUS

- 1. Pealkiri.** Varaseimad, veel olemasolevad kreeka käsikirjad kui ka kirjutised mitmetelt kirikuisadelt alates Irenaeusega (umbes 130-202 a) annavad selle raamatu pealkirjaks lihtsalt „Johannese Apokalüpsis“. Hiljem keskaegsed käsikirjad muutsid pealkirja „Teoloogi ja evangelisti Johannese Apokalüpsis“ ja „Teoloogi püha Johannese Apokalüpsis“. (Raamatu nimi meie Piiblis on selle viimase pealkirja teisend.) Kreeka sõna apokalüpsis - 'ilmutus' tähendab tegelikult „kattest vabastamine“ ja vaimulikus kirjanduses on see eriti tuleviku kattest vabastamine. Apokalüptika oli iseloomulik kirjanduslik vorm juutide seas Vana ja Uue Testamendi vahelisel ja varakristlikul perioodil (vt 5BC 87-90) ja teatud algkoguduse kirjutajatel (vt allpool sõna „teema“ kohta).
- 2. Autor.** Ilmutusraamatu autor nimetab end korduvalt Johanneseks (ptk 1:1, 4, 9; 21:2; 22:8). Kreeka vorm sellest nimest *īōannēs* (vt Luuka 1:13 komm) esitab tavalist heebrea nime *Yochanan*, 'Johanen', mis esineb palju kordi VT hilisemates raamatutes, apokrüüfilistes ja Josephuse kirjutistes. See märgib, et autor on juut.

Mitmesugused tõendid märgivad selgesti, et autori nimi oli Johannes ja see ei olnud mitte pseudonüüm, mida paljud juudi ja varakristlikud apokalüptilised teosed kandsid. Esiteks ei tee Ilmutusraamatu autor, nimetades end Johanneseks, ühtki katset kinnitada nagu oleks tal koguduses mingi positsioon. Mitmesugused juudi ja kristlikud apokalüptilised kirjutised on omistatud heebrea patriarhidele ja prohvetitele ning kristlikele apostlitele. Kui Ilmutusraamatu autori nimi oleks ka pseudonüüm, siis võiks eeldada, et selle autor püüaks samastada end eriti ühe apostliga. Kuid lihtne väide autori poolt, et tema nimi on Johannes, „teie vend“ (Ilm 1:9; vrd Peetruse suhtumist Paulusesse – 2Pt 3:15), on tõendiks, et ta andis oma õige nime. Ilmselt oli kirjutaja kogudustele tuntud, et nimest piisas tema isiku kindlaks määramiseks ja selleks, et usaldada tema aruannet nägemustest, mida ta oli näinud.

Pealegi näib, et tavaliselt pseudonüümi ei kasutatud, kui prohvetikuulutuse and oli jõuline. Teisest küljest, Vana ja Uue Testamendi vahelisel perioodil, kui, niipalju kui teame, ei olnud ühtki (716) tunnustatud prohvetit juutide seas, tundsid vaimulikud kirjutajad sageli vajaliku olevat omistada oma teostele mõne vanaaegse hea reputatsiooniga isiku nime selleks, et saavutada teosele üldine vastuvõtt. Ei olnud ilmselt ühtki tõelist prohvetit, kes oleks rääkinud Jumala eest nagu olid seda VT prohvetid teinud. Kristuse tulekuga prohvetikuulutuse and puhkes veelkord õitsele. Esimese sajandi kristlikus koguduses ei eksisteerinud seda oletatavat vajadust pseudonüümsuse järel; kristlased olid veendunud, et nende apostlid ja prohvetid rääkisid otse Jumala eest. Kuid, kui kristlaste seas prohvetlik amet kaotas lugupidamise ja

viimaks teisel sajandil kadus, hakkasid ilmuma pseudonüümsed teosed, mis kandsid mitmesuguste apostlite nimesid (vt 6BC 41, 42). Nende tõsiasjade valgusel on mõistlik otsustada, et Ilmutusraamat, mis on pärit esimesest sajandist, ei ole pseudonüümlik, vaid on mehe teos, kelle tõeline nimi oli Johannes.

Kes oli see Johannes? UT nimetab mitut meest selle nimega – Ristija Johannes; Sebedeuse poeg, kes oli üks kaheteistkümnest; Johannes, kelle liignimi oli Markus ja ülempreester Annase sugulane (vt Ap 4:6 komm). Ilmselt ei saanud olla Ilmutusraamatu autor Ristija Johannes, sest see Johannes suri enne Kristuse ristilöömist. Ei ole ka ühtki mõistlikku võimalust, et see oli Annase sugulane, kellest ei ole ühtki märget, et ta kunagi kristlaseks sai. Samuti on vähe tõendeid, et Johannes Markus oli Ilmutusraamatu autor. Teise evangeeliumi stiil, sõnastus ja asjale lähenemine on täiesti erinevad Ilmutusraamatu omadest ja ei ole ühtki tõendit, et keegi varases koguduses oleks kunagi Ilmutusraamatut tõeliselt seostanud Markusega.

On jäänud üle Johannes Sebedeuse poeg, Jakoobuse vend. Ta oli olnud mitte ainult üks kaheteistkümnest, vaid ka Jeesuse lähedase ringi liikmeid. Peaaegu üksmeelselt peab varakristlik pärimus teda Ilmutusraamatu autoriks. Tegelikult, kõik kristlikud kirjutajad kuni 3. sajandi keskpaigani, kelle teosed on veel tänapäeval kättesaadavad ja kes sellest üldse kirjutavad, omistavad Ilmutusraamatu apostel Johannesele. Need kirjutajad on Justin Märter Roomas (u 100-165: *Dialogue With Trypho* 81), Irenaeus Lyonis (u 130-202; *Against Heresies* IV 20.11), Tertullianus Kartaagos (u 160-240: *On Prescription Against Heretics* 36), Hippolitus Roomas (suri u 235: *Treatise on Christ and Antichrist* XXXVI), Clement Aleksandrias (suri u 220: *Who is the Rich Man That Shall Be Saved?* XVII). Need tunnistused näitavad tugevat ja levinud usku varases koguduses, et Ilmutusraamatu autor oli apostel Johannes. Veel enam, mitmed varakristlikud pärimused seostavad apostel Johannese hilisemad aastad Efesose linnaga. Nii Irenaeus (op. cit. III 3.4; ANF 1 kd.416) teatab, et oma nooruses oli ta näinud eakat Polükarpust Smürnast, kes „vestles paljudega, kes olid näinud Kristust“, nende seas Johannesega, kes oli jäänud alaliselt Efesosesse kuni Trajanuse valitsusajani (98-117), Polükrates (130- u 200), Efesose piiskop, kes oli kaheksas kristlik piiskop oma perekonnas, tunnistab, et Johannes, „kes nõjatus Issanda rinnale... puhkab Efesoses“ (*Epistle to Victor and the Roman Church Concerning the Day of Keeping the Passover*; ANF 8.kd 773). Need väited ühtuvad faktiga, et Johannes pöördub Efesose ja teiste Aasia koguduste poole (Ilm 1:4, 11).

Ainus tunnistus sellest perioodist, mis näib vähendavat arusaamist, et Ilmutusraamatu autor oli apostel Johannes, pärineb varakristlikult kirikuisalt Papiaselt (suri u 163). Papiase teosed on kadunud ja kõik, mis tema töödest on olemas, on ülimalt katkendlikul kujul tsitaatides, mis on (717) säilitatud hilisemate kirjutajate poolt. Kaks neist jutustavad Johannese surmast. Üks, käsikiri 7. või 8. sajandist m.a.j, mis näib olevat kokkuvõtte kroonikast, mis on kirjutatud Philippuse poolt Side'ist (5. saj) selgitab: „Papias ütleb oma teises raamatus, et Johannes Jumalik ja tema vend Jakoobus tapeti juutide poolt.“ R.H.Charles *Revelation /International Critical Commentary/* 1. kd X1VI).

Samuti ütleb Gregorius Hamartoluse Kroonika: „Sest Papias, Hierapolise piiskop, olles ise selle tunnistaja, ütleb Issanda ütluste teises raamatus, et tema (Johannes) hävitati juutide poolt, täites selgesti koos oma vennaga Kristuse ennustust nende kohta.“ (kreeka tekst H.B.Swete'i *The Apocalypse of St.John* C1XXV).

Esimesel pilgul näivad need tsitaadid määravat, et üks kristlik ametnik, kes elas 1. saj lõpul või 2. saj algul Efesose ümbruskonnas, tunnistas, et apostel Johannes, nagu ka tema vend, tapeti

juutide poolt liiga varakult, et ta oleks võinud kirjutada Ilmutusraamatu kas Nero või Domitianuse ajal, perioodidel, millesse õpetlased selle tavaliselt paigutavad (vaata allpool „ajalooline tagapõhi“). Lähemal vaatlusel tuleb siiski tõsta mitmeid küsimusi nende tsitaatide suhte kohta. Tõsiasi, et see lõik Oxfordi käsikirjast viitab Johannesele kui „teoloogile“, märgib, et seda tsitaati on muudetud keskaegse kirjutaja poolt, kuna seda tiitlit ei ole omistatud Johannesele üheski veel olemasolevas Piibli käsikirjas enne 8. sajandit ja see ei ole tegelikult veenev, et Papias võis seda kasutada. Teine tsitaat Gregorius Hamartoluse poolt leidub ainult ühes selle kirjutaja käsikirjas. Teised käsikirjad tema töödest ütlevad lihtsalt, et Johannes suri rahus, kuid ilmselt ei tsiteeri nad üldse Papiast. Järelikult on raske teada, mida just Papias ütleb Johannese surma kohta. Kui ta kirjutab, et Johannes nagu Jakoobuski tapeti juutide poolt, ei järeldu sellest mingil viisil, et nende surm oli üheaegne või ajalt lähedane. Ilmutusraamat ise ilmutab, et selle kirjutamise ajal juudid veel põhjustasid raskusi kristlastele ja kui Johannes lõpuks kannatas märtrisurma, siis võis see väga hästi olla juutide mahhinatsioonide tagajärg.

Kolmanda tsitaadi Papiaselt annab kiriku ajaloolane Eusebius (suri a 340):

„Ma ei kõhkle lisamast tõlgendustele kõike, mida ma iial sain hästi teada presbüteritelt ja mida ma hästi mäletan, sest nende õigsuses olen ma kindel. ... Kuid, kui kunagi keegi tuli, kes on järgnenud presbüteritele, siis ma uurisin presbüterite sõnades, mida Andreas, Peetrus, Filippus Toomas, Jakoobus, Johannes, Matteus või keegi teine Issanda jüngritest oli ütelnud (kr k *eipen*) ja mida Aristion ja presbüter Johannes, Issanda jüngrid, ütlesid (kr k *legousin*). Sest ma ei arvanud, et informatsioon raamatuist aitaks mind nii palju kui elava ja ellujäänud hääle sõna.“ (Ecclesiastical History III, 39.3.4; Loeb'i väljaanne, 1. kd lk 291, 293).

See lõige on olnud paljude oletuste aluseks. Eusebius ütles, et see tähendab, et oli kaks meest nimega Johannes, kes elasid Aasias 1. sajandi teisel poolel – apostel ja üks teine mees, kes oli presbüter või vanem. Eusebiuse arvamus oli, et see viimane mees oli see, keda Papias isiklikult oli tundnud, ja et see oli Ilmutusraamatu kirjutaja, kuna apostel oli olnud evangeeliumi autor.

On aga ka võimalik tõlgendada Papiase sõnu teisiti. Nagu saksa Uue testamendi õpetlane Zahn (*Introduction to the New Testament*, 2. väljaanne, 2. kd lk 451-453) on osutanud, ei ole Papiase väites tehtud reaalselt vahet presbüterite ja apostlite vahel. Papias ütles, et ta „uuris presbüterite (718) sõnu“, ja läheb vahetult üle apostlite loetelule. Siis, kui ta nimetab „presbüter Johannes“, peab ta teda kohe üheks „Issanda jüngriks“. Tegelik vahe kahe grupi vahel, mida ta nimetab, seisneb sõnades *eipen* – 'olid öelnud' ja *legousin* – 'ütlesid', mis viitab sellele, et esimeses grupis nimetatud olid Jeesuse jüngrid, kes olid elanud ja andnud oma tunnistuse enne Papiase aega; teises grupis nimetatud elasid aga veel, ja neilt oli võimalik saada informatsiooni tema ajal. Kui Irenaeuse tunnistus (vt 7BC 716) on vastu võetud, võib apostel Johannest pidada mõlemasse gruppi kuuluvaks ja nii võis teda oletatavasti nimetada kaks korda.

Eusebiuse püüetuleta kaks Johannest Papiase väitest on mõistetavam fakti abil, et tema otsus oli mõjutatud Dionysiuse, Aleksandria piiskopi tööst (suri 265; vt Eusebius op. cit. VII 24, 25). Vastuväiteks mõnedele kristlastele, kes rõhutasid sõnasõnalist millenniumi, kirjutas Dionysius teose, mille pealkiri oli *A Treatise on the Promises*, milles ta püüdis näidata õpetlaslike argumentidega, et Ilmutusraamat oli kirjutatud mitte apostel Johannese, vaid ühe teise samanimelise mehe poolt.

Dionysius oli esimene kirikuisa, kes tegi küsitavaks Ilmutusraamatu apostelliku autorluse ja tema argumendid on jäänud klassikalisteks nende õpetlaste jaoks, kes tema vaadet jagavad.

Dionysiuse arvustuse keskseks punktiks oli see, et on olemas ilmseid erinevusi Ilmutusraamatu ja evangeeliumi keeles. Nende kahe raamatu sõnavara näitab märkimisväärseid erinevusi; terve hulk sõnu, mis esinevad erilise sagedusega ühes, leiduvad teises vaid harva. Eriti tabavad on järgmised näited: *kosmos* – 'maailm' esineb Johannese evangeeliumis 79 korda, kuid Ilmutusraamatus 3 korda; *agapaō* – 'armastama' evangeeliumis 37 korda, Ilmutusraamatus 4 korda; *alētheia* – 'tõde' evangeeliumis 25 korda, Ilmutusraamatus üldsegi mitte; *phōs* – 'valgus' evangeeliumis 22 korda, Ilmutusraamatus 3 korda; *pisteuō* – 'uskuma' evangeeliumis 100 korda, Ilmutusraamatus 13 korda; *enōpion* – 'enne' evangeeliumis 1 kord, Ilmutusraamatus 36 korda; *emos* – 'minu' evangeeliumis 42 korda, Ilmutusraamatus ei esine. Viidates Kristusele kui „Tallele“ kasutab evangeelium alati sõna *amnos*, Ilmutusraamatus on kasutatud sõna *arnion*, mis mõlemad tähendavad „tall“. Evangeeliumis on Jeruusalemm alati *Hierosoluma*, Ilmutusraamatus pidevalt *Hierousalēm*.

Dionysius osutab samuti sellele, et Johannese evangeeliumi kreeka keel on korrektne ja idiomaatiline, kuna Ilmutusraamatus on terve rida löike, mis on ebatavalised ja neid ei ole võimalik seletada korrektse kreeka keele grammatika ja süntaksi terminitega. Nende tähelepanuväärsete erinevuste põhjal evangeeliumi ja Ilmutusraamatu vahel otsustas Dionysius, et need ei ole ühe ja sama autori tööd. Sellel kriitikal on olnud suur mõju Idakiriku suhtumisele Ilmutusraamatu apostellikkuse ja kanoonilisuse kohta. Eusebius mitte ainult ei teatanud Dionysiuse argumentide üksikasju, vaid ta püüdis neid arendada Papiase väljenduse abil, mida eespool tsiteerisime. Samuti teatas ta Ilmutusraamatu kanoonilisuse kohta: „Johannese kirjutistest lisaks evangeeliumile võeti vastu tema esimene kiri ilma vastupanuta nii vanema põlvkonna kui ka kaasaegsete poolt, kuid kahe teise kirja üle on vaieldud ja mis puutub Ilmutusraamatusse, siis on olnud mõlema arvamuse kaitsjaid kuni käesoleva ajani (op. cit. III, 24.17.18; Loeb'i väljaanne 1. kd, lk 255, 257). (719) Kuigi Dionysiuse poolt esitatud tõend kahe Johannese kohta on kaaluv, tuleb enne otsustamist arvestada mitmeid teisi fakte. Dionysiuse ja Eusebiuse vaade on rajatud peamiselt kahele punktile – Papiase kahemõttelisele tsitaadile ja Dionysiuse väidetele keelelistest erinevustest evangeeliumis ja Ilmutusraamatus. Kuigi ei ole võimalik tõendada, et Papias ei viidanud kahele erinevale mehele nimega Johannes. Kui ta seda tegi, siis tema tunnistusele, nii palju kui seda võib kasutada tõendiks Ilmutusraamatu mitteapostelliku autorluse kohta, on vastu rääkinud pooltosinat kirikuisa (vt 7BC 716). Eriti tähtsad selles suhtes on Irenaeuse väited, kellel oli isiklik kontakt Polycarpuse, nii Johannese kui ka Papiase kaasaegsetega. Ta näib olevat tundnud vaid ühte Johannest, apostlit – ja väidab selgelt, et see üks kirjutab Ilmutusraamatu. Sellest lähtudes näib olevat mõistlik otsustada, et Papiase kahemõttelist väidet ei tule tugevalt peale suruda kui tõendit kahe Johannese olemasolust.

Keelelised erinevused evangeeliumi ja Ilmutusraamatu vahel on tähelepanuväärsed. Kuigi erinevused aines ja stiilis, mis ilmselt on olemas mõlema raamatu vahel, võivad olla määravad mõnel määral lahkumisevaks sõnavaraks, siis üks kirjutaja tavaliselt ei varieeri nii laialdaselt selliste sõnade nagu *alla*, *enōpion* ja *emos* (vt lk 718). Hoolimata ainekust või kirjalikust vormist, sama autor tavaliselt kasutab või jätab välja sellised sõnad täiesti teadmatult. Kui kaks teost varieeruvad nii laialdaselt nagu evangeelium ja Ilmutusraamat nende sõnade kasutamises, näib esiteks raske mõelda, et nad esitavad ühe ja sama autori töid.

Siiski see fakt iseenesest ei tähenda tingimata seda, et Johannes ei olnud mõlema kirjutise autor. Olukorrad, milles need kaks raamatut kirjutati, võivad mõistusepärast ära seletada selliste erinevuste olemasolu. Ilmutusraamatus seletab Johannes, et ta sai selle nägemused siis, kui ta oli „saarel“, mida kutsutakse Patmoseks, Jumala sõna ja Jeesuse Kristuse tunnistuse

pärast (ptk 1:9). Kuna Johannes oli seal väljasaadetu, võib oletada, et ta oli sunnitud lootma omaenese keelelistele võimetele Ilmutusraamatu koostamisel. Seetõttu ei ole üllatav, et selle raamatu keel ei ole alati idiomaatiline, et mõnikord paistavad kreeka keelest läbi semitismid, ja et selle autor ei olnud kogu aeg kindel oma grammatikas. See on täiesti vastav olukorrale, milles Johannes teatavasti kirjutas Ilmutusraamatu. Veel enam, nägemused kirjutati ilmselt üles siis, kui vaatepildid elavalt möödusid prohveti silmade eest (ptk 10:4). Võimalik, et Johannes vältis revideerimist, et mitte kaotada vaatepildi mõtet.

Teisest küljest, varakristlik pärimus märgib, et evangeelium oli kirjutatud täiesti teistsugustes tingimustes. Muratoriuse Fragment, mis koostati Roomas arvatavasti umbes 170.a – ainult mõned aastakümned pärast Johannese õpilase Polycarpuse külastust – ütleb:

„Neljas evangeeliumidest on Johannese oma, kes oli üks jüngritest. Kui teda julgustati oma kaasjüngrite ja piiskoppide poolt, siis ta ütles neile: „Paastuge minuga järgmised kolm päeva ja ükskõik mida meist igapähele ilmutatakse, sellest jutustame üksteisele.“ Sellel ööl ilmutati Andreasele, ühele apostlitest, ehkki nad kõik kontrollisid, siiski peaks Johannes jutustama seda kõike oma nimel“ (Ladinakeelne tekst S.P.Tregelles'i väljaandes *Canon Muratorianus*, lk 17, 18).

Kuigi selles loos on ilmselt kummalisi jooni, nagu Andrease ja teiste apostlite kohalolek koos Johannesega sel ajal, kui ta kirjutas evangeeliumi, võib see kätkeada tõetera, oletades, et (720) evangeeliumi koostamisel võis Johannesel olla abi. Et see nii võis olla, on märgitud ka väites, mis on omistatud Papiasele, ja mis leidub 10. sajandi käsikirjas:

Evangeelium siis, see on selge, oli kirjutatud pärast Apokalüpsist ja anti Aasia kogudustele Johannese poolt, kes oli veel elus, nagu Hierapolise piiskop nimega Papias, Johannese armastatud õpilane, kes kirjutas evangeeliumi Johannese dikteerimise järgi, jutustas oma teoses *Exoterica*, s.o viies viimases raamatus (ladina tekst Wordsworth'i ja White'i *Novum Testamentum ... Latine*, 1. kd lk 490, 491).

Kuigi selle aruande üksikasju ei saa võtta päris tõena, siiski need kaks väidet annavad tugeva oletuse, et 2.sajandil oli levinud vaade, et Johannes on koostanud oma evangeeliumi teiste abiga. Selle väga varajase pärimuse valguses näib väide evangeeliumi lõpus: „See on see jünger, kes neist asjust tunnistab ja on selle kirjutanud: ja me teame, et tema tunnistus on tõsi.“ olevat Johannese abiliste kirjalikuks tunnistuseks, et tema aruanne on õige. Kui see tõendite uuesti ülesseadmine on õige, siis ei ole raske arvestada keelelisi ja kirjanduslikke erinevusi, mis on Ilmutusraamatu, mis kirjutati arvatavasti Johannese üksi olles Patmosel, ja evangeeliumi vahel, mille kirjutamisel Efesoses olid abiks üks või rohkem kaasusklikku.

Ülaltoodud tõendile võib lisada tõsiasja, et Ilmutusraamatu ja Johannese evangeeliumi vahel on teatud hämmastavad kirjanduslikud paralleelid, mis oletavad ühte autorit. Nii kõneleb Ilmutusraamat „eluveest“ (ptk 21:6; 22:17) ja evangeelium „elavast veest“ (ptk 4:10; 7:38). Ilmutusraamatus on kutse: „kellel on janu, tulgu“ (ptk 22:17), evangeelium ütleb: „Kui kellelgi on janu, see tulgu...“ (ptk 7:37). Sõna *opsis* – 'välimus' või 'nägu' on kasutatud UT-s ainult Johannese kirjutistes (Jh 7:24 - „silmnäo“; 11:44 - „nägu“; Ilm 1:16 - „pale“). Sama on kehtiv väljenduste *terein ton logon* – 'pea minu ütlemist /või sõna/' (Jh 8:51, 52, 55; 14:23, 24; 15:20; 17:6; 1Jh 2:5; Ilm 3:8, 10; 22:7, 9) ja *onoma autō* – 'tema nimi', täpsemini 'üks nimi temale' kohta (Jh 1:6; 3:1; Ilm 6:8). Kui mitte arvestada neid kohti, kus on otsene viide VT sümbolismile, on Kristust iseloomustatud Tallena ainult Johannese evangeeliumis ja Ilmutusraamatus (Jh 1:29, 36; Ilm 5:6 ja teised 28 kohta).

Sellepärast siis, kuigi võib esitada tõendeid selle vastu, et Johannes on Ilmutusraamatu autor, tuleb tunnistada, et argumendid traditsioonilise vaate kasuks, et Ilmutusraamatu autor oli apostel Johannes, on mõistusepärased ja õiged. See kommentaar võtab vastu traditsioonilise vaate selle kohta. Võrdle AA 578-585.

3. Ajalooline tagapõhi. Kaasaegsed piibliõpetlased on erinevatel arvamustel selles, kas Ilmutusraamat kirjutati suhteliselt varasel ajal, Nero valitsuse ajal (54-68.a; vt 6BC 81) või Vespasianuse ajal (69-79.a; vt 6BC 86), või hilisemal ajal Domitianuse valitsuse lõpul (81-96.a; vt 6BC 86).

Harilikult need õpetlased, kes eelistavad Ilmutusraamatu varajast kirjutamisega, samastavad seitsmele kogudusele kirjutatud kirjades viidatud tagakiusamist sellega, mille all kannatasid kristlased Nero valitsusajal (64. a), või võimalikult sellele järgneval Vespasianuse valitsusajal, kuigi ei ole selge, millises ulatuses viimane valitseja kogudust taga kiusas. Nad usuvad, et rikitud maailm, mida kujutatakse Ilmutusraamatus, peegeldab hädasid, mis tegid rahutuks Rooma linna Nero viimastest valitsusaastatest kuni Vespasianuse varaste valitsusaastateni. Nad näevad (821) metsalises, kes sai surmahaava, mis paranes (ptk 13:3) ja metsalises, kes „on olnud, ja teda ei ole enam, aga ta tuleb sügavusest üles“ (ptk 17:8) Nero kujutamist, kellest pärast tema surma üks populaarne legend jutustas, et ühel päeval ilmub ta uuesti. Samuti näevad nad müstilises numbris 666 (ptk 13:18) sümbolit nimest Nero Caesar, kui seda kirjutada heebrea kirjamisviisi konsonantidega (Nrwn Qsr). Need tõendid on paljusid väljapaistvaid õpetlasi viinud arvamusele, et Ilmutusraamat on kirjutatud 1. sajandi 60-ndate aastate lõpul või 70-ndate aastates.

Kuigi ilmselt rajatud ajaloolistele juhtumitele, sõltub selle arutluse usutavus tõlgendusest, mis on antud teatud väidetele Ilmutusraamatus. Kuid selline tõlgendus on loomulikult subjektiivne ja ei ole vastu võetud paljude võimekate õpetlaste poolt minevikus. See ei ole ka vastu võetud selle kommentaari poolt, mis usub, et Ilmutusraamatu prohvetikuulutused on rakendatavad ka selle kohta, mis on kaugemad kui kohesed ja kohalikud olukorrad (vrd ptk 1:11 komm). Igasugused tõendid Ilmutusraamatu kirjutamisaja kohta peavad rajanema esiteks vähemalt teistsugustele tõenditele ja arutlustele.

Varakristlike kirjutajate tunnistused on enamasti üksmeelsed selles, et Ilmutusraamat on kirjutatud Domitianuse valitsuse ajal. Irenaeus, kes ütleb, et tal oli isiklik kontakt Johannesega Polycarpuse kaudu, ütleb Ilmutusraamatu kohta: „Sest seda ei olnud näha mitte kaua aja eest, vaid peaaegu meie päevil, Domitianuse valitsuse lõpul“ (op. cit. V 30.3: ANF 1BC 559, 560). Victorinus (suri 303) ütleb: „Kui Johannes neid asju rääkis, oli ta Patmose saarel, mõistetud kaevandustööle Cæsar Domitianuse poolt. Seal, sellepärast, nägi ta Ilmutust (Apocalypse).“ (Commentary on the Apocalypse, ptk 10:11 komm; ANF 7BC 353, vt Ilm 1:9 komm). Eusebius (op. cit. III, 20.8.9) teatab, et Johannes oli saadetud Patmosele Domitianuse poolt, vabastati tema järglase Nerva poolt, pöördus apostel tagasi Efesosesse.

Sellised varakristlikud tunnistused panevad selle kommentaari autoreid asetama Ilmutusraamatu kirjutamisaja Domitianuse valitsusaega või umbes 96-ndasse aastasse. Seetõttu on huvitav lühidalt nimetada olukordi, mis sel ajal riigis valitsesid, eriti seda, kuidas need puudutasid kristlasi Domitianuse valitsusajal. Selle imperaatori ajal sai imperaatori jumaldav kummardamine katsekiviks kristlastele. Ühelgi teisel kohal ei olnud see rohkem tõsi, kui Rooma provintsis Aasias, maa-alal, kuhu olid esiteks suunatud kirjad seitsmele kogudusele. Vt ptk 1:1, 11 komm.

Valitseja jumaldav kummardamine oli tavaline Lähis-Idas juba enne Aleksander Suurt. Teda jumaldati, ja ka tema järglasi. Kui roomlased vallutasid Ida, siis nende kindraleid ja prokonsuleid sageli ülistati kui jumalusi. See käis eriti Aasia provintsi kohta, kus roomlased olid alati populaarsed olnud. Oli tavaline ehitada templeid jumalanna Romale, kes oli impeeriumi vaimu personifikatsioon, ja tema kummardamisega oli seotud imperaatorite kummardamine. Aastal 29 andis Augustus loa templi ehitamiseks Efesoses Roma ja Julius Caesari ühiseks kummardamiseks ning Pergamonis Roma ja enese kummardamiseks. See oli elava imperaatori kummardamise esimene instants. Augustus ei nõudnud enese kummardamist, kuid arvestades kohaliku rahva sooviga pidas ta kahtlematult sellist kummardamist targaks poliitilisest seisukohast vaadatuna. Järk-järgult, nendes kultustes, Roma kummardamine muutus vähemtähtsaks ja valitseja kummardamine (722) väljapaistvamaks. Valitseja jumalik kummardamine ei asendanud mingil määral kohalike jumalate kummardamist, vaid oli sellele lisandiks ja oli impeeriumi ühendavaks vahendiks. Imperaatori jumaliku austamise rituaalid ei olnud alati kergesti eristatavad patriootilistest tseremooniatega. Samal ajal Roomas ei kiidetud heaks elava imperaatori jumaldamist, kuigi senat ametlikult kuulutas jumalusteks teatud surnud imperaatorid.

Gaius Caligula (37-41) oli esimene imperaator, kes nõudis enese jumalikku austamist. Ta kiusas taga juute sellepärast, et need keeldusid sellest ja kahtlematult oleks suunanud oma viha ka kristlaste vastu, kui nad oleksid sel ajal olnud küllalt tähelepanuväärsed tema arvates. Tema järglased olid selles küsimuses leebemad ja ei kiusanud taga teisitimõtlemissel pärast.

Järgmine valitseja, kes enese austamisest küsimuse tegi, oli Domitianus (81-96). Kristlus oli senini veel ilma seadusliku tunnustuseta Rooma valitsuse poolt, kui see ei sattunud vastuollu seadustega. Nüüd aga kristlus seda just tegi. Domitianus püüdis innukalt kinnitada enda jumaldamist lihtrahva meeltes ja sundida oma alamaid enda kummardamisele. Suetonius teatab, et ta koostas ringkirja oma prokuraatorite nimel, mis algas sõnadega: „Meie Meister ja meie Jumal käsib, et seda peab tehtama.“ (*Domitian XIII 2; Loeb'i väljaanne, Suetonius 2BC 367*).

Üks intrigeeriv lõik rooma ajaloolase Dio kirjutisest (*Roman History 1XVII 14, 1-3; Loeb'i väljaanne 8BC 349*) näib heitvat mõnevõrra valgust sellele tagakiusamisele:

„Ja samal aastal (95) tappis Domitianus koos paljude teistega konsul Flavius Clemensi, olgugi et ta oli üks onupoegi ja tema naine oli Flavia Domitilla, kes oli samuti üks imperaatori sugulasi. Nende mõlema vastu tõstetud süüdistus oli ateism, süüdistus, mille pärast paljud teised, kes läksid juudi viisidega kaasa, hukka mõisteti. Paljud nendest surmati ja ülejäänutelt võeti vähemalt ära nende varandus. Domitilla oli vaid pagendatud Pandateriasse.“

Kuigi esimesel pilgul see lõik näib andvat aru juutide tagakiusamisest (vastavalt juudi ajaloolase H.Graetz'ile, oli Domitianuse onupoeg juudi proselüüt [*History of the Jews 2, lk 387-389*], on õpetlased oletanud, et see oli tõeliselt kristlus, mille pärast karistati Flavius Clemensi ja tema naist. Paganliku ajaloolase seisukohalt, kes ei ole lähemalt tuttav kristlusega võisid „juudi viisid olla loogiliselt kristluse kirjeldus, ja „ateism“ võis väga hästi kujutada kristluse keeldumist jumalikul kummardada imperaatorit. Eusebius (op. cit. III 18,4), kes ilmselt ajab segamini suguluse Domitilla ja Clemensi õetütrel, kelle nimi oli Flavia Domitilla, sellepärast et see oli kristlane. Arvatavasti need kaks viidet käivad ühe ja sama isiku kohta ja nad osutavad sellele, et tagakiusamine haaras ka imperaatori perekonda.

Sellised tagakiusamise põhjused imperaatori altari ees kummardamisest keeldumise pärast kahtlematult moodustasid tagapõhja Johannese pagendamisele Patmose saarele ja samuti Ilmutusraamatu kirjutamisele. Ilmselt kõik kaksteist apostlit peale Johannese olid surnud ja tema oli väljasaadetu Patmosel. Kristlus oli jõudnud teise põlvkonda. Enamus nendest, kes olid tundnud Meistrit, olid nüüd hauas. Kogudus oli kannatanud vihaseimat välist survet, sellist mida ta varem ei olnud tundnud, ja vajab uut ilmutust Jeesuselt Kristuselt. Sellisel rahuldavad Johannesele antud (723) nägemused nende oma kaasaegseid vajadusi. Nende kaudu oli taevast avatud kannatavale kogudusele ja kristlastele, kes keeldusid kummardamast imperaatori pidulikkust ja tseremooniaid, anti kinnitus, et nende Issand, nüüd taevasse läinud ja seismas Jumala trooni juures, ületab määramatult iga maise monarhi majesteetlikkuse ja väe, kes võiks nõuda, et nad teda kummardaksid. Vaata AA 581-583. Imperaatori austamise tähtsuse kohta ühenduses Johannese väitega „Issanda päeva“ suhtes vaata ptk 1:10 komm.

4. Teema. Üsna alguses juba (ptk 1:1) nimetab see raamat end „apokalüpsiseks“, tuleviku saladuste paljastamiseks, mis kulmineerub Jeesuse Kristuse võidus. Apokalüptilised kirjad olid olnud juutide religioosse kirjanduse väljapaistvaks tüübiks enam kui kahe sajandi jooksul. Tõepoolest küll esimene apokalüptiline raamat, Taanieli raamat, ilmus Babüloonia vangipõlve ajal, 6. sajandil e.m.a. Kui Makabeide sõjad tõid veelkord juutidele poliitilise sõltumatus 400 aastat hiljem, siis intensiivsed Messia ootused, mil oodati tulevast juutide kuningriiki, põhjustasid apokalüptilise kirjanduse rohkenemist, mis suuremal või vähemal määral lähenesid Taanieli raamatu sümbolitele ja kirjanduslikule vormile. Kui järgmisel sajandil Rooma vallutamine kustutas juutide lootused Messia kuningriigi tegelikuks-saamisele Hasmonlaste kaudu (vt 5BC 34), sai Messia ootus intensiivsemaks kui miski muu, kuna juudid ootasid Messiat, kes kukutab Rooma.

1.sajandi vältel enne ja 1.sajandi jooksul pärast Kristust sellised lootused pidevalt õhutasid arvukate apokalüptiliste teoste tekkimist. Ülevaate kohta juutide apokalüptilisest kirjandusest vaata 5BC 87-90.

Ei ole siis üllatav, et UT-sse, mis on kirjutatud suures ulatuses, kui mitte täielikult, juutide poolt kogudusele, mis oli oma religiooselt tagapõhjalt peamiselt juudalik, võis Jumal paigutada apokalüptilise osa, esitades kristlikke vaateid sündmustest, mis viivad Messia kuningriigi tulekule ja eelnevad sellele. Oma läkituses inimestele prohvetite kaudu väljendab Jumal oma tahet inimlikus keeles ja kirjanduslikus vormis, mis on tuttav inimestele, kellele Tema läkitus esmaselt saadetud oli.

Kuigi apokalüpsis on prohvetikuulutus, erineb ta teistest piibellikest prohvetikuulutustest (sellistest nagu Jesaja, Jeremija, Hesekiel ja väikesed prohvetuid) mitmetes tähtsates asjades ja need erijooned on apokalüptilise kirjanduse tundemärgid. Eriti silmapaistvad nende erinevate joonte seas on:

1. *Apokalüpsise universaalne haare.* Kuna enamusest prohvetikuulutustest on suures osas seotud rahvuslike ja rahvusvaheliste probleemidega, mille keskpunkt on Iisraeli ajaloos ja tema aulises tulevikus, mis oleks võinud talle kuuluda (vt 4BC 25-38), siis apokalüpsis on oma olemuselt universumi avaramal tasemel ja ta võtab oma keskseks teemaks suure võitluse ühelt poolt Jumala ja Kristuse ja teiselt poolt saatana ja teiste vahel.
2. *Apokalüpsise aluseks on nägemused ja unenäod.* Apokalüptiline kirjutaja teatab unenägudest ja nägemustest, mis anti talle, kui ta oli „vaimus“ (vt ptk 1:10 komm). Sageli haaratakse teda ja viiakse kaugetesse kohtadesse, kus ta näeb majesteetlikke ja suursuguseid vaatepilte, mida ei ole võimalik kirjeldada inimlikus keeles, ja sinna, kus ta vestleb inglitega. Kuigi

selliseid läbielusid leidub korduvalt ka teiste prohvetite kirjades, on need eriti iseloomulikud apokalüptilistele kirjutistele. Ilmutusi on nii palju, et nad tegelikult moodustavad Taanieli ja Ilmutusraamatu apokalüptilise osa kogu sisu. (724)

3. *Allegooria kasutamine*. Prohvetikuulutuses, üldiselt öeldes, on sümbolid konkreetsed näited igapäevasest elust, näiteks pottsepp ja savi (Jer 18:1-10), ike (Jer 27:2), telliskivid (Hes 4:1,2). Apokalüptilistes prohvetikuulutustes on aga peaaegu alati sümboliteks kasutatud olevusi, mida tegelikus elus nähtud pole, nagu mitmepealised loomad, taevas lendavad inglid, loomad, kes räägivad ja tegutsevad mõistusepäraselt. Samuti ajaperioodid, kuigi haruldased tavalises prohvetikuulutuses, on antud neis tegelikes aastates (vt Jer 29:10), kuna Taanieli ja Ilmutusraamatus on korduvalt kasutatud ajaperioode ja tavaliselt mõistetakse neid päev-aasta arvestuse alusel.
4. Kirjanduslik vorm. Palju prohvetikuulutusi on poeetilises vormis, kuna apokalüptiline prohvetikuulutus (ja samuti mittekanoniline kirjandus) on peaaegu täiesti proosas, ainult juhusliku poeesia vahelepaigutamisega, eriti võidulaulude puhul (vt Ilm 4:11; 5:9,10; 11:17,18; 15:3,4; 18:2-24; 19:1,2,6-8).

Need vaatlused osutavad reeglile, et selleks, et olla õigesti tõlgendatud, peab apokalüptilisi kirjutisi mõistma nende ehitusele iseloomulikes ja teoloogilistes terminites. Nende kuulutuses on keskseks teemaks suur võitlus, koos erilise tähelepanuga selle maailma vapustavale lõpule ja uue maa rajamisele. Kõik see on esitatud ülimalt sümbolises keeles, mida ei ole alati võimalik täpselt tõlgendada (vt Hes 1:10 komm). Rääkides taevastest asjadest, on tegelik keel vahel täiesti sobimatu täpseima tegelikkuse kirjeldamiseks. Mõnes mõttes on apokalüptilise kujundite keel sarnane tähendamissõnade omaga, ja mõlemad tuleb ühel viisil tõlgendada (vt 5BC 204; vrd 3BC 1111).

See raamat on Jeesuse Kristuse ilmutus, kes on töötamas, et valmistada maa peal üks rahvas, et see võiks peegeldada Tema veatut iseloomu. See on ilmutus Jeesuselt Kristuselt, kes juhib oma kogudust läbi vahelduva ajaloo oma igavese eesmärgi täitumise suunas. Siin on eesriie, mis eraldab nähtamatu nähtavast täielikumalt kui kuskil mujal Pühakirjas, et ilmutada „inimlike huvide ja jõudude mängu ja vastumängu, selle taga ja selle kohal, Kõikarmulise Jumala tööriistu vaikselt, kannatlikult teostamas Tema tahet.“ (Ed 173).

Ilmutusraamat koosneb neljast peamisest osast või prohvetikuulutuse liinist:

1. seitse kogudust – ptk 1-3;
2. seitse pitsert – ptk 4-8;
3. seitse pasunat – ptk 8:2-11;
4. suure võitluse lõppsündmused – ptk 12-22.

Eriti arvestades seda, et selle raamatu keel on sageli väga kujunditerikas, on vajalik leida inspireeritud kirjutaja kavatsust ja eesmärki ja raamatu tähendust, mis saadeti lugejaile, kellele ta oli algselt määratud. Teisiti võib selle raamatu kujundite ja nii ka tema läkituse tõlgendus peegeldada isiklike arvamusi. Need esimesed määratud lugejad olid kreeka keelt kõnelevad kristlased, kas juudid või paganad. Nad pidasid VT kaanonit inspireeritud Jumala Sõnaks (vt Jh 5:39; Ap 24:14; 2Tm 3:16,17 komm) ja olid määratud tõlgendama uut ilmutust vanades terminites. Järelikult on selle raamatu tõlgendamisel kasulikud järgnevad tähelepanekud ja põhimõtted.

„Ilmutusraamatus kohtuvad ja lõpevad kõik Piibli raamatud“ ja erilises mõttes on see „Taanieli raamatu täiustus“ (AA 585). Palju sellest, mis Taanieli raamatus oli pitsereitud (vt Tn 12:4 komm), on Ilmutusraamatus pitserist vabastatud, ja neid kahte tuleb uurida koos. Ilmutusraamatus on

tsitaate (825) või viiteid 28 raamatule VT 39 raamatust. Vastavalt ühele autoriteetsele teatele on seal 505 sellist tsitaati ja viidet, umbes 325 neist on VT prohvetlikest raamatutest, nagu Jesaja, Jeremija, Hesekiel ja eriti Taaniel. Kõige tavalisemad on viited väikestele prohvetitele – Sakarjale, Joelile, Aamosele ja Hooseale. Moosese raamatutest on kasutatud kõige rohkem 2. Moosese raamatut ja poeetilisest osast Psalmi (vt Lk 24:44 komm). Mõned leiavad isegi peegeldusi UT raamatust, nagu Matteuse ja Luuka evangeeliumist, 1. ja 2. Korintlastele, Efeslastele, Koloslastele ja 1. Tessalooniklastele kirjast. Näitena sellest, kuidas Johannes laenab VT keelt ja kujundeid, vaata Lisamärkused Ilm.18. kohta; vt ka Jes 47:1; Jer 25:12; 50:1; Hes 26:13 komm). Tsitaatide ja viidete uurimine tõendab, et ta tõlkis otse heebreakeelsest VT-st, siiski vahel olles mõjutatud LXX-st või hilisemast kreeka tõlkest.

Selge arusaamine neist tsitaatidest ja vihjetest vastavalt nende VT ajaloolisele tagapõhjale on esimene samm selleks, et mõista neid kirjakohti, kus nad esinevad Ilmutusraamatus. Võib uurida konteksti, milles Johannes neid kasutab, et kindlaks teha nende kohandatud tähendus. Eriti käib see inimeste ja kohanimedega ning asjade, juhtumite ja sündmuste kohta. Kuna paljud Ilmutusraamatu sümbolitest olid juba tuntud säilinud juudi apokalüptilises kirjanduses, siis on see kirjandus mõnikord abiks nende sümbolite selgitamisel. Need, kes on tuttavad kaasaegse Rooma ajaloo, panevad tähele, et Johannese keel kirjeldab Rooma impeeriumi ja selle valitsuse all oleva koguduse läbielusid. Järelikult, Rooma ajaloo selle perioodi uurimine selgitab mõned teisiti varjatud kirjakohtad. Lõpuks tuleb tähelepanu pöörata kaasaegsele mõtteviisile ja väljendusele selle aja kultuurilise tagapõhja valguses.

Määrates kindlaks üksteisele järgnevate sündmuste tähtsust, mis möödusid Johannese silme eest nägemuses, on hea meenutada, et Ilmutusraamat anti juhendiks, lohutuseks ja koguduse tugevdamiseks mitte ainult Johannese päevil, vaid läbi kogu kristliku ajastu kuni aja lõpuni (vt AA 581, 583). Siin on ette öeldud koguduse ajalugu ja antud olulist nõu apostlite aja usklike, tulevaste aegade kristlaste ja nende kasuks, kes elavad maa ajaloo viimastel päevadel, selleks et kõigil võiks olla selge arusaamine nende ees olevatest ohtudest ja konfliktidest (vt AA 583, 584). Näiteks seitsme koguduse nimed on sümboolsed erinevatele perioodidele koguduse ajaloo. Vastavalt sellele sai kohalik Efesose kogudus sümboli täielikust kristlikust osadusest apostellikul ajal, kuid temale adresseeritud kuulutus on üles kirjutatud, et julgustada kõikide aegade usklike (vt AA 578, 585).

On mõistlik arvata, et iseloomustus ja manitsus Efesose kogudusele oli eriti kohane selle koguduse vajadustele ajal, kui läkitus kirjutati. See oli samuti kohane kogu kristlike koguduste vajadustele apostellikul ajastul ja nii, lühidalt öeldes, see kujutab läbielusid sellel koguduse ajaloo perioodil. See on kirja pandud õhutuseks ja julgustuseks kõikide aegade usklikele, sest samasugustes olukordades sobivad samad põhimõtted. Analoogiliselt käib see ka teiste koguduste läkituste kohta. Arvestades tõsiasja, et prohvetikuulutuse kõik neli pealiini on suunatud Maa ajaloo lõpusündmustele, on Ilmutusraamatu kuulutus eriti tähtis tänapäeva kogudusele.

(726)

On ilmne, et ühel prohvetlikul kirjakohtal võib olla rohkem kui üks täidmine (vt 5Ms 18:15 komm). Mõnedel prohvetikuulutustel on täidmine nii kohane kui ka kaugemas tulevikus ja lisaks sellele sisaldavad nad põhimõtteid, mis on üldiselt rakendatavad kõikide aegade jaoks. Veel enam „tuleb meenutada, et nii Jumala töötused kui ka ähvardused on tinglikud“ (EGW MS 4, 1883).

Selliselt siis teatud ennustused, mis oleksid võinud täituda koguduse ajaloo varasemas perioodis, on edasi lükatud, sest kogudus ei olnud vastav oma eesõigustele ja võimalustele (vt 4BC 30-34).

5. Sisu

I Sissejuhatus 1:1-3

II Kirjad seitsmele kogudusele 1:4 – 3:22

- A. Tervitus 1:4-8
- B. Sissejuhatus: nägemus Kristusest 1:9-20
- C. Efesosele 2:1-7
- D. Smürnale 2:8-11
- E. Pergamonile 2:12-17
- F. Tüatiirale 2:18-20
- G. Sardesele 3:1-6
- H. Filadelfiale 3:7-13
- I. Laodikeale 3:14-22

III Jumala troon ja raamat seitsme pitsoriga 4:1 – 8:1

- A. Taevane troon 4:1-11
- B. Talle võit 5:1-14
- C. Kuus esimest pitsorit 6:1-17
 - 1. Esimene pitsor – valge hobune 6:1,2
 - 2. Teine pitsor – punane hobune 6:3,4
 - 3. Kolmas pitsor – must hobune 6:5,6
 - 4. Neljas pitsor – tuhkur hobune 6:7,8
 - 5. Viies pitsor – märtrite palve 6:9-11
 - 6. Kuues pitsor – Jumala vihapäev 6:12-17
- D. 144.000 pitseerimine 7:1-8
- E. Suur hulk 7:9-17
- F. Seitsmes pitsor – võitlus lõppenud 8:1

IV Jumala kohus – Seitse pasunat 8:2 – 11:19

- A. Sissejuhatus 8.2-6
- B. Esimesed kuus pasunat 8:7 – 9:21
 - 1. Esimene pasun – tuli, rahe, veri 8:7
 - 2. Teine pasun – põlev mägi 8:8,9
 - 3. Kolmas pasun – langev täht 8:10,11
 - 4. Neljas pasun – märgid päikeses, kuus, tähtedes 8:12, 13
 - 5. Viies pasun – rohutirtsud 9:1-12
 - 6. Kuues pasun – inglid Eufрати kaldal 9:13-21
- C. Ingel väikese raamatuga 10:1-11
- D. Templi mõõtmine 11:1,2
- E. Kaks tunnistajat 11:3-14
- F. Seitsmes pasun – Jumala võit 11:15-19

(727)

V Suure võitluse lõppkonflikt 12:1 – 20:15

- A. Saatan sõdib ülejäänutega 12:1 – 13:14
 - 1. Konflikti tagapõhi 12:1-16
 - 2. Saatan kuulutab sõja 12:17

3. Pantrisarnane loom 13:1-10
4. Kahe sarvega loom 13:11-14
- B. Viimase konflikti põhjused 13:15 – 14:20
 1. Saatana ultimaatum Jumala rahvale – metsalise kuju ja märk 13:15-18
 2. 144.000 võit metsalise, tema kuju ja märgi üle 14:1-5
 3. Jumala ultimaatum maailma rahvaile – kolme ingli kuulutus 14:6-12
 4. Nende lüüasaamine, kes hülgavad Jumala lõpliku kutse 14:13-20
- C. Seitse viimast nuhtlust – jumalik karistus õelatele 15:1 – 17:18
 1. Jumaliku õiguse kinnitamine 15:1-4
 2. Valmistumine Jumala viha tulekuks 15:5 – 16:1
 3. Viimased seitse nuhtlust 16:2-21
 4. Kohus suure Baabüloni üle 17:1-18
- D. Kurjuse hävitamine 18:1 – 20:15
 1. Kinnitus jumalikust armust – lõplik kutse lahkuda Baabülonist 18:1-4
 2. Organiseeritud vaimuliku vastupanu lõpp – Baabüloni hävitamine 18:5-24
 3. Kristuse kroonimine kuningate Kuningaks 19:1-10
 4. Kristuse teine tulek ja maa vallutamine 19:11-21
 5. Tuhandeaastane ajastu – patu ja patuste hävitamine 20:1-15

VI Uus Maa ja selle elanikud 21:1 – 22:5

- A. Uus Jeruusalemm 21:1-27
- B. Jõgi ja elupuu 22:1,2
- C. Pühade igavene valitsus 22:3-5

VI Epiloog – manitsus ja kutse 22:6-21

- A. Selle raamatu ja kuulutuse vastuvõtmine 22:6-10
- B. Üleskutse olla valmis Kristuse tulekuks 22:11-21.

(728)

1. PEATÜKK

1. Jeesuse Kristuse – Nii kreeka kui ka eesti keeles võib seda fraasi mõista selliselt, et Apokalüpsis on kas ilmutus Jeesuselt Kristuselt või ilmutus, mis ilmutab Teda. Kaastekst näib viitavat sellele, et esimene tõlgendus on siin esmane, sest see on ilmutus, „mille Jumal temale andis, et ta näitaks tema sulastele“. Samal ajal ei tohiks aga üle vaadata ka teise tähenduse tõelisusest, sest see raamat on väljapaistev raamat, mis ilmutab Jeesust Tema taevases teenistuses pärast taevaminemist. Selles mõttes on Ilmutusraamat tegelikult täiendus evangeeliumidele. Need annavad aruande Jeesuse teenistusest maa peal; Ilmutusraamat ilmutab Tema tegevust lunastusplaanis alates sellest ajast. Võrdle ptk 19:10 komm. Nimede „Jeesus“ ja „Kristus“ kohta vaata komm Mt 1:1.

Ilmutus – kr k *apokalüpsis*, 'ilmutamine' (vt 7BC 715). Võib mõelda, et Johannes on andnud sellele raamatule pealkirja „Jeesuse Kristuse ilmutus“. See pealkiri eitab kategooriliselt, et Ilmutusraamat on pitseeritud raamat ja sellisena mittemõistetav. See raamat sisaldab kuulutuse, mida Jumala kavatsuse kohaselt Tema „sulased“ maa peal kuulma ja pidama peaksid (salm 3). See ei ole võimalik, kui nad seda eelnevalt ei mõista.

temale andis – Alates pattulangemisest on toimunud kogu ühendus taeva ja maa vahel Kristuse kaudu (vt PP 366).

sulastele – kr k *douloi*, 'orjad' (vt Rooma 1:1 komm). Varased kristlased tavaliselt pidasid end sellisteks.

Varsti peab sündima – Seda mõtet, et Ilmutusraamatus mitmesugused ennustatud sündmused pidid toimuma mitte kaugel tulevikus, on ühel või teisel viisil eriliselt seitse korda nimetatud - „mis varsti (729) peab sündima“ (ptk 1:1; 22:6), „aeg on ligidal“ (ptk 1:3); „Ma tulen nobedasti“ (ptk 3:1; 22:7), „ma tulen pea“ (ptk 22:12), „mina tulen varsti“ (ptk 22:20). Kaudsed vihjed samale mõttele leiduvad ptk 6:11; 12:12; 17:10. Johannese isiklik vastus teadaandele peatselt jumaliku plaani teostumisest oli: „Tule, Issand Jeesus!“ (ptk 22:20). Nii on siis Jeesuse tagasituleku lähedus kogu selle raamatu ulatuses selgesõnaliselt ja endastmõistetavalt väljendatud.

Kristuse taastulemine on suureks pöördepunktiks ajastuid kestnud võitluses hea ja kurja vahel, mis algas siis, kui Lutsifer tegutses väljakutsuvalt Jumala iseloomu ja valitsuse vastu. Väiteid Kristuse taastuleku lähedusest Ilmutusraamatus ja mujal tuleb mõista selle suure võitluse taustal. Jumal oleks võinud õiglaselt hävitada Lutsiferi, kui see jätkas võitlust jonnakas meeleparandamatuses. Kuid jumalik tarkus lükkas kurjuse hävitamise selle ajani, kui patu olemus ja tagajärjed said täiesti selgeks universumi elanikele (vt PP 41-43). Iga selle maailma ajaloo kriitilises punktis oleks jumalik õiglus võinud kuulutada: „See on lõpetatud!“ ja Kristus oleks võinud tulla ja rajada oma õiglase valitsuse. Juba ammu oleks Ta võinud lõpetada oma plaani maailma lunastamiseks. Nagu siis, kui Jumal pakkus Iisraelile võimaluse valmistada teed oma igavesele kuningriigile maa peal, kui nad asustasid Töötatud Maa ja siis, kui nad pöördusid tagasi Babüloonia vangipõlvest; nii andis Jumal apostelliku ajastu kogudusele eesõiguse teostada evangeeliumi ülesanne. Teine selline võimalus tuli teise suure 19. sajandi adventärkamisega. Kuid igal juhul Jumala valitud rahvas ei kasutanud võimalust, mis neile nii armuliselt anti.

Julgustatud inspireeritud nõuande kaudu, ootas Adventliikumine pärast 1844. aastat, et Kristus tuleb üsna pea. Kui sajandi lõpupoole Jeesus ei olnud tulnud, tuletati adventusklikele korduvalt meelde, et Issand oleks võinud tulnud olla „enne seda“ (vt 6T 450; 8T 115, 116; 9T 29; DA 633, 634; GC 458). Kui Ellen G. White'i poole pöörduti küsimusega, miks on aeg väldanud kauem kui tema varasemad tunnistused näisid märkivat, vastas ta: „Kuidas on lugu Kristuse tunnistustega ja Tema jüngritega? Kas neid peteti? ... Jumala inglid esitavad oma läkituses inimestele aja väga lühikesena. ... Tuleb meenutada, et nii Jumala töötused kui ka ähvardused on tinglikud“ (EGW F.M. Wilcox'i raamatus „*The Testimony of Jesus*“ lk 99). [SM 1, 67].

Selliselt näib selgena, et kuigi Kristuse teise tulemise fakt ei ole rajatud mingisugustele tingimustele, siiski Pühakirja korduvad näited, et see tulemine on lähedane, on tinglikud sõltudes sellest, kuidas kogudus vastab üleskutsele lõpetada evangeeliumitöö oma rahvapõlve ajal. Jumala Sõna, mis sajandeid tagasi kuulutas, et Kristuse tulemise päev „on lähedal“ (Rm 13:12), ei ole eksinud. Jeesus oleks tulnud väga kiiresti, kui kogudus oleks teinud temale määratud töö. Kogudusel ei olnud mingit õigust oodata oma Issandat, kui ta ei olnud nõus tingimustega. Vt Ev 694-697.

Selliselt siis Ilmutusraamatu inglite teadaanded Johannesele Kristuse tagasituleku lähedusest, et lõpetada patu valitsus, on mõistetavad jumaliku tahte ja eesmärgi väljendustena. Jumala kavatsus ei ole kunagi olnud edasi lükata lunastusplaani lõpuleviimist, vaid Ta on alati väljendanud oma tahet, et meie Issanda tagasitulekuga ei viivitata kaua.

Neid väiteid ei tule mõista Jumala etteteadmise terminites, et viivitatakse nii kaua, ega ka mitte ajalooliste sündmuste valguses, arvestades seda, mis on toimunud maailma ajaloos sellest ajast alates. On kindel, et Jumal teadis ette, et Kristuse tulemine lükatakse edasi umbes kaks tuhat

aastat, kuid, kui Ta saatis kogudusele oma läkitused apostlite kaudu, siis sõnastas Ta need läkitused selle sündmuse kohta terminites, mis olid vastavad Tema tahtele ja plaanile, et teha oma rahvas teadlikuks tõsiasjast, et jumalikus ettenägevuses ei ole olnud edasilükkamine vajalik. Järelikult, seitse väidet Ilmutusraamatus Kristuse tuleku läheduse kohta tuleb mõista Jumala tahte ja plaani terminites nagu tinglikult esitatud töotusi, aga mitte jumaliku etteteadmise väljenditena. Selles

(730)

tõsiasjas kahtlematult leidub kooskõla kirjakohtades, mis manitsevad valmisolekule Kristuse peatseks tulekuks, ja nende ajaliste prohvetikuulutuste vahel, mis ilmutavad, kui kaugel tulevikus on tegelik Issanda päev.

näitas – kr k *sēmainō*, 'kindlaks määrama' (või 'tunnistama') mingi märgiga, 'teada andma', 'ilmutama', 'selgitama'.

ingli – kr k *aggelos*, 'saadik'. Inglise tegutsevad sagedasti jumalike ilmutuste kandjatena (vt Tn 8:16; 9:21; Lk 1:19,26 jne). Seda ingliti siin on peetud Gabrieliks (vt Lk 1:19 komm).

Johannesele – See on apostel Johannes (vt 7BC 715-720; vrd Mrk 3:17 komm). Ilmutusraamat on Johannese ainus raamat, kus ta end ise nimepidi nimetab (vt 5BC 891; vrd 2Jh 1; 3Jh 1).

2. tunnistanud – kr k *martureō*, 'tunnistama'. Mineviku aeg näitab, et autor viitab siin sellele, mida ta kavatses kirjutada, lugejate seisukohalt, kelle jaoks tema kirjutamine saab olema minevikus. Pauluse epistlid nagu ka antiiksete kreeklaste ja roomlaste teosed (vt Gl 6:11; Fil 2:25 komm) pakuvad arvukaid näiteid sellisest mineviku aja kasutamisest. Sellise vormi kasutamist peeti peenetundelisuseks lugeja suhtes. Johannes nimetab end tunnistajaks, kes tunnistab kõigest sellest, mida Jumal on temale ilmutanud.

Jumala – See on Jumalast või Jumala poolt räägitud. Johannes viitab siin väljendusele „Jeesuse Kristuse ilmutus, mille Jumal temale andis“ (salm 1). „Jumala sõna“, „Jeesuse Kristuse tunnistus“ ja kõik, „mida ta on näinud“, viitavad samale asjale - „Ilmutusele“ 1. salmis.

sõna – kr k *logos*, 'sõna', 'väljendus', 'läkitus', 'ennustus' (vt Jh 1:1 komm).

Jeesuse Kristuse tunnistus – See võib viidata Ilmutusraamatule, mis on kuulutus kas Jeesuselt või Jeesusest (vt salm 1 komm). Kaastekst eelistab esimest arvamust. Raamat on muidugi mõlemat.

Salmid 1 ja 2 on näiteks Piibli tüüpilisest paralleelismist, milles esimene ja neljas ning teine ja kolmas rida on paralleelsed:

„Jeesuse Kristuse ilmutus“

„mille Jumal ... andis“

„Jumala sõna“

„Jeesuse Kristuse tunnistus“

näinud – Sõnad, mis märgivad visuaalset ühendust ja vastuvõtmist, esinevad Ilmutusraamatus 73 korda. Sõnad, mis märgivad ühendust ja vastuvõtmist kuulmismeele kaudu – 38 korda.

Ilmutusraamat on tegelik, silmaga nähtud ja kõrvaga kuulnud aruanne sellest, mida Johannes nägi ja kuulis nägemuses olles.

3. õnnis – kr k *makarios*, 'õnnelik' (vt Mt 5:3 komm). Mõned oletavad, et siin võib olla viide Luuka 11:28-le.

See, kes loeb – Kahtlemata viide esmajoones sellele, kes oli määratud antiikkoguduses lugema avalikult pühi kirjarulle. Johannes nägi ette selle kirja, mille ta nüüd läkitas „seitsmele Aasia kogudusele“ (salm 4) ettelugemist avalikkuses, iga koguduse kokkutulnud liikmete juuresolekul

(vrd Kol 4:16; 1Ts 5:27). See kristlik tava peegeldab vana juutide kommet lugeda „käsku ja prohvetid“ sünaogis igal hingamispäeval (Ap 13: 15, 27; 15:21 jne; vt 5BC 57, 58). Korraldus, et Ilmutusraamatut tuleb lugeda Aasia kogudustes, viitab sellele, et selle kuulutuse rakendatavus algas juba kogudustele otse Johannese päevil (vt Ilm 1:11 komm).

kes kuulevad – Need on iga koguduse liikmed. Pane tähele, et on ainult üks lugeja – igas koguduses – kuid on palju neid, kes „kuulevad“, mida loetakse. Õnnistus, mis kaasnes Ilmutusraamatu lugemisega „seitsmes koguduses“ Rooma provintsis Aasias, kuulub kõikidele kristlastele, kes loevad Ilmutusraamatut igatsusega saada täiuslikumat arusaamist selles avaldatud tõdedest.

selle prohvetliku kuulutuse – Tekstilised tõendid eelistavad „prohvetliku kuulutuse“. Mõned oletavad, et Johannes siin eriti väidab Ilmutusraamatu võrdväärsust teiste VT prohvetlike raamatutega, mida igal hingamispäeval sünaogides loeti. Siiski, väljendus „prohvetlik kuulutus“, nagu seda on Piiblis kasutatud, käib iga Jumalalt saadud kuulutuse kohta, ükskõik milline on selle olemus (vt Rm 12:6 komm). Ilmutusraamatut on kohane nimetada „prohvetlikuks kuulutuseks“ ka kõige täpsemas mõttes tema tuleviku sündmuste ennustamise tõttu.

(731)

peavad – Kreekakeelne verbivorm viitab harjumuslikule pidamisele või selle raamatu manitsuste kui elunormide tähelepanemiseks. Vt Mt 7:21-24 komm.

kirja pandud – täpsemalt „on olnud kirjutatud“ tähenduses „seisab kirjutatud“.

aeg – kr k *kairos*, 'aeg' teatud ajamomendi tähenduses, soodus aeg, aeg, mis on määratud mõneks eriliseks sündmuseks (vt Mrk 1:15 komm). „Aeg“, mille kohta siin on öeldud, et see on „ligidal“, on selle, mis „on kirja pandud“ ja selle, mis Ilm 1:1 (vt komm seal) kohaselt „varsti peab sündima“, täitumise aeg. Nende sündmuste lähedus motiveerib lähemalt tähele panema „selle prohvetliku kuulutuse sõnu“. Vastavalt sellele on Ilmutusraamatul eriline tähendus neile, kes usuvad, et Kristuse tuleku „aeg on ligidal“. Võrdle lisamärkusi Rooma 13. ptk kohta.

ligidal – Kuna meie elame aja viimastel momentidel, siis Ilmutusraamatu prohvetikuulutustel on meie jaoks eriline tähtsus. „Rohkem kui kunagi varem meie töö ajaloos peaks erilist tähelepanu pööratama Taanieli ja Ilmutuse raamatutele“ (TM 112). „Pühalikud läkitused, mis on antud oma järjekorras Ilmutusraamatus, peavad võtma endile esimese koha Jumala rahva mõtetes“ (8T 302).

„Taanieli raamatult on pitsar võetud ilmutuses Johannesele“ (TM 115). Kui Taanieli raamat räägib avaras ulatuses viimaste päevade sündmustest, siis Ilmutusraamat annab elavad detailid nende sündmuste kohta, mille kohta nüüd öeldakse, et nad on „ligidal“.

4. Johannes – Vaata salm 1 komm. Tõsiasi, et autor ei leia mingit vajadust enda rohkemaks tutvustamiseks, on tõend, et ta oli kogudusele „Aasias“ hästi tuntud. See tunnistab ka kirja usaldatavust, sest ei üheltki teiselt kirjutajalt peale selle ühe, keda usklikud „Aasias“ tunnustasid Johanneseks, ei oodatud nõuet autoriteedile ja positsioonile. Lihtsus, millega kirjutaja viitab enesele, sobib enda tutvustamisprotseduurile, mida kasutab Johannese evangeeliumi kirjutaja (vt 5BC 891).

seitsmele kogudusele – Alates siit kuni 3. peatüki lõpuni on Ilmutusraamat kujundatud mõnevõrra vanaaegse kirja taolisena, või pigem kirjade sarjana. See epistoarne osa on sissejuhatus ülejäänud raamatule, mida iseloomustavad üksteisele järgnevad dramaatilised nägemused. Seletuseks arvu „seitse“ kasutamise kohta Ilmutusraamatus ja seitsme koguduse kohta vaata ptk 1:11 komm).

Aasia – See on Rooma Aasia provint, maa-ala umbes 300 miili idast läände ja 260 miili põhjast lõunasse, nüüd hästi tuntud Väike-Aasia lääneosas, praeguses Türgis (vaata kaarti enne 33. lk 6BC).

Hellenistlikul ajastul kujunes tähtsaks Pergamoni kuningriigiks, hellenistliku kultuuri juhtivaks keskuseks. Olukordade kohta, milles Pergamonist sai Rooma Aasia provints, vaata 5BC 35. UT aegadel jäi Aasia tähtsaks kreeka-rooma kultuuri keskuseks. Paulus veetis palju kuid seal (vaata Ap 18:19-21; 19:1,10) ja tema töö edu selles piirkonnas tõendavad kolm epistlit seal elavatele kristlastele (efeslastele, koloslastele, Fileemonile). Tema esimene kiri Timoteosele, kes oli sel ajal koguduse juhiks Efesoses ja võib-olla koguduste juhiks kogu provintsis, tõendab seal olemasolevat hästirajatud kristlikku ühiskonda. Paulus oli paganate apostel ja on võimalik, et nende koguduste liikmed selles Rooma Aasia provintsis olid enamuses paganad.

Peale kristliku emakoguduse ümberasumist Jeruusalemmast lühikest aega enne 70. aastat näib Aasia olevat saanud suureneva tähtsuse kristliku keskuseks. Kahtlemata oli see nii tänu apostel Johannese kohalolekule ja juhtimisele. Vastavalt pärimusele asus ta Efesoses ja reisis ümberkaudselt piirkonnas, „et siin määrata piiskoppe ja seal seada korda terveid kogudusi ja kolmandas kohas, et ordineerida neid, keda Vaim oli märkinud selleks“ (Clement Aleksandriast - „Who Is the Rich Man That Shall Be Saved? XIII; ANF, 2.kd 603). Näib, et siin peegeldub selline lähedane ühendus apostli ja Aasia koguduste vahel.

Armum... rahu -Vt Rooma 1:7; 2Kr 1:2 komm. Oletatakse, et see tervitus moodustus tavalise kreeka (732)

tervituse *chairein*, 'tervitus!' (nagu Jak 1:1) ja heebrea tervituse *shalom* ja selle kreeka ekvivalendi *eirēnē* -'rahu' kombinatsioonist. *Chairein* on võib-olla lähedane siin kasutatud religioosemale terminile *charis*, 'armu'. Need kaks sõna – armu ja rahu – esinevad tavaliselt varakristlaste epistlite tervitustes ja koos moodustasid nad ilmselt iseloomuliku tervitusvormi apostellikus koguduses (vt Rm 1:7; 1Kr 1:3; 2Kr 1:2; Gl 1:3; Ef 1:2; Fil 1:2; Kol 1:2; 1Ts 1:1; 2Ts 1:2; 1Tm 1:2; 2Tm 1:2; Tt 1:4; Filem 3; 1Pt 1:2; 2Pt 1:2; 2Jh 3).

sellelt, kes on – kr k *ho ōn*, '/see/, kes on olemas', väljendus, mis on ilmselt võetud 2Ms 3:14 (LXX), kus seda on kasutatud, et tõlgendada jumalikku nime MINA OLEN. Vastavalt heebrea keelele viitab see väljendus igavest lõppematut Jumala iseeksisteerimist. Kreeka keeles on „Temalt, kes on“ fraas, mis pole grammatiline kreeka keeles. See siiski ei ole tõendiks Johannese halvast grammatika tundmisest. Tema keeldumine muuta sõnu, mis väljendasid Jumalikku Olevust, oli arvatavasti peenetundeline vahend rõhutada Jumala täielikku muutmatust. Salmides 4 ja 5 on selge, et see fraas viitab Isale.

kes oli – Jumal on olemas olnud igavesest ajast igavesti (Psalm 90:2).

kes tuleb – Väljendite järjestus: „kes on“, „kes oli“ ja „kes tuleb“ märgib, et viimane väljend on tulevikus ja tähendab „kes saab tulema“. On arvatud, et see viimane lause viitab ka Kristuse teisele tulekule. See tõlgendus, kuigi sõnaliselt tähenduses võimalik, ei ühti konteksti mõttega, mis näitab, et kirjutaja seda vaevalt mõtles.

Viide siin Isale esitab Tema igavest olemist ja väidab, et see Üks, kes nüüd pidevalt on olemas, on ikka olemas olnud ja saab ikka olema. Jumala isiklik olemasolu ületab aja, kuid ajatut igavikku võib väljendada inimlikes sõnades vaid piiratud, ajalike terminitega, sellistega, nagu Johannes siin kasutab.

seitsmelt vaimult – Arvu „seitse“ tähenduse kohta vaata Ilm 1:11 komm. Mujal selles raamatus on need seitse vaimu esitatud seitsme lambina (ptk 4:5) ja Talle seitsme silmana (ptk 5:6). „Seitsme vaimu“ ühendus siin Isaga ja Kristusega, olles samaväärseks kristliku armu ja rahu allikaks, viitab sellele, et need esindavad Püha Vaimu. Arv „seitse“ on arvatavasti sümbolne väljendus Tema täiuslikkusest ja võib ka viidata annete mitmekesisusele, mille abil Ta tegutseb inimeste kaudu (vt 1Kr 12:4-11; vrd Ilm 3:1).

tema aujärje ees – See tähendab: Selle aujärje ees, „kes on ja kes oli ja kes tuleb“. See asend viitab võib-olla kohese teenistuse valmidusele. Vaata ptk 4:2-5 komm.

5. Jeesuselt Kristuselt – Vaata salm 1 komm. Jumaluse Kolmainsuse teisi Isikuid on juba salmis 4 nimetatud.

Ustav tunnistaja – Kreeka keeles (ka eesti keeles) seisab see nimetus kõrvuti nimega „Jeesus Kristus“, mis on alalütlevas käändes ja väljendus „ustav tunnistaja“ oleks normaalselt pidanud olema samas käändes. Ometi, nagu jumalik nimetus Isa kohta (vaata salm 4 komm), nii on see ka siin muutumatult nimetavas käändes. Mõned oletavad, et Johannes selliselt viitab Kristuse jumalikkusele ja tema võrdsusele Isaga (vaata Lisamärkused Johannese 1 kohta). Kristus on „ustav tunnistaja“ seetõttu, et Ta on täiuslik esindaja Jumala iseloomust, meelsusest ja tahtest inimkonna suhtes (vaata Joh 1:1,14 komm). Tema patuta elu inimeste seas ja Tema ohvrisurm tunnistavad Isa pühadusest ja armastusest (vaata Joh 14:10; vt ptk 3:16 komm).

Esmasündinu – kr k *prōtotokos*, 'esmasündinu' (vaata Mt 1:25; Rm 8:29 komm; vrd Jh 1:14 komm). Kuigi Jeesus ei olnud ajaliselt esimene, kes surmast tõusis, võib Teda pidada esimeseks selles mõttes, et kõik ülestõusnud enne ja pärast Teda said vabaduse surmaahelatest ainult Tema võidu teenete tõttu haua üle. Tema võim panna maha oma elu ja võtta see jälle (Jh 10:18) eraldab Teda kõikidest teistest inimestest, kes väljuvad haudadest, ja see iseloomustab Teda kui elu allikat (vaata Rm 14:9; 1Kr 15:12-23; vt Jh 1:4,7-9 komm). See nimetus koos järgneva peegeldab Psalm 89:27 mõtteid.

(733)

valitseja – See maailm on Kristuse seaduslik valdusala. Kristus võitis patu ja võitis tagasi Aadama kaotatud pärandi ning on inimkonna õiguslik valitseja (Kl 2:15; vrd Kl 1:20; vt Ilm 11:15). Viimsel päeval tunnistavad kõik inimesed Teda selleks (vt Ilm 5:13). Kuid, tunnustatud või mitte, Kristus siiski valitseb selle maa olukordi, et viia täide oma igavene eesmärk (vt Tn 4:17 komm). Lunastusplaan, mis sai ajalooliseks tõsiasiaks tema elu, surma ja ülestõusmise läbi, on samm-sammult avanud vaate suure võidupäeva poole. Vt Ilm 19:15,16.

on armastanud – Käsikirjalised tõendid eelistavad (vrd 7BC 10) väljendit „kes armastab meid“. Tõsi, Jumala armastus, mis on ilmutatud Jeesuses Kristuses, on nüüd ajalooline tõsiasi, kuid Ta „armastab meid“ nüüd sama palju, kui siis, kui Ta andis ülima ande, oma Poja.

vabastanud – Olla „vabastatud“ pattudest tähendab olla vabastatud patuvõimust ja karistusest (vt Jh 3:16 komm; Rm 6:16-18, 21, 22).

oma verrega – või „Tema verrega“, see on Kristuse surmaga ristil. See on asenduslik ohver (vt Jes 53:4-6 komm; vrd DA 25).

6. Kuningriigiks, preestreiks – Arvatavasti viide kirjakohtadele 2Ms 19:6 (vrd Ilm 5:10). Kristus on kujundanud oma koguduse „kuningriigiks“ ja selle üksikud liikmed „preestreiks“. Võrdle 1Pt 2:9 väljendit „kuninglik preesterkond“. Need, kes on vastu võtnud päästmise Kristuses, moodustavad kuningriigi, mille kuningas on Kristus. Siin on viide jumalikele armu-kuningriigile inimeste südames (vt Mt 4:17 komm). Preestriks võib pidada seda, kes esitab Jumalale ohvreid (vrd Hb 5:1; 8:3), ja selles mõttes on igal kristlasel eesõigus tuua Jumalale „vaimulikke ohvreid“ - palveid, eestpalveid, tänu, kiitust (vaata 1Pt 2:5,9). Kuna iga kristlane on preester, siis võib ta ise enda pärast Jumala poole pöörduda, ilma teise inimese vahendusega. Ta võib teha seda ka teiste pärast. Kristus on meie vahemees (1Tm 2:5), meie suur „ülempreester“ ja Tema kaudu on meil eesõigus minna „julgusega armujärje ette, et me saaksime halastust ja leiaksime armu oma abiks õigeks ajaks“ (Hb 4:15, 16).

Jumalale ja oma Isale – s.o Jumal, isegi Tema Isa.

Temale olgu au – otseses tõlkes Kristusele (vt salm 5). Kommentaari sõna *doxa* kohta, mis on tõlgitud 'au', vaata Rm 3:23 komm. Ingliskeelne artikkel *the* näitab, et siin on mõeldud *kogu* au.

vägi – (inglise keeles *dominion*, 'valitsus') Omistada Kristusele „valitsus“ tähendab tunnustada Teda universumi õiguslikuks valitsejaks. Pärast ülestõusmist sai Ta kõik meelevalla „taevas ja maa peal“ (vt Mt 28:18 komm). Kristus väärrib inimkonna lõpmatut kiitust oma võidu eest patu ja surma üle (vt Kl 2:15). saatan hakkas vastu Kristuse õigusele omada au ja valitsust, kuid need kuuluvad õigusega Kristusele. Selle kiituse või kiituse omistamisega Kristusele lõpetab Johannes oma kirja tervitusliku osa (Ilm 1:4-6).

ajastute ajastuteni – kr k *eis aiōnas tōn aiōnōn*. Arutelu sõna *aiōn* kohta vaata Mt 13:39 komm. Johannes ei näe, et mingisugune aeg piiraks Kristuse õigust aule ja väele.

Aamen – vaata Mt 5:18 komm.

7. vaata, tema tuleb – Kui tervitus on lõpetatud salmiga 6, siis teatab Johannes Ilmutusraamatu teema. Kristuse teine tulek on eesmärk, mille suunas kõik muu liigub. Tähelepanuväärne on see, et ta kasutab oleviku aega - „tema tuleb“. Sellega rõhutab ta selle sündmuse kindlust, võib-olla teatud mõttes ka selle lähedust (vt salm 1 komm).

pilvedega – Vt Ap 1:9-11 komm.

läbi pistid – kr k *ekkenteō*, sama sõna kasutab Johannes evangeeliumis (ptk 19:37), kui ta tsiteerib Sak 12:10. LXX tõlkijad ilmselt lugesid valesti heebrea sõna *daqaru* – 'nad läbi pistid' – Sak 12:10 nagu *raqadu* – 'nad tantsisid ja võidutsesid' ja tõlkisid selle ka nii kreeka keelde. Ainult neljas evangeelium annab aru Jeesuse külje läbipistmisest (Jh 19:31-37). See sarnasus kahe raamatu vahel on kaudne tõend, et Ilmutusraamat kirjutati sama käega, mis Johannese evangeeliumgi.

(734)

Kuigi kirjutades kreeka keeles, jätab ta tähele panemata LXX tõlke mõlemal juhul ja annab korrektse heebrea keele tõlke. Ilm 1:7 väide viitab selgesti sellele, et need, kes olid vastutavad Kristuse surmas, äratatakse surnuist, et näha Tema tulemist (vt Tn 12:2). Kui Kristuse üle kohut mõisteti, hoiatas Ta juutide juhte selle kohutava sündmuse eest (Mt 26:64).

tõstavad kaebehäält – otseses tõlkes 'lõikavad iseennast' vastavalt vanaaegsele kombele haavata ja peksta oma ihu suure kurvastuse märgina. Piltlikus mõttes, nagu siin, tähendab see sõna pigem kurbust kui füüsilist keha peksmist. Siin peegeldub see jumalakartmatute südametunnistuse piinu (vt Jer 8:20 komm).

8. Mina olen – kr k *egō eimi* (vt Jh 6:20 komm).

A ja O – alfa ja omega – kreeka tähestiku esimene ja viimane täht. Need väljendavad täielikkust, laiaulatuslikkust ja nad tähendavad sama, mis „algus ja ots“, „esimene ja viimane“ (ptk 22:13). Sel juhul on kõnelejaks „Issand Jumal, kes on ja kes oli ja kes tuleb“, kes ptk 1:4 põhjal on Jumal Isa (vt komm seal). Siiski salmides 11-18 märgib väljendus „A ja O“ Kristust, kes ka ise ütleb enda kohta „esimene ja viimane“. Ptk 22.12 see väljendus „A ja O“ viitab Kristusele, nagu ilmneb salmist 16. Isa ja Poeg jagavad neid ajaga piiramatuid omadusi (vt Lisamärkused Joh 1 kohta).

kes on -. vaata salm 4 komm.

Kõigeväeline – kr k *pantokratōr*, 'kõige valitseja'. See tiitel esineb Ilmutusraamatus sageli (ptk 4:8; 11:17; 15:3; 16:7, 14; 19:6, 15; 21:22). LXX-s Hos 12:5 *pantokratōr* tõlgib heebrea sõna *šeba' oth* ('väd'), mis tavaliselt kasutati koos nimetusega *Yahweh* kui VT nimetust Jumala kohta (vt 1BC 173). See tiitel rõhutab Jumala kõikvõimsust (vrd 1Sm 1:11; Jes 1:9; Jer 2:19; Amos 9:5).

9. Mina, Johannes – vt 7BC 715-720.

kaaslane viletsuses – Ilmselt ei kannatanud ainult Johannes sel ajal tagakiusamise all.

kuningriigis – See on jumaliku armu kuningriik (vt Mt 4:17 komm). „Meil mitme viletsuse kaudu tuleb minna Jumala riiki“ (Ap 14:22).

kannatlikkuses – otseses tõlkes „jäädes kannatlikuks“. See viitab enesekontrolli omamisele, et taluda raskeid olukordi, kui usu loovutamiseks oleks võimalik vabaneda tagakiusamise survest. Kristuses on kristlastel tugevus jääda kannatlikuks „Jeesuses“. Vaata Rooma 2:7; Ilm 14:12 komm.

Jeesuses – Kannatlikkus on elulise ühenduse tagajärjeks Temaga.

olin – või „tuli olla“. See viitab sellele, et Patmos ei olnud tema alaline elukoht, vaid et olukorrad leidsid Johannese sealt.

Patmoseks – Väike saar Egeuse meres, umbes 55 miili (90 km) edelapool Efesost. Ta on umbes 10 miili pikk põhjast lõunasse ja tema kõige laiem koht idast läände on 6 miili. Patmos on kaljune ja viljatu. Tema ebaharilikult sakiline rannajoon moodustab paljusid lahti. 77. aastal kirjutab Plinius (*Natural History* IV 12.23), et seda saart kasutati karistuskolooniaks, mis seletab ka Johannese väljendust „kaaslane viletsuses“. Apostel oli Patmosel kui Rooma vang (vt 7BC 80-85).

Umbes kaks sajandit hiljem Victorinus Petaust (suri umbes 303 a m.a.j) ütles Ilmutusraamatu kohta: „Kui Johannes neid asju rääkis, oli ta Patmose saarel, mõistetud sunnitööle kaevandustes /ladina keeles *metallum*/ keiser Domitiani poolt (*Commentary on the Apocalypse*, ptk 10:11 komm; ANF 7. k 353). Ladinakeelne sõna *metallum* võib viidata nii kivimurrule kui ka kaevandustele. Kuna Patmosel on kivimurde, kuid pole tõendeid, et seal oleks kaevandusi, siis arvatavasti on siin mõeldud kivimurdu. Pliniuse teade sellest, et Patmosel oli karistuskoloonia on teadaanne hästi informeeritud Johannese kaasaegselt. Kuna Victorinuse oma, mis võib ka õigus olla, peab pidama pärimuseks.

(735)

sõna – See on sõna pärast. Kreeka keel on siin selle vaate vastu, et Johannes oli Patmosel selleks, et vastu võtta ja edasi anda temale antud nägemusi (vt salm 2 komm). Käesolevas lõigus väljendid „Jumala sõna“ ja „Jeesuse Kristuse tunnistus“ viitavad tema hingestatud evangeeliumi tunnistusele rohkem kui pool sajandit. See oli olnud Johannese ainuke elumotiiv. Tagakiusamise kibedatel päevadel Domitianuse valitsuse ajal sai tema kartmatu tunnistus Patmosele väljasaatmise põhjuseks (vt 7BC 721).

10. vaimus – Siin tähendab see „ekstaatilisises seisundis“. Ta unustas maised asjad ja oli teadlik vaid muljetest, mis talle tõi Püha Vaim. Loomulik vastuvõtumeel andis täieliku võimaluse vaimulikule vastuvõtmisele.

Issanda päeval – kr k *kuriakē hēmera*. On tehtud mitmesuguseid katseid seletada seda väljendust, mis esineb Pühakirjas ainult siin. Mõned tõlgendajad võrdsustavad selle termini VT prohvetite „Issanda päevaga“ (Joel 2:11, 31; Sef 1:14; Mal 3:23; vrd Ap 2:20). Võib öelda, et võttes neid sõnu omaette, võib neid nii tõlgendada. Need, kes selliselt tõlgendavad, osutavad tõsiasjale, et Ilmutusraamatu tähelepanu on keskendunud Issanda suurele viimasele päevale ja sündmustele, mis selleni viivad (vt Ilm 1:1 komm). Väljendust „vaimus Issanda päeval“ võis mõista tähenduses olla viidud nägemuses piki ajavoolu tunnistamiseks sündmusi, mis on ühenduses Issanda päevaga.

On olemas ka põhjusi selle tõlgenduse vastu. Esiteks, kui fraas „Issanda päeval“ selgesti märgib Jumala suurt päeva, siis on see kreeka keeles alati *hēmera tou kuriou* või *hēmera kuriou* (1Kr 5:5; 2Kr 1:14; 1Ts 5:2; 2Pt 3:10). teiseks, kaastekst (Ilm 1:9, 10) viitab sellele, et termin „Issanda päeval“ käib pigem aja kohta, millal Johannes nägi nägemuse, kui nägemuse sisu kohta. Nii

Johannes annab oma asukoha - „saarel, mida kutsutakse Patmoseks“ (salm 9); oma sealolemise põhjuse - „Jumala sõna ... pärast“ (salm 9); oma seisukorra nägemuses - „vaimus“. Need väljendused puutuvad kõik olukordadesse, milles nägemus anti. On loogiline, et ka neljas selline on, andes ilmutuse erilise aja. Enamus seletajaid on tulnud sellisele otsusele.

Terminil *kuriakē hēmera*, mis on Pühakirjas unikaalne, on pikk ajalugu piibellikus kreeka keeles. Nagu selle lühendatud vorm *kuriakē*, on see tuttav termin kirikuisade kirjades nädala esimese päeva kohta ja kaasaegses kreeka keeles on *kuriakē* tavaline nimetus pühapäeva kohta. Tema ladinakeelne ekvivalent *dominica dies* on tavaline nimetus sama päeva kohta ja see on läinud sealt paljudesse kaasaegsetesse keeltesse, nagu hispaania keelde – *domingo* ja prantsuse keelde – *dimanche* – mõlemad tähendavad pühapäeva. Sel põhjusel paljud õpetlased on arvamusel, et selles tekstis *kuriakē hēmera* viitab pühapäevale ja et Johannes mitte ainult ei saanud oma nägemust sellel päeval, vaid ka pidas seda „Issanda päevaks“, arvatavasti sellepärast, et sellel päeval tõusis Kristus surnuist.

On nii negatiivseid kui ka positiivseid põhjusi see tõlgendus kõrvale heita. Esimeseks neist on ajaloolise meetodi tunnustatud põhimõte, et kaudset vihjet tuleb tõlgendada ainult tõendite alusel, mis on sellele ajalisel eelnevad või kaasaegsed, aga mitte pärit ajalooliselt hilisemast perioodist. Sellel põhimõttel on suur tähtsus probleemile, mida tähendab väljendus „Issanda päeval“, nagu see käesolevas tekstis esineb. Kuigi see termin esineb sagedasti kirikuisade kirjades pühapäeva tähenduses, siiski esimene otsustav tõend selle kasutamise kohta ei ilmu enne kui 2.sajandi viimasel poolel Peetruse apogruüfilises evangeeliumis (9:12; ANF 9. k 8), kus Kristuse ülestõusmise päeva on nimetatud „Issanda päev“. Kuna see dokument oli kirjutatud vähemalt kolmveerandsada aastat hiljem kui Johannes kirjutas Ilmutusraamatu, siis ei saa seda esitada tõendina, et „Issanda päev“ Johannese ajal käis pühapäeva kohta. Arvukaid näiteid võib tuua sellest, millise kiirusega sõnad oma mõistet muudavad. Sellepärast on parem siin määrata „Issanda päeva“ tähendust Pühakirja kui hilisema kirjanduse alusel.

Selle küsimuse positiivsel poolel on asjaolu, et kuigi Pühakiri kuskil ei märgi, et pühapäeval oleks (736)

mingi religioosne ühendus Issandaga, siis ta korduvalt tunnistab, et seitsmes päev, hingamispäev, on Issanda eriline päev. On öeldud, et Jumal õnnistas ja pühitses seitsmendat päeva (vt 1Ms 2:3). Ta ütles, et see on mälestus loomistööst (vt 2Ms 20:11). Ta nimetas seda eriliselt „minu püha päev“ (vt Jes 58:13). Jeesus ütles end olevat „hingamispäeva Issand“ (vt Mrk 2:28) selles mõttes, et inimeste Issandana oli Ta ka Issand selle üle, mida Ta oli valmistanud inimese jaoks, s.o hingamispäev. Selliselt siis, kui seda väljendust „Issanda päeval“ tõlgendada vastavalt tõenditele Johannese kaasajast ja enne seda, siis selgub, et on ainult üks päev, mille kohta see võis käia, ja see on seitsmenda päeva hingamispäev. Vaata 6T 128; AA 581.

Arheoloogilised avastused on heitnud lisavalgust väljendusele *kuriakē hēmera*. Käsikirjad ja pealkirjad Rooma ajaloo keisririigi perioodist, mis on leitud Egiptuses ja Väike-Aasias, kasutavad sõna *kuriakos* (meessooline vorm sõnast *kuriakē*) keisri varanduse ja keisri teenistuse kohta. See on täiesti mõistetav, kuna Rooma impeeriumit nimetati sageli kreeka keeles *kurios* – 'isand' ja järelikult olid siis tema varandus ja teenistus 'isanda varandus' ja 'isanda teenistus'. Nii oli *kuriakos* tuntud sõna rooma ametlikus keeles asjade kohta, mis puutusid imperaatorisse. Üks selline pealkiri pärineb nii varasest ajast nagu 68. a m.a.j. Nii on selge, et selline sõna *kuriakos* kasutamine oli käibel Johannese päevil (vaata Adolf Deissmann *Light From the Ancient East*, lk 357-361).

Samas pealkirjas on viide päevale, mis on nimetatud keisrinna Julia (või Livia, nagu ta paremini tuntud on) nime järgi.

Teistes pealkirjades, mis pärit nii Egiptusest kui ka Väike-Aasiast, sõna *sebastē*, mis on kreekakeelse *Augustus* ekvivalent, esineb sageli päeva nimetusena. Ilmselt need on viited erilistele päevadele valitseja auks (vaata samas). Mõned on oletanud, et *kuriakē hēmera*, nagu Johannes seda kasutab, käib ka ühe keiserliku päeva kohta. See näib kahtlane siiski kahel põhjusel. Esiteks, kuigi oli keiserlikke päevi ja kuigi sõna *kuriakos* kasutati ka teiste asjade kohta, mis puutusid imperaatorisse, ei ole senini siiski leitud sõna *kuriakē* kasutamist keiserliku päeva kohta. See ei ole muidugi lõplik tõend. See on argument vaikusest. Siiski teine punkt, mida võib tõsta väite vastu, et Johannese *kuriakē hēmera* oli keiserlik päev, näib olevat tegelikult otsustavam. See on tõsiasi, et teatakse, et nii juudid 1. sajandil (vt Josephus *War* VII 10.1/418,419/) kui ka kristlased vähemalt teisel sajandil (vt *Martyrdom of Polycarp* 8) keeldusid nimetamast keisrit *kurios*, 'isand'. Seetõttu muutub äärmiselt raskeks mõelda, et Johannes oleks viidanud ühele keiserlikule päevale kui „Issanda päevale“, eriti veel sel ajal kui tema ise ja tema kaaskristlased olid valusalt tagakiusatud keisri mittekummardamise pärast (vt 7BC 721-723). Seetõttu näib kõige tõenäolisemana, et Johannes valis väljenduse *kuriakē hēmera* hingamispäeva kohta osava vahendina kuulutada seda, et kui imperaatoril on erilised tema auks pühendatud päevad, siis Johannese Issandal, kelle pärast ta nüüd kannatas, on ka oma päev. Pühapäeva pühitsemise alguse ja pühapäeva „Issanda päevaks“ nimetamise kohta vt Tn 7:25 komm. Vt AA 581, 582.

otsekui pasun – Võrdlus pasunaga märgib hääle intensiivsust.

11. mida sa näed – Ilmutusraamatus valitseb visuaalne side ja vastuvõtmine (vt salm 2 komm). Johannes nägi nägemusi, panoraamseid stseene sümboleis, mida ta kirjeldab nii täiuslikult kui seda võimaldab piiratud inimlik keel. Paljud neist sümboleist esitavad piirituid tõdesid, mis ületavad inimeste sõnad ja kogemused. Mõnikord leiab apostel, et tal puuduvad sõnad täielikult kirjeldada (737)

seda, mida ta näeb, näiteks siis, kui ta vaatleb Jumala trooni (vt ptk 4:3, 6). Siiski on Ilmutusraamatus Jumala tegevuse suurejoonelisus oma universumis, Kristuse ja saatana vahel oleva võitluse intensiivsus ning lõpliku võidu aulikkus kirjeldatud elavamalt ja võimsamalt kui kusagil mujal Pühakirjas.

raamatusse – kr k *biblion*, 'kirjarull', kõige tavalisem raamatutüüp Johannese päevil.

seitsmele kogudusele – Salmides 4-10 adresseerib Johannes seitsmele kogudusele omaenda sissejuhatuse olukordadele, milles ta sai Ilmutuse. Alates 11. salmist annab ta Ilmutusraamatule Kristuse enda autoriteedi. See on kohane, et ta nii teeb, sest see on „Jeesuse Kristuse Ilmutus“ (salm 1). Ilmutus ise algab 11. salmiga.

Koguduste järjekord loetelus nii siin kui ka 2. ja 3. peatükis on selline, millises geograafilises järjekorras käskjalg Patmoselt oleks jõudnud neisse seitsmesse Aasia provintsi kogudusse. Edaspidiseks aruteluks seitsme koguduse geograafilise asendi kohta vt 7BC 86-102; ja kaarti 6BC 33). Rohkemaks informatsiooniks iga nimetatud koguduse kohta vaata kogudustele määratud läkitusi 2. ja 3. peatükis.

Seitse kogudust on esimesed Ilmutusraamatu seitsmete seerias. Seal on samuti seitse vaimu (salm 4), seitse küünlajalga (salm 12), seitse tähte (salm 16), seitse lampi (ptk 4:5), raamat seitsme pitseriga (ptk 5:1), seitse sarve ja Talle seitse silma (ptk 5:6), seitse inglit seitsme pasunaga (ptk 8:2), seitse pikset (ptk 10:4), lohe seitsme pea ja seitsme krooniga (ptk 12:3), metsaline seitsme peaga (ptk 13:1), seitse inglit seitsme kausiga, milles oli seitse nuhtlust (ptk 15:1, 7) ja metsaline seitsme peaga, mille kohta öeldakse, et need on seitse mäge ja seitse kuningat (ptk 17: 3, 9, 10). See arvu seitse korduv kasutamine koos mitmesuguste sümboleitega, viitab sellele, et ka seda tuleb

mõista sümboolses tähenduses. Kogu pühakirjas on mõistetud arvu seitse, kui seda on kasutatud sümboolselt, täiuslikkuse näitajana.

Sellel, nagu seda on kasutatud seitsme koguduse kohta, näib olevat eriline põhjus. Et Aasia provintsis oli rohkem kogudusi kui seitse, on selge tõsiasi, et kahte neist selles piirkonnas – Kolossat ja Hierapolist on samuti nimetatud UT-s (vt Kl 1:2; 4:13). Järelikult on mõistlik arvata, et Issand valis need siin nimetatud seitse kogudust, sest need olid tüüpilised olukordadele koguduses kui tervikus nii apostlite ajal kui ka kogu kristlikul ajastul (vt 7BC 725; vrd AA 583, 585).

Läkitused seitsmele kogudusele käisid koguduse olukordade kohta Johannese päevil. Kui see nii ei oleks olnud, oleksid need läkitused olnud müstilised ja arakstegevad kristlastele Aasia kogudustes, kes pidid neid lugema (vt Ilm 1:3 komm). Johannes oleks osutunud valeprophetiks, kui läkitused, mida ta adresseeris oma kogudustele, ei oleks ilmutanud tõelist olukorda neis kogudustes ja ei oleks olnud kohased nende vaimulikele vajadustele. Need läkitused saadeti ajal, millal Aasia kristlased kannatasid suurt viletsust (vt 7BC 720-723), nende läkituste kindel noomitus, kinnitav lohus ja aulised töötused pidid olema määratud neid vajadusi rahuldama (vt AA 578-588). Vastu võttes ja tähele pannes neid läkitusi, võisid kristlikud kogudused Aasias olla ettevalmistatud vaimulikult mõistma suure võitluse draamat, mida kirjeldati Ilmutusraamatu ülejäänud osas, ja säilitama kindlat lootust Kristuse ja Tema koguduse lõplikku võitu.

Kuigi mitmesugused läkitused seitsmele kogudusele pidid esmajoones olema kogudustele Aasias Johannese päevil, on nad samuti olulised koguduse tulevases ajaloos (vt 7BC 725). Ajaloo uurimine avaldab, et need seitse läkitust on tõepoolest rakendatavad erilisel viisil seitsmele perioodile kogu koguduse ajaloos.

Kuna arv seitse viitab täiuslikkusele, nagu ülalpool mainitud, on loogiline mõista, et need läkitused teatud mõttes kirjeldavad kogu kogudust, ükskõik millisel ajal selle ajaloos, sest kahtlemata iga üksik kogudus kristliku ajastu vältel võib leida oma iseloomujooni ja vajadusi kirjeldatuna ühes või rohkemates nendest läkitustest. Vastavalt sellele võib öelda, et need läkitused on üldiselt rakendatavad lisaks kohalikule rakendatavusele üksteisele järgnevatel perioodidel. Üks kristlik kirjanik umbes 200 m.a.j kirjutab, et „Johannes kirjutab seitsmele kogudusele, ometi räägib ta (738)

kõigile“ (ladinakeelne tekst S.P.Tregelles'i väljaandes *Canon Muratorianus* lk 19). Kuigi, näiteks, läkitus Laodikea kogudusele on eriti sobiv tänapäeva kogudusele, siis ka läkitused teistele kogudustele sisaldavad manitsusi, mis talle kasulikud on (vt 5T 368, 481, 538, 612; 8T 98. 99).

12. vaatama seda häält – See on vaatama seda, kes rääkis.

kuldküünlajalga – kr k *luchnia*, 'lambialused'. Küünal selle tänapäevasel kujul ei olnud antiikajal üldiselt tarvitusel. Lambid olid harilikult vormitud madalate kaussidena, millesse valati õli ja pisteti taht. Järelikult, „küünlajalad“, mida Johannes nägi, olid ilmselt sellised alused, millel asusid lambid.

20. salmis seletatakse, et need küünlajalad esindavad seitset kogudust ja selliselt ka kogu kogudust (vt salm 11 komm). Tõsiasi, et need on kullast, näib viitavat koguduse hinnalisusele Jumala silmis. Johannes näeb Kristust käivat nende keskel (salm 13-18), märkides selliselt oma pidevat ligiolekut oma kogudusele (vt Mt 28:20; vrd Kl 1:18).

Viide siin seitsmele kuldküünlajalale tuletab meelde seitset kuldset küünlajalga maise pühamu pühas paigas (vt 2Ms 25:31-37). Ilmselt erinevad need kujult VT aegade seitsmeharulisest küünlajalast, sest Johannes nägi Kristust käivat nende keskel (vt Ilm 1:13; 2:1). Nende seitsme küünlajala kohta öeldakse eriliselt, et need esindavad kogudusi maa peal ja selletõttu ei tule neid pidada vanaaegse maise pühamu seitsmeharulise küünlajala taevasteks teisikuteks.

13. Inimese Poja – kr k *huios anthrōpou*. Kreeka keeles puudub siin kindel artikkel. See on täpne tõlge arameakeelsest väljendusest *kebar 'enash* (vt Tn 7:13 komm). Ja sellel näib siin olevat sama tähendus kui väljendusel *kebar 'enash* Taanieli raamatus. See, mida on öeldud kommentaarides väljenduse *kebar 'enash* kohta (Tn 7:13), sobib siis ka sõnade *huios anthrōpou* kohta. Kirjakohtadest Ilm 1:11, 18 on selge, et See, kellele nii viidatakse – nagu ka Tn 7:13 – on Kristus. Kui tiitlit „Inimese Poeg“ kindla artikliga on kasutatud Kristuse kohta rohkem kui 80 korda UT-s, siis väljendust „Inimese Poeg“ ilma artiklita on kasutatud Tema kohta kreekakeelses UT-s ainult veel kahel teisel juhul (Ilm 14:14, mis on selgesti viide Tn 7:13-le ja Jh 5:27, kus rõhutatakse Jeesuse inimlikkust).

Kasutades sama põhimõtet, mis väljenduse *kebar 'enash* puhul (vt Tn 7:13 komm), leiame, et Johannes näeb siin Kristust nägemuses esimest korda. Kes on see auline olevus? Tal ei ole ingli ega mõne teise taevase olevuse kuju, vaid tal on inimese kuju. Ta on kujult inimene, ometi pimestavalt hiilgav.

Kuigi Johannes kirjutas Ilmutusraamatu kreeka keeles, on tema väljenduste laad sageli sarnane tema emakeelele, aramea keelele (see oli heebrea keel UT ajal) kui kreeka keelele. See käib tema teatud idiomaatiliste väljenduste kohta ja on võimalik, et *huios anthrōpou* – otseses tõlkes „üks/inimese poeg“ on üks neist. Kui nii, siis „üks inimese poeg“ võis tähendada lihtsalt „üks inimolevus“, „üks mees“ (vt Tn 7:13 komm). Samuti „ülestõusmise pojad“ (Lk 20:36) on lihtsalt ülesäratatud inimesed ja „kuningriigi lapsed“ (Mt 8:12) on kuningriigiks kõlbav rahvas. Ka „peiupoisid“ (Mrk 2:19) on pulmakülalised; „maailma lapsed“ (Lk 16:8) on need, kes elavad sellele maailmale; „viha lapsed“ (Ef 2:3) on need, kes on väärt karistust, sest nende teod on kurjad.

Kui austatud Kristus ilmutas end Johannesele taevases hiilguses, siis ilmus Ta temale inimliku olevuse kujul. Kuigi Kristus oli igavesti enneolev kui Jumaluse teine Isik ja igavesti jääb selleks, siiski Tema inimlikkuse enesele võtmine jääb terveks igavikuks (vt 5BC 917-919). Kui lohutav on teada, et meie taeva läinud, austatud Issand on ikka veel inimlik vend ja ometi samal ajal ka Jumal! Rohkemaks aruteluks selle kirjakohta vaata *Problems in Bible Translation*, lk 241-243.

pika – Pikk rõivas on väärikuse tunnus.

14. valged nagu vill – Johannes otsib asjatult sõnu, millega anda täpne kirjeldus sellest, mida ta näeb nägemuses. Esimesel silmapilgul nähes Selle juuste heledust, keda ta nägemuses näeb, tuleb (739)

talle meeled villa vaelevus. Vaevalt on ta kirjutanud seda, kui talle tuleb meelde veel valgem aine – lumi, ja ta lisab selle veel täpsema kirjelduse saamiseks. Võib-olla, et talle tuleb meelde ka Tn 7:9 kirjeldus.

tuleleek – See rõhutab Tema näo hiilgavust ja Tema pilgu intensiivsust.

15. hiilgav vasemaak – kr k *chalkolibanos* – tundmatu koostisega aine. See oli arvatavasti mingi metall nagu kuld, hõõgus ja hiilgas. „Vask“ Piibli ajal oli tegelikult pronks (vt 2Ms 25:3 komm).

hõõguv – pigem „põletatud“, see on põletatud sulatusahjus. Käsikirjalised tõendid (vrd 7BC 10) viitavad selle lausega pigem „vasele“ kui jalgadele. See on, vask näis tules põletatuna. Jalad sarnanesid vasele, see oli olnud intensiivselt kuumutatud.

suurte vete – Johannese päevil olid valjemateks ja sügavamateks häälteks ookeani kohin ja pikse raksatus. Oma sügavuselt ja majesteetlikkuselt on need siiani ületamatud kui Looja hääle sümbolid.

16. paremas käes – Siin kujutab Jumala käsi Tema väge toetada.

seitse taevatähte – See sümbol kujutab „ingleid“ ehk saadikuid, keda saadeti koguduste juurde (vt salm 20 komm).

läks välja – Verbi kreeka keelne vorm viitab pidevale tegevusele – Kristuse vägi on pidevalt tegevuses.

kaheterane mõök – kr k *rhomphaia distomos* – otseses tõlkes „kahesuuline mõök“. *Rhomphaia* oli suur, raske, kahe pidemega mõök. See on sama sõna, mida LXX-s kasutati „mõõga“ kohta, mille Jumal asetab Eedeni sissepääsu juurde (vt 1Ms 3:24 komm) ja samuti Koljati mõõga kohta (1Sm 17:51).

Väljendus „kahesuuline mõök“ on ilmselt tuletunud semiidi keelepruugist, kuigi see leidub ka kreeka keeles 5.sajandil e.m.a Euripidese näidendites. See leidub aga palju varem siiski VT-s, kus selle heebreakeelne ekvivalent on *pi chereb* 'mõõga suu' (vt 1Ms 34:26; 2Sm 15:14). Jutustades Ehudi lugu ütleb Kohtumõistjate raamatu kirjutaja otseses tõlkes: „Ehud valmistas endale mõõga ja sellele kaks suud“ (vt Kohtum 3:16). Samuti on kirjutatud Õp 5:4 *chereb pioth* – 'suudega mõök', mis on kõik meie keelde tõlgitud „kaheterane mõök“. See huvitav kõnekujund võib olla tuletatud kas mõttest, et inimese mõök võib süüa tema vaenlased (vt 2Sm 11:25; Jes 1:20; Jer 2:30) – kuna tema terad on tema suud – või teatud vanaaegsete mõökade kujust, mille pidemed olid tehtud mõne looma pea kujulisteks, mille suust väljus mõõgatera.

Johannes kordab seda sümbolit ptk 2:12, 16; 19:15, 21, kus see selles mõttes, et see tuleb välja Kristuse suust, on jumaliku karistuse vahend. Näib, et nii on ka parim siin seda mõista – sümbolina Kristuse autoriteedist mõista kohut ja eriti täide viia kohtuotsus. See, et mõõgal oli kaks tera ja et ta oli terav, viitab Tema otsuste teravusele ja Tema kohtupidamise mõjukusele.

otsekui päike – Päike on kõige säravam inimesele tavaliselt tuntud valgus.

17. nagu surnu – Esimene mõju nendele, kes said nägemuse taevase auga rõivastatud jumalikult olendilt, oli nende tavalise füüsilise jõu kadumine (vt Hes 1:28; 3:23; Tn 8:17; 10:7-10; Ap 9:4; vrd Jes 1:5). Võrdle Taanieli kogemusega (vt ptk 10:7-10 komm). Isik, keda nii austati, vallutati täiesti oma nõrkuse ja väärtusetuse tundest. Prohvetite füüsilise seisundi kohta nägemuste puhul vaata F.D.Nichol *Ellen G. White and Her Critics*, lk 51-61. Selle kohta, kuidas Johannes emotsionaalselt reageeris sellele, mida ta nägemuses nägi, vaata Ilm 5:4; 17:6. Kahe juhu kohta, kui Johannes langes ingli jalgade ette teda kummardama, vaata ptk 19:10; 22:8.

ära kard – Pärast seda, kui prohvet oli kaotanud oma loomuliku tugevuse, tugevdati teda üleloomulikult, tavaliselt käe puudutusega (vt Hes 2:1,2; 3:24; Tn 8:18; 10:8-12, 19; vrd Jes 6:6, 7). Sageli taevane külaline käskis: „Ära kard!“ , et vaigistada hirmu, mis loomulikult tekkis inimsüdamel, kui ta puutus kokku sellise olevusega (vt Kohtum 6:22, 23; 13:20-22; Mt 28:5; Lk 1:13-30; 2:10).

(740)

esimene ja viimne – Vaata salm 8 komm. Siin kasutatud väljend on ilmselt tsitaat Jes 44:6 ja on otsene tõlge heebreakeelsest tekstist ja mitte tsitaat LXX-st nagu salmis 8.

18. elav – kr k *ho zōn* - '/See/ kes elab', ilmselt tuttav VT termin *El chai* – 'elav Jumal' (Jos 3:10 jne). Siin kasutatud verbivorm märgib pidevat elamist, püsivat elu. See teadaanne on eriti tähendusrikas koos faktiga, et Ta oli „surnud“. „Kristuses on elu, mis on algne, mitte kelleltki saadud ega päritud“ (DA 530, vt 7BC 785). „Temas oli elu ja elu oli inimeste valgus“ (vt Jh 1:4 komm).

olin surnud – kr k *zōn eimi* - 'ma elan (pidevalt)' s.o ma jätkan elu, elu, mis ei lõpe, elu, mis on isekestev (vt 5BC 917-919; vt Jh 5:26 komm). Hoolimata surmast, mida Kristus inimsoo eest kannatas, on Ta ikka „elav“, sest Ta on Jumal. „Kristuse jumalikkus on uskliku kindlustus igaveseks

eluks“ (DA 530). Vaata Ilm 1:5 komm. Sõna *eimi*, 'mina olen' viitab püsivale olemasolemisele ja on teravas kontrastis sõnaga *egenomēn* 'mina olin surnud (õigemini „sain surnuks“).

ajastute ajastuteni – vt salm 6 komm.

võtmed – Võtmed on võimu ja kohtupidamise õiguse sümboliks. Vrd Mt 16:19 komm; vrd Lk 11:52.

surmavalla – kr k *hadēs*, 'surnute asupaik', 'haud' (vt Mt 11:23 komm). Kristuse ülestõusmine on kindlustus, et õiged tõusevad üles „ülestõusmises viimsel päeval“ (Jh 11:24) igaveseks eluks (vt Jh 11:25; Ilm 1:5 komm).

19. kirjuta – salm 11 esinenud käsu kordamine.

oled näinud – See on, nägemuses siitsaadik (salm 10-18).

mis nüüd on – Mõned arvavad, et see fraas kirjeldab käesolevat ajaloolist olukorda, eriti asju, mis puutuvad kogudusse. Nad usuvad, et vastandina sellele, „mida sa oled näinud“ - nägemust Kristusest (salm 10-18) - „mis nüüd on ja mis pärast seda sünnib“ viitab tegelikele ajaloolistele sündmustele, mis on esitatud sümboolselt.

Teised arvavad, et laused „mida sa oled näinud ja mis nüüd on ja mis pärast seda sünnib“ viitavad lihtsalt asjadele, mida Johannes oli näinud nägemuses, mida ta nägi ja mida ta veel tulevikus näeb (vrd salm 11).

20. saladus – kr k *mustērion*, 'saladus', 'müsteerium'. Tuletatud sõnast, mis tähendab „keegi, kes on asjasse pühendatud“ (vt Rm 11:25 komm). Varakristlikus kõnepruugis ei tähendanud termin „müsteerium“ seda, mida ei võidud mõista, nagu tänapäeval. See tähendas midagi niisugust, mida võivad mõista asjasse pühendatud, st need, kellel oli õigus seda teada. Kristus ütles oma jüngritele: „Teile on antud mõista taevariigi saladusi, neile aga ei ole antud“ (Mt 13:11 komm). Paulus räägib ülestõusmisest kui saladusest (1Kr 15:51) ja sageli viitab ta samal viisil lunastusplaanile (vt Rm 16:25, 26 komm).

Selle väljenduse jumalik tagapõhi ilmneb Surnumere käsikirjade seas *Manual of Discipline* ühes lõigus (vt 5BC 91, 92), mis räägib lunastatutest: „Minu südametähe valgus tungib läbi pimeduse, mis saab olema“ (1QS XI 3 Miller Borrews *The Dead Sea Scrolls*, lk 387). Termin „saladus“ esineb korduvalt samas dokumendis. See termin oli samuti tavaline paganlikes müstilistes usundeis.

Siin see „saladus“ on seitsme „tähe“ saladus, sümbol, mida senini ei ole seletatud. Kuid nüüd on seda sümbolit nimetatud „saladuseks“, arvestades seda, et tema tõlgendus on teoksil. Selliselt on siis Ilmutusraamatus „saladus“ varjatud sümbol, mida seletatakse neile, kes nõustuvad „pidama“ (vt salm 3 komm) seda, mis selles raamatus on ilmutatud (vrd ptk 17:7, 9), või selline saladus, mida Jumal tahab neile teada anda. Ilmutusraamatu sümbolitele on viidatud ka kui imedele (vt ptk 12:1 komm) ja märkidele (ptk 15:1).

seitse tähte – Vaata salm 11 ja 16 komm. Käesolev salm on sillaks salmide 12-19 ja läkituse vahel, mis leidub 2. ja 3. peatükis. See selgitab sümboleid salmides 12 ja 16 ning valmistab teed

(741)

läkitusteks üksikutele kogudusele.

inglid – kr k *aggeloi*, otseses tõlkes 'saadikud', kas inimlikud või taevased. Sõna *aggeloi* on tarvitatud inimeste kohta Mt 11:10; Mrk 1:2; Lk 7:24, 27; 9:52; vrd 2Kr 12:7. Arvatakse, et seitsme koguduse „inglid“ on nende vanemad või ülevaatajad Johannese ajal ja et Issand saatis neile kuulutused nende koguduste jaoks. Siiski, välja arvatud võib-olla seitsme koguduse „inglid“, ei käi sõna *aggeloi* kunagi inimeste kohta umbes 75 juhul, kus Johannes seda sõna Ilmutusraamatus

kasutab. Kas see siin nii on, ei ole kontekstist selge. Siiski näib ebatõenäolisena, et Jumal saadaks läkitused tegelikele inglitele Johannese kaudu ja sellepärast peab eelistama seletust, et need „inglid“ tähendavad koguduste juhte (vrd GW 12, 14; AA 586).

seitse küünlajalga – Vaata salm 12 komm.

seitse kogudust – Vaata salm 4:11 komm.

Ellen G. White'i kommentaarid

- 1 AA 583; GW 175; DA 99; Ed 191; GC 341; 6T 128
- 1-3 7T 158; 8T 301
- 3 AA 583; COL 133; CW 175; DA 234; Ed 191; Ev 196; GC 341; PK 548; TM 113, 116; 5T 15; 6T 128, 404
- 5 COL 162; 6T 311, 367
- 5,6 GC 416, 646
- 6 CS 129; 5T 475
- 7 DA 832; EW 53, 179, 292; GC 301, 625, 637; TM 232; 8T 116
- 9 AA 570, 575, 588; FE 109, 423; GC XIII, 78; GW 18; PP 129; SL 49, 71; 4T 525; 7T 288
- 9,10 MM 37; 6T 128
- 10 SL 74
- 10-13 AA 581
- 11 AA 585
- 13 MH 419; 5T 752; 8T 265
- 13-15 GC 624
- 14 LS 65
- 14,15 EW 16, 286
- 14-17 AA 582
- 14-18 SL 78
- 15 EW 15, 34; LS 65
- 16 GW 13 rohkem ptk 2:1)
- 17 GC 471; SL 79; 5T 467
- 17, 18 CT 17; Ed 83; TM 95
- 18 DA 320, 483, 530, 669; PK 240; 2T 271; 7T 71
- 18-20 AA 585

(742)

2. PEATÜKK

1. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Efesose – Mõned määratlevad nime Efesos tähendust kui „soovimisväärne“. Johannese päevil oli Efesos Rooma impeeriumi Aasia provintsi tähtsaim linn ja hiljem selle pealinn (vt 8BC 88; kaart lk 714; vt ptk 1:4; 2:12 komm). See linn asus suure peatee läänepoolses lõpp-punktis, mis kulges Süüriast risti läbi Väike-Aasia. Lisaks sellele veel asukoht tähtsa sadamalinnana Egeuse mere ääres tegi selle tähtsaks kauplemise keskuseks. Näib, et ristiusku kuulutati seal esmakordselt 52. aastal Pauluse poolt, kui ta peatus seal lühikest aega teel teiselt misjonireisilt tagasi Jeruusalemma ja

Antiookiasse. Tema sõbrad Priskilla ja Akvila jäid sinna paigale ja koos Aleksandriast päritoleva juudiga, kelle nimi oli Apollos – kelle mõiste kristlusest näis olevat nelipüha-eelne – tegid evangeeliumitööd kuni Pauluse tagasitulekuni, mis toimus tõenäoliselt aasta või kaks hiljem (vt Ap 18:19 – 19:7). Sel korral jäi apostel Efesosesse umbes kolmeks aastaks (vt 6BC 30) – kauemaks kui kusagile mujale oma misjonireisidel, mis on üles märgitud. See näib osutavat, et tema töö oli seal eriti viljakas. Tema eluloo kirjutaja Luukas väidab, et „kõik, kes elasid Aasias, niihästi juudid kui kreeklased, said kuulda Issanda Jeesuse sõna (Ap 19:10). Järelikult oli tõenäoline, et selle aja kestel rajati vähemalt mõned teistest kogudustest Aasias (vt Kl 4:13, 15, 16). Näib, et Paulus on peale oma esimest vangisolekut Roomas veel külastanud Efesost, tõenäoliselt 64. aastal, jättes Timoteose sinna tööjuhiks (vt 1Tm 1:3).

Midagi rohkem pole kindlalt teada koguduse ajaloost Efesosel, kuni see nimi ilmub jälle tõenäoliselt kolm aastakümnet hiljem Ilmutusraamatus. Siiski viitab traditsioon sellele, et Johannes, Jeesuse armastatud jünger, sai selle koguduse juhiks arvatavasti peale kristlaste koguduse laialisaatmist Jeruusalemmas 68. aasta paiku Juudi-Rooma sõja ajal (vt 7BC 716). Niisiis pidi Efesos olema Ilmutusraamatu kirjutamise ajal üks kristluse juhtivaid keskusi. Nii oli ka sobiv, et Kristuse esimene sõnum Johannese kaudu pidi suunatama sellele kogudusele. Selle asukoht kristliku maailma kui terviku keskel teeb veelgi arusaadavamaks tõsiasi, et tema vaimulik olukord võis olla täiesti iseloomustav kogu apostelliku perioodi kogudusele – kristluse algusest kuni ligikaudu 1. sajandi lõpuni (ca a 31-100; vt lisamärkust peatüki lõpus). Seda võib õigusega nimetada apstolliku puhtuse ajastuks – omadus, mis on Jumala silmis väga soovimismäärne.

peab – kr k *krateō*, 'kõvasti kinni hoidma', tugevam väljend kui see, mis on kasutatud ptk 1:16.

seitset tähte – Vt ptk 1:16, 20 komm. Koguduse juhid maa peal peavad olema eriliselt Kristuse kaitse ja juhtimise all. Neile määratud ülesande juures kinnitab neid alati jumalik vägi ja arm. Peab märkima, et see iseloomulik viis, kuidas Kristus esitleb end seitsmele kogudusele, on võetud nägemusest, mida Johannes nägi ptk 1:11-18.

kõnnib – Siin on jõulisem kirjeldus Kristuse suhtumisest oma kogudusse kui ptk 1:13, kus Johannes lihtsalt osutab Kristusele, kes on „keset neid seitset küünlajalga“. Nagu apstolliku ajastu üksikud kogudused tundsid rõõmu Kristuse pidevast hoolitsusest, tähelepanust ja teenimisest, nii on seda tundnud kristlik kogudus tervikuna oma ajaloo üksteisele järgnevatel perioodidel. Nii on täitunud Tema töötus jüngritele, et Ta on iga päev nende juures „maailma ajastu otsani“ (Mt 28:20).

kuldküünlajala – Vt ptk 1:12 komm.

2. ma tean – Igale kogudusele seitsmest kuulutab Kristus: „Ma tean su tegusid“. Manitseb Tema, kes on täielikult tuttav iga koguduse probleemidega ja kes on sellepärast võimeline soovitama neile kohast ja tõhusat lahendust.

sinu – Kasutatakse ainsust, sest Kristus suunab oma läkituse „inglile“ (salm 1), kes esitab kas koguduse iga liiget üksikult või kogudust kui üht tervikut. Kristus suhtleb inimestega nii grupiviisiliselt – nagu kogudusega – kui ka nende otsese, isikliku vahekorra alusel Temaga.

tegusid – kr k *erga*, 'teod', 'toimingud', 'tegevused', eriti teod, mis näitavad kõlbelist olemust. Koguduse kogu elu ja käitumine on Jeesusele Kristusele teada.

tööd – kr k *kopos*, rammestus või väsimus, mis tuleb jõupingutustest. Seda kajastab sõna 'töövaev'. Tähtsad tekstilised tõendid võivad nõuda (vrd BC 10) sõna „sinu“ vahelejätmist „tööd“ ees. See ühendab tihedamalt mõtet „tööst“ mõttega kannatlikkusest, mis täiendab seda. Kristus nagu ütles: „Ma tean, mida sa oled teinud ja ma tean ka töövaeva ja püsivust, mis oli hädavajalik selle töö juures.“

kannatlikkust – kr k *hupomonē*, 'püsivus', '/aktiivne, püsiv/ vastupidavus', otseses tõlkes 'alla jäämine'.

ei või sallida – Liig sageli, nüüd nagu varematal aegadelgi, on kogudus kalduv sallima või taluma „kurje“ õpetusi ja kombeid endi keskel, arvatavasti rahu nimel. Koguduse teenrid võivad leida, et kergem on vaikida koguduse lemmikpattude suhtes kui võtta julge seisukoht tõe kasuks (vrd Jes 30:10; 2Tm 4:3). Kogudus Efesoses pidi olema õpetatud tegema selget vahet tõe ja eksituse vahel nii õpetuses kui ka elus ja võtma kindel seisukoht eksituse vastu.

(744)

kurje – st valeapostleid, kellest räägitakse kohe üksikasjalisemalt. Õpetuslik eksitus kajastub varem või hiljem sündsusetus käitumises. Mida üks inimene teeb, on paratamatult selle tulemus, millele ta mõtleb ja mida usub (vt Õp 4:23; Mt 12:34; 1Jh 3:3).

läbi katsunud – kr k *peirazō*, 'läbi katsuma', 'kontrollima'. Kogudus Efesoses oli hoolsalt järele uurinud nende valeapostlite nõuded ja õpetused. Ignatius, kirjutades teise sajandi alguses, räägib Efesose kristlaste hoolsusest eksiõpetustest hoidumises („Efeslastele“, IX 1).

Ühes oma kirjas hoiatab Johannes usklikke „kristusevastase“ tuleku suhtes ja annab nõu, et nad katsuksid „vaimud läbi, kas nad on Jumalast“ (1Jh 4:1-3). Hoiatus, mille Paulus andis Efesose koguduse vanematele palju aastaid varem, et „hirmsad hundid“ tungivad nende sekka, „kes kõnelevad pööraseid asju“ (Ap 20:29, 30), oli täitunud. Ta oli tessalooniklastele nõu andnud: „Katsuge kõik läbi: pidage kinni, mis hea on“ (1Ts 5:2). Peetrus oli kirjutanud pikalt ja laialt „valeprohvetitest“ ja „lahkõpetajatest“ (vt 2Pt 2). Vrd 1Tm 1:20; 2Tm 4:14,15. Kuigi alguses võis mitte kerge olla ära tunda nende õpetajate kavalaid eksitusi, võis õpetajaid endid ära tunda „nende viljast“ (vt Mt 7:15-20).

Nii on see ka tänapäeval, sest ehtne „Vaimu vili“ (vt Gl 5:22,23) ei kasva nende elus, kes õpetavad ja teevad valet. Siirale kristlasele, kes on tundlik vaimulike asjade suhtes, on töötatud, et ta võib, kui ta tahab, avastada mittekristliku vaimu ja motiive, mis ajendavad iga eksituse õpetajat (vt 1Jh 4:1; Ilm 3:18 komm).

apostlid – Tõsisemate eksiõpetuste seas, mis ähvardasid kogudust esimese sajandi lõpus, oli doketism ja gnostitsismi varane vorm. Arutlust nende ja teiste eksiõpetuste kohta, mis ründasid apostelliku ajastu kogudust, vt 5BC 912, 913; 6BC 52-59. Veel iseloomulikumalt näitab varane traditsioon, et üks gnostik nimega Cerinthus külastas Efesost ja kavatses halba Johannesele ja tema kogudusele (vt Irenaeus *Ketserluse vastu*, III 3.4). Mis oli õige Efesose suhtes sel perioodil võitluse osas valeprohvetitega, näib olevat õige ka koguduse suhtes üldiselt.

3. Kannatlikkust – Vt salm 2 komm.

oled kannud raskusi – Efesose kogudus oli keeldunud sallimast „kurje“ (vt salm 2 komm), kuid talusid kannatlikult vältimatuid raskusi, mida põhjustasid valeõpetajad ja tagakiusamist, mis sai neile osaks fanaatiliste juutide ja paganate poolt.

minu nime pärast – Vt Ap 3:16 komm. Kristuse järelkäijaid tunti Tema nime järgi: neid nimetati kristlasteks. Nende truudus sellele nimele, nende ustavus Temale – neile tähendas see nimi nende Issandat – kutsus esile Rooma valitsusvõimude tagakiusamise (vt 7BC 720), ja tõi kannatusi nende poolt, kes püüdsid nende usku õõnestada.

raugenud – kr k *kopiaō*, 'väsima'. Vrd *kopiaō* kasutamist Jes 40:31, LXX; Jh 4:6.

4. esimese armastuse – See „armastus“ hõlmab kõigest südamest tulevat armastust Jumala ja tõe vastu ning armastust üksteise kui vendade ja kaasinimeste vastu üldiselt (vt Mt 5:43, 44; 22:34-40 komm). Võib-olla olid valeõpetajate poolt õhutatud õpetuslikud vaidlused tekitanud lõhestava

vaimu. Samuti, hoolimata paljude usinatest jõupingutustest tõkestada valeõpetuse voogu, teatud hulk, kes jäid kogudusse, olid kahtlemata suuremal või vähemal määral sellest mõjutatud. Sellel määral, kuidas eksitus oli tunginud kogudusse, oli Püha Vaimu kui tõe kuulutaja (Jh 16:13) tegevus takistatud, kelle ülesandeks on muuta tõe põhimõtted elavaks jõuks, et iseloom ümber kujundada (vt Jh 16:8-11; Gl 5:22, 23; Ef 4:30 jt). Pealegi kui lõppes nende tunnistus, kes olid isiklikult Jeesusega läbi käinud, kui need üksteise järel surid, ja valgus Kristuse tagasituleku ähvardavast lähedusest (vt Ilm 1:1 komm) hakkas tuhmuma, jäi usu ja andumuse leek ikka nõrgemaks. Kommentaare usu ja praktika algsest puhtusest kõrvalekaldumise teiste aspektide kohta vt 4BC 834, 835.

5. lükkan su küünlajala – Vt ptk 1:12 komm. Kogudus võis kaotada oma seisukoha Kristuse ustava esindajana. Kogudus oli „langenud“, kuid jumalik arm nägi kannatlikult ette meelega parandamise võimaluse (vrd 2Pt 3:9).

kui sa meelt ei paranda – Ignatius teatab oma efeslastele kirjutatud kirja sissejuhatuses, et kogudus pani tähele üleskutset: „mõttele“, „paranda meelt (kahetse, ingl k)“ ja „tee esimesi tegusid“ (vt ka Ignatius, op *cit.* I 1; XI 2).

6. nikolaiitide – üks valeõpetuslikest sektidest, mis tülitas kogudusi Efesoses ja Pergamonis (vt salm 15) ning võib-olla veel mujalgi. Irenaeus esitab nikolaiite ühe gnostikute sektina: „Johannes, Issanda jünger, jutlustab sellest usust /Kristuse jumalikkusest/ ja püüab evangeeliumi kuulutamise abil kõrvaldada seda eksitust, mis Cerinthuse poolt on inimeste seas levinud, samuti tükk aega enne nende poolt, keda nimetati nikolaiitideks (üks võsu sellest nn valestinimetatud „tundmisest“, et ta võiks nende väited kummutada ja veenda neid, et on olemas vaid üks Jumal, kes tegi kõik asjad oma Sõna kaudu“ (op. *cit.* III 11.1; ANF 1.kd lk 426). On olemas ka ajalooline tõend gnostikute sektide kohta, keda kutsuti nikolaiitideks umbes sajand hiljem. Mõned kirikuisad, kes jutustavad sellest sektist (Irenaeus op. *Cit.* I 26,3; Hippolytus, „Kõikide ketserluste kummutamine“ VII 24) samastavad selle seltsi rajaja Antiookia Nikolaosega, kes oli üks seitsmest diakonist (vt Ap 6:5). meie ei tea, kas pärimus seoses diakon Nikolaosega on õige, kuid see sekt võib olla sama, mida Johannes nimetab. Teisel sajandil näivad selle sektide poolehoidjad õpetanud olevat, et liha teod ei mõjusta hinge puhtust, ja järelkult pole neil mingit ühendust lunastusega.

7. kellel kõrv on – See tähendab, et tähele panna antud nõuannet (vt ptk 1:3 komm; vrd Jes 6:9, 10; Mt 11:15 komm). Samasugune väljend saadab töötusi, mis on suunatud igaühele seitsmest kogudusest.

kuulgu – Kreeka keel annab siin mõista, et need, kes kuulevad, saavad sellest ka aru (Ap 9:4 komm). Jumala sõna kuulmisel pole mõtet, kui sellest peale ei kohandata oma elu selle eeskujule järel, mida on kuulnud (vt Mt 19:21-27 komm).

kogudustele – See töötus, mis siin on suunatud eriti kogudusele Efesoses, kuulub erilises mõttes kõigile apostelliku ajastu „kogudustele“, mida esindas kogudus Efesoses. Ja kuigi eriliselt sobiv neile, käib see ka kõigi aegade usklike kohta (vt ptk 1:11 komm).

võidab – Selle verbi vorm kreeka keeles annab mõista, et isik jätkab „võitmist“. Võitmise mõte on korduv teema Ilmutusraamatus. Ilmutusraamatu töötused on olnud eriti väärtuslikud tagakiusatud Jumala lastele kõikidel aegadel. Siiski annab kontekst (salmid 2-6) mõista, et siin esitatud võitmine on erilises mõttes võit valeapostlite ja valeõpetajate üle, kes olid usklike ahvatlenud sööma inimliku tarkuse puust. Kui kohane, et tasuks võidu eest avatakse neile pääs elupuu juurde!

elupuust – Vt 1Ms 2:9; Ilm 22:2 komm.

kesk (v.t) – nagu Eedeni aias (1Ms 2:9). Asend rõhutab selle puu tähtsust Jumala plaanis täiusliku maailma heaks.

paradiisis – Vt Lk 23:43 komm. Eedeni aed oli „paradiis“ maa peal. Kui Eeden rajatakse uuesti selle maa peale (vt PP 62; GC 646, 648), siis saab maa jälle „paradiisiks“. Efesose kogudusele läkitatud sõnumi kohaldamise kohta teatud perioodile ajaloos vaata lisamärkusest peatüki lõpus. Sõnumi rakendamise kohta otseselt sellele kogudusele vt Ilm 1:11.

8. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Smürna – Kaua mõeldi, et see nimi on tuletatud sõnast *muron*, mis on Araabia puust *Balsamodendron myrrha* saadud healõhnalise kummi nimetus. Seda kummit kasutati surnute balsameerimisel ja meditsiinis võide või salvina ning põletamiseks viirukina. Vt Mt 2:11 komm. Üsna hiljuti on õpetlased kaldunud pooldama tuletust Anatoolia jumalanna Samorna nimest, keda kummardati selles linnas (vt 7BC 93). Muistse linna Smürna kohta vt 7BC 91; kaart lk 714. Selle (746)

kohta ei ole andmeid, millal ja kelle poolt rajati kogudus Smürnas. Pühakirjas pole seda kogudust kusagil mujal mainitud.

Ajalooliselt võib arvata Smürna koguduse perioodi alguseks esimese sajandi lõppu (ca 100) ja lõpuks aastat 313, kui Constantinus võttis omaks kristliku kiriku põhimõtted (vt lisamärkus ptk lõpus; vt salm 10 komm). Mõned osutavad aastale 323, tema arvatavale ristiusku pöördumise aastale. Peab märkima, et 2. ja 3. peatüki prohvetikuulutused ei ole otseselt ajaga seotud prohvetikuulutused, ja tähtajad soovitatakse lihtsalt selleks, et kergendada mõistmist prohvetikuulutuste ligikaudsest seosest ajalooga.

esimene ja viimane – Vt ptk 1:8, 17 komm.

oli surnud – Vt ptk 1:18; 2:1 komm. Kogudusele, kes oma usu pärast vaatas näkku tagakiusamistele ja surmale, pidi elu rõhutamine Kristuses olema eriti tähendusrikas.

9. su – Vt salm 2 komm.

tegid (v.t) – Tekstilised tõendid (vrd 7BC 10) jagunevad selle sõna ärajätmise ja säilitamise poolt. Vt salm 2 komm.

viletsust – või „ahastust“, „raskusi“, „vaeva“. Vahelduv tagakiusamine, mis sai osaks mitmete rooma keisrite poolt, rõhutab iseloomulikult koguduse kogemust sellel perioodil. Trajanuse (98-117), Hadrianuse (117-138) ja Marcus Aureliuse (161-180) valitsemise ajal olid tagakiusamised harva esinevad ja kohaliku iseloomuga. Kristlaste esimest üldist, süstemaatilist tagakiusamist juhtisid Decius (249-251) ja Valerianus (253-259). Poliitiline surve jõudis oma julmuse haripunktini Diocletianuse (284-305) ja tema vahetute järglaste ajal (305-313). Smürna koguduse kaudu esitatud perioodi võib ajalooliselt õigusega nimetada märterluse ajastuks. Selle perioodi tuhandete nimetute märtrite armastus ja andumus, kes olid „ustavad surmani“, oli sajandeid levitanud meeldivat lõhna (vt salm 8 komm).

vaesust – Kr k *ptōcheia*, 'armetu vaesus' (vrd Mrk 12:42 komm). Kahtlematult ei olnud kogudus Smürnas nii suur ega õitsev kui naaberkogudus Efesoses. Kristlased Efesoses olid „maha jätnud oma esimese armastuse“, kuid mingit sellist noomitust ei läkitata neile Smürnas. Selle asemel tuletab neile Kristus meelde, et nad on „rikkad“ (vt Jk 2:5 komm).

pilkamist – kr k *blasphēmia*, 'paha rääkimine' kas Jumalast või inimestest. Käesolevas kontekstis võiks eelistada tõlget 'laimamine'.

juudid – Tõenäoliselt „juudid“ piltlikus, mitte otseses mõttes (selles mõttes nagu kristlasi nüüd kirjeldatakse mõnikord iisraelina, vt Rm 2:28, 29; 9:6, 7; Gl 3:28, 29; 1Pt 2:9). Siin kasutatuna

osutab see sõna kahtlematult nendele, kes väitsid, et nad teenivad Jumalat, kuid tegelikult teenisid saatanat.

Sellel võrdkujul on oma alus ajaloos. Apostlite tegude raamat ilmutab, et paljud varase koguduse raskused tulenesid laimavatest süüdistustest, mida juudid nende kohta rääkisid (vt Ap 13:45; 14:2, 19; 17:5, 13; 18:5, 6, 16; 21:27). Ilmselt oli selline olukord Smürnas. Räägitakse, et teisel sajandil viisid juudid Polükarpose, Smürna piiskopi, märtrisurma. Sellel ajal räägib Tertullianus sünagoogidest kui „tagakiusamiste lätetest“ (*Scorpiace* 10; *ANF*, 3. kd lk 643).

ei ole – Nad olid silmakirjatsejad.

saatana kogudus – Võrdle häbistava epiteediga „rästikute sigitis“ (Mt 3:7). Juutide ühiskondliku elu keskuseks oli sünagoog (vt 5BC 56-58) kahtlemata kohaks, kus sepitseti palju kurje plaane kristlaste vastu. Nimi „saatan“ tähendab „süüdistaja“ või „vaenlane“ (vt Sak 3:1; Ilm 12:10 komm). Need juutide keskused muutusid otseses mõttes „süüdistaja sünagoogideks“.

10. ära kard – Vt Jk 1:2 komm; vrd Jh 16:33.

tuleb kannatada - Nähtavasti oli Smürna kogudus tähtsaks juutide laimu märklauaks, kuid koguduse liikmed ei olnud veel tundnud tagakiusamise täit raskust. Kahtlemata teadsid kristlased tagakiusamistest, mis juba kõikjal raevutsesid, ja pidid ette nägema oma tulevase raskusi. Selle verbi vormi kaudu, mis siin on tõlgitud „karda“, vihjatakse sellele, mis näitab, et nad juba kartsid. Kristus trööstib neid töötusega, et neil pole vaja karta, kuigi tagakiusamine seisab ees. Vt Mt 5:10-12 komm.

kiusataks – või „läbi katsutaks“. Saatan laskis neile osaks saada tagakiusamist selleks, et neid mõjutada usust loobumisele. Jumal lubas tagakiusamisi kui vahendeid nende usu tugevdamiseks ja (747)

selle ehtsuse tõendamiseks. Kuigi saatan võib raevutseda koguduse vastu, teostab Jumala käsi oma eesmärgi. Vt Jk 1:2; Ilm 2:9 komm.

Rooma keiser Trajanus (98-117) laskis esimesena ametlikul Rooma poliitikal minna kristluse vastaseks. Kuulsas 97. kirjas, kirjutatud Plinius Nooremale, oma asevalitsejale Bitüünias ja Pontoses Väike-Aasias, kirjeldab Trajanus peajoontes, kuidas toimida kristlastega, kel oli tol ajal illegaalne usuline organisatsioon. Ta käskis, et Rooma ametnikud ei pea kristlasi välja nuhkima, vaid kui teiste ametnike poolt tuuakse nende ette isikud, kes osutavad kristlasteks, siis peab neid hukatama, kui nad oma tõekspidamistest ei loobu. See juhend, kuigi kaugelgtki mitte ühtlaselt rakendatud, jäi maksvaks seni, kuni Constantinus andis välja oma usuvabaduse dekreedid aastal 313.

Niisiis olid kristlased kahe sajandi kestel oma usu pärast välja pandud ootamatu vahistamise ja surma võimalusele. Nende heakäekäik sõltus suurel määral paganatest ja juutidest naabrite heatahtlikkusest, kes võisid neid kas rahule jätta või kaevata nende peale valitsusvõimude ees. Seda võis nimetada lubatud tagakiusamiseks. Keiser ei olnud kristlaste tagakiusamise algataja, kuid ta lubas oma esindajatel ja kohalikel võimudel astuda selliseid samme kristlaste vastu, mis neile näis sobivana. See poliitika jättis kristlased sõltuvaks erinevate kohalike administratsioonide halastusest, kelle all nad elasid. Eriti näljahäda, maavärisemise, tormi või mõne teise katastroofi aegadel said kristlased nende paganatest naabrite kallaletungi objektiks, kes arvasid, et kristlased ebajumalakummardamisest keeldumisega olid kutsunud esile jumaliku viha kogu maa peale. Vahetevahel kiusas Rooma valitsus kogudust agressiivselt taga (vt salm 9 komm). Mõtlevad roomlased märkasid, et kristlus kasvas pidevalt oma ulatuse ja mõju poolest impeeriumi kõigis osades ja et see oli põhiliselt kokkusobimatu Rooma elulaadiga. Nad said aru, et kui antakse aega,

siis hävitab see Rooma elulaadi. Niisiis olid need just kõige tublimad keisrid, kes kogudust taga kiusasid, kuna need, kes võtsid oma vastutust vähem tõsiselt, polnud harilikult valmis kristlasi tülitama.

Esimene üldine, süstemaatiline koguduse tagakiusamine võeti ette keiser Decius poolt, kelle keiserlik käskkiri aastast 250 määras kindlaks kristluse üldise allasurumise meetodid piinamise, surma ja varanduse konfiskeerimise abil. Selle dekreeidi ajendiks oli olukord Rooma riigi rajamise tuhandenda aastapäeva pühitsemise eel. Siis kui umbes kolm aastat enne seda osutati keisrivõimu silmanähtavale langusele võrreldes mineviku hiilgusega. Kristlus sai süüaluseks, ja kogudus otsustati hävitada, nagu arvati, selleks et päästa keisririik. See aktsioon vaibus Decius surmaga aastal 251, kuid elustati uuesti Valerianuse poolt veidi aega hiljem. Tema surmaga vaibus see jälle, ning enne Diocletianuse valitsemisaega ei kohanud kogudus ühtegi suuremat kriisi (vt märksõna „kümme päeva“ komm).

kümme päeva – Seda väljendit on kahte moodi mõistetud. Prohvetlike ajaperioodide päev-aastaks arvestuse alusel (vt Tn 7:25 komm), tõlgendatakse seda kui tegelikku kümneaastast perioodi ja rakendatakse seda kui keisririigi leevendamata tagakiusamise kohta aastatel 303-313. Selle aja kestel Diocletianus ja tema liitlane ja järglane Galerius juhtisid kõige kibedamat hävitus-sõjakäiku, mida kristlus üldse on pidanud kannatama paganliku Rooma poolt. Nagu Decius ja Valerianus enne neid, uskusid need juhid, et kogudus oli kasvanud riigis nii võimsaks jõu ja populaarsuse poolest, et kui mitte kristlust otsekohe maha ei suruta, siis lakkab olemast traditsiooniline Rooma elulaad ja keisririik ise laguneb osadeks. Niisiis alustasid nad poliitikat, mille järgi kavatseti kogudus ära hävitada. Diocletianuse esimene dekreet kristlaste vastu anti välja aastal 303, mis keelas ristikoguduse tegevuse kogu impeeriumi ulatuses.

Tagakiusamine algas sõjaväest ja levis üle kogu keisririigi. Rooma valitsusvõimud koondasid oma terrori kristlaste vaimulikkonnale, uskudes, et kui karjased hävitatakse, siis kari jookseb laiali. Selle (748)

tagakiusamise koledusi kirjeldab elavalt koguduse ajaloolane Theodoretius (*Ecclesiastical History*, I 6), kirjeldades koguduse piiskoppide kogunemist Nikea kontsiilile mõned aastad peale tagakiusamise lõppu (a 325). Mõned tulid ilma silmadeta, need olid välja torgatud, mõned ilma käteta, sest need olid ära rebitud, mõnede kehad olid kohutavalt mitmel viisil vigastatud. Paljud muidugi ei elanud seda raskuste aega üle. Aastal 313, umbes kümme aastat peale nende tagakiusamiste algust avaldas Constantinus dekreeidi, mis andis kristlastele täieliku vabaduse oma usku pidada.

Teised aga mõtlevad, et see pole täiesti kindel, et need „kümme päeva“ olid mõeldud prohvetliku aja esitamiseks. Nad arutlevad nii: „Väljendid, „sul tuleb kannatada“, „kurat“, „vangitorn“ ja „surm“ on endastmõistetavalt otseses tähenduses, ja näib kõige loomulikumana arvata, et need „kümme päeva“ on ka otseses tähenduses. Sel juhul tuleb arvu „kümme“ vaadata ümmarguse arvuna, nagu see nii sageli Pühakirjas esineb (vt Kog 7:19; Jes 5:10; Tn 1:20; Am 6:9; Hag 2:16; Sak 8:23; Mt 25:1, 28; Lk 15:8 jne; vrd Mishnah *Aboth* 5,1-9). Ümmargune arv „kümme päeva“ tahaks esitada tagakiusamise lühikest kestvust, millal kogudus Smürnas kahtlematult kannatas apostellikul ajastul. See oleks täiesti kooskõlas prohvetikuulutuse tõlgendamise põhimõtetega (vt 5Ms 18:15), sest need „kümme päeva“ on sõna-sõnalt kohaldatud otsesele ajaloolisele olukorrale Smürnas ja kujundlikult rakendatavad ajaloolisele perioodile, mida on esitatud Smürna koguduse kaudu (vt Ilm 1:11; 2:1, 8 komm; vt 7BC 725; lisamärkus peatüki lõpus).

ole ustav – Kreeka verbi vorm annab mõista: „jätka ustav olemist“. Smürna osutus ustavaks koguduseks.

surmani – Kreeka tekst annab mõista: „lõpuni, kaasaarvatud surm“.

(elu)krooni – kr k *stephanos*, 'pärg' või 'võidupärg', mitte valitsejate kroon. Seda sõna kasutati pärja tähistamiseks, mis anti Kreeka mängude võitjale. Siin sümboliseerib see tasu, mis antakse võitjale võitluses saatanaga.

elu(krooni) – Fraas „elukroon“ on tõenäoliselt kõige paremini tõlgitud tähenduses „kroon, mis on elu“ - see „kroon“ on „elu“. See kroon on võidu tunnistuseks kuradi ja tema poolt esilekutsutud kiusatuste üle. Vrd 2Tm 4:8.

11. Kellel kõrv on – Vt salm 7 komm.

kes võidab – Vt salm 7 komm. Siin rõhutatakse tõenäoliselt võitmist hoolimata 10. salmis nimetatud „kiusatustest“.

teine surm – Vastandatud esimesele surmale, mis nüüd lõpetab ajutiselt inimelu ja millest tõusevad üles nii õiged kui ka ülekohtused (Ap 24:15). Teine surm on lõplik patu ja patuste häving, ja sellest ei saa olla mingit ülestõusmist (vt Ilm 20:14 komm; vrd ptk 21:8).

12. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Pergamoni – See linn oli olnud Rooma impeeriumi Aasia provintsi pealinnaks kahe sajandi kestel pärast selle viimast kuningat Attalus III, kes pärandas selle koos Pergamoni riigiga Roomale 133. a e.m.a (vt 7BC 95). Kuni kolmanda sajandi alguseni e.m.a oli Pergamoni linn olnud hellenistliku maailma kultuuri ja hariduse peamiseks keskuseks. Kuigi Johannese ajal hakkas seda kõrvale tõrjuma Efesos kui Aasia juhtiv linn, säilitas ikka Pergamon palju oma endisest tähtsusest. Need kaks linna võistlesid kaua selle au eest. Üksikasjalisemat informatsiooni muistse linna Pergamoni kohta leiad 7BC 93; kaart lk 622.

Nime „Pergamon“ tähendus pole kindel, kuid „tsitadell“ või „akropol“ näivad olevat sellest tulenevad tähendused. Üks koguduse iseloomustavaid läbielusid Pergamoni perioodil oli ühendus. Põlatud ja tagakiusatud sekti seisundist tõusis see vastuvaidlematu populaarsuse ja jõu positsioonile (vt salm 13 komm).

kaheterane mõõk – Nagu kirjeldavad tiitlid, mis juhivad sisse sõnumid Efesose ja Smürna kogudusele, on ka see võetud aulise Kristuse kirjeldusest ptk 1:16 (vt ptk 1:16; 2:1 komm).

(749)

13. saatana aujärg – Pergamon sai erilise tähelepanu osaliseks 29. aastal e.m.a, kui see sai elava keisri esimeseks kultusliku kummardamise kohaks. Ehitati tempel ja pühendati jumalanna (Rooma impeeriumi vaimu kehastus) ja keiser Augustuse ühiseks kummardamiseks. Sel ajal, kui Johannes kirjutas need sõnad, kiusati kristlasi taga keiser Domitianuse (81-96) kummardamisest keeldumise tõttu, kes nõudis, et teda kummardataks kui „isandat ja jumalat“. Pergamon oli ka Väike-Aasia religioosseks pealinnaks. See oli ida salapärase usundite keskuseks, mis olid pärit Mesopotaamiast, ja seal oli palju paganlikke templeid. Nii oli tõepoolest kohane seda nimetada kohaks, „kus on saatana aujärg“ (vt 7BC 95).

Koguduse ajaloo Pergamoni perioodi võib arvata umbes sellest ajast kui keiser Constantinus liitus kiriku põhimõtetega 313. aastal – või kui ta tunnistas end pöördunuks 323. aastal – kuni 538. aastani (vt lisamärkus ptk lõpul). See oli ajaperiood, millal paavstlus kindlustas oma positsiooni Lääne-Euroopa usulise ja poliitilise juhina (vt lisamärkus Tn 7. ptk juurde), ja kui saatan rajas oma „aujärje“ kristliku koguduse sisse. Paavstlus oli kunstlik paganluse ja kristluse osav segu. Seda perioodi võib õigusega nimetada populaarsuse ajastuks.

nimest – Vt salm 3 komm.

minu usku – st usku minusse. Vrd usukangelaste kogemustega, kelle nimed on säilitatud Hbr 11. peatükis.

Antipas – Hästituntud kreeka nimi, liitsõna kreeka sõnadest *anti* - „asemel“ ja *pas*, mis on *patēr* - „isa“ lühendatud vorm (vrd Luuka 3:1; 24:18 komm; vt Josephus *Antiquities* XIV 1,3 /10/). See kajastab isa lootust, et see niinimetatud poeg viimaks leiab omale koha maailmas. Mõned kommentaatorid arvavad, et sellise nimega kristlane oli äsja Pergamonis märtrina surmatud oma usu pärast, oletatavasti keisri kummardamisest keeldumise tõttu. Kui see nii on, siis võib selle ustava märtri kogemust ja eeskuju vaadelda kui tüüpilist loendamatu test kannatajatest, kes kannatasid oma usu pärast hiljem. Kuigi on võimalik, et seda nime võib kujundlikult rakendada koguduse ajaloo Pergamoni perioodile, ei anna inspiratsioon ilmset võtit sellele rakendusele.

Tunnistaja – kr k *martus*. Märter on see, kelle surm on tunnistuseks tema usule. Kreekakeelne väljend, mis on siin tõlgitud „ustav tunnistaja“, on sama, mida on kasutatud kristlase kohta ptk 1:5.

14. sinu – Ainsuse rõhutamise kohta vt salm 2 komm.

Bileam – Vt 4Ms 22-24. Analoogia Bileamiga vihjab sellele, et Pergamonis olid mõned, kelle eesmärk oli lõhestada kogudust sellega, et nad juurutasid kristlastele keelatud kombeid (vt allpool märksõna „ohvrid“; vrd Ap 15:29 komm). Bileam tundis muret oma, mitte Jumala rahva huvide pärast.

pahandust (v.t) – kr k *skandalon*, päästik, mis laseb lõksu lahti. Vt Mt 5:29 komm.

ohvrid – Siin mainitud kahte tegevust oli Jeruusalemma kantsiil selgesõnaliselt keelanud (vt Ap 15:29; Rm 14:1; 1Kr 8:1 komm). Bileam mõjutas israeli „tegema hooratööd Moabi tütardega“, ohverdama Moabi jumalatele ja „sööma“ arvatavasti nende jumalatele ohverdatud liha (4Ms 25:1, 2; 31:16).

Need kaks pattu viisid sellele, et õige usk segunes paganlusega. Rakendatud kristlikule ajaloole, on see kirjeldus eriti sobiv olukorrale koguduses sellejärgsel perioodil kui Konstantinus kristluse legaliseeris 313. aastal ja ise nimeliselt pöördus 10 aastat hiljem. See keiser ajas paganluse ja kristluse ühtesulamise poliitikat nii paljus kui võimalik, taotledes plaanitsetult erinevate elementide ühendamist riigis, et nõnda seda tugevdada. See soodus, isegi domineeriv positsioon, mille ta andis kogudusele, tegi selle nende kiusatuste ohvriks, mis alati käivad kaasas õitsengu ja populaarsusega. Konstantinuse ja tema järglaste valitsuse all, kes pealegi kõik jätkasid tema „heatahtlikkuse“ poliitikat, muutus kogudus väga kiiresti poliitilis-kiriklikuks organisatsiooniks, ja kaotas palju oma endisest vaimulikkusest.

15. nikolaiitide – Vt salm 6 komm.

(750)

16. paranda ... meelt – See tõsine hoiatus kajastab suurt vaimulikku ohtu, millele astus Pergamoni kogudus vastu.

suu mõõgaga – Vt ptk 1:16 komm; vrd ptk 2:12. Mõök kujutab karistust, mis tuleb siis, kui ei parandata meelt.

17. kellel kõrv on – Vt salm 7 komm.

kes võidab – Vt salm 7 komm.

varjule pandud mannat – Vt 2Ms 16:14-36. Mõned mõtleavad, et siin võib olla vihje mannale, mille Aaron asetab kruusiga seaduselaekasse (2Ms 16:33; Hb 9:4). Üks vanaaegne juudi õpetus kuulutab, et kui tuleb Messias, siis „laskub manna varakamber jälle ülevalt alla ja nemad söövad sellest neil aastail“ (2.Baruk 29:8; R.H.Charles, *Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, 2.kd, lk

498). Silmas pidades Jh 6:31-34 näib, et Johannes mõtleb siin mannat, mis sümboliseerib vaimulikku elu Kristuses nüüd ja igavest elu tulevikus (vt Jh 6:32, 33).

valge kivikese – On osutatud mitmetele vanadele tavadele, mis võiksid olla aluseks vihjele valge kivikese kinkimise kohta, kuid ükski neist pole täiesti rahuldav. Üks kõige üldisem vana tava oli valge ja musta kivi kasutamine kohtuniku poolt, et mõista õigeks või süüdi. Kõik, mis võib öelda küllaltki kindlasti, on see, et Johannes osutab mõnele tseremooniale, mis sisaldab endas erilise kingi või auavalduse andmist.

uue nime – Piiblis kujutab isiku nimi sageli tema iseloomu ja uus nimi võib osutada uuele iseloomule. Uus ei ole kujundatud vana järgi, vaid asendab seda ja on sellest erinev. Siin on kristlasele töötatud „uus nimi“, st uus ja erinev iseloom, mis on kujundatud Jumala iseloomu järgi (vrd Jes 62:2; 65:15; Ilm 3.12).

ükski muu ei tunne – Vaimuliku uussünni – iseloomu ümberkujunduse – kogemust võidakse mõista ainult isikliku läbielu kaudu. Püüded seletada seda kogemust inimesele, kes pole uuesti sündinud, ei saa kunagi anda sellest õiget või täielikku pilti (vrd Jh 3:5-8).

18. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Tüatiira - Selle nime päritolu ja tähendus on ebakindel. Mõned on vihjanud, et Tüatiira tähendab „töö magusat lõhna“, võib-olla koguduse „tegude“ alusel, mis tuuakse esile 19. salmis. Kuigi vana Tüatiira oli vähem tähtis kui teised kuus linna, tõstis teda sellest hoolimata esile ametite ja oskustööde rohkus ning mitmekesisus, mis seal hästi edenesid. Ilmselt oli väljapaistval kohal teiste hulgas riide värvimine (vt Ap 16:14). Tüatiira kristlased rakendusid kahtlematult suurel määral kohalikesse oskustöödesse. Lisainformatsiooni vana Tüatiira linna kohta vaata 7BC 96; kaart lk 714.

Rakendatuna kristlikule ajaloole, on sõnum Tüatiirale eriti sobiv koguduse läbielu kohta pimedal keskajal (vt lisamärkus ptk lõpus). Pime keskaeg osutus erakordse raskuse ajaks nendele, kes õigesti armastasid ja teenisid Jumalat, ja koguduse Tüatiira perioodi võib õigusega nimetada vaenlase ajastuks. Tagakiusamise tõttu lõi tõe valguse leek virvendama ja peaaegu kustus.

Õpetuse voolud, mis said alguse varajastel perioodidel, muutusid pimedal keskajal domineerivaks. Pühakiri polnud tavalisele kristlasele kättesaadav, ja selle asemele tõsteti traditsioon. Tegusid hakati pidama päästmise vahendiks. Võlts, inimlik preestriteenistus tumestas Jeesuse Kristuse jumaliku preestriteenistuse (vt lisamärkus Tn 7. ptk juurde). Reformatsioon seisnes peamiselt evangeeliumi suurte tõdede taaselustamises ja taastamises. See kuulutas, et inimesed päästetakse ainult usu läbi Kristusesse, et ainus usu ja elu standard on Pühakiri, ja et iga inimene võib ilmuda ise suure Ülempreestri Jeesuse Kristuse ette ilma inimliku vahetalitusega.

Jumala Poeg – Vt Luuka 1:35; Joh 1:14 komm. See tiitel nagu needki, mis juhivad sisse sõnumeid teistele kogudustele, on võetud austatud Kristuse kirjeldusest Ilm 1:13 (vt ptk 2:1 komm). Siin on kasutatud määravat artiklit, näitamaks eriliselt, et sõnumi Andja ja Jumaluse teine isik on sama (vrd ptk 1:13 komm).

silmad ... jalad – Vt ptk 1:14, 15 komm.

19. sinu – Ainsuse rõhutamise kohta vaata salm 2 komm.

tegusid – Vt salm 2 komm.

(751)

armastust – kr k *agapē* (vt Mt 5:13, 14 komm). Selline on Tüatiira koguduse „tegude“ loetelu – armastus ja usk – ettenähtud sisemine alus teenimise ja kannatlikkuse esiletoomiseks.

usku – kr k *pistis* (vt Rooma 3:3 komm).

teenimist – kr k *diakonia* (vt Rooma 12:7 komm).

kannatlikkust – kr k *hupomonē* (vt ptk 1:9 komm).

viimaseid – st viimaseid tegusid on rohkem kui esimesi, nagu näitab ka kreeka tekst. Sõnum Tüatiirale on ainus seitsmest, mis sisaldab tunnustust edu pärast. Hoolimata raskustest Tüatiiras, koges kogudus seal vaimulikku kasvu. Kontrastiks on vastupidine kogemus Efesoses (salm 4, 5).

20. pisut (v.t) – Tekstilised tõendid pooldavad selle sõna väljajätmist (vrd 7BC 10). Siiski mõnedes vanades käsikirjades esineb „palju“ või „palju asju“. Eelistatavamaks tuleks pidada lihtsat versiooni: „mul on seda sinu vastu“ (vrd salm 4).

sallid – kr k *aphiēmi*, 'lubama', 'mõjutada laskma'. Kogudus oli nõutu mitte ainult paljude avalikult usust taganemise pärast, vaid ka sellepärast, et ei tehtud tõsisemaid jõupingutusi kurjuse laine tõkestamiseks.

lisebeli – Aruannet ajaloolise lisebeli kohta vaata 1Kn 16:31; 18:13; 19:1, 2; 21:5-16, 23-25; 2Kn 9:30-37. Ilmneb, et nagu lisebel mõjutas Iisraeli Paali kummardamisele, nii oli Johannese päevil mõni naisprohvet, kes püüdis Tüatiira kogudust eksiteele juhtida. Sõnum näitab, et siin isegi rohkem kui Pergamonis (Ilm 2:14) oli usust taganemine avalikult ja kindlalt kasvav. Rakendatuna kristliku ajaloo Tüatiira perioodile, esitab lisebel piltlikult jõudu, mis kutsus esile keskajal ulatusliku usust taganemise (vt lisamärkus Tn 7. peatüki järel; vt Ilm 2:18 komm; vrd Ilm 17).

hoorama ja sööma ebajumalate ohvreid – Vt Ilm 2:14 komm; vrd 2Kn 9:22. kahtlematult käis see esmaselt kohaliku koguduse kohta Tüatiiras. Rakendatuna koguduse ajaloo Tüatiira perioodile, esitab see paganluse segunemist kristlusega (vt Hes 16:15; Ilm 17:1 komm). See protsess arenes kiiresti Konstantinuse ja tema järglaste ajal. Üldiselt rääkides oli keskaegne ristiusk vormilt ja vaimult rohkem paganlik kui kristlik.

21. aega – Andestuse pakkumise aega mittekahetsevale naisprohvetile pikendati üsna märkimisväärselt.

ei taha pöörduda – tähenduses, et ta keeldus sellest. Siin sel juhul polnud tegemist valguse puudumisega ega tahtliku teadmatusega, vaid otsese vastuhakkamisega.

22. viskan ta haigevoodisse – Karistus, mis antakse vale naisprohvetile, on kohane tema kuriteole. Sel väljendil näib olevat semiidi päritolu, ja kasutatakse haigestumise kohta (vt 2Ms 21:18; Juudit 8:3; LXX: Mt 9:2). Otseses tõlkes „halvatu, kes oli voodisse visatud“. Vt Ilm 17:16, 17; 18. komm.

need, kes temaga – Need isikud ei ole kindlaks määratud. Vrd ptk 17:1, 2 komm.

kui nad ei pöördu – Armuiks ei olnud siiski täiesti suletud. Jumal ei katkesta kunagi ise ühendust patustega; nemad katkestavad ühenduse Jumalaga.

tema tegudest – Jumala seisukohalt, rääkides oma kogudusele, on lisebeli ja tema armastajate patud oluliselt lisebeli patud, kuna just tema kui naisprohvet püüab kogudust juhtida.

23. lapsed – Selle lisebeli hoorus oli harjumuslik ja kauakestev, kuna tal olid lapsed. Piltlikult võiks seda mõista tõenäoliselt tähenduses, et ta oli võitnud endale poolehoidjaid. Kohtuotsus pidi langetatama mitte ainult emale, vaid ka järglastele, keda oli tema halb iseloom rüvetanud. Võrdle Ahabi laste hävitamist (2Kn 10:7).

surmaga – Johannes võib mõelda Hes 33:27 LXX, kus on tähendusrikas lõik „need, kes on koobastes, tahan ma tappa surmaga“. „Surma“ asemel heebreakeeles „katk“ või „nuhtlus“. Võimalik, et see on „surma“ tähendus selles Johannese kirjakohas.

neerud – Neid peeti vanasti tahte ja tunnete asukohaks (vrd Ps 7:10 komm).

südamed – st mõistus intellektuaalses tähenduses. Kristus näeb läbi nii mõtted kui ka tunded. Kristuse kohtuotsus on õige, sest Ta näeb ja võtab arvesse südame saladused. Vt Ps 7:10; Jer 11:20; vt 1Sm 16:7 komm.

24. muile – st ustavaile usklitele Tüatiiras. Ajalooliselt osutab see väikestele gruppidele keskajal, kes soovisid jääda ustavaks apostellikule ristiusule. Need liikumised asusid nii sees- kui ka väljaspool formaalset katoliku kirikut. Eriti tähtsad olid sellised grupid nagu valdeslased Euroopa mandril ja Wyclifi järglased Inglismaal. Kummalgi grupil ei olnud evangeeliumi tõe mõõtu, mis kuulutati hiljem protestantlikus reformatsioonis, kuid sõnum „muile Tüatiiras olevaile“ oli neile kohane. Nende peale ei pannud Jumal muud koormat, kui olla ustav sellele valgusele, mis neil oli.

seda õpetust – st lisebeli õpetust (vt salm 20 komm).

sügavusi – tähenduses „sügavaid asju“. Kristus kasutab just neid sõnu, mida usust taganejad uhkelt tarvitasid oma õpetustest („nagu nad ütlevad“), ja hävitavalt nimetab neile „saatana sügavusi“. Gnostikud väitsid, et ainult nemad tundsid „sügavusi“ (vt 6BC 54-58).

muud koormat – Kui nad olid ustavad sellele valgusele, mis neil oli, siis oli sellest küllalt.

25. kuni ma tulen – Kristuse peatse tulemise „õnnis lootus“ (vt Tt 2:13) on olnud alati kristlaste toeks kannatustes. Kristus ei anna vääramatult mõista, et ta tuleks tagasi tegeliku Tüatiira koguduse liikmete eluajal, ega ka koguduse ajaloo Tüatiira perioodil. Siiski vt ptk 1:1 komm.

26. kes võidab – Vt salm 7 komm.

minu tegusid – st tegusid, mis peegeldavad Kristuse iseloomu. Need teod on teravas vastuolus lisebeliga liitunud inimeste „tegudega“ (vt salm 22 komm).

meelevalla paganate üle – Vrd ptk 20:4 komm.

27. karjatsema – Kr k *poimainō*, otseses tõlkes „karjatsema“ ja nii „valitsema“ (vt Mt 2:6 komm). See fraas on tsitaat Ps 2:9. Aja ja olukorra kohta, millal Kristus purustab rahvaid „raudkepiga“ vt Ilm 19:15 komm Et juudid pidasid Ps 2:9 Messia kohta käivaks ettekuulutuseks, on ilmne pseudoepigraafilisest Saalomoni Laulust 17:26 (Charles op. Tsiteeritud lk 649): „Tema /Messias, Taaveti poeg/ tõukab patused ära sellest pärisosast. Ta hävitab patuse uhkuse nagu potissepa riista. Raudkepiga lööb Ta tükkideks kõik nende olemuse.“ Kuna ju lunastatud elavad ja valitsevad Kristusega, esitatakse neid siin Kristuse tööst osavõtjatena (vt Ilm 12:5; 20:4 komm).

kepiga – Siin kasutatud sõna esitab Ps 2:9 heebrea sõna *shebet*, mis võib tähendada karjase keppi (Ps 23:4), või valitsuskeppi (Ps 45:7), või karistuse keppi (Ps 125:3). Ilm 2:27 kontekst annab mõista, et see „kepp“ on siin nii valitsemise sümbolika kui ka karistamise vahendiks.

saviastjad – Vt Jer 19:1, 10, 11.

lüüakse – Siin räägitud valitsemine lõpeb õelate hävitamisega. Selle valitsemise olemuse kohta vt ptk 20:4 komm.

pihuks – ehk tükkideks.

otsekui minagi olen saanud -Vt Mt 11:27; 28:18; Jh 3:35; 5:22, 27; Ap 17:31; 5BC 919.

28. koidutähe – See on Kristus ise (vt Ilm 22:16; vrd 2Pt 1:19).

29. kõrv on – Vt salm 7 komm.

Lisamärkus 2. peatüki juurde

Seitsmele kogudusele läkitatud eriliste sõnumite rakendamine koguduse ajaloo seitsmele üskteisele järgnevale perioodile (vt ptk 2:1 komm) loomulikult tähendab üleminekudaatumite kindlaksmääramist, et kergendada sõnumite süstematiseerimist, mis on vastavad nendele ajaloolistele perioodidele. Püüdes kindlaks määrata selliseid daatumeid, on siiski hea meelde tuletada, et 1) Seitsme koguduse prohvetikuulutus ei ole aja prohvetikuulutus selle sõna harilikus tähenduses, kuna seda ei saada ükski eriline kronoloogiline daatum. See tegeleb esmaselt koguduse

(753)

jooksvate küsimustega ja erineb tunduvalt sellistest prohvetikuulutustest nagu Tn 7:25 1260 päeva, ptk 8:14 2300 päeva ja ptk 9:25 70 nädalat. 2) Ajaloo suuremaid perioode võib vaevalt üksteisest eraldada täpsete daatumitega. Nii kasutatuna on daatumid paremal juhul enam käepärased, üsna üldist laadi piirikivid, mitte täpsed piiritähised. Tõeline üleminek ühelt perioodilt teisele on järk-järguline protsess. Siiski on hea välja valida ligikaudsed daatumid abiks sõnumi seostamisel ajaloo vastavate sündmustega. Mõni tahaks ehk soovitada allpool antutest erinevaid daatumeid ja kasutada erinevaid fraase mitmesuguste perioodide kirjeldamiseks. Siiski need variatsioonid daatumites ja nimedes ei mõjuta oluliselt üldist sõnumit, mis on kirjades seitsmele kogudusele.

1. *Efesos*. On üldine kokkulepe, et see periood nii esitatuna hõlmab apostelliku ajastu, ja võib järelikult dateerida ligikaudu 31. aastast, meie Issanda taevaminemise aastast (vt 5BC 257-260), kuni aastani 100.

2. *Smürna*. Selle perioodi alguse tähistamise kohta aastale 100 m.a.j vaata eespool „Efesose“ juures. Sõnumid teisele ja kolmandale kogudusele esitavad üleminekut Smürnalt Pergamonile, siirdumiselt tagakiusamiselt populaarsusele. Constantinus Suure, esimese niinimetatud ristiusulise Rooma keisri valitsemise aeg (306-337) tähistab seda üleminekut. Enne oma kuulsat Milano edikti aastal 313 oli kristlus illegaalne usund ja elas korduvalt üle perioode täis ägedaid tagakiusamisi riigi poolt (vt 6BC 47, 61; 7BC 18, 19). See edikt andis võrdsed õigused kõigile usunditele kogu impeeriumis ja andis kristlaste konfiskeeritud varandused neile tagasi. Samal aastal vabastas Constantinus kristliku vaimulikkonna tsiviil- ja sõjaväelisest teenistusest ja nende varandused maksustamisest. Tema arvatav ristiusku pöördumise daatum on üldiselt antud 323. aasta. Nii 313. kui 323. aastat võib võtta sobivana, et märkida üleminekut Smürna perioodilt Pergamoni perioodile.

3. *Pergamon*. Ülemineku kohta Pergamoni perioodile vt eespool „Smürna“ juurest. Inspiratsioon on iseloomustanud Pergamoni perioodi kompromissi, usust taganemise ja populaarsuse ajana, mille kestel Rooma kirik kindlustas oma võimu ja autoriteedi. Järelikult Pergamoni perioodi lõpp peaks leidma keiserliku Rooma teelt kõrvaldatuna ja paavstluse täielikult välja kujunenuna ning valmis asuma oma kohale Lääne kiriku valitsejana (vt lisamärkus Tn 7. peatüki juurde). Ükskõik milline teatud sündmustest võib olla vastuvõetavaks piiritähiseks, mis märgib selle perioodi lõppu. Viimase Rooma keisri troonilt tõukamine aastal 476 tähistab seda ühe sellise daatumina. Teiseks võib olla Clovise, frankide kuninga pöördumine aastal 496. Tema oli esimene germaanlaste valitseja, kes võttis vastu Rooma kristluse ning samastas ennast kiriku huvidega, et vallutada teisi romaani rahvaid. Aastal 538 astus jõusse Justinianuse dekreet seoses paavsti täieliku poliitilise võimuga Läänes.

Ajaloolased peavad üldiselt Gregorius Suure paavstiametiaega (590-604) ülemineku tähiseks vana-ajalt keskajale, ja tema valitsusaega paavstina võib pidada üheks selliseks piiritähiseks. Gregoriust peetakse esimeseks keskaja kirikuvürstiks. Jultunult haaras ta endale imperaatori seisukoha Läänes ja tema juhtimine valmistas ette aluse edaspidiseks nõudluseks paavsti piiramatu ainuvalitsusele.

Aasta 756 tähistab paavstliku poliitilise võimu kindlustamist ja Prantsusmaa tulekut nn „paavsti vanemaks pojaks“ (vt 4BC 837). Sel aastal frangi valitseja Piepini alistas lombardid Põhja-Itaalias, kes olid ähvardanud paavsti ja loovutas nende territooriumi temale. See kink, mida tavaliselt nimetatakse Piepini annetuseks, tähistab paavstiriigi algust, mida paavst haldas täieliku ainuvalitsejana enam kui 1000 aastat.

Siiski, 538. aasta tähtsus 1260 aastase perioodi algpunktina (vt Tn 7:25 komm) vihjab sellele kui sobivamale Pergamoni perioodi lõpu daatumile kui ükski teine. Vt lk 18-22.

4. *Tüatiira*. 538. aasta kui Tüatiira perioodi algus-daatum kohta vaata ülal „Pergamoni“ all.

Tüatiira perioodi iseloomustatakse paavstluse ülemvõimu ajastuna. 1260.aastase perioodi tähtsus (754)

Piibli prohvetikuulutustes (vt Tn 7:25; Ilm 12:6 komm) osutab, et 1798. aasta võiks õigusega valida Tüatiira perioodi lõpudaatumiks. Kuid arvestades reformatsiooni tähtsust, mis murdis paavstluse ülemvõimu, võiks sobivaks lõpudaatumiks olla ka 1517. aasta (vt 4BC 837; 7BC 50). Mõned võivad arvata, et paavstiriigi kaotamist 1870. aastal ja sellele järgnevat paavsti enesele võetud olukorda „Vatikani vangina“ võiks samuti pidada selleks valitsevaks aastaks. Siiski näib 1870. aasta olevat selleks liiga hiline, et sobida kas prohvetikuulutuse 1260 aastaga või koguduse ajaloo järgnevate perioodidega, mis on kirjeldatud Ilm 2. ja 3. peatükis.

5. *Sardes*. Iseloomustavalt on see reformatsiooni aegade kogudus, ja seega võib arvata selle perioodi alguseks 1517. aasta või võimalik ka 1798. aasta (vt eespool „Tüatiira“ all). Need, kes esitavad 1798. aasta Tüatiira koguduse perioodi lõpudaatumiks ja Sardese perioodi alguseks, soovivad aastat 1833 kui kohast selle perioodi lõpu märkimiseks. Esile toodud põhjuste tõttu, vt allpool „Filadelfia“ juures, soovivad teised 1755. aastat kui kohast lõpu daatumiks.

6. *Filadelfia*. Inspiratsioon on esitanud seda suure äratusliikumise kogudusena, mis kuulutas Kristuse teist tulekut. On pakutud mitmeid algdaatumeid, mis on sobivad sellele perioodile. Mõned esitavad 1833. aastat, milline oli tunnistajaks viimasest suurest märgist taevas, mida meie Issand ette kuulutas (vt Mt 24:33 komm), ja mis oli tihedalt seotud sel ajal adventsõnumi varajase kuulutamisega William Milleri poolt. Teised esitavad 1798. aasta, „lõpuaja“ alguse Tn 11:35 järgi (vt komm seal), mis võib ka olla vastuvõetav. Veel mõned soovivad 1755. aastat, mida üldiselt peetakse esimese tähtsa sündmuse aastaks eriliste lõpumärkide seas, mis on Ilm 6:12 (vt komm seal) ette kuulutatud, arvestades, et see valik sobib hästi Filadelfia, kui adventäratuse koguduse iseloomuga. SPA Koguduse piibliseletajate hulgas on üldine üksmeel selles, et 1844. aastat peaks pidama Filadelfia perioodi lõpu tähiseks ja Laodikea perioodi (vt Tn 8:11 komm) alguseks.

7. *Laodikea*. 1844. aasta kui selle perioodi alguse kohta vt eespool „Filadelfia“ all. Olles viimane seitsmest, kestab Laodikea periood kuni aja lõpuni.

Ellen G. White'i kommentaarid

- 1 AA 586; 5T 435; 6T 413, 418; 8T 23
- 1,2 5T 435
- 1-5 6T 422; 8T 98
- 2,3 AA 578; 5T 538; WM 155
- 4 MM 37; 2T 293; 8T 26; WM 79
- 4,5 AA 587; DA 280; LS 320; PP 165; TM 168, 275, 352, 461; 6T 368, 421; 8T 299
- 5 TM 450; 2T 296; 4T 286, 403; 5T 191, 612; 6T 426; 8T 80, 248
- 7 AA 589; Ed 302; EW 21, 77; LS 91; MH 449; PP 62; 6T 76; 8T 289
- 9 Ev 603; TM 16; 6T 475
- 10 AA 588; Ev 353; EW 288; GC 41; PK 84; 4T 300; 5T 71

17 GC 646; MH 516; MYP 95; PP 297, 26,28; MH 516

(755)

3. PEATÜKK

1. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Sardese – Esimene tähtis linn peateed pidi Tüatiirast lõuna poole minnes. Sarnaselt Tüatiirale oli Sardesel soodus asukoht kaubanduseks. Strabo, vana-aja geograaf, räägib sellest kui „suurest linnast“ (Geography XIII 4.5; Loeb 6.kd 171. lk), kuigi Johannese päevil ei olnud see oma tähtsuse poolest võistlejaks Efesosele ega Pergamonile. Lisamaterjali Sardese kohta vt 7BC 97, 99. Selle nime tähendus on ebakindel; siiski mõned ütlevad, et see on „rõõmulaul“ või „jääk“ või „midagi uut“.

seitse ... vaimu – Vt ptk 1:4 komm.

seitse tähte – See võrdkuju nagu needki, mis juhivad sisse sõnumi igale teisele kogudusele, on võetud austatud Kristuse kirjeldusest ptk 1 (vt salm 16, 20 komm).

sinu tegusid – Vt ptk 2:2 komm.

nimi – Siin „kuulsus“. Seda kogudust iseloomustas silmakirjalikkus ja ta ei olnud selline, kui ta väitis end olevat. Ilmselt olid reformatsiooni kogudused avastanud, mis tähendab elada usu kaudu Jeesuses Kristuses, kuid suuremalt jaolt langesid nad tagasi sellisesse olukorda, mis meenutas mõnes mõttes organisatsiooni, kust nad olid eemaldunud (vrd 2Tm 3:5). Nende nimi – protestant – tähendas vastuseisu puudustele, eksitustele ja Rooma katoliku kiriku formalismile, ning nimi – reformatsioon – tähendab, et ühtegi nendest vigadest ei leidunud protestantlaste seas. Vt lk 41-65.

oled surnud – Selle terava märkusega algab sõnum, mis koosneb enamasti laisusest.

Silmakirjalikkuse patt kutsus esile Jeesuse poolt temaaegsete vaimulike juhtide kõige valjuma hukkamõistu (vt Mt 23:13-33). Nüüd läkitab ausse tõstetud Kristus silmakirjalikule Sardese kogudusele oma kõige tõsisema noomituse. Selle asemel, et olla „elavnenud“ või elavaks tehtud Kristuses (vt Ef 2:5; Kol 2:13; Gl 2:20), nagu see kogudus väitis ennast olevat, oli see tegelikult „surnud“ (vrd 2Tm 3:5). Rakendatuna Sardese koguduse perioodi kohta, võib sõnumit vaadelda kehtivana koguduse kohta reformatsiooni perioodi lõpupoole ja Sardese aega võib dateerida aastatega 1517 kuni 1755; siiski, vt lisamärkust Ilm 2 juurde.

Mõned aastakümned peale Reformatsiooni algust elasid uued kogudused läbi ägeda õpetusliku võitluse perioodi. Lõppude lõpuks lahendas arvamuste lahkuminek üldliku usutunnistuse vastuvõtmine, mille suund oli maha laita edasiste tõdede uurimist. Sellele sarnases protsessis oli Rooma Katoliku Kirik oma ajaloo varajastel sajanditel kristalliseerinud palju oma teoloogiast. Olles riigi võimu ja lugupidamise kaitse all, ja sisse seatud paindumatu usutunnistuse varjus, rahuldusid protestantliku maailma rahvuslikud kirikud üldiselt jumalakartuse vormiga ilma selle väeta. Teine tähtis asi, mis soodustas ükskõiksust vaimulike asjade vastu, oli ratsionalismi esilekerkimine 17. ja 18. sajandil. Teaduslike avastuste kokkupõrke tulemusel hakkasid paljud õpetlased uskuma, et loodusseadused on selleks küllaldased, et ära seletada universumi käiku. Sageli nad järeldasid, et Jumala peamine tegevus selle maailma suhtes piirdub vaid maailma algusega, ja et loomise alguslikust aktist peale on maailm funktsioneerinud enam-vähem Temast sõltumatult. Mõtleavad inimesed, kes avastasid, et protestantliku õigeusklikkuse paindumatud eeskirjad sulgesid neile tee

sõltumatule teoloogilisele mõtteviisile, pöördusid mõnel juhul uue filosoofilise ratsionalismi juurde. Kuigi ratsionalism tõi esile palju kõrget idealismi ja kiiduväärt mõtlemist sellistel tegevusaladel nagu poliitiline teadus ja humanitaaralad, läksid selle eelarvamused, rakendatuna religioonile, nii kaugemale, et õhutasid vaimulikku külmust, mis iseloomustas suurt osa protestantismist Reformatsioonile järgnevatel sajanditel.

2. saa valvsaks – Valvsuse kui kristliku kohustuse kohta vaata Mt 24:42 komm; vrd Mt 25:13.

kes järele jäänud (v.t) – Isegi mandunud protestantismis oli säilitamisväärset. Palju oli kaduma läinud, kuid mitte kõik. Protestantismi vaimulik elu oli suremas, kuid see süsteem ei olnud veel surnud. „Ellujäämist“ võib arvata koguduse ajaloo Sardese perioodi põhitooniks.

su teod ... täielised – Protestantismi tulius tema algaastail töötas viia edaspidi paljutöotavale täiusele ilmutatud tõdede mõistmises ja ellu rakendamises. Aga aastatega kahanes tulius ja jumalakartlikkus ning kirikul kadus püüe seda eesmärki saavutada, mille oli üles seadnud.

3. mõtle kuidas – Vt ptk 2:5.

vastu võtsid – Kreeka verbi vorm ei anna ainult mõista, et kogudus Sardeses oli tõe kord vastu võtnud, vaid ka, et see tal veel oli – mitte kõik polnud kadunud. Et oli veel lootust, seda näitab järgnev korraldus „pea seda“, mille tähendus on algkeeles „jätka selle pidamist“. Mõned kristlased Sardeses ei olnud tagasi langenud, seda tõsiasja on selgemini väidetud salmis 4.

paranda meelt – Kr k *metanoē* (vt Mt 3:2 komm).

varas – Vrd Mt 24:43, kus viidatakse Kristuse teisele tulemisele. Siin võib see hoiatus sisaldada mitte ainult teist tulemist, vaid rohkem otsest jumalikkude külastust (vrd Ilm 2:5). Samuti on ka tulemine neil ootamatu, kes jätavad hooletusse meelearanduse ja valvamise. Vrd GC 490.

4. nimed – st isikud (vt Ap 1:15 komm).

(757)

ei ole roojastanud oma riideid – Võrdkuju moraalsest rüvetusest, millesse oli langenud enamus Sardese kogudusest. Vt Mt 22:11 komm; vrd Ilm 16:15; vrd Jes 63:6 komm.

valgeis – Vastandina neile, kes on moraalselt langenud ja nii „roojastanud oma riided“, esitatakse neid, kes on olnud ustavad, väärilistena kandma „valget“. Et see on nende puhtuse sümbol, näitab nii järgnev märkus „sest nad on seda väärt“, kui ka sama sümboli kasutamine ptk 7:13, 14. Viimatinimetatu selgitab, et nende riided on valgeks pestud Talle veres. Nad on vastu võtnud Kristuse õiguse.

Valged riided on ka iseloomulikud taeva elanikele (vt Tn 7:9; Ilm 4:4; 6:11; 19:14), ja nõndaviisi piltlik, pühade jaoks nende „vaimsetes ihudes“ (1Kr 15:40-44; vrd salm 51-54).

5. kes võidab – Vt ptk 2:7 komm.

riietatakse – st surematusega tulevases elus.

valgete riietega – Vt salm 4 komm.

ei kustuta – Vt Ap 3:19 komm. Kujundlik fraas „ei kustuta“ kinnitab kahetsevale patusele, et tema patud on andeks antud, ja hoiatab mittekahetsejat, et tema nimi eemaldatakse eluraamatust. Tema isik lakkab olemast, tal ei ole kohta loodolevuste seas. Vrd GC 490.

eluraamatust – Vt Fl 4:3 komm; vrd Ilm 13:8; 20:15.

tunnistada Tema nime – st tunnustada teda kui ustavat andunud järelkäijat. Kristus on eestkostja ja kaitsja, suur Ülempreester kõigi jaoks, kes nõuavad Tema õigust (vt 1Jh 2:1,2; vrd Mt 10:32,33; Hb 8:1-6).

tema inglite ees – Lunastusplaani „avaram ja sügavam eesmärk“ on „Jumala iseloomu vabastamine süüdistusest universumi ees“ (PP 68; vrd DA 19). Kui Kristus esitab Eestkostja ja Ülempreestrina oma lunastatuid Jumala trooni ees, siis sellega varustab Ta inglite hulga veenva tunnistusega, et Jumala teed on õiged. Nad näevad Jumala õigust ausse tõstetuna nii Tema „võõristavas töös“ (Jes 28:21) kahetsematute hävitamises, kui ka andestamises patustele, kes võtavad vastu Tema päästva armu usu läbi. Ilma Kristuse ülempreesterliku eestkostmiseta võiksid paista sellised Jumala mõistatuslikud teod universumi mõistuslike olevuste silmis omavoliliste ja ebaõigetena.

6. kõrv on – Vt ptk 2:7 komm.

7. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Filadelfia – Sõna tähendus on „vennalik armastus“. See linn rajati enne 138. aastat e.m.a ja nimetati Pergamoni Attalus II Filadelfuse heaks tema ustavuse auks oma vanemale vennale, Eumenes II-le, kel oli olnud eesõigus troonile. Peale purustavat maavärisemist aastal 17 m.a.j ehitas Rooma keiser Tiberius selle uuesti üles, kuid jäi võrdlemisi väikeseks. See asus Sardesest umbes 30 miili kagupool.

Kui rakendada ajalooliselt, siis võib sõnumit Filadelfiale pidada kohaseks mitmesugustele liikumistele protestantismis 18. sajandi viimastel aastatel ja 19. sajandi esimesel poolel, kelle eesmärgiks oli teha usk auliseks, isiklikuks asjaks (vt salm 2 komm; vt lisamärkus ptk 2 juurde). Erilisel viisil taastas suur evangeelne ja adventliikumine Euroopas ja USA-s vennaliku armastuse vaimu ja rõhutas praktilist jumalakartust kontrastina religiooni välistele vormidele. Taaselustunud usk Kristuse päästvasse armusse ja Tema tagasituleku lähedusse viis suuremasse kristlikku sõprusesse, kui seda oli kogudus kogenud alates Reformatsiooni esimestest päevadest. Täiendavaid kommentaare selle perioodi tagapõhja kohta vt lk 67-70.

Püha – Sama tiitel „Püha“, mis on VT-s kasutatud Jumala kohta (vt Jes 40:25; Hab 3:3). UT-s kasutatakse seda sõna korduvalt Kristuse kirjeldamiseks vihjates Tema Jumalusele (vt Lk 1:35; Ap 4:27, 30; vrd Jh 6:69 komm).

Tõeline – Kr k *alēthinos*, 'ehtne', 'tõeline', vastandina ebajumalaile.

Taaveti võti – See salm vihjab Jesaja prohvetikuulutusele Eljakimi suhtes, Kristusele (Jes 22:20-22; vt 2Kn 18:18). Eljakimile määrati „Taaveti koja“ üle valve, nagu näitab fakt, et talle pidi antama „Taaveti koja võti“. Et Kristusel on „võti“, see esitab Tema kohtumõistmise õigust koguduse üle ja (758)

jumaliku eesmärgi üle, mis selle kaudu saavutatakse (vt Mt 28:18; Ef 1:22). Vrd Ilm 5:5; 22:16; vt Mt 1:1 komm).

kes avab – st „Taaveti võtmega“. Kristusel on täielik õigus avada ja sulgeda, edasi viia lunastusplaan edule.

8. sinu – Ainsuse kasutamise kohta vt ptk 2:2 komm.

tegu – Vt ptk 2:2 komm.

avatud ukse – Eelmises salmis öeldakse Kristuse kohta, et Tal on „Taaveti võti“. 8.salm võib tähendada, et selle „võtmega“ avab Ta nüüd Filadelfia kogudusele piiramatu võimaluste „ukse“

isiklikuks võiduks võitluses patuga, ja tunnistuse andmiseks evangeeliumi päästvast väest. Sõna „uks“ samasugust kasutamist võimaluste sümbolina vt Ap 14:27; 1Kr 16:9; 2Kr 2:12; Kol 4:3.

Seitsmenda päeva adventistid usuvad, et Filadelfia perioodi lõpp (1844) tähistab uurimiskohtu algust, mis on kirjeldatud Taanieli 7:10; Ilm 14:6,7 (vt komm seal). Kristus on meie suur Ülempreester (Hb 4:14, 15; 8:1), kes teenib taevases pühamus „tõelise telgi ametitalitajana, mille on ehitanud Jumal ja mitte inimene“ (Hb 8:2; vrd 2Ms 25:8,9). Aga maise pühamu rituaal koosnes kahest olulise tähtsusega osast, igapäevasest teenistusest pühas paigas patu lepitamiseks ja teenistusest üks kord aastas kõige pühamas paigas, lepituspäeval, mida peeti kohtupäevaks (vt Hb 9:1,6,7; vt Tn 8:11,14 komm). Silmas pidades fakti, et maine pühamu oli „taevase pühamu kuju ja vari“ (Hb 8:5), on õige järeldada, et maise pühamu igapäevane ja iga-aastane teenistus on koopia Kristuse teenistusest taevases pühamus. Räägime maise pühamu sümboolika terminitest, mis oli „tõelise pühapaiga kuju“ (Hb 9:24). Võib arvata, et lepituspäevale vastaval ajal, mis algas 1844, lahkus meie Suur Ülempreester taevase pühamu pühast paigast ja sisenes kõige pühamasse paika. Järelikult kuulub see „suletud uks“ taevase pühamu pühale paigale ja „avatud uks“ kõige pühamale paigale, kus Kristus on sellest ajast peale teenistuses, mis vastab suurele äralepituspäevale (vt GC 430, 431, 435; EW 42). Teiste sõnadega osutab „suletud uks“ Kristuse taevase teenistuse esimese faasi lõpule ja „avatud uks“ teise faasi algusele. Arutlust „suletud ukse“ kohta varases adventõpetuses vt L.E.Froomi raamatust *The Prophetic Faith of our Fathers* 4.kd 829-842 lk ja F.D.Nicholi raamatust *Ellen G. White and Her Critics* 161-252 lk. Pühamu doktriini kokkuvõtte on Hb 10. lisamärkuses.

ükski ei saanud seda sulgeda – Kristus viib lunastuse tööd edasi kuni selle lõpuni. Inimene ei saa midagi teha Tema teenistuse takistamiseks taevastes õuedes ega Tema kohtumõistmise ja juhtimise takistamiseks maisetes asjades (vt Tn 4:17 komm).

pisut rammu – Pole selge, kas Kristus noomib siin Filadelfia kogudust, et tal on nii *vähe* jõudu või kiidab teda, et tal *on* jõudu. Peale „väheste“ oli Sardese kogudus vaid „surnud“, ja võib olla, et Filadelfia „vähe jõudu“ esitab julgustavat olukorda kui Sardeses. See fakt, et „vähe jõudu“ on nii tihedalt seotud kiitusega Kristuse sõna pidamise pärast ja Tema nime mittesalgamisega, kaldub seda järeldust kinnitama. Niisiis võib „avatud ukse“ puhul mõelda ka kutset kogeda veelgi suuremat jõudu. Kogudus vanas Filadelfias ei olnud ilmselt suur ega mõjukas, kuid oli puhas ja ustav. Koguduse ajaloo Filadelfia periood oma kasvava huviga Jumala Sõna, eriti Taanieli Ja Ilmutusraamatu ning isikliku jumalakartuse vastu, esitas palju julgustavat pilti kui eelmine periood.

mu sõna – Jumala sõna väljendab Tema tahet. Jumal on oma tahte ilmutanud looduse kaudu, samuti oma prohvetite kaudu ja apostlite kaudu, Püha Vaimu otsese tunnistuse abil inimsüdamele, elukogemuste kaudu, inimkonna ajaloo sündmuste kaudu ja üle kõige Kristuse kaudu.

nime – Vt ptk 2:3 komm.

9. annan – Grammatiliselt võib 9. salmi teadaannet mõista kas tähenduses, et Jumal „annab“ või (759)

„teeb“, et liikmed „saatana kogudusest“ tulevad ja kummardavad Filadelfia kristlaste „jalgade ette“, mitte kahetsedes, või et Jumal „annab“ Filadelfia kristlastele mõned Filadelfia juutidest, kes pöörduvad ristiusku. Kontekst ei võimalda kindlat otsust.

mõned ... kogudusest – või „mõned sünagoogist“ (vt ptk 2:9 komm).

ütlevad endid juudid olevat – Vt ptk 2:9 komm.

tulevad ja kummardavad – Mõttejärgnevus - „tulevad“, „kummardavad“, „tunnevad“ - näib vihjavat rohkemale kui et vanaaegse Filadelfia kristlased saavutavad lõplikult avaliku võidu oma juutidest vastaste üle. Rõõmustada vaatepildi juures näha oma süüdistajaid lõpuks nende jalgade ees maas nagu tegid seda paganlikud vallutajad, näib vaevalt kajastavat õige kristluse vaimu. Pigem võivad need sõnad vihjata mõnede Filadelfia juutide pöördumisele (vrd 1Kr 14:24,25), kes õppisid Jumala armastust isikliku kogemuse kaudu. Selline liikmete arvu kasvamine võib tuleneda Ilm 3:8 „avatud uksest“ ja koguduse ustavusest Kristuse „sõnale“. Selline ustavus on sageli veennud isegi nende tagakiusajate südameid.

Rakendatud koguduse ajaloo Filadelfia perioodile, võib vaadata seda väljendit kui kohaldatuna nendele, kes ei pea sammu edasiliiukuva tõega ja kes võitlevad kristlaste vastu, kes edasi liiguvad. Nii mõistetud, võib olla viide ajale, kui need, kes on tõe hüljanud, avalikult tunnistavad oma eksitust (vt GC 655).

Sõnad „tulevad ja kummardavad sinu jalgade ette“ on võetud Jes 60:14 LXX (vrd ptk 49:23). Nagu võõrad oleksid pidanud tulema vanasti lihaliku Iisraeli juurde Jumalast õppima (vt 4BC 26-30), nii pidid tulema mittekristlased evangeeliumi valguse juurde ja saama päästetud (vt 4BC 35,36).

Ilm 3:9 on ka rakendatav nende kohta, kes jäävad kindlaks oma vastuseisus tõele, eriti ajani, kui olukorrad sunnivad neid tunnistama, kuigi mitte kahetsedes, et need, kes on olnud ustavad tõele, on tõepoolest Jumala rahvas. Pole midagi, mis välistaks võimaluse, et see teadaanne selles salmis võib hõlmata nii kahetsemeid kui ka mittekahetsemeid tõe vastaseid. Ühed tunnistavad siiralt ja teised ainult olukordade sunnil.

ma ... olen armastanud – Need sõnad on tõenäoliselt võetud Jes 43:4.

10. mu kannatlikkuse sõna – Mõned seletavad seda fraasi tähenduses „minu käsk olla kannatlik“, teised kui õpetust seoses Kristuse kannatlikkusega (vrd 2Ts 3:5). Need kaks mõtet võib ühendada: „Kristus julgustab meid kannatlikkusele nagu Tema oli kannatlik katsumustes“.

eest – Kr k *ek*, osutades, et võitjad taluvad edukalt katsumuste perioodi, mitte et see ei puudutaks neid (vt Tn 12:1; Mt 24:21,22,29-31 komm).

kiasatusetunni – See pole eriline aja pikkus ei otsene ega prohvetlik, vaid teatav lähemalt määramata ajavahemik. „Tund“ on kasutatud siin samas tähenduses kui ptk 3:3. Kooskõlas korduva viitega Ilmutusraamatus Kristuse tagasituleku lähedusele (vt ptk 1:1 komm), vihjab „kiasatusetund“ kahtlemata suurele katsumuste päevale teise tuleku eel.

kes ... elavad – Seda ja sarnaseid väljendeid (ptk 6:10; 8:13; 11:10; 13:8,14; 17:2,8) kasutatakse järjekindlalt Ilmutusraamatus, et osutada jumalakartmatutele, kelle peale valatakse jumalikud kohtunuhtlused.

11. krooni – Vt ptk 2:10 komm.

12. sambaks ... templis - Metafoorne „sambas“ on muidugi metafoorse „templi“ osa. UT-s sõna, mis on tõlgitud „tempel“ (*naos*) vihjab üldiselt sisemisele pühamule, mis koosneb pühast ja kõige pühamast paigast, mitte kogu ehituse kompleksile, mis moodustas vanaaegse templi. Järelikult tähendab see töötus, et võitjal on püsiv, tähtis koht täiesti Jumala läheduses. Sõna „sambas“ samasuguse metafoorilise kasutamise kohta vt Gl 2:9; 1Tm 3:15.

ei lähe sealt enam välja – st on kehtvalt seal. Kooskõlas selle võrdkujuga tähendab „välja minna“ lahkumist Jumala lähedusest, vabatahtlikult, nagu Lutsifer (PP 37). See töötus on antud vaid nende

(760)

jaoks, kes võidavad, püsivalt. Siin elus jääb võimalus „välja minna“, kuid tulevases elus ükski ei otsusta välja minna.

oma Jumala nime – Vt Ap 3:16; Ilm 2:3 komm; vrd Ilm 2:17; 14:1; 22:4. Sellega jätkub piltlik kõne, mida juhiti sisse „sambaga“, ja peab sellepärast ka mõistatama piltlikult. Arvestades, et „nimi“ tähendab isiksust ja iseloomu, on siin töötus, et need, kes võidavad, saavad Jumala iseloomu jääva jäljendi; nende Looja kuju taastatakse neis täielikult. Seda kõnekujundit võib ka mõista vihjena, et võitjad pühad on täiesti Jumala omad, nagu tunnistab Tema nimi ehk omandiõiguse märk, mis neile antakse.

linna nime – Sambale ei ole ainult jumalik nimi kirjutatud, vaid see kannab ka Uue Jeruusalemma nime. Seda võib mõista tähenduses, et võidukas kristlane on Uue Jeruusalemma kodanik ja tal on õigus seal elada (ptk 22:14).

Uue Jeruusalemma – Mitte „uus“ selles tähenduses, et see oleks samanimelise maise linna koopia, vaid et see on täiesti kontrastne oma maise teisikuga. Vana Jeruusalemm pidi saama selle maa pealinnaks ja igavesti seisma jääma (vt 4BC 29,30), kuid kuna tal luhtus talle määratud ülesande täitmine, antakse see osa Uuele Jeruusalemmale. Termin Uus Jeruusalemm kasutamine piirdub Ilmutusraamatuga, kuid seda mõistet on väljendatud Gl 4:26; Hb 12:22. Jeruusalemma nime tähenduse kohta vt Joosua 10:1 komm.

13. kõrv on – Vt ptk 2:7 komm.

14. inglile – Vt ptk 1:20 komm.

Laodikea – Seda nime on defineeritud kui tähendust „kohtu rahvas“ või „rahvas, kelle üle on kohus mõistatud“; viimane näib olevat siin eelistatavam. Teed kaudu on Filadelfia ja Väike-Aasia linna Laodikea kaugus üksteisest umbes 65 km (vt kaart 6BC 33). Viimase rajas Seleukiidide kuningas Antiochos II Theos (jumal) (261-246 e.m.a) ja andis sellele nime oma naise Laodikea auks. Asetsedes Lycose jõe orus, oli Laodikea õitsev kaubanduslik keskus Johannese päevil, olles spetsialiseerunud villaste esemete tootmisele. See asetses mõne miili kaugusel Kolossa ja Hieropolise linnadest, ja esimestel sajanditel oli kõigis neis kristlasi (Kl 4:13). Sel ajal kui kirjutati Ilmutusraamat, oli Laodikea tõenäoliselt juba eksisteerinud umbes 400 aastat. Paulus tundis erilist huvi selle koguduse vastu ja andis korralduse koloslastele, et nad jagaksid Pauluse kirju laodikealastega (Kl 4:16; vt 5BC 183). Arutlust vana Laodikea linna kohta vaata BC 100.

Aamen – Selle tiitli seos „ustava ja tõelise tunnistajaga“ näitab, et see on üks Kristuse tiitel (vt ptk 1:5), kes on seitsmele kogudusele läkitatud kirja autor. Vaata sõna „aamen“ tähenduse kohta 5Ms 7:9; Mt 5:18 komm. Selle termini tarvitamist Kristuse kohta võib võrrelda Jes 65:16-ga, kus heebrea keeles nimetatakse Issandat 'Elohe 'amen - 'aameni Jumal'. Käesolevas lõigus võib seda tiitlit mõista kui deklaratsiooni, et Kristus on tõde (vt Jh 14:6). Tema sõnumit Laodikea kogudusele tuleb seega vastu võtta ilma kahtluseta.

ustav ja tõeline tunnistaja – Vt ptk 1:5 komm.

algus – kr k *archē*. Sel sõnal on nii aktiivne kui ka passiivne tähendus. Passiivselt võetuna osutab see sellele, mis on alguses tehtud. Nii tõlgendatuna võiks see tähendada, et Kristus oli esimene loodud olevus. Kuid ilmselt ei saa see tõlge õige olla, kuna Kristus ei ole loodud Olevus. Aktiivselt võetuna osutab *archē* tegevuse algatajale, esmasele ajendile, esimesele liikumapanijale. Nii mõistatuna kinnitab see, et Kristus on Looja. Selline on käesoleva lõigu lihtne tähendus, kuna

(761)

Kristust kirjeldatakse elavalt kõikjal UT-s Loojana (vt 5BC 917; vt Jh 1:3; Hb 1:2 komm). Laodikea kogudus oli lugenud silmatorkavalt sarnast teadaannet juba palju aastaid varem (Kl 1:15,16 (vrd Kl 4:16)).

15. sinu – Ainsuse tarvitamise kohta vaata ptk 2:2 komm.

tegu – Vaata ptk 2:2 komm.

Pole külm ega kuum. – On tähendatud, et see piltlik väljend pidi olema eriti tähendusrikas kristlastele Laodikeas. Üks ümbruskonna tähelepanuväärsemaid kohti oli kosk, millest paiskus alla Hieropolise kuumavee-allikatest voolav vesi. Voolates kuumana Hieropolise juures, jahenes see oja oma teekonnal läbi Lucose oru Laodikeasse, mille vahemaa oli umbes 10 kilomeetrit, ja oli leige, kui jõudis selle linna lähedusse. Nii oli leige vesi laodikealastele hästituntud nähtus ja iseloomustas tabavalt nende vaimulikku olukorda.

Laodikea koguduse leige vaimulik olukord oli ohtlikum sellest, kui see kogudus oleks olnud külm. Leige kristlus säilitab küllaldaselt määralt evangeeliumi vormi ja isegi sisu, et tuhmistada erksat vaimulikku elu ja teeb, et inimesed unustavad tõsise püüde, mis on hädavajalik kõrge ideaali – võiduka elu Kristuses – saavutamiseks. Tüüpiline Laodikea kristlane on rahul sellega, mis tal on ja uhke teatud edusammude üle, mis ta on teinud. On peaaegu võimatu veenda teda tema suures vajaduses ja selles kui kaugel on ta täiuslikkusest.

Kuna sõnumid seitsmele kogudusele kajastavad kristliku koguduse kogu ajalugu (vt ptk 1:11; 2:1 komm), siis peab seitsmes sõnum kirjeldama koguduse kogemusi maa ajaloo lõpuperioodil. Nimi Laodikea tähendab viimast sammu kristluse ajaloo protsessis, mis viib õiglase „kohturahva“ (vt ptk 3:14 komm) täiusele. Pealegi tähendab see, et selle rahva ettevalmistamine ja nende õigeks mõistmise jumalik protsess viiakse lõpule selle perioodi kestel (vt Tn 8:13,14; Ilm 3:8; 14:6,7 komm). Sobivalt võib sõnumit laodikealastele pidada erilises mõttes koguduse kohta käivaks aastast 1844 kuni aja lõpuni (vt lisamärkus peatükk 2 lõpus) ja nii esitatud ajaperioodi võib iseloomustada kui kohtu aega.

Sõnum laodikealastele on kohaldatav kõigile, kes tunnistavad end kristlasteks (vt 6T 77). Üle saja aasta on seitsmenda päeva adventistid tunnustanud, et sõnum laodikealastele on ka eriliselt rakendatav nende jaoks (vt James White RH 16.okt. 1856; vrd 1T 141-144). Selle rakendamise tunnustamine seisab pideva noomitusega endaga rahulolemisele ja julgustamisena elada kogu südamest vastavalt täiusliku elu eeskujule Jeesuses Kristuses (vt ptk 3:18 komm).

oh oleksid – Leige vaimuliku olukorra tulemuseks on vähenev valvsus, aeglane reageering ja kõhklev tegevus. Kui Laodikea kogudus oleks külm, siis saaks Jumala Vaim teda hõlpsamini veenda tema hädavajalikus olukorras.

Järgmine väljavõte näitab, miks „külm“ olukord on parem kui „leige“: „Issandale oleks meelepärasem kui leiged usutunnistajad ei oleks kunagi Tema nime nimetanud. Nad on alatiseks raskuseks ustavatele Jeesuse järelkäijatele. Nad on komistuskiviks uskmatautele“ (1T 188).

16. mitte külm ega kuum – Vaata salm 15 komm; vrd 1T 188; 2T 175, 176.

sind välja sülitada – Leige vee võrdkujust tuletatakse loogiline järeldus. Selline vesi valmistab pettumust ja tekitab iiveldust ja kes seda joob, sülitab selle peaaegu tahtmatult välja. Vaata 6T 408.

17. ma olen rikas – Seda võib mõista nii otseselt kui ka vaimulikult. Laodikea oli jõukas linn ja kahtlematult oli seal ka jõukaid kristlasi. Ilmselt ei olnud see linn kannatanud tõsiseid tagakiusamisi. Uhus oma õitsengus viis loomulikult vaimulikku enesega rahulolemise. Iseenesest

pole jõukus halb. Ometi paneb rikkus selle valdajad välja kiusatusele uhkust tunda ja endaga rahul olla, ning selle vastu on ainukeseks kaitseks vaimulik alandlikkus.

Kristlased, kes on maise vara poolest vaesed, kuid tunnevad end rikastena vaimulike varanduste poolest, on nagu üks vana-aja filosoof, kes uhkelt näitas oma „alandlikkust“ räbaldunud ja kulunud (762)

riietuse kandmisega. Uhkus nende teeseldud vaimulikkusest paistab läbi nende riiete aukude. Tähtsate tõdede omamine, mis püsib vaid mõistusliku vastuvõtmise tasapinnal, kuid ei läbista hinge, viib vaimulikule uhkusele ja religioossele vagatsemisele. Isegi Jumala kogudus, tugev oma organisatsiooni struktuuris ja rikas tõe kalliskivide poolest, võib kergesti muutuda õpetuslikult kitsarinnaliseks ja ebakõlbeliselt uhkeks oma tõe rikkuste üle. „Uhkus veendumuse üle, endast palju arvamine on patt, mis on enamasti peaaegu lootusetu ja ravimatu. See jääb kõige kasvamise teele takistuseks“ (7BC 199, 200). Mõistuse alandlikkus on niisama tähtis Jumala silmis kui südame alandlikkuski.

vara küllalt – Täpsemas tõlkes „olen rikkaks saanud“, „olen jõukaks saanud“ (RSV). Laodikea kogudus ei ütle ainult, et ta on rikas, vaid teeb ka saatusliku vea arvestades, et see rikkus on tema töö tulemus (vrd Hoosea 12:8).

ega ole ... midagi vaja – Laodikealaste kiitlemise haripunkt põhjustab seda, et nende olukorda ei saa parandada. Selline endaga rahulolemine on saatuslik, kuna Jumala Vaim ei lähe sinna, kust Temast ei tunta puudust, ent ilma Temata ei ole võimalik elu uuendamine.

ei teagi – See, kes ei tea, ja ei tea seda, et ta ei tea, on peaaegu lootusetu. Täieliku olukorra mitteteadmise, mis iseloomustab Laodikea kristlasi, seisneb teravas vastuolus Kristuse kindla teadmise Tema koguduste tõelisest olukorrast, mida Tema igale kogudusele korratud kinnitus „ma tean sinu tegusid“ (ptk 2:2, 9, 13, 19; 3:1, 8, 15) peegeldab.

sa oled ... alasti – Siin esitatud tõeline pilt on just vastupidine Laodikea koguduse uhkeldavale teatele. Selle asemel, et olla nii rikas, et millestki pole puudu, on see kogudus tegelikult nii vaene, et tal pole isegi riideid.

18. osta minult – Ilma selle jõupingutuseteta (püüdetu) ei saa Laodikea „kogudus“ seda taset kätte, mida Kristus tahaks temale anda. See, mida Ta pakub talle, ei ole ilma hinnata, kuigi lunastus on alati vaba. Ta peab ära andma oma vana eluviisi, et olla tõeliselt rikas, tervistatud ja rietatud. Isegi see, kel pole raha, võib osta (vt Jes 55:1).

kulda – See esitab vaimulikke rikkusi, mida pakutakse kui Kristuse ravimit laodikealaste vaimuliku vaesuse vastu. Seda sümbolset „kulda“ võib tõlgendada osutavana usule, „mis on tegev armastuse kaudu“ (Gl 5:6; Jk 2:5; vrd COL 158) ja tegudele, mis tulenevad usust (vt 1Tm 6:18).

mis tules on puhastatud – See tähendab kuld, mis on tulest esile tulnud, kus jäätmed on ära põlenud. Kahtlematult osutab see usule, mida on kannatuste tules proovitud ja puhastatud (vt Jk 1:2-5 komm; vrd Ib 23:10).

valged riided – Pakutakse kontrastiks laodikealaste alastiolekule, mis paistis silma nii kohutavana hoolimata nende uhkeldamisest, et neil pole millestki puudu (salm 17). Valgete riiete all võib mõista Kristuse õigust (Gl 3:27; vaata Mt 22:11; Ilm 3:4 komm; vrd 4T 88). Sellel võrdkujul pidi olema eriline tähendus Laodikea kristlastele, kuna nende linn oli kuulus oma musta villase riide poolest.

Sinu alastuse häbi – Vaata 2Ms 20:26; Nut 1:8; Hes 16:36; 23:29; Nahum 3:5).

silmasalvi – kr k *kollurion* – 'väike rull'. Vanaaegset silmasalvi tunti ära pakendi kujust, millesse see oli asetatud. Laodikea lähedal oli tempel Früügia jumalale Men Karoule. Kuulus meditsiiniline koolkond kasvas üles ühenduses selle templiga, ja siit võis saada silmarohtu. See tõsiasi võis kujundada siin kasutatud kujundi tagapõhja.

Sümboolne silmasalv, mida siin pakutakse laodikealastele, on taevane vastumürk nende vaimuliku pimeduse vastu. Selle ülesandeks on avada nende silmad enda tõelise olukorra nägemiseks. See on Püha Vaimu töö (vt Jh 16:8-11). Ainult Tema veenva töö kaudu südame juures võib vaimulik pimedus kõrvaldatud saada. Selleks siin kirjeldatud silmasalviks võib ka pidada seda vaimulikku armu, mis teeb kristlase võimeliseks vahet tegema tõe ja eksituse ning õiguse ja vale vahel. Vaata 4T 88.

sa näeksid – St pattu, nagu Jumal seda näeb ja oma tegelikku olukorda – mis on eeldusena tingimata vajalik, et pattu kahetseda.

19. ma armastan – kr k *phileō* - „armastama (nagu sõpra isikliku kiindumuse kogu soojusega)“.
(763)

Võrdle Kristuse armastust Filadelfia koguduse vastu, mis on väljendatud sõnaga *agapaō* (salm 9). Nende sõnade erinevuse kohta vaata Mt 5:43, 44; Jh 11:3; 21:15 komm). See Kristuse poolehoidu uuesti kinnitamine näitab, et laodikealased pole ilma lootuseta (vt ptk lõpus). Tegelikult on nad Tema armastuse eriliseks objektiks. Tema armastust nende vastu väljendab karistus, mille abil loodab Ta neid tuua meeleparandusele (vt Õp 3:12).

ma noomin – Iga tõelise parandava karistuse eesmärk on tuua eksija oma süüs veendumusele ja julgustada teda uues suunas tegutsema.

karistan – kr k *paideuō* – 'lapsi treenima, karistama', eriti kui vanem karistab last tema kasvatamise ja ümberkujundamise eesmärgiga. Karistus tuleb kristlasele siis, kui Kristuse noomitust ei panda tähele. Ei Tema karistus ega noomitus tule vihast – nagu see on inimese puhul, kes kaotab tasakaalu – vaid suurest armastusest, mille eesmärk on tuua patune meeleparandusele.

Siit võib paista, et Laodikea kogudusel ei olnud seni olnud tagakiusamisi, nagu tema sõsarkogudustel, kuna ei osutata juba talutud kannatustele. Kuid Kristus hoiatab kogudust, et ta ei saa jätkata oma ükskõiksuse teed ilma et ei tuleks parandavat karistust.

Tundub, et veidi üle poole sajandi peale Johannese aega kannatas vana Laodikea kogudus tagakiusamist (vt Eusebius *Ecclesiastical History* IV 26; salm 24).

väga hoolas – kr k *zēloō*, samast tüvest kui sõna *zestos*, 'kuum', milline ei olnud Laodikea kogudus (salm 15). Laodikealasi kutsutakse kogema soojust ja innukust, mis tuleb koos tõelise kahetsemise, pühendumise ja andumusega Kristusele.

paranda meelt – (ingl k *repent* – 'kahetse' – kr k *metanoēō* (vt Mt 3:2 komm)). Verb on ainsuses, mis rõhutab selle hoiatuse individuaalset olemust. Kahetsemine, nagu päästminegi ei saa kunagi teostuda terve massina. Sugulase või sõbra vaimulik kogemusel saab olla päästev väärtus ainult talle enesele. See uus hoiak, mis hõlmab kurbust mineviku pärast ja innukust tulevikus, on Kristuse eesmärk Laodikea koguduse jaoks. Vaata lisamärkus peatüki lõpus.

20. ma seisan – Kreeka verbi vorm näitab, et Kristus on tulnud ukse taha ja jääb sinna. Ta ei väsi kunagi pakkumast oma õnnistatud ligiolekut igapähele, kes Teda vastu võtab.

ukse taga – See pole pakutud võimaluse uks kaheksandas salmis ega päästmise uks (vrd Mt 25:10; Lk 13:25). Neid uksi avab ja sulgeb Jumal. Siin osutatud uks on inimese kontrolli all ja iga inimene võib seda avada ja sulgeda oma soovi järgi. Kristus ootab iga inimese otsust. See on uks inimese

hinge juurde. Oma sõna ja ettenägevuse kaudu koputab Kristus oma armastusega emotsioonide uksele; oma tarkusega mõistuse uksele; oma valitsemisega südametunnistuse uksele; ja oma töotustega inimese lootuste uksele.

Seda lõiku võib pidada ka osutusena Kristusele, kes seisab inimese elu ukse taga, ja tõepoolest, inimajaloo ukse taga, valmis sisse astuma ja õnnistama oma ootavat rahvast oma ligiolekuga (vt Mt 24:33; Lk 12:36; Jak 5:9).

söön õhtust – kr k *deipneō* – 'sööma', eriti pidu- ehk õhtusöömaaga (vt Luuka 14:12 komm). Seda sõna võib pidada selle salmi eelistatud rakendamisenä suure pulma-õhtusöömaaja kohta käivaks – Ilm 19:9. Juudid sageli võrdlesid tulevase elu õndsust pidusöömaajaga (vt Lk 14:15, 16 komm).

temaga – Vähesed toimingud võivad rohkem osutada osadusele ja ühendusele kui koos söömine. Nende sõnadega töötab Kristus osa võtta meie kogemustest ja kutsub meid Temast osa saama (vt Gl 2:20; Hb 2:14-17).

21. kes võidab – Vaata ptk 2:7 komm.

annan istuda – Vaata Mt 19:28; Lk 22:30; vrd 1Kr 6:2; vt Mt 25:31 komm.

minu aujärjel – Võitja saab osa Kristuse aust ja väest, nagu Kristus saab osa oma Isa aust ja väest.

minagi olen võitnud – Vaata Jh 16:33 komm. Ainult Kristuse võidu alusel võib inimene loota võitu.

ühes oma Isaga – Vaata Mrk 16:19; Ef 1:20; Hb 1:3; 8:1; 12:2.

22. kõrv on – Vaata ptk 2:7 komm.

(764)

Lisamärkused 3. peatüki juurde

Laodikea sõnumi karm ja kindel toon on viinud mõned järeldusele, et selles „koguduses“ pole kristlastel lootust, välja arvatud kui liikmed lähevad üle Filadelfia „kogudusse“. Siiski selline järeldus ei ole kooskõlas konteksti ega tõlgenduse õigete printsiipidega. Vaata ptk 1:11 komm ja pane tähele järgnevat:

1. See ettepanek eeldab, et Filadelfia „kogudus“ eksisteerib üheaegselt Laodikea „kogudusega“. Aga kui on põhjust eeldada, et Filadelfia on samasugune Laodikeaga, siis on samapalju põhjust eeldada sama iga teise kohta. Samuti, kui peetakse võimalikuks vaimulikult rännata Laodikeast Filadelfiasse, siis võib olla ka võimalik – ja soovimisväärne – rännata Laodikeast Efesosesse, või näiteks Sardesest Smürnasse. Pealegi, kui tuleb arvata, et kaks või enam perioodi eksisteerivad üheaegselt, siis on see näide konarlik, individuaalsetel sõnumitel lakkab olemast eriline kronoloogiline seos ajaloo ja ei jää alust eeldada, et sõnumil Laodikeale on mingit erilist tähtsust meie aja jaoks, kui mõne teise aja jaoks.

Kuulutus igale „kogudusele“ seitsme hulgast on spetsiaalselt rakendatav kristliku koguduse erilisele perioodile ajaloos ja ainult sel alusel, et seitse „kogudust“ esitavad seitset üksteisele järgnevat ajaperioodi peale Kristust ja et iga kuulutus on eriliselt rakendatav vaid ühele ajaperioodile. Ainult nii võib iga perioodi kristlasi pidada kuuluvaks erilisse „kogudusse“, ja ainult nii saab Laodikea sõnumit rakendada erilisel viisil „kogudusele“ meie ajal. Järelikult, kui seitsmele kogudusele vaadatakse kronoloogiliselt rakendatuna spetsiaalsetele ajaperioodidele, siis ühe perioodi kristlased ei saa rännata vaimulikult teise perioodi.

2. Ettepanek, et laodikealased peaksid oma „kogudusest“ lahkuma ja saada filadelflasteks, selleks et saada päästetud, põhineb mõttel, et iga „kogudus“ esitab erilist vaimulikku olukorda või seisundit. Tõepoolest on igal „kogudusel“ seitsmest oma probleemid. Nõuanne, hoiatus ja töötus, on suunatud igaühele tema kohaselt. On tõsi, et mõned „kogudused“ kajastavad soovimisväärsemat vaimulikku olukorda ehk seisundit kui teised.

Ometi on kohane tõsisele kristlasele mingil ajaloo perioodil, et ta ihaldab peegeldada soovimisväärsed iseloomustavaid tunnuseid ja kogeda kõigile „kogudustele“ antud mitmesuguste töötuste täitumist. Lihtsalt ta sooviks vältida oma mittesoovimisväärsed iseloomustavaid tunnuseid ja tähele panna neile suunatud ähvardusi ja hoiatusi. Kuid kui võetakse arvesse seda vaatepunkti, siis ei iseloomusta sõnumid aega ja tõsine lugeja rakendab neid oma kogemuse alusel, kuidas need rahuldavad tema isiklike vajadusi, ja mitte selle aja alusel, milles ta elab. Tal pole vajadust sümboolselt oma nime ühest „kogudusest“ teise üle kanda.

3. Üldiselt rääkides on kiidusõnu adresseeritud igale „kogudusele“ peale Sardese ja Laodikea, noomitussõnu igale, välja arvatud Smürna ja Filadelfia, ja töötusesõnu kõigile seitsmele. Nii oli „kogudustes“ soovimisväärsid ja mittesoovimisväärsid liikmeid. Kuid Kristus ei anna ühelgi juhul oletatava ustavusetu „koguduse“ ustavatele liikmetele nõu oma vaimulik liikmeksolemine üle kanda sinna, kus vaimulik olukord näib parem olevat. Kui selline oleks olnud Tema kavatsus, siis oleksime võinud õigustatult oodata kutset välja tulla Sardesest ja Laodikeast, näiteks mis oleks sarnane Baabülönist väljumise kutsega (ptk 18:4). Kuid inspiratsioon ei ole üles märkinud mingit sellist kutset Laodikea ega mõne teise koguduse suhtes. Igal juhul on olnud ravimiks võimustvõtvä kurjuse vastu lihtsalt vaid: „**kahetse**“, mida rõhutatakse. Ustavatele kristlastele Efesose „koguduses“, kes olid „langenud“ ja „maha jätnud oma esimese armastuse“, **ei** antud nõu minna Smürnasse (vt ptk 2:4,5). Neile Pergamoni perioodist, kes andsid varjupaika Bileami ja nikolaiitide õpetustele (salm 14, 15), **ei** antud nõu minna Efesosse ega Smürnasse. „Kogudus“ Sardesest oli „surnud“ (ptk 3:2), kuid selle ustavaid liikmeid **ei** kästnud Filadelfiasse minna. Samuti **ei** antud nõu (765)

Laodikea perioodi ustavatele liikmetele, et nad saaksid filadelflasteks – vähemalt mitte Kristuse kui ustava Tunnistaja poolt laodikealastele. Kuid neid **on** kästnud laodikealastena „meelt parandada („kahetseda“) ja leida Kristuses rohtu kõigi oma iseloomuvigade vastu (salm 18-20).

Mõte, et kristlane saaks parandada oma päästmise võimalusi vaimuliku rände päästemehhanismi kaudu ja teistest kristlastest kõrgema õiguse vormi täitmisega, on täiesti vastuolus meie Issanda õpetustega (vrd Luuka 18:9-14). Tähtsündimissõnas umbrohust (Mt 13:24-30, 37-43) käskis majaisand, et lastagu nii nisul kui ka umbrohul „ühtlasi kasvada lõikuseks“ (salm 30). Umbrohtu ei pidanud inimkäed välja kitkuma ega tohtinud nisu teisele põllule istutada. Alles siis, kui inglid-lõikajad koguvad nisu kokku majaisanda aita ja põletavad umbrohu, toimub üldine lahutus õigete ja ülekohtuste vahel (vt salm 30, 39-42).

Vana-aja koguduse liikmed Laodikeas ei oleks parandanud oma vaimulikku olukorda Filadelfia linna minekuga. Jumala eesmärk Laodikea „koguduse“ jaoks ei sisalda plaani vaimuliku rände kohta mõnesse teise Ilmutusraamatu „kogudusse“, vaid pigem täielikku südame ja elu muutmist (vt Ilm 3:18-20 komm). Iga teine lahendus, mida esitatakse laodikealastele haiguse kõrvaldamiseks tahab inimest teha kindlasti vaid silmakirjatsejaks.

4. On tõsi, et ühelegi teisele „kogudusele“ ei ole antud nii teravat noomitust kui Laodikeale, kuid on ka tõsi, et ühelegi teisele pole pakutud õrnemat Kristuse armastuse tõendust, suuremat osadust Temaga ega aulisemat tasu (vt salm 19-21). Kuulutus Laodikeale ei ole mingil määral rohkem tingimusteta kõrvaleheitmine kui teistele „kogudustele“ suunatud kuulutused. Kui laodikealaste vaimulikku vaesust ei saaks muuta, siis ei pakuks ustav Tunnistaja neile „kulda“. Kui

nende vaimulik silmanägemine oleks ravimatu, siis ei pakuks Ta neile taevalikku „silmasalvi“. Kui nende vaimulik „alastiolek“ oleks lootusetu, siis ei pakuks Ta neile oma „valgeid riideid“ (vt salm 17, 18 komm). Ilmselt on Laodikeaski (salm 21) võitjaid, nagu igal koguduse ajaloo ülejäänud perioodil ja just võitjatele Laodikeas antakse töötus, et nad istuvad koos Kristusega Tema aujärjel.

Ellen G. White'i kommentaarid

- 1 GC 309; TM 155; 2T 176; 5T 73
- 1-3 TM 352; 5T 610; 6T 77; 8T 98
- 1-6 8T 302
- 2 AA 588; CM 46; TM 357; 2T 649; 8T 136
- 3 DA 635; GC 310, 371, 490
- 4 AA 524; AH 537; CH 362, 424; Ed 249; GC 484; 5T 368, 472, 481; 9T 115
- 4,5 5T 692
- 5 AA 589; GC 483; MB 9; Te 187, 283, 292; 5T 333
- 7,8 DA 113; EW 42, 86; GC 430, 435
- 7-12 8T 303
- 7-13 EW 30
- 8 AA 588; COL 117; CT 17; Ed 282; TM 107; 6T 467; 9T 182
- 9 EW 34, 273; 1T 59; 2T 42; 3T 355
- 10 GC 560, 619; 5T 297; 6T 404
- 10,11 AA 588
- 11 ML 322; 5T 266, 501
- 12 DA 549; MH 516; 1T 59
- 14, 15 AH 438; 1T 190, 195, 480, 485; 2T 125
- 14-16 2T 175
- 14-17 3T 252
- 14-20 EW 107, 270
- 14-21 TM 23; 1T 186-195; 3T 252-293
- 14-22 8T 304
- 15 GC 152, 547; LS 322; TM 464; 3T 256, 259; 4T 51; 5T 485, 627
- 15, 16 MB 37; TM 130; 1T 126, 162; 4T 87; 9T 140
- 15-17 1T 182
- 15-18 CW 99
- 15-19 3T 42; 4T 227; 6T 77
- 16 6T 408
- 16, 17 5T 484
- 17 CW 33, 36; DA 300; EW 118; GC 388; GW 310; MB 7; 1T 407, 591; 2T 141, 489; 3T 201, 210, 255, 451; 5T 101, 484, 682; 6T 82
- 17, 18 COL 117, 158; DA 280; 1T 331; 4T 88; 5T 214, 265; 8T 104, 250
- 18 COL 311; CT 42; EW 108; ML 311; TM 149; 1T 166, 485; 2T 36; 3T 254, 536; 4T 89, 559; 5T 105, 233; 6T 426
- 18, 19 1T 142; 6T 368
- 18-21 RC 52; 3T 257
- 19 MB 11; 1T 141, 153, 569; 3T 256, 258, 259; 5T 683
- 19, 20 8T 105
- 20 AA 587; AH 350; COL 235; DA 161, 489; MB 18, 151; MH 516; 1T 143, 188; 2T 216, 224; 3T 543; 5T 484; 6T 262

20, 21 3T 260

21 AA 543, 589; COL 117; DA 549; GC 416; GW 39; MB 17; MYP 116; SL 94; Te 82, 190, 282; 1T 144, 303, 680; 3T 325, 336, 380, 480; 4T 39, 215, 346; 5T 511; 6T 298

(766)

4. PEATÜKK

1. pärast seda – see on pärast seda, kui Johannes oli näinud peatükkides 1:10 kuni 3:22 kirjeldatud nägemuse. Sõnad „pärast seda“ ei tähenda mingit kronoloogilist sidet eelmise nägemuse lõppsündmuste ja järgneva vahel.

ma nägin – või „ma vaatasin“, väljendus, mida Johannes tarvitab korduvalt uute stseenide või tähtsate uute sümbolite esitamiseks (vaata ptk 1:2 komm).

uks – Siin nähtavasti uks universumi aujärje juurde (vt salm 2; vrd salm 5 komm).

taevas – mitte „taevasse“, otsekui Johannes oleks väljaspool, vaadates sisse. Kuna ta sisse vaadates nägi Jumala aujärge, pidi see oleks uks, mis oli avatud universumi aujärje juurde. Aujärg on samastatud taevase pühamu kõige pühamu paigaga.

Koguduste olukordade vaatlemiselt maa peal (ptk 1-3) juhitakse nüüd Johannese tähelepanu Jumala aujärje sümbolsele nägemusele taevas. See, et Jumala aujärje kirjeldust ja seal toimuvat stseeni sellest 4. ja 5. peatükis tuleb mõista pigem sümbolsest kui sõna-sõnalt, näiteks, on arusaadav peatükist 5:6, kus kirjeldatakse Kristust kui „Talle, kes oli otsekui tapetud; ja tal oli seitse sarve ja seitse silma“, ometi elus ja võimeline tulema ning võtma raamatut Jumala käest. Kuna see on ilmselt vägagi sümbolne kirjeldus, siis tuleb järeldada, et kogu prohvetlikku episoodi tuleb seletada samal teel. Sümboolikas võib prohvet tõusta üle inimelu ilmsete ja materiaalsete asjade ja saavutada vaimu ja südame kõrgeimad tasemed taeva muljetega, mis ei alistu kirjakeele

(767)

väljendustele (vt Hes 1:10 komm).

endine hääl – Originaali mõte on selgemini väljendatud nii: „Vaata... esimene hääl, mis ma otsekui pasuna kuulsin enesega rääkivat, ütles...“ See hääl on kahtlemata see, mis juhatab esimesse nägemusse peatükk 1:10 ja nüüd teise.

astu siia üles – kutse Johannesele laskuda nägemusse, tema meelte eemale suunamine maisest keskkonnast ja nende koondamine taevalikele asjadele.

pärast seda – s.o mitte tingimata pärast eelmise nägemuse täitumist, vaid vaadatuna Johannese-aegsest vaatepunktist. Järelikult see vihje on paralleelne vihjega ptk 1:1 (vt komm sealt).

2. vaimus – kr k *en pneumat* (vaata ptk 1:10 komm). Johannes viibis nägemuses teist korda. Ei ole teada, kui pikk ajaperiood möödus esimese ja teise nägemuse vahel.

seisis – pigem 'asetses'. Aujärg on juba oma kohal.

Keegi istus – Johannese aupaklik tagasihoidlikkus kirjeldada universumi Valitsejat väljendites, et Ta ei näiks mingil viisil inimesekujuline, on nähtav tõsiasi, et ta kirjeldab Teda lihtsalt umbisikulises tegumoes, „istuvat“, ilma teatamata, mis või kes istus. Ta vihjab ainult asumisele aujärje peal. Niisugune vihje Isale on silmatorkavaks kontrastiks Poja üksikasjalisele kirjeldusele (ptk 1:13-16); kuid Poeg on nii inimlik kui ka jumalik ja võib sellepärast olla kohaselt kirjeldatud inimlikes väljendites. Vaata salm 3; vrd ptk 6:16; 7:10.

3. See, kes istus – Siin on tarvitatud umbisikulist tegumoodi (vt salm 2 komm).

jaspise – kr k *iaspis*, mitte täpselt tänapäeva jaspis, vaid muistse loodusteadlase Pliniuse poolt kirjeldatud pool-läbipaistev vääriskivi (*Natural History* XXXVII). Säravate värvide kirjeldamiseks pöördub Johannes korduvalt abi otsides kalliskivide poole, sest niisugustele kividele paistes kutsub päevavalgus esile teatava hulga kõige säravamaid värve, mis olid tema päevil inimestele tuntud. Antud juhul kujutab jaspis tõenäoliselt hiilgavat pimestavat valgust, enam silmapaistvamast oma säravuse kui värvirikkuse tõttu.

sardisekivi – Karneool või mõni teine punaka värvusega kivi. Plinius märgib (samast), et seda kivimit leiti Sardise juures ja nimetati vastavalt selle linna nime järgi. Siin kujutab see säravat punast valgust.

vikerkaar – Võrdle Hesekieli nägemust Jumala troonist (Hes 1:26-28).

sarnanev smaragdkivile – See on rohelist värvi. Aujärje juurest välja sähvatavat valgusesära mahendab ümbritseva vikerkaare õrnroheline valgus. See vikerkaar sümboliseerib õigluse ja halastuse ühendamist, mis iseloomustab Jumalat (vt Ed 115; vrd COL 148).

4. aujärjed – Kr k *thronoi*, 'troonid'. Kakskümmend neli vanemat on näha istumas kahekümne neljal aujärjel ümber Jumala trooni.

kakskümmend neli vanemat – See pilt meenutab LXX Jes 24:23: „Jehoova on kuningas... ja tema vanemate ees paistab auhiilgus!“ See tõsiasi, et vanemaid on siin kujutatud riietatuina valgeisse riideisse, mis võib sümboliseerida õigust (vt Ilm 3:4 komm), ja nende peas on 'kroonid' (*stephanoi*, võidu embleemid; vaata ptk 2:10 komm), on juhtinud mõningaid arvama, et nad esindavad lunastatuid.

Üht tõlgendust mööda on 4. ja 5. peatüki taevase aujärje kirjeldus enne sündmusi, mis on kujutatud seitsme pitsoriga. Sellest, kui 24 vanemat on inimlikud olevused, järeldub, et nad pidid olema inimesed, kes olid Johannese päevil juba taevas. Adventistid on sageli sidunud neid pühadega, kes tõusid haudadest Kristuse ülestõusmise ajal (Mt 27:52, 53; vrd Ef 4:8), kuna see on inimgrupp, kellest on teada, et nad on juba üles äratatud. Põhiline ülestõusmine on veel tulevikus (1Ts 4:16). Sellepärast on kindel, et inimlike olevuste viibimist taevas ei saa võtta tõenduseks, et kõigi lunastatute ülestõusmine peab eelnema sündmustele, mida on kujutatud pitserites.

Teine seletus võrdleb 24 vanemat leviitliku preestriameti 24 korraga. Nagu preestrid teenisid Jumala ees maises pühamus, nii nägi Johannes 24 vanemat teenimas taevases pühamus.

(768)

Veel arvatakse, et 24 vanemat sümboliseerivad Iisraeli selle kõige täielikumast mõttes (vt Ilm 7:4 komm) – kaks vanemat igast suguharust, üks – sümboliseerides lihalikku Iisraeli, Jumala rahvast enne risti; ja teine – vaimulikku Iisraeli, kristlikku kogudust, Jumala rahvast pärast risti. Selliselt võib neid võrrelda 12 patriarhi ja 12 apostliga. See vaade toonitab nende võrdkujude sümboolset iseloomu selle asemel, et pidada neid praegu taevas olevateks tõelisteks pühadeks (salm 1 komm).

Mõned tõlgendajad peavad 24 vanemat ingliteks, mitte inimesteks. Nad viitavad, et vanemaid on kujutatud vahendamas pühade palveid (ptk 5:8), tehes tööd, ütlevad nad, mida võib vaevalt inimeste hoolde usaldada.

valgeisse riideisse – Vaata ptk 3:18 komm.

pärjad – Vaata eespool olevat kommentaari märksõna all 'kakskümmend neli vanemat'.

5. välke ja hääli ja piksemürinat – Johannese lemmikväljendus (vt ptk 8:5; 11:19; 16:18), kujutades tõenäoliselt võimu ja suursugusust (vt Ib 37:4-5; Ps 29:3-4; Hes 1:13).

seitse tulist lampi – ehk „seitse põlevat lampi“. Vaata ptk 5:6 komm. Kuigi need sarnanevad seitsmele „kuldküünlajalale“ peatükis 1:12, nimetatakse neid pigem „lampideks“ (*lampades*) kui „küünlajalgadeks“ või „lambialusteks“ (*luchnia*; vaata ptk 1:12 komm). Nende kohta on selgesti öeldud, et need esindavad seitset Jumala Vaimu, kuna aga 1. peatükis on kujutatud seitset kogudust (vaata salm 20). Selle sümbolika alusel mõned tõlgendavad „ust“ (ptk 4:1) kui avaust taevase pühamu esimesse osakonda.

seitse vaimu – Vaata ptk 1:4 komm.

6. klaasmeri – See kirjeldus on peaaegu ühine Hesekeeli nägemusega Jumala troonist, mis toetus „taevalaotuse“ peale (Hes 1:26). Vanal ajal oli klaas palju väärtuslikum kui see on tänapäeval. Siin tähendab see selget kristalset pinda, millel oli aujärg.

mägikristall – Kreeka sõna *krystallos* tähendab kas 'mägikristalli', värvitut läbipaistvat mineraali või 'jääd'. Johannes näeb ääretut helkivat avarust, mis peegeldab suurepäraselt punast ja rohelist kiirgust ümber trooni. Võrdle Hesekeeli nägemust (ptk 1:22).

keset aujärge – Võib-olla sarnaselt Hesekeeli keerubitele (Hes 1:22, 26) olid need olendid nähtavad niihästi trooni all kui selle ümber. See sümbolika siin on kooskõlas vana semiidi mõttega. Nii kujutab sarkofaag Byblusest teise aastatuhande lõpust e.m.a Föniikia kuningat istumas troonil, mida toetas üks loomast keerub (vaata W.F.Albright, „What Were the Cherubim?“ *The Biblical Archaeologist* 1,1 [Feb, 1938], pp. 1-3). Vt Ps 80:1; 99:1; Jes 37:16).

olendid – Kr k *zōa*, 'elavad olendid'. Sõna *zōa* ei näita, millisesse olevuste liiki need neli kuuluvad. Aga nad sarnanevad lähedalt olevustele Hesekeeli nägemuses (vt Hes 1:5-26 komm), milliseid Hesekiel nimetas keerubiteks (ptk 10:20-22).

täis silmi – Vt Hes 1:18; 10:12. Seda võib mõista kui taevaste olevuste arukuse ja lakkamatu valvsuse sümbolit.

Kuna silmade sümbolika on kahtlemata laenatud Hesekielilt, siin seda on võimalik mõista ka Heebrea terminite järgi. Üheksa korda on VT-s tarvitatud heebrea sõna *ayin*, 'silm', 'värvi' või 'säravuse' tähenduses. (Õp 23:31; Hes 1:4, 7, 16, 22, 27; 8:2; 10:9; Tn 10:6). See vihjab, et kirjeldades nelja elajat kui „täis silmi“, võib Johannes mõelda, et nende välimus oli üks särav hiilgus.

7. lõukoer – Igaüks neljast olevusest sarnaneb siin ühega neljast Hesekeeli nägemuses (vt Hes 1:10; 10:14). Arutlust nende sümbolite kohta vaata Hes 1:10 komm.

8. kuus tiiba – Igal Hesekeeli nägemuse keerubil oli neli tiiba (Hes 1:6; 10:21), kuna Jesaja seeravimil oli neid kuus (Jes 6:2). Võib mõista, et tiivad näitavad kiirust, millega Jumala taevased olendid sooritavad oma ülesandeid (vrd Heebr 1:14).

täis silmi – Vaata salm 6 komm.

ei lakka – Harilikult inimesed töötavad päeval ja puhkavad öösel, aga „ei tuku ega uinu magama (769)

see, kes Iisraeli hoiab!“ (Ps 121:4). Universumi ülal hoidev jumalik vägi ei puhka kunagi.

ööd ja päevad – Öö toob seisaku enamikele inimlikele tegevustele, kuid taevased olevused ei lakka kunagi toomast kiitust Jumalale.

Püha, püha, püha – See on ka seeravimi hüüe Jesaja nägemuses (vaata Jes 6:3 komm). Ei ole kindlat põhjust pidada kolmekordset kiitust vihjeks Kolmainsusele, sest see on suunatud Isale troonil. Jumaluse teine ja kolmas Isik on kujutatud siin teiste sümbolite kaudu (vaata Ilm 4:5; 5:6).

Issand Jumal, Kõigeväeline – Vaata ptk 1:8 komm.

oli ja kes on ja kes tuleb – Vaata ptk 1:4 komm.

9. olendid – Vaata salm 6 komm. Siin väljendatud kiitus on haaravaks hümniks. See on algatatud Jumalale kõige ligemal olevate taevaste olevuste poolt.

tänu – Taevased olevused võlgnevad tänu nagu inimesedki Jumalale, sest Tema on andnud neile elu. Nemad eksisteerivad Tema armust. Lõplikus mõttes Jumal ei võlgne oma loodolevustele midagi: nemad võlgnevad Talle kõik.

Sellele, kes ... istub – Vaata salm 2 komm.

elab ajastute ajastuteni – Võrdle VT väljendit „elav Jumal“ (Joosua 3:10; Ps 42:2; 84:2). Jumal on elu allikas ja see tõsiasi, et Ta „elab ajastute ajastuteni“ on Tema lakkamatu looduse eest hoolitsemise alus (vt Joh 1:4 komm; Ilm 4:8).

10. kakskümmend neli vanemat – Vaata salm 4 komm.

Selle ette, kes ... istub – Vaata salm 2 komm.

elab ajastute ajastuteni – Vaata salm 9 komm.

panevad oma pärjad - Vaata salm 4 komm.

11. väärt – Jumal on „väärt“ vastu võtma kiitust oma loodolevustelt, sest Ta on andnud neile elu ja kõik muu, mida nad omavad. Ta on teinud neid selleks, mis nad on.

Issand – Tekstilised tõendid nõuavad (vrd lk 10) tõlgendust „meie Issand ja Jumal“. Need, kes pooldavad vaadet, et 24 vanemat on inimesed, viitavad, et tiitli *kurios* – 'Issand' tarvitamine vanemate, mitte aga nelja olevuse poolt, võib olla tähendusrikas, sest *kurios* on kreekakeelne vaste heebreakeelsele sõnale *Yahweh*, jumalikule nimele, mille kaudu Jumal ilmutas ennast oma rahvale (vt 2Ms 6:2-3). See tiitel, väidavad nad, on eriti kohane kiituse toomiseks inimeste poolt. Vaata Vol I 171, 172.

Sinu tahte läbi – Jumala meele järgi oli luua universum ja anda elu selle loodolevustele. Ta nägi, et nii teha oli hea. Olla üksi tühjas maailmas, polnud Tema vaatepunktist midagi ihaldatavat. Talle meeldis, et universum oleks asustatud arukate olevustega, kes oleksid võimalised hindama ja peegeldama Tema piiratud armastust ja täiuslikku iseloomu. See oli tema eesmärk neid luues.

On ... olemas ja on loodud – Väljendi „nad olid“ kaudu viitab Johannes kahtlemata universumi eksisteerimisele peale selle loomist Jumala poolt. Jumal lõi ja nüüd peab ülal kõik asjad (vt Kol 1:17 komm).

Ellen G.White'i kommentaarid

- 2, 3 PP 107
- 3 DA 493; Ed 115; PK 370; TM 157; 6T 340; 8T 23
- 5 GC 414; PP 356; SR 377
- 8 CT 402; EW 116, 288; GC 654; SR 412
- 10 EW 191; 289, 295; ML 352; 8T 254
- 11 GC 437; PK 70.

5. PEATÜKK

1. ma nägin – Vaata ptk 4:1 komm. Selle peatüki taust on sama, mis 4. peatükil. Siiski, kus 4. peatükk kirjeldab enamasti sündmust koondununa Jumala trooni ümber, suunab 5. peatükk fookuse Tallele ja pitseeritud rullile.

„Ilmutusraamatu viies peatükk vajab tähelepanelikku uurimist. See on suure tähtsusega neile, kellel on neil viimastel päevadel osa Jumala töös“ (9T 267; vaata salmid 7, 13 komm).

Selle ... kes istus – Vaata ptk 4.2 komm.

rullraamatut – Kr k *biblion*, 'rull', 'raamat'. UT aegadel enamus tavalisi raamatuliike oli papüüruserull ja mida Johannes siin näeb, on kahtlemata selline „raamat“. Koodeksit (ühest äärest kokku pandud lehtedest raamatut) ei valmistatud kuni II sajandini m.a.j. Vaata 5BC 113.

seestpoolt ja väljastpoolt – Mõned kommentaatorid on vihjanud, et selle salmi lõpp peaks kõlama nii: „ja väljastpoolt kinni pandud seitsme pitseriga“. Tähendus võiks siis olla, et „raamat“ oli täis kirjutatud seestpoolt ja pitseeritud väljastpoolt. Teisel juhul (eesti k tõlge ja KJV) võib lõige viidata, et rull oli täis kirjutatud mõlemalt poolt. See tõlgendus näib omavat väärtust kahel põhjusel. Esiteks, kreekakeelne väljendus *esōthen kai opisthen*, 'seestpoolt ja väljastpoolt' näib olevat tervik, moodustudes kahest samasuguselt kõlavast määrsõnast, mis võiks tähendada, et neid tuleb mõista üheskoos. Teiseks, muistne papüüruserull ületas materjali omapära tõttu pikkuselt harva 30 jalga (10 m). Tavaliselt olid nad täis kirjutatud ainult seestpoolt, aga selle piiratud suuruse tõttu kasutati mõnikord ka papüüruse tagakülge kui sissepoole ei mahtunud. Käesolev lõik näib osutavat sellisele olukorrale ja annab mõista, et selles raamatus oli vaevalt ruumi mahutamaks esitatud ülestähendusi.

seitsme pitseriga – Number seitse on täiuse sümbol (vaata ptk 1:1 komm), see aruanne annab mõista, et „raamat“ oli hoolikalt pitseeritud. Tegelikult keegi peale Talle ei võinud seda avada (vaata ptk 5:3, 5 komm).

(771)

Vastavalt COL 294 oli Juuda valitsejate otsus heita kõrvale Kristus „äramärgitud raamatus, mida Johannes nägi Selle käes, kes istus troonil“. Ilmselt siis see pitseeritud raamat sisaldab rohkem kui sündmuste ajalugu kristliku koguduse perioodil, kuigi Ilmutusraamatu prohvetikuulutused tegelevad eriliselt viimastega. Vaata ptk 6:1 komm.

2. kes on vääriline? - Võime avada raamatut ei ole jõu, au ega seisuse, vaid võidu, moraalse väärtuse küsimus (vt salm 5 komm; vrd ptk 4:11).

3. ükski - Kr k *oudeis*, kaasaarvatud mitte ainult inimesed, vaid kõik olevused kogu universumis.

taevas – Kogu Jumala universumi kirjeldamiseks kasutatav kirjanduslik väljend.

vaadata sinna sisse – s.o lugeda seda ja niiviisi ilmutada selle sisu.

4. mina nutsin väga – Need sõnad peegeldavad Johannese tundeküllast reageeringut praegu tema silmade eest mööduvale draamale. Mida ta nägi ja kuulis, oli talle väga reaalne.

kedagi – kr k *oudeis*, vaata salm 3 komm.

väärt – Vaata salm 2 komm.

ja lugema – Tekstilised tõendid tõendavad (vrd lk 10) nende sõnade vahelejätmist.

5. vanemaist – Vaata ptk 4:4 komm.

ära nuta – või „jätta nutmine“. Kreeka keel vihjab, et Johannes oli juba pisarais.

lõukoer Juuda suguharust – See tiitel rajaneb tõenäoliselt 1Ms 49:9. Kristus oli sündinud Juuda suguharust (vt Mt 1:2 komm). Lõvi kuju tähendab jõudu (Ilm 9:8, 17; 10:3; 13:2, 5) ja Kristus on saavutanud võidu (vt allapoole „on võitnud“ komm) suures võitluses kurjusega. See on, mis toob Talle õiguse avada raamatut (vt ptk 5:7 komm).

Võiks veel märkida, et „lõukoerana Juuda suguharust“ esineb Kristus kui Üks, kes „võitis“. Üks, kes võitleb Oma rahva eest. 6.salmis esineb Ta „Tallena, kes oli otsekui tapetud“, Ühena, kes on päästnud nad.

Taaveti juur – See tiitel on võetud Jes 11:1, 10, mis räägib täpsemalt „lisai kannust (LXX „juurest“) tõuseb vitsuke“ ja Taaveti isa „lisai juur“. Rooma 15:12 kasutab Paulus viimast sümbolit Kristuse kohta, vihjates, et Kristus on teine Taavet. Taavet oli suurim Iisraeli kuningas ja sõjakangelane. Taaveti mõiste Messiasist oli peamiselt või võitjast, kes taastab Iisraelile kuningriigi (Mt 21:9; vrd Ap 1:6). Kuigi Kristus ei taastanud tegelikku kuningriiki juutidele, taastas Tema võit suures võitluses saatanaga kuningriigi piiritult suuremas ja palju tähtsamas mõttes. Sellepärast on see tiitel ülalmainitud vaatepunktist vaadatuna kõige sobivam.

on võitnud – Kr k *nikaō*, 'võitma', 'võidukas olema'. See osutab otse Kristuse võidule suures võitluses saatanaga, mis on aluseks Tema õigusele avada raamatut. Nii nagu keegi teine kogu universumis ei võinud teha seda (salm 3), on Tema võit ainulaadne. Ükski ingel ei võinud asuda Kristuse asemele, sest põhiliseks küsimuseks suures võitluses on Jumala iseloomu täiuslikkus, mis on väljendatud Tema käsus. Ei ingel ega inimene võinud teostada seda süüdistust vabastamist, sest nad ise on allutatud käsule (vt PP 66). Ainult Kristus, kes on Jumal, ja kelle iseloomu väljendus on käsk, võis saavutada jumaliku iseloomu vabastamise sellisest süüdistusest. See on viienda peatüki peamine mõte (vaata salmid 9-13).

6. keset – Seda võib tõlgendada mõttena, et Tall seisis elavate olevuste ja aujärje vahel, vanemate seas. Kuid sellist asetust on raske kujutleda, kui võrrelda 4:4, 6. On ka võimalik mõista, et Tall oli kõigi keskel. See on võib-olla parem seletus, kuna Ta saab nüüd nägemuse keskseks kujuks (vrd Ap 7:56).

nelja olendit – Vaata ptk 4:6 komm.

vanemaid – Vaata ptk 4:4 komm.

Tall – Kr ka *arnion*, sõna, mida on tarvitatud Ilmutusraamatus 29 korda ja ainult üks kord mujal UT-s (Joh 21:15). Mõte on siiski sama, nagu seda on mõista antud sõna kaudu *amnos*, 'tall' Joh 1:29, 36; Ap 8:32; 1Pt 1:19 ja LXX Jes 53:7.

Johannes oli just kuulnud, kuidas Kristust nimetati lõukoeraks ja võitjaks, aga kui ta vaatab, näeb ta talle! Selline dramaatiline kontrast võib tähendada, et Kristuse võit ei ole mitte füüsiline jõud, vaid moraalne täiuslikkus, sest eelkõige on Ta kuulutatud olevat „vääriline“ (vt Ilm 5:2 komm).

(772)

Tema patuta elu asendav ohver, sümboliseeritud pigem laitmatult puhta Tallena kui mõne väe tõendusega, tõi Temale võidu suures võitluses kurjusega.

UT iseloomustus Kristusest kui „Tallest“ ilmneb ainult Johannese kirjades, kuigi nii Filippus kui ka Peetrus tarvitavad Tema kohta VT talle sümbolit (Ap 8:32; 1Pt 1:19).

kes oli otsekui tapetud – Johannes näeb tõenäoliselt Talle Tema veel veritseva surmahaavaga, kui ohvriks tapetud talle pühamuteenistuses. Sõna „otsekui“ näitab, et see on sümbol. Johannes ei

üttele, et tapetud tall tegelikult seisab Jumala aujärje ees taevas. Pigem kirjeldab ta seda, mida ta näeb sümbolises nägemuses. Kuna see on ilmselt õige Talle kohta, järeldeb, et selle nägemuse teised kujutlused, seitse lampi (ptk 4:5), neli elavat olevust (ptk 4:6) ja raamat (ptk 5:1) on samuti sümbolised (vt Hes 1:10; Ilm 4:1 komm). Verbi vorm, tõlgituna „oli tapetud“, tähendab, et tapmise akt oli aset leidnud minevikus ja selle tulemused püsivad. Kuigi Kristuse surm oli ajalooliselt minevikus, on selle tulemused inimlastele alati uued ja kasulikud. Jeesuse kui Jumala Talle kuju tähtsusest vaata Joh 1:29 komm.

seitse sarve – Seitse on täiuslikkust väljendav arv. Sarvi võib mõista kui tugevuse ja au sümboleid (vt Nutul 2:3 komm). Talle seitse sarve tähendavad, et Ta on täiuslik jõus.

seitse silma – Täiusliku tarkuse ja mõistuse sümbol. Need silmad on samastatud Jumala seitsme vaimuga, väljendus, mida tarvitatakse Püha Vaimu kohta (vt ptk 1:4 komm). Peatükk 4:5 on tarvitatud erinevat sümbolit „seitse lampi“.

läkitatud – Vaata Sak 1:10; 6:5; Joh 14:26; 15:26; 16:7; Gal 4:6.

7. Ta tuli ja võttis – 4. ja 5. peatüki keskpunktiks on, et Kristus võtab raamatu Jumala käest, tehes seda, mida ükski olevus universumis ei või teha (vt ptk 5:5 komm). See tegu sümboliseerib Tema võitu kurja üle ja kui Ta seda teeb, kõlab kogu loodu suur vastastikune kiidulaul läbi universumi (vt salm 9-13 komm).

Johannese sõnad „Ta tuli ja võttis“ on inimese sõnad, kelle sulg võib vaevalt sammu pidada tema silmade eest mööduva dramaatilise pildiga. Hinge kinni pidava imestuse ja erutusega kuulutab ta, et Kristus „võttis“ raamatu. Vaata salm 13 komm.

raamatu – Tekstilised tõendid tõendavad (vt 7BC 40) nende sõnade puudumist. Aga et see on raamat, mida Tall võtab, on selge 8. salmist.

Selle ... kes istus – Vaata ptk 4:2 komm.

8. kui Ta oli võtnud – See on punkt, kus taevased hulgad vastavad. (vaata salm 7 komm).

olendid – Vaata ptk 4:6 komm.

vanemad – Vaata ptk 4:4 komm.

kannel – Kr k *kitharai*, 'lüüra', laulu saateks sageli kasutatav instrument (vt 3BC 34-36), mitte püstikannel (harf). Nende instrumentide siin mainimine on loomulik ühenduses kiituslauluga, mida lauldi (salm 9, 10).

kausid – Kr k *phialai*, 'kausid' või alustassid, vaagnad, milles olid harilikult ohvriannid. Josephuse järgi olid viiruki kausid asetatud ettepanemisleibadele pühamus („Muinsused“ III 6,6 143). Et pühade palved on kuldanumates, võib näidata väärtuslikkust, millega taevas neid vaatleb.

suitsutusrohete – s.o viirukit.

pühade palved – vanemad, omades „kandleid“ ja viirukivaagnaid, mis kujutavad pühade palveid, kujutavad Kristuse võidukat kogudust maa peal, tõstmas oma häält laulus ja palves. Vaata salm 9 ja 10 komm; vaata PP 353.

9. nad – s.o 24 vanemat ja võib-olla ka 4 olendit.

uut laulu – Laul on uus selles mõttes, et see oli täiesti erinev igast enne lauldust. See väljendus on tavaline VT-s (vaata Laul 33:3; 40:4; Jes 42:10). Siin on see eriti kohane, sest see kujutab laulu, mis on kasvanud välja ainulaadsest läbielust – lunastusest Jeesuse Kristuse võidu läbi (vt Ilm 5:5

komm). See on nende „uus laul“, kellel on „uus nimi“ (ptk 2:17; 3:12), kes asuvad elama „uude Jeruusalemma“ (ptk 21:2), kui kõik asjad on „uueks“ saanud (ptk 21:5).

väärt – Vaata salm 2 komm. Taevane koor väljendab tunnustust, et Jumal on vabastatud saatana süüdistustest oma Poja võidu läbi. Mõned mõistavad 24 vanema all pühade esindajaid, kes olid ise kord kurjuse vangid. Universum näeb pühasid tunnistajatena Jumala õiglusest ja armust. Vaata Ilm 5:5 komm; vrd Ef 3:10.

Sina oled olnud tapetud – Kristuse surm, mille tulemuseks on inimese pääsemine ja mis mõistis õigeks Jumala iseloomu, on aluseks Kristuse väärilisusele (vt salm 2 komm).

oma verega – Vaata Rooma 3:25; 5:9 komm.

10. nad – Viide 9. salmi lunastatutele. Seega on ilmne, et need, kes räägivad 10. salmis, ei arva ennast „kuningate ja preestrite“ hulka. Pole siiski võimatu, et nad võivad rääkida endast kolmandas isikus. Kuid see ei ole loomulik järeldus, millele vanade käsikirjade tekst osutab. Vastavalt salmide 9. ja 10 eelistatum tõlge oleks: „Sina oled väärt võtma raamatut ja lahti tegema selle pitsereid, sest sina oled olnud tapetud ja oled oma verega Jumalale ostnud inimesi kõigist suguharudest ja keeltest ja rahvaist ja paganahõimudest ja oled nad teinud kuningriigiks ja preestreiks meie Jumalale ja nad valitsevad maa peal“ (vaata „kuningriigiks“ ja „nad valitsevad“ alt). Kuningriik on kahtlemata vaimulik armuriik (vt Mt 4:17; 5:3; Ilm 1:6 komm).

kuningriigiks – Tekstilised tõendid pooldavad (vaata 7BC 10) „kuningriigi“ lugemist (vaata ptk 1:6 komm).

preestreiks – Vaata ptk 1:6 komm.

nad valitsevad – Tekstilised tõendid tõendavad (vrd 7BC 10) „nad valitsevad“ lugemist (vaata ülal „nad“ alt).

maa peal – Valitsemise aeg maa peal ei ole siin täpsemalt määratletud, aga peatükkides 20 ja 21 on näidatud, et see on peale 1000-aastast perioodi.

11. Paljude inglite – Vastuseks 4 olendi ja 24 vanema tunnistusele ühinevad taevased hulgad Talle väärilisuse kiiduavaldustega. Nii on Jumal vabastatud süüdistustest inglite ees, kes esimesest saatana süüdistusest saadik taevas ei ole täiesti mõistnud Tema tegevust saatana väljasaatmisel ja inimeste lunastamisel (vt DAS 761, 764).

olendite – Vaata ptk 4:6 komm. Need elavad olendid võtavad osa kiiduavaldustest Jumalale (ptk 5:12) Kristuse surma eest.

kümme tuhat – Ilmselt see ei tähenda tegelikku arvu, vaid vihjab pigem loendamatu hulkadele. See on arvatavasti võetud Taan 7:10-st ja seda võib võrrelda lõiguga pseudoepigraafilises Eenoki raamatus (vt 5BC 87), ptk 14:22: „kümme tuhat korda kümme tuhat (seisid) Tema ees“ (R.H.Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, kd II lk 197). Vaata Heebr 12:22.

12. väärt – Vaata salm 2 ja 9 komm.

Tall – Vaata salm 6 komm.

väge – Kr k *dunamis*, siin Jumala vägi tegevuses. Taevaste vägede kiiduhümn on seitsmekordne. Kuna seitse tähendab täiuslikkust ja on korduvalt tarvitatud nii selles nägemuses kui ka kogu Ilmutusraamatus (vt ptk 1:11 komm), võib see seitsmekordne kiitus tähendada (ptk 5:12), et taeva kiitus on täiuslik.

rikkust – Vrd Fil 4:19 komm.

tarkust – Kr k *siphia* (vrd Jak 1:5 komm).

rammu – Kr k *ischus*, mis viitab siin võib-olla jumalikule tegutsevale energiale.

13. kõike loodut – S.o iga loodud olevust. Koor paisub, vastuseks taevaste väehulkade kiiduhüüetele, kogu loodu ühineb Isa ja Poja jumaldavas austuses. Kristus on võitja ja Jumala iseloom on kogu universumi ees süüdistusest vabastatud (vaata salm 11 komm). Missugust punkti suures võitluses kirjeldab 4. ja 5. peatüki sümboolne stseen? Vastavalt DA 834 lauldi laul inglite (774)

poolt, kui Kristus seati peale taevaminemist Jumala paremale käele. Ka AA 601, 602; GC 671 lauldakse see laul pühade poolt uue maa asustamisel ja lunastatute ning inglite poolt igavikus (8T 44; vrd PP 5412; GC 545, 678).

See erinev taust vihjab, et 4. ja 5. peatüki nägemust ei tule pidada mingiks kindla sündmuse esitamiseks taevas, vaid üldiseks Kristuse võidu ja Jumala süüdistusest vabastamise ülimalt sümboolseks kirjeldamiseks. Kui nii mõista, võib seda nägemust vaadata kui taeva suhtumise esitamist Pojasse ja Tema töösse ristist saadik, suhtumist, mis paisub võimsaks, kui suur võitlus jõuab oma võiduka haripunktini. Sümboolsete nägemuste olemusest vaata Hes 1:10 komm.

taevas ja maa peal – Vana aja kosmoloogia vaatepunktist moodustasid taevas, maa, maa-alune ja meri kogu universumi. Kogu loodu tunnustab lõplikult Jumala õigust (vt GC 670, 671).

kiitus – 13. salmi neli väljendust on paralleelsed neljale väljendusele 12. salmi seitsmekordses kiituslaulus.

vägi – Kr k *kratos*, 'võim (valitseda)', 'ülemvalitsus', paralleel 'rammule' 12. salmis, aga erinev selle poolest, et *kratos* kujutab jumalikku väge tegevuses. See on see vägi, millest tunnistavad maised loodolevused (vt salm 12 komm).

Sellele, kes istub – Vaata ptk 4:2 komm.

Tallele – Vaata salm 6 komm. Fakt, et Talle jumaldatakse siin samal alusel kui Isa, tähendab nende võrdsust (vt Fil 2:9-11).

14. Aamen – Vaata Mt 5:18 komm. Nii vastastikused kiituslaulud kui ka järgnev „aamen“, mida siin on kirjeldatud, olid iseloomulikud varakristlikule jumalateenistusele. Plinius, kirjutades vähem kui kaks aastakümnet peale Johannest, märkis, et oma jumalateenistustel kristlased „laulsid vahelduvates salmides hümeni Kristusele kui Jumalale“ (*Letters X 96*; Loeb'i kd 2, lk 403). Kirjeldades Issanda püha-õhtusöömaaja pühitsemist, Justinus Märter, kirjutades II sajandil, ütleb, et peale seda, kui koosoleku juht oli lõpetanud palved ja tänuavaldused „väljendas rahvas oma nõusolekut, öeldes aamen“ (*First Apology, 67*; ANF, kd 1, lk 186).

Ellen G. White'i kommentaarid

1-5	COL 294
1-14	9T 267
5	DA 243; PP 236; Tm 115
5,6	AA 589
6	TM 124
9	GC 652
10	EW 290

- 11 CH 32; GC 479, 511, 641, 678; MB 108; ML 88, 307; PP 36; SR 433
 11-14 6T 59
 12 AH 541; DA 131, 834; GC 647, 648, 671; MH 507; ML 348; SL 91
 12,13 AA 601; MH 506; 8T 44
 13 CT 246; DA 835; GC 545, 678; PP 541; SR 433; 2T 215; 6T 368

(775)

6. PEATÜKK

1. Ma nägin – Vaata ptk 4:1 komm. Nägemus kestab sama taustaga, mis ptk 4 ja 5. Pitserid raamatult (ptk 5:1-5) avatakse.

Tall – Vaata ptk 5:6 komm.

võttis lahti ühe seitsmest pitserist – Järgmine avaldus heidab valgust pitserite tähendusele: „Nende (juudi juhtide) otsus (lüüa risti Kristus) oli märgitud raamatusse, mida inimene ei saa avada, millist Johannes nägi Tema käes, kes istus troonil. See otsus kogu oma kuritegelikkuses rullub nende ees lahti päeval, kui see raamat pitseeritakse lahti lõukoera poolt Juuda suguharust“ (COL 294). See väide näitab muuseas, et raamatusse on üles tähendatud juutide tegevus Kristuse kohtuprotsessil ja et viimases suures kohtus asetatakse Kristuse vaenlased vastamisi nende oma kurjade tegudega (vt ptk 20:11-15 komm). See näib vastuvõetav, et selles raamatus sisalduvad ka teised tähelepanuväärsed sündmused läbi aegade. Näib, et Johannesele anti ülevaade mõningaist neist sündmustest. Talle esitati sümbolises vormis suure võitluse ajalugu kuni selle kõrgpunktini, kui Jumala iseloom vabastatakse süüdistusest viimases kohtus (ptk 20:11-15; vt ptk 5:13 komm). See fakt, et Kristus „võib avada raamatu“ (ptk 5:5), tähendab, et Ta on võitluse Võitja ja ajaloo Issand. (Vrd GC 666-672).

Nii nagu sõnumeid seitsmele kogudusele, võib ka sündmuse pitserite avamisel vaadelda nii erilises kui ka üldises tähenduses (vt ptk 1:11 komm). Neid sündmuse võib vaadelda erilises tähenduses koguduse ajaloo üksteisele järgnevatele perioodidele maa peal.

Olendist – Vaata ptk 4:6 komm.

tule - Tekstilised tõendid (7BC 10) ei ole selged, kas sõnad „ja vaata“ on kaasa arvatud. Kui need (776)

säilitada, siis on käsk suunatud Johannesele, kui mitte, siis on see hobusele ja ratsanikule (salm 2), kes selle käsu peale tuli välja tegevuspaigale. Sama kehtib salvide 3, 5, 7 kohta.

2. valge hobune – Neli sümbolset hobust esimeses neljas pitseris (salmid 2-8) tihti kõrvutatud nelja hobusega Sakarja nägemuses (Sak 6:2-3). Sümbolises kasutamises on mõningaid sarnasusi, kuid ka erinevusi. Hobuste järjekord on erinev. Ilmutuses kannavad hobused ratsanikke, Sakarjas nad veavad vankreid. Sümbolite rakendamine on samuti erinev (vt Sak 6 komm).

Kommentaatoritel on kaks peamist arvamust esimese hobuse ja selle ratsaniku tõlgendusel. Üks grupp mõistab seda sümbolit apostlite-aegse koguduse kohta (ca 31-100 a m.a.j), millal selle usk oli puhas (valge värv tähendab puhtust) ja selle innukus viis edasi suurele vaimsele võidule kristlikus ajaloos. Arvatavasti ükski kristliku ajajärgu sajand ei näinud sellist hiilgavat Jumala riigi avardumist kui esimene. Amb ratsaniku käes sümboliseerib võitlust ja kroon (*stephanos*; vt Ilm 2:10) – võitu. Nii kiiresti kanti evangeelium edasi, et kirjutades korintlastele ligikaudu 62.aastal

m.a.j, väitis Paulus, et head sõnumid olid „kuulutatud kõigele loodule taeva all“ (Kol 1:23; Vrd AA 48, 578).

Teine grupp kommentaatoreid arvasid, et hobused ja ratsanikud ei kujuta kogudust, vaid mitmesuguseid raskeid tingimusi, milles kogudus on elanud ja milles ta Jumala armu läbi on püsima jäänud. Piibli sümbolikas on hobune seotud sõjaga (vaata Joel 2:1, 4, 5) ja valge hobusega ratsaniku varustus viitab sellele, et ta on sõdalane. Mõlemad, nii krooniga ratsanik kui ka valge hobune, võivad tähendada võitu. Nii sümboliseerib esimene ratsanik aega, mil Jumala lapsed elavad sõjaliste vallutuste poolest iseloomulikus maailmas ja võimupiirkonnas, kus Rooma läheb välja „võitma ja vallutama“, säilitades tegelikult maailma-impeeriumi.

Seitsmenda päeva adventistid on olnud üldiselt seisukohal, et esimene hobune kujutab apostliteaegset kogudust.

amb – Sõja sümbol.

pärg – Kr k *stephanos* (vt ptk 2:10 komm).

võitu saavutama – Otseses tõlkes „võideldes, et ta võiks võita“. See näitab püsivat võitu.

3. teist olendit – Vaata ptk 4:6 komm. Igaüks neist neljast elavast olendist kuulutab ühest neljast ratsanikust.

tule – Vaata salm 1.

4. tulipunane – Teise ratsaniku sümbolika näitab kujukalt tingimusi, milles elas kogudus aastatel 100-313 m.a.j. (vrd ptk 2:10 komm). Hirmsad tagakiusamised, mida kogudus kannatas Rooma keisrite poolt, on hästi iseloomustatud ratsanikuga, kes kannab „suurt mõõka“ ja kel on võim „rahu maa pealt ära võtta“. Kui valge sümboliseerib usu puhtust (vt ptk 6:2 komm), võib punast vaadelda kui usu laostumist mitmesuguse sissetunginud ketserluse läbi (vt ptk 6:2 komm, vrd 4BC 835; 6BC 43-46, 51-58, 64-67).

Teise arvamuse järgi vihjab selle hobuse värv verele. Nagu esimest ratsanikku võib võtta võiduröömutsemise sümbolina, nõnda võib teist pidada sõja teiste külgede – rahu kadumise ja verevalamise näitajaks. Selline oleks esimese ratsaniku poolt kujutatud võidu paratamatu tulemus, kui mõista, et ta sümboliseerib Rooma võitu ja võimupiirkonda. Seitsmenda päeva adventistid on üldiselt pooldanud esimest vaadet.

mõõk – Kr k *machaira*, suur nuga või lühike mõõk, mida kasutatakse võitluses. Võrdle selle sõna kasutamist Mt 10:34; Joh 18:10 jne.

5. kolmandat olendit – Vaata ptk 4:6; 6:3 komm

tule – Vaata salm 1 komm.

must hobune – Kui valge hobune näitas võitu või selle puhtuse värvi (vt salm 2 komm), võib musta hobust pidada kaotuse näitajaks või selle edasise laostumise värviks.

kaalud – Kr k *zugos*, 'ike', tarvitatud siin kaalukangi mõistes. Seda sümbolit võib pidada vaimuliku olukorra iseloomustuseks koguduses peale ristiusu seaduslikuks tunnistamist 4. sajandil, kui kirik ja (777)

riik ühinesid. Järgnenud sellele liidule, oli kogudusel palju muret ilmalike küsimustega ning paljudel juhtudel ilmnes vaimulikkuse põud. Selle ajajärgu ajaloo kohta vaata 7BC 18-25.

Neid kaalusid võib tõlgendada ka kui liigse mure sümbolit elu materiaalsete vajaduste pärast. Enam ei saanud sõda lõppeda võiduga, nagu esimese ratsaniku ajal (vaata salm 2 komm), või

kujutada suurt verevalamist, nagu oli teise ratsaniku ajal (vaata salm 4 komm), vaid nüüd järgnes isegi rohkem kardetud tagajärg – näljahäda.

6. mõõt – Kr k *choenix*, mõõt, mis on peaaegu võrdne kvardiga (= 1,135 l) (vaata 5BC 50). See vilja hulk kujutas töölise päevast toiduratsiooni.

teenari – Kr k *dēnarios*, münt, mille rahaline väärtus kaasaegse rahakursi järgi on 11 senti (1 sent = 1/100 dollarit) (vt 5BC 49). Rooma „teenar“ võrdus lihttöölise päevapalgaga (vaata Mt 20:2). Siit järeldub, et päevane nisuratsioon kujutas vaevalt jätkuvat toiduhulka töölisele ja tema perele. Väiksem hulk oleks põhjustanud tõelist nälgimist. Vastavalt Cicero poolt tsiteeritud viljahinnale (*Against Verres III*, 81) Sitsiilias, olid Johannese mainitud hinnad umbes 8 kuni 16 korda kõrgemad tavalistest hindadest. Siiski näljast hoolimata, on võimalik ellu jääda. Nõnda on Jumal alati hoidnud oma lapsi rasketel aegadel.

Rakendatuna ristiusu ajaloo perioodi kohta, mis järgnes ristiusu seaduslikuks tunnistamisele, umbes aastatel 313-538 m.a.j (vrd lk 753), võib tõlgendada, et tundmatu kõneleja viitas ülemäärasele andumisele materiaalsetele asjadele.

otri – See teravili oli odavam kui nisu, nagu näitab siin hindade suhe (vaata 2Kn 7:18). Oder oli tavaline vaeste toit ning kasutati loomatoiduna (vt Jh 6:9 komm).

õile ega viinale – Need olid kaks tavalist toiduainet vanas maailmas. Mõned on tõlgitsenud neid usu ja armastuse sümbolitena, mida pidi säilitatama, hoolimata materialismist, mis valitses koguduses pärast selle legaliseerumist 4. sajandil.

ära tee kahju – Hääl, mis teeb teatavaks nisu ja odra kõrge hinna, käsib, et õli ja viina ei hävitataks mõttetult.

7. neljanda pitseri – Vrd ptk 5:1; 6:1 komm.

tule – Vaata salm 1 komm.

8. tuhkur – Hirmu ja surma värv. Tuhkru hobuse ajal jõuab viletsusaeg kõige kohutavamasse haripunkti (vaata salm 2, 4, 5 komm).

surmavald – Kr k *hadēs*, 'surnute paik' (vt Mt 11:23 komm). Siin isikustatakse Surma ja Surmavalda ning kujutatakse ühte ratsanikuna hobuse seljas ning teist järgnevana.

neljanda osa ilmamaa üle – Arvatavasti tähendas laialdast maa-ala.

mõõga – Kr k *rhomphaia* (vt ptk 1:16 komm). Loetelu: mõök, nälg, surm (või katk; vt alljärgnev kommentaar sõna „surmaga“ kohta), kiskjad elajad – võib mõelda kui elavat kirjeldust tsiviliseeritud maailma pidevast allakäigust, mis järgneb sõjale. Mõõga laastamine – inimeste tapmine ja vilja hävitamine – põhjustab nälga; nälg, lõppedes tervise kokkuvarisemisega, põhjustab katku, ja kui katk on oma osa teinud, nõrgestatakse inimkond niivõrd, et ta ei suuda ennast kaitsta metsloomade kallaletungide vastu.

Rakendatuna ristiusu ajaloo kindla perioodi kohta, näib neljas ratsanik kujutavat olukorda, mis on eriti iseloomustav ajajärgule umbes aastast 538 kuni 1517, Reformatsiooni alguseni (vrd 7BC 753, 754; vaata ptk 2:18 komm).

surmaga – Väljend „tappa ... surmaga“ näib vaevalt midagi mõistlikku tähendavat. Seda raskust võib ehk lahendada, täiendades sõna, mis on tõlgitud „surmaga“ - *thanatos* – tähendamas siin „katku“. LXX tõlgib korduvalt heebrea keele sõna *deber*, 'katk', mis on sõnaga *thanatos* sarnane (vt 3Ms 26;25; Jer 21:6; Hes 5:12). Johannes, kellele semiidi mõtteviis oli lähedasem kui kreeka mõtteviis, kasutab siin pigem LXX keelepruuki, kui selle sõna täpset kreekakeelset tõlgitsust.

9. altari – Prohvetlikus pildis esitatud altar oli arvatavasti meenutus heebrea pühamu pronksaltarist ning märtreid võib pidada ohvriteks, mis toodi Jumalale, nii nagu ohvrite veri valati altari kõrvale (vt 3Ms 4:7) ning kuna „liha hing /LXX-s *psuchē*, s.o 'hing'/ on veres“ (3Ms 17:11), nii võib pidada

/778)

neid hingi, kes on andnud ennast märtri-surma, altari all olevaiks. Hiljem juudi komme tõi esile arvamuse, et iisraellaste surnud olid maetud niiöelda altari alla ning seega teatud mõttes ka autrooni alla (vt Strack ja Billerbeck, *Kommentar zum Neuen Testament*, 3.kd, lk 803).

Mõned arvavad, et seda altarit peaks samastama altariga, mis on nimetatud Ilm 8:3.

hingi – Kr k *psuchai*, mille kohta arutlust vaata Mt 10:28 komm. Peaks meeles pidama, et Johannes nägi piltlikke kujutusi, ning et juhtnööre selliste prohvetikuulutuste tõlgitsuseks pidi meeles hoitama, kui erinevate sümbolite tähendust otsitakse (vt Hes 1:10 komm). Johannes nägi altarit, mille all olid märtrite „hinged“. Tõlgitsuse juhised ei nõua meilt erilise altari kindlaksmääramist kindlas asukohas täpsel ajaloo hetkel. Nagu tähendamissõna üksikasjadel, nii ei ole ka kõikide prohvetlike sümbolite iseärasustel tingimata tõlgenduslikku väärtust. Selles ilmneb, et viienda pitseri sümbolit näidatakse julgustamaks neid, kes vaatasid näkku surmale, isegi märtrisurmale kindlustundega, et hoolimata vaenlase näilisest võidust, saabub lõpuks õige kohtuotsus. Selline julgustus pidi eriti kinnitama neid, kes elasid hilisema keskaja hirmsal tagakiusamise ajal, kuid eriti rohkem reformatsiooni ja sellele järgneval ajal (ca 1517-1755; vt 7BC 41-67; vt salm 12 komm). Neile tundus, et see pikk rõhumise aeg ei lõpe kunagi. Viienda pitseri kuulutus oli uus kinnitus, et lõpuks võidab Jumala üritus. Samasugune julgustus saabub neile, kes lähevad läbi viimasest suurest võitlusest (vt 5T 451).

Mõned püüavad seletada neid „hingi“ lahkunud märtrite kehatute vaimudena, kasutades selliselt vägivalda prohvetlike sümbolite tõlgendamisel. Johannesele ei antud vaatepilti taevast, nagu see tegelikult näib. Seal ei ole valget, punast, musta ega tuhkrut hobust sõjakate ratsanikega. Jeesus ei ilmu lamba kujul veritseva noahaavaga. Neli metslooma ei kujuta tegelikke metsloomade üldtuntud tunnustega olevusi (vt 3BC 1111). Samuti ei lama ka ühtki hinge altari alusel taevas. Terve stseen on piltlik ja sümboolne kujutus, mis on mõeldud selleks, et anda vaimulikku õppetundi ülalnimetatust.

kes oli tapetud – Nüüd liigub ilmutuse tulipunkt laialt levinud hävituse ja surma olukordade kirjelduselt, mille all Jumala rahvas kannatab, pühade endi olukorrale.

Jumala Sõna – Vaata ptk 1:2, 9 komm.

tunnistus – Vaata ptk 1;2, 9 komm.

10. nad kisendasid – See on piltlik kujutus (vt salm 9 komm). „Hingi“ kuulatakse rääkimas.

valitseja – Kr k *despotēs* (vt Luuka 2:29 komm). Sõnale *despotēs* on vastav sõna *doulos*, 'ori', 'sulane' (vt 1Pt 2:18). Oma elu ohverdamisega on märtrid näidanud endid ustavate „Jumala sulastena“ (Vt Tiit 1:1; vrd Ilm 6:11 komm) ning selliselt on Tema nende Issand. Arvatavasti on siin viide Isale.

püha ja tõeline – Vaata ptk 3:7 komm, kus neid sõnu on kasutatud Kristuse kohta.

(ega) tasu kätte – Märtrid ei nõua kättemaksu iseendi pärast; selle asemel püüavad nad Jumala nime õigeks mõista (vt Rooma 12:19; vt Ilm 5:13 komm).

neile, kes elavad – Vaata ptk 3:10 komm.

11. rüü – (*stolē*). See on erinev sellest sõnast, mida tõlgitakse „riided“ ptk 3:5; 4:4. *Stolē* on pikk rüü, mida kanti väarikuse märgiks (vt Mark 12:38 komm). Nägemuses märkas Johannes „hingi“, igaahtele olevat riidetatud valgesse rüüsse. Selline esitamine näib olevat kavatsatud näitamaks, et hoolimata nende häbistavast surmast ning asjaolust, et nende märtrisurm ei olnud siiski Jumala poolt kätte makstud, on märtrid Jumala poolt juba tunnistatud võitjaks.

Johannese ajal oli selline kinnitus eriti lohutav kristlastele, kes olid näinud oma kaasusklike hukkamist Nero tagakiusamise ajal (aastal 64) ning kes nüüd ise vaatasid näkku märtrisurmale Domitianuse tagakiusamise ajal (vt 6BC 87). Igal ajastul pärast seda on Jumala töötused oma (779)

märtrisuma surnud pühadele rõõmustanud neid, kes pidid oma elu jätma Tema nime pärast.

rahul – Käsk on antud neile, keda prohvetlikus nägemuses nähti olevat ärevuses, nähes pikka viivitust. Tegelikult on märtrid olnud puhkamas sellest ajast peale, kui nad jätsid oma elud ning on puhkamas kuni ülestõusmiseni (vrd ptk 14:13 komm). Nende „kaassulased“ pidid jätkama võitlust kuni ka nemad olid võidukad märtrisurmas.

natuke aega – Aega ei pidanud piiramatult edasi lükatama (vt ptk 1:1 komm; vrd ptk 2:12). Suurt võitlust saatanaga tuleb võidelda võiduka haripunktini. Patul tuleb lubada näidata oma vastikut olemust nii täielikult, et ialgi enam ei muutuks küsitavaks Jumala õiglus ja õigus (vaata ptk 5:13 komm).

kaassulaste – Kr k *sundouloi*, 'kaasorjad' (vrd salm 10 komm).

saab täis – See tähendab, et arv peab täis saama (vaata RSV). See ei tähenda, et ettenägevus on määranud kindla arvu, kui paljud peaksid surema märtrisurma. See oli vajalik selleks, et teatud aeg mööduks nii, et saatana tegevuse tõelist iseloomu võidi täielikult näidata ning Jumalat seeläbi näidata õige ja austamisväärseks.

12. suur maavärisemine – Kuuenda pitseri sündmused näitavad materiaalse maailma lagunemist. Juba prohvet Joel kasutas maavärisemise kujundit, et kirjeldada looduse põhjalikku segipaiskumist Issanda päeval (Joel 2:10; vrd Jes 13:9-11).

Kuna maavärisemisele järgnes päikese pimenemine ning hilisemat sündmust võib dateerida aastaga 1780 (vaata komm „päike läks mustaks“ allpool), on seda maavärisemist samastatud Lissaboni maavärisemisega 1.nov.1755.aastal, mis oli üks ulatuslikumaid ja tugevamaid seismoloogilisi katastroofe, mis on kunagi registreeritud. Maavärisemise tõuget ei tuntud ainult Põhja-Aafrikas, vaid ka nii kaugel nagu Lääne-Indias. Lissaboni suure maavärisemise kindlakstegemine kinnitab aastat 1755 kohaseks alguse daatumiks kuuendale pitserile (vrd lk 754).

päike läks mustaks – Päikese pimenemist nimetatakse sageli VT prohvetikuulutustes seoses loodusõnnetustega, mis eelnevad Issanda päevale (vaata Jes 13:10 komm). Jeesus omistas erilist tähelepanu sellele loodusnähtusele oma prohvetikuulutuses maailma lõpust ning tähendas, et see peab olema üheks märgiks Tema järelkäijatele, millest nad võivad tunda, et Tema tulemine on lähedal (vaata Mt 24:29, 33 komm; vt GC 334).

Vaatemängu, selle nähtuse täpset täitumist, mida siin on kirjeldatud, elati üle New-Yorki osariigi idaosas ning Uus-Inglismaa lõunaosas 19. mail 1780.a. Tolle aja ajalehtede teadete hoolas uurimine näitab, et New-Yorki osariigi idaosale ja Uus-Inglismaa edelaosale laskus ebatavaline pimedus umbes kell kümme hommikul ning kogu päeva jooksul liikus see pimedus idast üle Uus-Inglismaa lõuna- ja keskosa ning ulatus ka merele. Kõik paikkonnad teatasid, et pimedus kestis mitu tundi. See loodusnähtus toimus ettekuulutatud ajal - „neil päevil pärast seda viletsusaeg“ (Mark 13:24; vaata Mt 24:29 komm). Seda jälgiti piirkonnas, kus pidi aset leidma märkimisväärne

huvi ärkamine Taanieli ja Ilmutusraamatu prohvetikuulutuste vastu ning nende prohvetikuulutuste uurijad mõistsid selles sündmuses käesoleva teksti täitumist (vaata GC 304-308).

kuu läks ... nagu vereks – Vaata Mt 24:29 komm.

13. taevatähed kukkusid maha – Vaata Mt 24:29 komm; vrd Jes 34:4; vt GC 333.

toored marjad – Kr k *olunthoi*, nii nimetatakse varaseid viigimarju, mis langevad maha enne küpsekssaamist. Mõned halvemad viigipuu sordid langetavad peaaegu kogu oma vilja, kui need on saanud kirsisuurusteks. Mõned nimetavad *olunthoi* hiliseks või suviseks viigipuuks. Vaata Jes 34:4.

14. rullraamatu – Kr k *biblion* (vaata ptk 5:1 komm). Siin on antud pilt taevast, mis on kokku rullitud nagu pergamendirull. Vanaaegses kosmoloogias peeti taevast jäigaks võlviks maa kohal. Nüüd näeb prohvet taevast kokku rullituna, et maa seisaks varjamatult Jumala ees. Jesaja esitab samasugust pilti. Kahtlematult on see sama sündmus, mida Jeesus kirjeldas, kui Ta ütles: „taevavägesid kõigutatakse“ (vaata Mt 24:29 komm). See sündmus on tulevikus ja on vahetult seotud Inimese Poja tegeliku ilmumisega taevast.

kõik mäed ja saared – Ptk 16:20 näidatakse neid kohutavaid sündmusi, mis toimuvad seitsmenda (780)

nuhtluse ajal.

15. kuningad – Vaata ptk 16:14; 17:12. Nimestik, mis järgneb, haarab tervet ühiskondlikku ja poliitilist astmestikku, nagu see eksisteeris Rooma maailmas Johannese päevil. Kuigi Kristuse tegeliku tulemist ei ole siin mainitud, teeb kontekst selgeks, et Kristus kavatseb tulla.

suured isandad – Kr k *megistanes*, 'peamehed', 'ülikud', arvatavasti, olles vastavuses ladinakeelse sõnaga *magistrati*, Rooma valitsuse tsiviilametnikud, sellised nagu Plinius (vt 6BC 61-63, 88), kes saatsid kristlasi tihti märtrisurma.

rikkad – Vaata Jak 5:1-6 komm.

sõjapealikud – Kr k *chiliarchoi*, 'pealikud tuhande üle'. UT-s kasutatakse seda sõna Rooma sõjaväelise ülema kohta (vt Joh 18:12; Ap 21:31-33) ning siin näitab see arvatavasti kõrgeid sõjaväelisi ametnikke.

võimumehed – Vrd 1Kr 1:26.

vabad – Vrd ptk 13:16; 19:18.

langege meie peale – Vaata Hos 10:8; Luuka 23:30. Kohtuda Jumalaga nüüd on palju kohutavam kui kohtuda surmaga.

viha – Kr k *orgē* (vt Rooma 1:18 komm).

16. suur vihapäev – Vaata Joel 2:11, 31; vt Jes 13:6 komm.

kes võib püsida – Vrd Nahum 1:6; Mal 3:2; Luuka 21:36. Selle läbitungiva küsimusega lõpeb käesolev pilt. Kõik kuus pitsert, mis avati, näitavad erinevat faasi Kristuse ja saatana vahelises suures võitluses, ning iga pitsert aitab demonstreerida pealtvaatava universumi ees Jumala õigust (vaata Ilm 5:13 komm). Nüüd järgneb vaheaeg pitsertite avamises, sest üks küsimus ootab vastust. Siiani kohutavate sündmuste kujutamises, mis eelnevad Kristuse teisele tulekule, ei ole antud ühtegi väidet, et keegi neid üle elab. Sellest tuleneb ka erutav küsimus: „Kes võib püsida?“ 7. peatükk rikub pitsertite järjekorda, selleks, et anda vastus.

Ellen G.White'i kommentaarid

- 2 ST 41
6 5T 614
10 5T 451
11 COL 180
12 GC 304
12-17 GC 334; 9T 257
13 GC 333
14 EW 41; 290
14-17 PP 340
15 EW 292
15-17 EW 187; GC 624; SC 18; 2T 41
16 EW 76; LS 91; MB 26; 1T 74; 5T 656
16,17 DA 740; 2T 42
17 EW 16; GC 641, 642; TM 444; 1T 15, 60; 6T 405

(781)

7. PEATÜKK

1. pärast – Vaata ptk 4:1 komm. Ptk 6 ja 7 seose kohta vaata ptk 6:7 komm.

ma nägin – Vaata ptk 4:1 komm.

nelja inglit – Need inglid esitavad jumalikke jõude maailmas, mis hoiavad tagasi kurjuse jõude, kuni Jumala töö inimsüdamete juures on lõpetatud ja Jumala rahvas on pitseeritud (vaata ptk 6.17 komm)

neljal nurgal – Võrdle Jes 11.12; Hes 7:2. See tähendab, et kogu maailm on ohustatud.

nelja maatuult - Sageli Pühakirjas „neli maatuult“ tähendavad nelja ilmakaart (vt Tn 8:8; Mrk 13:27). Siin kujutavad neli tuult selgesti hävitavaid jõude (vt salm 3). Tõenäoliselt lähimat paralleeli võib leida Tn 7:2, kus nad ilmuvad suurte heitlevate jõududena, millest tekivad suured rahvad. On oletatud, et kuna Ilm 7. peatükis näib olevat vastus 6. peatüki viimasele küsimusele (vt ptk 6:17 komm), kujutab see nelja tuule hoidmine 6. peatükis kirjeldatud õuduste ajutist tagasihoidmist, seni kui need, kes peavad heitluses kindlaks jääma, on teinud selleks ettevalmistused.

Vaadatuna suure võitluse taustal saatana ja Kristuse vahel esitavad need purustavad jõud saatana jõupingutusi levitada laostumist ja hävingut kõikjal. Johannes nägi sümbolises nägemuses nelja inglit; tegelikult paljud inglid on ametus vaenlase plaanide vaoshoidmisega. Need inglid ümbritsevad maailma. Nad ei lase saatana vägesid tegutseda, kuni Jumala rahva pitseerimine saab lõpetatud. Neile on antud tagasi hoida selle mässulist võimu, kes on tulnud alla nagu mõirgaja lõukoer otsides, keda neelata. (EGW komm ptk 5.11). Kui pitseerimine on lõpetatud, ütleb Jumal inglitele: „Ärge enam seiske vastu saatana purustamispuüetele. Laske teda töötada

sõnakuulmatute laste seas; sest nende karikas on täis ülekohtu“ (EGW RH 17. sept 1901; vrd 6T 408).

Kui neli ingliti lõpuks vabastavad ja lõpetavad saatana kuritahtlike plaanide „ja inimviha metsikute tuulte tagasihoidmise, lastakse kõik mässulised elemendid vabaks. Kogu maailma saab kistud palju kohutavamasse laostumisse kui see oli vana Jeruusalemmaga“ (GC 614).

(782)

maa peale – Siin on kolm punkti nimetatud – maa, meri, puu – see rõhutab kogu looduse ähvardavat hävitust.

2. teist ingliti – See tähendab, lisaks nelja tuult hoidvale inglile (vt salm 1 komm).

päevatõusu poolt – Vanal ajal oli ida peamine ilmakaar. Suunda arvestati isiku vaatekohast, kes seisis näoga itta (vt 2Ms 3:1 komm). Hesekiel nägi Jumala au sisenemas templisse samast suunast (Hes 43:2-5). Inimese Poja tunnustäht ilmub idast (Mt 24:30; vrd GC 640, 641). Suund, kust ingel tuleb, võib seepärast tähendada, et ta tuleb ja on välja saadetud Jumala poolt.

Mõned usuvad, et rõhk ei ole kohal, vaid tegevusviisil, see on ingliti lähenemine on sarnane päikesetõusu hiilgusega (vaata ptk 6:12 komm).

Elava Jumala – Vaata ptk 1:18 komm.

pitsat – Pitsatid tähendasid vanal ajal Lähis-Idas sama, mis allkiri tänapäeval. Niiviisi need tõestasid dokumendi päritolu, osutasid eseme omanikule, millele pitsat oli vajutatud, või kindlustati kiriste, laekaid, hauakoopaid ja muud sellist avamise ja sissetungimise vastu. Üks raidkiri viitab, et pitsat on „Jarobeami teenri Shema oma“ (David Diringer, *The Biblical Archeologist*, XII /1949/ lk 84). teisel seisab: „Kuulub Asaynaile, Yaugimi pojale (Yôqîm) (W.F.Albright, *Journal of Biblical Literature*, XLI (1932) lk 81).

Mõiste Jumala poolt oma rahva pitseerimisest viib meid tagasi Hesekieli nägemuse juurde kirjutusvahenditega mehest, keda kästi: „tee märk nende meeste laubale, kes ohkavad ja ägavad kõigi jäleduste pärast, mis selles linnas tehakse“. Märki tõttu nad pidid saama päästetud hävingust (Hes 9:2-6). Pitseerimise mõiste on samuti rakendatud ka teistel juhtudel. Paulus kasutas sümbolit viitena Püha Vaimu saamise kogemusele seoses überpöörmise ja ristimisega (vt 2Kr 1:22; Ef 1:13; 4:30). Jeesus rääkis enda pitseerimisest Isa poolt, kahtlemata viidates Isa tunnistusele Püha Vaimu kaudu Tema ristimisel (vaata Joh 6:27 komm).

Juutide eshatoloogilistes vaadetes leidub pitseerimise sümbolismist huvitavaid paralleele. Üks Saalomoni laul (pseudopigraafiline teos, ligikaudu I saj keskpaigast e.m.a) teatab õiglasest, et „tuleleek ja raev ebaõiglaste vastu ei puuduta teda, kui see tuleb esile Issanda palgest patuste vastu, hävitades kõik patuste olemuse, kuna Jumala märk asub õiglasel, et nad võivad pääseda. Näljahäda ja mõök ja katk saavad olema kaugel õiglasest“ (15; 6-8; R.H.Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, köide 2, lk 646). Niisiis juudid kujutlesid märki õigetel sellisena, mis hoiab neid Messia tuleku ajal hädaohtudest.

Samuti viitab käesolev lõik Jumala rahva pitseerimisele, mis valmistab neid seisma jääma hirmsate aegade katsumustes, mis eelnevad Kristuse teisele tulekule (vt Ilm 7:1 komm). Nii nagu vanal ajal pitsar esemel tunnistas selle omanikust, nii ka Jumala pitsar Tema rahval teadustab avalikult, et Ta on tunnistanud neid Enda omandiks (vt 2Tm 2:19; vrd TM 446).

Jumala ustavatele sulastele kinnitatud pitsar on „tõe puhas märk“ Tema „heakskiidu märk“ (3T 267). See tunnistab „sarnasusest Kristusega iseloomult“ (EGW komm salm 2 kohta). „Jumala pitsar, Tema autoriteedi märk, leidub neljandas käsus“ (EGW ST 1.Nov 1899; vrd GC 640). Üksikasjalisemat arutelu pitsari kohta vaata Hes 9:4 komm.

3. enne kui me oleme pannud pitseri – Vaata salm 2 komm.

sulaste – Kr k *douloi*, 'orjad'. Need, kes on pitseeritud, on Jumala orjad ja nende pitseri on tunnistus, et nad on tõepoolest Tema omad.

otsaesisele – Arvatavasti nägi Johannes nägemuses tõepoolest kinnitatud märki. Märk näitab iseloomu omadusi (vt Hes 9:4 komm; vrd 2Tm 2:19).

4. ma kuulsin – Teade anti Johannesele suuliselt. Kas nägi ta sel ajal pitseeritute hulka, seda prohvetikuulutus ei teata.

(783)

sada nelikümmend neli tuhat – Selle arvu kohta on kaks seisukohta:

- 1) et see arv on tegelik;
- 2) et see on sümbolne.

Mõnd neist, kes arvavad, et arv on tegelik, juhivad tähelepanu, et siin võidakse kasutada samasugust süsteemi nagu rakendati 5000 juures, kes said ime läbi toidetud, kus olid loetletud ainult mehed arvestamata naised ja lapsed (vt Mt 14:21).. Need, kes arvavad, et arv on sümbolne, osutavad, et nägemus on selgelt sümbolne ja kuna teisi sümboleid ei pea sõnasõnaliselt tõlgendama, pole vajadust ka seda ühte sõna-sõnaliselt tõlgendada.

Paljud piibliuurijad peavad arvu kaksteist tähendusrikkaks arvaks Piiblis, kahtlemata sellepärast, et Iisraeli suguharusid oli 12 (vt 2Ms 24:4; 28:21; 3Ms 24:5; 4Ms 13:17, 1; Jos 4:9; 1Kn 4:7; 18:31; Mt 10:1; Ilm 12:1; 21:12; 14:16, 21; 22:2). Arvu 12000 kaheteistkümnepäevane kordamine (Ilm 7:5-8) võib tähendada, et peamine eesmärk selles lõigus ei ole ilmutada pitseeritute täpset arvu, vaid näidata pitseeritute jagunemist vaimuliku Iisraeli suguharude seas.

144.000 on siin esitatud kui neid „kes võib püsida“ 6 ptk 17. salmis (vt komm) kirjeldatud kohutavates sündmustes. Neil on „elava Jumala pitseri“ (ptk 7:2) ja on kaitstud üldise hävituse ajal, nagu need, kellel oli märk Hesekieli nägemuses (Hes 9:6). Neid on väidetud olevat ilma kavaluse ja veata (Ilm 14:5). Johannes kuuleb neid laulmas laulu, mida „ükski ei võinud õppida“ (Ilm 14:3). Neid on nimetatud „esianniks Jumalale ja Tallele“ (Ilm 14:4).

On lahkarvamusi, kes täpselt moodustavad viimase põlvkonna pühadest 144000. Kindla informatsiooni puudus, mida vajatakse vastuvaidlematutele otsustele jõudmiseks teatud küsimustes, juhib enam rõhku panema mitte sellele, kes on 144.000, vaid millised nad on – s.t iseloom, missugust Jumal neilt ootab – ja ettevalmistuse tähtsusele sellesse veatusse rahvahulka kuulumiseks. Järgmine nõuanne võib olla kohane: „See ei ole Tema (Jumala) tahe, et nad peavad vaidlusi küsimuste üle, mis ei aita neid vaimulikult, nagu kes on need, 144000. See, kes on need Jumala väljavalitud, saab teatavaks küllaltki varsti“ (EGW komm, ptk 14:1-4 kohta; vrd PK 189).

kõigist (Iisraeli laste) suguharudest – Siin on loetletud kaksteist suguharu (salm 5-8), kuid see ei ole täiesti identne loeteluga VT-s (vt 4Ms 1:5-15; 5Ms 27:12, 13; vrd 1Ms 35: 22-26; 49:3-28; 1Aj 2:1, 2). VT nimistud algavad tavaliselt Ruubeniga, kuna käesolev loetelu algab Juudaga võib-olla sellepärast, et Kristus tuli Juuda suguharust (vt Ilm 5:5). VT-s mõnikord Leevit ei arvestata suguharuna, kuigi muidugi on teda loetletud Jakobi pojana. See oli kahtlemata sellepärast, et Leevi ei saanud pärandit koos teiste suguharudega (vt Jos 13:14 komm). Siin on Leevi suguharu loetletud, kuid ei ole Daani. Arvestades Leevit ja siiski säilitada arvu 12, tuli paratamatult suguharudest üks välja jätta, kuna ju Joosep oli arvestatud kahe suguharuna, nimelt Efraim (Tõenäoliselt nimetatud „Joosep“ Ilm 7:8) ja Manasse. Võib-olla Daan oli välja jäetud sellepärast, et suguharu reputatsioon sai väärjumalateenistusega seotud (Kohtum 18:30, 31).

Siin loetletud suguharude järjestus erineb ükskõik missugusest VT järjestusest. Mõned on juhtinud tähelepanu, et kui 7. ja 8. salm oleksid asetatud 5. ja 6. salmi vahele, siis suguharude järjestus on: Lea pojad, Raaheli pojad, Lea ümmardaja pojad ja Raaheli ümmardaja pojad, väljaarvatud Daan, kelle asemel on Manasse. Siiski see ümberkorraldus ei anna midagi erilist.

Mõnede suguharude nimed ei esine samal kujul kui VT-s. See on sellepärast, et UT nimed on translitereeritud kreeka keelest, kuna VT nimed on translitereeritud heebrea keelest. Kreeka translitereering heebrea keelest on sageli ebatäpne, sest kreeka tähestikus puuduvad teatud häälikud, mis heebrea keeles on tavalised.

Iisraeli laste – Need, kes rõhutavad, et 144.000 on rahvuselt juudid, väidavad, et selle arvu kohaldamist kristlastele kui vaimulikule Iisraelile ei saa kooskõlastada kaheteistkümmesse eri (784)

suguharusse jagamisega. Siiski, kui „Iisraeli lapsed“ peab olema võetud sõnasõnaliselt, mis põhjusel ei võeta salme 5-8 ja ptk 14:1-5 samuti sõnasõnaliselt. Peale fakti, et juudid on juba kaua aega tagasi minetanud suguharulise kuuluvuse, teeb fantastiliselt väike tõenäosus, et igast suguharust on lunastatud ühesugune arv – kuid ainsatki hinge Daani suguharust – ning nõue, et nad oleksid kõik neitsilikud (ptk 14:4), selle väite suuresti kaheldavaks. Kui siiski 144.000 ei ole rahvuselt juudid, vaid sümboolselt Iisraeli didid, vaimulik Iisrael, kristlik kogudus, siis suguharude jaotus ja teised detailid on samuti sümboolsed ja sellega raskused kaovad.

Nende Iisraellaste pitseerimist peab niisiis mõistma vaimuliku Iisraeli, kristliku koguduse kohta käivana (vt Rooma 2:28, 29; 9:6, 7; Gal 3:28, 29; 6:16; vrd Gal 4:28; 1Pt 1:1; vt Fil 3:3 komm). Vaimulikku Iisraeli on Piibli sümboolikas esitatud samuti 12 suguharusse jaotatuna, sest Uue Jeruusalemma 12-le väravale on graveeritud Iisraeli 12 suguharu nimed (vt Ilm 21:12).

9. pärast seda – Vaata ptk 4:1 komm.

suur hulk rahvast – Varasest kristlikust ajast peale on kommentaatorid olnud lahkarvamusel selle rahvahulga seose kohta 144.000-ga. On püstitatud kolm põhilist vaadet.

Üks vaade on, et 144.000 ja käesoleva salmi „suur hulk rahvast“ on sama grupi kirjeldus, kuid erinevates olukordades ja et salmid 9-17 avaldavad, kes on 144.000. Kooskõlas selle vaatega salmid 1-8 kujutavad 144.000 pitseerimist, mis valmistab neid seisma jääma viletsustes, mis eelnevad Messia tulekule. Kuna salmid 9-17 näitavad neid hiljem muretutena ja võidurõõmsatena Jumala trooni ümber. Selle vaate pooldajad usuvad, et näilised erinevused kirjeldatud „suure hulga rahva“ ja 144.000 vahel, ei ole erinevused, vaid selgitus, seega fakti, et seda „suurt hulka rahvast“ ei saa arvuliselt väljendada, võtavad nad väitena, et 144.000 on pigem sümboolne, kui tegelik arv.. Fakti, et hulk rahvast on kõikidest rahvustest ja mitte üksi Iisraeli rahvast, nii nagu on öeldud 144.000 kohta, mõistavad nad viitena, et Iisrael, millest tulevad 144.000, ei ole tegelik Iisrael, vaid vaimulik, hõlmates kõiki paganarahvusi.

Teine arvamus rõhutab erinevust 144.000 ja „suure hulga rahva“ vahel. Üks on arvuline, teine ei ole. Üks esindab erilist gruppi, „ära ostetud esianniks Jumalale ja Tallele“ ja kes „Talle järgivad kuhu Ta iganes läheb“ (ptk 14:4), teine, kogu ülejäänud hulka kõigi aegade võidukatest pühadest.

Kolmas seisukoht esitab vaid „suurt rahva hulka“ kui lunastatute koguhulka kaasaarvatud 144.000.

Seitsmenda päeva adventistid on üldiselt eelistanud teist seisukohta.

aujärg – Vaata ptk 4:2 komm.

Talle – Vaata ptk 5:6 komm.

valged rüüd – Vaata ptk 6:11 komm; vrd ptk 7:13.

palmioksad – Need olid rõõmu ja võidu sümbolid (Vaata 1.Mak 13:51; 2.Mak 10:7; Joh 12:13).

10. õnnistus meie Jumalale – See on selle loendamatu hulga tunnistamine, et Jumal ja Tall on neid lunastanud. Originaal tähendus on hästi edasi antud RSV-s: „Õnnistus kuulub meie Jumalale.“ Kiituseavaldus mõlemale, Jumalale ja Tallele, on tähelepanuväärne tõend nende võrdsusest (vt ptk 5:13 komm).

kes istub – Vaata ptk 4:2 komm.

11. vanematele – Vaata ptk 4:4 komm. Kuigi mitmesugused sündmused on vahele tulnud alates 4. peatüki sündmustest, on üldine taust peaaegu sama.

nelja olendi – Vaata ptk 4:6 komm.

heitsid – Vaata ptk 5:8 komm.

12. aamen – Vaata ptk 5:14 komm.

kiitus – See on seitsmekordne Jumala ülistus, nii kui peatükk 5:12 (vaata komm seal ja ka salm 13). Siin jälle, nii nagu ptk 5:8, 14, on nägemus Jumala ja Kristuse õigeks mõistmisest. Päästetute tunnistusega meenutatakse taevahulkadele ikka ja jälle, et Jumal on tark ja õige. Nad kummardavad Teda kiituse, austuse, tänu ja au andmisega.

13. üks vanemaist – Vaata ptk 4:4 komm.

hakkas kõnelema – Vanem asetab sõnadesse küsimuse, mis kahtlemata juba on Johannesel tekkinud.

Kes nad on? - Võib tõstatada küsimuse, missugust gruppi, kas 144.000 (salm 4) või „suurt hulka rahvast“ (salm 9) peab vanem siin silmas. Selle kohta on kaks seisukohta: 1) See viide on 144.000 (785)

kohta. Need, kes pooldavad seda seisukohta, esitavad argumendi, et Johannes juba teadis, kes on „suur hulk rahvast“, sest ta oli väitnud, et see oli „kõigist rahvahõimudest ja suguharudest ja rahvaist ja keeltest“. Sellepärast nad rõhutavad: selleks, et vanema poolt esitatud küsimus oleks mõistetav, peab see viitama 144.000-le.

2) See viide on „suure hulga rahva“ kohta. Need, kes pooldavad seda seisukohta, peavad üheksandat salmi täiesti uue stseeni alguseks nägemuses ja tagasipöördumine eelmise stseeni juurde on vaevalt usutav, ilma erilise mainimiseta. Lisaks väidavad nad, et see „suur hulk rahvast“ ei ole määratletud selgemini kui 144.000. Lõpuks nad pööravad tähelepanu faktile, et vanem räägib spetsiaalselt nendest, kes olid „valgeis rüüdes“, kontekstis „suur hulk rahvast“ on kirjeldatud kui need, kes on riietatud valgeisse rüüdesse“ (salm 9). See seisukoht võib püsida kas oletusel, et „suur hulk rahvast“ sisaldab kõiki lunastatuid, väljaarvatud see grupp. Vaata AA 602; GC 649; MH 507.

14. suurest viletsusest – Otseses tõlkes „sellest suurest viletsusest“. Need, kes salme 13-17 peavad 144.000 kohta käivaiks (vaata salm 13 komm), mõistavad, et siin on kõneldud viletsuse ajast, mis eelneb Kristuse II tulemisele, ja mida on nimetatud Taan 12:1. Need, kes arvavad, et salmid 13-17 viitavad „suurele hulgale“, rakendavad „suurt viletsust“ üldisemalt mitmete erinevate viletsuste kohta, mida on pühad kogenud sajandite jooksul, või, erilisemalt – viletsuse kohta, mida on kujutatud Ilm 6. peatüki sümbolite kohta (vrd Mt 24:21). Vrd Ilm 3:10 komm.

oma rüüd pesnud – On antud rüüde puhtuse põhjus. Pühad on võidukad, kuid mitte omast väest, vaid Kristuse Kolgata-võidu kaudu (vrd ptk 6:11 komm). Siin on näidatud lähedane side õiguse ja võidu vahel – mõlemad on sümboliseeritud valgete riietega. Võitlus on patu vastu; õigus on võit;

Kristuse õigus on saavutanud võidu; ja Tema õiguse vastuvõtmisega saavutavad patused mõlemat, nii õiguse kui ka võidu.

sellepärast – Selle õndsate hulga õigus ja võidukus teeb võimalikuks neile jääda alatiseks Jumala lähedusse. Kui nende riided ei oleks valged, ei taluks nad Tema ligiolekut.

aujärje ees – Vaata ptk 4:2 komm. See hulk on pidevalt Jumala läheduses. Nende alaline rõõm on olla Temaga, kes päästis neid.

teenivad Teda – Päästetute ülim rõõm on teha Jumala tahet.

ööd ja päevad – Vaata ptk 4:8 komm.

templis - Kr k *naos*, sõna rõhutab templit, kui Jumala asukohta (vaata ptk 3:12 komm).

laotab oma telgi nende üle – Kr k *skēnoō* (vaata Joh 1:14 komm). Kasutades tulevikku, vaatab vanem ette lõputuisse igaviku aegadesse, mil päästetud võivad olla kindlad, et Jumal on alati nende keskel. Neid ei jäeta kunagi ilma Tema lähedalolekust, Tema hoolitsusest ja poolehoiust. Olla ilma Jumala ligiolekuta on suurim kaotus, omada Teda endi keskel on igavene lunastus.

16. ei ole ... enam nälga – See salm näib viitavat Jes 49:10, kus on rohkem töötused pagendusest pöörnuile. Töötus leiab lõpliku täitumise vaimuliku Iisraeli kogemustes.

17. Tall – Vaata ptk 5:6 komm.

keset aujärge – Ptk 5:6 on Talle kirjeldatud lähimana Jumala troonile.

hoiab – Kr k *poimainō*, '(lambaid) karjatama' (vrd ptk 2:27 komm). Kuigi on tavaline, et tallesid karjatatakse, on siin Talle ennast näidatud tõelise karjasena (vrd Joh 10:11). Käesoleva lõigu mõte võib-olla on võetud Jes 40:11.

elava vee allikaile – Selle illustreerimiseks vaata Jer 2:13; Joh 4:14; Ilm 22:1.

pühib ära kõik pisarad – Selle väljendi tähendus on, et tulevases maailmas ei ole põhjust pisaraiks. Mõned on tõlgendanud seda väljendit üsna otseselt, just nagu mõnda aega on seal pisarate põhjus armastatute puudumise tõttu. Seda ei saa tõestada. Dogmaatilised järeldused selle teema

(786)

kohta peaksid baseeruma enamal kui piltlikul väljendil.

Ellen G. White'i kommentaarid

1 EW 36; LS 117; 5T 152, 573; 6T 426; 7T 220

1-3 Ev 704; EW 38, 58; LS 118; TM 444, 510; 5T 717; 6T 14, 61, 408.

2 GC 613, 640

2,3 EW 48, 67, 71; ML 308; PK 591; 5T 475

3 5T 214, 126

4 1T 59; 3T 266

9 SR 421; 6T 20

9, 10 AA 602; GC 665; MH 507; ML 348; 4T 125; 8T 44; 9T 267

9-12 PK 720

10 CT 532; GC 650; SR 422; 5T 385; 6T 368

12 GC 651

14 EW 17; GC 428, 677; LS 67, 271; ML 321, 346, 348; 1T 61, 78, 155; 2T 60; 3T 45, 183; 4T 72, 324, 387, 429; 5T 215, 632; 9T 285, 286

14, 15 MB 31

14-17 AA 602; Ed 303; GC 649; MH 507; 4T 125; 8T 44; 9T 268

15 DA 302

15-17 DA 302

17 CH 244; DA 632; ML 342; SR 431; TM 124; 5T 301.

(787)

8. PEATÜKK

1. Seitsmenda pitseri – 6. peatükk kirjeldab seitsmest pitserist esimese kuue pitseri avamist.

Seitsmes peatükk on kõrvalepõige, mis katkestab pitserite avamise näitamaks, et Jumalal on ustav rahvas, kes jääb seisma kohutavates sündmustes, mida on juba kirjeldatud (vaata ptk 6:17 komm). Nüüd pöördub nägemus tagasi pitserite avamise juurde.

tekkis taevas vaikus – Seitsmenda pitseri avamisele järgnev kohutav vaikus on kontrastne teiste pitserite avamisele järgnenud suurejooneliste sündmustega. Seda vaikust on seletatud vähemalt kahel viisil. Mõned peavad seda kohutavatele sündmustele järgnevat vaikust taevas vahetult eelnevaks Kristuse teisele tulekule maa peale, ja põhjustatud taeva vägede lahkumisest taeva õuedest, et saata Kristust maa peale (vaata Mt 25:31).

Teine seisukoht selgitab, et see vaikus tuleneb aukartustäratavast ootusest (vrd viidet vaikusele EW 15, 16; DA 693). Siiani on kirjeldatud taevaseid õuesid täidetuna kiituse ja lauluga. Nüüd on kõik vaikne, aukartustäratavas ootuses, mis peab juhtuma. Nii mõistetud, see seitsmenda pitseri vaikus moodustab silla pitserite avamise ja pasunate puhumise vahele, kuna see annab kaudselt mõista, et seitsmenda pitseri avamisega ilmutus ei ole lõppenud – selgitatakse edasi Jumala osa sündmuste tegevuskavas suures võitluses kurjusega (vt salm 5 komm).

pooleks tunniks – Mõned uurijad on mõistnud seda prohvetliku aja terminites, kus päev tähendab tegelikku aastat (vt Tn 7:25 komm). Selle põhjal „pool tundi“ võiks olla võrdne umbes ühe tegeliku nädalaga (vrd EW 16). Teised ei leia Pühakirjas selget õigustust rääkida lühemast prohvetliku aja perioodist kui terve päev ja nii peavad paremaks mõista, et „ligi pooleks tunniks“ tähendab lihtsalt lühikest määramata kestusega aega. Seitsmenda päeva adventistid eelistasid üldiselt esimest vaadet.

2. ma nägin – Vaata ptk 4:1 komm.

seitset inglit – Kuigi Johannes pole kusagil eelnevalt nimetanud seitset inglit, peab ta ilmselt iseenesest mõistetavaks, et nende isiksus on piisavalt kindlaks tehtud faktiga, et nad on „seitse inglit, kes seisavad Jumala ees“.

seisid – pigem „seisavad“.

seitse pasunat – Käesoleva nägemuse seitse inglit puhuvad oma pasunaid, et kuulutada jumalike kohtute lähenemist (vaata salm 5, 6 komm).

3. teine ingel – See tähendab mitte üks seitsme pasunaga ingli hulgast.

altar – Vrd 2Ms 30:1-10.

kuldsuitsutusastja – Võrdle 3Ms 10:1.

palju suitsutusrohete – Vaata 2Ms 30:34-38.

palvetele – See on pilt inglisi, kes lisab suitsutusrohtu pühade palvetele, kuna palved tõusevad Jumala trooni ette. Selle pildi kujutus võib olla mõistetav sümboliksena Kristuse teenistusest Tema rahva heaks (vt Rooma 8:34; 1Jh 2:1; vrd PP 356; GC 414, 415; EW 32, 252). Kristus kui Eestkostja, ühendab oma teened pühade palvetega, tehes seeläbi need Jumalale vastuvõetavaks.

4. suitsutamisrohtude suits – Vaata salm 3 komm.

5. täitis selle tulega – Eestpalve stseenis tekib äkiline muutus. Veelkord täidab ingel oma suitsutusastja elavate sütega, viirukit lisamata.

viskas ta maa peale – Selle teo tähendus on oluline pasunate puhumisele järgneva mõistmiseks. Võib ära tuua kaks seletust.

Kooskõlas vaatega, mida seitsmenda päeva adventistid on eelistanud, on ingli teenistuse lõppemine suitsutusaltari juures sümbol Kristuse teenistuse lõpust inimkonna heaks – armuaja lõpp. Hääled, mürinad, välgud ja maavärisevad, mis tulenesid ingli suitsutusastja maa peale viskamisest, kirjeldavad templi avanemisele järgnevaid sündmusi (ptk 11:19) seitsmenda pasuna lõpul ja seitsmenda nuhtluse ajal, kui hääled tuleb templist teatega: „See on lõpetatud!“ (ptk 16:17).

Mõned peavad paremaks vaadelda ptk 8:3-5 mitte niipalju nende kronoloogilises, kui nende loogilises seoses pitserte ja pasunatega. See vaade on kooskõlas eelneva vaatega selles, et ingli teenistus suitsutusaltari juures esitab Kristuse eestkostmist Tema rahva heaks läbi kristliku ajastu. (788)

Kuid see rõhutab fakti, et pühade palveid nähekse üles tõusvat ja selgitab nende palvete tähendust samuti kui märtrite palvete oma, mis ilmnis viienda pitseri ajal: „Oh püha ja tõeline valitseja, kui kaua sa ei mõista kohut ega tasu kätte meie verd neile, kes elavad maa peal?“ (ptk 6:10). See ei olnud ainult märtrite palve, vaid ka kõigi Jumala laste palvete teema, kes kannatasid koleduste all, mida kirjeldati pitserte avamisel. Niisiis, kui ptk 8:3 palved mõistetakse pitserte taustal, võib ingli tegevus, kes viskab tulega täidetud viirukiga segamata suitsutusastja maa peale, olla sümbolne vastus nende palvetele. 6.ptk 11. salmis oli antud ajutine vastus kannatavatele pühadele, kus neid kästi oodata kuni märtrite arv pidi täis saama. Nüüd tuleb nende palvetele tõeline vastus. Jumala viha Tema rahva tagakiusajate vastu ei hoita igavesti. Lõpuks valatakse see välja ja ilma Kristuse eestkosteta. Pasunaid on vaadeldud nende kohtute kujutajaina. See teine seisukoht püüab kokku viia pitsereid ja pasunad, tuues esile pasunaid Jumala vastusena pitsertes kirjeldatud sündmustele.

hääled – Nende ettetähenduslike asjade kordamiseks vaata ptk 11:19; 16:18; vrd ülal „viskas ta maa peale“ komm.

6. seitse inglit – Vaata salm 2 komm.

seitse pasunat – Vaata salm 2 komm. On esitatud mitmeid seisukohti sündmuste kohta pasunate puhumisele järgneva tegevustiku suhtes.

Üks seisukoht pasunate kohta põhineb oletusel, et kuna viienda salmi sümbolid osutavad Kristuse eestkoste lõpule, siis sellele järgnevaid sündmusi võib võtta Jumala kohtute väljavalamisena maa peale pärast armuaja lõppu. Selle vaate järgi on need kohtud paralleelsed seitsme viimase nuhtlusega (ptk 16). Selle seisukoha pooldajad viitavad iga pasuna samalaadsete joonte leidmisele vastavalt igas nuhtluses.

Teise seisukoha järgi seitse pasunat tõenäoliselt ei ole kronoloogilised, vaid kui jumaliku vastuse sümbol kõigi aegade kannatava Jumala rahva palvetele. Teiste sõnadega, see seletus näeb pasunates kui Jumala kinnitust Tema tagakiusatud pühadele, et hoolimata sõdadest, viletsustest,

näljahädadest ja surmast, millest on nad pidanud läbi minema, pole Ta kaotanud kontrolli maailma üle. Ta on ikka kohtunik ja karistab jumalakartmatuid inimesi. Vaata salm 5 komm.

Seitsmenda päeva adventistid on eelistanud seisukohta, et need pasunad uuesti jälgivad suurel määral kristliku ajaloo perioodi, kirjeldatud juba seitsme koguduse (ptk 2:3) ja seitsme pitsoriga (peatükid 6; 8:1), ja et nad rõhutavad silmapaistvaid poliitilisi ja sõjalisi sündmusi selle perioodi kestel. Neid sündmusi arutatakse allpool erinevate pasunate kohta käivates seletustes.

rahet ja tuld – Siin on pilt suurest rahetormist koos välguga, mis meenutab seitsmendat nuhtlust Egiptuses (2Ms 9:22-25).

maa – Maad koos taimkattega on näidatud selle nuhtluse erilise märklauana (vrd ptk 16:2). Nuhtlus on tabav kirjeldus läänegootide vallutusretkest Alarichi juhtimisel Rooma Impeeriumile. See oli germaanlaste esimene sissetung Rooma Impeeriumisse, mis mängis nii tähtsat osa selle languse alguses. Umbes 396. aasta alguses m.a.j läänegootid valgusid üle Traakia, Makedoonia ja Kreeka idapoolse impeeriumi osas, seejärel ületasid Alpid ja rüüstasid Rooma linna a 410 m.a.j. Nad laastasid ka suuresti praegusaegset Prantsusmaad ja lõpuks asusid Hispaaniasse.

kolmas osa – See murdarv esineb Ilmutusraamatus korduvalt (vaata salmid 8, 9, 11, 12; ptk-d 9:15; 18; 12:4; vrd Sak 13:8,9). See võib-olla vihjab olulisele, kuid mitte suuremale osale.

kõik haljas rohi – Et näidata selle tormi tugevust, on esitatud suure hulga taimkatte hävingut maa peal.

8. siis – Johannes ilmselt märkas põleva mäe stseeni otse oma silmade ees. Väljend „põlev mägi“ figureerib juudi apokalüptilises kirjanduses (vt Eenoki 18:13; R.H.Charles, *The Apocrypha and (789)*

Pseudepigrapha of the Old Testament, kd 2, lk 200) kuid ei ole ühtegi tõendit, et Johannes kasutas seda allikat oma kirjelduses ebaharilikust sündmusest, mida ta nüüd näeb. Võrdle Jer 51:25, kus prohvet kirjeldab Baabülioni kui „hävitusmäge“, mis saab „põlenud mäeks“.

merre – Meri kõige elavaga tema sees ja kohal on näidatud selle nuhtluse erilise objektina. Teise ingli pasunaga teadaantud katastroofi kirjelduses on nähtud vandaalide rüüsteretki. Ära aetud oma asukohast Traakias Kesk-Aasiast sissetunginud hunnide tõttu, tungisid vandaalid läbi Gallia (nüüdne Prantsusmaa) ja Hispaania Roomale alluvasse Põhja-Aafrikasse ja rajasid kuningriigi keskusega Kartaagos. Sealt nende piraat-laevad valitsesid Vahemere läänepoolse osa üle, rüüstasid Hispaania, Itaalia ja isegi Kreeka rannikut ning pidasid jahti Rooma laevadele. Nende röövretke kõrgpunkt oli aastal 455, millal nad kaks nädalat röövisid ja rüüstasid Rooma linna.

kolmas osa – Vaata salm 7 komm.

merd sai vereks – See nuhtlus meenutab esimest Egiptuse nuhtlust (2Ms 7:20). Teise nuhtluse puhul (Ilm 16:3) meri „sai otsekui surnu vereks“. Siin veri kahtlemata tähendab hulga inimeste hävitamist.

9. loomi – Kr k *ktismata*, loodud asjad. Kreekakeelne sõna ei tähenda tingimata elusolendit, sellepärast on täpsustatud „kelledel hing sees“. Vaata 2Ms 7:21.

hing – Kr k *psuhai* (vt Mt 10:28 komm).

10. kukkus ... suur täht – See on esitatud kui visand hunnide vallutus- ja rüüsteretkedest nende kuninga Attila juhtimisel 5. sajandil. Tungides Euroopasse Kesk-Aasiast umbes 372.aastal, peatusid hunnid esmalt Doonau alamjooksul. Kolmveerand sajandit hiljem asusid nad uuesti liikvele ja lühikese aja jooksul panid nende rüüsteretked värisema Rooma Impeeriumi mitmed osad. Ületanud Reini jõe aastal 451, peatati nad Rooma ja Germaani ühendatud väesalkade poolt

Chalons'i juures ja Põhja-Gallias. Lühike aeg pärast retke Itaaliasse, Attila suri a 453, ja peaaegu kohe kadusid hunnid ajaloo areenilt. Hoolimata oma võimu lühikesest perioodist, olid hunnid nii röövimishimulised oma rüüsteretketel, et nende nimi sai läbi ajaloo kõige julmema tapmise ja hävitamise sümboliks.

tõrvalont - Kr k *lampas*, siin tõenäoliselt tõrvik (vt Mt 25:1 komm).

kolmanda osa – Vaata salm 7 komm.

jõgede – See kohtunuhtlus langes mageda vee allikaile, vastupidi esimesele pasunale, kui surmav mõju langes soolasele veele.

11. nimi – Nimi kui niisugune märgib tihti ära selle iseloomu, keda nii on nimetatud. Selle nime tähendust võib võtta kui kohtunuhtluse kirjeldust, mis langeb selle pasuna ajal (vt Ap 3:16 komm).

koirohi – Kr k *apsinthos*, üldtuntud kibedamaitseline taim *Artemisia absinthium*. Käesolevas lõigus veed ise muutuvad koirohuks.

12. Kolmas osa – Vaata salm 7 komm.

päikest – Päikest, kuud ja tähti on tõlgendatud sümbolitena Lääne-Rooma valitsuse suurtest isikutest – need on imperaatorid, senaatorid ja konsulid. Lääne-Rooma kustumisega aastal 476 lakkas viimane tema imperaatoreist valitsemast (vaata 7BC 21, 22; vrd lk 111). Hiljem ka ta senat ja konsulid lõpetasid tegevuse.

kolmas osa päeva ei paistaks – Mõte näib olevat selles, et neid valguskehi lüüakse ühe kolmandiku nende paistmise aja vältel, mitte et lüüakse neist üht kolmandikku, nii et nad paistavad vaid kahe kolmandiku hiilgusega. Seega üks kolmandik päevast ja üks kolmandik ööst on pimedus. Rakendatuna Rooma valitsusaparaadi alajaotuste kohta, võib sümbol kirjeldada üksteisele järgnevat imperaatorite, senaatorite ja konsulite kokkuvarisemist.

13. ma nägin – Vaata Ilm 4:11 komm. See ajutine katkestus pasunate sündmuste kirjeldamises kutsub eriti tähelepanu pöörama viimasele kolmele pasunale, mis on eriti ära märgitud kui „hädad“.

kotka – Kotkast võib olla kujutatud hukatuse endena (vt Mt 24:28; vrd 5Ms 28:49; Hoosea 8:1; Hab 1:8).

kesktaeva all – See tähendab seniidis, nii et kõik võivad kuulda ta kuulutust.

(790)

häda, häda, häda – Häda on korratud kolm korda, sest kolm kohtunuhtlust tulevad veel löökidena kolme järgneva pasunaga. Igaüks neist on ära märgitud kui „häda“ (vt Ilm 9:12; 11:14).

elavad maa peal – See on ülekohtused (vt Ilm 3:10 komm).

Ellen G.White'i kommentaarid

3 GC 414; PP 356; SR 377

3,4 ChS 263; COL 156; DA 667; EW 32, 232; LS 100; ML 29; MYP 96; PP 353, 367; TM 93; 6T 368, 467; 8T 178

(791)

9. PEATÜKK

1. viies ingel – Viiendast pasunast arutatakse 1-12 salmini. See pasun on esimene „häda“ (vaata ptk 8:13 komm; vrd ptk 9:12, 13).

tähe ... kukunud olevat – Seda tähte ei nähta langemas, nagu kolmanda pasuna ajal (ptk 8:10), vaid nähakse teda juba maa peale langenuna.

On huvitav möödaminnes märkida, et langeva tähe kujutis esineb ka juudi apokalüptilises kirjanduses, kus kirjeldatakse saatana kui tähe langemist taevast (Eenoki 88:1; R.H.Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, kd 2, lk 251).

temale anti – See tähendab võtme kaudu kujutatud võimu, mida tal iseenesest ei ole, kuid mida antakse kõrgemalt võimult!

sügavuse kaevu – Kr k *phrear tēs abussou*, 'põrguhaud' või 'põhjatu auk'. Sõna *abussos* on kasutatud korduvalt LXX-s, heebrea *tehom* (vt 1Ms 1:2 komm, kus *abussos* tähendab algookeani). Iiobi 41:23 esitab merd üldiselt, ning Psalm 71:20 maa sügavikku. *Abussos* on samuti leviaatani (krokodilli) eluase. Nii Iiobi 41:14, 15, 17 (masoreetide tekst 23, 24, 25 salmi kohta) on: „Ta paneb sügavuse keema nagu vaskpaja; ja ta peab merd salvipotiks, ja sügavuse madalaimat osa vangiks; ta arvab sügavuse oma pärusosaks... Ta vaatab iga kõrget asja; ja ta on kõigi vees olevate kuningas.“ Mis puutub araablastesse, siis sügavuse kaevu all võib mõelda Araabia tohutu suuri asustamata kõrbeid, kust siis Muhamedi järglaste väljavool, kes katsid oma vallutustega ääretu maa-ala.

võti – Võtme omamine vihjab võimule avada ja sulgeda (vt Ilm 3:7; vrd Mt 16:19).

Mõned kommentaatorid on seostanud viiendat ja kuuendat pasunat saratseenide ja türklaste laastamisega. Nad osutavad sõdadele pärslaste ja roomlaste vahel, vastavalt Khosrau II all (a 590-628 m.a.j) ja Heraclius Heraclius I (610-641) vahel kui kahe impeeriumi nõrgenemisele, nii valmistades teed moslemite vallutustele. Nad vihjavad, et võti on Khosrau langus, kelle kukutamine ja mõrv aastal 628 m.a.j märkis ära Pärsia Impeeriumi mõjuvõimu lõppu ja avasid tee araabia jõudude edasiliikumisele.

2. sügavuse kaevu – Vaata salm 1 komm.

läksid pimedaks – Vrd ptk 6:12 komm. Pimedus iseloomustab ka viiendat nuhtlust (ptk 16:10). Mis puutub moslemitesse, siis päikese pimenemise all võib mõelda kristluse päikese pimenemist. Selline oli islami religiooni levimise tagajärg.

3. rohutirtsud – See Jumala karistus meenutab rohutirtsude nuhtlust, kui nad karjana täitsid Egiptust (2Ms 10:13-15). Juba 8. saj m.a.j samastas Hispaania munk Beatus rohutirtsude sümbolit araablastest muhameedlastega, kes just tema päevil olid valgunud üle Põhja-Aafrika, Lähis-Ida ja Hispaania. Alates tema päevist on paljud seletajad üles märkinud samalaadseid määratlusi.

nagu skorpionidel – Harilikud rohutirtsud ei ründa inimesi, kuid neid rohutirtse on kirjeldatud evivat skorpionide mürki. Skorpione tuntakse inimesele vaenulikena (vt Hes 2:6; Luuka 10:19; 11:12).

4. nad ei tohi kurja teha – Rohutirtsud hävitavad taimestikku, mitte inimesi, kuid nendel rohutirtsudel keelatakse kahju teha kasvavale taimestikule. Nende rünnakud on suunatud ainult õiglusetute inimeste vastu.

Need, kes on seostanud rohutirtsude sümboli saratseenidega, on viidanud, et see keeld peegeldab araabia vallutajate poliitikat, põhjusetult mitte tappa kristlasi ja juute ja samuti mitte hävitada nende omandit, kui nad alistuvad tribuudi maksmisele. Abu-bakr, Muhamedi järeltulija on öelnud teatava klassi suhtes oma sõdureile, nagu on üles tähendatud: „Sa leiad teist liiki inimesi, kes kuuluvad

(792)

saatana sünagoogi, kelle pealagi on keskelt paljaks aetud, lõhesta nende kolju ja ära anna neile asu, kuni nad pöörduvad muhamedi usku või maksavad tribuuti“ (tsiteeritud Edward Gibbon'i *The Decline and Fall of the Roman Empire*, J.B.Bury väljaanne, 5. kd, lk 16). See klass pole kindlalt identifitseeritud. Kui see käib araabia muhameedlaste kohta, võib see mõtte esitada nende tava jätta võidetud ellu, nii et võidetud pidid ülal pidama võitjaid sõdureid.

ei ole (Jumala) pitserit – Mõned on viidanud, et kuna hingamispäeva pidamine on lõpuks väline märk sisemisest pitsereimisest Püha Vaimu poolt (vt Hes 4:9 komm), siis „rohutirtsud“ ründavad neid, kes ei pühitse tõelist hingamispäeva.

otsaesisel – Vaata Hes 9:4; Ilm 7:3.

5. ei tapaks – Rohutirtsude poolt tekitatud nuhtlus on piinav, mitte surmav.

viid kuud – Arutlust selle perioodi kohta vaata lisamärkuses peatüki lõpul.

skorpioni – Vaata salm 3 komm. Skorpioni nõelamine võib olla äärmiselt piinav, kuid see on harva inimesele surmav.

6. otsivad surma – Vrd inimeste hoiakut siin ptk 6:16-ga. Vaata lb 3:21; vrd Jer 8:3.

7. välimuselt – Kr k *homoiōmata*.

hobuste sarnased – Vaata Joel 2:4 komm, mida see lõik meenutab. Mõned mõistavad hobuste all viidet ratsaväele, mis oli Araabia sõjajõudude väljapaistev osa.

pärjad – Kr k *stephanoi*, võidu sümbol (vaata ptk 2:10 komm). Mõned mõistavad siin viidet turbanitele, mis olid pikka aega araablaste rahvuslikuks peakatteks.

inimeste nägu – Võib-olla tähendus, et nuhtluse täideviijad on inimolevused.

8. naiste juuksed – Mõned on kasutanud nägemuses seda iseloomustust pikkade juuste kohta, mida araabia sõdurid oletatavasti kandsid.

lõukoorte hambad – See kujund tähendab jõudu ja saagihimu.

9. soomusrüü – See kirjeldus võib viidata rohutirtsude pealis-kestadele. See väljend viitab selle nuhtluse täideviijate võitmatusele.

vankrite mürin – Vrd Joel 2:5.

10. nagu skorpionidel – See tähendab nagu skorpionide sabad, mis sisaldasid mürgiseid astlaid.

võim – Kr k *exousia*.

inimestele kahju teha – Vaata salm 5 komm.

viis kuud – Vaata lisamärkust peatüki lõpul.

11. neil oli kuningas – Tark mees Agur teatab, et „rohutirtsudel ei ole kuningat, ometi lähevad nad kõik rühmadena välja“ (Õp 30:17). Rohutirtsud käesolevas lõigus on siiski palju kõrgemalt organiseeritud oma hävitustöös, sest neil on valitseja, kelle käske nad järgivad. Mõned, kes vihjavad viienda ja seitsmenda pasunaga Araabia muhameedlastele ja türklastele, näevad selles kuningas vihjet Osman I-le (1299-1326), traditsioonilisele Ottomani Impeeriumi rajajale. Esimese rünnakuga Kreeka Impeeriumile, mis toimus 1299.aastal 27. juulil Gibboni järgi, nad märgivad ära viieküsimise piinaperioodi alguse (Ilm 9:7, 10). Arutelu selle perioodi kohta vaata lisamärkuses peatüki lõpul.

ingel – Või 'käskjalg', üks, kes juhtis vägede väljavoolu sügavuse kaevust.

sügavuse – Vaata salm 1 komm.

Abadoon – Kr k *Abaddōn*, transliteratsioon heebrea sõnast *Abbadon*, 'hävitaja'. Seda sõna on kasutatud üldises tähenduses I b 31:12 ja võrreldakse „põrguga“ (heebrea k *she'ol*, piltlikult surmariik; vt Õp 15:11) I b 26:6. Mis puutub fakti, et Johannesel on palju sümboliteid heebrea ja juudi allikaist, siis siin heebrea nime tarvitamine on tähendusrikas. *Abbadon* on juudi traditsioonides isikustatud (vaata *Talmud Shabbath* 89a)

kreeka keeli – Johannes lisab kreeka nime kreeka keelt rääkivatele lugejatele.

Apollyon – Kr k *Apolluōn*, 'see, kes hävitab', 'hävitaja'.

12. häda – Vaata ptk 8:13 komm.

13. kuues ingel – See tähendab teine häda (vaata ptk 8:13; 11:14 komm; vrd ptk 9:12).

kuldaltari – Kahtlemata sama altari, kus ingel oli teeninud pühade palvetega (ptk 8:3-5).

(793)

neljast nurgast – Ingl k 'neljast sarvest'. Suitsutusaltari sarvede kohta vanal kõrbetelgil vaata 2.Moosese 37:26.

14. neli inglit – Eelnevalt oli prohvet näinud nelja inglit, kellel oli võim tagasi hoida tuuli puhumast (ptk 7:1). Neil oli ülemaailmne võim, käesoleval ajal näib olevat kohalik võim.

Enamik kommentaatoreid, kes seletavad viiendat pasunat kui saratseenide kohta käivat, näevad kuuenda pasuna all türklasi. Mõned nendest samastavad nelja inglit Türgi (Ottomani) Impeeriumi nelja sultanaadiga: Aleppo, Ikoonia, Damaskus ja Bagdad. Teised näevad neis neljas inglisis läänepoolse maailma vastu liikuvaid hävitavaid jõude.

on seotud – Nad on tagasi hoitud oma nuhtluseametis, seni kui kuues ingel puhub pasunat.

Euftrat – Kommentaatorid, kes kasutavad kuuendat pasunat Türgi kohta, võtavad Euftrati tähendust otseselt selles mõttes, et see oli see piirkond, kus türklased tungisid sisse Bütsantsi Impeeriumisse. Kuid kuna nimed Soodom, Egiptus (ptk 11:8) ja Baabülon (ptk 14:8; 17:5; 18:2; 10:21) on Ilmutusraamatus kasutatud sümbolitena, teised kommentaatorid pooldavad seda, et ka Euftrat on sümboolselt mõistetav (vt ptk 16:12 komm). Mõned neist märgivad, et sellele maale, mille iisraeliidid oleksid pidanud vallutama, moodustas Euftrat põhjapiiri (5Ms 1:7, 8) ja mida nad oma võimsuse haripunktil saavutasid, vähemalt mõningal määral (vt 1Kn 5.1 komm). Teisel pool Euftrati olid põhjapoolsed paganlikud rahvad, kes korduvalt tungisid Iisraeli kallale (vrd Jer 1:14 komm). Sellest seisukohast lähtudes on siin kirjeldatud Euftrati piirina, mille taga Jumal hoiab Tema kohtunuhtlusi täideviivaid jõude kuuenda pasuna ajal.

Siiski teised ühendavad Euftrati müstilise Baabüloniga. Nende seisukoht lähtub sellest, et kuna hiljem Ilmutusraamatus lõplik ärataganemine on kujutatud müstilise Baabülonina (vrd 17:5) ja et

erilist tähelepanu on pööratud tema istumisele „suurte vete peal“ (Ilm 17:1) ja kuna ajalooline Baabülion otseselt asetses Eufraati vetel (vt BC IV 796), on Eufrat siin müstilise Baabülioniga kujutatud võimu mõjupiirkonna sümboliks.

15. neli inglit – Vaata salm 14 komm.

tunniks – Väljendi kohta „tunniks ja päevaks ja kuuks ja aastaks“ vaata peatüki lõpul lisamärkust, vrd ptk 17:12 komm.

kolmas osa – Vaata ptk 8:7 komm.

16. ratsaväelaste – Nelja inglit on kujutatud nuhtlusi välja valamas suurte ratsaarmeede kaudu. lidsetest aegadest oli ratsavägi kiireim, kõige liikuvam sõjaväe osa. Sellepärast siin võib see tähendada sümboolselt saabuva nuhtluse kiirust ja ulatust.

kakskümmend tuhat korda kümme tuhat – St kakssada miljonit. See arv on kahtlemata sümbol tohutust, loendamatu väehulgast.

ma kuulsin – Selle aruande sisu kreeka keeles võib anda mõiste, et Johannes kuulis seda arvu ja mõistis selle tähendust. Suusõnaline informatsioon kinnitab, et see loendamatult rahvahulk avaldas talle muljet.

17. ma nägin – Kirjeldus hobustest ja nende ratsanikest näib jälgivat hästituntud heebrea ümberpööratud parallelismi: esiteks on nimetatud hobused, siis ratsanikud; siis on kirjeldus ratsanikest ja lõpuks hobustest.

tulekarva – St „lõõmav“. Võib-olla mitte ainult ratsaväelaste soomusrüüd ei paistnud prohvetile heledatena, vaid väeosad ise näisid otsekui tulega rüütatuina. Vaata järgnevat märksõna „purpursinine“.

purpursinine – Kr k *huakinthinos*, violetne või tumesinine värv. Mõned viitavad, et seda võib esitada tule ja suitsu seguna (vaata märksõna allpool „tuld ja suitsu ja väävlit“). Teised näevad värvides kui türgi mundri kirjeldust, milles öeldi domineerivat punane, sinine ja kollane. Tuli, uskusid nad, esitab punast värvi ja väävel kollast.

väävel – Kr k *theiōdeis*. Tuli ja väävel nimetatakse sageli Ilmutusraamatus koos (ptk 9:18; 14:10; 19:20; 20:10; 21:8). Võimalikku värvi tähendust vaata eelmisest märksõnast „purpursinine“.

(794)

lõukoerte pead – Selline iseloomustus tähendab julmust ja majesteetlikkust.

tuld, suitsu ja väävlit – Sama, mis paistis silma ratsanike riietuse juures, väljus ka nende hobuste suudest. Siin nimetatud „suits“ ja „purpursinised“ ratsanike soomusrüüd, on oma tähenduselt üks ja sama (vt eelpool „purpursinine“ komm). Võrdle krokodilli kirjeldust Iiobi 41:11-13. Uurijad, kes samastavad kuuenda pasuna Ottomani türklaste rüüsteretketega, näevad suust väljuvas suitsus ja väävlis viidet püssirohule ja tulirelvadele, mis võeti kasutusele sel ajal. Nad lähtuvad sellest, et kui ratsanikud tulistavad muskettidest, võis see eemalt vaadatuna paista tulena hobuste suust.

18. neist kolmest – Käsikirjaliste tõendite kohaselt (vrd BC 10) tuleb lugeda: „Neist kolmest nuhtlusest“. Mõnede poolt on seda fakti, et neid karistusi nimetatakse nuhtlusteks, võetud kui tihedalt paralleelset seost seitsme pasuna ja seitsme viimase nuhtluse vahel (vrd Ilm 8:6 komm).

kolmas osa – Vrd Ilm 8:7 komm.

tule... suitsu... väävli – Vaata salm 17 komm.

19. võim – Kr k *exousia*, autoriteet pigem tugevuse kui võimu tähenduses. Nähtavasti on siin viide hobustele üksi.

suus – Johannes juba kirjeldas hobuseid kui inimesi tapvaid tule, suitsu ja väävliga, mis lähtus nende suust (vt salm 17 komm).

sabades – Neile hobustele oli antud vaba voli rüüstata nii peaga kui sabaga. Võrdle viienda pasuna rohutirtsudega, kes torkasid oma sabadega (salm 10). Mis puutub türklastesse, mõned uurijad näevad neis sabades viidet hobuse sabale kui türklaste embleemile.

20. järelejäänud inimesed – Suurem enamus inimesi ei olnud hävitatud nende õudsete õnnetuste läbi, kuid sellest hoolimata, mida nende kaasmaalased olid kannatanud, nad ei võtnud õpetust südamesse ega pöördunud.

käte tegudest – Eriti iidolite kohta, mida nad valmistasid (vt 5Ms 4:28; Ps 135:15; Jer 1:16). Inimesed, kes kaasajal omistavad oma geniaalsetele saavutustele ja leiutustele suurema tähtsuse oma elus kui Jumalale ja Tema riigile, on samuti hukka mõistetud. Ehkki iseenesest head, võivad kaasaja mugavused – inimeste kätetöö – inimeste elu niivõrd täita, et saavad neile ebajumalaiks nagu muistsel ajal puust, kivist ja rauast jumalad. Vrd 1Jh 5:25 komm.

kurje vaim – Kr k *daimonia*, 'deemonid' (vt 1Kr 10:20 komm). See viide vaimude kummardamisele on tavaline iidsetest aegadest ja veelgi leiab aset paljude paganlike gruppide juures).

Kuld- ja hõbe- ja vask- ja kivi- ja puujumalad – Peale vaimude kummardamise on siin ka hukka mõistetud elutute esemete kummardamist. Kuld, hõbe, vask, kivi ja puu on nimetatud oma materiaalse väärtuse alanevas reas.

kes ei või näha – Ebajumalateenistuse mõttetus on dramaatiliselt esitatud fakti kaudu, et need esemed, keda kummardatakse jumaladena, ei oma tavalise looma võimeid, rääkimata inimesest (vt Ps 115:4-7; Jer 10:5; Tn 5:23).

21. tapmistest – Ebajumala kummardamise patt viib tihti siin loetletud kuritegudele (vt Ilm 21:8; 22:15; vrd Gl 5:20).

nõidustest – Vrd Ilm 18:23 komm.

hoorusest – Kr k *porneia*, 'prostitutsioon', 'voorusetus', märgib ära igasugust seadusevastast seksuaalvahekorda.

vargustest – Vaata 1Kr 6:10.

Lisamärkused 9. peatüki kohta

Üks esimesi üldiselt teadaolevaid Piibli seletajaid, kes rakendas kuuenda pasuna kaudu kuulutatud võimu Türgi kohta, oli Šveitsi usupuhastaja Heinrich Bullinger (surn a 1575 m.a.j), ehk küll juba Martin Luther oli seletanud seda pasunat kui moslemite sümbolit. Kuid viienda pasuna dateerimisel lähevad kommentaatorite arvamused lahku, ehkki valdav enamik piibliseletajaid arvavad viienda pasuna ajaks perioodi, mil saratseenide võim oli tõusul ning kuuenda pasuna ajaks seldžukkide ehk Ottomani türklaste võimu kõrgpunkti.

(795)

1832. aastal tegi William Miller uue katse nende pasunate aja kindlaksmääramisel, ühendades neid kronoloogiliselt (viiendas artiklite seerias Vermonti *Telegraph*'is). Päev-aasta põhimõtte alusel (vt Tn 7:25 komm) arvutas Miller viis kuud viienda pasuna ajana (Ilm 9:5) 150 aastat; „tund“, „päev“, „kuu“ ja „aasta“ - (kuuenda pasuna aeg), aga 391 aastat ja 15 päeva. Mitmed piibliseletajad enne Millerit on sama arvestusviisi kasutanud, kuid nad ei ole neid kahte perioodi sidunud kronoloogiliselt. Miller tõi esile arvamuse, et kuuenda pasuna ajaperiood järgnes kiiresti

viiendale, nii et ühtekokku see periood kestis 541 aastat ja 15 päeva. Selle perioodi alguse ta määras aastale 1298 m.a.j, millal ta arvestas Ottoman türklaste esimest rünnakut Bütsantsi kuningriigi vastu. Nii arvestas Miller 1839. aasta selle perioodi lõpuks. Niisiis tema arvamise järgi mõlemad pasunad tähistasid Ottomani türklasi – viies tema tõusuaega ja kuues tema valitsemisaega.

1838. aasta Josiah Litch, üks Milleri abilistest Kristuse teise tulemise kuulutamise liikumises Ameerikas, parandas Milleri ajamääramist 1299.a kuni 1449.a viienda ja 1449.a kuni 1840.a – kuuenda pasuna kohta. Litch määras 27.juuli 1299.a lahingu ajaks Bapheumis Nikomeedia lähedal, millega ta ära märkis Ottomani türklaste esimest rünnakut Bütsantsi Impeeriumi vastu. Ta nägi aastaarvu 1449 kui määravat Bütsantsi võimu kokkuvarisemisel, sest 1448.a lõpul uus Bütsantsi keiser Konstantin Palaeologus oli palunud Türgi sultan Murad II-lt luba troonile astuda, kuid ta ei saanud kroonitud enne kui 6. jaan 1449. aastal pärast seda, kui luba oli antud. Litch uskus, et see 150 aasta pikkune periood moodustas aja, mille kestel Ottomani türklased „piinasid“ (vt salm 5) Bütsantsi Impeeriumi.

Nii nagu varem teatatud, määras Litch 1299.a viienda pasuna alguseks; täpsemalt 27. juuli 1299.a, mis märkis ära Bapheumi lahingu päeva. Tema arvas selle viienda pasuna kestuse ajaks 150 aastat, jõudes seega ajani 27. juuli 1449.a, millal algas kuuenda pasuna ajajärk. 391 aastat juurdelisatult ulatub 27. juulini 1840.a. 15 päeva, mis veel selle aja juurde kuulusid, viisid selle perioodi veel edasi kuni augusti kuu keskele samal aastal. Ta ennustas, et sellel kuul Türgi Impeerium pidi kukutatama. Kuid algul ta ei määranud kindlaks täpset kuupäeva augustis. Lühike aeg enne selle perioodi tähtaja möödumist, ta teatas, et Türgi Impeerium langeb 11. augustil, mis on täpselt 15 päeva hiljem tähtajast 27. juuli 1840.

Sel ajal oli maailma tähelepanu pöördunud sündmustele, mis toimusid Türgi Impeeriumis. Juunis 1839.a Mohammed Ali, Egiptuse paša ja nimepoolest sultani vasall, hakkas mässama oma läänisanda vastu. Ta võitis türklased ja võttis vangi nende laevastiku. Sellel pöördepunktil sultan Mahmud II suri ja tema minister Abdul Mejid, kes sai tema järglaseks, tegi ettepaneku olukorra reguleerimiseks Mohammed Ali-ga, mille järele temast endast pidi saama järglane Egiptuse pašale ja tema poeg Ibrahim pidi saama Süüria valitsejaks. Kuid Inglismaa, Prantsusmaa, Austria, Preisi ja Venemaa, kellel kõigil oli huve Lähis-Idas, sekkusid vahele selles küsimuses ning nõudsid kindlalt, et mingisugust lepingut Türgimaa ning Mohammed Ali vahel ei sõlmita ilma nendega konsulteerimata. Läbirääkimisi peeti kuni 1840.aasta suveni, ning siis 15. juulil Inglismaa, Austria, Preisimaa ja Venemaa kirjutasid alla Londoni lepingule, milles tehti Türgile ettepanek toetada liitlaste jõuga Türgi eelmise aasta ettepanekuid. See oli umbes sama aeg, mida Litch ette arvas, millal Türgi võim pidi lõppema 11. augustil. Sellel päeval Türgi emissar Rifat Bey jõudis Aleksandriasse, kaasas Londoni nõupidamise kokkulepe. Sellel päeval samuti nelja suurriigi saadikud said kirjaliku teate sultanilt, milles küsiti, missugused abinõud tuleb võtta tarvitusele olukorra reguleerimisel tema Impeeriumis oluliselt tähtsas küsimuses. Temale vastati, et selleks on abinõud tarvitusse võetud, kuid kuidas, seda temale praegu ei avaldata. Litch seletas neid sündmusi, kui nähtavat märki sellest, et Türgi riik oli oma iseseisvuse kaotanud.

Need sündmused, mis toimusid Litch'i ettekuulutatud ajal, avaldasid suurt mõju nende tõekspidamistele Ameerikas, kes olid huvitatud Milleri poolt algatatud liikumisest. Tõepoolest see Litch'i ennustuse täitumine lisas usku ka teiste veel täitumata prohvetikuulutuste kohta, mida

(796)

kuulutasid Milleri sekti liikmed, eriti just 2300 päeva kohta. Nii oli see ajalooline sündmus 1840.a üks tähelepanuväärsemaid ettevalmistavaid tegureid Kristuse teise tulemise ettekuulutamisel kolm aastat hiljem (vt GC 334, 335).

Siinkohal olgu märgitud, et kommentaatorid ja usuteadlased on oma arvamustes üldiselt väga erineval seisukohal viienda ja kuuenda pasuna tähendustes. See on tingitud peamiselt küsimustest kolmelt alalt: 1) Sümbolika tähendus üldiselt; 2) kreeka keele tähenduse mõistmine; 3) ajaloolised sündmused ja kuupäevad. Kuid nende küsimuste põhjalik arutelu viiks meid kaugemale selle kommentaari jaoks ettenähtud kitsast ruumist.

Üldiselt rääkides on seitsmenda päeva adventistide tõlgendus viienda ja kuuenda pasuna kohta, eriti, mis puudutab ajaperioodi, Josiah Litch'i tõlgendus.

Ellen G.White'i kommentaarid

5, 14, 15 GC 334

10. PEATÜKK

1. ma nägin – Vaata peatükkide 1:1; 4:1 komm. Peatükid 10:1 kuni 11:14 moodustavad kõrvalepõike kuuenda ja seitsmenda pasuna vahel. See kõrvalepõige on sarnane 7. peatükiga, mis on kuuenda ja seitsmenda pitseri vahel.

teist vägevat inglit – See on täiendavalt inglitele, kes olid varem ilmunud. See ingel on nähtavasti (797)

erinev neist inglitest, kes hoiavad nelja tuult (ptk 7:1), neist, kes on seitsme pasunaga (ptk 8:2), inglüst altari juures (ptk 8:3) ja neist, kes olid suure Eufrati jõe ääres (ptk 9:14). Seda ingliti võib samastada Kristusega (vt EGW komm Ilm 10:1-11 kohta). Siin Tema kui ajaloo Issand kuulutab välja 6. salmi piduliku teadaande.

taevast maha tulevat – Ehkki nägemuse fookuses on nüüd taevane olevus, on tegevuspaik veelgi maa peal.

riietatud – Kr k *periballō*, 'välja laotama', 'sisse mähkima', 'rüütama'. Ingliti nähakse pilvessemähituna. Sageli Pühakiri ühendab pilved Kristuse ilmumisega (vt Tn 7:13; Ap 1:9; Ilm 1:7; 14:14; vrd Ps 104:3; 1Ts 4:17).

vikerkaar – Vrd Ilm 4:3; Hes 1:26-28. Ingli pale oli „otsekui päike“, mis paistis läbi teda ümbritseva pilve, ja võis olla seega vikerkaare põhjustaja. Võrdle 1Ms 1:12, 13.

oli otsekui päike – Vrd Kristuse kirjeldust ptk 1:16.

jalad – Vaata Üleml 5:15; vt Hes 1:7 komm.

tulesambad – Vrd Kristuse jalgade kirjeldust ptk 1:15.

2. tema käes – Vrd Hes 2:9 sümbolikaga.

raamatuke – Kr k *biblaridion*, 'väike rullraamatuke', vähendusvorm sõnast *biblos*, 'raamat', 'rullraamat'. UT-s *biblaridion* esineb vaid käesolevas peatükis. Vastandatuna rullraamatuga (*biblion*) Jumala käes ptk 5:1 on see väike rullraamatuke märgatavalt väiksem. Võrdle Hes 2:9 sümbolikaga.

avatud – Kreeka keel vihjab, et raamat oli avatud ja on veel avatud. Eelmine rullraamat, vastupidi, oli pitseeritud seitsme pitsoriga (ptk 5:1). Taanieli oli kästnud - „pea need sõnad saladuses ja pane raamat pitsoriga kinni lõpuajaks“ (Tn 12:4). See manitsus rakendati eriti Taanieli prohvetikuulutuse selle osa kohta, mis anti viimaste päevade jaoks (vt Tn 12:4 komm) ja kahtlemata eriti 2300 päeva ajaliste elementide kohta (Tn 8:14) seostatuna esimese, teise ja kolmanda inglil sõnumi kuulutamise (II, m 14:6-12). Kuna selle inglil kuulutus käsitleb aega ja tõenäoliselt sündmusi lõpuajal, mil Taanieli raamat pidi lahti pitseeritama (Tn 12:4), näib mõistlik järeldada, et väike avatud raamat inglil käes oli Taanieli raamat. Johannese esitusega väikesest avatud raamatust on Taanieli prohvetikuulutuse pitseeritud osad ilmutatud. Aeg, mis märgib 2300 päeva prohvetikuulutuse lõppu, on tehtud arusaadavaks. Järelikult on käesoleva peatüki fookuses aeg, mil 6. ja 7. salmi kuulutus anti, see on 1840-1844 aastate kestel (vaata EGW lisakommentaari ptk 10:1-11 kohta).

mere ... ja maa peal – Meri ja maa on kasutatud korduvalt märkimaks maailma kui tervikut (2Ms 20:4, 11; Ps 69:35). Asjaolu, et ingel seisab mõlema - mere ja maa peal, vihjab tema sõnumi ülemaailmsele kuulutamisele ja ka tema võimule ja autoriteedile maailma üle.

3. suure häälega – Vrd ptk 1:10; 5:2; 6:10; 7:2.

otsekui lõukoer mõirgab – Ainult inglil hääle sügavust ja kõlavat tooni on rõhutatud. Mis ta ütles, ei ole üles tähendatud.

seitse pikset – Veel üks mitmekesisel seitsmete seerias, mis iseloomustab Ilmutusraamatut (vt ptk 1:11 komm).

4. tahtsin ma kirjutada – Johannes sai aru seitsme pikse häälest ja on valmis üles märkima nende sõnumit. Käesolev lõige näitab, et Johannes märkis üles ilmutuse nägemused kohe, kui need olid näidatud temale ja mitte hilisemal ajal.

Pane kinni – Sarnaselt Taanielile kästakse Johannesel nüüd varsti pitsoriga kinni panna nägemus, mis oli talle antud (vt Tn 12:4). Ka Paulus oli nägemuses kuulnud „räägitamatuid sõnu, mida inimene ei tohi rääkida“ (2Kr 12:4). Seitsme pikse sõnum ei olnud ilmselt ilmutus Johannese päevade inimeste jaoks. Nad kahtlemata avaldasid sõnumi üksikasjad, mis oli välja kuulutatud „lõpuajaks“ (Tn 12:4; vt Ilm 10:2 komm). Nii võib neid mõista kui kirjeldust sündmustest, mis (798)

juhtuvad tulevikus seoses esimese ja teise inglil sõnumi kuulutamisega (ptk 14:6; vt EGW lisakommentaari ptk 10:1-11 kohta).

5. tõstis oma käe – Žest iseloomustab vande väljendamist nii muistsetel aegadel kui ka nüüd (vt 1Ms 14:22, 23; 5Ms 32:40; Hes 20:15; Tn 12:7).

6. elab – Vrd ptk 1:18; 4:9; 15:7.

kes on loonud – Vrd 2Ms 20:11; Ps 146:6. Ei ole enam pühalikumad vannet, mida võiks anda (vt Hb 6:13). Vandudes Looja nimel, ingel, kes on Kristus (vt Ilm 10:1 komm), vannub enese nimel.

aega ei saa enam olema – Kr k *chronos ouketi estai*. Seda mõistatuslikku avaldust on mitmeti tõlgitsetud. Mõni seletaja on sellest aru saanud kui lõpuaja märgist ja igaviku algusest. Teised on võtnud sõna „aeg“ ülejäanud ajana enne ajaloo lõpusündmusi ja tõlkinud seega: „ei ole enam viivitust“.

Seitsmenda päeva adventistid on üldiselt mõistnud neid sõnu kirjeldavat eriti sõnumit, mida kuulutati aastatel 1840-1844 William Milleri ja teiste poolt, ühenduses 2300 prohvetliku päeva lõpuga. Nad on aru saanud, et „aeg“ on prohvetlik aeg ja selle lõpp tähendab pikima prohvetliku

aja lõppu, mis on 2300 päeva Taan 8:14. Peale selle ei ole edaspidiseid kuulutusi ühenduses aja määramisega. Ükski prohvetlik aeg ei ulatu üle 1844.aasta.

7. seitsmenda ingli – Vaata ptk 11:15-19 sündmustest.

päevil – Mõned kommentaatorid on võtnud „päevil“ siin kui prohvetlikke päev-aastaid. Kas neid peab siin mõistma kui päevi või aastaid, näib olevat ebaoluline, sest et väljendus ise on üldine, ja järgnedes 6. salmi avaldusele, ei või täpsemalt ära määrata ajaperioodi (vt salm 6 komm). Salmi mõtte on see, et seitsmenda pasuna ajal tuleb lõpule viia Jumala saladus. Jumala plaanis järgneb see sündmus kuulutusele, et „aega ei saa enam olema“ (salm 6). Võrdle avaldusega seitsmenda nuhtluse ajal, „See on sündinud“ (ptk 16:17).

kui ta hakkab pasunat puhuma - ...Seitsmes pasun märgib haripunkti suures võitluses Kristuse ja saatana vahel nii kui ilmutati häälte kuulutuse läbi taevas sel ajal (ptk 11:15).

läheb täide – Vata ptk 11:15 komm.

Jumala saladus – Sõna „saladus“ selgituseks vaata Ilm 1:20; vrd Rm 11:25 komm. Jeesus kasutab samasugust fraasi „Jumala riigi saladust“ ja Paulus räägib samuti „Jumala saladusest“ (Kol 2:2) ja „Kristuse saladusest“ (Kol 4:3). Jumala saladus, see, mille Ta ilmutab oma lastele, on Tema eesmärk nende kohta – lunastusplaan. Vrd 1Tm 3:16; 6T 19.

prohvetitele, oma sulastele – Jumala saladuse avaldamine ja seletamine (vaata eelnevat komm „Jumala saladuse“ kohta) on alati olnud Tema sulaste prohvetite ülesandeks nende kuulutustes inimestele (vt Rm 3:21 komm).

8. hääl – Kahtlemata hääl, mis oli keelanud Johannesel kirjutada, mida oli avaldatud seitsme pikse läbi (salm 4), nagu näitab fraasi „taevast“ kordumine ja määrsõna „jälle“.

mine võta – Johannes on kutsunud tegevusele nägemuses.

avatud – Vaata salm 2 komm.

raamatuke – Vaata salm 2 komm.

ingli käes – Vaata salm 2 komm.

mere ja maa – Vaata salm 2 komm.

9. anna mulle – Johannes on siin asetatud olukorda, kus ta väljendab soovi raamatu järele. Ta toimib kui need, kes kuulutasid adventkuulutust aastatel 1840 – 1844. Kuigi eksinud nende poolt kuulutatud sündmuste ajas, olid nad siiski Jumalast juhitud ja pidasid kuulutust peatselt jälletulekust kallihinnaliseks oma hingele. Nende arvutus Tn 8:14 prohvetikuulutuse ajalitest elementidest oli õige (vt komm seal), kuid nad olid eksinud sündmuse olemuses, mis leidis aset 2300 päeva lõpul.

söö see ära – Võrdle sümbolismi Hes 3:1 (vt Jer 15:16). Süüa raamat võib olla kõnekujund, mõistmaks täielikult raamatukeses sisalduva kuulutuse mõtet. Johannese kogemus Ilm 10:10 kirjeldab hästi neid adventusklikke kui nad tulid enam täielikumale arusaamisele kolme ingli (799)

kuulutuse (ptk 14:6-12) tähendusest seoses 2300 päeva ettekuulutuse tõelise täitumisega.

kõhus olema mõru – Vaata salm 10 komm. Osade järjestus salmides 9 ja 10 on tuttav Heebrea keele parallelismist (vt Hb 1:2 ja 9:17 komm). „Ja see peab olema su kõhus mõru...“ „...Su suus magus nagu mesi...“ „... see oli mu suus magus nagu mesi...“ „sai see mu kõhus mõruks.“

su suus magus – Vaata salm 10 komm.

10. ma võtsin – Vaata salm 9 komm.

magus nagu mesi – Vrd Hes 3:3. Nagu Hesekieli kogemuses, on Jumala kuulutused Tema sulastele tihti olnud segu magusast ja mõrust, kuna nad võivad ilmutada mõlemaid – Tema armastust ja Tema kohtuid. Jumala prohvetid on kogenud mõlemaid – vaimustust jumalikust nägemusest ja inimestele noomituskuulutuse üleandmise kibedust.

Erilises mõttes võib kogemust, mis tuli Johannesele siin nägemuses, vaadelda kui tüüpilist adventusklike kogemusele aastatel 1840 – 1844. Kui need usklikud esmalt kuulsid kuulutust vältimatust teisest tulekust, oli see nende jaoks „magus nagu mesi“. Kuid kui Kristus ei tulnud, nagu nemad lootsid, oli nende kogemus tõepoolest mõru. Vrd salm 9 komm.

mu kõhus mõruks – Vaata ülalt „magus kui mesi“ komm.

11. öeldi (v.t. Ta) – Kristus „ingel“ salmist 1:9.

sa pead veel ennustama – Vrd Hes 3:1, 4. Ehkki raamatu söömine oli Johannesele lõppenud kibedusega, on Kristuse kinnitavad sõnad prohvetele, et ta peab jälle prohvetlikult kuulutama. Sõna, mis on tõlgitud „pead“, on kreeka keeles rõhuline. Johannesele kui adventusklike esindajale pärast nende pettumust, on asetatud raske kohustus – üle anda edaspidiseid kuulutusi. Suur töö on jäänud veel teha. Nad peavad minema edasi ja kuulutama kolmanda ingli kuulutust (Ilm 14:9-12).

rahvaste – Sedamööda kuidas kolmanda ingli kuulutuse täielik tähendus selgus adventsuklikele, tulid nad ikka enam ja enam arusaamisele, et see oli kuulutus maailma jaoks, et seda oli vaja kuulutada „rahvaste ja rahvahõimude ja keelte ja paljude kuningate kohta“. Selle veendumuse tulemuseks on üks kõige enam levinumaid maailma evangeliseerimise programme, mida kristlik ajalugu on näinud, kuna seitsmenda päeva adventistid on läinud välja kuulutades „kõigile rahvahõimudele ja suguharudele ja keeltele ja rahvastele“ (ptk 14:6) neile usaldatud kuulutust.

Ellen G.White'i kommentaarid

11 5T 454; 9T 123

(800)

11. PEATÜKK

1. siis anti – Kümnenenda peatüki mõtteliin kandub üle üheteistkümnenendasse.

pilliroog – Seda pilliroogu kasutati mõõdukepinä. Vrd sümboolikat Hes 40:3, 6; Sak 2:5, 6-

tõuse – Johannest on kästus siseneda nägemuse tegevustikku.

mööda – Sakarja raamatu sümboli põhjal mehest möödunööriga, kes möötis Jeruusalemma otsekui kinnituseks, et linn taastatakse (vt Sak 2:6 komm), võib arvata, et templi ja seal kummardajate möötmine on samuti töötus taastamise ja säilitamise kohta. Kuuenda ja seitsmenda pitseri vahel on nagu muuseas kinnitatud, et hoolimata õudustest, mis kaasnevad Kristuse teise tulekuga, on Jumalal rahvas, kes jääb seisma (vt Ilm 7; vrd ptk 6:17 komm). Niisamuti käesolev kõrvalpõige kuuenda ja seitsmenda pasuna vahel võib ka olla selle kinnituseks, et keset pasunate puhumisega kaasnevaid koledusi seisab Jumala tempel – selles esitatud lunastusplaani – ja Tema tõelised kummardajad kindlana. Sellel Jumala templi taastamisel ja säilitamisel näib olevat eriline

tähendus, et mõista täielikumalt Kristuse teenistuse tähendust taevases pühamus alates 1844-ndast aastast.

tempel – Kr k *naos* (vt ptk 3:12; 7:15 komm; vrd ptk 11:19). Peale suurt pettumust 22. oktoobril (801)

1844.a sai adventusklike tähelepanu juhitud taevasele pühamule ja Kristuse kui Ülempreestri tööle selles pühamus. Et viide pole mitte maisele templile Jeruusalemmas, võib järeldada faktist, et kui Johannes sai oma nägemuse, oli tempel varemetes. Juutide kui Jumala valitud esindajate hülgamise tõttu (vt Mt 21:43 komm; vt 6BC 26-33) ei taastata seda templit enam ial kui jumalikult tunnustatud kummardamise keskust (vt Hes 40:1 komm). Järelikult, „kes seal kummardavad“, ei ole tegelikult juutidest kummardajad oma tegelikus templis, vaid need, kes suunavad oma teenistuse taevasesse templisse, kus Kristus teenib oma laste kasuks (Hb 8:1,2). Erilises mõttes ja selle prohvetikuulutuse konteksti põhjal toimub mõõtmine koguduse ajaloo erilisel ajaperioodil.

need, kes seal kummardavad – See on tõeline vaimulik Iisrael, Jumala rahvas otsekui vastandatud „paganatele“. Kummardajate mõõtmine vihjab kohtu tööle (vt EGW lisakommentaare selle salmi kohta).

2. õu – Heroodese templis, mida Johannes hästi teadis, oli sisemine õu jagatud naiste õueks, Iisraeli õueks ja preestrite õueks. Selle taga oli suur väline õu – paganate õu. Barjäär - „lahutav vahesein“ (Ef 2:14) – eraldas välimist ja sisemist õue ja ühelgi paganal ei olnud lubatud minna teise poole vaheseina surma ähvardusel (vt 5BC 67). Silmas pidades fakti, et siin nimetatud õu on „antud paganatele“ on ilmne, et Johannesel oli see suur väline õu erilise tähelepanu all. Õue on vaadeldud kui selle maa kujutist vastandatult „Jumala templiga“ taevas (salm 1).

jäta kõrvale – Johannesel ei kästud mõõta kedagi peale Jumala kummardajate, neid, kel on õigus siseneda sissepoole vaheseina, kuhu ainult Iisraeli idid võisid minna. Ainult sellised võivad loota olla hoitud kohtu lõpuni, mis langeb maa peale.

on antud paganaile – Nii kui oli tõeline paganate eesõu maises templis. Siin „paganatena“ võib mõista kui neid, kes ei ole kummardajad, kes ei ole end tunnistanud Iisraeli Jumalale kuuluvaiks.

tallavad – Käesolev lõik on paralleelne kirjeldusega Tn 7:7, 23, kus on kirjeldatud neljanda elaja esileastumist (vt Tn 7:7; 8:25 komm). Nii nagu selle elaja tegevus on suunatud iseäranis „Kõigekõrgema pühade vastu“ (Tn 7:25), ei ole sugugi ebaloogiline mõista, et „püha linn“ kujutab siin Jumala rahvast.

nelikümmend ja kaks kuud – See periood on selgelt identne „aja, aegade ja poole ajaga“ Tn 7:25 (vt komm seal).

3. ja mina annan – Sõnum loetakse täpselt: „Ja mina annan oma kahele tunnistajale ja nemad peavad prohvetlikult kuulutama“, see on ma tahan panna oma kaks tunnistajat prohvetlikult kuulutama.

oma kahele tunnistajale – On pakutud mitmesuguseid tõlgendusi sellele sümbolile. Viienda ja kuuenda salmi vihje on juhtinud mõned nende tunnistajate samastamisele Eelija ja Moosesega (vaata salm 5 ja 6 komm), kuid nende „kahe tunnistaja“ tähendus ulatub kaugemale sellest. Neljandas salmis on nad samastatud „kahe õlipuuga“ ja „kahe küünlajalaga“, sümbolitega, mis on võetud Sak 4:1-6 ja 11:4. Seal on nad öeldud esitavat „kaht võitut, kes seisavad kogu ilmamaa Issanda ees“ (salm 14). Nii kui need kaks õlipuu oksa on kujutatud õliga varustamas pühamu lampe (salm 12), nii ka nende kahe püha läbi Jumala trooni ees antakse Püha Vaimu inimestele (vt Sak 4.6, 14 komm; vt COL 408; vrd TM 338). Kuna aga Püha Vaimu täielikum ilmutus inimestele sisaldub VT ja UT Pühakirjas, võib neid vaadelda kahe tunnistajana (vt GC 267; vrd Joh 5:39 komm).

Jumala Sõnast ütleb Laulja „Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalgteel!“ „Kui su sõnad avanevad, annavad nad valgust“ (Ps 119:105, 130; vrd Õp 6:23).

kotiriidesse riietatuna – Kotiriide kandmine oli üldine leina ja patukahetsuse (2Sm 3:31; Joonas 3:6, 8) märk. Nii võib Pühakirja kirjeldada otsekui leinamas ajal, mil valitsesid ilmalikud traditsioonid.

prohvetlikult kuulutada – Vaatamata domineerivale kurjusele 1260-päevase perioodi kestel (vt (802)

salm 2 komm), ilmutas Püha Vaim end eriti Pühakirjas, kandes siiski oma tunnistust neile inimestele, kes Teda vastu võtsid.

tuhat kakssada kuuskümmend päeva – Periood on võrdne „neljakümne kahe kuuga“ teisest salmist (vt komm seal).

4. kaks õlipuud – Vaata salm 3 komm.

kaks küünlajalga – või „kaks lambialust“ (vaata ptk 1:12 komm). Vaata ptk 11:3 komm.

seisavad... Issanda ees – Vaata Sak 4:14; Ilm 11:3 komm.

5. väljub tuld – Sellega on meenutatud Eelija kohut Ahasja saadikute üle (2Kn 1:10, 12). Lõppkokkuvõttes hävitatakse need tulejärves, kes visalt jätkasid vastupanu Püha Vaimu tunnistusele (vt Ilm 20:15).

suust – Ainsuse vorm on kahtlematult kasutatud ühiselt „suude“ kohta. Selline komme on harilik kreeka keeles nagu näiteks „süda“ (Mt 15:8; Mrk 6:52).

6. meelevald – Kr k *exousia*, 'võim'. *Exousia* esineb kaks korda selles salmis ja mõlemal juhul on tõlgitud 'meelevald'.

sulgeda taevas – Nagu viiendas salmis, näib ka siin olevat vihje Eelijale, kes ennustas, et ei tule sadu Iisraelis „neil aastail... muidu kui minu sõna peale“ (1Kn 17:1) või nagu Luukas toob esile „kolm aastat ja kuus kuud“ (Luuka 4:25; vrd Jk 5:17).

vete (üle muuta neid) vereks – Seni osutasid need vihjed tunnistajate kohta meenutusi Eelijale (vt eelnevat ja salm 5 komm), siin nagu oleks viide Moosesele ja esimesele Egiptuse nuhtlusele (2Ms 7:19-21).

igasuguse nuhtlusega – Tunnistajatel on võim oma vaenlasi lüüa mitte ainult nende samade nuhtlustega, millega täideti esiteks Egiptus, vaid neil on autoriteet esile kutsuda ükskõik milliseid nuhtlusi.

7. ja kui nad ... on lõpetanud – See on 1260 päeva lõpuni (vt Ilm 11:3; vt Tn 7:25 komm).

metsaline – Kr k *thērion*, 'metsloom'. Seni ei ole Johannes nimetanud ühtki „metsalist“ (*thērion*; neli olendit ptk 4:6 ei ole tegelikult metsalised; vt komm seal). Kuid siiski näib väljendusega „metsaline“ tähendatavat, et lugeja mõistab, mis metsaline see on. Selle sümboli kohta on esitatud kaks seletust.

Kommentaatorid, kes arvavad, et väljend „metsaline“ vihjab mõnele varem nimetatud metsalisele – kuna seda ei ole leida Ilmutusraamatust, leiavad selle Taanieli raamatust, kus selleks kõige sobivam metsaline Tn 7. peatüki neljas elajas. Pealegi, osutavad nad, et see metsaline tuli üles merest ja käesolev metsaline „tõuseb üles sügavusest /*abussos*/“, mis VT-s on määratletud merega (vt Ilm 9:1 komm). Vastavalt sellele vaatele on Taanieli neljas metsaline ja eriti selle viimases faasis, see võim, kes surmab kaks tunnistajat.

Teised kommentaatorid samastavad selle metsalise võimuga, kes igatseb hävitada Pühakirja (mis on kujutatud kahe tunnistajana) 1260-päeva perioodi lõpul a 1798 (vt Tn 7:25 komm). Kuna ateism oli eriti populaarne Prantsusmaal just sel ajal ja nende päevade usuvastane vaim loomulikult sõdis Pühakirja tarvitamise ja uskumise vastu, on Esimene Prantsuse Vabariik samastatud metsalisega käesolevas lõigus. Seitsmenda päeva adventistid toetavad üldiselt viimast vaadet.

sügavusest – Kr k *abussos* (vt ptk 9:1 komm, vrd eelnenud „metsalise“ komm). Mis puutub Prantsusmaasse, siis tõsiasi, et metsaline väljus sügavusest, on mõistetud viitena sellele, et rahvusel ei olnud alust – see oli ateistlik võim. Saatanliku võimu uus vorm ilmutas ennast (vt GC 269).

surmab nad – See on püüab hävitada Jumala Sõna. Mil viisil Prantsusmaa sõdis religiooni vastu, vt salm 9 komm.

8. kehad – Käsikirjalised tõendid on jagunenud (vrd salm 10) selle versiooni ja versiooni „keha“ (803)

vahel. Siiski, ainsuse vormi kasutatakse ka mitmuse tähenduses nagu oli ka terminiga „suu“ salmis 5 (vt komm seal).

vedelevad – Surnukehade matmata jätmist on alati peetud äärmise põlguse ja meelepaha väljenduseks (vrd Ps 79:2, 3). Vt Ilm 11:9 komm.

suure linna – Fakt, et see on öeldud olevat linn, „kus ka nende Issand risti löödi“, näib samastavat selle Jeruusalemmaga, „püha linnaga“ teisest salmist. Kuid siiski on paljud kommentaatorid mõistnud väljendit „kus ka nende Issand risti löödi“ piltlikuna, nii nagu kahtlemata tuleb mõista nimetusi Soodom ja Egiptus. Nii samastavad nad „suure linna“ Prantsusmaaga, kes 1260 aastase perioodi lõpul ilmutas iseloomu, mis on sümboliseeritud nende väljenditega. Üldiselt öeldes, seitsmenda päeva adventistidel on see vaade.

vaimulikult – Kr k *pneumatikōs*, s.o mitte otseses tähenduses, vaid vaimuliku kõnekujundina (vrd Jes 1:10).

Soodomaks – Soodom on moraalse allakäigu sümbol (Hes 16:46, 55). Selline oli Prantsusmaa revolutsiooni ajal.

Egiptus – See maa oli tuntud oma tõelise Jumala olemasolu salgamise poolest ja Jumala käskude ignoreerimise poolest. Vaarao ütles: „Kes on Jehoova, et peaksin kuulama ta sõna...? Mina ei tunne Jehoovat...“ (2Ms 5:2). Selline suhtumine oli iseloomulik revolutsiooni juhtidele Prantsusmaal.

risti löödi – See on Tema järelkäijate isikus, kellest paljud hukkusid tagakiusamiste läbi Prantsusmaal.

9. rahvaste ja suguharude – Teised rahvad. Need jälgivad sõda Piibli vastu Prantsusmaal.

kolm ja pool päeva – Kooskõlas prohvetikuulutuse tõlgitsuse põhimõttega, et üks päev tähendab üht aastat, on „kolm ja pool päeva“ samaväärne kolme ja poole aastaga. Seitsmenda päeva adventistid, kes üldiselt mõistavad, et seitsmenda salmi metsalisega kujutatakse Esimest Prantsuse Vabariiki (1789-1801), eriti mis puutub selle usuvastastesse vaadetesse, näevad seda prohvetikulutust täitumas selle lühikese perioodi kestel Prantsuse revolutsiooni ajaloos, mil ateism oli haripunktil. Seda perioodi võib arvestada 26.novembrist 1793, mil Pariisis anti välja dekreet, mis tühistas religiooni, kuni 17. juunini 1797, millal Prantsuse valitsus kõrvaldas religioosse tegevuse vastased kitsendused.

Nii nagu see on teatud teiste Ilmutusraamatute osadegagi, on ka see küsimus „kolmest ja poolest päevast“ olnud põhjustajaks märkimisväärsele vaadete erinevusele kommentaatorite seas. See on tõde mitte ainult teatavates probleemides sümbolite eneste kohta, vaid ka raskuste kohta teatavate täpsete daatumite fikseerimisel Prantsuse revolutsiooni äreva perioodi ajaloos. Õnneks siiski ei ole selle ajaperioodi täpne kindlaksmääramine eluline Piibli suure prohvetliku ajaperioodi üldisel mõistmisel, või selleks, et mõista selle prohvetikuulutuse peamist teemat, mille osa see on.

10. maa peal elavad – Vaata ptk 3:10 komm.

rõõmustavad – Kr k *euphrainō*. *Euphrainō* on tõlgitud 'ole rõõmus' Luuka 12:19. Vabanenud nüüd piinast, s.o kahe tunnistaja süüdimõistvast tunnistusest, vaigistavad õelad oma südametunnistust sukeldumisega lõbustustesse.

läkitavad ande – Rõõmustamise tunnus (vt Estri 9:22).

vaevasid – Nende prohvetikuulutuste süüdimõistva väe abil (vt salm 3) on vähe suuremaid piinu, kui seda on süüdlase südametunnistus. Kui tõtt ja õigust on pidevalt pakutud kangekaelsele patusele, muutuvad need sageli talle väljakannatamatuteks.

11. pärast ... kolme ja poolt päeva – See on perioodi lõpul, mille kestel tunnistajate kehad vedesid matmata ja üldsuse halvustava pilgu all (salm 9 komm).

elu vaim – S.o vaim, kes on elu. Siin tarvitatud kreekakeelne fraas on kasutatud LXX-s tõlgitud heebrea keelest *ruach chayyim*, 'eluvaim' (1Ms 6:17; 7:15). Juudid samastasid tõeliselt vaimu eluga. Järelikult, öelda, et elu vaim sisenes inimesse, tähendaks öelda seda, et ta sai elavaks (vt 1Ms 2:7).

Jumalast – Jumal, kõige elu Andja äratab oma ustavad tunnistajad.

seisid püsti oma jalgadel – Vrd 2Kn 13:21; Hes 37:10.

suur kartus tuli – Süüdlane südametunnistus, mis oli piinanud õelaid kahe tunnistaja prohvetlikult tunnistamise aja kestel (vt salm 10 komm), andis ennast veelkord tunda. Need, kes olid
(804)

rõõmustanud tunnistajate surma üle, seisid nüüd kohkunult vaadeldes nende tunnistajate elluärkamise imet.

12. häält taevast – Rääkijat ei ole küll kindlaks tehtud, kuid arvatavasti on see Jumal.

tulge siia üles – Tunnistajaid on mitte ainult ellu äratatud Jumala poolt, vaid neid on kästud siseneda taevasse. Niisiis, sel ajal kui „nende vaenlased“ vaatlesid „neid“, vabastati nad õigeksmõistmise läbi täielikult vägivalla eest, mille all nad olid kannatanud ja selle prohvetlikku tõde, mida nad olid ustavalt kuulutanud 1260 päeva jooksul, ilmutatakse kõigile. Jumala enese hääl oli kutsunud nad taevasse nende samade silmade ees, kes olid ihaldanud neid hävitada. Seda tunnistajate ülendamisest võib mõista sümboliseerimas tähelepanuväärset populaarsust, mis sai Piiblile osaks üheksateistkümnenda sajandi algusest peale. Varsti pärast Prantsuse revolutsiooni asutati mitmeid rahvuslikke piibliseltse. Eriti silmapaistev nende seas on Briti ja Välismaa Piibliselts, mis asutati 1804. aastal ja Ameerika Piibliselts, mis organiseeriti 1816. aastal. Need ühingud koos teistega on levitanud Pühakirja üle kogu maailma enam kui tuhandes keeles. Nii on Piibel viimasel pooleteisel sajandil, selle asemel, et olla unustusse jäetud, vaimuliku juhtnõörina laialdaselt kasutusele võetud.

läksid pilves – Kui Jeesus jättis oma jüngritega hüvasti, siis „pilv viis Ta nende silme eest ära“ (Ap 1:9). Nii kanti ka kaks tunnistajat pilves taevasse. See kirjutus kirjeldab sobivalt Pühakirja ülendamisest selle allasurumisele järgneval perioodil Prantsusmaal (vt Ilm 11:9; vrd Tn 4:22).

vaenlased vaatasid neid – Vt eelnevat „tulge siia üles“ komm.

13. samal tunnil – S.o peaaegu vahetult peale tunnistajate ülesminekut.

suur maavärisemine – Maavärisemise sümbolit on sageli kasutatud Pühakirjas, et kujutada segadust ja mässumeelsust, mis iseloomustab maailma vahetult Kristuse teise tuleku eel (vt Mrk 13:8; Ilm 16:18). Rakendades seda prohvetikuulutust Prantsusmaa kohta, näevad kommentaatorid maavärisinas pilti mässudest, mis raputasid seda rahvast 18. sajandi lõpupoole.

kümnes osa – See ei ole mitte lõplik maaväring, sest et vaid osa linnast (vt salm 2 ja 8 komm) langes sel ajal (vrd ptk 16:18). See maavärisemine tähendab ajalikku kohut, mis ehmataab alandlikuks mõned neist, kes võiduröömutsesid tunnistajate surma puhul. Mõned rakendavad väljendit „kümnes osa linna“ terve prantsuse rahva kohta, võttes aluseks, et Prantsusmaa oli üks „kümnest kuningast“, mis tõusis Rooma impeeriumi langemisel (Tn 7:24). teised samastavad linna paavstliku Roomaga ja Prantsusmaad kui ühega selle kümnest osast.

inimesi – Kr k *onomata anthrōpōn*, otseses tõlkes „inimeste nimesid“. Mõned võtavad sõna *onomata*, 'nimesid' siin tähenduses „isikuid“ (vt Ap 3:16 komm). Teised tarvitavad väljendit *onomata* tiitlina või seisustena, millised kaotati Prantsuse revolutsiooni ajal.

seitse tuhat – Võrdlemisi väikest isikute hulka on tähendatud, kuid piisavalt, et tuua ellujäänud Jumala ülemvõimu tunnustamisele, kelle tunnistajaid nad olid põlanud.

Taeva Jumalale – See tiitel esineb sageli Taanieli raamatus (vt Tn 2:18, 19, 37, 44; vrd Esra 5:11, 12; 6:9; 7:12).

14. teine häda – S.o kuuenda pasuna kohtud, mis lõppesid 1840.a (vt ptk 8:13; vrd ptk 9:12; vt lisamärkusi ptk 9 kohta).

kolmas häda – S.o seitsmenda pasuna ajal kirjeldatud sündmused (salmid 15-19).

15. seitsmes ingel – See märgib kolmanda häda algust (vt salm 14 komm) ja vaheaja lõppu kuuenda ja seitsmenda pasuna vahel (ptk 10:1 – 11:14; vt ptk 11:1 komm). Seitsmenda päeva adventistid dateerivad selle alguse 1844.aastale (vt salm 19 komm).

suured hääled – Need olid tõenäoliselt nende taevaste hulkade hääled (vrd ptk 5:11, 12). Sarnaselt kostub suur hääl seitsmenda nuhtluse ajal taevasest templist (ptk 16:17).

valitsus – Tekstilised tõendid tõestavad versiooni „kuningriik“. Kristus võtab kuningriigi vastu lühike aeg enne oma tagasitulekut sellele maale (vt Tn 7:14 komm). Tema tulemise ajal on kõik maine vastupanu purustatud (vt Ilm 17:14 komm).

(805)

tema Kristuse – S.o Tema Võitu (vt Ps 22). taevased hulgad, kes ise ei ole vajanud päästmist Kristuse läbi, viitavad Temale kui „tema (Jumala) Kristusele“ tõenäoliselt sellepärast, et tiitel „Kristus“ osutab eriti Jumaluse teisele isikule Tema ülesandes kui Ühele, kes on võitnud lunastuse töö jaoks.

Ja tema valitseb ajastute ajastuteni – Vt Tn 2:44; 7:14, 27; Lk 1:33.

16. kakskümmend neli vanemat – Vt ptk 4:4 komm.

heitsid silmili maha – Vrd ptk 4:10.

17. Issand, kõigeväeline Jumal – Vt ptk 1:8 komm. Eriti sobiv tiitel Jumalale kui võitjale.

Kes oled – Vt ptk 1:4 komm.

Kes olid – Vt ptk 1:4 komm.

oled võtnud ... oled saanud kuningaks – Kreeka keele ajavormid lubavad tõlgendada paremini „oled võtnud ... valitsenud“, st oled võtnud ja hakanud valitsema. Võidukas valitsemine algab Jumala kõikvõimsuse tunnustamisega. Jumal on alati olnud kõikvõimas ja patu valitsus on olnud ainult Tema sallimisel, et kurjuse võimu tõeline olemus saaks ilmutatud loodolevustele. Kui see eesmärk on teostunud, siis Ta võtab oma „suure väe“ ja jällegi valitseb üle kõige (vt 1Kr 15:24-28).

18. paganrahvad on vihastunud – Vrd Ps 2:1. Selline on rahvaste olukord Kristuse tuleku eel. Nad loovad liite, et võidelda Kristuse töö ja Tema rahva vastu (vt Ilm 13:12; 14:8 komm).

viha – Jumala viha on kokku võetud viimases seitsmes nuhtluses (ptk 15:1). Töötamine Kristuse vastu on viidud kõrgpunkti nende nuhtlustega.

aeg – Kr k *kainos*, eriline aeg kindla eesmärgiga (vt ptk 1:3 komm). See on kohtuaeg – aga nii aruadmiseks kui ka hävitamiseks.

mõista kohut – Vihjamine mõlemale, nii tasule kui hävitusele osutab sellele, et Johannes kõneleb lõplikust kohtust, mis leiab aset peale millenniumi (ptk 20:12-15).

kätte anda palk su sulastele – Vt Mt 5:12; 6:1; 1Kr 3:8; Ilm 22:12. Kuna siin nimetatud sündmused toimuvad järjestikku (vt EW 36), siis on siin nimetatud tasu uue maa pärimine millenniumi lõpul.

prohvetitele – Jumala erilised sulased, kes kõnelevad Tema nimel. See klass on kandnud raskeid vastutusi ja on tihti kannatanud kõige tõsisemalt oma Issanda eest.

pühadele – Kristuse ihu liikmeid iseloomustatakse nende elu puhtuse järgi.

neile, kes kardavad – Kr k *hoi phoboumenoi*. Seda terminit on kasutatud Apostlite tegude raamatus nende kohta, kes ehkki küll täielikult ei olnud pöördunud Iisraeli usku, kummardasid siiski tõelist Jumalat (vt Ap 10:2). Kui siin on silmas peetud sedasama üldist põhimõtet, siis võib selle kolmanda klassi all, kes saavad kohtus kätte tasu, mõista neid, kes ei ole täielikult tundnud Kristust ja Tema teed, kuid kes on elanud täielikult selle valguse järele, mis on neile paistnud. Kuna nad on kartnud Jumala nime, nii nagu Teda on meile ilmutatud, saavad ka nemad tasu (vt DA 638). Teiselt poolt võiks fraas *hoi phoboumenoi* olla lihtsalt lisandiks sõnale, mis on tõlgitud „pühadele“. Lõiku võib siis lugeda: „pühadele, neile, kes kardavad sinu nime“.

pisukestele ja suurtele – maine seisund on mõjutu lõpukohtus.

hävitada need, kes hävitavad – Õelate saatus, kes on hävitanud maad – füüsiliselt ja ka vaimselt – on igati kohane. Neid endid hävitatakse.

19. tempel – Johannesele on avatud vaade Jumala taevasesse templisse koos „Tema seaduselaekaga“, mis on nägemuse keskpunktiks. Sümbolises pühamus, mis on taevas asuva „tõelise pühapaiga kuju“ (Hb 9:24), asus kõige pühamas paigas laegas, mis oli äralepitamispäeva – tüüpilise kohtupäeva – teenistuse keskpunktiks. See on seoses seitsmenda pasuna algusega, mil Johannes nägi templit taevas ja eriti just „tema seaduselaegast“. See osutab, et teine ja viimane osa Kristuse taevases teenistuses, mis vastab sümbolisele äralepitamispäevale, on alanud. Teised kirjakohtad näitavad, et see lõpufaas Kristuse töös algas 1844.a. (vt Tn 8:14 komm). Vastavalt

(806)

sellele, asetavad seitsmenda päeva adventistid seitsmenda pasuna alguse sellele aastale.

tema seaduselaegast – Varjuteenistuse pühamu laekas hoiti kümmet käsku, Jumala muutumatut moraaliseadust kõikide inimeste jaoks kõikidel aegadel. Ükski Jumalasse uskujaist Iisraeli aegadel ei võinud mõelda seaduselaekast, mõtlemata sealjuures vahetult kümnele käsule. Johannese nägemus laekast taevas tõendab väga hästi, et maa viimastel tundidel saab Jumala suur

moraalikäsk peamiseks kõigi mõtteis ja elus, kes püüavad teenida Jumalat vaimus ja tões (vt ptk 12:17; 14:12 komm; vrd GC 433).

välke ja hääli ja mürinat – Nagu seitsmenda nuhtluse ajal (ptk 16:18).

maavärisemine – Nagu seitsmenda nuhtluse ajal (ptk 16:18; vrd ptk 11:13 komm).

suur rahesadu – Nagu seitsmenda nuhtluse ajal (ptk 16:21).

Ellen G. White'i kommentaarid

1 TM 17; 7T 219

2-11 GC 266

3,4 GC 267, 269

5,7 GC 268

7 GC 273, 287

8 GC 269

10 GC 274

11, 12 GC 287

15 GC 301

18 EW 36; 6T 14

19 CW 30; EW 32, 42, 252; GC 415, 433; PP 356; SR 377, 379; 1T 76; 2T 693; 6T 368

(807)

12. PEATÜKK

1. Imetäht – Kr k *sēmeion*, 'märk', sõnast *sēmaino*, 'märki andma', 'tähendama', 'osutama' (vt ptk 1:1 komm). Seda sõna on sageli tõlgitud sõnaga „imetäht“ (Lk 23:8; Joh 4:54), kus ka kirjeldatakse imetähte autoriteedi märgina (vt 5BC 209). Ilm 12:1 esinev kreeka keelne sõna *sēmeion* tähendab märki, mis ennustab eelseisvaid sündmusi.

ilmus – Kaheteistkümnenda peatükiga algab uus osa prohvetikuulutuses, mis jätkub selle raamatu lõpuni. Selles esitatakse Jumala koguduse võitlust kurjuse jõududega ning koguduse lõplikku võitu nende üle.

taevas – Kahtlemata on siin mõeldud meile nähtavat taevast, mitte taevast, kus elab Jumal. Sümbolsete nägemuste olemust vaata Hes 1:10 komm.

naine – VT-s on tõelist kogudust kujutatud mõnikord naisena (Jes 54:5, 6; Jer 6:2). Kui kogudus usust taganes, võrreldi teda kõlvatu naisega (Jer 3:20; Hes 23:2-4). Samasugused kujud ilmuvad ka UT-s (2Kr 11:2; Ef 5:25-32; Ilm 17:1-3).

Ilmutusraamatu 12. peatükis esitab naine tõelist kogudust. Kuna teda esitatakse kogudusena, kellest sündis Kristus (vt salm 2, 4, 5), ja hiljem, pärast Kristuse taevaminemist, tagakiusatuna (salm 5, 13-17) esitab ta samal ajal niihästi VT kui ka UT kogudust. Vrd Ap 7:38.

riietatud päikesega – See siin tähendab arvatavasti Jumala au, eriti nagu seda on ilmutatud evangeeliumis. Selle vastandiks on naine, kes esitab vale kogudust ja kes on ehitud toretsevate riietega ning kelle käes on jälkustega täidetud karikas (ptk 17:4).

kuu – Seda sõna peavad paljud kommentaatorid VT aegseks varjuteenistuse sümboliks, mida varjutas Kristuse kaudu tulnud suurem ilmutus. Kristuse elu ja surma kaudu täide viidud tseremoniaalkäsku kujutab tabavalt kuu, mis paistab päikeselt laenatud valgusega.

pärg – Kr k *stephanos*, 'võidukroon' (vt Mt 27:29; Ilm 2:10 komm), mitte *diadēma*, 'kuninglik kroon'.

kaheteistkümnest tähest – Üldiselt peavad kommentaatorid seda sümbolit kas 12 patriarhi või 12 apostli (või ka mõlema) kohta käivaks. Kuna aga pearõhk 12. peatükis langeb UT kogudusele, on siin kahtlemata mõeldud 12 apostlit. Samal ajal on aga 12 suguharu mõiste üle kantud UT kogudusse (vt Ilm 7:4 komm).

2. lapsevaevas – Kogudust on kujutatud ajal, mil Messias pidi parajasti sündima. Mõned näevad selles viidet Jes 7:14. Sünnitusvaludes olevast naisest loe Jes 26:17; 66:7, 8.

3. imetäht – Kr k *sēmeion* (vt salm 1 komm).

tulipunane lohe – 9. salmis esitatud võim on sama, mis „vana madu, keda hüütakse kuradiks ja saatanaks“. Siin esitab see sümbol Saaranat, kes tegutseb paganliku Rooma kaudu, võimu, mis valitseb maailmas ajal, mil Jeesus sündis (vt salm 4 komm; vrd GC 438). Lohet on kirjeldatud „tulipunasena“ arvatavasti sellepärast, et kokku puutudes Jumala kogudusega esines ta alati tagakiusajana ja hävitajana. Tema püüdluste eesmärk on olnud hävitada Kõigekõrgema lapsi.

seitsme peaga - Merest tõusval metsalisel, keda Johannes nägi, oli seitse pead (Ilm 13:1) ja ta oli (808)

helkjas-punane (ptk 17:3). Ptk 17:9, 10 tähendavad pead „seitset mäge“ ja „seitset kuningat“. Kõigi järelduste kohaselt esitavad lohe seitse pead poliitilisi võime, kes on lohe huvides võidelnud ja kelle kaudu lohe oma jälitavat võimu on tarvitanud. Mõned arvavad, et arvu „seitse“ on siin kasutatud kui ümmargust arvu, mis märgib täiust ja et see ei ole nii oluline leida täpselt seitset rahvust, kelle kaudu saatan on tegutsenud. Vrd ptk 17:9, 10 komm.

Kirjeldust seitsmepealisest lohest vana-aja mütoloogias vaata Jes 27:1 komm. Talmud mainib samuti seitsmepealist lohet (*Kiddushin* 29b, Soncino väljaanne, lk 141).

kümne sarvega – 13. ja 17. peatükis esitatud metsalistel oli mõlemal ka kümme sarve. Mõned samastavad lohe kümnet sarve kahe metsalise kümne sarvega (vt Tn 7:7 komm). Teised näevad lohe kümnes sarves üldiselt vähema tähtsusega poliitilisi võime, mille kaudu saatan on tegutsenud, vastandina seitsmele peale, mida võib vaadelda kui suuremaid poliitilisi võime (vaata kommentaari „seitsme pea“ kohta ülal). Nad väidavad, et arv „kümme“ võib olla lihtsalt ümmargune arv, nagu see sageli mujalgi Pühakirjas esineb (vt Lk 15:8 komm). Vrd Ilm 17:9, 10 komm.

ta peade peal – Fakt, et peade peal olid kuninglikud tunnused, võib olla ka lisatõendiks sellest, et need esitavad poliitilisi riike (vt märkust „seitsme pea“ kohta ülal).

ehissidet – Kr k *diadēmata*, ainsuses *diadēma*, otseses tõlkes 'midagi ümber seotud', sõnast *diadeō*, 'ümber siduma'. Seda sõna kasutati kuningliku tundemärgi – sinine lint ääristatud valgega – kirjeldamiseks, mida kandsid Pärsia kuningad oma turbanitel. Järelikult tuli see sõna kuningliku tundemärgi kirjeldamisel kasutusele. *Diadēmata* esineb ainult siin ja peatükkides 13:1 ning 19:12. Sõna *diadēma* tuleks eristada sõnast *stephanos*, mida UT-s samuti tõlgitakse sõnaga „kroon“ (Mt

27:29; 1Kr 9:25; 2Tm 4:8 jne). *Stephanos* on pärg, tähendades sageli lillevanikut või pärga, mis antakse auhinnaks võidu puhul (vt 1Kr 9:25 komm).

4. tema saba pühkis ära – Otseses tõlkes „tema saba pühib ära“. Prohvetlikus nägemuses nägi Johannes seda kui jätkuvat tegevust.

kolmanda osa – Mõned arvavad, et see sümboolne sündmus väljendab siin üksikasjalikumalt salmides 7-9 esitatud mõtet ja et „kolmas osa taevatähti“ esitab kolmandikku taevaingleid, kes ühinesid Lutsiferiga tema mässus ja kes visati taevast välja (vt 3T 115; 5T 291). Teised peavad „tähti“ Juuda juhtideks, kes koosnesid samuti kolmest klassist – kuningad, preestrid ja Sanhedrin. Seda, et kolmas osa visati maa peale, tõlgendavad nad selliselt, et Rooma riik võttis Juudalt kuningavõimu.

neelata – See kujutab saatana jõupingutusi hävitada väikelaps Jeesus. On vaja vaid meelde tuletada Heroodese suhtumist, kui ta kuulis sõnumit tarkadelt (Mt 2:16) ja me näeme, kui hästi sobib see sõna selle sündmuse piltlikuks kirjeldamiseks. Hilisematel aastatel tõsis paganlik Rooma üles „vürstide Vürsti“ vastu (vt Tn 8:25 komm).

5. peab raudkepiga karjatsema kõiki paganarahvaid – Vihje kirjakohtale Ps 2:8, 9 ja on selgesti kohaldatav Messia kohta. Seda tunnustasid ka juudid ise (Talmud *Sukkah* 52a, Soncino väljaanne, lk 247). Ilm 19:13-16 kirjeldatakse Teda kui „Jumala Sõna“ ja „kuningate Kuningat“. Vaata ptk 2:27; 19:15 komm.

kisti ... juurde – See on viide Jeesuse Kristuse taevaminekule (Hb 1:3; 10:12). Kuna see on selle prohvetikuulutuse sümboolika eesmärk, jäetakse Jeesuse elu, töö, kannatus, surm ja ülestõusmine käsitlemata. Mainitakse ainult vaid taevasse minekut.

6. kõrbe – Kr k *erēmos*, 'mahajäetud, hüljatud, tühi koht', 'inimtühi paik'. Siin esitab *erēmos* kahtlemata üksikut või tundmatut kohta, maa-ala või tingimusi, kus kogudus viibis olles eemaldunud avalikkuse pilgu eest. Vt ptk 17:3 komm.

ase – 14. salmis nimetatakse seda „oma paigaks“. Selle mõte on, et naine leidis endale kaitse ja pühamu jumalikult määratud ja ettevalmistatud kohas.

(809)

toidetakse – Kr k *trephō*, 'kasvama panema', 'üles kasvatama', 'toitma'. 14. salmis on *trephō* tõlgitud sõnaga 'toidetakse'. Jumal hoolitseb oma omandi eest. Ehkki kogudust on jälitatud ja pagendusse aetud, Issand siiski toidab teda.

päeva – Selle 1260 päeva pikkusele perioodile on viidatud seitse korda Taanieli ja Ilmutusraamatus. Ilm 11:3; 12:6 kõneldakse 1260 päevast; Ilm 11:2; 13:5 – 42 kuust; Tn 7:25; 12:7; Ilm 12:14 – kolmest ja poolest ajast. Selle perioodi seletust vaata Tn 7:25 komm. Adventistid dateerivad seda perioodi üldiselt aastast 538 kuni 1798 a.m.a.j. Selle aja jooksul oli Jumala käsi koguduse üle, kaitstes teda hävingu eest.

7. sõda ... taevas – Johannes esitab nüüd lühidalt suure võitluse ajalugu, mis saatana ja Kristuse vahel taevas toimus, selle algusest kuni Kristuse võiduni ristil (Ilm 12:709; vrd Kol 2:14, 15), saatana lõplikku väljaviskamist sel ajal selle maa peale ja võitluse kulgu maa peal kuni lõpuajani (Ilm 12:13-16; vt Tn 11:35 komm). See lühike ülevaade on tagapõhjaks sündmuste ulatuslikumale kirjeldusele, mille abil see lõplikult ja edukalt lõpetatakse (Ilm 12:17 kuni 20:15).

Peatükis 12:9-11 kõneleb Johannes üksikasjaliselt võitlusest, mis toimus taevas ühenduses Kristuse surmaga ristil. Kontekstilist tõendit, mis seda lõppu määratleb, vaata salm 9 komm.

Ehkki ilmutaja kõneleb peamiselt võitluse pöördepunktist, mis toimus ristil, võib siin sõnu „ja sõda tõusis taevas“ vaadelda kui selliseid, mis viitavad ka maa loomisele eelnevale ajale, kui lohe vaenulikkus alguse sai ja mil Lutsifer Jumala sarnaseks saada püüdis (Jes 14:13, 14; Hes 28:12-16 komm). Sel ajal visati taevast välja niihästi tema kui ka teda pooldavad inglid (vt 2Pt 2:4; Juuda 6). Ustavad inglid ei mõistnud siis veel täielikult kogu vaidlusküsimust, mida see sisaldas. Kuid kui saatan alatult Kristuse vere valas, seisis ta täiesti ja alatiseks paljastatult taevaste maailmade ees. Nüüdsest peale oli tema tegevus piiratud (vt DA 761).

Miikael – Kr k *Michaēl*, heebreakeelsest sõnast *mika'el*, mis tähendab 'see, kes on Jumala sarnane'. Tn 10:13 esitatakse Miikaeli kui „üht peainglitest“, Tn 12:1 kui „suurt vürsti“ ja Juuda 9 kui „peainglit“. Juudi kirjanduses on Miikaeli kirjeldatud kui kõige kõrgemat inglit, tõelist Jumala esindajat ja teda on samastatud Jehoova ingligna (vaata Talmud, *Yoma* 37a, Soncino väljaanne, lk 172; Midrash Rabbah, 1Ms 18:3; 2Ms 3:2 komm, Soncino väljaanne, lk 411, 53). Vastavalt Midrash Rabbah'ile, 2Ms 12:29 komm, oli Miikael ingel, kes vabastas Iisraeli saatana süüdistustest (Soncino va, lk 222). Hoolikas Pühakirja uurimine viib meid järeldusele, et Miikael ei ole keegi muu kui meie õnnistuse Issand ja Päästja Jeesus Kristus (vt Tn 10:13 komm; vrd Juuda 9 komm).

Tema inglid - See tähendab ustavad inglid, „teenijad vaimud, läkitatud abistama neid, kes õndsuse pärivad“ (Hb 1:14).

lohe – Vt salm 3 komm.

tema inglid – See tähendab inglid, kes ühinesid saatanaga tema võitluses Kristuse vastu (vt salm 4 komm).

8. ei saanud võimust – Kuna fraasi „sõda ... taevas“ (salm 7) võib tõlgendada kahel viisil, kirjeldamaks niihästi algset võitlust taevas Lutsiferi ja Jumala vahel kui ka maapealset võitlust saatana ja lihaksaanud Kristuse vahel, on ka fraas „ei saanud võimust“ kohaldatav nii esimese kui ka teise suhtes. Kummalgi juhul ei olnud saatan edukas.

nende aset – See fraas võib tähendada kas kohta, mis kord oli neile kuulunud, või ka kohta, mis kord oli neile määratud. Lutsifer oli olnud kord kattev keerub (Vt Hes 28:1 komm) ja inglid, kes temaga ühinesid vastuhakkamises, olid olnud kord mitmesugustel vastutavatel kohtadel. Nemad, Lutsifer ja tema inglid, kaotasid need kohad, kui nad välja visati taevast.

9. suur lohe – Vaata salm 3 komm.

vana – Kr k *archaios*, 'vana', sõnast *archē*, 'algus'. Sõna „arhailine“ tuleneb sõnast *arhaios*. Vrd Joh 8:44.

(810)

madu – viide maole, kes eksitas Eeva (1Ms 3:1).

kuradiks – Kr k *diabolos*, 'laimaja' (vt Mt 4:1 komm).

saatanaks – Kr k *Satanas*, transliteratsioon heebreakeelsest sõnast *śatan*, mis tähendab „vaenlane“ (vt Sak 3:1 komm).

eksitab – Kr k *planaō*, 'põhjustama ekslemist', 'eksiteele viima', 'petma' (vt Mt 18:12 komm).

maailma – Kr k *oikoumenē*, otseses tõlkes „asustatud /maailm/“; sõnast *oikeō*, 'elama asuma' (vt Mt 4:8 komm).

visati – Saatan ja tema inglid visati välja taevast möödunud aegadel (2Pt 2:4), enne selle maailma loomist (PP 36-42; vrd EW 46; GC 498-500; 3SG 36-39; 1SP 17-33). Sellele vaatamata näib, et kuni ristini oli tal piiratud ulatuses juurdepääs taevaste olevuste ja piirkondade juurde, arvatavasti kui

„selle maailma vürst“ (Joh 12:31; Lk 4:6), kuid mitte kui taeva elanik (DA 761; vrd SR 26, 27; vt selle juurde kuuluvaid sõnu „maa peal“). Ent Jeesuse ristilöömise puhul visati ta otsustavalt välja, nagu Issand ise ütles (Joh 12:31, 32; PP 68-70; DA 490, 679, 758). Sündmused, millele Johannes siin (Ilm 12:9) eriliselt vihjab, ning mis on ühenduses Kristuse võiduga ristil, on tõend kontekstist (salmid 10-13). Võib tähele panna järgmisi punkte:

1. Salmides 10-12 esinevad sõnad, mida ütles „suur hääl taevast“, on vahele põimitud ja nende eesmärgiks on 9. salmis esitatud saatana allaviskamise tähendust niihästi taeva kui maa elanikele selgitada. 9. salmi mõtte, kus käsitletakse saatana tegevust, jätkub 13. salmis sidesõnaga „ja“. Niisiis, salmid 10-12 teatavad meile päästmisplaani olemusest ajal, mil saatana oli „välja visatud maa peale“.
2. Esimene, mida teatas „suur hääl“, oli rida fakte Kristuse võidust saatana üle ristil. Oli tehtud kindel „õnnistuse“ plaan, valmistatud „vägi“ vastuseismiseks saatana pettusele, Kristuse „kuninglik valitsus“ kindlustatud, Tema „meelevald“ - täpsemalt „autoriteet“ olla inimese Lunastaja, Ülempreester ja Kuningas – kinnitatud (Mt 28:18; GC 503).
3. Ilm 12:10 esitatud saavutuste põhjust on näidatud selles, et „välja on visatud meie vendade süüdistaja“. Need saavutused on selgelt seotud 9. salmis esitatud lohe välja viskamisega taevast.
4. Enne seda, kui alla visati „vendade süüdistaja“, nagu näitavad salmid 9, 10 ja 13, oli ta juba aktiivselt „nende peale“ kaevanud „meie Jumala ees päevad ja ööd“. Ilmselt tuli siin osutatud langus pärast seda, kui saatana oli vendade peale kaevanud ja siit järeldub, et see ei saanud toimuda juba algul enne meie maa loomist.
5. Salm 11 teatab eriliselt, et ainult „Talle vere tõttu“ - Kristuse surma tõttu ristil – osutus võit „vendade pealekaebaja“ üle võimalikuks.

maa peale – Võitlus taevas algas umbes samal ajal, mil tehti plaanid inimese loomiseks (vt 3SG 36). Kui loodi maa ja Adam määrati selle asevalitsejaks, tegi saatana erilisi jõupingutusi, et hävitada äsjaloodud inimest. Olles saavutanud edu ja põhjustanud Aadama ja Eeva languse, väitis ta, et maa olevat tema omand (vt Mt 4:8, 9 komm). Ent ta ei piirdunud ainuüksi selle maaga, vaid kiusas ka teiste maailmade elanikke (vt EW 290). Alles Kristuse teisel tulekul piiratakse saatana tegevus täielikult selle maaga (vt Ilm 20:3 komm; vrd EW 290; DA 490).

10. suurt häält – Taeva õuedes on suur rõõm, kui saatana ja tema hulga sealt välja visatakse.

nüüd on ... saabunud – Ajastute kõrgpunkt oli Kolgata rist (vt 7:9 komm). Taeva elanikud võisid nüüd põhjendatult rõõmustada, sest saatana hävitus oli kindel. See oli kindlasti juba enne Jumala plaanis olnud, kuid nüüd ühinesid taevased olevused laulus, sest nad olid näinud saatana õelust Kristuse vastu, mis ilmnes Kolgatal.

õnnistus – Kr k *sōtēria*, 'vabastamine', 'säilitamine', 'päästmine', siin võib-olla ka „võit“.

(811)

vägi – kr k *dunamis*, 'jõud', 'võim', 'tugevus'. Siin viidatakse kahtlemata väe ilmnemisele lendava mao kukutamisel.

kuningriik – saatana oli väitnud, et tema on selle maailma seaduslik valitseja. See, et tal ei õnnestunud viia Kristust patustamisele, kinnitas kuningriigi Kristusele.

meelevald – Kr k *exousia*, 'autoriteet'.

Tema Kristuse – ehk „Tema Võitu“. Kristus tähendabki „võit“ (vt Mt 1:1 komm).

vendade – Vrd ptk 6:11.

süüdistaja – Saatan oli vendade süüdistaja juba VT päevil (vt Iiobi 1:8-12; Sak 3:1). Seda rolli jätkas ta ristist saadik, kuid piiratud määral (vt Joh 12:31 komm; vrd DA 761). Rabide kirjutistes on saatanat sageli kujutatud kui suurt süüdistajat (vt Talmud, *Sanhedrin* 89b, Soncino, lk 595; Midrash Rabbah, 1Ms 32:2, Soncino, lk 494)

päevad ja ööd – See tähendab iga kord, kui selleks võimalus avaneb.

11. nemad on ... võitnud – Prohvet on haaratud nende vaatlemisest, keda kurjuse õhutajate poolt on süüdistatud. Ta mõtleb sellest, kuidas nad on kannatanud ja häbistamistest, millistele nad olid välja pandud. Ta mäletab, kuidas nad kesk eluraskusi võitsid, mitte omas jõus, vaid „Talle vere tõttu“.

Talle – Vaata Joh 1:29 komm.

vere tõttu – Otseses tõlkes „vere pärast“. Pühad võitsid Kolgata võidu tõttu. „Vere“ tähendust vaata Ilm 1:5 komm; vrd Rooma 5:9 komm.

oma tunnistuse – See tähendab nende isikliku tunnistuse tõttu Jeesuse ja evangeeliumi suhtes.

ega ole oma elu armastanud – Milline truudus! Inimesed pigem surid, kui olid sõnakuulmatud Jumalale. Vaata Joh 12:25 komm.

12. olge väga rõõmsad, taevad – Taevas rõõmutses, sest inglid ja teiste maailmade elanikud teadsid, et saatan oli hukka mõistetud Kristuse võidu läbi Kolgatal.

häda – Kogudusel seisis ees veel tagakiusamine, seepärast ei võinud selle liikmed veel rõõmustada.

suur viha – Ta on oma lüüasaamise pärast vihane. Meelsamini, kui tajuda südametunnistuse piina ja kurbust kurjuse pärast, sukeldub ta üha enam ja enam ülekohtusse. Ta intensiivistab ja uuendab oma jõupingutusi, taga kiusates elava Jumala kogudust. Vrd 1Pt 5:8.

pisut – Kr k *oligos*, 'vähe', 'vähene', 'pisut', kui kasutatakse arvu, määratakse kogust või mõõtu või omistatakse asjale teatud suurust; 'lühike', kui on juttu ajast. *Oligos* on siduv termin ja kirjeldab seda, millega on see konteksti kaudu seotud. Niiviisi kirjeldab *oligos* „pisut kalukesi“ jutustuses 4000 söötmisest, võrreldes hulgaga, mis oleks nõutav olnud nii suure hulga toitmiseks (Mt 15:34). Inimesi, kes leiavad elutee, on „pisut“ (*oligos*) võrreldes nendega, kes valivad hukatuse (Mt 7:14). Jeesus pani oma käed „väheste“ haigete peale, võrreldes nendega, kes oleksid terveks võinud saada, kui poleks olnud sellist uskmatust (Mrk 6:5).

UT-s on kaheksal juhul kasutatud sõna *oligos* viitega ajale. Viiel neist juhtudest võib ajaelemendi mõista sõnas eneses (Mrk 6:31; Jak 4:14; 1Pt 1:6; 5:10), kus seda sõna on tõlgitud järgmiselt: „pisut“, „pisut aega“, „pisut“, „pisut“, „natukeseks ajaks“. Kolmel juhul väljendatakse ajaelement piiritletud sõnaga *oligos* (Ap 14:28, mida otseses tõlkes võib lugeda „kauemat aega“; Hb 12:10; Ilm 12:12). Aja kestus, väljendatud sõnaga *oligos*, sõltub sellest, millega seda on võrreldud. Näiteks Mrk 6:31 kirjeldatud puhkuse pikkus, väljendatud sõnaga *oligos*, võib kesta ainult mõned päevad või kõige rohkem mõned nädalad. Teiselt poolt, Jak 4:14 esinev *oligos* kirjeldab inimese lühikest eluiga. Ilm 12:12 *oligos* määratleb ajaperioodi saatana allaviskamisest Kristuse ristilöömise ajal kuni saatana vägivallatsemise lõpuni maa elanike üle. Seda ajaperioodi on kirjeldatud sõnaga *oligos*, võrreldes rohkem kui 4000 aastaga, mis eelnesid ristilöömisele.

Näib, et 2000 aastat, mis on möödunud ristilöömisest ning mille kestel saatan on aktiivselt koguduse vastu tegutsenud, on tõepoolest vaid „lühike aeg“, kas absoluutselt või võrreldes 4000

(812)

aastaga, mis eelnesid ristilöömisele. Ent see väljend peaks mõistetav olema kogu Ilmutusraamatu üldsisu taustal, mis esitab Kristuse teist tulemist kui lähedast sündmust (vt ptk 1:1 komm; vrd ptk 22:20). Kui Jeesus tuleb „kiiresti“, siis on aeg saatana töö jaoks „lühike“. Vt ptk 17:10 komm.

13. naist – Vaata salm 1 komm. Olles võimetu otseselt ründama Inimese Poega, püüab lohe vigastada Teda ema kaudu, jälitades poeglapse ema – kogudust (vt salm 6 komm).

Poeglapse – Vaata salm 5 komm.

14. kaks ... tiiba – Kotka tiibade võrdkuju oli hästi tuttav vana-aja Jumala rahvale. Vabanemisele vaarao ja tema sõjaväe küsist viidatakse sellele võrdkujuga (2Ms 19:4; 5Ms 32:11). Mõned näevad nendes tiibades kiiruse sümbolit, millega kogudus oli sunnitud kaitset otsima.

toidetakse – Vaata salm 6 komm.

aeg, ajad ja pool aega – Vaata salm 6 komm.

15. vett ... otsekui jõge – Laul 74:13 ja Hes 29:3 on lohet kirjeldatud kui veelooma, siit, arvatavasti, ka vee võrdkuju kui hävituse sümbol. Saatan püüdis kristlikku kogudust ära hävitada niihästi valeõpetuste üleujutuse kui ka tagakiusamise teel (vrd Ilm 17:15 komm).

16. maa aitas naist – Mõned arvavad, et sõna „maa“ esitab siin piirkonda, kus oli inimeste nappus, kontrastina „veele“, mis esitas mõnikord „inimesi“, „rahvusi“ ja „keeli“ (vrd 17:15). Nad viitavad sellele, et Reformatsiooni ajal oli palju inimesi Euroopas ja Kaug-Idas, kuid et Põhja-Ameerika kontinent oli väga hõredasti asustatud. Selliselt osutatakse sellele maale kui „maale“, mis toob kergendust Vana Maailma tagakiusatud kogudusele. Lääne-Euroopa protestantlikke maid, mis muutusid jälitatute varjupaigaks, võib samuti selleks pidada. Mõned viitavad Protestantlikule Reformatsioonile enesele kui usustaganenud koguduse kokkuvarisemise peamisele faktorile.

neelas ära – St tegi hävitusplaanid ebamõjukaiks.

17. sai vihaseks – Või „raevutses“. Koguduse hävitamiskatse nurjumine kõrbes intensiivistas lohe viha sedavõrd, et ta asus suure meelekindlusega sõdima Jumala rahvaga, eriti aga nendega, „kes tema soost olid üle jäänud“.

sõdima – St püüdluses hävitada kristlikku kogudust. Tema ülim jõupingutus selles suhtes on veelgi tulevikus (vt ptk 13:11-17 komm; 16:12-16; vrd GC 592).

üle jäänud – Kr k *loipoi*, 'need, kes on üle jäänud', sõnast *leipō*, 'jätma', 'maha jätma'. Vaata peatüki lõpus olevat lisamärkust.

Peavad ... käske – Et see ülejäägi kindlaks määrab, näitab, et Jumala käsul lohe ja koguduse vahel peetavas võitluses käskude vastu võideldakse (vt ptk 14:12 komm; vt GC 445-450).

Jeesuse tunnistus – Kreeka keeles võib sellest fraasist aru saada nii, et see on kas see „tunnistus“, mida kristlased kannavad Jeesuse suhtes või „tunnistus“, mis lähtub Jeesuselt ja on Tema kogudusele ilmutatud prohvetite kaudu (vt ptk 1:2 komm). Võrdlus ptk 19:10 pooldab kindlalt viimatimainitut. „Jeesuse tunnistust“ defineeritakse kui „prohvetikuulutamise vaimu“, mis tähendab, et Jeesus on kogudusele tunnistust andnud prohvetikuulutuste vahendusel.

Tiheda seose „Jeesuse tunnistuse“ ja prohvetikuulutuse vahel leiame ptk 19:10 ja 22:9 vahelise võrdluse kaudu. Peatükk 19:10 nimetab ingel end „sinu ja nende su vendade kaassulaseks, kellel on Jeesuse tunnistus“ ja 22:9 kui „sinu ja su vendade, prohvetite ... kaassulane“. Niisiis on mõistlik järeldada, et need kaks ingli väljendit on paralleelsed; neid, kel on Jeesuse tunnistus, samastatakse prohvetitega. Kuna prohvetite eriliseks ülesandseks on edasi anda sõnumeid Jeesuselt rahvale (vt ptk 1:1 komm) on tõlgendus, et Jeesuse tunnistus viitab sellele „tunnistusele“, mis Jeesus kannab kogudusele, tugevasti toetatud. Seitsmenda päeva adventistid tõlgendavad seda lõiku selliselt ja

usuvad, et „ülejääki“ iseloomustab nende keskel esinev prohvetikuulutuse vaimu ilmnemine. „Jeesuse Kristuse tunnistus“, nagu nad usuvad, on Jeesuse tunnistus nende keskel prohvetliku anni vahendusel. Vaata lisamärkust 19. peatüki kohta.

18. ja ta jäi seisma – Tekstilised tõendid kinnitavad (vrd 7BC 10), et seda tuleks lugeda järgmiselt: „ja ta jäi“. Asesõna „tema“ võib viidata lohele, kes seisab mere liival oodates metsalise ülestõusmist, kellele ta tahab anda oma võimu ja autoriteeti (ptk 13:2).

mere liival – Meri esitab siin kahtlematult rahvaid, suguharusid ja keeli (vt Ilm 17:1, 2, 8 komm; vrd Tn 7:2 komm).

(813)

Lisamärkused 12. peatüki juurde

Kuna Ilmutusraamatu keel ja väljendusvorm on laenatud suurelt osalt VT-st (vt 7BC 725; vrd Jes 47,1 komm; Jer 25:12; 50:1; Hes 26,13; vt Ilm 18. peatüki kohta lisamärkust), siis õige arusaamine sõnast „ülejääk“, nagu seda on kasutatud Ilm 12:17, nõuab samaväärsete väljendite heebreakeelset vaatlust VT-s. Kolm heebreakeelset sõna, mida kõige tavalisemalt kasutatakse sõna „ülejäänud“ kohta, on: 1) *peletah* (v *palet*, *palit*), 'mis pääseb', 'need, kes pääsevad', sõnast *palat* – 'ära pääsema', 'vabanema'; 2) *she'erith* (v *she'ar*) – 'jääk', 'see, mis üle jääb', 'ülejääk' ja verb sõnast *sha'ar* – 'üle jääma', 'olema üle jäetud', 'jääma'; 3) *yether* – 'see, mis üle jääb', 'jääk', 'ülejääk', sõnast *yathar* – 'üle jääma', 'järele jäetud olema'. Näited nende sõnade kasutamisest Jumala valitud rahva kohta võib klassifitseerida järgmiselt:

1. Jaakobi perekonna liikmetest, kes viibisid Joosepi hoole all Egiptuses, on kõneldud kui „järeltulijaist“, otseses tõlkes „ülejääk“ (*she'erith*, 1.Moos 45:7). Siin on rõhk asetatud alalhoidmise faktile. Nii kaugele kui teada on, sai kogu perekond hoitud.

2. Keset üldist usust taganemist kinnitas Eelija: „Mina olen ainus järelejäänud (*gathar*) Jehoova prohvet“ (1Kn 18:22); „mina olen ainus, kes on üle jäänud“, kuid Jumal ütles: „Ma jätan (*sha'ar*) Iisraelis üle seitse tuhat: kõik põlved, mis ei ole nõtkunud Baali ees“ (1Kn 19:14.18; vrd Rooma 11:4.5).

3. Väike „ülejääk“ (*peletah*) kümnest suguharust „on pääsnud“ (*sha'ar*) Assuri kuninga pihust!“, kes viis enamiku rahvast vangi, ja on üle jäänud Palestiinasse (2Aj 30:6). Aastal 722 e.m.a oli Juuda suguharu üksi „pääsnud“ (*sha'ar*) kui rahvas (2Kn 17:18). Niisiis jäi see „ülejäägiks“ (*she'ar*) kaheteistkümnest suguharust ja ainsaks pühalike töotuste, eesõiguste ja vastutuste pärijaks, mis algselt kuulusid kõigile kaheteistkümnenele suguharule (Jes 10:22; vt 4BC 26-32).

4. Mõned aastad hiljem vallutas Sanherib kogu Juuda, väljaarvatud Jeruusalemm, millest järgmisena on kõneldud kui „ülejäägist“. See „Juuda soost pääsnu, tema jääk (*peletah*) juurdub taas alt ja kannab vilja pealt!“ ning „väljub“ kui Jumala valitud rahvas, „ülejäänu“ (*she'erith*). Tema poolt määratud vahend maailma päästmiseks (2Kn 19:4,30,31; Jes 37:4,31.32; vrd Jes 4:2; 10:20). Jumal kavatses iisraellitidest ja juutidest „tagasi saata“ „jäägi“ (*she'ar*), kes olid vangi läinud Assüüriasse ning ette valmistada „maantee“ oma „rahva jäägile“, nagu Ta seda varemgi oli teinud, kui nende esivanemad välja läksid Egiptuse maalt (Jes 11:11, 12,16).

5. Kui „Paabeli kuningas“ üks sajand hiljem sisse tungis, „jättis (*Yeter*; *sha'ar* 2Kn 25:22; vrd ptk 24:14) ta jäägi“ (*peletah*; *she'ar* 2Kn 25:22) (Hes 14:22; vrd Jer 40:11; 42:2), mis pidi „pääsema“ (*palat*), st ellu jääma Jeruusalemma piiramisega kaasnevast mõõgast, katkust ja näljast (Hes 7:16). Kuid Jeremija hoiatas, et isegi mõned sellest „jäägist“ (*yether*; ptk 39:9) või „Jeruusalemma jäägist“ (*sha'ar*), keda Jumal soovis, et nad peavad alles jääma (*sha'ar*) „siia maale“, lähevad hiljem laiali kõikidesse kuningriikidesse (ptk 24:8,9). Suurem enamus sellest „jäägist“ põgenes Egiptusesse,

kuid Jeremija hoiatas, et „Juuda jäänustest (*she'erith*), kes tulid Egiptusemaale võõraina elama, ei jää järele (*palit*) põgenikke ega pääsnuid, et pöörduda tagasi Juudamaale“ (ptk 44:14).

6. Issand töötas „jätta jäägi“ (*yathar*) neist, keda Nebukadnetsar oli vangi võtnud, kes olid „mööga käest pääsenud“ ja kes „mõtlevad“ Jumalale maadel, kuhu nad vangi viidi (Hes 6:8.9) „Jääk“ (*she'erith*) neist vangis olijaist (Jer 23:3; vrd ptk 31:7) võiks vahest pääseda (*palat*) „Paabeli maalt“ (ptk 50:28). Nehemja räägib „pääsnud“ (*peletah*) juutide tagasipöördumisest vangist, „ülejäanuist“ (*peletah*), „kes seal maal vangi viimisest alles on jäänud“ (*sha'ar*) (vrd 1:2.3). Sellele „ülejäägile“ (*she'erith*) usaldas Jumal kõik pühaliku lepinguga kaasnevad vastutused ja töötused (Sak 8:12; vrd 4BC 30-32), kuid hoiatas, et nad ei murraks jälle ustavust Jumala käsule, nii et Ta peaks neid (814)

hävitama „nõnda, et ükski ei jää üle (*she'erith*) ega pääse“ (*peletah*) (Esra 9:14).

7. Palju viiteid „ülejäägile“ leidub kontekstis, mis ennustavad selgelt Messia kuningriiki (vt Jes 4:2,3; 11:11,16; vrd ptk 11:1-9; Jer 23:3; vrd ptk 23:4-6; Miika 4:7; vrd ptk 4:1-8; 5:7.8; vrd ptk 5:2-15; Sef 3:13)

Segakirjeldus „jäägist“ niihästi nendes kui ka teistes VT kirjakohtades tõstab esile grupi iisraeliite, kes jäid ellu sellistest hädadest nagu sõda, vangistus, katk ja nälg ning kes said armu osaliseks jääda ka edaspidi Jumala valitud rahvaks (1Ms 45:7; Esra 9:13; Hes 7:16). Korduvalt oli „ülejäägist“, sellest „suurest hulgast...pisut järele jäänud“ (*sha'ar*) (Jer 42:2; vrd Jes 10:22). Mõeldes tõelise Jumala peale ja pöördudes Tema poole (2Aj 30:6; Jes 10:20; Hes 6:8.9), loobusid nad vale religioosete süsteemide mõjust (1Kn 19:18) ja keeldusid tegemast ülekohut (Sef 3:13). Jäädes ustavaiks Jumala käskudele (Esra 9:14), hüüti neid „pühadeks“ ja olid „Jeruusalemma eluks kirja pandud“ (Jes 4:3). Vastu võttes taas Jumala igavese lepingu koos selle vastutuste ja eesõigustega, juurdusid nad „taas alt“ ja kandsid „vilja pealt, ning läksid välja teatama Tema au paganate seas“ (2Kn 19:30,31; Jes 37:31.32; 66:19). Järelikult, kuna juudid hülgasid Messia ja ütlesid lahti oma lepingulistest kohustustest (DA 737.738), siis pidi „Jumala riik“ neilt kui rahvalt ära võetama ja „antama sellele rahvale, kes selle vilja kannab“ (Mt 21:43; vrd 1Pt 2:9.10). See tähendas nende kui **rahva** erilise seisukoha jäädavat ja muutumatut kaotsi minekut Jumala ees ja lepingust tulenevate töötuste, eesõiguste ning vastutuste üle kandumisest kristlikule kogudusele (vt 4BC 32-36).

Rooma raamatu 9. peatüki 27. salmis räägib Paulus, et „kuigi Iisraeli laste arv oleks otseku mereliiv, pääseb sellest ainult jääk“ (kr k *kataleimma*) (vt Rm 9:27 komm). Ta on kasutanud siin Jesaja 10:22 esinevat terminit „jääk“ juutide kohta tema päevil, kes, üksikisikuina, olid Kristuse kui Messia vastu võtnud. Kuid õiguse sellele tiitlile said nad mitte kui juudid, vaid kui kristliku koguduse liikmed. Rooma 11:5 kõneleb juudi-kristlastele kui „jäägist“ (*leimma*), kes olid „üle jäänud armuvalikut mööda“. 9-ndast salmist kuni 11-nda peatükini esitab Paulus kristlikku kogudust kui igavese lepingu töötuste, eesõiguste ja vastutuste pärijat. Niisiis on see jumalikult volitatud judaismi järeltulija Jumala ilmutatud tahte väljendaja, Tema eesmärkide esindaja maa peal, Tema valitud tööriist evangeeliumi kuulutamisel inimeste päästmiseks (vt 4BC 35,36).

Termin „jääk“, mis esineb mujal UT-s, peale Rooma 9:27; 11:5; Ilm 12:17 (Mt 22:6; Ilm 11:13; 19:21) ei viita otseselt Jumala rahvale. Ent Ilm 3:2 esinev väljend „muid“, sõnast *loipos* on sama, mis ptk 12:17 on tõlgitud sõnaga „jääk“.

Mõned sajandid peale Kristust elas kristlik kogudus üle suure paavstliku ususttaganemise. 1260 (815)

aasta jooksul jälitas paavstlik võim suuremal või vähemal määral Jumala tõelisi esindajaid maa peal (vt lisamärkust Tn 7 komm; vt Tn 7:25 komm; vrd Ilm 12:6). 16-nda sajandi reformatsiooni

kaudu (vt ptk 12:15, 16 komm) kavatses Jumal veel kord selle aja „jääki“ välja viia müstilisest Baabülonist. Mitmesugused protestantlikud grupid teenivad taeva poolt määratud tõe kuulutajatena, punkt punktilt taastades päästmise aulist evangeeliumi. Kuid grupp grupi järel rahuldusid osalise tõe mõistmisega ning keeldusid üha suurenevat valgust Jumala Sõnast vastu võtmast. Iga sellise keeldumise puhul tõstis Jumal üles teise grupi kui oma väljavalitud tööriista tõe kuulutamiseks.

Viimaks, kui lõppes 1260 aastane paavstliku ülemvõimu ajajärk (vt ptk 12:6,14 komm) ja jõudis kätte „viimane aeg“, aeg, mil taeva viimne kuulutus (ptk 14:6-12) pidi kuulutatama maailmale (vt Tn 7:25 komm; 11:35), tõstis Jumal üles teise „jäägi“, selle, keda mainitakse Ilm 12:17 (vrd salme 14-17). See on „jääk“ Jumala valitud rahva pikast ja väärkast reast, kes salmide 6 ja 14 põhjal on ajavahemikul „aeg, ajad ja pool aega“ või 1260 „päeva“ üle elanud lohe metsikut kallaletungi, kõige suuremat pimedust, jälitamist ja eksitust. Fakt, et see rahvas on määratud Tema lõpukuulutuse viijaks maailmale, paludes teda vastu võtta päästmise armuandi, näitab, et ta on Jumala viimane „jääk“ (ptk 14:6-12).

Juba oma eksisteerimise algpäevist alates on seitsmenda päeva adventistid kuulutanud julgelt ptk 14:6-12 esitatud kolme ingli kuulutust kui Jumala viimast sõnumit patustele võtta vastu Kristus. Nad on alandlikult uskunud, et nende liikumine ongi see siin nimetatud „jääk“. Mitte ükski teine religioosne süsteem ei kuuluta seda kolme ingli kuulutust, ja mitte ükski teine ei vasta ptk 12:17 esitatud kirjeldusele. Järelikult ei ole mitte kellelgi teisel piibellikku alust pidada end 17. salmis kirjeldatud jäägiks.

Ent adventistid ei ole iial pidanud end Jumala ainsateks lasteks, kellel ainuüksi oleks õigus taevariigile. Nad usuvad, et kõik, kes Jumalat puhtsüdamlikult kummardavad, st Jumala kogu ilmutatud tahte piirides, mida nad mõistavad, kuuluvad peagi selle ptk 12:17 mainitud lõpu „jäägi“ hulka. Adventistid on veendunud, et nende pühalik ülesanne ja auline eesõigus on teha Jumala viimaseid proovitõdesid nii selgeiks ja veenvaiks, et kõik Jumala lapsed, nagu on ka prohvetlikult ennustatud, ühinevad üheks rahvaks, kes on valmistunud Jumala suureks päevaks.

Ellen G.White'i kommentaarid

- 3 EW 92
- 3,4 GC 438
- 4 3T 115; 5T 291
- 6 GC 55, 266; SR 331
- 7 EW 136; 3T 328
- 7-9 SR 19; 1T 440; 6T 456
- 9 EW 215; GC 438, 582; PP 77, 331, 431
- 10 COL 166; DA 626, 761; GC 395, 520; MB 57; PK 585; PP 689; TM 37, 504; 2T 106; 5T 34, 95, 137, 286, 470, 620; 6T 11
- 11 CD 162, 186; EW 114; GC XI; ML 141; MM 264, 296; MYP 347; PP 77; SL 78
- 12 EW 46; GC IX, 623; PP 689; 1T 178, 210; 2T 161; 3T 327, 374,407; 4T 210; 5T 297, 429, 644; 6T 31; 8T 100; 9T 16
- 17 DA 398; GC 592; PK 605; TM 39, 133; 1T 223, 330, 337; 2T 105; 3T 110, 571; 5T 213, 449, 472; 8T 41, 117.

13. PEATÜKK

1. metsalist – Metsalise tähendust sümbolises prohvetikuulutuses vaata Tn 7:3. Lähemat seletust vt Ilm 13:2.

merest – See metsaline tõuseb „merest“. Üheteistkümnenda salmi metsaline tõuseb „maa seest“. Üks metsaline tõuseb suure rahvahulga keskelt, teine aga hõreda rahvastiku keskelt (vt s 11 komm).

seitse pead – Mõned samastavad lohe seitset pead 17. peatükis esineva metsalise seitsme peaga (vt ptk 12:3 komm). Teised näevad nendes peades aga mitmesuguseid poliitilisi organisatsioone, mille kaudu äsjailmunud metsaline oma seitsme peaga pärast lohete tegutseb, kes loovutas talle „oma väe ja oma aujärje ja suure võimu“ (ptk 13:2). Kommentaari arvu 7 kohta vaata ptk 1:11.

kümme sarve – Ühed näevad nendes kümnes sarves lohe kümmet sarve (vt ptk 12:3 komm), teised arvavad neid kuuluvat rahvastele, kelle kaudu metsaline oma tahet ja võimu üles näitab (vt ptk 12.3 komm).

(817)

ehissidet – Kr k *diadēmata*, 'kuninglikud kroonid' (vt ptk 12:3 komm). Sarvede peal olevad ehissidemed kinnitavad mõtet, et sarved kujutavad poliitilist võimu.

pilkenimesid – Kr k *blasphēmia* – 'sõim', 'laim', kui see on suunatud inimeste vastu ning jamalavallatu kõne, suunatud Jumala vastu. Viimane mõte on siin kahtlemata domineeriv. Peade peal olevad pilkenimed esitavad kahtlemata metsalise poolt Jumalale omistatud teotavaid nimesid (vt Tn 7:25 komm).

2. pantri ... karu ... lõukoera – See on kahtlemata viide Tn 7. peatüki sümbolile. Esimene Taanieli poolt nähtud loom oli lõukoera sarnane, teine karu ja kolmas pantri sarnane. Johannese poolt nähtud metsaline meenutas väliselt aga kõiki kolme. See tähendab kahtlemata, et Ilmutusraamatus metsalisena kujutatud võim omas nii Babüloonia, Pärsia kui ka Kreeka kuningriigi iseloomustavaid tunnuseid. Mõned on märkinud, et Johannes viitab neile võimudele nende ilmumisele vastupidises järjekorras ajaloos, nagu vaataks ta tagasi oma päevilt.

lohe – Vt ptk 12:3 komm.

andis temale oma väe – Ehkki lohe kujutab kõigepealt saatanat, esitab ta sümbolise ka Rooma Impeeriumi (vt ptk 12:3 komm). Rooma Impeeriumi edukas võim, kellele lohe „oma väe ja oma aujärje ja suure võimu“ andis, on kindlalt paavstlik Room. „Poliitilise Rooma varemeist tõusis suur vaimulik võim Rooma Kiriku „hiigel-kujus““ (A.C.Flick, *The Rise of the Mediaeval Church* (1900), lk 1250). Kõik see leiab kinnitust järgnevates salmides esitatud üksikasjalike kirjelduste kaudu.

Kogu selle tegevuse taga oli saatan, kes püüab hävitada kogudust. Kui ta nägi, et kõik tema jõupingutused, hävitada tagakiusamise läbi Kristuse järelkäijaid, luhtusid, muutis ta oma taktikat ja püüdis kogudust Kristusest eemale meelitada arvukate religioossete võltsingute abil. Selle asemel, et tegutseda otseselt paganluse kaudu, viis lohe nüüd oma plaane läbi nn kristliku organisatsiooni eesriide varjus, lootes seeläbi maskeerida oma isikut.

aujärje- Kr k *thronos*, 'troon'. Paavstid tõusid tseesarite troonile. Paavstliku süsteemi pealinnaks oli sama linn, mille Rooma impeerium õitsenguaastail oma valdusse oli võtnud.

suure võimu – Paavstlus kasutas oma võimu niihästi poliitilistes kui ka religioossetes küsimustes. Ta valitses ka inimeste südametunnistuse üle.

3. ühe tema peadest – Vt salm 1 komm.

haavatud – Kr k *sphazō*, 'tapma'. Ptk 5:6 on see sõna tõlgitud „tapma“. Seda fraasi võib tõlkida ka „surnuks lööma“. Adventistid usuvad, et see ettekuulutus tõdenes traagiliselt 1798.a, mil Berthier, Prantsuse armeede ülemjuhataja, Rooma sisenes ja oma poliitilist võimu paavstluse üle seega deklareeris, et viis paavsti vangi Prantsusmaale, kus ta ka peagi suri (vt Tn 7:25 komm; vt GC 439).

Ent ülalmainitu tähistab ainuüksi sündmuste pika seeria haripunkti. Paavsti võimu allamäge minek algas juba palju aastaid enne seda (vt lisamärkuist Tn 7. komm). Protestantliku reformatsiooni algus oli üheks suurimaks sündmuseks pikas reas.

surmahaav – Kr k *plēgē*, 'hoop', 'lөөk', samuti ka löögist tekkinud haav. Selles tekstis on tarvitusele võetud see viimane tähendus. Surma põhjustanud „surmahaav“ võis tekkinud olla kas löögist või haavamisest.

paranes -Paavstluse järk-järguline taaselumine toimus Prantsuse revolutsioonile järgeval aastatel. 1870. aastal sai paavstlus uue tagasilanguse osaliseks, mil temalt paavstlik valitsus ära võeti. Tähelepanuväärne sündmus toimus aga 1929. aastal, mil Lateraani kirikukogu paavsti ajutise võimu taastas, andes talle Rooma linna territooriumil, umbes 108,7 aakri suurusel maa-alal paikneva Vatikani linna üle võimu. Ent prohvet nägi ette tema võimu palju suuremat taastumist. Ta (818)

nägi, et haav paranes täielikult, nagu kreekakeelne tõlge mõista annab, ja et „kõik, kes maa peal elavad“, kummardavad metsalist, välja arvatud mõned vähesed ustavad (salm 8; vrd GC 579). See on ikka veel tulevikus. Ehkki paavstlust mõningad grupid austasid, ei osutanud suurem enamus tema vastu lugupidamist. Kuid ka selles peab toimuma muutus. Üheteistkümnendas salmis kirjeldatud metsaline „teeb, et maa ja need, kes seal peal elavad, kummardavad esimest metsalist, kelle surmahaav oli paranenud“ (salm 12).

ilmamaa imetles – ehk „kogu maailm oli üllatunud“. Et paavsti võim veel võiks taas elustuda, oli seni peetud uskumatuks asjaks.

4. kummardasid lohet – Metsalise kummardamine on tegelikult lohe kummardamine, sest metsaline on vaid lohe nähtav esindaja, kes lohe tegevusprogrammi ellu viib. Paavstluse taaselumist iseloomustab periood, mil spiritism eriliselt aktiviseerus. Peites end spiritismi eesriide varju, tegutseb saatan „igasuguse ülekohtu pettuses“ (2Ts 2:10). Rooma katoliku kiriku, spiritismi ja langenud protestantluse kaudu püüab saatan maailma end kummardama panna. Tal on selles edu. Ainult vaid ustav ülejääk keeldub teda kummardamast (Ilm 12:17; 13:8).

võimu – Kr k *exousia*, 'meelevald'. Vt salm 2 komm.

kummardasid metsalist – Vaata ülal esinevaid sõnu „kummardasid lohet“.

kes on sarnane – Arvatavasti paroodia sarnastele väljenditele Jumala kohta (vt 2Ms 15:11; Ps 35:10; 113:5).

suudab sõdida – On ilmne, et vastuseis metsalise nõudmistele tähendab sõda. See tähendab, et ta valitseb vägivald abil ja et vastuseismine temale on tühine. Lõpuks saavutab Kristus koos taevaste väehulkadega võidu tema üle ja metsaline visatakse „elusalt tulejärve, mis põleb väävliga“ (vrd ptk 129:20).

5. suurustamise ... sõnu – Paavstluse hooplevate sõnade kohta vaata Tn 7:25 komm. Selgesti võib aru saada, et Ilm 13:5-7 sümboliseerib metsalisena kujutatud võim on seesama, keda tn 7. peatükis esitatakse neljanda metsalise väikese sarve kaudu. Märkime siin mõningaid paralleele: 1) Ilm 13. peatükis kirjeldatud metsalisel oli „suu rääkida suurustamise ja jumalapilke sõnu“ (salm 5); Tn 7. peatüki väikesel sarvel oli samuti „suu, mis suurustas“ (salm 8). 2) metsalisele „anti meelevald tegutseda nelikümmend kaks kuud“ (Ilm 13:5; vt ptk 12:6 komm); sarvele anti võim „ajaks,

aegadeks ja pooleks ajaks“ (vt Tn 7:25 komm). 3) metsalisele „anti võimus pidada sõda pühadega ja nad ära võita“ (Ilm 13:7); sarv „sõdis pühadega ja võitis nad“ (Tn 7:21).

jumalapilke – Vt salm 1 komm; vrd salm 6, kus neid jumalapilke sõnu on üksikasjalikumalt kirjeldatud.

meelevald – Kr k *exousia*, 'meelevald'.

tegutseda – Kr k *poicō*, 'tegema', 'teostama', 'sooritama'.

nelikümmend ja kaks kuud – Vt ptk 12:6 komm; vrd ptk 11.2 komm.

6. pilgata tema nime – Kasutab jultunult jumalikke tiitleid. Vaata näiteks Tn 7:25 komm.

Tema telki – See on tema teine pilkeobjekt. See võim on endale lubanud istuda Tema templis maa peal ja sel viisil eemale tõmmata inimeste tähelepanu taevaselt pühamult, „tõeliselt telgilt“, kus Jeesus Ülempreestrina teenib (Hb 8:1,2). Kuid see võim püüab pühamuteenistusele halba varju heita (vt Tn 8.11 komm; vrd salm 12, 13). Kristuse ohvri taevase teenistuse väärtust on vähendatud ja katoliku kiriku armulaua-jumalateenistust maa peal on seatud selle asemele.

kes taevas elavad – Paavstliku võimu kolmandaks pilkeobjektiks on taevariigi elanikud. Tõenäoliselt viidatakse siin Jumaluse kolmele isikule, kes käivad läbi inimkonnaga teenistuse kaudu nende kasuks. Osaliselt tõdenes see siis, kui katoliku kirik ütles enesel õiguse olevat patte andeks anda ja kui ta Maarjale omistas võimed ja väärtused, mis kuuluvad ainuüksi Kristusele. Sel viisil pöörati inimeste meeled Jeesuse taevaselt Vahemehe ametilt maapealsele pihitoolile.

Paavstlus on väitnud, et tal on võim ka Jumala inglite üle. „Tõepoolest, Rooma paavsti majesteetlikkus ja võim ei ulata ainuüksi taevaste ja maiste asjade ning nende alamate piirkondade üle, vaid isegi ka inglite üle, kellest ta ise on suurem“ (tõlgitud Lucius Ferraris'le raamatust Papa II, *Prompta Bibliotheca*, kd VI, lk 27; vt Tn 7:25 komm).

(819)

7. sõda pühadega – Need sõnad meenutavad väga Tn 7:21 esinevaid sõnu: „seesama sarv sõdis pühadega ja võitis nad“. Selle ettekuulutuse tõdenemist vaata Tn 7.25 komm.

meelevald – Kr k *exousia*, 'meelevald'.

iga suguharu – Siin viidatakse paavstluse mõjupiirkonnale arvatavasti pimedal keskajal, tema kõige suuremal õitsenguperioodil, mil ta peaaegu vastupandamatu võimuga valitses Euroopat (vt lisamärkust Tn 7 komm), eriti on siin mõeldud aega tulevikus, kui paavstivõim täielikult taas elustub (vt Ilm 13:3; 17:8 komm).

8. teda hakkavad kummardama kõik – St ajal, mil paavstlus taas elustub (vt salm 3 komm). Seda viisi, kuidas selline universaalne jumaldamine saavutatakse, kirjeldatakse salmides 11-18. Vrd 6T 14.

maailma algusest – See fraas võib ühenduses olla ka sõnaga „kirjutatud“ või „tapetud“. Mõlemaid ideid toetatakse Piiblis. Vaadet, et nimed on üles kirjutatud maailma algusest, kinnitab ptk 17:8 ja avardavad järgmised sõnad: „...päriige kuningriik, mis teile on valmistatud maailma asutamisest!“ (Mt 25:34) ja „...ta meid on valinud tema sees enne maailma rajamist“ (Ef 1:4 komm). Teisest küljest, mõte, et Tall oli tapetud maailma algusest, on lähedalt seotud Peetruse väitega, „... kui veatuma ja laitmatu Talle..., kes küll oli ette määratud enne maailma rajamist“ (1Pt 1:19,20). Kuna otsus selle kohta, et Kristus sureb süüdlasliku soo eest, võeti vastu enne selle maailma loomist ja kinnitati inimese pattu langemisel (vt PP 63, 64), siis võib selles mõttes pidada Teda tapetuks juba maailma algusest.

tapetud Talle – Vt ptk 5:6 komm.

Eluraamatusse – Vt Fl 4:3 komm.

9. kõrv, siis ta kuulgu – Vt ptk 2:7 komm.

10. viib vangi – Tekstilised tõendid soovivad (vrd 7BC 10) sõna „viib“ välja jätmist. Ilma selleta kõlaks see lause järgmiselt: „kui keegi on määratud (või „määratud minema“) vangi...“ See mõte näib sarnasena Jer 15:2 väljendatud mõttele: „Kes surma, see surma...“

Nagu võib lugeda KJV-st ja mis leiab ka mõningast tekstilist kinnitust, on siin esitatud mõte, et need, kes Jumala tagakiusatud lapsi jälitavad ja pagendusse ning surma saadavad, saavad ise sama saatuse osalisteks. Selle osalist täitumist näeme paavsti vangistuses ja asumisele saatmises 1798. aastal (vt Tn 7:25 komm; vt lisamärkust Tn 7. peatüki kohta).

Mõned kommentaatorid näevad 10. salmis hoiatust kristlastele mitte kasutada jõudu antikristliku võimu vastu seismisel.

mõõgaga – Olles kasutanud mõõka saab metsaline viimaks ise hukka jumaliku õigluse mõõga läbi. Võrdle Päästja sõnu: „...kõik, kes mõõga tõmbavad, saavad mõõga läbi hukka“ (Mt 26:52).

kannatlikkus – Kr k *hupomonē*, 'püsivus', 'meelekindlus', 'püsiv talumisvõime'. Kreekakeelne sõna *hupomonē* tuleneb sõnast *hupo*, 'all' ja sõnast *monē*, 'jääma'. Kreekakeelne sõna vihjab rohkem kui passiivsele alistumisele; see näitab aktiivset talumisvõimet (vt Rm 5:3 komm). Võitluse kestel metsalisega pidasid pühad kindlalt vastu.

usk – Kr k *pistis*, 'usaldus', 'usk', 'ustavus'. Sõnade „usaldus“, „usk“ kohta vt ptk 14:12 komm. Sõna „ustavus“ kohta aga Hbr 11:1 komm; vrd Hab 2:4 komm. Niihästi aktiivi tähendus „usk“ kui ka passiivi tähendus „usaldus“ sobivad mõlemad kontekstiga, ehkki paralleelkirjakoht Ilm 14:12 näib nõudvat esimest (vt komm selle kohta).

11. teist metsalist – St teine lisaks eespool mainitule (salm 1). Kreekakeelne tekst annab mõista, et see on sarnane esimesele metsalisele. Seda kinnitavad nende mõlema iseloomustavad tunnused. See metsaline tegutseb tihedas koostöös esimesega.

tõusvat – Kr k *anabainō*, 'tõusma', 'esile kerkima'. Mt 13:7 on sõna *anabainō* kasutatud kasvavate taimede kohta. Selle sõna kreekakeelne vorm kutsub tähelepanu pöörama üleskerkimise protsessile. Prohvet näeb seda jätkuva tegevusena.

maa seest – Esimene metsaline tõusis merest (vt salm 1 komm). Tn 7. peatükis kirjeldatud neli metsalist tõusid samuti merest (salm 3). Kuna „meri“ rahvaid ja rahvahõime kujutab

(820)

(vt Ilm 13:1; 17:1,2,8 komm), siis „maa“ võib põhjendatult esitada hõredasti asustatud piirkonda. Selliselt kujutatud rahvas ei võinud seepärast esile kerkida sõja, vallutuste ja okupatsiooni kaudu, vaid ta kasvab suureks maa-alal, kus varem oli vähe elanikke.

Adventkommentaatorid näevad teises metsalises Ameerika Ühendriikide sümbolit. See võim on täielikus kooskõlas prohvetikuulutuses mainitud üksikasjadega. Kui 1798. aastal esimene metsaline vangi läks (vt ptk 13:10 komm), kasvasid Ameerika Ühendriigid väljapaistvuselt ja jõult. Kerkis esile rahvas, mitte vanas Maailmas selle kohutavalt suure rahvamassiga, vaid Uues Maailmas, selle suhteliselt hõreda rahvastikuga (vt GC 439-441).

oli – Otseses tõlkes „oli olnud“.

kaks sarve -Need võivad esitada kaht Ameerika valitsusele nii iseloomulikke joont – kodaniku- ja religioosset vabadust, sest mõlemaid tagab Ühendriikide konstitutsioon. Kodanikuvabadus leidis väljenduse vabariiklikus valitsusvormis ja religioosne – protestantismis.

tallele – Nooruslikkuse ja rahuliku plaanitsemise sümbol. Teisi rahvaid esitatakse metselajatena nende sõjaka hoiaku pärast. See talle sarvedega metsaline võib väga hästi osutada rahvale, kellel tema ajaloo algusest saadik ei ole olnud sellist taotlust. Tema peamine suund on olnud elada rahu, tegelda oma asjadega ning anda pelgupaika rõhutuile paljudest rahvustest.

rääkis – Otseses tõlkes „oli (alati) rääkinud“, st see oli tema harjumus rääkida nagu lohe. Tekstilised tõendid kinnitavad (vrd 7BC 10), et siin peaks olema sõna „räägib“. See ajavorm leiab kinnitust ka järgmistes salmides, mis kirjeldavad metsalise tegevust kogu selle perioodi kestel, mil ta räägib kui lohe. Jutustus tema vägitegudest on esitatud dramaatilises oleviku ajavormis.

nagu lohe – Metsalise välimuse ja tegude vahel on silmnähtav vasturääkivus. Välimuselt on ta vagur ja näiliselt süütu, kuid tegelikult tagakiusav ja julm, nagu näitavad salmid 12-18. Rakendades seda prohvetikuulutust Ühendriikide kohta, peab maimina, et selle tõdenemine on alles tulevikus. Kuid tänapäeval peavad Ühendriigid veel kinni vabaduse põhimõtetest, mida garanteerib konstitutsioon. Viis, kuidas toimub muudatus poliitikas, on kirjeldatud käesolevas prohvetikuulutuses. Muudatus toimub seoses lõpukriisiga, mis vahetult eelneb ajale, mil „maailma valitsus on saanud meie Issanda ja tema Kristuse omaks“ (Ilm 11:15; vrd Ps 2:2; Tn 2:44; 7:14-27).

12. võimuga – Kr k *exousia*, 'autoriteet'. See salm avardab lause „rääkides nagu lohe“ mõtet (salm 11). See tõdeneb tulevikus (vt salm 11 komm). Oma võimu õitsengu perioodil kasutas esimene metsaline, paavstlus (vt salm 2 komm), laialdaselt oma võimu niihästi religioossetes kui ka poliitilistes asjades (vt Tn 7:8 komm). Kuna teine metsaline kasutab esimese metsalise **kogu** võimu, tungib ta religioosesse maailma ja püüab valitseda religioosset jumalateenistust. Kui Ühendriigid selle sammu astuvad, siis tähendab see täielikku muudatust tema tänapäeva poliitikas, mis garanteerib elanikele tõelise usuvabaduse. Sellist sammu siin ennustataksegi (vt 5T 451).

Selline muudatus poliitikas toimub kahtlemata pahaaimamata. On tehtud korduvaid katseid, et üha rangemaid seadusi välja anda pühapäeva kui jumalateenistuse päeva pühitsemiseks. Loodetakse, et kui osavõtjate arv kirikus suureneb, paraneb ka ühiskonna moraalne pale. Ent, ükskõik, kui süütuna see ka näiks, on igasugune püüe reguleerida religioosseid küsimusi seaduslikul teel, juba religioosse vabaduse fundamentaalsete aluste rikkumine. See prohvetikuulutus ennustab, et pühapäeva kui paavstluse sünnitise maksmapanek (vt Tn 7:25 komm) sunnitakse ühel päeval seadusega peale esialgu rahatrahvi, hiljem surmanuhtluse ähvardusel (vt Ilm 13:12-18).

tema ees – St tema juuresolekul. Esimene metsaline, kes oli surmavalt haavatud, on taas ellu ärganud ja tegutseb veelgi aktiivsemalt maailma asjades. Teine metsaline on tema abiline ja agent.

teeb, et maa – St maa elanikud. Siin kirjeldatud liikumisel on rohkem kui rahvuslik tähendus; see võtab rahvusvahelise ulatuse (vrd GC 562, 579; TM 37; 6T 18, 19; 352, 395; 7T 141).

(821)

kummardavad – Prohvetikuulutus viitab siin mõnede religioossete abinõude seadusjõusse astumisele, milledest kinnipidamist võiks vaadelda kui jumalateenistust. Jumalateenistusest osavõtja tunnustab sellise teguviisiga esimese metsalise autoriteeti religioossetes asjades. Vihje seaduse vastuvõtmise kohta leiame ptk 14:9-12. Need salmid eraldavad pühi neist, kes kummardavad metsalist ja tema kuju ning märgivad, et üheks pühade iseloomustavaks jooneks on Jumala käsusõnade pidamine (salm 12). Vastavalt Taanieli raamatu prohvetikuulutusele pidi see metsalisena kujutatud võim püüdma „muuta aegu ja seadusi“ (ptk 7:25). Ajalukku on üles

kirjutatud kõige jultunum tegu muuta jumalikku käsku, pannes pühapäeva Issanda hingamispäeva asemele (vt Tn 7:25 komm). Siin näeme dekreeidi erilist rakendamist, mis nõuab pühapäeva pidamist. Sellise dekreeidi pealesurumine on aktiks, mis nõuab, et inimesed austaksid paavsti korraldusi. Sel viisil saavutatakse eesmärk, et inimesed hakkavad „kummardama“ „esimest metsalist“. Nad hindavad seda korraldust kõrgemalt kui Jumala oma, ja seda just jumalateenistuse päeva suhtes. Vaata lisamaterjali Ilm 13:16,17. Vt GC 442-450; 6T 352.

Päeva pühitsemise küsimus, muidugi, on vaid üks iseloomustavatest joontest universaalsest truudusest „metsalisele“, mis lõppude lõpuks saavutatakse (vt salm 8 komm). Seda, mida siin ennustatakse, on üldine liikumine saatana juhtimise all, kes püüab kindlustada enesele maa elanike truudust. Ta saavutab edu mitmesuguste religioossete elementide ühendamise teel, kindlustades inimeste truuduse uutele organisatsioonidele, mis on vana järgi kujundatud (vt salm 14 komm). Tema on see, kes töötab „metsalise“ kaudu. See on tema, tõeline anti-kristus, kes esitleb end Jumalana. (vt 2Ts 2:9,10; vrd GC 593; TM 62; 6T 14: 9T 230).

13. tunnustähti – Kr k *sēmeia* (vt ptk 12:1 komm). See ilmutab tegevust, mille läbi kurjuse vürst maa elanike truuduse kindlustab. Need tunnustähed petavad inimesi uskuma, nagu hingaks uuel organisatsioonil sellel kujul (vt ptk 13:14 komm) Jumala õnnistus.

nõnda et – See viimane lause 13. salmis selgitab esimest. Tunnustähtede hulgas, mida ta teeb, on eriti silmatorkav üks, mis äratav inimeste tähelepanu. Tule taevast alla toomine võib olla püüe võltsida Karmeli mäel tehtud imetegu (1Kn 18:17-39). Nagu vana-aja imetegu tunnustust andis tõelisest Jumala väest, nii püüab metsaline näidata, et Jumal toetab tema programmi. Seitsmenda päeva adventistid usuvad, et need imeteod sünnivad spiritismi vahendusel (vt GC 588). Saatana väites end olevat Jumala, püüab oma väidet toetada vaieldamatute imetegude abil (vt 2Ts 2:9,10; 9T 16).

14. eksitab – Jeesuse hoiatus, et tõuseb „valekristusi ja valeprohveteid“, kes „teevad suuri tunnustähti ja imesid, et eksitada, kui võimalik, ka äravalituid“ (Mt 24:24). Paulus teatas, et antikristus tegutseb viimseil päevil „igasuguses valeväes ja valetunnustähtedega ja valeimetegudega ja igasuguse ülekohtu pettuses“ (2Ts 2:9,10). Valmistudes Harmagedooniks, lähevad „kuradite tunnustähti tegevad vaimud“ „välja kõige ilmamaa kuningate juurde neid koguma sõtta“ (Ilm 16:14). Üldiselt ei usu tänapäeva maailm imetegusid. Mida teatud grupp imetegudeks peab, peavad skeptikud trikkideks või lihtsalt pettuseks. Teadus ei tunnusta midagi üleloomulikku. Saatana on väga rahul, et ta on sellise üldise imetegude mitteuskumise saavutanud. See on kooskõlas tema plaanidega petta inimesi. Salmides 13 ja 14 (ptk 13) öeldakse, et tuleb aeg, mil ta kasutab oma üleloomulikku väge erilisel viisil selleks, et petta. „Siin ei ole ainuüksi pettusi ette kuulutatud“ (GC 553). Inimesed, suutmata saatana poolt tehtud imetegusid seletada, omistavad neid Jumalale. Kogu maailm on saatana kütkeis. Vt 9T 16; GC 589, 624; EW 88.

kuju – Kr k *eikōn*, 'kuju'. 2Kr 4:4 ja Kl 1:15 räägib Kristus Jumala kujust (*eikōn*), Päästmisplaani eesmärk on ümber kujundada inimest Kristuse kuju (*eikōn*) sarnaseks. *Eikōn* viitab algkujule ja on paljudes punktides sarnane selle algtüübile.

Esimese metsalise kuju on tõenäoliselt organisatsioon, kes tegutseb paljuski samade põhimõtete järgi nagu metsalise oma. Üheks printsibiiks, mille kaudu esimene metsaline tegutses, oli ilmalike relvade kasutamine religioossete institutsioonide toetamiseks. Imiteerides teist metsalist tõrjutakse

tagasi vabaduse põhimõtted. Kogudus mõjutab Ühendriike, et see sunniks peale tema dogmasid. Riik ja kirik ühinevad ning tulemuseks on religioosse vabaduse piiramine ja teisitimõtleva vähemuse jälitamine. Vrd IIm 13:12; vt GC 443-448.

mõõga haav – Vt salm 3 komm.

15. vaim – Kr k *pneuma*, 'vaim', 'tuul', 'hingetõmme'. Johannese poolt nägemuses nähtud sümbolne kuju elustus teise metsalise imettegeva jõu abil. Uus organisatsioon hakkab tegutsema ja sarnaselt oma eelkäijale, ähvardab hävinguga neid, kes keelduvad nõustumast tema ettekirjutustega.

räägiks – Esimene asi, mida see äsjamoodustatud kuju tegema hakkab, on - „rääkida“ kahtlemata oma seaduste ja jõusse astumise seaduste läbi.

teeks – Rääkides ametlikult oma seaduste kaudu, viib kuju need järgnevalt ka ellu. Kuna need on religioossed seadused, siis käivad nad risti vastu paljude südametunnistuse häälele. Nende ellurakendamisel tarvitatakse aga vägivalda.

ära tapetakse – See on olnud nii läbi ajastute. Seadusandlusele religioossetes küsimustes on alati järgnenud tagakiusamine. Nii oli see keskajal ja kindel on, et valdeslaste ja teiste massilist tapmist, mida tsiviilvõimude poolt teostati, õhutas kirik, mis eksisteerib veel tänapäevalgi. Püüdes muuta kõik maa elanikud kuulekaiks esimesele metsalisele (vt salm 8 komm), annab teine metsaline välja dekreedid, mis ähvardab surmaga igaüht, kes jääb ustavaks Jumalale (vt GC 615; PK 605, 606).

16. teeb, et kõik – Need seadused käivad kõikide inimeste kohta. On selge, et ainult ustav ülejääk keeldub neile kuuletumast (vt salm 8; vrd ptk 12:17).

märgi – Kr k *charagma*, 'jäljend', 'pitser', 'märk'. Ilmselt on see truuduse märk metsalisele, mõni eriline iseloomu joon, mis näitab, et see, kes selle märgi vastu on võtnud, kummardab esimest metsalist, kelle surmahaav oli paranenud (salm 8). Adventkommentaatorid mõistavad, et see märk ei ole otseselt sisepõletatud märk, vaid on märk truudusest, mis näitab, et selle kandja on ustav võimule, mida esitatakse metsalise näol. Võitluse keskpunktiks sel ajal on Jumala käsk ja nimelt neljas käsk (vt ptk 14:12 komm). Siit järeldub, et pühapäeva pidamine ongi see märk, kuid ainult sel ajal, mil metsalise võim on taastatud ja pühapäeva pidamine on saanud nõustumise küsimuseks seadusega. Adventistid on veendunud selles, et üheaegselt kolmanda ingli kuulutusega hoiatatakse ka selle märgi vastuvõtmise eest (ptk 14:9-11). See kuulutus, mis paisub valjuks hüüdeks (ptk 18:1-4), selgitab inimestele, mida kujutab endast selle seaduse väljaandmine. Kui antakse välja pühapäeva seadus ja inimesed, mõistes hästi, et see on otseses vastuolus Jumala käsuga, alistuvad metsalise korraldusele, siis näitavad nad seeläbi, et nad on ustavad selle võimule ja võtavad vastu metsalise märgi.

parema käe peale ... otsaesisele – See märk käe peal või otsaesisel näitab, et mitte ainult tööd tehes (oma kätega), vaid ka töökspidamise kaudu võib inimene selle märgi vastu võtta. See fraas võib samuti osutada kahele inimeste klassile – neile, kes nõustuvad metsalise korraldusega, lähtudes ainuüksi kasulikkuse seisukohast, ja teistele, kes nõustuvad sellega oma isikliku veendumuse järgi.

17. osta ega müüa – See karm määrus antakse välja püüdluses kindlustada nõustumist kuju ettekirjutustega. Kuid kõik see ei anna soovitud tulemusi (vt ptk 14:1,12 komm). Kahtlematult järgneb sellele korraldusele surmadekret (vt ptk 13:15 komm).

märk – Vt salm 16 komm.

nimi – St märk, mida Johannes oma nägemuses nägi, oli metsalise nimi. Seda väidet kinnitab võrdlus: Jumala pitser pühade otsmikel (ptk 7:2) oli nimi, mida Johannes hiljem väljendab

(823)

sõnadega: „kelledele oli otsaesistele kirjutatud tema Isa nimi“ (ptk 14:1). Vrd ptk 14:11 komm. Jumal mõistab hukka igasuguse järeleandmise dekreedile (ptk 14:9-11).

tema nime arv – Vt salm 18 komm.

18. siin on tarkus – Vrd fraasi „süü kuulub mõistus, millel tarkus“ (ptk 17:9). Siin nimetatud tarkus on kahtlemata sama, millele Paulus viitab Ef 1:17. Ainult jumalikul valgusel võivad inimesed mõista Jumala Sõna saladusi (vt 1Kr 2:14 komm).

arvaku ära – Need, kes soovivad teada saada salapärase arvu tähendust, võivad seda saada.

metsalise arv – Tuleb mainida, et metsaline on salmide 1-10 kaudu täpselt määratletud (vt salm 1-10 komm). See number on ülaltoodule kinnituseks.

Juba kristluse varajastest päevadest saadik on arvu 666 üle palju vaieldud. Üks varajasemaist, kes sellest kirjutas, oli Irenaeus (umbes 130-202 m.a.j). Ta pidas metsalist antikristuseks ja uskus, et kui selle nime täpne numbriline väärtus kokku arvutada, siis annab see arvu 666. Ta vihjas nimele „Teitan“, nimele, mida mõnikord jumalikuks peeti ja see tundus talle väga tõenäolisena. Vähem tõenäolisena näis talle nimi „Lateinos“, mis oli viimane neljast Taanieli poolt nähtud kuningriigist. Samal ajal hoiatas ta, et „kindlam ja vähem riskantsem oleks prohvetikuulutuse täitumist oodata, kui oletada ja otsida mõnd muud nime, mida võiks teiste hulgast esile tuua, kuna paljud nimed võivad välja anda numbri 666 (*Against Heresies* v.30.3; ANF, kd 1, lk 559).

Irenaeuse päevist alates on arvu 666 peetud ajaloo poliitilistele tegelastele kuuluvaks. Ent tuleks märkida, kuna metsaline on juba kindlaks määratud, siis number, milline tähendus sel ka ei oleks, peaks ühenduses olema siiski selle võimuga, vastasel juhul poleks inglil mingit põhjust olnud 18. salmis sisalduva teadaande andmiseks Johannesele selles küsimuses prohvetikuulutuses.

Tõlgendus, mis leidis üldist kasutamist Reformatsioonile järgneval perioodil, oli, et arv 666 tuleneb ühest Rooma paavsti tiitlist *Vicarius Filii Dei*, mis tähendab Jumala Poja asemik. Kui me sellest nimest tulenevad numbrilised väärtused kokku arvutame, saame kogusummaks 666:

V	5
I	1
C	100
A	-
R	-
I	1
V(U=V)5	
S	-
F	-
I	1
L	50
I	1
I	1
D	500
E	-
I	1

kokku 666

See tõlgendus oli rajatud paavsti kui antikristuse kindlaksmääramisele, mis oli reformatsiooni-aegseks vaatepunktiks. Põhiliseks selle seletuse esitajaks oli Andreas Helwig (umbes 1572-1643; vt

L.E.Froom *The Prophetic Faith of Our Fathers*, kd 2, lk 605-608). Selles tõlgenduses on paljugi tema päevist omaks võetud. Kuna see kommentaar samastab metsalist paavstlusega, on see vaade samuti vastu võetud kui parim seni esitatuist. Siiski väidetakse, et sellel krüptogrammil võib olla ka rohkem tähendusi kui siin esitatu.

Mis puutub tiitlisse *Vicarius Filii Dei*, siis avaldame katoliku kiriku žurnalis *Our Sunday Visitor* 18.apr 1915. a äratoodud vastuse küsimusele „Mida kujutavad tähed paavsti kroonis ja mida need tähendavad?“ järgnevalt: „Tähed, mis on kirjutatud paavsti kroonile, moodustavad järgmised sõnad:

(824)

VICARIUS FILII DEI, mis ladina keelest tõlgituna tähendavad: „Jumala Poja asemik“. Katoliiklased arvavad, et kirikul, mis on nähtav ühiskond, peab olema ka nähtav pea“ (lk 3). 15.nov 1914.a väljaanne, tunnustades, et ladina numbrid annavad tõepoolest kogusummaks arvu 666, väidab, et ka paljud teised nimed võivad kokku anda selle sama arvu. 3.aug 1941.a väljaande 7. lk on esile tõstetud jälle see küsimus ja vastatakse, et see tiitel ei ole kirjutatud paavsti tiaarale. Tiaaral, tõendatakse, ei ole mingisugust sellist pealkirja (lk 7). Katoliiklik Entsüklopeedia teeb vahet mitra ja tiaara vahel, kirjeldades, et tiaara on mitteliturgiline ornament, kuna mitrat kantakse seevastu liturgilistel talitustel. Kuid sellel, kas sõnad *Vicarius Filii Dei* asuvad tiaaral või mitral, pole tegelikult mingit tähtsust. Kuna see tiitel siiski teatavasti kuulub paavstile, vastab see täielikult käesolevale prohvetikuulutusele.

inimeste arv – Metsaline esitab inimorganisatsiooni.

kuussada kuuskümmend kuus – Mõned tekstilised tõendid räägivad versiooni 616 kasuks (vrd 7BC 10). Sellegipoolest on arv 666 ümberlõkkamatult tõestatud.

Ellen G. Whyte'i kommentaarid

- 2 GC 54, 445, 578; SR 331
- 2,3 GC 439
- 3 GC 579; 6T 14
- 5-7 GC 54, 439; SR 331
- 8 AA 229; GC 579; PP 63
- 10,11 GC 439
- 11 GC 440; TM 117; 5T 452; 9T 229
- 11, 12 GC 441, 442, 578
- 11-17 DA 122
- 13 EW 59, 87; GC 612
- 13,14 GC 553; SR 395
- 14 GC 441, 443, 445, 578; 5T 698
- 15-17 EW 36, 67, 282; GC 635; LS 117; PK 605; 1T 204, 354; 4T 251; 5T 213, 450, 473
- 16 GC 604; PK 189; 9T 16
- 16,17 GC 445, 450, 579; SR 382; 5T 81, 216, 525; 6T 17, 130; 8T 117; 9T 232
- 17 5T 152

(825)

14. PEATÜKK

1. Tall – Määrav artikkel viitab kahtlemata Tallele, keda on mainitud (vt komm seal). Artikli kasutamise kohta, mis viitab eelmisele prohvetikuulutusele vt Tn 7:13 komm ja vrd Ilm 1:13 komm.

Siioni mäel – Vt Ps 48:3 komm; Ilm 14:1-5 ja 13:11-18 on omavahel seotud. 144.000 on siin näidatud Tallega koos Siioni mäel, mis näitab nende võitu metsalise ja tema kuju üle. Varem oli Johannes neid näinud karmi katsumust üle elamas: ta oli näinud nende boikoteerimist ja nende surma mõistmist. Kuid nende kõige pimedamal tunnil said nad päästetud ja on nüüd koos Tallega, kaitstud igavesti Maa konfliktidest.

144.000 – Selle grupi kohta vaata ptk 7:4 komm.

Tema Isa nimi – Tekstilised tõendid kinnitavad (vrd 7BC 10) versiooni „tema nimi ja tema Isa nimi“. Ilm 7:3 on 144.000 kohta öeldud, et „nende otsaesised“ on pitseeritud. Järelikult on tihe seos pitseri ja jumaliku nime vahel. Tõenäoliselt sisaldab pitseri, mida Johannes nägemuses nägi, Isa ja Poja nime. Vana-aja pitserites oli nimi isiku autentsuse kindlaksmääramiseks. Näiteks vaata pitserite pealkirjade ptk 7:2 komm... 144.000 kohta rakendatult kujutab nimi:

- 1) omandiõigust – 144.000 kuuluvad Jumalale;
- 2) iseloomu – peegeldavad täielikult Jeesuse kuju.

Võrdle ptk 13:17 komm, kus metsalise märk ja metsalise nimi on omavahel tihedalt seotud.

otsaesistele – Võrdle pitserimärgiga otsaesisel (vt ptk 13:16 komm).

2. ja ma kuulsin häält – Mõned arvavad, et kandlemängijad ja lauljad ei ole 144.000, vaid inglid. Kuid nende laulu sõnumit on ainult 144.000 suutelised mõistma. Ükskõik kuidas, kuid ptk 15:2,3 on 144.000 selgelt kujutatud omavat kandleid ja laulvat, nii et mõningad usuvad, et ptk 14:2 on samuti 144.000 kohta.

hulga vete kohisemist – Vt ptk 1:15.

suure müristamise hääl – Müristamine on siin nagu ka mujal seotud jumaliku isikuga (vt lb 37:4; Ilm 4:5; 6:1).

kandlelööjate hääl – Heli, mida Johannes kuulis, oli sarnane kandle häälele. Võib-olla ta ei näinud tegelikku instrumenti, millel mängiti, sellest on tingitud tema ettevaatlik määratlus. Arutlust vanaaegsest kandlest vaata 3BC 34-36.

3. laulsid – Otseses tõlkes „laulavad“. Tekst on antud kujukamas oleviku ajavormis (vrd ptk 13:11 komm).

aujärg – Aujärke on varem tutvustatud (ptk 4:2).

(826)

nende nelja olendi – Vt ptk 4:6 komm.

vanemate – Vt Ilm 4:4.

ükski ei võinud õppida – Niisugust isiklikku laadi kogemust mõistavad hinnata ainult need, kes ise selle on läbi elanud. Neile on see laul kallis ja otsekui nende kogemuste kokkuvõtte, mis tuli neil läbi elada konfliktis headuse ja kurjuse vahel lõpuajal.

ära ostetud – Kr k *agorazō*, 'ostma', 'omandama'. Seda sõna on tõlgitud ka Ilm 3:18 ja 18:11 „ostma“. Võrdle fraasidega „Jumalale ostnud“ (ptk 5:9), „inimeste seast ära ostetud“ (ptk 14:4). Vrd Rm 3:24; 1Kr 6:20 komm).

4. rüvetatud – Kr k *molunō*, 'rüvetama', 'määrima', näiteks südametunnistust (1Kr 8:7) või riideid (Ilm 3:4). Siin kindlasti viide lubamatu vahekorra rüvetusele (vt allpool märksõna „neitsilikud“).

Kreekakeelse verbi ajavorm võib olla tähendusrikas. See viitab erilise tegevuse olemusele või ajaperioodile, siin kahtlemata ajale, millal liituvad religioossed jõud, sümbolsest kujutatud „naisena“ (vt allpool märksõna „naistega“), kes avaldavad pühadele survet, et nad lahti ütleksid oma ustavusest Jumalale ja Tema käskudele ja ühineksid nende organisatsiooniga (vt ptk 16:14; 17:2,6 komm). Igasugune järeleandmine oleks rüvetuse tegu. Nüüd seisavad ustavad pühad võidukalt Siioni mäel.

naistega – Pühakirjas on naist sageli kasutatud koguduse kujutamiseks: süütu naine kujutab tõelist kogudust ja langenud naine usust ärataganenud kirikut (vt ptk 12:1 komm). Ptk 17:1-5 (vt komm selle kohta) Rooma kirik ja mitmesugused teised langenud kirikud, kes talle järgivad, on kujutatud rüveda naise ja tema tütaradena. Kahtlemata need on need kirikud, millele prohvet siin viitab (vt eespool märksõna „rüvetatud“).

neitsilikud – Kr k *parthenoi*, termin, mida kasutatakse mõlemate, nii meeste kui ka naiste kohta, siin meeste kohta. Nii kreeka keelest kui sümbollikast on arusaadav, et need „neitsid“ ei ole rüvetanud end „naistega“. Kuna terve lõik on sümbolne, siis otsene neitsilikkus, kas meeste või naiste kohta, ei ole küsimuse all olev asi. Kui see nõnda oleks, oleks see lõige vastuolus teiste Pühakirja kohtadega, mis abielu ja abielusuhteid heaks kiidavad ja soovivad (vt 1Kr 7:1-5 komm). Pühasid on siin nimetatud neitsilikeks sellepärast, et nad on end hoidnud eemale Baabülonist (vt Ilm 18:4 komm). Nad on keeldunud igast ühendusest Baabüloni ja tema tütardega sel ajal kui need olid saatana käsilased tema viimastes jõupingutustes pühasid hävitada (vt ptk 13:15 komm). Nad ei ole rüvetatud sellest ühendusest saatana poolt juhitud religioosete jõududega, kuigi nad võisid varem olla kuulunud ühte neist kirikutest, mis nüüd on ühinenud.

Talle järgivad – See näib viitama 144.000 mõnd erilist eesõigust, mille üksikasjad ei ole ilmutatud.

ära ostetud – Vt salm 3 komm.

esianniks – Kr k *aparchē*, 'uudsevilja' tuletatud verbist *aparchomai*, '(ohverdamist) alustama', 'uudsevilja ohverdama'. Vana Iisrael ohverdas uudsevilja Jumalale niihästi isiklikes (5Ms 26:1-11) kui ka rahvuslikes ohvriandides. Ohvriand uudseviljast oli Jumala headuse tunnustamiseks, kes annab lõikuse. Rahvuslikel ohvritel oli alati sümbolne tähendus (vt 1Kr 15:20 komm). „Esiannid“ 144.000 kohta rakendatult võib olla mõistetud kahte viisi:

1) Nagu esimene and või tagatis suurest lõikusest. 144.000 on need, kes on võitjad suures võitluses metasalise ja tema kuju üle (vt ptk 14:1 komm). Sellest võitlusest on nad pääsenud ja on nüüd kaitstult Jumala trooni ees. „Nad, üles tõstetud maa peal elavate seast, on arvatud esianniks Jumalale ja ka Tallele“ (GC 649).

2) Lihtsalt tähenduses „and“ või „ohvriand“. LXX-s *aparchē* on paljud sageli tõlkinud heebrea *terumah* – 'annetus', 'ohvriand'. 2Ms 25:2,3 *terumah* on tarvitatud Iisraeli laste tõstelõivu kohta pühamu ehitamisel. Sageli *terumah* kirjeldab „tõstelõivu“ (vt 4Ms 5:9, kus LXX on *aparchē*).

(827)

Muistsed pealiskirjad näitavad, et *aparchē* oli tavaliselt tarvitatud „annetuse“ kohta jumalannale ilma mingisugust aega mainimata. Kus *aparche* on tõlgitud *terumah*, seal pole samuti aega mainitud.

Sellepärast võib siis 144.000 vaadelda kui „esiande“ kas osana suurest lõikusest või ka lihtsalt kui andi või ohvriandi Jumalale.

5. ei ole leitud – Kr k vorm verbist tähendab, et kindel aja punkt on vaatluse all. Uurimine tõendab, et sel ajal on 144.000 veatud. See ei tähenda, et nad mitte kunagi ei patustanud, vaid seda, et Jumala armu läbi on nad võitnud kõik iseloomuvead.

kavalust – Kr k *dolos*, 'valelikkus', 'teravmeelsus', 'pettus', 'salakavalus'. Tekstilised tõendid eelistavad (vrd 7BC 10) sõna *pseudos*, 'valskus', 'pettus'. Evangeelium Jeesusest Kristusest muudab patuse, eksiva inimese selleks, kelles ei ole silmakirjalikkust, teesklust, pettust ega pattu.

on veatud – Kr k *amōmos*, 'veatu', 'laitmatu' (vt Ef 1:4 komm; vrd COL 69; TM 506).

6. ma nägin – Algab uus vaatepilt, ehkki salmides 1-5 esitatud nägemuse sündmused järgnevad kronoloogiliselt selles nägemuses kujutatud sündmustele.

... teist... - Kr k *allos*, teist sama liiki. Tähtsad tekstilised tõendid osutavad selle sõna vahelejätmisele (vrd 7BC 10). Juba on mainitud paljusid ingleid (ptk 1:1,20; 5:2; 7:1 jne), nii ei ole hädavajalik nimetada „teine“.

ingel – See on sümboolne vaatepilt. Ingel kujutab Jumala pühasid kuulutamas igavest evangeeliumi; eriti selles salmis mainitud jooni, ajal, mil „kohtutund on tulnud“ (salm 7). Muidugi ka see on õige, et inglid aitavad otseselt inimesi evangeeliumi kuulutamise ülesandes, kuid see ei ole siin peamine mõte.

kesk taeva kohal – Ilm 8:13 oli samuti nähtud inglit lendavat keset taevast. Lennu mastaap osutab ingli töö ja kuulutuse ülemaailmsele olemusele. Töö kasvab ja areneb seni, kuni seda on näinud ja kuulnud kogu inimkond.

igavene – Kr k *aiōnios* (vt Mt 25:41 komm). Pühakiri mujal räägib „au“ evangeeliumist (2Kr 44:4; 1Tm 1:11), kuid ainult siin on sõna „igavene“ tarvitatud ühenduses Jumala armu evangeeliumiga. Inimese päästmiseks on ainult üks evangeelium. See jätkub niikaua, kuni saab inimesi päästa.

evangeelium – Kr k *euaggelion* (vt Mrk 1:1 komm).

kuulutada – Kr k *euaggelizō*, 'häid sõnumeid kuulutama', verb tuletatud sõnast *euaggelion* (vt ülal). Võrdle *euaggelizō* tarvitamist Rm 1:15; 10:15.

elavad maa peal – Nagu osutavad järgmised fraasid, on siin ülemaailmne evangeeliumikuulutus vaatluse all.

kõigile ... rahvastele – Selles ja järgnevas väljendis on rõhutatud selle sõnumi ülemaailmset olemust.

suguharudele – või „hõimudele“.

7. suure häälega – Mõlemad, nii esimene kui ka kolmanda ingli kuulutused on antud „suure häälega“ (salm 9). „Suur hääle“ viitab, et kuulutus saab olema avalikult teatatud, nii et kõik võivad kuulda. Ka see rõhutab kuulutuse tähtsust.

kartke – Kr k *phobeō*, 'kartma', 'aukartust tundma'. *Phobeō* on tarvitatud siin mitte Jumala ees hirmu tundmise kohta, vaid Tema juurde aukartuse ja aupaklikkusega tulemise kohta. See tähendab absoluutset lojaalsust Jumalale ja täielikku alistumist Tema tahtele (vrd 5Ms 4:10).

Jumal – Jumala kartuse kuulutus on eriti õigeaegne selle ingli kuulutuses kujutatud ajavahemikus, kus inimestel on jumalakartuse asemel materialism ja lõbu ning paljud teised oma väljamõeldised.

austust – Kr k *doxa* (vt Rm 3:23 komm). Siin *doxa* arvatavasti tähendab „au“, „kiitus“, „austus“. Vrd Ps 115:1; Jes 42:12; 2Pt 3:18; Juuda 25.

kohtu – Kr k *krisis*, 'kohtumõistmise akt', erinev sõnast *krima*, 'kohtu poolt määratud karistus' (vt ptk 17:1 komm). Seitsmenda päeva adventistide seisukoht on, et siin kõne all olev kohus algas 1844 ja seda oli sümboolselt kujutanud maise pühamu puhastamine. Et siin esitatud kohus ei ole täidesaatev, nagu Kristuse teisel tulemisel, kui kõik saavad oma tasu, see on näha sellest, et kolme ingli kuulutus (Ilm 14:6-12) eelneb Kristuse teisele tulemisele (salm 14). Pealegi kohtukuulutusega

käib kaasas üleskutse ja hoiatus avaldades, et päästmise päev ei ole möödas. Inimesed võivad veelgi pöörduda Jumala poole ja pääseda Tema tulevases vihast. Ajalooliselt, William Milleri ja tema kaaslaste kuulutus perioodil 1831 – 1844 2300 päeva lõppemise suhtes 1844. aastal võib olla arvestatud esimese ingli kuulutuse alguse tähiseks (vrd F.D.Nichol *The Midnight Cry*, lk 284). Kuid see kuulutus on olnud sellest ajast peale alati kehtiv ja jätkub nii kaua, kuni armuuks inimeste päästmiseks on avatud.

-tund – või „aeg“, mitte otsene tund. Võrdle siin tarvitatud „tundi“ Joh 4:21, 23; 5:25, 28; Ilm 14:15. Nii mõistetuna viitab tema kohtutund üldisele ajale, mil kohus toimub ja mitte täpsele kohtu

(828)

alguse momendile. Nõnda on võimalik öelda, et esimese ingli kuulutust kuulutati enne 1844.aastat, kui kohus ei olnud veel oma tööd alustanud (vt eespool märksõna „kohtu-“).

kummardage – Kr k *proskuneō*, 'austust avaldama', 'kummardama'. Jumala kummardamine on erinev metsalise (ptk 13:8,12) ja tema kuju kummardamisest (salm 15). Peagi tulevas kriisis maailma asukad peavad tegema oma valiku, nagu tegid seda vanal ajal kolm heebrea silmapaistvat isikut, valides, kas tõelise Jumala kummardamise või ebajumalakummardamise (Tn 3). Esimese ingli kuulutus on määratud valmistama inimesi, et nad teeksid õige valiku ja jääksid kindlalt seisma kriisi ajal.

Teinud taeva ja maa – Universumi Looja on tõeline ja ainus kummardamise objekt. Ei inimene ega ingel ole kummardamist väärt. See on ainult Jumala eesõigus. Loomine on üks tõelise Jumala erilisi võimeid, kontrastiks valejumalustele (Jer 10:11,12). Üleskutse Jumala kui Looja kummardamisele on tulnud eriti õigeaegselt esimese ingli kuulutuse ajal, sest algas evolutsiooniteooria kiire levik. Pealegi, taeva ja maa Looja Jumala kummardamise kutse annab mõista, et on sünnis loomistöö eest tuua ülistust Loojale – hingamispäeva Issandale (2Ms 20:8-11 komm). Kui hingamispäeva oleks alal hoitud nii nagu Jumal seda kavatses, oleks olnud see suureks kaitseks uskmatus ja evolutsiooni vastu (vt Ap 14:15; PP 336). Hingamispäev on eriliseks küsimuse all olevaks punktiks tulevases kriisis (vt Ilm 13:16 komm).

8. järgnes – Kr k *akoloutheō*, 'saatma', ('kaasnema'), 'järgima' (vt Mt 19:27,28; Mrk 1:18, kus sõna annab mõtte, saata isiklikult Jeesust). Selles salmis on esitatud mõlemat mõtet. Teatud ajal teine ingel järgnes esimesele, kuid see on samuti õige, et esimese ingli kuulutus kestis edasi, kui temaga liitus teine ingel. Selles mõttes, et teise ingli kuulutus kaasneb esimesele.

ütles – Esimese ja kolmanda ingli kuulutus anti teada „valju häälega“ (salm 7, 9). Kuulutus langenud Baabüloni suhtes antakse ka hiljem teada „valju häälega“ (vt ptk 18:1,2 komm).

Baabülön – lidne Baabüloni linn oli Johannese päevil suurel määral maha jäetud ja varemetes (vt Ap 3:16 komm), võib seda kõige enam mõista ajaloolise võrdkujuna VT ajal (vt 7BC 867-869; Jes 47:1; Jer 25:12; 50:1; Hes 26:13; Ilm 16:12, 16 komm; lisamärkus ptk 18 komm kohta). Väljendus „salaasi, suur Baabülön“ ptk 17:5 v.t märgib eriliselt nime sümboolsust (vt Rm 11:25; Ilm 1:20; 17:5 komm; vrd ptk 16:12 komm).

(829)

Babüloonia nimi Bab-ilu (Baabel või Baabülön) tähendab „Jumala värav“, kuid halvustavalt ühendasid heebrealased selle sõnaga *balal*, mis nende keeles tähendab „segi ajama“ (1Ms 11:9 komm). Baabüloni valitsejad kahtlemata nimetasid oma linna jumalate väravaks selles mõttes, et nad pidasid seda kohaks, kus jumalad käivad läbi inimestega, et korraldada maiseid toimetusi (vt Juuda 9, 35; Ruti 4:1; 1Kn 22:10; Jer 22:3). Nõnda siis näib, et nimi peegeldas Babüloonia kuningate

väidet, et nad olid jumaliku käsu järgi volitatud maailma valitsema (vt 2BC 157; PP 119; vt 1Ms 11:4 komm).

Baabülön oli asutatud Nimrodi poolt (vt 1Ms 10:10; 11:1-9 komm). Juba alguses oli linn uskmatuse sümbol tõelise Jumala ja Tema tahte trotsimise suhtes (vt 1Ms 11:4-9 komm) ning tema torn oli usust ärataganemise mälestus, vastuhakkamise kants. Prohvet Jesaja nimetab Lutsiferi Baabülöni nähtamatuks kuningaks (vt Jes 14:4,12-14 komm). Õigupoolest ilmneb, et saatan kavatseb teha Baabülöni keskuseks ja vahendiks oma plaanis kindlustada kontroll inimsoo üle, just nõnda nagu Jumal kavatses töötada Jeruusalemma läbi (vt 4BC 26-30). Nõnda siis läbi kogu VT aegade kujutavad kaks linna kurjuse ja headuse jõudude tööd maailmas. Baabülöni asutajad ihaldasid Jumalast täiesti sõltumatut valitsust ja kui Ta poleks astunud vahele, oleksid nad lõpptulemusena saavutanud edu, eemaldades maailmast õigluse (PP 123; vrd Tn 4:17 komm). Selle põhjuse pärast Jumal vaatas, et on vaja hävitada torn ja ajada laiali selle ehitajad (vt 1Ms 11:7,8 komm). Ajutisele õitsengu perioodile järgnes rohkem kui tuhandeaastane languse ja teistele rahvastele alluvuse periood (vt 1BC 136, 137; 2BC 92; vt Jes 13:1; Tn 2:37 komm).

Kui Nebukadnetsar II taastas Baabülöni, sai sellest üks muistse maailma imesid (vt lisamärkust Tn 4 komm kohta). Tema plaan teha tast ülemaailmne ja igavene kuningriik (vt Tn 3:1; 4:30 komm) läks korda sel määral, et uue Babüloonia maailmariigi hiilgus ja võim ta eelkäijaid ületas (vt 2BC 92-94; vt Ptk 2:37, 38; 4:30 komm). Siiski ka see sai kõrgiks ja julmaks Jumala rahva rõhujaks ja ähvardas nurja ajada Tema kavatsuse nende kui rahva heaks (vt Ed 176). Dramaatiliste sündmustega alandas Jumal Nebukadnetsarit ja kindlustas alistuvuse Tema tahtele (vt 4BC 751, 752). Kuid tema järglased keeldusid alandama ennast Jumala ette (vt Tn 5:18-22) ja lõpptulemuseks kuningriik oli kaalutud taevastel kaaludel ja leitud kerge olevat ning jumaliku Jälgija käskkiri tühistas selle olemasolu (vt Tn 5:26-28 komm). Teatud ajaks sai Baabülön Pärsia impeeriumi pealinnaks, kuni see Artaxerxese poolt hävitati (vrd 3BC 459, 460). Sajandite möödudes linn kaotas järk-järgult ikka enam ja enam oma sära ja tähtsust ja viimaks, I sajandi lõpu poole samahästi kui lakkas eksisteerimast (vt Jes 13:19; Ilm 18:21 komm).

Vana Baabülöni languse ajast saadik otsis saatan üht maailma suurriiki teise järel, et maailma kontrollida ja ta tõenäoliselt oleks juba ammu edu saavutanud, kui ei oleks olnud alalist jumalikkude vahelesekumist (vt Tn 2:39-43 komm). Pole mingit kahtlust, et kõige julgem ja usnagi edukas katse on tehtud paavstluse läbi, eriti keskaja vältel (vt 4BC 837; Vt Tn 7:25 komm). Kuid Jumal astus vahele, et vältida edu, mis ähvardas Tema eesmärgi teostumist (vt Ilm 12:5,8.16) ja tegi nii, et rahvad ei olnud suutelised ühte hoidma (vt Tn 2:43 komm). Kurjusele on omased sisemised tülid. Siiski saab lõpuajal saatanal olema luba saavutada lühikest näilist edu (vt Ilm 16:13, 14, 16; 17:12-14 komm).

Ilmselt juba I saj lõpuks m.a.j viitasid kristlased Rooma linnale ja impeeriumile saladusliku Baabülöni nimega (vt 1Pt 5:13 komm). Sel ajal oli suurepärase Baabülöni linn juba peaaegu kui mitte täiesti, rusudes, elaniketa ja nõnda elavalt kirjeldavaks illustratsiooniks sümbolset Baabülöni ähvardavast saatusest. Juudid kannatasid nagu ei kunagi enne Rooma halastamatu käe all (vt 5BC 69-80; 6BC 87), nii nagu nad olid ükskord kannatanud Baabülöni all ja kristlased kogesid samuti

(830)

tema poolt perioodilist tagakiusamist (vt 6BC 61, 83, 84, 87). Juutide ja samuti kristlaste seas muutus Baabülön seega kohaks ja tabavaks terminiks Rooma impeeriumi kohta.

Varaste kristlaste ajal nimetati Rooma linna ja impeeriumi sümbolset Baabülöniks, seda on näha nii juudi kui ka kristlaste kirjanduses. Näiteks, Sibylline'i Õpetussõnade viies raamat, juudi pseudoepigraafiline teos, dateeritud peale 125.a m.a.j (vt 5BC 89), annab ennustuse Rooma

saatusest, mis on lähedalt paralleelne Ilmutusraamatu saladusliku Baabülioni saatusega. Nimetades Roomat „õelaks linnaks“, kes armastab „maagiat“, mõnuleb „abelurikkumises“, kel on „verejanuline süda ning jumalatu meel“ ning näidates, et „paljud ustavad pühad heebrealased on hukkunud tema pärast, ennustab kirjutaja tema hilisemat hukku: „Lese põlves pead sa istuma oma kuningate kõrval... Kuid sina ütled, ma olen ainulaadne ja mitte keegi ei too mulle hävingut. Kuid nüüd Jumal... hävitab sinu ja kõik, mis sul on“ (salmid 37-74; R.H.Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, 2.kd, lk 400; vrd Ilm 18:5-8). Teises Paruki pseudoepigraafilises teoses esimesest või teisest sajandist m.a.j on Baabülioni nime tarvitatud Rooma kohta samal viisil nagu Ilmutusraamatus (ptk 11:1; Charles, samas lk 486). Samalaadselt ütleb üks juudi autor Midrash Rabbah'is Ülemlaulu 1:6 kohta: „Nemad hüüdsid Rooma paika Baabülöniks“ (Soncino väljaanne, lk 60). Tertullianus, kes elas teise sajandi lõpu poole, väidab eriti, et Apokalüpsises Baabülön viitab Rooma impeeriumi pealinnale (Marcioni vastu 3:13; „Vastus juutidele“ 9; Vt samuti Irenaeus „Valeõpetuste vastu“ Rooma 5:26.1). Varakristliku ajastu kristlike juutide hulgas oli Edom teine sümboolne nimetus Rooma jaoks (vt Midrash Rabbah, Ülemlaulu 1:6 komm, lk 60; samuti Talmud, *Makkoth*, 12.a, Soncino väljaanne lk 80).

Tegelikku ja sümboolset Baabülön on kaua tuntud traditsioonilise vaenlasena Jumala tõe ja Jumala rahva vastu. Selliselt tarvitatult on selle linna nimi Ilmutusraamatus sümboolne kõikidele usust ärataganenud organisatsioonidele ja nende juhtkondadele alates vana-ajast kuni aegade lõpuni (vt ptk 17:5; 18:24 komm). Paljude VT väljavõtete võrdlemine, kus on käsitletud tegeliku Baabülön patte ja saatust, ja nende kõrvutamine Ilmutusraamatus kirjeldatud sümboolse Baabülöniga, näitab nime sümboolse kohaldamise sobivust (vt Jes 47:1; Jer 25:12; 50:1; Ilm 16:12-21; 17; 18 komm); lisamärkust ptk 18 komm kohta). Nende ja teiste tekstide tähelepanelik jälgimine näitab ka VT põhjaliku uurimise tähtsust tegeliku Baabülön kui ajaloolise tagapõhja suhtes, et mõista UT tekstide tähendust saladusliku Baabülön suhtes.

langenud, langenu on – Tekstilised tõendid võib esitada (vrd 7BC 10) teise „langenu“ vahelejätmiseks. Lõige näib kajana Jes 21:9-le, kus LXX-s tekstilised tõendid on jaotunud ühe või kahekordse „langenu on“ vahel. Heebrea keeles termin kordus. Kordamine annab kuulutuse rõhu. Baabülön on laiahaardeline termin, mida Johannes tarvitab kõikide religioosete rühmituste ja liikumiste kohta, mis on tõest ära langenu. See fakt nõuab, et vaatleksime seda „langemist“ kui kestvaid ja suurenevat.

See prohvetikuulutus Baabülön langemisest leiab oma teostumise protestantismi kõrvalepöördumises evangeeliumi puhtusest ja lihtsusest suures osas (vt Ilm 14:4 komm). Ajalooliselt oli sõnum esiteks kuulutatud millerismina tuntud adventliikumise poolt 1844. aasta suvel ja oli rakendatud kirikute kohta, mis heitsid kõrvale esimese ingli kuulutuse kohtuaja suhtes (vt salm 7 komm). Lõpule lähenedes omab kuulutus üha suuremat tähtsust ja teostub täielikult mitmesuguste religioosete elementide ühinemises saatana juhtimise all (vt ptk 13:12-14; 17:12-14 komm). Kuulutus ptk 18:2-4 teeb teatavaks Baabülön täieliku languse ja kutsub Jumala rahvast, kes on laiali pillutatud kõikidesse religioossetesse ühingutesse, mis on arvatud Baabülön hulka, eralduma neist.

suur linn – Omadussõna „suur“ on tarvitatud läbi kogu Ilmutusraamatu Baabülön kohta (vt ptk 16:19; 17:5, 18; 18:2, 10, 21).

(831)

hooruskiima – Sümbol seadusevastasest ühendusest kiriku ja maailma vahel või kiriku ja riigi vahel. Kirik peaks olema abielus oma Jumalaga, kuid kui ta otsib toetust riigilt, jätab ta maha oma seadusliku abikaasa. Oma uue ühendusega teostab ta vaimulikku hoorust. Võrdle Hes 16:15; Jk 4:4.

viha viinaga (v.t) – Kujund on tõenäoliselt laenatud Jer 25:15, kus Jeremijale on kästud „võta seesinane vihaviina karikas... ja jooda sellega kõiki rahvaid...“ Kuid viha ei ole mitte eesmärgiks, kui ta pakub viina kõikidele rahvastele. Ta väidab, et joomine tema viinast toob rahvastele rahu (vt Ilm 13:12 komm). Siiski joomine sellest toob inimestele Jumala viha.

Mõned uurijad arvavad, et sõna „viha“ (*thumos*) peaks siin olema tõlgitud „kirg“. Lõik võib olla tõlgitud: „ta on pannud kõik rahvad jooma oma kirgliku kõlvatuse viinast“ (vrd RSV).

Siiski mujal Ilmutusraamatus näib *thumos* omavat tähendust „viha“, „raev“ ja see tähendus peaks tõenäoliselt olema tarvitusele võetud samuti siin.

jootnud – Väärõpetuste ja Baabülioni poliitika heakskiitu kirjeldav võrdkuju. Fraas „jootnud kõiki rahvaid“ viitab sundimisele. Religioossed elemendid avaldavad riigile survet, et peale sundida oma korraldusi.

kõiki rahvaid – Siin on kirjeldatud usust ärataganemise ülemaailmset olemust. Jumala käskude asendamine inimeste käskudega ja pealesunnitud religioossete dekreetidega riigi poolt saab üldiseks (vt ptk 13:8 komm; vrd 6T 18, 19, 395; 7T 141).

9. kolmas ingel – Vrd salm 6, 8.

järgnes – Vaata salm 7, 8 komm.

kummardab – Kr k *proskuneō* (vt salm 7 komm).

metsalist – St ptk 13:1-10 kirjeldatud metsalist (vt komm selle kohta). Teine metsaline sunnib inimesi kummardama esimest metsalist (vt ptk 13:12 komm). Peaks olema märgitud, et see hoiatus saab oma lõpliku jõu ainult peale surmahaavast paranemist (vt ptk 13:3 komm) ja metsalise kuju püstitamist (vt salm 14 komm), millal metsalise märk muutub sõlmküsümuseks (vt salm 16 komm). Tänapäeval kuulutatuna on kolmanda ingli kuulutus hoiatuseks tuleviku asjaolude suhtes; selline hoiatus valgustab järk-järgult areneva võitluse suhtes ja aitab neil teha arukat valikut.

Ja tema kuju – Vt ptk 13:14 komm. Sidesõna „ja“ samastab metsalise kummardajad tema kuju kummardajatega. Järgnev sidesõna samastab selle kummardajad nendega, kes võtavad vastu metsalise märgi. Metsaline ja kuju on ühendatud nende taotlustes ja poliitikas ning nõudes, et inimesed võtaksid vastu metsalise märgi. Järelikult see, kes kummardab metsalist, kummardab samuti tema kuju ja on märgi kandja.

märgi – Vt ptk 13:16 komm.

10. viha viinast – See on viin, mis on viha. Inimene, kes joob Baabülioni hooruskiima viina (salm 8), joob Jumala viha viina. Hoiatus on selge ja arusaadav. Ühelgi ei tarvitse valesti mõista.

on valatud - Otseses tõlkes „segatud“. Otseses tõlkes loetakse seda lause osa „mis on segatud segamata“. Kui jook on valmistatud, on see veega segamata. Võrdkuju on tõenäoliselt võetud Ps 75:9, kus viin on silmanähtavalt segatud vürtsidega, suurendades sellega joovastavat jõudu.

peab vaevatama – Kr k *basanizō*, 'piinama', 'vaevama', 'rõhuma'. Võrdle *basanizō* kasutamist Mt 8:6, 29; 14:24 (tõlgitud „pillutama“); 2Pt 2:8. Seitse viimast nuhtlust valatakse metsalise ja tema kuju kummardajate peale (Ilm 16:2). Lisaks sellele need metsalise kummardajad tõusevad teises ülestõusmises ja võtavad vastu oma karistuse (ptk 20:5,11-15). See ei ole selge, kummale karistuse faasile siin viidatakse. Võib-olla mõlemale. Mõlemas on piin. Esimene lõpeb surmaga, kui Jeesus ilmub taevast (vt ptk 19:19-21 komm), teine igavese, teise surmaga (vt ptk 20:14 komm).

tules ja väävlis – Võrdkuju on tõenäoliselt võetud Jes 34:10 (vt komm seal). Võrdle 1Ms 19:24, kus tuld ja väävlit on nimetatud ühenduses Soodoma ja Gomorra hävitusega.

(832)

...ees – Mõlemad nuhtlused on õelate hävitus peale tuhandet aastat, toob rahu maailmale. Siiski viimasel juhul saab olema pühade leer maa peal. Kristus on koos oma rahvaga ja seal on kindlasti palju ingliseid.

11. ajastute ajastuteni („igavesti igaveseks ajaks“) - Kr k *eis aiōnas aiōnōn*, otseses tõlkes „ajastute ajastuteni“. Seda väljendit võib võrrelda fraasiga *eis ton aiōna*, otseses tõlkes „ajastuni“, tavaliselt tõlgitud „iaalgi“, „igavesti“ (vt Mt 21:19; Mrk 3:29; Lk 1:55 jne) või fraasiga *eis tous aiōnas*, otseses tõlkes „ajastuteni“ üldiselt samuti tõlgitud „igavesti“ (Lk 1:33; Rm 1:25; 11:36) või omadussõnaga *aiōnios*, otseses tõlkes „ajastuid kestev“, tavaliselt tõlgitud „igavene“ või „igavesti kestev“ (Mt 18:8; 19:16, 29; 25:41, 46 jne). Just nagu *aiōnios* (vt Mt 25:41 komm) väljendid *eis ton aiōna* ja *eis tous aiōnas* ei pea tingimata tähendama eksisteerimise lõpmatust. Kuid võidakse küsida: Kas ei tähenda need väljendid mõnikord alalist kestvust? Kui nii, kas ei tuleks liitväljendit *eis aiōnas aiōnōn* - „ajastute ajastuteni“ vaadelda kui rõhutatud väidet alalise kestvuse kohta.

See väljend esineb mujal nii: *eis tous aiōnas tōn aiōnōn*, otseses tõlkes „ajastute ajastuteni“ (ingl k tõlkes erinevus märksõnast artiklite kasutamises). Igal sellisel juhul on see väljend ühenduses Jumala või Kristusega ning seega väljendab lõputut eksisteerimist. Siiski pole see tähendus tuletatud väljendist endast, vaid sellest, millega see on ühendatud. Väljend ise tähendab mitmeid ajastuid.

Järgnevalt on antud üks võimalik seletus liitväljendi kasutamise kohta siin. Peamine küsimus on, et metsalise kummardajaid piinatakse tule ja väevli möllus. Inimese aeg sellises keskkonnas peaks olema väga lühikene, nii et kui oleks kasutatud *eis ton aiōna* - „ajastuni“, oleks võimalik järeldada, et karistus on silmapilkne. Liitväljend näitab, et piin kestab teatud aja kestel, kuidugi mitte lõpmatult, nii nagu on teistest kirjakohtadest ilmne, et õelate lõppsaatuseks on hävitamine (vt Mt 10:28; Il m 20:14).

Pilt igavesti ülestõusvast suitsust on kindlasti võetud Jes 34:10, kus on kirjeldatud Eedomi laastamist. Et vana-aja prohvet polnud näinud nägemuses igavest tuld, nähtub faktist, et pärast möllu, mille suhtes ta ütleb: „Igapesti tõuseb selle suits“, saab maa mahajäetuks, viljatuks, asustatud metsikutest loomadest (vt 10-15). See piltlik väljend räägib täielikust hävitusest. Vaata Mal 3:19 komm.

rahu – Kr k *anapausis*, 'seisak', 'kosutus'. Mõte on siin, et kogu karistuse kestel, mis jätkub seni, kuni järgneb surm, ei ole seal karistusest vabanemist.

päevad ega ööd – St päevaajal või ööajal. Päeva ajal tähtsust ei ole; piin on pidev.

kummardavad metsalist – Klassifikatsiooni on kahtlemata rõhutamiseks korratud (vrd salm 9). Kolmas ingel toob kuuldavale kõige kohutavama ähvarduse. Maa elanikud on vabanduseta, kui nad ei loobu asjadest, mille eest on siin hoiatatud. Nad peaksid rakendama iga jõupingutust selleks, et avastada metsalise, tema kuju ja märgi olemust, et tuttavaks saada tema pettuste ja poliitikaga.

12. pühade – Kr k *hagioi*, otseses tõlkes „pühad isikud“ (vt Rm 1:7 komm).

kannatlikkus – Kr k *hupomonē* (vt Rm 5:3 komm). Kontekst pöörab tähelepanu kohutavale võitlusele metsalise ja tema kujuga. Tehakse kõik jõupingutused, et sundida ülejäänuid ühinema teise metsalise poolt juhitud liikumisega, kaasa arvatud boikoti ja surmaga ähvardamine (Ilm 13:11-17). Samal ajal töötab saatan „igasuguse ülekohtu pettuses“ (2Ts 2:10; vrd Mt 24:24), püüdes näidata, et Jumala vägi on liikumises silmnähtav. Kõike seda talub ustav ülejääk kindlalt ja säilitab sealjuures oma meelega. Nende püsivus väärrib erilise kiituse.

peavad Jumala käske – See aruanne on eriti tähendusrikas selles kontekstis. Saatana vangina viidud eksitustesse, kummardab maailm metsalist ja tema kuju ning täidab tema korraldusi ja (833)

dekreete (vt ptk 13:8 komm). Pühad, teiselt poolt, keelduvad nõustumast tema nõudmistega. Nad peavad Jumala käske. Eriline punkt vaidluses on neljas käsk kümnest. Kristlaste hulgas nõustutakse üldiselt, et üheksa käsku on kohustuslikud, kuid juba kristliku ajastu esimestel sajanditel hakkasid inimesed kõrvaldama seitsmenda päeva hingamispäeva ja asendama seda nädala esimese päeva kui kummardamise päevaga (vt Tn 7:25 komm). Pühapäeva pidavad kristlased tänapäeval esitavad igasuguseid põhjusi, miks nad peavad nädala esimest päeva seitsmenda päeva asemel ja miks nad loevad endid vabadeks ignoreerima algupärase käsu nõudeid. Mõned väidavad, et kümme käsku on ära kaotatud koos kõikide VT seadustega. Teised esitavad vaate, et neljanda käsu ajaline osa on tseremoniaalne, kuid et käsk pidada ühte päeva seitsmest, on moraalne kohustus. Nendel vaadetel ei ole piibellikku alust. Rooma katoliku vaade on, et Rooma kirik, omades jumalikkude autoriteeti, määras pühitsetud päevaks nädala esimese päeva. Protestandid ei või vastu võtta seda arvamust sellepärast, et Piibel ja ainult Piibel üksi on nende usu juhis. Viimane kriis selles asjas tuleb siis, kui suur Baabülön sunnib riiki tegema pühapäeva pidamist tsiviilseaduseks ja nõuab kõigi lahkusulistest karistamist. See on Ilm 13:12-17 kirjelduse teema (vt komm seal, eriti salmide 12 ja 16 komm). Sellel pimedal tunnil Jumala lapsed klammerduvad Piibli külge ja keelduvad tooma austust ükskõik missugusele teisele autoriteedile peale Kristust. Paljude iseloomustavate joonte hulgas, mida oleks võinud mainida, juhiti prohvetit asetama rõhku kahele põhilisele asjale: Jumala käskude pidamisele ja Jeesuse usule.

Jeesuse usk – või „usk Jeesusesse“. Kreeka keelt võib mõista mõlemal viisil ehkki viimane tähendus on üldiselt eelistatum. Erinevust tähenduses kahe väljendi vahel ja usu tähtsust kristlikus kogemuses vt Rooma 3:22 komm. Jeesuse usk ja käskude pidamine kujutavad kahte tähtsat osa kristlaste elus. Jumala käsusõnad on Jumala iseloomu väljendus. Nad seavad üles jumaliku õigluse standardi inimese suhtes, kuid milleni inimene oma uuestisündimata olekus ei või jõuda. „Liha mõtteviis... ei alistu Jumala käsule ega võigi alistuda“ (Rm 8:7). Vaatamata oma parimatele püüetele saavutada Jumala austust, jääb inimene ikka ja jälle Jumala aust ilma (vt Rm 3:23 komm). Kuid Jeesus tuli, et võimaldada inimestes taastada endas jumalikkude kuju. Ta tuli inimestele näitama, missugune on Isa ja selles mõttes laiendas moraali käske. Tema väe läbi on inimesed tehtud võimelisteks täitma jumalikke nõudeid (vt Rm 8:3, 4 komm) ja nõnda peegeldama jumalikkude kuju.

Ülejäänute kogudus seega austab Jumala käske ja peab neid, mitte mingis vormilikus tähenduses, vaid ilmutades Jumala ja Kristuse iseloomu, kes elab tõelise uskliku südames (Gl 2:20).

13. häält – Häält ei ole määratletud, kuid kolmanda ingli hääl ilmselt eristatud (salmid 9-12).

kirjuta – Vaata ptk 1:11 komm.

õndsad on surnud – Siin on üks Ilmutusraamatu nn seitsmest õndsakskiitmisest (vrd Mt 5:3 komm). Teised on Ilm 1:3; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7, 14.

Issandas – Mitte surnutele üldiselt pole siin rõhutatud õndsust, vaid ainult nendele, kes surevad „Issandas“. Need on need, kes surid kindla usuga Jeesusesse (vrd 1Kr 15:18; 1Ts 4:16 komm).

nüüdsest peale – See kahtlemata viitab kolme ingli kuulutuse ajale, mis haarab endasse metsalise ja tema kuju poolt tagakiusamise perioodi, kui boikott on peale pandud ja surmaotsus välja kuulutatud (vt ptk 13:12-17 komm). Need, kes lähevad sel perioodil haudadesse, puhkavad lühikest aega; kuni ülekohus on möödunud. Siis on neil eesõigus tulla haudadest välja erilises ülestõusmises, mis eelneb üldisele õigete ülestõusmisele (vt Tn 12:2 komm).

Vaim – Vt ptk 1:4 komm.

vaevadest – Kr k *kopoi*, 'väsitav töö', 'väsimus', 'jõupingutus'. Võrdle sõna tarvitamist 2Kr 6:5; 11:23, 27; 1Ts 1:3. Surm on puhkus elu väsitavast tööst.

teod -Kr k *erga*, 'tegevus', üldine termin, vastandatud siin sõnale *kopoi* (vt ülal).

(834)

lähevad nendega – Siin on väljendit tõlgitud kahte viisi: 1) Kreeka keele lugemise alusel, otseses tõlkes „järgivad nendele“, st „saadavad neid“; mõned arvavad, et Johannes viitab siin elukoormate mahapanemisele ja tegevuse jätkamisele tulevases ilmas. Maine tegevus muidugi lakkab surma ja ülestõusmise vahel, sest sel ajal on teadvusetus ja tegevusetus (vt Ps 146:4; 2Kr 5:1-3 komm). Kuid taevas saab olema meeldiva tegevuse paik (vt Ed 301-309). 2) Teised tõlgendavad lauset „nende tööd järgivad neid“, viidates, et nii jääb inimesest hea mõju maha, kui ta sureb.

14. valge pilv – Salmides 14-20 on sümbolne nägemus Kristuse tulemisest. Selle teksti seletusel peab rakendama sümbolsete nägemuste tõlgendamise reegleid (vt Hes 1:10 komm). Pilvede tähenduse kohta seoses Kristuse tulemisega vaata Ap 1:9-11 komm; vrd Mt 24:30; Lk 21:27; Ilm 1:7. Kolme ingli kuulutuse olemus ja tõsiasi, et otsekohe sellele järgnevalt on kirjeldatud Kristuse tulekut, näitavad, et kolme ingli kuulutus on Jumala viimane hoiatuskuulutus maailmale (vrd ptk 18:1-4 komm).

Inimese Poja – Vaata ptk 1:13 komm.

pärg – Kr k *stephanos*, 'vanik', 'pärg', siin võidu pärg (vrd ptk 12:3 komm). Kuldpärga võib vastandada „okaskrooniga“ (Mt 27:29, *stephanos*).

terav sirp – Jeesust on kirjeldatud kui viljalõikajat lõikust koguma tulemas (salm 15, 16).

15. templist – Kr k *naos* (vt ptk 3:12 komm). Varasemas prohvetlikus nägemuses on templit kujutatud (vt ptk 11:1, 2, 19). Olgu märgitud, et Johannes sageli vihjab varasematele nägemustele. Taust jääb suurelt osalt samaks. Näiteks neli „olendit“, kujutatud ptk 4:6, ilmuvad korduvalt järgnevates nägemustes (vt ptk 7:11; 14:3; 15:7; 19:4).

teine ingel – St lisaks nendele kolmele, kes andsid hoiatuskuulutuse enne Kristuse teist tulekut (salmid 6, 8, 9).

lõikusaeg – Salmides 15-20 kirjeldatakse kõikide asjade lõpu suurt lõikust. Lõikus sisaldab kahte selgesti eristatavat sündmust. Ühte on kirjeldatud salmides 16, 17 ja teist salmides 18-20. Esimene esitab õigete kogumist, siin kujutatud valminud viljana, nii nagu näitab kreekakeelne sõna, mis on tõlgitud „valminud“. Teine viitab õelaid, kujutatud „täiesti küpsete“ viinamarja kobaratega.

on ... valminud – Kr k *xēraino*, 'kuivaks saama', 'närbuma', kasutatud valmiva teravilja kohta.

16. lõigati paljaks – See kirjeldab õigete kogumist (vrd Mt 13:30; Lk 3:17).

17. teine ingel – (vrd salm 15) – st lisaks nendele kolmele, kes andsid hoiatuskuulutuse enne Kristuse teist tulekut (salm 6, 8, 9).

templist – Vaata salm 15 komm.

sirp – Vrd salm 15.

18. altarist – Tõenäoliselt ptk 8:3, 5; 9:13 nimetatud altar.

võimus tule üle – Põhjus, miks mainitakse, et see ingel omab võimu tule üle, ei ole selge. Võib-olla tuli on kättemaksu sümbol. Võrdle fraasiga „vete inglit“ (ptk 16:5).

hüüdis – Vrd salm 15.

viinapuu tarjad – Pilt kahest lõikusest on laenatud vana-aja Palestiina põllumajanduslikust aastast, mis koosnes kahest peamisest lõikusest, teraviljalõikusest ja viinamarjalõikusest (vt 2BC 109, 110). Siin viinamarjalõikus kujutab õelate kogumist hävituseks.

19. Jumala kange viha – Siin on vihje võib-olla eriliselt seitsmele viimasele nuhtlusele (ptk 15:1).

surutõrde – Võrdkuju on sobiv koos veini värvuse esitamisega, mis sarnaneb verele. See on tõenäoliselt võetud Jes 63: 1-6 (vt komm seal).

20. sõtkuti – Vanal ajal sõtkuti surutõrt jalgadega (vt Jes 63:2, 3 komm).

väljaspool linna – Pilt on arvatavasti võetud VT prohvetikuulutustest, mis kirjeldavad Jumala vaenlaste hävitamist väljaspool Jeruusalemma (vt Joeli 4:12, 13 komm).

hobuste valjastest – Sümboolne kõnekujund viitab suurele ja täielikule õelate hävitamisele. Paralleelne võrdkuju on leida Eenoki apokrüüfilises raamatus: „Ja nendel päevadel ühes kohas isad (835)

koos oma poegade saavad olema maha löödud ja vennad, üks koos teisega, langevad surma, kuni nende verest voolavad jõed... Ja hobune kõnnib rinnust saadik patuste veres. Ja uputus saab olema sõjavankri kõrgune“ (ptk 100, 1-3; R.H.Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, 2.kd, lk 271).

vagu maad – Tuhat kuussada vagu maad on umbes 300 km (vt 5BC 50). Selle arvu kohta pole rahuldavat seletust (1600). Hieronymuse mõtte järgi on see vihje Palestiina pikkusele. See siiski on vaid mõttemõlgutus ja lisab vähe teksti mõistmisele. Peamine mõte on, et Jumala koguduse vaenlased saavad olema täielikult ja lõplikult hävitatud. Järelikult kogudus võib vaadata tulevikus täielikule vabastamisele kõikidest oma vaenlastest ja rõõmurikkale võidule Jumala kuningriigis.

Ellen G.White'i kommentaarid

1 AA 590; EW 15, 19, 31, 37, 40; LS 65, 117; PK 591; 1T 59, 69; 5T 475, 752

1-3 GC 648

2-5 AA 591; GC 649

3 GC 649

3-5 PK 591; 5T 476

4 COL 223; ML 362; TM 149, 422; 8T 331

4,5 EW 30

5 GC XI; GW 80; MB 69; PK 252; 1T 216, 705; 3T 266; 5T 482

6 COL 228; DA 633; GC 450, 453, 611; GW 470; MM 131, 330; 6T 434; 7T 51

6,7 COL 227; GC 311, 355; PK 299; 1T 53; 8T 26

6-10 7T 140; 8T 94

6-12 Ev 19, 20; GC 390; GW 470; 5T 455; 6T 17; 60, 133, 406; 8T 197

6-14 COL 79

7 EW 232, 233, 240; GC 352, 368, 369, 379, 424, 435, 438; PK 714; SR 356, 359

7,8 EW 241

7-10 PK 187

8 EW 237, 247, 273; GC 381, 388, 389, 390, 536, 603; LS 59; PK 715; PP 124; SR 364; MB 61;

1T 53

9 FE 113; SR 383; 1T 207

9,10 CS 51; EW 65; GC 438, 445, 604, 627; SR 381; 1T 223

9-11 GC 594; TM 132

9-12 CH 452; CT 548; CW 140; Ev 233; EW 75, 279; LS 96; TM 89; 1T 78, 337; 5T 383; 6T 31, 128, 229, 401; 8T 116, 118, 159; 9T 16

10 5T 212, 524

12 CM 122, 145; CW 30, 144; Ev 281, 581; EW 35, 254, 279; FE 479; GC 436, 445; LS 103; ML 73; MM 94, 98, 164; PK 300; RC 66; SR 381, 383, 401; TM 133, 219; 2T 450; 3T 446; 5T 206, 472, 501, 525; 6T 61, 144, 290, 202, 395, 434; 7T 150; 8T 41, 77, 153, 197; 9T 15, 61

12-19 6T 15

13 CH 375; MH 230; 5T 313

14 DA 633; EW 15, 35, 286; LS 65, 103; SR 410

14, 15 1T 60, 183

14-17 EW 31

15 GC 311

(836)

15. PEATÜKK

1. Teist – See on viide Ilm 12:1 nimetatud imetähele.

imetäht – Kr k sēmeion (vt ptk 12:1 komm).

suurt ja imelist – Viide selle kaugeleulatuvale mõjule.

seitse viimast nuhtlust – Otseses tõlkes „seitse nuhtlust, kõige viimased“. Neid nuhtlusi on kirjeldatud ptk 16. Need on viimased omalaadsed; ei tule enam selliseid nuhtlusi, olgugi et lõplik saatana ja patu hävitamine on alles tulevikus (ptk 20:11-15).

sai ... täieliseks – Kr k *teleō*, 'lõpetama', 'täide saatma', 'teostama', 'lõpule viima'.

Erilised karistused, mis on varuks hoitud metsalise ja tema kuju kummardajate jaoks (ptk 16:2), on kokku võetud seitsmes viimases nuhtluses (vt ptk 14:10 komm).

Jumala viha – Vt ptk 14:10 komm.

2. klaasmerd – Vt ptk 4:6 komm.

segatud tulega – Neljandas peatükis on klaasmerd võrreldud kristalliga (salm 6). Siin on tal tule värvus, kahtlemata Jumala aupaistuse tõttu.

olid võitnud – Need on inimesed, kes vastasid hoiatuskuulutusele ja võtsid vastu selle (nimetatud 14. peatükis). Need on päästetud vaeva ja kurjuse maailmast ja on nüüd kaitstult Jumala riigis. Võit oli saavutatud Talle vere läbi (ptk 12:11). Nemad olid ustavad Jumalale isegi siis, kui avaldati surmaotsus (vt ptk 13.15 komm). Nüüd seisavad nad kaitstult klaasmere ääres. Nende võit on täielik, võitlus on lõppenud. Nad võitsid ja laulavad nüüd taevases kuningriigis võidulaulu.

metsalise – Vt ptk 13:2 komm.

kuju – Vt ptk 13:14 komm.

märgi – Vt ptk 13:16 komm.

ta nime arvu – Vt ptk 13:18 komm.

Jumala kandle – Vt ptk 5:8; 14:18 komm.

Salmid 2-4 on kõrvalteema. Enne kirjeldust seitsmest viimasest kardetavast nuhtlusest, on prohvetile antud nägemus Jumala koguduse võidust kõigi tema vaenlaste üle. Pühased ei neelata ära üldisest viletsusest, vaid nad saavad päästetud.

3. Jumala sulase – Vrd Joosua 14.7, kus Mooset on nimetatud „tema (Issanda) sulaseks“.

Moosese laulu – See on kahtlemata viide Moosese laulule pärast Punase mere läbimist Iisraeli poolt (2Ms 15:1-21). See laul ülistas pääsemist „suure Baabüloni“ (Ilm 17:5) hirmuvalitsuse alt.

Talle – Pühade vabastamine oli Kristuse – Jumala Talle teene (vt ptk 17:14 komm) ja see on loomulik, et Teda jumaldatakse ja ülistatakse päästetute laulus.

suured ja imelised – Selles laulus on palju vihjeid VT fraseoloogiale. Jumala imeväärseid tegusid on ülistatud Ps 139:14; vrd Ps 111:2,4. Eriline tähelepanu näib siin olevat osutatud Jumala „tegudele“ seitsmes viimasest nuhtluses. Tunnuseid, mis kirjeldavad neid nuhtlusi on kujutatud „suurte ja imelistena“ (Ilm 15:1).

Issand Jumal kõikväeline – Vaata ptk 1:8 komm.

õiged ja tõelised – Vrd 5Ms 32:4 (LXX); Ps 145:17; Ilm 16:7; 19:2; GC 671.

4. kes ei peaks kartma sind – Vrd Jer 10:7. Esimese ingli kuulutus Ilm 14 oli „Kartke Jumalat ja andke Temale au.“ Pühad on seda nõuet tähele pannud ja nüüd kui nende usurännak on lõppenud, ühinevad nad selles imetlusväärse kiituses Jumala auks. Võrdle metsalise kummardajate hüüdeid:

(837)

„Kes on metsalise sarnane?“ (ptk 13:4).

austust sinu nimele – Vrd Ps 86:9

püha – Kr k *hosios* (vt Ap 2:27 komm; vrd 13:34 komm). See omadus esineb viites Jumalale LXX-s 5Ms 32:4. See on esimene kolmest põhjusest, miks inimesed peavad austama oma Loojat. Teised kaks on „sest kõik rahvad tulevad ja kummardavad sind“ ja „sinu kohtuotsused on saanud avalikuks“.

Su kohtuotsused – Siin kahtlemata eriti Jumala kohtuotsused metsalise ja tema kummardajate kohta.

5. tunnistustelgi – Seda nimetust kasutatakse ilmselt kõige pühama paiga kohta 4Ms 17:7 (vt komm seal). Ap 7.44 näib see viitavat kogu ehitusele (vrd 4Ms 9:15 komm). Siin on tõenäoliselt rakendatud viimast tähendust. Kõrbe pühamu oli kuju „tõelisest telgist, mille on ehitanud Jumal ja mitte inimene“ (Hbr 8:2).

tempel – Kr k *naos* (vt ptk 14:15 komm).

6. seitse inglit – vt salm 1.

lõuend – Tekstilisi tõendeid võib tsiteerida (7BC 10), tsiteerida, et lugeda „kivi“, mis siiski on ebaharilik ja ebatõenäoline. Valged riided on tüüpiliseks rõivastuseks taevastele olevustele (Mt 28:3; Lk 24:4; Ap 1:10; vrd Ap 10:30)

7. neljast olendist – Vt ptk 4:6-8.

kaussi – Kr k *phialai*, 'kaused', sellised, mis võib kasutada vedeliku keetmiseks, joomiseks või joomaohvri väljavalamiseks. LXX-s on kasutatud seda sõna „vaagna“ (2Ms 27:3) või ka „kausi“ tähenduses (4Ms 7:13).

8. sai täis suitsu – Vrd 2Ms 40:34, 35; Jes 6:4.

ükski – See tähendab kahtlemata, et eestkostmise aeg on lõppenud; mitte ükski ei või siseneda ja läheneda armuaujärjele. Ettevalmistuse aeg on möödas; nüüd on tulnud aeg Jumala segamata viha väljavalamiseks.

Ellen G.White'i kommentaarid

2 EW 16, 34, 286, 288; GC 648; LS 66; 1T 61; 5T 485; 9T 17

2,3 AA 589, 590; GC 450; MB 31; PP 289; 5T 752; GC 669, 671; ML 346; PP 79; SR 426; TM 432; 8T 44

3,4 DA 58; Ed 308; 7T 28

4 GC 670

8 EW 36; LS 117

(838)

16. PEATÜKK

1. Ma kuulsin – Vaata ptk 1:2, 10 komm.

suurt häält – Vrd ptk 1:10.

templis – Arvestades fakti, et seitset nuhtlust kandvad inglid olid juba lahkunud templist (ptk 15:6) ja et „ükski ei võinud sinna templisse sisse minna“ (vt salm 8 komm), näib see olevat Jumala enda hääl.

seitsmele inglile – Arvu „seitse“ mõistmiseks Ilmutusraamatus vt ptk 1:11 komm.

minge – Siiski ei määratle Johannes selle kohutava käsu andmise täpset momenti. Kaastekst tõendab, et see toimub varsti peale armuaja lõppu, kuid enne Kristuse tulekut (vrd ptk 15:8 komm). Ilmselt see ainulaadne hädade seeria, mida siin on ette kuulutatud (vt allpool „valage kausid välja“ komm), on siiski tulevikus.

Tõsiasi, et esimene nuhtlus valatakse välja inimeste peale, kes on vastu võtnud metsalise märgi ja kes kummardavad tema kuju (vt salm 2), on see, et nuhtlused toimuvad pärast kuju vastuvõtmist ja märgi kinnitamist (vt ptk 13:14-17 komm) ja samuti ka pärast kolmanda ingli kuulutust, mis hoiatab metsalise ja selle märgi suhtes (vt ptk 14:9-11 komm). Veel enam – fakt, et seitse viimast nuhtlust määravad jumaliku viha täiuse, mis on segamata armuga (ptk 14:10; 15:1; 16:1), näitab selgelt, et nende prooviaeg, kelledele need langevad, on lõppenud (vt ptk 22:11 komm). Tõsiasi, et viienda nuhtluse ajal inimesed ikka veel kannatavad esimese nuhtluse valusid (vt ptk 6:11, näitab selgelt, et nuhtlused valatakse välja üksteise järel ja seda võrdlemisi lühikese aja jooksul (vt salm 2 komm). See näitab ka, et kohus saladusliku Baabülioni üle, mis toimub seitsmenda nuhtluse jooksul (salm 19), eelneb kohtumõistmisele maa kuningate üle Kristuse ilmumisel (vt ptk 17:16; 18:11, 20; 19:2, 11-19; vrd ptk 6:15-17; 14:14).

valage ... kausid välja – Maa vaevamist viletsusega on kujundlikult esitatud seitsme kausi abil (vt ptk 15:7). Kindlasti on seitse viimast nuhtlust sarnased kümnele Egiptuse nuhtlusele (2Ms 5:1 – 12:30). Mõlemad tunnistavad Jumala kõrgemat autoriteeti ja väge. Mõlema tulemuseks oli inimeste kindel hukkumine, kes olid salanud Jumala ning Tema valitud rahva vabastamine olukorrast, mis

(839)

teisiti oleks olnud võimatu. Mõlemad näitavad Jumala õigust ja toovad au ning kuulsust Tema nimele.

Egiptuse kümme nuhtlust olid tegelikult kõik vaevarikkad; igaüks neist pidi näitama, kui petlikud nad olid ja kui tühine oli lootus valele religioonile (vt 2Ms 7:17; 12:12 komm; vrd PP 333, 758-760). Samuti viimased seitse nuhtlust on tegelikud, siiski igaüks annab mõjuva löögi vale religiooni mõnele aspektile. Näiteks on ilmne, et esimene ingel ei valanud tõelist keemilist segu tegelikust kausist inimeste peale, kes olid vastu võtnud tegeliku metsalise märgi, mida tegelik metsaline peale sundis. Kuid ingel ise oli tõenäoliselt reaalne ning samuti inimesed, kellele valati välja kausid, olid kindlasti tõelised inimesed, ja samuti nende kannatused. Kolmanda nuhtluse sümbolsele tähendusele on selgesti osutatud salmides 5 ja 6.

Jumala ... viha – Vt 2Kn 13:3; Ilm 14:10 komm. Võiks küsida, miks Jumal piinab inimesi sellisel kohutaval viisil, mida on kirjeldatud 16. peatükis, pärast armuaja lõppemist inimestele, kui pole enam võimalust meelesparandamiseks. Miks Kristus ei tule ja ei tee lõppu patu valitsemisele? VT aegadel mitmesugused hädad nagu võõraste rahvaste sissetungid, näljahäda, katk, maavärinad ja teised loodusõnnetused olid sagedasti lubatud Jumala poolt kui vahendid, et inimesi tuua meelesparandusele (vt Jes 1:5-9; 9:13; 10:5,6; 26:9; Jer 2:30; 5:2; Hos 7:10; Joel 1:4; 2:12-14; Amos 4:6-11; Hag 1:5-11; vt 1Sm 16:14; 2Aj 18:18 komm). Täiesti ilmne on, et seitsmel viimasel nuhtlusel ei ole mingit õnnistavat eesmärki (vt ülalpool märksõna „minge“). Siiski pole kahtlust, et nuhtlused teenivad vajalikku eesmärki taevase plaani teostamises.

Võib tähele panna, et esimesed neli või viis nuhtlust on peamiselt loodusliku päritoluga ja viivad inimesi arusaamisele, et nad on võidelnud Jumala vastu (GC 640). Kuid meelesparanduse asemel neavad nad Teda teravamalt kui kunagi varem ja muutuvad veel kindlamaks oma vastupanus (vt Ilm 10:9, 11, 21). Selliselt avaldavad nuhtlused mässuvaimu, mis täielikult valitseb nende südameid. Lusted on osutunud lusteteks (vrd Mt 13:24-30, 36-43) ja Jumala kohus nende hävitamiseks teostatakse tegelikult (vrd GC 670). Vastupidi – ahastusaja rasked katsumused, millega kaasas käivad nuhtlused, täiustavad pühade iseloomu ja juhivad neid veel kindlamalt usaldama Jumalat. Vrd Ilm 7:4 komm.

Nii nagu suremine teise eest on armastuse ülim väljendus (Jh 15:13), nii kavatsus teiselt elu võtta märgib vihkamise äärmist astet. Viimase kahe nuhtluse ajal areneb olukord nii, et teeb selle erinevuse täiesti nähtavaks isegi asjaosalistele endile ja Jumala õiglane kohus inimsoo ajaloo lõpetamisel on tehtud nähtavaks nii inimestele kui inglitele (vt Rm 14:11; Fil 2:10; GC 638-640; vrd PP 260; vrd Ilm 16:13,14,16,17 komm). Siis näidatakse kogu universumi ees, et Jumala ülejäänud rahvas kuni viimse meheni pigem sureks kui oleks sõnakuulmatu Jumalale ning need, kes on valinud saatana teenistuse, kui neid lubatakse, surmaksid kõik, kes seisavad nende teel kavatsuses maailma valitseda. Püüdes tegelikkuses täide viia surma dekreeti, seisavad nad Jumala ees ilma vabanduseta. Vaata salm 17 komm.

Siis tõmmatakse selgelt joon nende vahele, kes teenivad Jumalat ja kes ei teeni ning ümberpöörmatute kaudu on antud saatanale võimalus näidata, milline universum oleks olnud, kui temal oleks lubatud seda valitseda (vt GC 37). Vrd ptk 7:1 komm.

maa peale – St maa elanike peale.

2. esimene – Iga ingli numbriline märkimine näitab, et nuhtlused on üksteisele järgnevad (vt salm 1, 11 komm).

kurje ning ilgeid – või „valulikud ning karmid“ või „piinavad ja koormavad“.

mädapaised – Kr k *helkos*, 'haav', 'paise', 'mädanev haav'. LXX-s on kasutatud sõna *helkos* mädapaisete kohta, mis said osaks egiptlastele (2Ms 9:9, 10), „paisete“ kohta, mida ei olnud võimalik ravida (5Ms 28:27), samuti olid need paised, mis olid liobil (Ib 2:7). Nende „paisete“ vastu kiidetud imettegev vaimude võim nüüd tegutseb koos langenud kristlusega (Ilm 13:13, 14; 18:2; 19:20), osutub ilmselt tagajärjetuks (vt ptk 16:14 komm). Nende väidete valelikkust, mida

(840)

inimesed on andnud imettegevale väele, on näidatud sellisel viisil, mida nad ei või salata (vrd 2Ms 8:19).

inimeste – Esimene osa „Jumala vihast“ (salm 1) langeb nende peale, kes ei pannud tähele kolmanda ingli kuulutust, mis hoiatab neid „metsalise ja tema kuju“ kummardamise eest (ptk 14:9) või Jumala viimast kutset välja tulla saladuslikust Baabülönist (ptk 18:1-4). See nuhtlus ei ole universaalne (vt GC 628).

metsalise märk – Vaata ptk 13:16 komm.

kes kummardasid tema kuju – Vaata ptk 13:14, 15 komm.

3. merre – Kolmanda nuhtluse ajal on samuti tabatud „jõesid ja veeallikad“ (salm 4). Merd kasutatakse peamiselt rahvusvahelise kaubandus- ja reisiteena. See tähendab seda, et rahvusvahelise kaubanduse ja reisimise takistamisega (vt ptk 13:13-17; 16:13,14; 17:3,12) on see nuhtlus määratud näitamaks Jumala meelepaha saatana plaani kohta ühendada maa rahvad oma valitsuse alla. Vrd Bileami läbielu (4Ms 22:21-35). Sarnaselt esimesele nuhtlusele ei ole ka teine universaalne (vt ptk 16:2 komm; GC 628).

vereks – Kahtlemata konsistentsilt, lõhnalt ja värvuselt, kuid mitte tingimata koostiselt.

surnu – Pole võimalik midagi vastikumat kujutleda kui surnu hüübinud veri.

Iga elav hing – või „iga elav asi“ (RSV). Sõna, mis on tõlgitud „hing“ *psuchē*, on kasutatud nii looma kui inimese elu kohta (vt Mt 10:28 komm; vrd Ps 16:10 komm). Ilm 8:9 *psuchē* on tõlgitud 'mere loomi' ja viitab ilmselt elule meres. Kirjakohas 1Ms 8:1 selle vastavat heebreakeelset sõna on samuti kasutatud loomade kohta (vrd Ib 12:10).

4. jõgedesse ja veeallikaisse – Piibli aegadel „jõesid ja veeallikaid“ kasutati peamiselt igapäevaste vajaduste rahuldamiseks nagu joomiseks, suplemiseks ja niisutamiseks. Kuna teine nuhtlus oli kahtlemata väga ebameeldiv ja võib-olla tekitas kaubanduse katkemise (vt salm 3 komm), on siiski kolmanda mõju vahetu ja tõsine. Vrd Egiptuse esimest nuhtlust (vt 2Ms 7:17, 19 komm). Sarnaselt esimese ja teise nuhtlusega ka kolmas pole universaalne (vt GC 628).

5. ma kuulsin – Vaata ptk 1:2, 10.

vete inglit – St see, kellel on võim vete üle. Vrd ingleid ptk 7:1 ja 14:18 põhjal, kellel on võim „tuulte“ ja „tule“ üle. Siin võib see viidata inglile, kes määrati välja valama kolmandat nuhtlust „jõgedesse ja veeallikaisse“.

õige oled sina – Kolmanda nuhtluse kohutav olemus kutsus esile ilmselt olukorra Jumala kaitseks väljaastumiseks. Tema on täiesti õiglane oma „viha“ väljendamisel (vt ptk 15:3, 4; 16:1 komm).

oled ja ... olid – Vt ptk 1:4 komm.

nõnda – Otseses tõlkes „need (asjad)“, st võimalik, et kolm esimest nuhtlust ei olnud veel langenud.

6. sest nemad on ... valanud – Otseses tõlkes „nad on välja valanud“. See hõlmab kahtlemata ka veel elavaid pühasid, kes on ära märgitud märtrisurmaks (vt ptk 17:6; 18:20 komm). Mõistes

Jumala rahva surma on kurjad tõeliselt teinud end süüdlasteks nende veres nagu oleksid nad seda juba valanud (GC 628; vrd Mt 23:35).

pühade ja prohvetite – Vaata Ap 9:13; Rm 1:7; Ilm 18:20 komm.

oled ... neile ... andnud – See nuhtlus on otseselt Jumala tegu (vt salm 1 komm; vrd GC 36, 37).

nad on seda väärt – Karistus on täiesti vastav kuriteole. Kurjad on pälvinud karistuse, mis on nüüd neile välja valatud; see ei ole mingis suhtes Jumala omavolilisus (vt salm 1 komm).

7. ma kuulsin – Vaata ptk 1:2, 10 komm.

(841)

ühe teise (v.t) – Käsikirjalised tõendid tõendavad selle sõna väljajätmist (vrd 7BC 10). Eelistatud väljend on „ma kuulsin altarit ütlevat“, mis arvatavasti tähendab mitte altarit, vaid inglit, kes teenib või seisab selle juures (vrd ptk 14:18). Altarit ei ole kindlasti isikustatud.

altarit – St suitsutusohvrialtar. Ei ole nimetatud põletusohvri altarit taevas (vrd ptk 8:3; 9:13; 14:18). Suitsutusohvrialtari funktsioonist vanas telgiteenistuses vaata 2Ms 30:1, 6.

Issand Jumal ... Kõikväeline – Vaata ptk 1:8 komm.

tõelised ja õiged – Või „ustav ja õige“ (vt ptk 1:5; 3:7; 6:10; 15:3). Nende hirmsate kohtuotsuste väljavalamisel neile, kes on kõrvale heitnud jumaliku armu, on Jumal „ustav“ selles mõttes, et Ta on seda oma Sõnale – Ta teostab seda, mida Ta on tõotanud (ptk 14:9-11 jne). Ta on „õige“ selles mõttes, et õigus nõuab karistuse määramist neile, kes astuvad välja taeva vastu. Vaata ptk 16:1 komm.

kohtuotsused- tähendavad nuhtlusi.

8. päikese peale – Vastavalt kreeka keele tähendusele olid esimesed kolm nuhtlust valatud maa, mere, jõgede ja veeallikate „sisse“ (*eis*). Järgmised kolm on välja valatud päikese, metsalise trooni ja Eufrati jõe „peale“ (*epi*). Seitsmes valatakse „sisse“ (*eis*), siiski tekstilised tõendid pooldavad „peale“ väljendust – õhu „peale“ (*epi*). Millist erinevust, kui seda üldse, on jumalik inspiratsioon mõelnud, pole selge.

anti – Või „lubati“.

inimesi tulega kõrvetada – Või „inimesi tulega põletada“. Tavaliselt päike soojendab ja röömustab inimesi, juhib taimede kasvu ja ilmastikku ning paljusid teisi looduslikke protsesse, mis on vajalikud elu säilitamiseks maa peal. Nüüd aga toob ta esile soojust ja energiat liigselt, mis põhjustab kannatusi inimestele ja hävitab elu. Kuigi inimesed kahtlemata kannatavad otseselt selle tugeva kuumuse all, on selle otseseks tulemuseks kõige karmim põud ja näljahäda, mida maailm pole kunagi näinud (vt GC 628). Kuid tegelikule nuhtlusele kaasneb ka nälg Jumala Sõna järele (vrd Amos 8:11, 12). Kõikjal kogu maal on palavikuline, kuid asjatu otsing vahendite järele, mis leevendaksid kannatusi, mis on kutsutud esile esimese nelja nuhtluse poolt või hoiaksid ära edasisi hädasid (GC 629). See ei ole tingitud jumalikust, vaid maailma kurvastusest (vt 2Kr 7:9-11 komm). Eesmärgiks on vabanemine hädast, mida on põhjustanud nuhtlused, mitte aga tõeline lepitus Jumalaga. Järelikult veenab saatan maa elanikke, et nad ei ole mitte patused, vaid et nad on eksinud, kannatades Jumala valitud rahvaga (vt EW 34; Ilm 16:14 komm). Sarnaselt kolmele eelnevale nuhtlusele ei ole ka neljas universaalne (GC 628).

9. pilkasid – Kr k *blasphemeō* (vt ptk 13:1 komm). Siinses tähenduses Jumala pilkamine on Temast alatul viisil rääkimine. Neljanda nuhtluse ajal hakkavad inimesed süüdistama Teda oma viletsuse pärast ning lõpuks mõistavad, et nad sõdivad Jumala vastu (vt ptk 16:1 komm).

Jumala nime – See on Jumalat ennast. Nimi asendab isikut, kes seda kannab (Mt 6:9; Ap 3:16).

meelevalla all on need nuhtlused – Nad vaatlevad nuhtlusi kui jumaliku väe avaldust (vt salm 1 komm).

ega paranda meelt – Selle asemel, et tunnistada oma süüd, jätkavad nad armetus olukorras nende süüdistamist, kes on jäänud ustavaks Jumalale (vt EW 34; GC 624). Äärmises vastuhakus keelduvad nad Temale alistumast ja näitavad end sellistena nagu nad tegelikult on – saatana pühendunud teenijatena (vt salm 1 komm). Meeleparandusest keeldumine tõestab, et nad hakkavad kõikjal ja püsivalt Jumalale vastu.

Temale oleksid austust andnud – St tõestada, et Tema on „tõeline ja õige“ (vt salm 7 komm). Nende nuhtluste kannatustes keelduvad nad tunnistamast oma valet ja Jumala õigust isegi seistes silm silma vastu kohtutega, mis viiks ausa inimese kahetsema oma tegusid (vrd Jes 26:9, 10). Nende südamed väljendavad äärmist kõvastumist ning mittetundlikkust nii jumaliku armu kui karmuse suhtes (vt 2Ms 4:21; Ef 4:30; Ilm 16:1 komm).

10. aujärje – Kr k *thronos* (vt ptk 13:2 komm). „Metsalise aujärg“ on ilmselt tema juhtimiskeskus. „Metsaline“ esitab siin paavstlust selle taaselustatud olukorras mitte niivõrd usulisest küljest (843)

kuivõrd ilmaliku võimu valitsemisest maailma teiste võimude üle (vt ptk 13:1, 2, 10; 17:3, 8, 9,11).

tema kuningriik – Välja arvatud vähesed ülejäänud, kes siiski peavad vastu tema ülemvõimule, peab saatana maailma oma alluvaks ja seda eriti taaselustatud paavstluse läbi, keda ta näeb kindlustavat vaieldamatut kontrolli inimkonna üle (vt GC 571, 580, 656; 5T 472; 7T 182; vt ptk 16:13, 14; 17:8, 12; vrd ptk 19:19). Seepärast võib see näidata, et selle nuhtluse ajal on kogu maailm ümbritsetud pimeduse kattega. Niisiis samal ajal, kui inimesed kobavad meelt parandamata vaimulikus pimeduse maailmas, saadab Jumal neile tõelise pimeduse sümbolena sügavamast vaimulikust ööst, mis on mähkinud maailma (vt salm 13,14 komm).

pimenes – Kogu lause otseses tõlkes on „tema kuningriik muutus pimedaks“ kreeka keeles, vihjates, et see jääb teatud aja perioodiks. See on tegelik pimedus (vt salm 1 komm) kaasneva külma ja viletsusega. Valguse ja soojuse puudumine kõikjal on veel piinarikkam pärast tugevat palavust, mida kogeti neljanda nuhtluse ajal.

närisid oma keelt valu pärast – St valu tõttu. Võimalik, et tugev külm kaasneb pikaajalise pimedusega.

taeva Jumalat – Vaata ptk 11:13 komm.

oma valude – St nuhtluse mõju (salm 10).

paivete – St esimese nuhtluse tagajärge (salm 2). Ilmselt esimese nuhtluse paiveteid ei ole otseselt surmavad, vähemalt mitte kõiki. Nähtavasti nuhtlused langevad pigem üksteisele järgnevalt kui samaaegselt ja nende mõju püsib (vt salm 2 komm).

ega pöördunud – Vaata salm 9 komm.

12. kuues ingel – Üldiselt rääkides, adventkommentaaris esitavad salmide 12-16 kohta üks või kaks erinevat varianti. Vastavalt esimesele tõlgendusele „suur jõgi Eufrat“ esitab Ottomani Impeeriumi; vete ärakuivamine on impeeriumi järk-järguline lagunemine; „tee kuningale“ - ida rahvad; Harmagedoon – tegelikult olemas Megiddo org Palestiina põhjaosas. Järelikult Türgi impeeriumi lagunemine näib olevat valmistav tee idarahvaste ühinemisel lääne rahvastega võitluseks Megiddo orus.

Vastavalt teisele tõlgendusele esitab Eufrat rahvast, kelle üle müstiline Baabülon valitseb; selle vete ärakuivamine – kaitse äravõtmine Baabülonilt; „kuningaile päevatõusu poolt“ - Kristus ja Tema saatjaskond; ja Harmagedoon – viimane võitlus Kristuse ja saatana vahel, mis peetakse selle maa lahinguväljal. Niisiis, inimliku kaitse äravõtmine müstiliselt Baabülonilt näib olevat viimase kaitse äravõtmine tema lõpliku kaotuse ja karistuse täideviimiseks.

Esimese tõlgenduse kohaselt Harmagedooni lahing algab peamiselt poliitilise konfliktina ja jõuab kulminatsioonipunkti Kristuse ja taeva vägede tulekuga. Teise tõlgenduse järgi Harmagedooni võitlus algab siis, kui maailma ühinenud religioossed ja poliitilised jõud alustavad oma rünnakut Jumala ülejäänud kogudusele.

Siiski need kaks varianti ei näi teineteist välistavat, vaid tegelikult on koos.

Mõlema Harmagedooni variandi pooldajad on üldiselt kooskõlas järgmistes punktides:

1. See on viimne suur võitlus maailma ajaloos ja see toimub tulevikus.
2. See on sõda „Jumala suureks päevaks“ (salm 14).
3. Et „suur jõgi Eufrat“ kujutab inimesi.
4. Et kolm „rüvedat vaimu“ (salm 13) esitavad paavstlust, äralangenuid protestantismi ja spiritismi (või paganlust).
5. Need kolm „vaimu“ määravad tegevuse, mis ühinevad rahvaste võitluseks.
6. Nende „kolme rüveda vaimu“ tegevuse ühinemine on religioosel alusel ja jõudude koondumine on poliitilisel ja sõjalisel alusel.

(843)

7. Ettevalmistused võitluseks toimuvad kuuenda nuhtluse ajal, kui võitlus ise toimub seitsmenda nuhtluse ajal.
8. See on tegelik võitlus rahvaste vahel, kes kasutavad tegelikke relvi.
9. Verevalamine toimub enneolematul määral.
10. Kogu maailma rahvad on sellesse kaasa haaratud.
11. Lõpuks Kristus ja taevased väehulgad sekkuvad sellesse võitlusesse ja lõpetavad selle.
12. Elavad pühad on võitluse tunnistajaks, kuid mitte otsesteks osavõtjateks.

Põhilised erinevused kahe seisukoha vahel on kolme termini – Eufrat, „kuningad päevatõusu poolt“ ja Harmagedoon – seletuses; kas jääda sõna-sõnalise, geograafilise tähenduse juurde või tõlgendada täiesti sümbolises mõttes. Esimene variant eeldab, et need terminid on geograafilise tähendusega. Teise variandiga väidetakse, et need kõik on tõlgendatud kujundlikult peatükkide 13-19 põhjal. Edasisi kommentaare erinevate punktide sarnasuse ja erinevuse vahel kahe variandi korral vaata s 12-19 komm. Vrd Tn 11:36-40 komm.

Nagu arvata võib, mõned adventkommentaatorid võtavad omaks nende kahe peamise tõlgenduse variatsioone ja modifikatsioone. Ükskõik, kuidas see on, ruum piirab nende uurimist. Varasemast arutlusest, et Harmagedoon on võitlus Kristuse ja kurjade rahvaste vahel Tema teisel tulekul vt James White RH 21. jaan 1862, lk 61. Formaalne näib olevat see tõlgendus, et Harmagedooni võitlus sisaldab maailma rahvaste poliitilist ja sõjalist kogunemist Palestiinas (vt Uriah Smith *The Prophecies of Daniel and the Revelation* (1944) lk 691-701).

suure Eufrati jõe – Vaata lk 724 ptk 9:14 komm. Nii esimese kui teise variandi pooldajad nõustuvad, et Johannes ei viita siin tegelikule jõele või selle vete tegelikule ärakuivamisele. Ollakse

ühisel arvamusel, et Eufrati jõe veed esitavad inimesi (vrd ptk 17:15). Vastavalt esimesele variandile esitab Eufrat endist Ottomani Impeeriumi, millest see jõgi läbi voolas ning selle impeeriumi langemine I Maailmasõja lõpul. See seisukoht oletab, et termin „Eufrat“ ei vihja tegelikule jõele, siiski jääb teatud määral geograafilise tähenduse juurde, nimetades geograafilist piirkonda – Mesopotaamia orgu, mida see jõgi läbib. Rohkem kui tuhat aastat valitsesid seda maa-ala saratseenlased ja türklased ja veel hiljem Iraagi valitsus.

Vastavalt teisele tõlgendusele Eufrati tähendus on kindlaks tehtud kaastekstist, mis näitab, et terminit „Baabülön“ on kasutatud kui kristluse vastase sümbolit (vt ptk 14:5). Ajalooliselt ja geograafiliselt tegelik Eufrati jõgi oli tegelik Baabülön jõgi (Jer 51:12, 13, 63, 64). Kui müstilise Baabülön jõgi, „suur linn“ (vt Ilm 17:18 komm), võib Eufrat olla täiesti lahutatud oma varasemast geograafilisest tähendusest ja võib mõista seda kaasneva sümboli – müstilise Baabülöniga. Eufrati veed võivad olla „suured veed“ ptk 17:1-3, 15, millel istub müstiline Baabülön ja „kelle hooruse viinast on ilmamaa elanikud joojaks saanud“ (ptk 17:2; vrd ptk 13:3, 4, 7, 8, 14-16).

vesi – Vt ptk 17:1, 15.

kuivas ära - Kr k see verb tähendab teostatud fakti – ära kuivamist. Vastavalt esimesele tõlgendusele Eufrati jõe ärakuivamine, millele siin on vihjatud jõudes lõpule tulevikus prohvetikuulutuse täitumise tunnusmärgina.

Vastavalt teisele tõlgendusele Eufrati vete ärakuivamine vihjab inimliku teotuse äratõmbamist müstiliselt Baabülönilt seoses kuuenda nuhtlusega (vt salm 14, 16, 17, 19 komm; vrd Jes 44:16 - 45:2). Selle tõlgenduse pooldajad leiavad ärakuivamise tulemusi, mida on kirjeldatud sümboolselt ptk 16, 18, 19; 17:15-18 ja otseselt GC 654-656.

(844)

tee – Kr k *hodos*, 'maantee', 'peatee'. Salmide 12-16 järgi on see „tee“, mida mööda „kuningad“ ja nende sõjaväed lähevad läbi Eufrati, et ühineda võitluseks oma vastastega. Vastavalt esimesele tõlgendusele see tee peaks geograafiliselt minema läbi Mesopotaamia oru, varem Ottomani Impeerium. Vastavalt teisele tõlgendusele, on „tee“ sümboolne - „tee“, mille läbi maailma olukord valmistatakse ette Kristuse ja taeva vägede tulekul võiduks Baabülön (salm 19) ja „maa kuningate“ üle (salm 14).

kuningaile ... päevatõusu poolt – Kooskõlas nendega, kes omistavad geograafilise tähenduse „suurele jõele Eufratile“, mõistavad esimese variandi pooldajad „kuningad päevatõusu poolt“ ka geograafilises tähenduses, märkides sellega rahvaid, kes asuvad ida pool Mesopotaamia orgu.

Vastavalt teisele variandile „kuningad päevatõusu poolt“ esitavad Kristust ja Tema saatjaskonda. See tõlgendus põhineb väljendil „kuningad päevatõusu poolt“ sarnaselt teiste sümboolsete väljendustega salm 12 ajaloolisel intsidendil seoses Kooresega, kes vallutas Baabülön ja hiljem vabastas Jumala rahva, juudid, et nad võiksid tagasi pöörduda oma kodumaale.

oleks valmis – Vastavalt esimesele tõlgendusele „kuningate tee päevatõusu poolt“ hakkas ette valmistuma seoses Ottomani Impeeriumi lagunemisega (vt ülalpool „ära kuivas“ komm). Teise tõlgenduse kohaselt „tee“ saab „valmis“ inimliku teotuse äravõtmisega müstiliselt Baabülönilt (vt salm 1, 2, 14, 17). Esimese tõlgenduse kohaselt see ettevalmistus on geograafilise ja sõjalise iseloomuga; vastavalt teisele tõlgendusele on sellel moraalne ja vaimulik iseloom.

13. ma nägin – Vaata ptk 1:1 komm.

lohe – Vaata ptk 12:3; 13:1 komm. Esimest liiget selles kolmeliikmelises religioosses liidus on üldiselt samastatud spiritismi ehk paganusega. Viimane keskendub kurjade vaimude

kummardamises ja seega soodustab moodsa spiritismi südame, mida praktiseeritakse kristlikes maades.

metsalise – Vaata ptk 13:1; 17:3, 8 komm.

valeprohveti – Ilmselt samastatud teise metsalisega ptk 13:11-17 (vt salm 11 komm), kes toetab esimest metsalist (salm 1-10) ja imetegude läbi omab jõudu tegutseda metsalise ees (salm 12-14), pettes inimesi „kuju“ tegemisega sellele. Vrd ptk 19:20; 20:10.

suust – Suu on kõnelemise elund. Väljendus „lohe“ „metsalise“ ja „valeprohveti“ suust, esitavad need kolm „rüvedat vaimu“ seda poliitikat, mida see kolmeliikmeline religioosne liit teeb teatavaks maailmale, räägitud ptk 17:2 kui Baabülioni „viinast“ (vt ptk 16:14; 17:2, 6 komm).

kolm rüvedat vaimu – Mõlema tõlgenduse pooldajad samastavad „lohet“ „metsalist“ ja „valeprohvetit“ moodsa spiritismi (GC 588) või paganlusega, paavstluse ja langenud protestantismiga (vrd ptk 13:4, 14, 15; 19:20; 20:10). „Kolm rüvedat vaimu“ sümboliseerivad või esitavad seda kolme kurja religioosset ühendust, mis moodustavad lõpuaja „suure Baabülioni“ (ptk 16:13, 14, 18, 19; vt ptk 16:19; 17:5 komm).

otsekui konnad – Võib-olla pole küllaldaselt võimalik sellele võrdlusele tähelepanu omistada, kuivõrd vastikud on need „kolm rüvedat vaimu“ Jumala silmis.

14. kuradite ... vaimud – Otseses tõlkes „deemonite vaimud“. Evangeeliumides on väljendit „rüve vaim“ kasutatud vaheldumisi „kurjaga“ (vt Mrk 1:27; 34; 3:11, 15; 6:7 jne). Vaata Ilm 18:2; vrd 5T 472, 473.

tunnustähti tegevad – Et tõendada nende jõudu ja autoriteeti, kes neid on läkitanud (vt 5BC 208). Nendele imedele on vihjatud ptk 13:13, 14; 19:20. Mitmesugused üleloomulikud avaldused moodustavad vahendid, mille läbi saatan töötab inimliku tegevuse kaudu, saavutades edu maailma liitmisel sel eesmärgil, et hävitada neid, kes moodustavad ainukese takistuse tema piiramatuks valitsuseks inimkonna üle.

ilmamaa kuningate – Kuningad on maa poliitilised jõud vastandina religioosete kolmikliidule salm (845)

13 (vt komm), kes kutsuvad üles maailma rahvaid ühinema sõtta, et hävitada Jumala rahvast (9T 16; GC 562, 624). See universaalne usulis-poliitiline liit (vt ptk 17:3 komm) taotleb maailma juhtimist. Vastavalt esimesele tõlgendusele need „kuningad“ esitavad lääne rahvaid, vastandina „kuningad päevatõusu poolt“ (ptk 16:12) ida rahvastele. Teise tõlgenduse kohaselt väljend „kõige ilmamaa kuningate“ sisaldab nii lääne kui ida rahvaid (vt salm 12 komm). Edasist informatsiooni „idamaa kuningate“ ja nende plaanide ajutise edu kohta vt ptk 17:2, 12, 14; salm 12; vrd 7T 182.

koguma – Esimese tõlgenduse kohaselt sisaldab see kogunemine „kõige ilmamaa kuningate“ poliitilisi ja sõjalisi ettevalmistusi. Vastavalt teisele variandile viitab see religioosse kolmikliidu püüetele kindlustada maailma poliitiliste jõudude ühinenud tegevust eesmärgil astuda sõtta Jumala ülejäänud rahvaga.

sõtta – Mõlema variandi pooldajad on arvamusel, et sama võitluse erinevaid külgi on kirjeldatud ptk 14:14-20; 16:12-19; 17:14-17; 19:11-21; vrd 6T 406. Vastavalt esimesele variandile on see peamiselt poliitilis-sõjaline võitlus, mis toimub tegelikult Megiddo orus lääne ja ida rahvaste vahel (vt ptk 16:12, 13 komm). Teise variandi kohaselt on see võitlus, kus rahvad ühinevad Jumala rahva hävitamiseks ja on seega peamiselt religioosne konflikt.

Kõikväelise Jumala – Vt ptk 1:8 komm.

suureks päevaks – St Jumala viha päev (vt salm 1 komm). Vt Jes 2:12 komm.

15. ma tulen kui varas – See on jumalatutele (vt 1Ts 5:2, 4; 2Pt 3:10; vrd Mt 24:43; Lk 21:35).

õnnis – või „õnnelik“ (vt Mt 5:3 komm).

kes valvab – Vt Mt 24:42 komm. Pühad peavad olema valvsad, et mitte saada petetud (vt ülalpool „ma tulen kui varas“).

hoiab oma riideid – St jääb kindlaks usus ja iseloomus ja on Jumalale täiesti ustav. Vt Mt 22:11 komm.

et ta ei käiks alasti – St kaotades oma iseloomu rüü kui usu sõnakuulmise tulemuse. Vrd ptk 17:16.

ei nähtaks tema häbi – S.o ei nähtaks, et ta on oma usu maha jätnud. Ometi võib selline saatus saada määratud armuaja lõpul (vt ptk 22:11 komm). Jumala rahvas ei tohi lödvendada oma valvsust. Pigem peavad nad suurendama oma valvsust, kuna saatan intensiivistab pettusi.

16. need kogusid – Kr k võib tõlkida ka teisiti. Asesõna „need“ võib vihjata kolmele rüvedale vaimule salmides 13 ja 14 ja „tema“ inglile salm 12. Kogunemisprotsessi vt salm 14 komm.

Mõlema teooria pooldajad nõustuvad, et kogunemine toimub kuuenda nuhtluse ajal (vt Smith op.cit. 702; Ilm 16:12, 17 komm).

nad – St ilmamaa kuningad (salm 14).

kokku – Vastavalt esimesele tõlgendusele maailma sõjalised jõud kogunevad kokku tegelikus Megiddo orus, Palestiina põhjaosas (vt salm 12, 14 komm). Teise variandi järgi maa kuningad ühinevad kavatsuste ja eesmärgi poolest (vt ptk 17:13, 17 komm). Vrd Ps 83:4, 5.

paika – Kr k *topos* – koht, mida on kasutatud erinevalt geograafilise koha kohta raamatus või olukorra suhtes või sümboolselt „olukord“ nagu Ap 25:26; Hbr 12:17. Esimese variandi kohaselt rõhutab see geograafilist tähendust, mis võiks vihjata Megiddo orule. Megiddo tasandik Palestiina põhjaosas (vt salm 12, 14 komm). Teine tõlgendus rõhutab erinevate väljendite sümboolset tähendust salmides 12-16 (vt salm 12 komm), mis võiks olla „olukord“ või meelelaad, milles kogunevad maa kuningad, et sõlmida lepingut Jumala rahva hävitamiseks.

(846)

heebrea keeles – Võib-olla selle läbi Johannes kavatseb lugejaid juhtida uurima Harmagedooni kui „heebrea“ väljendit ja ülevaadet anda heebrea ajaloost, mida selle salapärase nimega võib aru saada.

Armageddon – Kr k *Harmageddōn*, nagu Johannes selgitab – tõlge heebrea keelest. Käsikirjalised tõendid pooldavad kiriapildis *Harmagedōn*, kuid võib ka tsiteerida *Armededon*, *Armagedō*, *Mageddon* jm. Arvestades fakti, et ükski geograafiline piirkond ei ole kandnud sellist nime nii kaua kui on teada, ei ole selle väljendi tähendus täiesti selge. Siiski on erinevad arvamused heebrea- ja kreekakeelsete sõnade tähenduse kohta. Sõna *Harmageddōn* on pärit kahest heebreakeelsest sõnast, millest esimene võib olla *ir*, 'linn', siiski võib-olla rohkem *har*, 'mägi'. Siiski võib märkida, et mõned vanad käsikirjad jätavad välja esimese silbi *ar-* või *har-*.

Teisele osale *-mageddōn* on 1) heebreakeelsest sõnast *-megiddo* või *-megiddon* (1Kn 9:15; Sak 12:11), vana Megiddo linn, mis andis oma nime tähtsale mäekurule mägedest edelas, Isreeli orule põhjas ja kirdes (2Aj 35:22) ja Kiisonile (Km 4:7, 13; 19:21), mis voolas läbi oru.. 2) Et *-mageddōn* on *mo-*st heebreakeelne sõna, mida on laialdaselt kasutatud VT-s „kogunemine“ (2Ms 27:21; 28:43; 29:4, 10, 11, 30, 32 jne), määratud „püha“ (vt 3Ms 23:2), „pidu-ja kohtumispaik“ (NI 1:15; 2:6). Esimene tõlgendus seostab Harmagedooni nime vana Megiddo ajaloolise ja geograafilise ümbruskonnaga, kuna teine vihjab võimalikule seosele suure võitlusega Kristuse ja saatana vahel.

Jes 14:13, kus *har-mo* on tõlgitud „kogunemismägi“ ja vihjab mäele, millel seisis Saalomoni tempel, vanast Jeruusalemmast põhja pool. Lutsiferi on esitatud kui isikut, kes taotleb Jumala kui Iisraeli kõrgema juhi kohta. Vrd „koguduse telk“ 2Ms 33:7.

Esimese tõlgenduse pooldajad arvavad Harmagedooni pärinevat heebrea sõnast *har-megiddo* – Megiddo mägi ja tõlgendavad seda nime, nagu seda on kasutatud Ilm 16:16 geograafiliselt ja ajalooliselt seostatuna vana linna Megiddoga. Teise variandi pooldajad mõistavad esimest tõlgendust sümboolselt, st seoses VT ajalooliste sündmustega on ajalugu ühendatud vana Megiddoga (vt Km 4:4, 5, 31, eriti ptk 5:31; ptk 6:33 – 7:25; 1Kn 18:36-40; Ps 83; vrd 2Aj 35:20-24), kuid ilma geograafilise tähenduse lisamiseta väljendile Armagedon Ilm 16:16 (vt salm 12 komm). Nad mõistavad *har-mo* sümboolselt Jes 14:13 põhjal suure võitlusena Kristuse ja saatana vahel (vt Ilm 12:7-9, 17; 17:14; 19:11-21).

17. seitsmes ingel – Arvu „seitse“ tähendust vt Ilm 1:11 komm.

õhku – Selle nuhtluse mõju on universaalne.

suur hääl – Ilmselt Jumala hääl. Vrd ptk 1:10; vt GC 635, 636; 1T 353, 354.

taeva templist – Käsikirjalised tõendid lubavad lihtsalt lugeda „templist“ või „taevast“.

aujärjelt – Teiste sõnadega, universumi Kõigekõrgem annab ametliku teadaande (vt ptk 4:2-5 komm).

see on sündinud – Samad sõnad on väljendatud teisel korral maa uuesti loomisel (ptk 21:6). Sarnased sõnad „See on lõpetatud“ öeldi meie Issanda poolt ristil (Jh 19:30), kui Ta tõi ennast ohvriks oma teenistuse lõpul, kindlustades seeläbi lunastusplaani võidu. Ilm 16:17 kaastekstis dramaatiline teadaanne tähistab momenti, mil ülekohtu saladuse ilmutamine on lõpule viidud, mil üldise usulis-poliitilise liidu iseloom on avalikuks saanud (salm 13, 14, 19 komm ja salm 1 komm).

(847)

Jumal lubab kurjuse jõududel edasi areneda punktini, kus nende õelad plaanid ilmnevad Jumala rahva hävitamise katses. Kui on saabunud moment, mil on avaldatud surma dekreet (vt salm 14 komm) ja õelad tormavad võiduhüüetega pühade poole, et neid hävitada (GC 631, 635; EW 283, 285), on kuulda Jumala häält teatamas: „See on sündinud“. See teadaanne lõpetab Jaakobi ahastuse aja (vrd salm 15 komm), vabastades pühad ja juhib sisse seitsmenda nuhtluse (EW 36, 37, 282-2845; GC 635-636; 1T 353, 354).

18. hääli – Vrd ptk 4:5; 8:5; 11:19. Nende „häälte“ väljendamine võib olla sarnane ptk 11:15 teadaandega (vrd GC 640).

müristamisi – Või „pikseraksatusi“.

välke – Või „välgusähvatusi“. Tekstilised tõendid kinnitavad (7BC 10), et see sõna eelneb sõnadele „hääli“ ja „müristamist“.

suur maavärisemine – Tegelik maaväring, millele vihjab ka 18. salmi ülejäänud osa (vt salm 11 komm; vrd salm 20, 21), kuid sellele kaasneb ka sümboolne maavärisemine saladusliku Baabülioni hävitamisega (salm 19). Nagu tegelik maavärisemine viib varemetsesse ja laastab „suure Baabülioni“ (vt ptk 17:16; 18:6-8, 21 komm). Salmides 13, 14 kolmikliit laguneb (vrd Jes 28:14-22).

mäherdust ei ole olnud – Nii tegelikult kui sümboolselt.

19. suur linn – See on saladuslik Baabülön (vt ptk 17:5, 18; 18:10).

jagunes kolmeks osaks – Lõpuaja saladuslik Baabülön koosneb paavstlusest, langenud protestantlusest ja moodsast spiritismist (vt salm 13, 14 komm). Jumala hääle ajal (ptk 16:17;

17:17) rakendab see vastupanijate usuliste organisatsioonide kolmikliit oma sidemed, ühenduse ja jõu tegevusse. Vrd Hab 3:3-16.

paganrahvaste linnad – Jätkates maavärina kirjeldamist, mis purustab tegeliku linna, vihjab Johannes nüüd maa poliitilistele organisatsioonidele, sarnaselt salm 13 ja 14 esitatud kujunditele „ilmamaa kuningad“. „Linna“ sobivuse kohta esitada langenud religioosseid organisatsioone ja „linnade“-poliitiliste liitude kohta vt ptk 11:8; 17:18.

langesid – Maa poliitilised jõud kaotasid samuti oma eesmärgi ühtsuse, milleks nad olid kogunenud kuuenda nuhtluse ajal (vt salm 14, 16 komm; vrd ptk 17:13, 17). Nende jaoks on see kohutav ärkamine, kui Jumala hääl vabastab oma ootava rahva nende vaenlastest (vt GC 636, 637, 654). Ja need kunagised usulis-poliitilise liidu koostisosad alustavad omavahelist võitlust (salm 13, 14) ja „kümme kuningat“ (ptk 17:12-16) maksavad kätte saladuslikule Baabülönile (vt ptk 17:17 komm). Täidetud sügava raevuga, pööravad maa rahvad oma juhtide ja üksteise vastu need relvad, millega nad kavatsesid hävitada pühasid (vt EW 290; GC 656). Võitlus ja verevalamine on kõikjal; maa on tõeliselt verega üle ujutatud (vt ptk 14:20 komm).

Kui Kristus ilmub laskudes alla koos taevaste sõjavägedega, siis vaikib maise võitluse kära ja sõjavägede kokkupõrked. „Oma metsikus raevus meeletult võideldes langevad maa elanikud – preestrid, juhid, ja rahvas, rikkad ja vaesed, kõrged ja madalad – Jumala kohutava viha segamatu väljavalamise läbi“ (GC 657). Selle võitluse täielikumat kirjeldust vt ptk 17:14; 19:11-21 komm; vrd EW 282, 290; GC 656, 657. Võrdle sarnaste kirjeldustega Jos 10:7-14; Km 7:19-23; 1Sm 14:19, 20; 2Aj 20:22-24; Jes 19:2; 34:8-10; 51:21-23; 63:1-6; Jer 25:12-15, 29-38; Hes 38:14-23; Hag 2:22; Sak 14:13.

suurt Baabülöni – Vt ptk 14:8; 17:1, 5 komm.

tuletati meelde – Vt ptk 18:5 komm. See on tavaline piibellik väljend, mis märgib tunni saabumist, mil jumalik kohus täide saadetakse (Ps 109:14; Hes 21:23, 24; vrd Jer 31:34).

annaks temale – Võrdle prohvetite sõnu tegeliku Baabülöni linna kohta (Jes 51:17, 11; Jer 25:15, 16).

oma raevu – Vt ptk 14:10; 16:1 komm.

viina – Vt ptk 14:10 komm; vrd ptk 17:2.

karika – Tavaline piibellik väljend, mis tähendab kannatust ja kohtuotsuste täideviimist (vt Ps 11:6; 75:8; Jes 51:17, 22, 23; Jer 25:15-17, 28; 49:12; Mt 26:39). Karika olemuse kohta, mida nüüd antakse juua saladuslikule Baabülönile vt ptk 17:16; 18:5-8; vrd ptk 14:10 komm.

20. kõik saared – Maa rappumine, mida siin on kirjeldatud, on salm 18 maaväringu tulemus. Vrd ptk 6:14.

21. suuri raheteri – Egiptuse rahe nuhtluse seletust vt 2Ms 9:18-32 komm. Rahet kui jumaliku (848)

kättemaksu vahendit vt Jos 10:11; Hes 13:11, 13 ja kui jumaliku kohtunuhtlust Jumala viha viimasel suurel päeval vt Jes 28:17, 18; 30:30; Hes 38:22; Ilm 11:19.

talendisuurusi – Kaalult umbes 30 kg (vt 1BC 164).

pilkasid Jumalat – Kolmandat korda väljendavad need, kellele langevad Jumala nuhtlused, oma põlgust Tema vastu, isegi keset kõige kohutavamaid kohtunuhtlusi (vt salm 1, 9, 11 komm).

Ellen G.White'i kommentaarid

- 1 EW 64, 120, 124; TM 432; 5T 212
- 2 GC 445, 449
- 2-6 GC 628
- 5 TM 432
- 8, 9 GC 628
- 9-11 EW 282, 289
- 13, 14 EW 262; GC 561; 5T 451
- 14 EW 87; GC 556, 624; ML 303
- 15 COL 319; DA 635
- 16 6T 406
- 17 FE 363; GC 613, 636; PP 509; 1T 184; 7T 235
- 18 GC 637; PP 110
- 19 FE 363
- 19-21 GC 637
- 20,21 GC 637
- 20, 21 PP 110
- 21 PP 509

(849)

17. PEATÜKK

1. Üks seitsmest inglist – Vaata ptk 1:11 komm; vrd ptk 21:9. Selle ingli samastamine seitset nuhtlust kandvate inglitega ptk 15 ja 16 viitab, et see informatsioon, mis anti teada Johannesele, on seoses seitsme viimase nuhtlusega. Seda seost on kinnitatud faktiga, et selle peatüki teema - „suure hoora nuhtlemine“ - toimub seitsmenda nuhtluse ajal (vt ptk 16:19).

kausse – Vaata ptk 15:7; 16:1 komm.

kõneles minuga – Kr k sõna *meta* (koos) vihjab lähedasele suhtele Johannese ja ingli vahel. Võimalik, et ingel kõnetas enne Johannest, kui ta viis teda nägemusse. Vaata ptk 1:2,10 komm.

tule – või „tule siia!“ See väljend on käskivas tähenduses. Vt salm 3 komm.

ma tahan sulle näidata – Vaata ptk 1:2; 4:1 komm.

hoora – Kr k *pornē*, 'prostituut', 'hoor'. Nähtavasti kuulub *pornē* sõnade „müüma“ või „müüdav“ juurde, mis vihjas niisugustele nagu orjad. Kreekas olid prostituudid tavaliselt ostetud orjad. VT prohvetid sageli võrdlevad langenud Iisraeli, kes läks korduvalt paganlike ebajumalatega „hooratööd“ tegema (Hes 23:30; vrd Jes 23:17; vt Hes 16:15 komm) abielurikkuja naisega. Saladusliku Baabülioni kui hoora kohta vt Ilm 17:5 komm (vrd salm 2:4; ptk 19:2). VT sündmused, millest on mõeldud või räägitud sarnaselt Ilm 17. ptk vaata Jes 47:1; Jer 25:12; 50:1; Hes 26:13 komm.

nuhtlemist – Kr k *krima*, 'kohtuotsus', 'otsus', 'määrus'. Siin taevane kohtulik arutus „suure hoora“ üle tema kuritegeliku tegevuse suuna tõttu (vt salmide 4-6 komm; vrd ptk 18:10 komm). Pange tähele, et ingel ei näidanud Johannesele kohtuotsuse täideviimist, muidu oleks ta kasutanud sõna

krisis, mis on tõlgitud „kohus“ ptk 18:10. Ta lihtsalt räägib sellest Johannesele. Sõna *krisis* võib näidata kas kohtulikku uurimistegevust või kohtuotsuse täideviimist. Vaata ptk 16:19; 18:5; 19:2 komm; vrd Jes 23:11.

17. peatükk koosneb kahest erinevast osast: 1) salmid 3-6 sümboolne nägemus, mida Johannes nägi ja 2) mida ingel ütles (salm 7) selgituseks salmidele 8-18. Esimene osa toob esile Baabülioni kuriteod ja on seega Jumala süüdistuseks, avaldades, miks jumalik kohtuotsus on talle välja kuulutatud (vt salm 6 komm). Teises osas on väljendatud kohtuotsus ja vahendid, millega see täide viiakse. Baabülioni kriminaalne karjäär jõuab haripunkti kuuenda nuhtluse ajal (vt ptk 16:12-16 komm), kuna kohtuotsuse täideviimine toimub seitsmenda nuhtluse ajal (vt ptk 16:17-19; 17:13-17; 18:4, 8; 19:2 komm). Esimene osa puudutab eriti sündmusi kuuenda nuhtluse ajal, teine osa seitsmenda ajal. Seega 17. peatükk kujutab üldjoontes lõpukriisi, kui saatan teeb ülimald jõupingutusi Jumala rahva hävitamiseks (vrd ptk 12:17) ja kui kõik maa jõud on pandud lahingukorda nende vastu (vrd GC 634). Jumal lubab saatanal ja inimlikel jõududel nii liituda, et nad on kindlad pühade hävitamise plaani edukuses. Kuid selle määratud täideviimise ajal astub Jumal vahele ja päästab oma rahva. Kurjuse jõud, takistatuna tegelikus pühade hävitamises, seisavad ilma vabanduseta jumaliku kohtuotsuse ees (vt Tn 12:1; vrd EW 282-285; GC 635, 636; LS 117). On loomulik, et Johannes oli täidetud imestusega, kui ta nägi saladusliku ülekohtu suure draama haripunkti (vt ptk 17:6 komm).

(850)

istub suurte vete peal - St tal on suur võim „rahvaste“ ja „rahvahulkde“ üle (vt salm 15). Kr k pöörsõna vorm esitab „suurt hoora“ kui võimu sel ajal ja kui jätkuvat võimu. Nagu muistne Baabülioni linn asus tegeliku Eufraati jõe vetel (vt Jer 50:12, 38) ja sümboolselt elas „suurte vete peal“ või rahvastel (Jer 51:12, 13; vrd Jes 8:7, 8; 14:6; Jer 50:23), nii tänapäeva Baabülioni on kujutatud istumas või rõhumas maa rahvaid (vrd Ilm 16:12 komm).

2. on hooranud – Kr k *porneuō* – tuletatud verb sõnast *pornē* (vt salm 1 komm). See väljend on samaväärne VT väljenditega (vrd Hes 23:30; Hos 4:12). Siin sümboolselt kasutatuna vihjab see end kristlaseks tunnustajate keelatud liidule mõne teise valitsuse kui Kristuse oma, antud juhul usulis-poliitiline liit langenud kiriku ja maa rahvaste vahel (vt salm 5 komm). Vrd Jes 23:15,17.

ilmamaa kuningad – St maa poliitilised jõud (vt salm 12 komm), kes annavad oma autoriteedi ja ressursid „suure hoora“ käsutusse (salm 1; vt salm 13 komm) ja kelle kaudu see püüab täide viia Jumala rahva hävitamise (vt salm 6, 14 komm) ja juhtida kõiki „ilmamaa elanikke“ (vrd salm 8). „Ilmamaa kuningad“ on tema kuritegevuse kaassüüdlased.

hooruse – Langenud kristlus ja maailma poliitiliste jõudude liit on vahendiks, mille läbi saatan kavatseb maailma ühendada oma juhtimise alla.

viinast – See on viina joomisest. See „viin“ on saatana petlik maailma ühendamise poliitika oma kontrolli alla, millega kaasnevad valed ja „imeteod“ ja mille kaudu ta loodab saavutada edu (vrd ptk 13:13, 14; 18:23; 19:20).

elanikud – Oma juhtide teguviisi tulemusena saavad maa elanikud meelitatud kaastööle (vrd salm 8 komm) „suure hoora“ ühinemise poliitikaga (vrd ptk 13:8).

joobnuks saanud – See on täielikult joobnud. Normaalsed mõistuse jõud ja otsustusvõime on tuhmunud ja vaimulik arusaamine halvatud. Vrd Jer 51:7; 2Ts 2:9, 10; Ilm 13:3,4,7,18; 14:8; 18:3,23; 19:20. Võib märkida, et maa elanike joobnustumine järgneb vihjele keelatud liidule Baabülioni ja maa kuningate vahel. Nähtavasti tegutseb Baabülion maailma kuningate kaudu, et saavutada kontrolli selle elanike üle, kes ei ole seni vabatahtlikult alistunud temale. Nii juhud kui alluvad on petetud (GC 624).

3. viis mind – Liikumise tunne oli kahtlemata määratud selleks, et Johannes võiks aru saada üleminekut antud ajast ja kohast nägemusse (vrd Hes 3:12-14; 8:3; 40:2; Ilm 21:10).

vaimus – Vaata ptk 1:10 komm; vrd ptk 4:2; 21:10.

kõrbe – Kr k *erēmos*, tühi koht (vt ptk 12:6 komm). Sarnane verb ptk 17:16 tähendab „laastama“, „paljaks jätma“, „maha jätma“. „Kõrb“ oli asustamata piirkond, kus võis elu säilitada vaid keset raskusi ja hädadohte. Toit, peavari ja võimalik, et isegi vesi olid raskesti kättesaadavad ja seal võis olla ohtlik metsikute loomade ja võib-olla röövliite tõttu. Järelikult mõned arvavad, et kui siin on kasutatud sõna „kõrb“ sümboolselt, siis ilmselt Jumala rahva raske ja ohtliku olukorra märkimiseks (vt salm 6, 14). Sõna „kõrb“ ees määrava artikli puudumine kreeka keeles näitab selgesti selle väljendi kujundlikkust. Teiste sõnadega – see iseloomustab pigem täpsemalt olukorda, kui üksikasjaliselt kirjeldatud asukohta.

Arvestades fakti, et 17. peatükk näib käsitlevat eriti aega seitsme nuhtluse ajal (vaata salm 1 komm), arvavad mõned, et „kõrbe“ olukord vihjab Jumala rahva läbielule sel ajal. Olukord, mida siin on kirjeldatud, on sarnane „kõrbega“ ptk 12:6, 13-16, kuid mitte sama.

(851)

naist – VT prohvetid esitavad korduvalt ärataganenud rahvast liiderliku naisena (vrd Hes 16:15-58; 23:1-21; Hos 2:5; 3:1 jne). See „naine“ - „suur hoor“ (Ilm 17:1) või saladuslik „suur Babülon“ (salm 5) – on süüdi kõikide veres, „kes on tapetud maa peal“ (ptk 18:24) nähtavasti kogu ajaloo jooksul. Saladuslik Baabülon moodustab Jumala rahvale organiseeritud usulise vastupanu arvatavasti aja algusest peale, kuid eriti seda lõpuajal (vt salm 5 komm).

istuvat – Pöördsõna vorm märgib jätkuvat tegevust. Salmis 1 on „suur hoor“ esitatud religiooselt inimesi otsese kontrolli all hoidvana ja seega tsiviilvalitsuse poliitika juhtijana (vt salm 18 komm). Alati on langenud kristlusele olnud iseloomulik püüe saavutada liit kiriku ja riigi vahel, et kindlustada religioosne kontroll riikliku poliitika üle. Võrdle meie Issanda teadaannet, et Tema „riik“ ei ole „sellest maailmast“ (Joh 18:36).

helkjaspunane – Või „karmiin“, särav värv, mis kindlasti äratav tähelepanu. Jes 1:18 „helepunane“ (ingl k *scarlet*) on patu värv. Vrd Ilm 12:3 „tulipunane lohe“.

metsaline – Piibli prohvetikuulutustes metsalised üldiselt esitavad poliitilisi võime (Tn 7:3-7, 17; 8:3,5,20,21; vrd Ilm 12:3; 13:1) Metsalise värvus võib viidata sellele, et see on kurjuse kujutus, kuna pilkenimed, millega ta oli kaetud, näitavad, et ta on vastuolus Jumalaga. Järelikult metsalist ennast võib samastada saatanaga, kes on töötanud läbi aegade nende poliitiliste jõudude kaudu, mis allusid tema kontrollile.

Kindlasti on see metsaline sarnane suurele punasele lohele ptk 12:3 ja teisele pantrisarnasele metsalisele ptk 13:1,2 (vt vastavad komm). Kaastekst näitab seda suhet lähemalt. Peamine erinevus 13. ja 17. peatüki metsalise vahel on selles, et esimesel, mida on samastatud paavstlusega, ei olnud eristatud poliitilist ja usulist võimu, kuna nüüd on need kaks eristatud – metsaline, esitades poliitilist võimu ja naine – religioosset.

täis – Äralangemine ja Jumalale vastupanu on täielikud.

pilkenimesid – Vaata Mrk 2:7; 7:22 komm; Ilm 13:1 (vt komm seal) olid nimed seitsme pea peal; siin on nad kogu metsalise peal. Need nimed näitavad metsalise iseloomu – see eeldab Jumaluse eesõiguste ebaseaduslikku äravõtmist. „Täis“ pilkenimesid näitab, et ta on täielikult pühendunud sellele eesmärgile. Vrd Jes 14:13, 14; Jer 30:29, 31; Tn 7:8, 11, 20, 25; 11:36, 37.

seitse pead – Vaata s 9-11 komm. Seitsmepealise metsalise kohta vana-aja mütoloogias vaata Jes 27:1 komm.

kümme sarve – Vaata s 12-14, 17 komm.

4. naine – Vt salm 3 komm.

purpuriga ja helkjaspunase – Vrd Jes 27:7; Ilm 18:7, 12, 16, 17, 19. Need olid kuninglikud värvid (vt Mt 27:28 komm), mida see „naine“ endale nõudis (vrd Ilm 18:7). Helkjaspunast võib pidada ka patu ja hooruse värviks (vt salm 3 komm). See prostituut – langenud usuline organisatsioon – kirjeldatud kõikjal võrgutavana, on kirevalt ja väljakutsuvalt rietatud. Ta on täielikuks vastandiks Talle „pruudile“, keda Johannes nägi kaunisse linaresse, puhtasse ja valgesse rietatuna (vt ptk 19:7, 8; vrd 1T 136; Ed 248). Vaata Lk 16:19 komm.

jälkusi ja oma hooruse saasta – Kuldkarikas petab inimesi selle sisu olemuse suhtes. Vaata salm 2 komm.

5. otsaesisele – Olemus, mida väljendab nimi „Baabülön“, on naise valik. Seda võib aru saada sellest, et see nimi on otsaesisel. Vrd ptk 13:16 komm.

oli kirjutatud nimi – St oli kirjutatud minevikus ja jääb sinna. Nimi väljendab iseloomu.

saladus – See sõna kirjeldab tiitlit, kuid ei ole selle osa; siit väljendi „saladuslik Baabülön“ sobivus (vt ptk 1:20 komm).

(852)

suur Baabülön – Siiski ühes mõttes saladuslikku Baabülöni võib pidada langenud religioosse süsteemi esindajaks läbi ajaloo; „suur Baabülön Ilmutusraamatus osutab erilisele tähendusele – ühinenud langenud religioonidele aegade lõpul (vt ptk 14:8; 16:13, 14; 18:24 komm). Ilm 17:18 saladuslikku Baabülöni on nimetatud „suur linn“ (vrd ptk 16:19; 18:18). Siin on kahtlemata Baabülönile kui „suurele“ vihjatud sellepärast, et see peatükk käsitleb eriti saatana lõpuaja jõupingutust, et kindlustada inimrasside segunemist religiooni kaudu. „Suur Baabülön“ on nimi, millele Pühakiri vihjab kui kolmikliidule paavstluse, langenud protestantismi ja spiritismi vahel (vt ptk 16:13, 18, 19 komm; vrd 14:8; 18:2 komm; vrd GC 588; Tn 4:30; Sak 10:2, 3; 11:3-9). Väljend „Baabülön“ vihjab organisatsioonidele enestele ja nende juhtidele, mitte niivõrd nende liikmetele. Viimaseid tähendavad „suured veed“ (salm 1) ja „ilmamaa elanikud“ (salm 2; vrd salm 8).

hoorade ... ema – Nagu juba märgitud „suur Baabülön“ sisaldab langenud protestantismi sel ajal, mida siin nähti. Selle „ema“ tütreid esindavad erinevaid religioosseid organisatsioone, mille moodustab langenud protestantism.

jälkuste – Vaata salm 4.

6. olevat joobnud – Vaata salm 2 komm. Otseses tõlkes „joobnud oleku jätkumine“. Üldises mõttes võib öelda, et Baabülön on „joobnud“ kõikide aegade märtrite verest (vrd ptk 18:24), kuid otsesemas tähenduses tulevaste märtrite verest maailma ajaloo lõputseenides. Jumal peab vastutavaks Baabülöni nende veres, kellele see on surma määranud, kuigi selle täideviimist on takistatud (vt GC 628). Baabülön on äärmuseni joobnud pühade hävitamise edust minevikus (vt Tn 7:25; Mt 24:21; vrd Ilm 6:9-11; 18:24) ja ootusest, et varsti saab ta täielikult rahuldatud selle veretöö lõpuleviimises (vt ptk 16:6; 17:14 komm; vrd GC 628).

pühade – Vaata Ap 9:13; Rm 1:7 komm.

Jeesuse – Arvatavasti tähendab „kes on kandnud Jeesuse tunnistust“ - esiteks oma sõnade ja siis oma märtrisurmaga. Neid on tapetud, sest nad jäid kindlaks Jeesuse tunnistusele ja Tema tööle ning nad olid ustavad Tema nimele, isegi oma elu hinnaga.

tunnistajate – Kr k *martures* (vt ptk 2:13 komm). Vrd Jes 47:6; Jer 51:49; vt Ilm 18:24 komm.

ma imestasin üliväga – Otseses tõlkes „ma olin imestunud suure imestusega“ - kreeka keel peegeldab tüüpilist heebrea rahvapärast väljendit. Ingel oli kutsunud Johannest tunnistajaks Baabüloni – religioosse prostituudi kohtuotsuse avaldamisele ning apostel lootis võib-olla näha täielikku hävingut ja allakäiku. Kuid selle asemel nägi ta naist rietatuna kallihinnaliselt ja hiilgavais rõivais, joobnud seisundis ja istuvat hirmsa metsalise seljas. Ingel oli juba öelnud Johannesele midagi selle kurja „naise“ kohta (vt ptk 14:8; 16:18, 19), kuid nüüd teatab ingel tema kuritegude kohta täiesti jahmatamapanevat. See, mida Johannes näeb, täidab teda äärmise imestusega, rohkem kui miski muu Ilmutusraamatus väljendatu.

Saladusliku Baabüloni kuritegusid, mida on selgitatud ingli süüdistuses, võib loetleda järgnevalt (vrd ptk 18:4 komm):

1. **Ahvatlumine** – ahvatledes maa kuningaid keelatud ühendusse temaga selleks, et oma õelaid plaane täide viia (vt salm 2 komm; ptk 18:3)

2. **Rõhuv despotism** – istudes „suurte vete“ peal, rõhub ta maa rahvaid (vt ptk 17:1 komm).

3. **Kaasaaitamine inimlikele süütegudele** – joobnustades maa elanikke – välja arvatud pühad – oma poliitilise viinaga, teeb ta neid kaasosalisteks oma kurjades plaanides (vt salm 2 komm). Oma „hooratööga“ ta „rikkus ilmamaa“ (ptk 19:2).

4. **Joobnud** – olles „joobnud pühade verest“, kes olid solvanud teda keeldudes joomast tema pattude viinast või allumast tema püüdlustele maailma juhtida.

5. **Tapmine ja kavatsus tappa** – 12.ptk „naine“ kavatseb tappa Kristuse pruuti (vt ptk 17:6, 14; 18:24 komm).

teda nähes – Ei ole kindel, kas see vihjab kõigele, mida Johannes nägi salmides 3-6 või ainult tema käitumisele salm 6, tema kuritegeliku karjääri haripunktil. Ingli vastus Johannese imestusele (salm 7) võib vihjata esimesele.

(853)

7. ma ütlen sulle – Kreeka keeles on asesõna rõhuline: „Mina ise ütlen sulle.“ Ülejäänud peatükk on ingli selgitus s 3-6 „saladusest“ ja nägemuse sümbolitest. „Metsalist“ on selgitatud s 8-17, „naist“ s 18.

8. metsaline, keda sa nägid – See on sama metsaline, keda on kirjeldatud kolmandas salmis. Johannes polnud näinud metsalist, kes „oli“ ja „ei ole“, kuid taaselustamisele järgneb „ei ole“ periood. Järelikult jutustab ingel selle hirmsa olendi mineviku karjäärist lühidalt samastades teda metsalisega, mida nägi Johannes (vt s 8-11 komm).

Sissejuhatuses nägemusele (s 1, 2) ja nägemuses (s 3-6) oli Johannese tähelepanu juhitud täielikult naisele ja metsalist on märgitud peaaegu juhuslikult. Kreekakeelses tekstis (Nestle'i tekst) on 102 sõna pühendatud naisele ja ainult 12 metsalisele. Kuid selgitamisel (s 7-18) räägib ingel peaaegu ainult metsalisest ning tema peadest ja sarvedest. Kreeka keeles salmides 7-18 on 36 sõna pühendatud naisele ja 243 metsalisele. See tähelepanuvääriv erinevus nägemuse ja selle selgituse vahel võib vihjata, et kuigi on avaldatud nägemuse teema, on taevane kohtuotsus avaldatud saladuslikule Baabülonile ja kuigi ta osutub olevat juhtival positsioonil neis sündmustes, mida on kirjeldatud nägemuses, võib tema lühikest võidukäiku ja äkilist langust mõista hoolika uurimisega metsalise kohta – nii tema kiiret edu kui lõplikku kaotust.

on olnud ja ... ei ole enam – teatud aeg minevikus on metsaline olnud aktiivses tegevuses, kuid siis ta kadus. Seda väljendit on korratud salmi 8 lõpus ja uuesti salmis 11. Mõned samastavad „oli“ perioodi paganliku Rooma ajaga, „ei ole“ - lühikese intervalliga paganliku tagakiusamise lõpu ja paavstluse tagakiusamise alguse vahel ning „tuleb jälle“ - paavstliku Rooma ajaga. Teised

võrdsustavad „oli“ perioodi ajaga, mida esindab metsaline ja selle seitse pead, „ei ole“ - inetrvalliga seitsmenda pea haavamise ja „kaheksanda“ metsalise taaselustumise vahel; „tuleb jälle“ - metsalise taaselustumise perioodiga, kui ta muutub „kaheksandaks“. Need, kes peavad õigeks esimest varianti, võrdsustavad metsalise „oli“ perioodi lohega 12. peatükist, kuna need, kes peavad õigeks viimast, arvavad siia ka pantritaolise metsalise 13. peatükist. Oleviku vorm „ei ole“ rõhutab ajalist järgnevust.

tuleb ... üles – Ingel räägib veelgi eelneva metsalise tegevusest, mis eelnes tema tõusmisele „sügavusest“. Sel ajal kui Johannes nägi nägemust, oli juba tõusnud metsaline „sügavusest“.

Kui väljend „on olnud“ ja „teda ei ole enam“ kordub salmi 8 lõpus, siis esineb seal väljend „aga ta tuleb jälle“ - fraasi asemel „aga ta tuleb sügavusest üles“, mis esines salmi esimeses osas. Järelikult metsaline „tuleb jälle“, kui ta tõuseb „sügavusest“. Sarnased sõnad selles kolmekordses järgnevuses on antud salmis 11 - „on ise kaheksas“. Seega, kui metsaline tõuseb „sügavusest“ ja „tuleb jälle“, eksisteerib ta „kaheksandana“. 8.salmi metsaline läheb „hukatusse“ pärast tõusmist „sügavusest“ ja pärast eksisteerimist määramata aja jooksul kui „kaheksas“.

Kui metsaline jälle eksisteerib kui „kaheksas“, siis need, „kelle nimed ei ole kirjutatud eluraamatusse maailma asutamisest alates, imestavad metsalist nähes“. Märkimisväärselt sarnane (854)

olukord on ptk 13:3, 8 (vrd s 4) maailma suhtumises selle peatüki metsalisse, kui ta on surmavalt haavatud ja paraneb: „Ja kogu ilmamaa imetles, jälgides metsalist... Ja teda hakkavad kummardama kõik, kes maa peal elavad, kelle nimed maailma algusest ei ole kirjutatud tapetud Talle eluraamatusse.“ Kui ptk 13 vihjab siin samale sündmusele kui ptk 17:8, siis järgneb siit, et olukord „tema surmahaav paranes“ (ptk 13:3) on võrdväärne väljendiga „tuleb sügavusest üles“ (ptk 17:8; vrd ptk 20:3). Sarnaselt sõnad „virgus ellu“ (ptk 13:14) võivad olla võrdväärseid väljendiga „tuleb jälle“ ja „on ise kaheksas“ (ptk 17:8, 11); pea haav (ptk 13:3), minek „vangi“ ja „tapetakse ... mõõgaga“ (ptk 13:10, 14) võib vihjata „metsalise“ allaminekut „sügavusse“ (ptk 17:8) ja „surm“ (ptk 13:3) võib tähendada metsalise „sügavuses“ olekut. Sarnasused, mis siin on märgitud, kalduvad samastama metsalise seitsmendat pead paavstluse peaga (vt ptk 17:9, 10). Siiski see sarnasus ei ole küllaldaselt tõestatud. 17. ja 13. peatüki metsalise suhet vaata ptk 17:3 komm.

sügavusest – Kr k *abussos*, otseses tõlkes „sügavik“, „kuristik“, tähendades mõõtmatut, ääretut ruumi (vt Mrk 5:10; Ilm 9:1 komm). LXX-s vihjab see üldiselt kas meresügavustele või maa-alustele vetele. LXX-s Psalm 71:20 ja Rm 10:7 on seda kasutatud põrgu või surma asukoha kohta, üldiselt nimetatud Hades (vt Mt 11.23 komm; vrd 2Sm 12:23 komm; Õp 15:11; Hes 14:9). Alla minek „põrgusse“, võiks olla sobiv väljend metsalise surma kohta, kes näis olevat tapetud.

hukatusse – Kr k *apōleia*, 'äärmine laostumine', 'häving' (vt Jh 17:12 komm). See näitab metsalise täielikku lõppu (vrd Ilm 17:11; vt ptk 19:20; 20:10 komm).

ei ole kirjutatud – S.o ei ole kirjutatud nende nimestikku, keda Jumal võtab vastu kui kandidaate oma kuningriigi jaoks.

eluraamatusse – Vaata Fil 4:3 komm.

algusest – Kreeka keeles võib aru saada, et nimed, mis on kirjutatud eluraamatusse, on seal „maailma asutamisest“ või, et see raamat ise on olnud sellest ajast peale. Siin on mõeldud viimast tähendust. Vrd ptk 13:8 komm.

imestavad – Kr k *thaumazō*, 'imestuma', 'hämmastuma' (vt salm 6 komm). Maa elanikud on üllatunud metsalise võimu nähes, keda nad olid näinud „sügavusse“ minevat (salm 8), tagasi

pöördumas ja endist tegevust jätkamas. Nad esmalt imestavad ja siis kummardavad (vt ptk 13:3, 4,8,12,14), s.o allutavad oma tahte metsalise jumalakartmatute plaanide toetamiseks. 17. ja 13. peatüki metsalise suhet vt ptk 17:3 komm.

9. mõistus, millel on tarkust – Vrd ptk 13:18. Nii esitab ingel oma seletuse „metsalisest“, kes oli „ja teda ei ole, aga ta tuleb jälle“ (ptk 17:8). See, mida Johannes oli näinud, oli „saladus“ (vrd salm 7; vt salm 5 komm) selles mõttes, et reaalsus oli varjatud sümboolse keelega ja on vaja „tarkust“, et aru saada tegelikkuse kujundlikest väljenditest. Ehkki see ingli näide vihjab võib-olla eriti 8. salmi mõistatusele ja nii eriliselt 9. ja 10. salmi selgitusele, on see tõepärane samuti kogu nägemuse ja ka salvide 10-18 kogu seletuse kohta.

seitse pead – Need esitavad ilmselt seitset suuremat poliitilist võimu, mille kaudu saatan püüab hävitada Jumala rahvast ja Tema tööd maa peal (vt salm 2, 3, 6, 10 komm). Kas Pühakirjas on esitatud nende seitsme peaga ajaloo seitse rahvast, ei ole selge, kuna Ilmutusraamatus on arvul „seitse“ sageli pigem sümboolne kui tegelik arvuline väärtus (vt ptk 1:11 komm). Niisiis on mõned aru saanud, et seitse pead esitavad kogu poliitilist opositsiooni maailma ajaloo jooksul Jumala rahva vastu ilma seitset rahvast lähemalt iseloomustamata.

Teised oletavad, et poliitilised võimud, mida on esitatud seitsme peana, peavad olema seitse erilist rahvast, millele on juba vihjatud Taanieli ja Ilmutusraamatu prohvetikuulutuses. Nad samastavad esimest nelja pead nelja suure maailmariigiga Tn 2. ja 7. peatükis; viiendat väikese sarvega 7. ja 8. peatükis ning Ilm 13. ptk pantritaolise metsalisega; kuuendat võimuga, mis on esitatud ptk 11:7; seitsmendat kahesarvelise metsalisega ptk 13:11. Vastavalt sellele seletusele on need võimud,

(855)

esitatuna esimese viie peana, Baabülön, Pärsia, Kreeka, Rooma impeerium ja paavstlus. Kuues ja seitsmes pea võivad olla revolutsiooniline Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriigid või Ameerika Ühendriigid ja mingi ülemaailmne organisatsioon või Ühendriigid ja taaselustunud paavstlus.

Teised arvavad, et seitse pead esitavad peamisi tagakiusavaid võime sellest ajast, kui Jumalal on olnud valitud rahvas ja organiseeritud töö maa peal, järelikult need on Egiptus, Assüüria, Baabülön, Pärsia, Kreeka, Rooma impeerium ja paavstlus. Need, kes pooldavad seda tõlgendust, pööravad tähelepanu Egiptuse ja Assüüria tähtsale osale Iisraeli suhtes VT ajaloos ja prohvetikuulutustes. Samuti näitavad nad järgmisele olukorrale, kus igaüks sellest seitsmest võimust püüab kas hävitada Jumala rahvast, orjastada neid või hävitada nende erinevat usulist iseloomu; 1) Egiptus Punase mere ääres (2Ms 14:9-30); 2) Assüüria Sanheribi all (Jes 8:4-8; 36:1-15; 37:3-37); 3) Baabülöni vangipõlve ajal (Jer 39:9,10; 52:13-15); 4) Pärsia Hamani all (Estri 3:8, 9; 7:4; 9:1-6); 5) Kreeka Antiochus Epiphaneesi all (1.Makk 1:20-64; 3:42; 4:14,36-54); 6) Rooma – juutide ja kristlaste tagakiusaja (Tn 8:9-12, 24, 25; Mt 24:15,21; Lk 21:20-24; Ilm 2:10-13). 7) paavstlus kogu ajaloo jooksul (Tn 7:21, 25; 8:24; 11:33,35).

Arvestades fakti, et Pühakiri ei näita, kas seitse pead esitavad seitset erilist rahvast või mitte ja ei määra aega, mis ajast neid dogmaatiliselt kindlaks määrata. Ilm 17. ptk kujutab metsalise „tuleb jälle“ perioodi, kui ta on „kaheksas“ (vt salvide 8, 11 komm) ja selle peatüki põhilise kuulutuse tõlgendus ei sõltu õnneks seitsme pea kindlaksmääramisest.

mäge – Üldine prohvetlik sümbol, mis osutab poliitilistele või usulis-poliitilistele võimudele (vt Jes 2:2,3; Jer 17:3; 31:23; 51:24,25; Hes 17:22,23 jne). See sümbol võib vihjata Rooma linnale koos selle seitsme mäega. Kirjanduse klassikud vihjavad sageli Roomale kui seitsme mäe linnale (Horatius *Carmen Saeculare* 7; Virgilius *Aeneid* VI 782-784; *Georgies* II, 534,535; Martialis *Epigrams* IV 64,11,12; Cicero *Letters to Atticus*; Propertius *Elegies* jne). Varasematel sajanditel kristlased üldiselt vihjasid Roomale kui „Baabülönile“ (vt 1Pt 5:13; Ilm 14:8 komm), võimalik, et

hoiduda olemast kui õõnestaja, rääkides ja kirjutades Rooma antikristlikust tegevusest ja Jumala ähvardavast kohtust tema üle. Arvestades vana Baabüloni ajaloolist suhet Jumala rahvaga VT ajal, on nimetus Baabülon eriti sobiv Rooma kohta suhetes kristlusega.

naine istub – Siin vihjab ingel „naisele“, kes istub seitsme „pea“ peal, kuna salmis 3 on räägitud temast, kui sellest, kes istub „metsalise seljas“ (vt komm seal). Seega istuda seitsme pea peal tähendab ilmselt sama, mis istuda metsalisel. Järelikult ei ole teravat esinevust metsalise ja tema peade vahel.

on seitse kuningat – Need kuningad ei ole lisaks „peadele“ ja „nägudele“, vaid arvatavasti samastuvad nendega. Kui palju erinevust on „kuningate“ ja „mägede“ vahel, pole selge.

10. viis on langenud – Ajamomenti, millal see võis toimuda, kui viis pead on „langenud“ ja „üks on“ ning „teine ei ole veel tulnud“, ei ole selgelt märgitud. Üldiselt rääkides, adventkommentaatorid peavad võimalikuks üht või üht kolmest erinevast aspektist aja suhtes, millest siin on räägitud: 1) Vastavalt sellele tõlgendusele, kus seitse pead on kõikide võimude esindajad, kes on opositsioonis Jumala rahva ja Tema tööga maa peal, see tekst võib näidata, et enamused neid võimuseid on juba lahkunud ajaloo lehekülgedelt. 2) Need, kes peavad esimeseks viieks peaks Baabüloni, Pärsiat, Kreekat, Roomat ja paavstlust, arutlevad, et kõik need viis olid langenud ajaks, kui metsalise

(856)

paavstlikule peale anti surmav haav 1798.a (vt ptk 13:3,4 komm). 3) Need, kes peavad esimeseks viieks peaks Egiptust, Assüüriat, Babülooniat, Pärsiat ja Kreekat, arvavad, et salmis 10 on viidatud ajale, kui Johannesele anti nägemus. Vt salm 9 komm.

üks on – Vastavalt teisele variandile on see Prantsusmaa või Ameerika Ühendriigid pärast 1898.a; kolmanda variandi kohaselt – Rooma impeerium Johannese päevil (vt ülalpool märksõna „viis on ... langenud“ komm).

teine – Esimese variandi kohaselt poliitiliste jõudude väheus, mis peavad siiski veel etendama teise variandi kohaselt Ameerika Ühendriigid või mõni ülemaailmne organisatsioon nagu Rahvasteliit või Ühinenud Rahvaste Organisatsioon; kolmanda variandi kohaselt – paavstlus (vt ülalpool märksõna „viis on ... langenud“ komm). See võib tähendada, et sündmused, mis on ette kuulutatud 17. peatükis, on osaliselt sarnased 13. peatüki sündmustega (vt ptk 17:3,8 komm), siit järgneb, et paavstluse pea ongi see siin märgitud „teine“.

natukeseks ajaks – Kr k *oligos* – on kasutatud UT-s 34 korda tähenduses „vähe“, „natuke“, et märkida hulka ja 8 korda tähenduses „lühike“ aja iseloomustamiseks (vt ptk 12:12 komm). Väljendit võib tõlkida: 1) „On paratamatu, et ta jääb väheks ajaks“; 2) „On paratamatu, et see kestab lühikest aega“; võimalik, et „piiratud“ aja tähenduses vastandina lõpmatule ajale. Ptk 12:12 *oligos* vihjab „lühikesele ajale“, mis on määratud saatanale pärast tema kaotust ristil (vrd DA 758, 761; GC 503). Võib-olla ingel kinnitab siin Johannesele, et saatan ja eriti see võim (või võimud), kujutatud seitsmenda peana, ei saavuta kunagi täielikult oma eesmärki või et nende valitsuse aeg on täpselt piiritletud. Mõned mõistavad sõna *oligos* otseses tõlkes, mis vihjab lühikesele ajaperioodile.

11. metsaline, kes on olnud – Vaata salm 8 komm.

on ise kaheksas – See on metsaline taaselustunud seisundis „tuleb jälle“ perioodil pärast tema tõusmist „sügavusest“ (vt salmide 8, 10 komm). Mõned arvavad kaheksanda võimu olevat vaid paavstluse; teised arvavad, et see esitab saatanat. Need, kes pooldavad viimast varianti, arvavad, et sel ajal saatan püüab esineda Kristusena (vt 2Ts 2:8 komm).

seitsmest – Metsaline ise - „kaheksas“ - näib olevat sama metsaline, kellel on seitse pead (vrd ptk 13:11, 12). Määrava artikli puudumine sõna „kaheksas“ ees kreeka keeles viitab, et metsaline ise oli tegelik võim seitsme pea hulgast ja seega midagi enam kui üks neist peadest. Ta on nende summa ja haripunkt – metsaline ise. Kreeka keeles sõna „kaheksas“ on meessoost ja seega ei või vihjata peale kui naissoost sõnale.

hukatusse – Vaata s 8 komm.

12. kümme sarve – Vrd Tn 7:24; Ilm 12:3; 13:1; vt Tn 7:7; Ilm 12:3 komm.

ei ole saanud veel valitsust – Vastavalt mõnede arvamusele iseloomustab arv „kümme“ kümnet erilist „kuningat“ või rahvast. Teised peavad „kümnet“ ümardatud arvuks, vihjates nii kõikidele võimudele „sarvede“ hulgast, sõltumata nende täpsest aritmeetilisest arvust. Sellist seletust on käsitletud ka mujal Pühakirjas (vt ptk 12:3 komm). Mõned arvavad, et need kümme sarve kujutavad sama kümnet võimu, mida on üksikasjaliselt esitatud Taanieli raamatus ja eespool Ilmutusraamatus. Selle põhjal, et need kümme „saavad võimu kui kuningad üheks tunniks“ - arvavad teised, et neid kuningaid ei või samastada erinevate rahvastega, kes tõusid esile pärast Rooma impeeriumi purunemist.

tunniks – Kr k *hōra*, 'teatav ajavahemik', 'päevaaeg' (vastandina öisele ajale), 'päev', 'tund' (kaheteistkümnendik päeva tundidest) ja kindel aja „punkt“. Mt 14:15 on *hōra* tõlgitud „aeg“, tähendades päevast aega. Selliseid tõlkeid esineb veel Mt 18:1; Jh 16:2,4,25; 1Jh 2:18; Ilm 14:15; Mrk 6:35. *Hōra* on tõlgitud kui „tund“ Luuka 2:15: „lühikeseks ajaks“ 2Kr 7:8; „mõneks ajaks“ Filem 15; 1Ts 2:17 „natuke aega“, „tunni“ Rm 13:11 ja „hiline aeg“ Mrk 11:11. Ilmselt sõna *hōra* tähendus tuleb tõlgendada erinevatel juhtumitel kaasteksti abil.

Mõned on pidanud ptk 17:12 „üheks tunniks“ prohvetlikuks ajaks, millele vastaks tegelikus ajapikkuses 2 nädalat. Siiski näib kaastekst vihjavat millelegi muule. On üldiselt tuntud, et 18. ptk

(857)

annab täpsema seletuse ptk 17:12-17 sündmuste kohta. Kuid ptk 18:8 märgitud ajaperioodi „ühel päeval“ on samas peatükis salmides 10, 16, 19 nimetatud „üheks silmapilguks“ - see on ilmne tõend, et Pühakiri vihjab lühikesele ajaperioodile, määramata selle täpset pikkust. Järelikult näib olevat õigem võtta ptk 17:12 väljendit „üks tund“ samas tähenduses, mis näitab lühikest, kuid määramata „aja“ perioodi. Ajaperioodid, mis on Pühakirja prohvetikuulutustes, ei osuta alati üldiselt tuntud prohvetlikule ajale. Näiteks seitse nälja-aastat, mida Joosep ette kuulutas, olid tegelikud aastad (1Ms 41:25-31), samuti olid ka tõelised 40 kõrberännaku-aastat, ette kuulutatud 4Ms 14:34. Sama võiks ka öelda 1Ms 15:13 400 aasta kohta, Jer 25:12; 29:10 70 aasta kohta ja Ilm 20:4 1000 aasta kohta.

Ilm 17:12 lühike „tund“ tunnistab saatanlike plaanide kulminatsioonipunktist maailma ühendamiseks maa langenud usuliste organisatsioonide, keda esitab naine, ja poliitiliste võimude, keda esitab metsaline, kokkuleppe teel (vt ptk 16:13, 14; 17:3 komm). See toimus nähtavasti selle lühikese „tunni“ jooksul, mil Johannes nägi „naise“ istuvat „metsalise“ seljas, oma karjääri tipul, olles „joobnud“ pühade ja Jeesuse tunnistajate verest (s 3-6).

13. nõu – Kr k *gnōmē*, 'arvamus', 'kavatsus', 'eesmärk', 'plaan'. Maailma rahvaste „nõu“ on täielik vastand Jumala omale. Maailma rahvad, esitatud kümne sarvena, kavatsevad ühineda „metsalisega“ (vt salm 3 komm), sundides maa elanikke jooma Baabülioni „viina“ (vt salm 2 komm), st ühendada maailma tema kontrolli alla ja hävitada kõik need, kes keelduvad ühinemast (vt salm 14 komm). Vaata EW 34, 36, 282; GC 624, 626, 615; PK 512, 587; 5T 213. Vrd Ilm 16:12-16 komm.

Ja ... annavad – Vt allpool „väe“.

väe – Kr k *exousia*, 'võim', 'valitsus' (vt Mrk 2:10; Rm 13:1 komm). Otseses tõlkes: „Need, kellel on ühine eesmärk, s.o nad annavad oma võimu metsalisele.“ See rahvaste üksmeelne nõusolek saavutatakse kolme kurja „vaimu“ tegevusel (vt ptk 16:13, 14 komm). Nüüd, kui prooviaeg on lõppenud, lubab Jumal ülemaailmse usulis-poliitilise liidu loomist, kelle eesmärgiks on Jumala rahva hävitamine. Niisuguse plaani täideviimist oli Ta takistanud Paabeli ajast alates (vt 1Ms 11:4-8; Tn 2:43; Ilm 14:8 komm). Kuid nüüd tõmbab Ta tagasi oma takistava käe (Ilm 17:17; vrd 2Aj 18:18 komm). „See on üldine liit, suur harmoonia, saatana jõudude liit... Viimaste päevade võitlusse Jumala rahva vastu on ühinenud kõik pahelised jõud, kes on vastu seisnud vajadusele olla ustav Jehoova käsule“ (EGW komm Ilm 17:13,14).

võimu – Kr k *dunamis*, 'võim', tähendades võimelisust otsust täide viia. Oma eesmärgi saavutamiseks kasutab metsaline kümne sarve tegevust.

14. hakkavad sõdima – S.o ühinevad võitluseks. Maailma ühinemine (vt ptk 16:12-16; 17:13 komm) „metsalise“ juhtimise all s 3, 8, 11 viimaseks võitluseks Kristuse ja Tema rahva vastu algab nüüd. Seda konflikti, mida on nimetatud „sõjaks Kõikväelise Jumala suurel päeval“ (ptk 16:14), on kirjeldatud täielikumalt ptk 19:11-21 (vt komm seal). Kuuenda nuhtluse ajal toimuvad ettevalmistused võitluseks (vt ptk 16:12-16 komm), mis toimub seitsmenda nuhtluse ajal.

Tall – Vaata ptk 5:6 komm.

võidavad nad ära – Jumala ustav rahvas, kes on nii kaua kannatanud oma vaenlaste käes (vt ptk 6:9-11; 12:13-17; 13:7, 15) vabastatakse siis, kui „isandate Issand ja kuningate Kuningas“ sirutab oma käe ja seisab kui võitja nende eest (vt ptk 11:15,17; 18:20; 19:2,11-21 komm). Kristus astub vahele sel momendil, kui kurjuse jõud alustavad rünnakut pühade vastu – seitsmenda nuhtluse alguses (vt GC 635, 636; vt ptk 16:17 komm).

isandate Issand – Nimetust „isandate Issand ja kuningate Kuningas“ on Piiblis kasutatud Kristuse (858)

kohta, kui Ta tuleb tagasi maa peale võitma kurjuse jõude ja vabastama oma ustavat rahvast (vt 1Tm 6:15; Ilm 19:16; vrd Mt 25:31; Ilm 1:5; 17:14; GC 427, 428, 613, 614).

kutsutud – St UT-s, et kätte saada igavest lunastust (vt Mt 22:3,14 komm).

valitud – Mitte kõiki, keda on „kutsutud“, pole iseloomustatud kui „valitud“. „Kutsutud“ ja „valitud“ erinevust vt Mt 22:14 komm; vrd Jh 1:12 komm.

ustavad – Või „usaldatavad“. Need, keda on „valitud“, peavad jääma „ustavateks“ isegi „surmani“ (ptk 2:10), kui see on vajalik, et nad võiksid olla „ühes Temaga“, s.o Kristusega. Sõna „ustav“ lisamine vihjab siin, et ei ole küllaldane olla „kutsutud“ ja „valitud“. Teiste sõnadega – need, kes on kord saanud usu Kristusesse armu kogemuse, peavad „jääma“ armusse, et nad oleksid kõlblikud sisse minema au kuningriiki (vt Jh 3:18-20; Ef 1:4,5; vrd 1Kr 3:15 komm; vrd Hes 3:20; 18:24; 33:12).

15. ta ütles mulle – Vt ptk 17:1 komm.

veed – Vt salm 1 komm. Teiste juhtumite kohta, kus veed sümboliseerivad rahvaid vt Jes 8:7; Tn 7:2 komm.

istub – Siin vihjab ingel jälle sellele, mida Johannes nägi salmides 3-6 selle aja piires, mida on iseloomustatud salmides 11-13 (vt komm seal).

16. kümme sarve – Vaata s 12 komm.

metsaline – Sarved ja metsaline võtavad osa jumaliku kohtuotsuse täideviimisest Baabülioni üle. Metsalise kohta vaata s 3 komm.

vihkavad – See näitab „metsalise“ ja „sarvede“ seisukoha muutust. Mõned väidavad, et see kümne sarve seisukoht on mõnede Lääne-Euroopa rahvaste suhtumine paavstlusesse reformatsiooni ajast alates; teised arvavad, et selle ettekuulutuse täitumine on siiski tulevikus. Enne seda olid sarved toetanud „naise“ poliitikat (vt salme 3, 9, 13), eriti pühade hävitamise plaani (vt salm 14 komm). Aga kui Kristus neid võidab (salm 14), pöörduvad nad „naise“ vastu, saades aru, et ta on neid petnud (vt salm 2 komm). Vt GC 654-656.

hoora – Vt salm 1 komm.

teevad puupaljaks – Kr k *erēmoō*, 'laastama', 'rüüstama' (vrd salm 3 komm). Kreeka keeles vihjab see sõna, et „hoor“ jääb „paljaks“ (vt ptk 18:21 komm). Täielikumat kirjeldust selle kohta vaata ptk 18:22,23.

alasti – See on tema uhke riietuse äravõtmist ja seega tema jätmise kimbatusse ja häbisse. Vt GC 655,656; vrd Hes 23:29; Ilm 16:15.

liha – Otseses tõlkes „lihatükke“, mis rõhutab ahnelt söömist ja tegevuse lõpule viimist. Nagu metsalist rebitakse ja kärastatakse selles õgimise protsessis, nii ka hoora hävitatakse raevukalt ja halastamatult nende võimude poolt, kes hiljuti teda toetasid (vt ülalpool märksõna „vihkavad“).

põletavad ta ära – Otseses tõlkes „põletavad ta täielikult“. Vrd ptk 18:8, kus on kirjutatud: „Ta põletatakse ära tulega“. Sümbolne naine põletatakse muidugi sümbolsest. Vt Ilm 18:8,9 komm; Hes 28:17-19.

17. Jumal ... on andnud – Jumal volitab „kümme sarve“ ja „metsalist“ (salm 16 komm) täide viima jumalikkude kohtuotsust, mis on määratud „Baabülionile“ tema kuritegude pärast (vt Ilm 187:1 komm); vrd 1Sm 16:14 komm; 2Aj 18:18; 2Ts 2:11). Järelikult on peatüki kulminatsioonipunkt salmis 16 ja 17, kus esitatakse kohtuotsus „suurele hoorale“ - sündmustik, mida kuulutas ingel salmis 1. Kõik muu on ettevalmistav ja selgitav osa, mis seletab „suure Baabülioni“ saatust. Salmides 2-6 on esitatud tema kuritegude aruanne (vt salm 6 komm) ja ka seletus, m i k s on kohtuotsus kuulutatud tema üle, kuna salmid 8-18 näitavad vahendeid; v o i k u i d a s kohtuotsus täide viiakse (vt salm 1 komm). See kohtuotsus Baabülionile viiakse täide seitsmenda nuhtluse ajal (vt ptk 16:19 komm; vrd ptk 16:19; 18:5,21; 19:2 komm).

südamesse – või „meelde“.

(859)

teha tema nõu järele – S.o täide viia taevalik „otsus“ (vt salm 13 komm) „suure hoora“ suhtes (vt ptk 16:19; 17:1 komm).

ühete nõusse – Vaata salm 13 komm.

anda oma kuninglik valitsus – Vaata salm 13 komm.

täituvad – St kuni kohtuotsus viiakse lõplikult täide. Maailma langenud ühinenud usulised organisatsioonid (vt ptk 16:13 komm) koos oma juhtidega langevad esmalt (vrd GC 656), kuna üldises usulis-poliitilises liidus poliitiline osa (vt ptk 16:13; 17:5 komm) muutub tööriistaks Jumala kätes, et täide viia kohtuotsus selle liidu usulise poole kohta (vrd Jer 10:5; 13:4-9; 14:4,6; 28:17-22; 47:11-15; Jer 25:14,34-38; 50:9-15,29,31; 51:49; Hes 26:3; Tn 11:45; Sak 11:10; Vt Ilm 19:2 komm).

Jumala sõnad – St Tema „tahe“, mis on väljendatud müstilise Baabülioni kohta (vt Ilm 16:17,19; 17:1).

18. naine – Vaata salm 3 komm.

on suur linn – Tegelik Baabülon oli „suur linn“ vanal ajal (vt Lisamärkused Tn 4.ptk juurde). Babüloonia ajast alates on Baabüloni linn olnud Jumala plaanidele organiseeritud vastupanu tüüpiliseks näiteks maa peal (vt 1Ms 11:4-6; Ilm 14:8). Linn on inimeste kõrgesti organiseeritud ühendus. Seega on „suur Baabülon“ sobiv üldise, organiseeritud, langenud usulise organisatsiooni prohvetlik sümbol.

Ellen G.White'i kommentaarid

2	GC 536
4-6	GC 382
6	GC 59
14	AA 371; COL 421; PK 721; 5T 223
15	GC 440
18	GC 382; PP 167

(860)

18. PEATÜKK

1. pärast seda – See viitab nägemuse järgnevusele, mida Johannesele ilmutati 17. ja 18. peatükis, mitte aga sündmuste järjekorrale, mis seal on üles märgitud. Johannes ei mõtle, et 18. ptk sündmused järgneksid neile, millest on räägitud 17. peatükis. Vaata ptk 4:1 komm.

teist inglit – St üht teist inglit, mitte 17. peatüki inglit. See ingel ühineb ptk 14:9-11 kolmanda ingligna Jumala viimase kuulutuse teadaandmises maailmale (EW 277) ja tema kuulutus on ptk 8:14 teise inglit kuulutuse kordamine (GC 603).

taevast – Inglit on kujutatud alla tulevat Jumala juurest erilise ülesandega ja just laskumas maapinnale, kui Johannes teda nägi.

meelevald – Kr k *exousia*, 'autoriteet' (vt ptk 17:13 komm). See ingel tuleb universumi trooni juurest, olles volitatud kuulutama Jumala viimast armu kuulutust ja hoiatama maailma elanikke ähvardava hukatuse eest, mis ootab „suurt Baabüloni“.

läks valgeks – Hoolimata saatana püüetest mässida kogu maa pimedusse, paneb Jumal selle nüüd leegitsema päästva tõe aulises valguses (vt Jh 1:4,5,9 komm).

auhiilgusest – Kr k *doxa* (vt Jh 1:14; Rm 3:23 komm). „Auhiilgust“ võib mõista kui Jumala iseloomu esitust (vrd 2Ms 33:18,19; 34:6,7), siin eriti ilmutatuna lunastusplaanis.

(861)

hüüdis võimsa häälega - Selleks, et kõik võiksid kuulda. 18. peatüki kuulutus toimus kolmanda inglit valju hüüde ajal (GC 603, 604, 614, 615, 653) ja väärub seega hoolikat uurimist.

langenud on – Vaata ptk 14:8 komm. Nüüd demonstreeritakse tema vaimulikkust ja kinnitatakse seda ning nüüd saab ta ka oma karistuse. Vrd Jes 13:21,22; 21:9; Jer 51:8.

suur Baabülon – Vt ptk 14:8; 17:5 komm.

kurjade vaimude – Otseses tõlkes „deemonite“ (vt Mrk 1:23 komm). „Suur Baabülon“ on nüüd täielikult kurjade vaimude võimuses (vt Ilm 17:5,6,14 komm; vrd Mt 12:43-45 komm). Võib-olla on siin teatud mõttes viide moodsale spiritismile (vt Ilm 13:13; 16:13,14 komm; vrd EW 273,274; GC 558,588,624).

rüvedate vaimude – Otseses tõlkes „roojaste vaimude“ (vt Mrk 1:23 komm).

rüvedate ja vihatud lindude – Metafoor järgneb siin kujukalt metafoorile, et rõhutada Baabüloni suure ärataganemise ja languse kirjeldust. Ptk 18 kirjanduslik vorm peegeldab vana-heebrea poeesia struktuuri (vt 3BC 23).

3. hooruskiima viina – Vt ptk 14:8 komm.

kõik rahvad – Vt ptk 17:2 komm.

ilmamaa kuningad – Vt ptk 16:14; 17:2,10,12 komm.

hooranud – Vaata ptk 17:2 komm.

kaupmehed – Kr k *emporoi*, otseses tõlkes „need, kes teel“, niisiis „rändurid“ ehk „kaupmehed“. 18.peatüki kujunditerikas keel jätab lahtiseks, kas need „kaupmehed“ on tõelised või sümboolsed. Mõlemad on võimalikud. Kui on sümboolsed, siis need „kaupmehed“ kujutavad neid, kes kaitsevad „suure Baabüloni“ õpetusi ja teguviise (vrd Jes 47:11-15) – kaup, mis tal on maailma rahvale näitamiseks ja müümiseks, et neid petta (vt Ilm 18:11 komm).

liiast – Kr k *dunamis*, 'jõud', siin arvatavasti „mõju“ tähenduses. Vrd ptk 5:12 komm.

4. teist häält – See on, nagu kreeka keel vihjab, teise ingli hääl.

minge välja temast – Nähtavasti peaaegu viimase hetkeni mõned – võib-olla paljud – Jumala rahvast ei ole kuulnud kutset tulla välja saladuslikust Baabülonist. Võrdle Jumala kutset oma rahvale vanal ajal põgeneda tegelikust Baabülonist (vt Jes 48:20; Jer 48:20; Jer 50:8; 51:6,45). Nagu Jumala rahvas vanasti väljus tegelikust Baabülonist, et nad võiksid tagasi pöörduda Jeruusalemma, nii kutsutakse tänapäeval Tema rahvast välja müstilisest Baabülonist, et neid arvataks väärt sisse minema Uude Jeruusalemma. Arvatavasti kõik, kes on Tema tõeline rahvas, kuulevad Tema häält ja panevad tähele Tema kutset (vt Mt 7:21-27 komm; vrd Jh 10:4,5). See „hääl“ kordab Ilm 14:8 ingli kutset (vt GC 390,603; EW 277). Selle käskiva kutse otsene põhjus on kirjutatud salmi viimases osas.

tema pattude – Üldises mõttes kõikide pattude, millesse ta inimesi viib, kuid eriti nende pattude, mis on kirjeldatud ptk 17:2-6 (vt s 6 komm). 18. peatükis süüdistatakse Baabüloni jumaliku kohtujärje ees viiel põhjusel: 1. uhkus ja ülbus; 2. omakasupüüdlikkus ja luksus; 3. abielurikkumine; 4. petmine; 5. tagakiusamine (vt salme 2,3,5,7,23,24).

osaliseks – See on esimene kahest põhjusest, et kiirustada välja saladuslikust Baabülonist. Need, kes võtavad osa Baabüloni pattudest, peavad endastmõistetavalt ka vastust kandma (Jer 51:6).

tema nuhtlused – St karistus, mida ta peab vastu võtma vastavalt ptk 17:1 „kohtumõistmisele“ või „otsusele“ (vt ptk 16:19; 17:1,17). Nende nuhtluste iseloom on antud lühidalt peatükkides 16:19; 17:16; 18:8,21. Suurem osa 18. peatükist koosneb nende „nuhtluste“ elavast, kuid ülimalt sümbolsest kirjeldusest. Siinjuures viis esimest nendest seitsmest viimasest nuhtlusest on välja valatud kõigepealt nende peale, kes koos Baabüloniga töötavad – maa ülemad ja selle elanikud (ptk 17:1,2,8,12). Baabüloni, ühinenud religioossete usustaganenud organisatsioonide karistus toimub seitsmenda nuhtluse ajal (vt ptk 16:19; 17:1,5,16 komm). Kuues nuhtlus valmistab ette tee selleks karistuseks.

5. tema patud – Vt Ilm 18:4; vrd Jer 50:14.

on ulatunud – Kr k *kollaō*, otseses tõlkes „kokku kleepima“, „kõvasti kokku kinnitama“. Baabülioni patte on kujutatud mäekõrguse kuhjana, mis tihkena ja kokkukleepuvana ulatuvad kõrgele.

(862)

taevani – Nii nagu mägi piltlikult ulatub taevani, nii ka „suure Baabülioni“ (vt ptk 17:6 komm) kuritegelik eluviis tõuseb Jumala ette, kutsudes välja õiglase karistuse (Ilm 16:19; vrd 1Ms 11:4,5; 18:20,21; Esra 9:6; Jer 51:9; Tn 5:26,27; Joona 1:2). Võib-olla on siin kaudne vihje Paabeli tornile (1Ms 11:4).

tuletanud meelde – Jumala pikaaegne kannatus on lõppemas ja Tema kohtud müstilise Baabülioni üle on täitumas (vt ptk 16:19 komm). Mis puutub Jumalasse, siis sõna „tuletanud meelde“ üldiselt väljendab, et Ta on parajasti tasumas inimestele nende tegevuse erilise suuna tõttu, on see siis hea või kuri (vt 1Ms 8:1; 2Ms 2:24; Ps 105:42 jne).

ülekohtused teod – St – tema pahad teod ja sellest tulenevad tagajärjed, iseäranis erilised kuriteod, milles teda süüdistatakse 17. ja 18. peatükis (vt ptk 17:6; 18:6,7 komm).

6. makske ... kätte – Otseses tõlkes „makske talle täielikult“. Hoorale, s.o ususttaganejate organisatsioonile „suurele Baabülionile“ (vt ptk 14:8; 17:5 komm), tuleb kätte maksta põhjalikult tema kurjade tegude eest. Täiuslikus kohtumõistmises ei hoia taevas tagasi ühtegi osa teenitud tasust. Tasu, mis jagatakse välja Baabülionile, on lühidalt kirjeldatud ptk 17:16,17 ja suuremas ulatuses ptk 18. Vrd Jer 51:6.

nagu tema on kätte maksnud – Otseses tõlkes „vastavalt tema tegudele“. Temale tasutakse sama mõõdupuuga. Karistus on vastav kuriteole, on sellele kohane. Vrd Jer 47:3; Jer 50:15,29; 51:24.

kahekordselt – Mõõtke talle kahekordse mõõduga (vrd Jer 40:2; Jer 16:18; 17:18).

tema tegusid mõõda – Tema käitumine teistega on aluseks, mille järgi Jumal kohtleb teda.

karikasse – Vt ptk 14:10; 17:4 komm.

täis valanud – Otseses tõlkes „seganud“. Samasse karikasse, millesse tema oli seganud halba jooki teistele jootmiseks, segab Jumal nüüd kohutavat segu ja sunnib teda seda jooma (Ilm 14:8; 17:4; vrd Jer 50:15,29).

7. nii palju kui – Mõõt mõõdu vastu, karistus on vastav kuriteole. Tema kannatus ja lein on võrdeline tema endisele hooplemisele ja priiskamisele.

ülistanud iseennast ja taga ajanud toredust – Esimene osa seitsmendas salmis tähendab otseses tõlkes: „nii palju asju on teda ülistanud ja muutnud ta liiderlikuks“. Nii palju asju on kaasa aidanud tema uhkuseks ja liiderlikkuseks. Jultunud eneseusaldus on muutnud ta enesekindlaks oma plaanide edus, et hävitada Jumala ülejäänud rahvas ja valitseda kogu maad. Ta on uhke oma rikkuse, populaarsuse ja võimu üle. Vrd Jer 47:6-10; Hes 28:2,4,5,16.

piina – Vaata ptk 17:16; 18:4 komm.

leina – S.o „nuhtluste“ tulemus (salm 4), mis teda „piinab“. Võrdle „kuningate“ ja „kaupmeeste“ kaebamisega (salmid 9 ja 11).

ütleb oma südames – ehk „ütleb oma mõttes“, see on sel ajal, kui 4.salmi ingel annab oma hoiatava kuulutuse, eelnevalt armuaja lõppemisele ja hiljem, kuuenda nuhtluse ajal (vt ptk 17:1 komm). Liigne enesest lugupidamine on loonud äärmise julguse tema kurjas plaanis valitseda maailma. Katse petta teisi, on viinud täielikku enesepettusesse. Ta ei ole ainult teisi teinud „jooonuks“, vaid on ka ise jooonud (vt ptk 17:2,6 komm).

ma istun kui kuninganna – Pane tähele oleviku vormi (vaata eespool „ütleb oma südames“). Tõeline kogudus Pühakirjas on kujutatud „puhta neitsina“ (vt 2Kr 11:2 komm), Kristuse pruudina (vt Ef 5:23-32 komm; vrd Ilm 12:1; 19:7,8 komm). Suur hoor esineb Kristuse pruudina maa elanike ees, kelle üle ta nõuab ülemvalitsust Tema nimel. Kuid ta on „valekuninganna“ (vrd Jes 47:6-10). Ta on hoor, kellel pole kunagi olnud seaduslikku meest, ja siiski kiitleb oma võitudega. Kas mitte maailma „kuningad“ ja „suured isandad“ ei oota teda (Ilm 18:9,23)? Kas nad ei ole tema tahte vangid ja tema nurjatutesse plaanidesse pühendatud tööriistad (vt ptk 17:2 komm)?

ega ole lesk – Lesena tal poleks seaduslikku alust või õigust maa elanike truudusele. Vrd Jes 47:8,10.

kurvastust – Mida ta kõige vähem ootas, on kindlasti tulemas tema peale (vt Jes 47:11 komm).

8. sellepärast – St tema ülbe kiitlemise, uhke eneseülenduse, kõlvatu liiderlikkuse, südametunnistuseeta võimuiha ja julge vastuseisu pärast Jumala tahte.

tema nuhtlused – Vaata s 4 komm.

(863)

ühel päeval – Mõned võtavad seda prohvetliku ajana ja seega tähendaks see tegelikku aastat. Teised arvavad, et ingel siin kas rõhutab „nuhtluste“ äkilisust või ootamatust müstilisele Baabülunile, eriti tema vale julgeoleku seisukohalt (salm 7), või räägib määramatust ajaperioodist. Vaadatuna sellest seisukohast, et sama sündmus öeldakse aset leidvat „ühe tunni“ vältel (vt salm 10,17,19), näib teine seletusviis olevat eelistatum (vt Ilm 17:12 komm; vrd Jer 50:29,31). Pealegi kreekakeelne vorm sõnast, mis siin on tõlgitud „päeva“ ja „tunniga“ (Ilm 18:10), viitab pigem ühele aja ühikule kui perioodile, ja väljendab seega pigem äkilisuse ja ootamatuse rõhutamist kui kestvust. Vrd Jes 17:9,11; Jer 50:31; 51:8.

surm - „tema nuhtluste“ lõplik tulemus on esimesena ära toodud (vt salm 21 komm).

lein – Vaata s 7 komm.

nälg – Neljanda nuhtluse ajal on tõeline nälg (ptk 16:8,9), mida kogevad Baabülioni poolehoidjad (vrd salm 1 ja 2). Siiski, kohus Baabülioni kui organisatsiooni üle toimub seitsmenda nuhtluse ajal (salmid 18,19) ja nälg, millele siin viidatakse, on kahtlemata sümboolne – nagu on sümboolne ka müstilise Baabülioni olemus ja kogu selle peatüki kõrgelt poeetiline ja piltlik iseloom.

põletatakse ära – Sümboolne naine Baabülön muidugi põletatakse ära ka sümboolse tulega (vrd Ef 6:16; 1Pt 4:12; vt Ilm 17:16 komm). Tema saatust on kirjeldatud hoopis teistsuguse sümboliga ptk 18:21. Nende sündmuste kirjeldust, mis siin on ette öeldud, vaata GC 653-657.

tulega – Vrd Jer 50:32; 51:24,25,37.

vägev – See on täiesti võimeline läbi viima oma tahet Baabülioni suhtes (vrd ptk 17:17).

mõistnud kohut – Baabülioni kohta käiv kohtuotsus on nii kindel, et ingel räägib sellest kui juba toimunud. Vt ptk 16:19; 17:1,17; 19:2 komm. See, mis temale osaks saab, pole mingi juhus, vaid Jumala poolt läbikaalutud teguviis.

9. uluvad taga – või „leinavad taga“, „nutavad tema pärast“ valju, tagasihoidmatu ulumisega. Aimates ette neid ähvardavat saatust, maa õnnetud „kuningad“ ja „kaupmehed“ (salm 11) ühinevad surma leinalauas kõrgi Baabülioni pärast, kes on nüüd hõõguval tuleriidal suures piinas. Salmide 9-20 dramaatiline mõju, mis kirjeldab suure hoora halastamatut saatust, suurendatakse eksootilise idamaise kirjandusliku vormiga – kus poeetiline paljusõnalisus on rõhutatud piltliku kujundlikkusega. 18. ptk kutse on esmalt emotsionaalne, kuid seda üleskutset rõhutatakse uuesti

tungiva loogikaga: nendele, kes vastavad Jumala kutsele põgeneda tuleva viha eest (salm 4) on veel olemas pääsemine neid ähvardavast kohutavast saatusest.

Selle peatüki sümbolika on peaaegu täielikult VT-st, nagu selgitab paljude tsiteeritud viidete võrdlemine (vt lisamärkus peatüki lõpul). Nende VT paralleelide hoolikas uurimine seoses seal mainitud ajalooliste sündmustega selgitab selle peatüki ülimalt sümbolset kujundlikkust. Ptk 17:16 on maa kuningad (vrd salm 12 komm) need, kes süütavad Baabülioni põlema. Siin on nad kujutatud kurvastamas selle teo üle; võib-olla kurvas arusaamises, et nad peavad varsti jagama Baabülioni saatust (vrd Jes 47:13-15).

kaebavad – Kr k *koptō*, otseses tõlkes „lööma /vastu rindu/“, „löikama /oma keha/“ suures kurvastuses.

ilmamaa kuningad – Vaata ptk 16:14,16; 17:2,12-14 komm.

hooranud – Vaata ptk 17:2 komm.

toredasti elanud – Vaata salm 7 komm.

tema põlemise suitsu – Vrd Jes 13:19; Jer 50:32; vt Ilm 14:10.11; 17:16; 18:6 komm.

10. kaugel seistes – Kindlasti taibates, et alles hiljuti olid nad töötanud Baabülioniga koos (salm 3), olid mässitud tema „pattudesse“, ja olid niisiis määratud osa saama tema „nuhtlustest“ (salm 4). Nad mõistavad, et nende endi saatus on halastamatult seotud tema omaga. Nad ei olnud tähele pannud Jumala kutset „minge välja temast“ (salm 4) ja peavad varsti jagama tema saatust. Vrd Hes 27:33,35.

häda, häda – Nad olid lootnud „saavutada võimu“ (vt ptk 17:12 komm) koos oma armukese, müstilise Baabülioniga. Ta oli kinnitanud neile, et ta on kroonitud „kuningannaks“ igaveseks ja et kui nad seovad oma saatuse temaga, saavad nemad samuti rõõmu tunda lõputust valitsusest (vt ptk

(864)

17:2 komm). Mõistes nüüd, kuid liiga hilja, sellise plaani kasutust, varisesid nad kokku täielikus kahetsuses.

Baabülion – Vaata ptk 17:5,18 komm.

suur linn – Vaata ptk 14:8; 17:5,18; 18:7 komm. Kreekakeelses kirjelduses on müstilise Baabülioni suurust ja võimsust eriti toonitatud. Tema nõudmiste mõttetuse on nüüd täiesti ilmne, sest et „vägev on Issand Jumal, kes on mõistnud kohut tema üle“ (salm 8).

kohus – Kr k *krisis*, 'kohtumõistmise /fakt/' või 'kohtuotsuse /täideviimine/', vastandina sõnale *krisma*, '/tähenduses/ kohtuotsus' (vt ptk 17:1 komm). Siinjuures 17. ptk tegeleb peamiselt kohtuotsusega Baabülioni vastu, kuid 18. ptk selle otsuse täideviimisega.

11. kaupmehed – Vastavalt ühele tõlgendusele, need „kaupmehed“ tähendavad otseses mõttes neid maailma kaubanduse ja äriajajate juhte, kelle rahaline ja materiaalne toetus on väga palju kaasa aidanud suure Baabülioni (vt salm 7, 12-15) luksusele, hiilgusele ja edule. Teise tõlgenduse järgi on need piltlikult kujutatud „kaupmehed“ Baabülioni vaimse kauba rändkaupmeeste esindajad, need, kes olid müünud tema õpetusi ja poliitikat maa kuningatele ja rahvastele (vt ptk 16:13,14; 17:2,4 komm; vt allpool märksõna „kaup“). Ptk 18:23 on neid „kaupmehi“ nimetatud „suurteks isandateks“. Vrd Jes 23:2,8,17,18; 47:13,15.

nutavad ja leinavad – Vaata s 9 komm.

keegi ei osta enam – Maa kuningad ja rahvad on pettekujutlustest vabanenud ja keelduvad igasugusest tegelemisest Baabüloniga. Vrd Jes 23:14; Hes 26:15-18.

kaupa – Kr k *gomos*, laeva või veolooma „laadung“ ehk „koorem“, sellest siis sõna „kaup“. Vastavalt esimesele tõlgitsusele eespool, oleksid need tegelikult tööstuse ja kaubanduse tooted; teised, piltliku tõlgitsuse järgi on need müstilise Baabüloni õpetused ja poliitika, millest mujal on räägitud kui tema „viinast“ (vt ptk 17:2 komm). 18. ptk väga piltlik iseloom (vt salm 9 komm) annab poolehoidu viimasele tõlgitsusele (vt ülal märksõna „kaupmehed“). Baabüloni hävitamisega on lõpp kõlvatute tegude voolul, mida müüdi ja jagati tema nimel ja millega ta on petnud kogu maailma.

12. kaubaks toodud kulda – Katsed liigitada neid kaubanduse 28. üksikpunkti, mis on nimetatud 12. ja 13. salmis ning leida nendest mõnda peidetud tähendust, on tõlgenduse seisukohalt väärtusetu. 18. ptk ülimalt paljusõnaline ja poeetiline iseloom viitab sellele, et siin antud nimekirja eesmärk on valgustada Baabüloni ulatuslikke kaubanduslikke huvisid, nagu on mainitud esimese tõlgitsuse selgituses 11. salmi kohta, või vastavalt teisele tõlgitsusele, rõhutada tema kõlvatute õpetuste ja poliitika ulatuslikkust (vt ptk 16:13,14; 17:2,4 komm). Samalaadset loetelu „kauba“ kohta vt Hes 27.

healõhnalist puud – See on lõhnav puu, mida kasutati viiruki suitsutamisel.

vasest – Õigemini „pronksist“ (vt 2Ms 25:3 komm).

13. suitsutamisrohtu – õigemini „viirukit“. Tekstilised tõendid eelistavad (vrd 7BC 10) sõna *amōmon* – 'vürts' lisamist, mida saadi lõhnavast taimest, mis kasvas Indias.

juukseväioiet – Kr k *muron*, 'mürri' (vt Mt 2:11 komm).

suitsutusrohete – Vt Mt 2:11 komm.

viina – Tekstilised tõendid (vrd 7BC 10) eelistavad selle sõna vahelejätmist.

veiseid – Kr k *ktēnē*, kodustatud loomad, nagu kariloomad ja veoloomad. Siin on mõeldud ainult kariloomi.

tõldu – Kr k *rhedai*, laensõna gallia, st ühest geldi keelest, mis toodi Väike-Aiasse gallialaste poolt, kellest tuli galaatia rahvas. *Rhedai* tegelikult ei tähenda siin sõjavankreid, vaid neljarattalist reisitõlda. Selle sõna kasutamine Ilmutusraamatus vihjab sellele, et autor oli elanud Väike-Aias ja omandanud väljendusi, mis seal oli üldtuntud.

orje – Otseses tõlkes „ihusid“ (vrd Rm 8:11 jne). Kaubaartiklina tähendab see muidugi „orje“.

Inimhingi – Õigemini „see on, inimolevusi“. Piiblis sõna „hing“ tähendab sageli „inimolevust“ ehk „isikut“ (vt Ps 16:10; Mt 10:28 komm). Võrdle 1Aj 5:21. Mõned arvavad, et „inimhingede“ all siin tuleb mõista inimhinge vaimset olemust.

(865)

14. puuvili – Kr k *apōra*, 'viljad' või eriti „küpsete viljade aeg“ hilissuvel ehk varasügisel. Piltlikult võib olla siin viidatud ajale, millisele suur hoor vaatas ette, mil ta võib täiuslikult nautida oma himude vilju (vt ptk 17:4,6; 18:7 komm).

su hing ihaldas – Otseses tõlkes „sinu hinge soovil“, tähenduses „sinu soovi järele“. Sõna „hing“ on sageli samatähenduslik isikulise asesõnaga (vt Ps 16:10; Mt 10:28; Ilm 18:13 komm).

lihav ja läikiv – Otseses tõlkes „rasvased ja hiilgavad asjad“, s.o kõik, mis kaasa aitas tema luksuslikule ja lodevale elule (vt salm 7 komm).

seada sa enam ei leia – See saatuse lõppotsus, mis on tabanud Baabüloni, on korratud samasuguste sõnadega kuus korda salmides 21-23. Baabülon langeb nüüd „hukatusse“, mis on kirjeldatud ptk 17:8,11, et mitte kunagi enam tõusta. Vrd Jer 51:26; Hes 26:21; 27:36; 28:19.

15. nende asjade – Vaata salm 12,13.

kaupmehed – Vaata s 11 komm.

selle linna kaudu rikkaks said – Koostöös Baabüloniga on olnud vastastikuselt kasulik (vrd Hes 27:33).

seisavad kaugel – Vaata s 10 komm.

nuttes ja leinates – Vaata s 9 komm.

16. häda, häda – Vaata sa 10 komm.

sa suur linn – Vaata s 10 komm.

riietatud – Vaata ptk 17:4 komm.

kalli lõuendi – Vrd ptk 19:8.

purpuri ja helkjaspunase – Vaata ptk 17:4 komm.

ilustatud – Vaata ptk 17:4 komm.

nii suur rikkus – või „kogu see varandus“ (vt s 7,11-14 komm).

hävitatud – Otseses tõlkes „on tehtud tühjaks“ (vt ptk 17:16 komm).

17. tüürimehed – Kr k *kubernētēs*, 'roolimees', tähendades ametnikku, kes on vastutav laeva juhtimise eest, kas ta teeb siis seda tegelikult või mitte – aga mitte laeva omanikku (vrd Ap 27:11). Ülimalt piltlikus keeles (vt Ilm 18:9 komm) jätkab Johannes selle pildi edasiarendamist, viidates „kaupmeestele“ ja nende ärile (salmid 11-15).

rannasõidu-laevnikud – või „igaüks, kes kuhugi sõitis“, arvatavasti selleks, et astuda kaubanduslikku teenistusse. Seda võib võtta kõrvuti „tüürimehega“, lugedes neid kahte väljendit nii: „iga laeva kapten, s.o igaüks, kes kuhugi sõidab.“ Pilt on laeva kaptenist, kes viib oma laeva ühest sadamast teise, tegeldes kaubandusega.

merel sõidavad – Otseses tõlkes „töötavad merel“, s.o saades ülalpidamist merelt, vastandina nendele, kes elatuvad tööst maal. See hõlmab selliseid tegevusalasid nagu laevaehitus, kalastamine, pärlite otsimine ja karploomade kogumine, millest saadi purpurpunast värvi (vt Luuka 16:19 komm). Vrd Hes 26:17; 27:26-32.

seisavad eemal – Vaata s 10 komm.

18. kisendasid – või „hüüdsid“ või „jätkasid hüüdmist“. Oli tõeline häälte segadus, kui isikud, keda on mainitud 17. salmis, pidevalt läbisegi karjusid.

tema põletamise suits – Vaata s 9 komm.

kes – Antiikne Baabülon oli ainulaadne (vt 4BC 794-799). Vrd Hes 27:32.

suure linna – Vaata ptk 14:8; 17:5,18; 18:10 komm.

19. puistasid põrmu – Äärmise häbi või kurvastuse tunnus, siin viimane (vt salm 9 komm). Vrd Hes 27:30; Jos 7:6 komm.

kisendasid – Vaata s 18 komm.

nuttes ja leinates – Vaata s 9 komm.

häda, häda – Vt salm 10 komm.

kelle verega – Baabüloni ekstravagantsed nõudmised tõid rikkuse nendele, kes kauplesid asjadega, millest ta oli huvitatud.

on rikkaks saanud – Vaata s 15 komm.

kõik, kellel on laevu – Vt s 17 komm.

ühe silmapilguga – Vaata ptk 17:12; 18:8 komm.

hävitatud – Vaata ptk 17:16 komm; vrd Jes 13:19-22; 47:11; Jer 50:13,40; 51:26,29; Hes 26:17,19.

20. röömutsege – või „jätkake juubeldamist“. Kokkuvõttes, Baabüloni häving toob võidu ja röömu kõigile õiglastele olevustele kogu universumis. Kiidulaul Baabüloni võidu üle on üles märgitud ptk 19:1-6 ja pidustusele, mida pühitsetakse Jumala rahva vabastamise puhul, on vihjatud s 7-9.

taevas – Taeva elanikud on esimesed, kes röömustavad Kristuse ja Tema koguduse võidu üle.

pühad ja apostlid - „Apostlid“ on juhid UT ajal, kuna aga „pühad“ märgivad koguduse üldist liikmeskonda.

(866)

prohvetid – Võib-olla prohvetid üldiselt, kuigi siin näib mõeldavat VT aegseid prohveteid (vt Ef 2:20 komm).

kohtu mõistnud tema kätte – Otseses tõlkes „kohut mõistnud sinu otsusega“, tähenduses „viinud täide sinu tehtud kohtuotsuse“. Baabülon oli mõistnud Jumala rahva surma (vt ptk 13:15; vt ptk 17:6 komm), kuid nüüd kannatab just sama saatust, mida ta oli neile põhjustanud. Vrd Haamani saatust (Estri 7:10). Abinõude kohta, millega jumalik kohtuotsus Baabüloni üle täide viiakse, vt Ilm 17:1,16,17 komm. See sündmus toimub seitsmenda nuhtluse ajal (ptk 16:19; vrd ptk 19:2).

21. suure veskikivi – Sellist suurt vanaaegset veskikivi pöörati looma kaasabil, vastandina väikestele veskikividele, mida pöörati käsitsi.

viskas selle merre - Võrdle Jeremija kirjeldusega vana Baabüloni saatuse kohta (Jer 51:63,64; vt Jes 13:19; Ilm 14:8 komm). Üleujutuse sümboli piibellikku selgitust vt Jes 8:7,8; Jer 50:9; 51:27,42; Hes 26:3,4.

äkitselt – Otseses tõlkes „rutuga“, „tõukega“. Seda sõna on kasutanud kreeka klassikalised kirjanikud lahingu kära ja veelangemise kohina kirjeldamiseks. Ainsa kohutava viskega on veskikivi paisatud mere sügavustesse. Samuti saab Baabülon lõplikult (vt Ilm 18:14 komm) vajuma unustusse või hukatusse (ptk 17:8). Võrdle Jer 51:42, 64; Hes 26:3,19; 27:32,34.

ei leita enam – Vaata s 14 komm. Johannese kirjeldus laastatud muistsest Baabülonist (s 21-23) pidi olema eriti mõjurikas toleaja inimestele sellelt seisukohalt, et see toimus nende eluajal, mil see õnnetu linn lõpuks muutus tühjaks, elamiskõlbmatuks maa-alaks (vt Jes 13:19 komm).

22. ei ole enam kuulda – Kunstiharrastused ja lõbustused on lõppenud. Vaata Ilm 18:14; vrd Hes 26:13.

kandlelööjate – Kr k *kitharōdoi*, muusikud-lauljad, kes mängisid mänguriistal *cithara*, saatenena oma laule, sellest „rändlauljad“. *Cithara* oli keelpill puust kõlakastiga ja meenutas lähedalt lüürat (vt 3BC 34-37).

vileajajate – Õigemini „flöödimängijate“. Vaata 3BC 37, 38.

häält – Ehk „heli“. Salmid 22 ja 23 moodustavad elava ja ülimalt piltliku kirjelduse Baabüloni laastavast olukorrast (vt salm 19 komm). Võrdle Jes 24:8; Hes 26:13.

ametimeest – Käsitöölised, mehaanikud ja oskustöölised on kõik ära läinud. Tööstus on seisma jäänud.

23. küünlavalgus – Otseses tõlkes „lamp“ (vt ptk 1:12 komm). Täielik ööpimedus näitab selgesti kogu elu puudumist.

peigmehe – Igasugune ühiskondlik ja perekondlik elu on lõppenud (vrd Jer 25:10).

kaupmehed – Vaata s 11 komm.

maa suured isandad – Võrdle Jes 23:8; Hes 26:17; 27:8; Ilm 6:15.

nõidusega – See tähendab Baabülioni poolt praktiseeritud pettust, et kindlustada maa elanike truudust. Vt ptk 13:14; 19:20; 16:14; vt ptk 17:2 komm; vrd Jes 47:9,12,13.

24. prohvetite – Vt salm 20 komm.

verd – Vaata ptk 16:6; 17:6 komm.

kes on tapetud – Müstiline Baabülion esindab usust ärataganejaid aegade algusest peale (vt ptk 14:8; 17:5-13 komm). Siiski, 13-18. ptk tegelevad eriti ususalgamise kõrgperioodiga aegade lõpul. Niisiis, üldises mõttes, väljend „kes on tapetud“ võib õigustatult käia kõigi aegade märtrite kohta, kuid pearõhk on siin kahtlematult nendel, kes kaotavad oma elu suure võitluse viimases heitluses hea ja kurja vahel; see käib arvatavasti ka nende kohta, keda Baabülion kavatseb tappa, kuid see saab takistatud jumaliku vahelesegamise läbi (vt ptk 17:6 komm; vrd Jes 47:6; Jer 51:47-49).

Lisamärkus 18. peatüki juurde

Müstiline Baabülion mängib suurt osa Ilmutusraamatu 14-19. peatükini, eriti 17. ja 18. peatükis. Vaadatuna sellelt seisukohalt, et Ilmutusraamatu võrdkujud põhinevad suurel määral VT ajaloolistel paralleelidel (vt 7BC 725) ja eriti, kuna müstiline Baabülion on vana-aja tegeliku, Eufratil asetsenud linna sümboolne võrdkuju (vt ptk 14:8; 17:5 komm), siis oluliste VT peatükkide võrdlusest võib loota selgitust, vähemalt osaliselt, sellele osale, mida omistab Inspiratsioon Baabülionile.

Suurelt osalt Ilmutusraamatu sümboolsed kujud, ühenduses saladusliku Baabülioniga, on võetud Jes 13; 14; 47; Jer 25; 50; 51 ptk; Hes 26-28 ptk. Järgnevas võrdlustabelis sisaldab vasakpoolne veerg rea Ilmutusraamatu väiteid, mis puudutavad müstilist Baabülioni. Parempoolne veerg sisaldab tähtsamaid VT tekste, mis on seoses iidse Baabülioniga. Pane tähele ühte erandit – nr 5.

MÜSTILINE BAABÜLON

Müstiline Baabülion Ilmutusraamatus	Paralleelid Vanas Testamendis
Tema nimi ja iseloom	
<p>1. Nime tähendus „Ja tema otsaesisele oli kirjutatud nimi, saladus: suur Baabülion...“ (17:5; vrd 17:7; vt 14:8; 16:7:5 komm). „Kes on selle suure linna sarnane?“ (18:18; vrd 14:8; 16:19; 17:5,18; 18:2,16,21; vt 17:18 komm).</p>	<p>1. „Seepärast pandi sellele nimeks Paabel“ (1Ms 11:9; vrd 10:9-19; 11:4-9 komm). „Suur Paabel“ (Tn 4:27; vrd Jes 13:19; 14:4). „mis näis olevat suurem kui teised“ (Tn 7:20) Vrd Jes 23:8; Hes 26:17; 27:32.</p>
<p>2. Langenud organisatsioon</p>	<p>2. „Kuningriikide käskijanna“ (Jes 47:5). „Ja</p>

<p>„Suur hoor“, „hoorus“, „naine“, ja „ilmamaa hoorade ja jälkuste ema“ (17:1,2,3,5; vrd 14:8; 17:6,7,18; 18:4; 19:2).</p>	<p>Paabeli pojad... rüvetasid teda oma armatsemisega“ (Hes 23:17; vrd Jes 23:15; Hes 16:15,38,44; 23:2,3; Nahum 3:4).</p>
<p>3. Olemuselt täiesti kõlvatu „Langenud, langenud on suur Baabülon ja on saanud kurjade vaimude eluasemeks ja kõigi rüvedate vaimude ulaluseks ja kõigi rüvedate ja vihatud lindude pesapaigaks“ (18:2; vrd 14:8). „Tema patud on ulatunud taevani“ (18:5).</p>	<p>3. „Langenud, langenud on Paabel“ (Jes 21:9; vrd Jer 51:8). „ta on pattu teinud Jehoova vastu“ (Jer 50:14; vrd 50:24,29,31,32; 51:6). „kohus tema üle ulatub taevani“ (Jer 51:9). „täis hirmsaid metsalisi“ (Jes 13:21 v.t).</p>
<p>4. Paistab silma luksuse ja uhkusega „Tema on ülistanud iseennast ja taga ajanud toredust“, „olid riidetatud kalli lõuendi ja purpuri ja helkjaspunase riidega ning olid ilustatud kulla ja kalliskivide ja pärlitega“ (18:7,16; vrd 17:4).</p>	<p>4. „Paabel, kuningriikide ehe, kaldealaste kõrk toredus“ (Jes 13:19). „õrnaks ja hellitatuks... sa himur, kes elad muretumalt“ (Jes 47:1,8). „kuldne linn“ (ingl k Jes 14:4). „varandusest rikas“ (Jer 51:13).</p>
<p>5. Tema vastand „linna, püha Jeruusalemma“ (21:10)</p>	<p>5. „Jehoova valib taas Jeruusalemma“ (Sak 2:16) „Sel ajal nimetatakse Jeruusalemma Jehoova aujärjeks“ (Jer 3:17).</p>
<p>Tema taotlused ja eesmärk</p>	
<p>6. Valitseda maailma. „Sest ta ütleb oma südames: Ma istun kui kuninganna ega ole lesk ega saa kunagi näha kurvastust“ (18:7). „Ta valitseb „ilmamaa kuningate üle“ ja meelitab neid „sõdima Tallega“ (17:14,18; vrd 12:17; 13:7; 18:6; 19:19).</p>	<p>6. „ütlesid /Paabel/: Ma olen igavesti käskijanna!“ „mõeldes oma südames: Mina, ja ei keegi muu! Mina ei ela lesena ega tunne lastetust!“ (Jes 47:7,8; vrd salm 10). „Paabeli kuningast... rõhujast“, kes rahvusi valitses vihas“ (Jes 14:4,6).</p>
<p>7. Ära hävitada pühasid „Ja ma nägin naise olevat joobnud pühade verest ja Jeesuse tunnistajate verest“ (17:6). „Temast on leitud prohvetite ja pühade verd ja kõikide verd, kes on tapetud maa peal“ (18:24).</p>	<p>7. „Paabelgi peab langema Iisraeli mahalöödute pärast“ (Jer 51:49). „närts tema /Iisraeli/ luid Paabeli kuningas Nebukadnetsar“ (Jer 50:17). „Sina ei osutanud neile halastust“ (Jes 47:6) Vrd Esra 5:12; Jes 14:4,6; Jer 50:11; 51:25; Tn 7:21,25; 8:24.)</p>
<p>Tema kaaslased</p>	
<p>8. Kurjad vaimud „Baabülon... on saanud kurjade vaimude eluasemeks“ (18:2). „Kolm rüvedat vaimu“, „kuradite tunnustähti tegevad vaimud“ (16:13,14).</p>	<p>8. „Paabeli kuningas“, „helkjas koidutäht“, „Lutsifer“ (ingl k) (Jes 14:4,12; vt Hes 28:12).</p>
<p>9. Maa suured jõud „Helkjaspunase metsalise seljas“ (17:3; vrd 19:10,20). „metsaline, keda sa nägid, on olnud, ja teda ei ole enam; aga ta tuleb sügavusest üles“, „on ise kaheksas“ (17:8,11). „Seitse pead“, „seitse mäge“, „seitse kuningat“ (17:9,10; vt lisamärkus ptk 17. juurde).</p>	<p>9. „Nagu lõukoer, aga tal olid kotka tiivad“ (Tn 7:4). Vrd Tn 7:7,19. „Vaata, ma olen su /Paabel/ vastu, sa hävitusemägi/... ning teen sind põlenud mäeks“ Jer 51:25; vt Jes 2:2 komm).</p>

<p>10. Kõik rahvad „Ja need kümme sarve... on kümme kuningat... saavad võimu kui kuningad üheks tunniks ühes metsalisega“ (17:12; vrd s 3,7,16). „Kõige ilmamaa kuningate“ (16:14; vrd 17:2; 18:3,9). „Neil on üks ja sama nõu“ (17:13).</p>	<p>10. „Kümme sarve“ (Tn 7:7; vrd salm 24). Vrd Tn 2:43. Vt Ilm 17:12 komm.</p>
<p>11. Teised langenud religioossed organisatsioonid „Hoorad“ (17:5) „Valeprohvetid“ (19:20; 20:10). „Kuju metsalisele, kellel oli mõõgahaav ja kes virgus ellu“ (13:14).</p>	<p>11. Vt nr 2.</p>
<p>12. Maa ülemad „Sinu kaupmehed olid maa suured isandad“ (18:23; vrd salm 3,11,15). „Ja kõik tüürimehed ja kõik rannasõidu-laevnikud ja meremehed ja kõik, kes merel sõidavad“ (18:17; vrd salm 19).</p>	<p>12. „Sa /Paabel/ oled ennast väsitanud oma paljude nõuandjatega... taevatundjad, tähtede seletajad, kes kuulutavad iga noorkuu ajal“ (Jes 47:13). „Tüüros... kelle kaupmehed on vürstid... kõige auväärsemad maal“ (Jes 23:8). „Su sees olid kõik mere laevad ja nende meeskonnad“, „su sõudjad“, „su meremehed ja su kiprid“, „kogu su rahvahulk“ (Hes 27:9,26,27).</p>
<p>13. Maa rahvad „Kõik rahvad“ (14:8; 18:3). „Ilmamaa elanikud“ (17:2; vrd salm 18). „ilmamaa elanikud“ (17:8)</p>	<p>13. „Kõigi maailma kuningriikidega maa peal“ (Jes 23:17; vrd Jer 51:49).</p>
<p>Tema strateegia</p>	
<p>14. Üldine usulis-poliitiline liit „Ma nägin naist istuvat helkjaspunase metsalise seljas“, „metsalisest, kes naist kannab“, „seitse pead... milledel naine istub“ (17:3,7,9). „Ilmamaa kuningad, kes temaga on hooranud ja toredasti elanud“ (18:9; vrd 17:2,4; 18:3). „Nad saavad võimu kui kuningad üheks tunniks ühes metsalisega. Nad annavad metsalise kätte oma väe ja võimu“ (17:12,13).</p>	<p>14. „See /Tüüros/ saab jälle hoorapalgale ning teeb hooratööd kõigi maailma kuningriikidega maa peal“ (Jes 23:17) Vt nr 2.</p>
<p>15. Tema poliitika ja õpetused „Ja temal oli käes kuldkarikas täis jälkusi ja oma hooruse saasta“ (17:4). „Kes oma hooruskiima viinaga on jootnud kõiki rahvaid“ (14:8; vrd 17:2; 18:3) „rikkus ilmamaa oma hooraeluga“ (19:2).</p>	<p>15. „Paabel oli kuldkarikas Jehoova käes, mis tegi joobnuks kogu maailma; rahvad jõid tema viina, seetõttu rahvad hullusid“ (Jer 51:7).</p>
<p>16. Saatanlikud imeteod; pettus „kuradite tunnustähti tegevad vaimud“ (16:14; vrd 13:13,14; 19:20). „Sinu nõidusega on kõik rahvad viidud eksitusse“ (18:23). „Ta teeb suuri tunnustähti“ (13:13).</p>	<p>16. „Su /Paabeli/ paljudest nõidustest... suurest lausumisvõimest“ (Jes 47:9; vrd 47:12,13).</p>

<p>„kaupa“ (18:11).</p>	
<p>17. Täielik kontroll inimeste meelte üle „Kes istub suurte vete peal“, /mis on/ „rahvad, ja rahvahulgad ja rahvahõimud ja keeled“ (Ilm 17:1,15). „Ilmamaa elanikud... imestavad metsalist nähes“ (17:8; vrd 13:13,14).</p>	<p>17. „Kes elas suurte vete ääres“ (Jer 51:13; vrd Hes 28:2). „Võimu pärast, mis ta temale oli andnud, värisesid ja kartsid tema ees kõik rahvad, suguvõsad ja keeled“ (Tn 5:19).</p>
<p>Tema saatus</p>	
<p>18. Jumal süüdistab Baabülioni „See on sündinud“. „Ja suurt Baabülioni tuletati meelde Jumala ees, et Jumal annaks temale oma raevu viina karika“ (16:17; vrd 18:5). „Suure hoora nuhtlemine“ (17:1; vrd 19:2). „Vägev on Issand Jumal, kes on mõistnud kohut tema üle“ (18:8).</p>	<p>18. „Vaata, ma võtan su käest uimastuse karika, oma viha peekri – seda ei ole sul vaja juua! Ja ma annan selle kätte su piinajaile“ (Jes 51:22,23). „Ma nuhtlen Paabeli kuningat ja sedasinast rahvast... nende süüteo pärast.“ „Kui nad /Paabel/ tõrguvad karikat joomiseks su käest vastu võtmast, siis ütle neile... Te peate jooma!“ „Jehoova müristab kõrgusest ja toob oma pühast eluasemest kuuldavale oma hääle“ (Jer 25:12.28-30; vrd Jer 50:18,31). „Jumal on ära lugenud su kuningriigi päevad ja on teinud sellele lõpu!“ „Sind on vaekaussidega vaetud ja leitud kerge olevat“ (Tn 5:26,27).</p>
<p>19. Tema kaaslasel pöörduvad tema vastu „Sest Jumal on andnud neile südamesse teha tema nõu järele ja heita ühte nõusse ning anda oma kuninglik valitsus metsalise kätte, kuni täituvad Jumala sõnad“ (17:17). „Neil on üks ja sama nõu ja nad annavad metsalise kätte oma väe ja võimu“ (17:13). „Koguma sõtta kõigeväelise Jumala suureks päevaks“ (16:14). „nemad hakkavad sõdima Tallega ja Tall võidab nad ära“ (17:14). „Kümme sarve“ ja „metsaline“ (vt 17:16 komm) „vihkavad hoora ja teevad tema puupaljaks...“ (17:16; vrd 18:19,20). „Tema nuhtlused... surm ja lein ja nälg ja ta põletatakse ära tulega“ (18:8).</p>	<p>19. „Ma lasen täide minna kõik oma sõnad, mis ma olen rääkinud selle maa kohta“ (Jer 25:13). „Puhuge sarve rahvaste seas, pühitsege rahvad tema vastu, kutsuge tema vastu kuningriigid...“ „Siis täituvad kavatsused, mis Jehooval on Paabeli vastu, et teha Paabeli maa lagedaks, kus ükski ei ela“ (Jer 51:27,29). „Sest vaata, ma äratan ja toon Paabeli kallale suurte rahvaste kogumiku...“ (Jer 50:9). „Kuule! Mägedes on mürin, rahvahulkade kõmin! Kuule! Kuningriikide, kogunenud rahvaste lärm /Paabeli vastu!/ Vägede Jumal vaatab üle sõjaväge!“ (Jes 13:4) „Ja ma süütan tema linnades tule ja see põletab kogu ta ümbruse“ (Jer 50:32). „Paabeli kangelased lakkavad sõdimast... tema hooned põletatakse, tema riivid murtakse“ (Jer 51:30).</p>
<p>20. Tema hävitamine on täielik „Ja üks tugev ingel tõstis kivi, nagu suure veskikivi, ja viskas selle merre, öeldes: „Nõnda visatakse suur linn Baabülön äkitselt ära ja teda ei leita enam!“ (18:21). „ja suur linn jagunes kolmeks osaks“ (16:19; vrd 13:2,4,11-15; 16:13; 19:20). „Su sees ei ole enam kuulda kandlelööjate ja</p>	<p>20. „Meri tõuseb üle Paabeli, ta kaetakse selle kohisevate lainetega!“ „Seo selle külge kivi ja viska see keset Frati jõge ning ütle: Nõnda vajub Paabel ega tõuse enam õnnetuse pärast, mille ma temale toon“ (Jer 51:42,63,64; vrd Hes 26:3,19; 27:32,34). „Ent need mõlemad saavad sulle äkki ühel päeval: lastetus ja lesepõlv.“ „Seepärast tabab sind /Paabel/</p>

<p>mängumeeste ja vileajajate ja pasunapuhujate häält..." (18:22). „Sellepärast tulevad ühel päeval tema nuhtlused..." „ühe silmapilguga“ (18:8,10; vrd 18:17,19).</p>	<p>õnnetus... su peale langeb hukatus, mida sa ei suuda tõrjuda; äkitselt tuleb su üle torm, mida sa ei aimagi! ... Ükski ei päästa sind!“ (Jes 47:9,11,15; vrd Jer 50:32; 51:8,13,26,29). „Su kuningriik on tükeldatud“ (Tn 5:28; vrd Sak 10:3; 11:8). „Paabel vallutatakse“, „see teeb tema maa jubedaks ja seal ei ela ükski.“ „Jehoova viha tõttu ei elata seal ja see jääb hoopis tühjaks!“ „Nõnda ei ela seal ükski ega asugi sinna inimlaps“ (Jer 50:2,3,13,40). „Nõnda ma lõpetan su /Tüüros/ laulude kõla ja enam ei ole kuulda su kannelde helinat“ (Hes 26:13; vrd 26:3,19,21; 27:32,34,36; 28:19).</p>
<p>21. Tema karistus on tema kuritegude kohane „Makske temale kätte nõnda nagu tema on kätte maksnud ja tasuge temale kahekordselt tema tegusid mööda; karikasse, mille tema on täis valanud, valage temale kahekordselt; nii palju, kui tema on ülistanud iseennast ja taga ajanud toredust, niisama palju tehke temale piina ja leina“ (18:6,7).</p>	<p>21. „Ma tasun neile nende tegude ja käte töö järele“ (Jer 25:14). „Aga nüüd ma tasun Paabelile... kõik nende kurja, mis nad tegid Siionile“ (Jer 51:24). „Talitage temaga nõnda, kuidas tema talitas.“ „Tasuge temale ta tegude järele, talitage temaga, nagu tema on talitanud teiega!“ (Jer 50:15,29).</p>
<p>22. Tema kaaslased leinavad teda „Ja teda uluvad taga ja kaebavad ilmamaa kuningad... kui nad näevad tema põlemise suitsu, hirmu pärast tema piina ees kaugel seistes ja öeldes: „Häda, häda!“ (18:9,10). „Ja ilmamaa kaupmehed „seisavad kaugel hirmu pärast tema piina ees nuttes ja leinates ning ütlevad: Häda, häda!“ „Ja nad puistasid põrmu pea peale“ „Ja kisendasid, kui nad nägid tema põletamise suitsu ning ütlesid: „Kes on selle suure linna sarnane?“ (18:11,15,16,18,19).</p>	<p>22. „Uluge tema /Paabeli/ pärast“ (Jer 51:8). „Astugu nad ometi ette ja päästku sind, taevatundjad, täheseletajad, kes kuulutavad... mis sulle juhtub!“ „Tuli põletab need. Nad ei suuda päästa oma hingi leegi võimusest... Nõnda käib su nõuandjate käsi, kellede pärast sa oled vaeva näinud... igaüks vaatab oma poole, ükski ei päästa sind“ (Jes 47:13-15). „Igaüks, kes Paabelist mööda läheb, kohkub ja vilistab kõigi ta nuhtluste pärast“ (Jer 50:13). Vrd Hes 26:16,17; 27:29-32; 36; 28:19.</p>
<p>23. Tema kaaslased hävitatakse „Paganrahvaste linnad langesid“ (16:19). „Metsaline ... läheb hukatusse“ (17:8; vrd s 11). „Nad mõlemad /metsaline ja valeprohvet/ visati elusalt tulejärve, mis põleb väävliga“ (19:20; vrd 20:10).</p>	<p>23. „Sest ma kogun kõik paganad sõdima Jeruusalemma vastu“ (Sak 14:2; vrd Joel 13:2). „Sest Jehooval on rahvastega riid... Ja sel päeval on Jehoova mahalöödudid maa äärest ääreni“ (Jer 25:31,33). „Paabeli pärast on mahalöödud langenu kogumaal“ (Jer 51:49).</p>
<p>24. Võidulaul Baabüloni üle „Ta on oma sulaste vere talle kätte maksnud“ (19:2; vrd 18:20). „Rõõmustage temast, taevas ja pühad ja apostlid ja prohvetid!“ (18:20).</p>	<p>24. „Sest see on Jehoova kättemaksu aeg /Paabelile/, kes tasub temale, mis ta on teinud!“ „Sest Jehoova hävitab Paabeli“ (Jer 51:6,55; vrd Jes 47:3; Jer 50:15). „Siis rõõmustavad Paabeli pärast taevas ja maa ja kõik kes neis on, kui... tulevad hävitajad tema kallale“ (Jer 51:48; vrd Jes 44:23; 49:13).</p>

Jumala hoiatus oma rahvale	
<p>25. Tulge välja Baabülonist „Ma nägin teist inglit taevast maha tulevat ja temal oli suur meelevald. Ja ilmamaa läks valgeks tema auhiilgusest. Ja ta hüüdis võimsa häälega“ (18:1,2). „Minge välja temast, minu rahvas, et te ei saaks tema pattude osaliseks ja et teid ei tabaks tema nuhtlused“ (18:4).</p>	<p>25. Üles, Siionisse, päästke endid, kes te elate Paabeli tütre juures“ (Sak 2:11). „Põgenege Paabelist ja igäüks päästku oma hing, et teie ei hukkuks tema süü pärast.“ „Minge ära selle keskelt, minu rahvas, ja päästke igäüks oma hing Jehoova tulise viha eest“ (Jer 51:6,45; vrd Jes 48:20; 52:11; Jer 50:8; 51:9).</p>

Ellen G.White'i kommentaarid

- 1 COL 79; CS 52; CT 548; CW 141; EW 245; LS 327, 375; ML 59, 63; MM 185; TM 89; 5T 383, 729; 6T 401, 406; 7T 140; 9T 40,46
- 2,2 EW 277; GC 603; 6T 60
- 1-3 LS 412
- 1-5 TM 59
- 1-6 8T 118
- 1-24 Ev 230; EW 273-276; GC 390; LS 412
- 2 EW 274; PP 124, 458; SR 399; TM 265; 4T 13
- 2,3 Ev 365
- 2-4 Ev 599; RC 51; 9T 110, 149
- 2-5 PK 188
- 3 GC 653; TM 62
- 3,4 Ev 247
- 4 CH 291; EW 92, 266; FE 502; GC 383, 390
- 4,5 EW 277; GC 604; SR 399
- 5 EW 274
- 5,6 COL 179; FE 363
- 5-10 GC 653
- 6 EW 276
- 8 TM 62
- 13 EW 275; MH 338
- 15-17 GC 653

(871)

19. PEATÜKK

1. pärast seda – St pärast 17. ja 18. peatüki (vt 18:1 komm) sündmuste vaatlemist. Need 19 peatüki sündmused ilmutati Johannesele vahetult peale eelmist. 2.salmi põhjal on ilmne, et see laul lauldakse pärast kohtuotsuse täideviimist „suure hoora“ üle, sündmus, mis leiab aset seitsmenda nuhtluse ajal (vt ptk 16:19; 17:1 komm), seega pärast sündmusi, mis on kirjeldatud ptk 17:16,17; 18:4-23. Vastavalt TM 432 selle ülistuslaulu laulmine Jumalale järgneb otseselt seitsmendat nuhtlust toova ingli töö lõpetamisele. Kui 18-20 ptk sündmused on kirja pandud

kronoloogilises järjestuses, nagu ilmneb antud juhtumist, siis ptk 19:1-7 ülistuslaul lauldakse ühenduses Kristuse teise tulekuga, kas täpselt sel ajal või just enne ehk pärast, pole võimalik kindlaks määrata. Kaastekstist võib mõista, nagu toimuks see vahetult enne Kristuse tegelikku ilmumist (vrd salm 11).

hulga rahva – Taeva elanikud ja arvatavasti ka inimesed, kes olid lunastatud sellelt maalt (vrd ptk 18:20). Võib olla, et ptk 19:1-7 olev ülistuslaul lauldakse vastusena ptk 18:20 hüüdele.

suurt häält – Vt ptk 11:15 komm.

halleluuja – Kr k *allelouia*, ülekanne heebrea sõnast *halelu-Yah*, 'kiitke Jehoovat' vt Ps 104:35, sõnast *halal*, 'hiilgama', 'kiitlema', 'pühitsema', 'kiitma', 'kiita' ja *Yah* on lühend sõnast *Yahweh*, 'Jehoova'. Nagu sõna „aamen“ on ka „halleluuja“ üle kantud eesti keelde muutmatult. Selle sõna neli esinemist Ilm 19. peatükis (salmides 1,3,4,6) on ainukesed juhtumid selle kasutamisest UT-s.

Salmid 1-4 moodustavad vastastikku lauldava laulu, koosnedes kahest ülistuslaulust ja kahest vastusest: 1. Salmides 1-3 suur hääl taevas alustab laulu teemaga, omistades au ja õiglust Jumalale Baabülioni karistamise pärast. 2. Neljandas salmis „elajad“ ja „vanemad“ (v.t) vastavad seda kinnitades. 3. Viiendas salmis hääl aujärjelt kutsub kokku kõik ustavad alamad kogu universumist, et ühineda selle tõe tunnustamisega. 4. Salmides 6 ja 7 ühineb kogu universum, tunnustades Jumala õigust üleüldisele valitsemisele. See ülistuslaul on täielik kontrast surma kaebelaulule ptk 18:10-19.

Selle vastastikku lauldava ülistuslaulu motiiv sarnaneb sellega, mis on Psalm 24:7-10 ja mis samuti koosneb kahest ülistuslaulust ja kahest vastusest. Sellist vastastikku lauldavat koorilaulu kasutati esmakordselt triumfiringkäigu ajal, kui seaduselaegas toodi tagasi Jeruusalemma (PP 708) ja sajandeid hiljem ülestõusmise (EW 187) ja taevaminemise (DA 833; EW 190,191) puhul.

õnnistus – Otseses tõlkes „see õnnistus“. Kreeka keeles igale omadusele, mis siin omistatud Jumalale, eelneb määrav artikkel. See näitab iga jumaliku asja täiuslikkust. Ptk 12:10 esinev „õnnistus“ (vt komm seal) on eriline päästmine „meie vendade süüdistajast“; siin on pääsemine müstilisest Baabülionist (vt ptk 16: 17 komm). Üks viitab sellele, mis teostus Kristuse esimese tuleku ajal, teine sellele, mis täitub Tema teisel tulekul.

au (v.t) – Vaata Mt 6:13; Rm 3:23 komm.

austus – tekstilised tõendid tunnistavad (vrd 7BC 10) selle sõna puudumist.

vägi – Vaata Mt 6:13; 28:18 komm.

Jumalale – Tekstilises tõendis see väljend puudub (vrd 7BC 10).

2. sest – Salm 2 ütleb ära ülistuse põhjuse 1.salmis.

tõelised – St õiged, reaalsed, usaldatavad (vt ptk 15:3 komm).

õiged – ehk „õiglased“ (vt ptk 15:3; 16:1,5 komm). Jumal ei eksi oma kohtumõistmises. Ta võtab arvesse kõiki fakte.

kohtud – Otseses tõlkes „kohtumõistmised“ (vt ptk 16:7 komm), siin kahtlemata üldiselt seitse viimast nuhtlust ja eriti kohtumõistmine Baabülioni üle (vt ptk 17:1; 18:4,10 komm).

kohut mõistnud – Kreeka keel määratleb üht, lõpule viidud tegu.

suure hoora – Vt ptk 17:1,5 komm.

rikkus – või „oli rikkunud“. Tema seadusevastane eluviis kestis pikemat aega. Vt ptk 17:2, 6 komm.

hooraeluga – Vt ptk 17:2 komm.

oma sulaste vere – Vt ptk 6:9,10; 16:6; 17:6 komm.

kätte maksnud – Või „sellega on ta kätte maksnud“. Kohtumõistmine on kättemaksmine. Vt ptk 18:6,20 komm.

(872)

3. tema suits tõuseb üles – Vt ptk 18:8,9 komm.

ajastute ajastuteni – Vt ptk 14:11 komm.

4. kakskümmend neli vanemat (v.t) – Vt ptk 4:4 komm.

olendit – Vt ptk 4:6-8 komm.

heitsid maha – Vrd ptk 4:10.

kes aujärjel istub – Vt ptk 4:2 komm.

aamen – Vaata Mt 5:18 komm.

5. aujärjelt – See oli kas Jumala enda hääl või kellegi teise, kes Tema eest rääkis (vt ptk 16:17 komm).

kiitke – Otseses tõlkes „jätkake kiitmist“. Vastuseks sellele hüüdele on häälte koor 6. ja 7. salmis.

Tema sulased – Vt ptk 1:1 komm.

kes – Või „isegi need“, „need, kes kardavad“, mis on samaväärne väljendiga „tema sulased“.

kardate – St aukartuse mõttes (vt ptk 11:18 komm).

pisukesed kui suured – Vrd ptk 11:18.

6. ma kuulsin – Vrd ptk 1:2 komm.

otsekui – Ehk „mis näis olevat“.

häält – Vt ptk 14:2 komm.

otsekui ... kohinat – Õigemini „just nagu häält“ ja nii mõlemal juhul selles salmis.

suurte vete – Vrd ptk 14:2.

Halleluuja – Vt salm 1 komm.

Kõigeväeline – või „kõikvõimas“ (vt 2Kr 6:18; Ilm 1:8 komm).

on võtnud valitsuse oma kätte – Otseses tõlkes „valitses“ selles mõttes, et Ta „hakkas valitsema“. See on uurimiskohtu lõpul, kuid enne, kui Kristus lahkub kõige pühamast paigast, mil Ta võtab vastu oma kuningriigi ja hakkab valitsema kui „kuningate Kuningas“ (EW 280; GC 428; vrd EW 55).

7. röömutsegem – sisemine kogemus.

hõisakem – Väline (röömu)väljend, mis tuleneb sisemisest õnne tunnetusest. See tuleb südamest, mis on tulvil röömu, et Kristus valitseb nüüd kui kuningas (vrd ptk 18:20).

austust – Otseses tõlkes „au“. See on tänulikkuse ja andumuse kõrgem väljendus.

pulmad - „Pruut“, „Talle naine“ on „see suur linn, püha Jeruusalemm“ (ptk 21:2,9,10). Uus Jeruusalemm saab uue maa pealinnaks ja esindab nii „maailma kuningriike“, mis peavad saama „meie Issanda ja tema Kristuse päralt“ (ptk 11:15; vt 21:1-5; GC 426). Uues Jeruusalemmas on ka Eedeni aed, kus on säilitatud elupuu (vt ptk 22:1,2; vrd PP 62; GC 299, 646-648). Pulmad, millele siin on viidatud, tähendab kuningriigi vastuvõtmist Kristuse poolt, nii nagu seda kujutab Uus

Jeruusalemm ja Tema kroonimist kuningate Kuningaks ja isandate Issandaks taevas Tema preestriteenistuse lõpul enne nuhtluste väljavalamist (EW 55,251,280,281; GC 427, 428; vt ptk 17:14 komm). Nii nagu tähendamissõnas kümnest neitsist on ootavad pühad kujutatud külalistena, kes on pulma kutsutud (ptk 19:9; GC 426,427; vrd Mt 25:1-10).

Talle – Vaata ptk 5:6 komm.

on tulnud – või „on/lõplikult/ tulnud“, st sündmus on juba toimunud, kui see teadaanne antakse (vt märksõna „pulmad“ komm; vrd salm 1 komm).

8. naisele anti – Johannes esitab Uut Jeruusalemma sümboliseerivalt pruudina (vt salm 7 komm). Jätkates sümbolites, räägib ta rõivaist, millega naine on riietatud.

puhas lõuend – See on õige iseloomu sümbol (vrd ptk 3:5; 6:11; vt ptk 3:18 komm; vrd 22:14 komm).

hiilgav – Särav ja kiirgav nagu lambi valgus. Sama sõna on Luuka 23.11 tõlgitud „tore“ ja Ilm 22:16 „helkjas“.

õiged teod – Kr k *dikaiōmata*, 'õiged teod', mitte *dikaioṣunē*, 'õige iseloom' (vt Mt 5:6; Rm 3:20 komm). Õiged teod on õige iseloomu loomulik ja vältimatu tulemus. *Dikaiōmata* vihjab erilisele kristlase pühitsetud tegudele, tema võidukale elule, mis kasvab välja seeselava Kristuse armust (vt Gl 2:20; Jak 2:17,18,20 komm). Seletust pulmariiete kohta tähendamissõnas inimesest ilma pulmariideta vt Mt 22:11. Vrd Mt 5:48 komm; vt COL 315,317.

9. kirjuta – Vt ptk 1:2,11 komm.

(873)

õndsad – ehk „õnnelikud“ (vt Mt 5:3 komm).

Talle – Vt ptk 5:6 komm.

õhtusöömaajale – Kr k *deipnon*, 'õhtusöök'. „Talle pulma õhtusöömaag“ toimub maailma pika päeva lõpul. Vt Mt 22:1-14 komm.

kutsutud – St kutsutud pulmapeole (vt Mt 22:14; Rm 8:28 komm).

need – St kutse sõnad.

tõelised ... sõnad – Otseses tõlkes „ehtsad“. Kutse on täiesti usaldusväärne, selles võib kindel olla.

10. heitsid – Tüüpiline idamaine austuse ja lugupidamise väljendus. Siin on see täiusliku rõõmu ja tänulikkuse väljendus, sest pulma õhtusöömaag on võidu pühitsemine kurjade jõudude üle, mis püüdsid takistada seda sündmust. See on esimene juhtum, kui Johannes nii vastab ingli teatele ja see räägib teda vallanud tunnete sügavusest, mida see temas tekitas.

ära tee seda – Vrd Ap t 10:26.

su vendade – S.o sinu vendade kaassulane. Mõned on näinud siin tõendit, nagu oleks kõneleja siin inim perekonna liige nagu Eenok, Eelija, Mooses või üks nendest pühadest, kes tõusis üles koos Kristusega Tema ülestõusmisel. Siiski ei ole ühtki otsest tõendit Pühakirjas, et ükski taeva viidud inimolevus oleks tegutsenud inglina, nagu see on siin, et ilmutada tõe oma kaaslastele (vrd EW 231).

kaassulane – Otseses tõlkes „kaasori“, „kaaspärisori“. Milline eesõigus see on, et pühendunud töölisel maa peal võivad osa võtta ja olla kaastöölised taevaste inglitega.

Jeesuse tunnistus – Vaata ptk 1:2; 12:17 komm.

prohvetikuulutamise vaim – Võrdle sõna „prohvetikuulutamine“ sõnaga „prohvet“ Mt 11:9. Püha Vaim läkitati tunnistama Jeesusest (Jh 15:26) ja Tema tunnistus on võrdne Jeesuse kui isiku tunnistusega. Prohvetikuulutamise vaim on üks Püha Vaimu andidest (vt 1Kr 12:10; Ef 4:11 komm). Selle anni ilmumise kohta Jumala rahva keskel viimastel päevadel vaata lisamärkust peatüki lõpul; ptk 12:17 komm.

11. avatud – Otseses tõlkes „lahti seisvat“. Taevas oli avatud, kui Johannese tähelepanu esmalt sellele juhiti ja see jäi avatuks. Vrd ptk 4:1; 11:19; 15:5. Saadetuna taeva inglite väehulkadest (ptk 19:14) nähti Kristust lahkumas taevast kui kuningate Kuningas (salm 16) väes ja aus vabastama oma ustavat rahvast nende käest, kes on neid valmis hävitama (vrd GC 641). Sündmus, mis on kirjeldatud salmides 11-21, on „kõigeväelise Jumala suure päeva võitluse“ kõrgpunkt, mida sageli nimetatakse Harmagedooni lahinguks (vt ptk 16:12-19 komm; vrd 6T 406).

vaata – Vrd ptk 21:5 komm.

valge hobune – Piibli aegadel kasutati hobuseid peaaegu eranditult ühenduses sõjakäikude või valitsusajadega. Kui neid on Piiblis kasutatud piltlikult nagu siin, siis on hobune tavaliselt lahingu sümbol (vrd 2Ms 15:21; Jes 43:17; Jer 8:6; Hes 38:15; Sak 10:3; Ilm 14:20; vt ptk 6:2 komm). Valge värv kujutab iseloomu pühadust (vt ptk 3;4; 6:2; 7:14 komm). Valged hobused on alati olnud kuningate ja väejuhtide lemmikuiks. Kristus on saanud õiguse valitseda seda maad kui kuningate Kuningas (vt ptk 19:1,7 komm) ja ilmub nüüd sümboolselt kui võitleja, ratsutades võitjana suurepärasel valgel sõjahobusel, et võtta oma valdusesse oma seaduslik maa-ala ja saata oma ustav rahvas tagasi „pulma õhtusöömaajale“ (s 9; vt ptk 11:15 komm). Vrd Jes 63:1-6.

Ustav ja Tõeline – Tuleb meeles pidada, et idamaised nimed väljendavad iseloomu (vt Ap 3:16 komm) ja sellepärast nimed, mis siin on omistatud Kristusele, kujutavad eriliselt Teda Tema sissepiiratud rahva eestvõitlejana maa peal. Neli korda on viidatud Kristuse nimele ühenduses lahinguga Ilm 19:11-21:

1. Kristust nimetatakse „Ustavaks ja Tõsiseks“ (salm 11), sest et Ta ilmub nüüd vastavalt oma töotusele (Jh 14:1-3) päästma Tema omasid. Neile näis, et Ta viibis oma tulemisega (vt Ilm 16:15 komm), kuid nad „on oodanud Teda ja nüüd Ta ilmub selleks, et täide viia nende päästmist (Jes 25:9; vrd Ilm 16:17).

2. „Temale oli kirjutatud nimi, mida ei tea keegi muu kui Tema ise“ (salm 12). See kujutab seni tundmatut ülesannet, mille täitmiseks Ta nüüd ilmub – kui oma rahva eest kättemaksja (vt ptk 16:1 komm). Selle „võõra“ töö teostamisel (Jes 28:21) tegutseb Ta osas, mis on uus nii inimestele kui inglitele.

(874)

3. Kuid oma rahva eest kättemaksjana ja päästjana on Ta ikka veel „Jumala Sõna“ (salm 13). Ta on „Jumala Sõna“, viies täide Isa tahet maa peal, nüüd kohtumõistmises nii kui varem halastuses (vt Jh 1:1-3; Ilm 19:15 komm).

4. Tiitel „kuningate Kuningas ja isandate Issand“ (salm 16) viitab erilises mõttes Kristusele sel ajal (vt ptk 17:14 komm). Kõik võim on antud Tema kätte (1Kr 15:25). Saatan ihaldas omakasupüüdliselt seda ülevat seisukohta, mis oli antud Kristusele kui Jumala Pojale (Jes 14:12-14; Ilm 12:7-9; PP 36). Kuid hiljem, mitte pidades saagiks olla Isaga võrdne, loobus Ta vabatahtlikult teatud ajaks jumalikkuse omaduste ja eesõiguste täielikust kasutamisest (vt 5BC 918; vt Fil 2:6-8 komm), ja sellega demonstreeris oma väärilisust võtta vastu seda au, mis sisaldub tiitlis „kuningate Kuningas ja isandate Issand“.

mõistab kohut ja sõdib – Ta viib kohtuotsuse täide sõdides. See sõda on maailma poliitiliste ja sõjaliste jõudude vastu, kes on liitunud, et hävitada Tema ustavaid sulaseid (vt ptk 13:15; 16:13,14,16,17 komm).

õiguses – Tema tegu on kõigiti õige (vt ptk 15:3; 16:5 komm). Ajaloo kestel on maapealsed valitsejad sõdinud omakasupüüdlike eesmärkide ja isikliku või rahvusliku üleoleku pärast. Vrd Jes 11:1-5.

12. tema silmad – Vt ptk 1:14 komm. Kui Kristus – igavese õigluse suur eestvõitleja – tuleb, siis miski ei jää Talle märkamatuks.

ehissidemeid – Kr k *diadēma* (vt ptk 12:3 komm). Piiblis *diadēma* ei ole kunagi kasutatud pühade tasu kohta. See on alati kuninglik kroon. Lisaks paljudele kuninglikele kroonidele, mida Kristus kui kuningate Kuningas vastu võtab, kannab Ta ka võidu pärga *stephanos*, sest ajast peale, kui Ta saavutas võidu saatana üle (vt ptk 12:3; 14:14 komm).

nimi – Vaata s 11 komm; vrd ptk 2:17 komm.

13. verega kastetud – Muidugi sümboolselt. Tõuseb küsimus, kelle veri määrib ratsaniku kuue? Mõned on arvanud, et see on sümbol Kristuse enda verest, mida Ta valas ristil, eeldades, et see ei saa olla õelate oma, kes selle sündmuse ajal ei olnud veel tapetud. Siiski ei ilmu Kristus siin „tallena, kes oli otsekui tapetud“ (ptk 5:6), vaid võiduka Võitjana. Üllatav sarnasus selle lõigu ja Jesaja kirjakoha (Jes 63:1-6) vahel vihjab sellele, et see lõik on Jesaja sõnade täitumine.

kuub – Kr k *himation* (vt Mt 5:40 komm), siin võib-olla ratsaniku või väejuhi riietus.

Tema nimeks – Vaata s 11 komm.

Jumala Sõna – Vaata Jh 1:1 komm. Viies täide jumalikku kohut nende üle, kes lakkamatult mässavad taeva valitsuse vastu, on Kristus sama kindlalt „Jumala Sõna“ kui Ta oli seda oma esimesel tulemisel. Ta tuli maa peale, pakkudes armulikult jumalikku armu. Tema tulemine on mõlemal juhul jumaliku tahte väljendus.

14. sõjaväed – Need on inglite hulgad, kes saadavad Kristust Tema teisel tulekul (vt Mt 24:31; 25:31). Vaata Ilm 17:14 komm; vrd Mt 22:7.

15. Tema suust tuli välja – Mõõk on ilmselt sümboolne. Issanda sõna läbi loodi Maa ja selle elanikud (Ps 33:6,9) ja nüüd oma suu sõna läbi lõpetab Ta nende eksisteerimise (vt Ilm 19:20.21).

mõõk – Kr k *rhomphaia* (vt ptk 1:16 komm), suur ründerelv, mida kasutati vana-aja sõdurite poolt vastandina *machaira*'le, lühikesele torke-mõõgale, mida kasutati kaitsel (vt Lk 22:36 komm). Vrd Jer 46:10.

lüüa – Otseses tõlkes „lüüa lõplikult“.

karjatseb – Kr k *poimainō*, otseses tõlkes „karjatama (vt Mt 2:6 komm). Väljendit „ja karjatseb neid“ võib tõlkida parem „see on, valitseb nende üle“, sest löömine ja valitsemine vihjavad ühele ja samale asjale.

raudkepiga – Vt Ilm 2:27 komm; vrd Ps 2:9; 110:1,2,5,6. Vanaaegsel karjase kepil oli kaks funktsiooni. Kõverus kepi ühes otsas oli selleks, et aidata ja juhtida lambaid, kuna raske metallist otsakate või kaitserõngas selle teises otsas oli mõeldud kepi tugevdamiseks kui ka pealetungi relvaks. Seda kasutati karja kaitsmiseks, et eemale tõrjuda või tappa kiskjaid, kes oleks neid laiali ajanud ja hävitanud. Nüüd on heal Karjasel aeg kasutada „raudkeppi“ rahvaste vastu, et vabastada (875)

oma sissepiiratud kari maa peal. Rahvaste löömise või nuhtlemise tulemuseks Tema poolt on nende hävitamine, mitte nende valitsemine tuhande-aastase ajastu vältel, nagu mõned arvavad (vt lisamärkus 20. peatükile, märkus 2).

viina surutõrt – Vaata Jes 63:3; Ilm 14:19,20 komm; kus sama sümboolikat on edasi arendatud. Vrd Nutul 1:15.

Kõigeväelise – Vaata ptk 1:8 komm.

tulise viha – Õigemini „mis on viha raevutsemine“. Vaata ptk 16:1 komm.

16. kuue – Vt salm 13 komm.

ja puusa peale – Eelistatavam „see on tema puusal“. Nimi oli nähtavalt kirjutatud Tema kuue osale, mis kattis puusa.

nimi – Vaata s 11 komm.

kuningate Kuningas – Vt ptk 17:14 komm; vrd ptk 19:6 komm.

17. seisvat päikeses – Päikese pimestav valgus on siin arvatavasti jumaliku läheduse auliku valguse kirjeldus (vrd 2Ts 2:8,9; Ilm 6:15-17). Seega ingel, kes saadab välja ptk 19:17 sisalduva kutse, seisab Kristuse kõrval nagu vanasti võitluses seisis relvakandja oma isanda kõrval.

lindudele – Kutse „lindudele“ hoiatab kokkutulnud õelate hulki meid ähvardava saatuse eest (ptk 16:15-17 komm). See on väljendatud elavas idamaises sõnastuses väljakutses isiklikule võitlusele (vrd 1Sm 17:44-46). Olla neelatud taevaaluste raisakullide poolt, rajaneb ühel Moosese poolt välja öeldud needusel sõnakuulmatuse pärast, mida ta rääkis oma lahkumiskõnes israeli rahvale (5Ms 28:26). Johannese sõnastus Ilm 19:17,18 näib põhinevat Jumala sõnadel maa-paganrahvastele, nagu on kirjutatud Hes 39:17-22) (vrd Jer 7:32,33).

söömaajale -Kohutav vastand Talle pulma õhtusöömaajale (salm 9) on olla söödud taeva lindude poolt „Suure Jumala õhtusöömaajal“. Need, kes vabatahtlikult ei võta vastu Jumala lahket kutset tulla ühele söömaajale, peavad vastama Tema käskivale kutsele tulla teisele.

18. kuningate – Maailma liitunud rahvad, tegutsemas saatana otsese ülemjuhatuse all, kes on ümber rõivastunud valguse inglisk (vrd ptk 17:16 komm).

ülemate pealikute – Sõjajõudude juhid, kes olid kogunenud, et täide viia saatana tahet suure võitluse lõppvaatuses.

vägevate – Organiseeritud, välja õpetatud ja relvastatud sõjalised jõud.

hobuste ... liha – 18. salmi ülejäänud osa on elav kirjeldus kõikide kurjade jõudude hävingust Kristuse teisel tulekul (vrd ptk 6:15; 14:17-20; 16:21).

vabade ja orjade – Vrd ptk 13:16.

19. metsalist – Vaata ptk 17:3,8,11 komm.

ilmamaa kuningaid – Vt ptk 16:14,16; 17:12-14 komm.

nende sõjaväge – Nüüd kogutud lahinguks ja haaratud teravast võitlusest üksteise vahel (vt ptk 16:17,19 komm).

kogunenud – Vaata ptk 16:14,16 komm.

sõda – St „Kõigeväelise Jumala suure päeva lahing“, mida on sageli nimetatud Harmagedooni lahinguks (ptk 16:14 komm).

kes istus – Vaata s 11 komm.

sõjaväega – Vrd „need, kes on ühes temaga“ (ptk 17:14; vrd ptk 16:12; 19:14 komm).

20. metsaline – Vaata ptk 17:3,8 komm.

võeti kinni – ehk „vangistati“. Lahingu fraas, mis järgneb Kristuse ilmumisele, on lühike ja dramaatiline, sest kohe alguses vangistatakse „metsaline“ ja „valeprohvet“ (vt ptk 16:17,19 komm).

valeprohvet – See on usustaganenud protsetantism, kes viidi saatana poolt eksiteele ja kes nüüd töötab koos temaga (vt ptk 13:11-17; 16:14 komm). Prohvet on see, kes räägib kellegi teise nimel (vt Mt 11:9 komm). See „prohvet“ räägib esimese metsalise nimel, ühenduses tema „surmahaava“ paranemisega (vt ptk 13:12; 17:8 komm), et veenda maailma ühinema temale kuulekuses.

imeteod ... eksitanud – Vaata ptk 13:13,14; 16:14; 17:2; 18:2,3,23 komm.

metsalise märgi – Vaata ptk 13:16 komm; vrd ptk 14:9; 16:1

kuju – Vaata ptk 13:14; 14:9.

tulejärve – või „järve, mis on tuli“. See fraas pöörab otsekohe lugeja mõtted samasugusele fraasile ptk 20:10, mis omakorda näib viivat loogilisele järeldusele, et need väljendid viitavad ühele ja (876)

samale lõomavale sündmusele – öelate hävitamisele tuhande aasta lõpul. Kuid siin kerkib üles probleem. 19. peatükis arutletakse kõige tõenäolisemalt neid sündmusi, mis on ühenduses Kristuse teise tulekuga. Siit järeldub, et kui me mõtleme, et tulejärv, mida märgitakse ptk 19:20 kirjeldab sündmust tuhande aasta lõpul, siis tähendab see, et see salm asetseks väljaspool konteksti. Kuid alati on parem, kui me võimaluse korral leiame seletuse, mis lubab ükskõik millisel antud väitel säilida oma ajaloolises järjestuses Pühakirja antud lõigus. Mis puutub ptk 19:20, siis on võimalik mõistlik lahendus, et Jumala poolt toimub lõomav kohtumõistmine nii tuhande aasta algul kui ka lõpul. Selles ei ole mingit ebakooskõla ega kindlasti ka ühtki vasturääkivust tulejärve suhtes tuhande aasta alguses ja lõpus.

James White kirjutas nõnda sellest küsimusest: „Niisiis, kui te soovite, on olemas kaks tulejärve, üks tuhande aasta alguses ja teine selle lõpus“ (RH 21.jaan 1862).

21. teised – või „ülejäanud“, st kõik maakera elanikud, välja arvatud lunastatud (vt lisamärkust ptk 20. juures, märkus 2).

mõõgaga – Vaata s 15 komm.

kes istus – Vaata s 11 komm.

kõigi lindude – Vaata salm 17 komm.

Lisamärkus 19. peatükile

Peatükk 12:7 räägib Johannes „Jeesuse tunnistusest“, mis on „prohvetikuulutuse vaim“, kui ühest tunnusest „ülejäanute“ kindlakstegemiseks (vt komm seal).

Sõna „prohvetikuulutus“ tähendab iga Jumala poolt antud kuulutust prohveti läbi (vt Mt 11:9 komm). Prohvetikuulutamine võib olla tuleviku sündmuste ette ütlemine, kuigi enamikul juhtudel see ei ole nii. Väljend „prohvetikuulutamise vaim“ viitab eriliselt „Vaimu ilmutusele“ Püha Vaimu erilise ande kujul, mis elustab selle saajat ja võimaldab tal rääkida autoriteetselt kui Jumala esindaja (1Kr 12:7,10), olles juhatatud „Pühast Vaimust“ (2Pt 1:21) nii tegema. Ilm 19:10 kontekst lubab väljendit „Jeesuse tunnistus“ ja „prohvetikuulutamise vaim“ tõlgendada selles tähenduses. Arvestades sellega, et „ülejäanud“ (ptk 12:17) vihjab eriliselt kogudusele pärast 1798.aastat (vt Tn

7:25), sisaldab ptk 12:17 kui selge ettekuulutus prohvetikuulutamise „vaimu“ või „anni“ erilisest ilmne misest koguduses meie ajal. Seitsmenda päeva adventistid usuvad, et Ellen G.White teenistus rahuldab Ilm 12:17 antud iseloomustust suurepäraselt.

Piibli kirjutajad viitavad enam kui kahekümnele kaasaegsele, kes kasutasid prohvetikuulutamise andi, kuigi nende tunnistused ei ole võetud kaanonisse. Need olid: Naatan, Kad, Iddo, Agabus, ja teised (2Sm 7:2; 1Aj 29:29; 2Aj 9:29; Ap 11:27,28; 21:10). On ilmne, et prohvetikuulutamise and ei ole piirdunud ainuüksi meestega, nii VT kui ka UT aegadel, sest seal olid ka naisprohvetid, nagu Deboora (Kohtum 4:4), Hulda (2Aj 34:22) ja neli Filippuse tütart (Ap 21:9).

Uue Testamendi kirjutajad ei vihja kuskil, et prohvetikuulutamise anne pidi lõppema apostelliku kogudusega. Vastupidi, Paulus kuulutab, et koos teiste Vaimu annetega, milliseid ta loendab Ef 4:11, see peab jätkuma, „kuni me kõik jõuame ühisele usule ja Jumala Poja tunnetusele ning täieks meheks saame Kristuse täiuse täisea mõõtu mööda“ (salm 13). Kõik teised erilised annid, mis on loendatud 11. salmis on veel vajalikud koguduses ja Püha Vaim valib veel mehi ja naisi täitma neid ülesandeid. Miks peaks olema prohveti ülesanne erand?

Alati on esinenud prohvetikuulutamise anni võltsinguid. See on olnud nii mitte ainult VT aegadel (vt 2Aj 18; Jer 27-29), vaid meie Issand on hoiatanud, et kristlikul kogudusel on muret valeprohvetite pärast, eriti siis, kui hakkab lähemale jõudma Kristuse teine tulemine (Mt 24:11,24).

(877)

Nende valeprohvetite petlik võim muutub nii suureks, et kui see oleks võimalik, siis nad „eksitaksid ka äravalituid“. See tõsiasi, et Kristus on hoiatanud prohvetikuulutamise anni vale ilmingu eest enne Tema teist tulekut, tõendab kindlalt, et on olemas ka selle anni ehtsat tunnistust, muidu Ta oleks hoiatanud iga ja kõikide prohvetite eest, kes võiksid üles tõusta.

Kooskõlas Kristuse hoiatusega annab Johannes kogudusele nõu kontrollida neid, kes väidavad end olevat varustatud vaimulike annetega (1Jh 4:1), et välja selgitada, kas need anded on ehtsad. Pühakiri seab üles kindla mõõdupuu, mille järgi neid tuleb mõõta, kes tunnistavad end rääkivat Jumala nimel:

1. Prohveti isiklik elu peab olema kooskõlas Pühakirja õpetustega (Mt 7:15-20).

2. Tema kuulutused peavad samuti ühtima Pühakirjaga.

3. Tema tunnistus peab ülistama Kristust kui Jumala Poega ja inimeste Päästjat (1Jh 4:2).

4. Tema tunnistust peavad kinnitama täitunud ettekuulutused (Jer 28:9; vrd 1Sm 3:19). Mõistagi, tuleb loota, et kuulutused, mida ta annab, oleksid kogudusele ka praktilise väärtusega, et nad oleksid õigeaegsed ja kohased, et need oleksid vabad inimlikest mõjudest ja kui ta on avalikus nägemuses, vastaks tema seisund Piibli prohvetite omale. Ellen G.White'i elu, teenistus ja kirjad vastavad täielikult nendele igakülgetele nõuetele.

Seitsmenda päeva adventistid ei pea Ellen G.White'i kirjutisi Pühakirja asendajaiks ega lisaks. Adventistide jaoks on Piibel kristliku elu ja usu unikaalne ja ülim katsekivi (vt EW 78), kuna Ellen G.White'i kirjutised teenivad nagu ta ise ütles, „väiksema valgusena, et juhtida mehi ja naisi suurema valguse juurde“ (EGW RH 20.jaan 1903). Prohvetikuulutamise vaimu kirjad ei esita uut päästmise teed, vaid on määratud selleks, et inimesi juhtida Piiblit mõistma ja õigesti hindama ja et aidata neid seal ilmutatud pääsemise allika juurde.

Mõned on omavolitsenud, et on olemas inspiratsiooni astmed. Vastavalt sellele nad mõtleavad, et sellised prohvetid, nagu näiteks Debora, Naatan ja Agabus omavad mingi madalama või alama inspiratsiooni kui kanoonilised kirjutajad. Samal eeldusel peaksid nad ka Ellen G.White'i madalamat või alamat inspiratsiooni omavaks isikuks. Kuid Piibel ei räägi midagi inspiratsiooni

astmetest ega anna sellele mõttele mingit toetust. Adventistid usuvad, et kõik sellised mõtteavaldused on mitte ainult kasutud, vaid ka hädaohtlikud. Kuidas võib piiratud meel loota mõista saladust, kuidas Jumal Püha Vaimu läbi valgustab eriliselt oma valitud kuulutajate meeli?

Teatud küsimuste selgitamiseks, mis on tõusnud Ellen G.White'i kohta, vaata F.D.Nichol, „Ellen G.White ja tema kriitikud“.

Ellen G.White'i kommentaarid

1-6	TM 432
6	DA 48; GC 673
6,7	DA 151; PK 721
6-9	COL 421
7,8	8T 154
8	AA 591; AH 536; COL 310; GC 190; Ed 249; ML 272
8,9	CT 341
9	AH 503; DA 151; EW 19; GC 427; ML 356; TM 19; 1T 69; 6T 412; 7T 54; 8T 153
10	EW 231; ML 41; PP 367
11	GC 641
14	AA 523; GC 641
16	DA 739; EW 179,286; GC 641; MB 108; SR 410; 6T 406

(878)

20. PEATÜKK

1. Ma nägin – 20. peatükis kirjeldatud sündmused järgnevad vahetult neile sündmustele, mida on elavalt kirjeldatud 19. peatükis.

maha tulevat – Johannes nägi inglit mitte juba maa peal, vaid laskumas.

võti – Asjaolu, et ingel toimetab edasi võtit, näitab, et taevas on täielik sündmuste juhtija. Lendav madu on võimetu vältima sügavikku heitmist.

sügavik – Kr k *abussos* (vt ptk 9:1 komm). See on sümboolne nägemus. Sügavik ei ole mõni maa-alune koobas või mõni haigutav kuristik kusagil mujal universumis. Johannes kirjeldab prohvetlikku pilti, mis avanes tema imestavale pilgule. Nägemuses nägi ta tõelist sügavikku, aga lendava mao kinnisidumine sügavikku, on vaid sümboolne näitamise viis, et saatana tegevusele on pandud piir. See selgub aruandest, mis näitab tema vangistuse eesmärki, „et ta enam ei eksitaks rahvaid“ (ptk 20:3).

Kuidas saatana tegevusele piir pannakse, on selge kaastekstist ja teistest kirjakohtadest, mis näitavad, et maa muudetakse täiesti tühjaks Kristuse teise tuleku ajal. Vastavalt ptk 19:19-21 hävitatakse kõik õelad seoses Kristuse tulekuga (vt komm selle kohta). Samal ajal õiged „kistakse ... pilvede peal Issandale vastu üles õhku“ (1Ts 4:17). Pauluse väljendusviis osutab sellele, et Kristus oma teisel tulekul ei raja kuningriiki maa peale, miks Ta muidu peaks pühad ära viima maa pealt? Riigi ülesehitamine toimub pärast 1000 aasta lõppu, kui Uus Jeruusalemm maha tuleb (Ilm 21:1-3). Et Jeesus viib pühad maa pealt ära oma tulekul, sellest on räägitud ka Jh 14:1-3. Lohutades oma jüngerid, kui nad kurvastasid Tema lahkumise pärast, teatas Jeesus neile, et Ta läheb oma Isa

(879)

majasse, kus Ta valmistab neile eluasemed. Siis Ta tuleb tagasi ja võtab nad enda juurde. Võrdle Jh 13:36; 17:24. Eluasemed on kahtlematult Uues Jeruusalemmas, mida ei tooda selle maa peale enne 1000 aasta lõppu (vt Ilm 21:1-3 komm).

Nende hulgas, keda tõstetakse üles kohtumaks Issandaga pilvedes, on nii õiged surnud, keda äratati üles Kristuse tulekul, kui ka elavad õiged, keda muudetakse (1Kr 15:51; 1Ts 4:16,17). Ülesäratatud pühade hulka kuuluvad kõik õiged, kes kunagi on elanud maa peal. On kaheksugune ülestõusmine - „eluülestõusmine“ ning „hukkamõistmise ülestõusmine“ (Jh 5:29; Ap 24:15). Nende ülestõusmiste ajal „kõik, kes on haudades ... tulevad välja“ (Jh 5:28,29). Mõned on rõhutanud, et väljend „Kristuses surnud“ (1Ts 4:16) viitab ainult nendele kristlastele, kes on surnud ning et VT pühad ei kuulu nende hulka. Kuid eespoolsed kirjakohtad näitavad, et kõik õiged tulevad välja haudadest õigete ülestõusmisel. Väljend „Kristuses surnud“ ei tarvitse välja jätta VT pühasid, sest nad surid Messia tuleku lootuses. Nende ülestõusmine on sõltuv Kristuse ülestõusmisest, sest ainult „nõnda tehakse ka kõik elavaiks Kristuses“ (1Kr 15:22). Õigete ülestõusmine on edaspidi kirjeldatud kui „esimene ülestõusmine“ (Ilm 20:5,6).

Palju segadust on tekitanud tuhandeaastase rahuriigi õpetusse need, kes ei suuda mõista, et töötused vanale Israelile sõltusid sõnakuulmisest. Palju fantastilisi teooriaid on loodud nende poolt, kes püüavad sobitada nende vanade töötuste täitumist UT viimse päeva kirjeldusega. See on rohkem kui UT kirjutajad on kavatsenud. Jumala Vaimust juhitud kirjeldavad nad viimse päeva sündmusi. Nad näitavad, kuidas ettekuulutused, mis võisid erinevalt täituda, ning kuna juudi rahvas oli vastu võtnud oma saatuse, täidetakse prohvetikuulutused UT koguduse suhtes. Nad näitavad juutide tõelist olukorda UT aegadel ning mitte mingile erilisele seisukohale juutidele kui rahvusele. Ühes oma tähendamissõnas väljendas Jeesus selgesti, et kui juudid hülgavad Kristuse „Jumala riigi“, siis võetakse see nendelt ja „antakse sellele rahvale, kes selle vilja kannab“ (vt Mt 21:43 komm). Juut on praegu Jumala ees samaväärne paganaga (vt Rooma 11. ptk komm). Võimaliku vaidluse korral juutide osast Piibli prohvetikuulutuses ning prohvetikuulutuste tinglikkusest, mis puutub nendesse, vaata 6BC 25-38. Kõikide sündmuste hoolas uurimine näitab, et juutidel kui rahval ei ole mingit erilist osa 1000 aasta sündmustes. Üksikisikutena, need, kes on läbi ristiusu ajastu sajandite vastu võtnud Jeesuse Kristuse, päästetakse kui kristliku koguduse liikmed. Koos teiste pühadega ärkavad nad esimesel ülestõusmisel ning muudetakse. Need, kes jäävad kindlaks Messia hülgamisele, ärkavad teisel ülestõusmisel (vt Ilm 20:5 komm).

Kõikide pühade ülesviimine taevasse ning kõikide elavate õelate hävitamine (vt eespool), jätab maa täiesti tühjaks. Pealegi looduse vapustus, mis oli seoses seitsme viimase nuhtlusega (vt ptk 16:18-21 komm), jätab maast kõige mahajäetuma pildi. Surnukehad lamavad laialipillatuna maapinnal (vt ptk 19:17-21 komm). Ei ole üleliigne vaadata väljendit *abussos* mahajäetud maa sümbolina, kuhu saatan suletakse tuhandeks aastaks. 1Ms 1:2 LXX-s tähendab *abussos* heebrea keeles *tehom*, 'sügavus', sõna, mis kirjeldab maa olekut, kui see ilmus esimesel loomispäeval, „vormitu ja tühi“.

ahelad – S.o sidumise sümbol. Mitte ühtki otsest köit ega ahelat ei ole siin kujutatud.

käes – Võib-olla see näitab, et ahelad rippusid ingli käes.

2. võttis kinni – Kr k *krateō*, 'haarama', 'kõvasti hoidma'.

lohe ... saatana – See viitab tagasi ptk 12:9-le, kus avaldatakse sama nime loetelu (vt komm selle kohta).

sidus – Lohe sidumine on piiratuse sümboliks, millele on allutatud saatana tegevus. Õelad surmatakse Kristuse teisel tulekul. Õiged viiakse taevasse, saatan ja tema kurjad inglid suletakse

mahajäetud maale; nii ei jää maa peale elavana ühtki inimkonna esindajat, kelle juures saatan võiks katsetada oma petlikku väge. Selles seisnebki saatan seotud olek (vt salm 1 komm).

tuhandeks aastaks – Mõned piibliseletajad peavad seda prohvetlikuks ajajärguks, mis oleks 360.000 aastat, põhjendades oma seletust faktiga, et need salmid on sümboolsed ning järelikult peab ajajärku seletama sümboolselt. Teised pooldavad seda arvamust, et selles prohvetikuulutuses on täht-tähelisi elemente ja järelikult ei ole mingit vajadust mõista seda väljendit sümboolselt. Antud kommentaar on seisukohal, et tuhat aastat on täht-täheline.

3. sügavikku – Vt s 1 komm.

vajutas pitseri – Kr k *sphragizō*, 'pitseerima'. Vanaaegsete pitserite otstarbe kohta vt ptk 7:2 komm. Antud juhul võib pitserit võrrelda sellega, mis pandi Jeesuse hauale (Mt 27:66). Pitseerimine sümboliseerib seda, et saatan on kindlalt seotud määratud ajaks.

ei eksitaks rahvaid – Saatan eksitamise töö lõpetatakse maa tühjakstegemisega. Maa peal ei ole enam kedagi, keda ta võiks eksitada (vt salm 1 komm).

peab – Kr k *dei*, 'see on vajalik'. *Dei* väljendab vajadust, mis põhineb moraalsel ja eetilisel alusel. Siin on vajadus, kuna Jumal soovib, et see nii oleks, kui üks Tema jumaliku plaani osa.

lahti lastama – See tähendab kuradi köidikut vallandamist Kristuse teisel tulekul. Saatanal on jälle võimalus eksitada inimesi, allutada neid oma tahtele Jumala vastu. Maa tühjakstegemine lõpetas tema eksitava tegevuse. Tema lahtilaskmine teostub järelikult tuhande aasta lõpul, mil õelate ülesäratamisega maa taas asustatakse (vt salm 5 komm). Need taaselustatud inimesed allutatakse tema pettusele, mida ta kavatseb oma viimases jõukatsumuses Jehoovaga.

natukeseks ajaks – Kui kaua kestab „natuke“ aega, ei ole meil teada.- See on küllaldane aeg saatanale ülesäratatud õelate koondamiseks tormijooksuks Uuele Jeruusalemmale.

4. aujärg – Võimusümbolid, et valitseda nagu kuningas (ptk 13:2) või nagu kohtumõistja (Mt 19:28).

istusid – või „istusid oma kohtadele“.

kohus – Kr k *krima*, 'kohtuotsus', 'otsus'. Siin näib *krima* tähendavat võimu, et kuulutada kohtuotsust. See lõik ei viita õiglaste eelistatavale otsusele. Pühad istuvad aujärgedele, mis viitab sellele, et nemad kuulutavad kohtuotsuse. See lõik on kahtlematult vihje Tn 7:22-le, kus prohvet märgib, et „kohus anti Kõigekõrgema pühade kätte“. Sest „kohus“ LXX-s Taanieli raamatus on tõlgitud sõnast *krisis*, 'kohtupidamine', kuid Thedotioni kreeka keelses tõlkes on *krima*.

Kohtutegevus, millele osutas ilmutaja, on kahtlematult see, millest on rääkinud Paulus: „Või kas te ei tea, et pühad mõistavad kohut maailma üle... Eks te tea, et kord me mõistame kohut inglitegi üle?“ (1Kr 6:2,3). Kohtutegevus toob kahtlematult kaasa õelate mineviku hoolsa uurimise, nii et iga inimene veendub Jumala õigluses õelate hävitamisel (vt DA 58). Vt GC 660, 661.

hingi – Vaata Ilm 6:9 komm. Vrd Ps 16:10 komm.

kellede pead oli ära raiutud – Kr k *pelekizō*. Kirves oli tavaline riist, mida kasutati karistuse täideviimiseks Vanas Roomas. Hiljem asendati see mõõgaga.

Jeesuse tunnistuse – (vt ptk 1:2,9 komm), siin – tunnistus Jeesusest.

Jumala sõna - Vt ptk 1:2,9 komm.

kes ei olnud kummardanud – Teiste sõnadega, nad olid kuulda võtnud kolmanda ingli hoiatust (ptk 14:9-12) ning keeldunud austamast metsalise võimu, isegi siis, kui ähvardati boikoti ja surmaga (vt ptk 13:15-17 komm). Ainult kaks pühade klassi on mainitud selles salmis – märtrid ja

võitjad metsalise üle. See ei tähenda, et nemad on ainukesed, kellel on osa 1000-aastases valitsuses, sest juba on avaldatud, et kõik õiged surnud (mitte ainult märtrid) ärkavad esimesel ülestõusmisel (vt Ilm 20:1 komm), vrd Tn 12:2 komm). Võib-olla märtrid ja võitjad metsalise üle on esile toodud

(881)

sellepärast, et nad kujutavad neid, kes on kõige rohkem kannatanud. Vaata lisamärkused ptk lõpul, märkus nr 2.

virgusid ellu – Kreeka keelt võidakse tõlkida kas „elasid“ või „virgusid ellu“. Kontekst näib eelistavat viimast tõlget, vastasel juhul väljend „see on esimene ülestõusmine“ (salm 5) ei oleks õige eelnev sündmus. Järelikult, võitjad metsalise üle on elus Inimese Poja äkilise tuleku momendil, ning enamus, kuid mitte kõik, ei vaja ülestõusmist (vt salm 1 komm). Sellepärast väidavad mõned, et väljendile „virgusid ellu“ antakse sissepääsu õiguse mõiste ning sõna „ja“ mõistetakse kui selgitavat väljendit, nii et: „Ja nad virgusid ellu, et valitseda Kristusega“.

valitsesid – On kerkinud küsimus, kelle üle valitsevad pühad, kui kõik õelad on hävitatud? On öeldud, et nad valitsevad „ühes Kristusega“. Seitsmes ingel hüüab: „Maailma valitsus on saanud meie Issanda ja Tema Kristuse omaks“ (ptk 11.15). Taaniel räägib, et „kuningriik ning valitsus ja võim kuningriikide üle“ ... „antakse Kõigekõrgema pühale rahvale“ (Tn 7:27). Pühad on olnud kuningate rõhumise all, kes olid joobunud Baabülioni hooruse viinast. Nüüd on osad vahetunud.

Tõsi, õelad on surnud (vt ptk 20:2 komm), kuid nad elustuvad 1000 aasta lõppedes (vt salm 5 komm). Nad on kinni hoitud, nagu see pidi olema, et hiljem kätte saada oma karistus. Sel ajal võtavad pühad osa kohtupidamisest, mis otsustab karistuse, mis määratakse. Pärast seda, kui õelad elustuvad, saavad nad täieliku kaotuse osaliseks, võtavad vastu oma karistuse ning hävitatakse (vt ptk-d 14:10; 20:9 komm).

ühes Kristusega – 1000 aastat valitsemist ühes Kristusega on taevas, mitte maa peal, nagu paljud piibliseletajad väidavad (vt salm 2 komm; vt lisamärkused ptk lõpul, märkus nr 2).

tuhat aastat – Vaata salm 2 komm.

5. muud surnud – See viitab ilmselt õelatele surnutele, neile, kes maailma algusest on läinud hauda ilma Kristuseta ning need, kes on surnud Kristuse teisel tulekul. See on selge, et kõik õiged surnud tõusid esimesel ülestõusmisel. Sellepärast „muud surnud“ peab viitama õelatele surnutele (vt salm 2 komm).

Tekstilisi tõendeid võidakse tsiteerida (vrd 7BC 10) lause - „aga muud surnud ei elustunud mitte, kuni need tuhat aastat otsa saavad“ - vahelejätmisega, kuigi on üldiselt tuntud, et tõendite ülekaal on selle lauseosa säilitamise poolt. Teise ülestõusmise õpetus ei ole siiski sõltuv sellest aruandest. See on selgesti avaldatud selles peatükis. Kui rahvad peavad ühinema saatanaga võitluseks Püha Linna vastu (salm 9), peab neid elustatama. Väljend „teine ülestõusmine“ tuleneb uurimusest, et on ainult kaks peamist ülestõusmist (Jh 5:28,29; Ap 24:15) ning et õigete ülestõusmist nimetatakse „esimeseks ülestõusmiseks“ (vt Ilm 20:2,4 komm).

Lõik „aga muud surnud ei elustunud mitte, kuni need tuhat aastat otsa saavad“, on kiillausena vahele pandud. Lause, mis järgneb: „see on esimene ülestõusmine“, on otseselt ühenduses ülestõusmisega, millele on viidatud 4. salmis.

Võimaliku vaidluse korral tekstiliste seisukohtade üle salmi 5 kohta, vaata lisamärkustest peatüki lõpul, märkus nr 1.

ei elustunud – Vaata salm 4 komm.

otsa saavad – Seda fraasi võib täpsemalt tõlkida: „Kuni see on täitunud“.

esimene ülestõusmine – See on mainitud 4. salmis (vt komm selle kohta).

6. õnnis – Kr k *makarios* (vt Mt 5:3 komm).

püha – Kr k *hagios* (vt Rm 1:7 komm).

teisel surmal – St surm, mis saabub õelatele pärast nende ülestõusmist 1000 aasta lõpus (s 14; ptk 21:8). Esimene surm on surm, mis saabub kõigile (1Kr 15:22; Hbr 9:27). Kõik, nii õiged kui ka õelad, äratakse sellest surmast (Jh 5:28,29). Õiged tulevad välja haudadest surematutena (1Kr 15:52-55). Õelad äratakse oma karistuse kättesaamiseks ning igaveseks surmaks (Ilm 20:9; 21:8).

(882)

Jumal hävitab nad pörgus, nii ihu kui hinge (Mt 10:28). See tähendab hukkumist. „Teine surm“ on täielik vastand igavesele elule kannatuses, nagu mõned õpetavad, et see on õelate saatus (vt Mt 25:14 komm).

meelevald – Kr k *exousia*, 'võim'. Teine surm ei puuduta lunastatuid.

preestrid – Vt Ilm 1:6 komm; vrd Jes 61:6.

Jumala – St koos Jumalaga. Samuti „Kristuse“ tähendab koos Kristusega. Väljendid „Jumala“ ja „Kristuse“ võivad tähendada vastavalt – teenides Jumalat ja teenides Kristust.

valitsema – Vaata salm 4 komm; vt lisamärkused ptk lõpul, märkus nr 2.

7. lastakse lahti – Vangistus tulenes õigete ülesviimisest taeva ning elavate õelate surmamisest (vt salm 2 komm). Lahtilaskmine toimub õelate ülesäratamise kaudu, mis annab saatanale tagasi tema alamad, kellede juures ta kasutab oma petlikku kavalust.

vangist – Vangla on „sügavik“, Kristuse teisel tulekul mahajäetud maa, kuhu saatan on suletud tuhandeks aastaks (vt salm 1 komm). Saatan peab olema vaba, et koguda ülesäratatud õelad. See on tema viimane rünnak Jumala vastu enne hukkumist.

8. rahvaid ... Googi ja Maagoogi – Need väljendid kujutavad kõikide aegade päästmatute hulki, kes elustuvad teisel ülestõusmisel. Nimede „Goog“ ja „Maagoog“ arutluse ja nende sümbolite kasutamise kohta VT prohvetikuulutustes ning käesolevas lõigus vt Hes 38:1,2 komm.

sõtta koguma – tekstilised tõendid pooldavad (vrd 7BC 10) väljendit „sõja jaoks“. Määrav artikkel rõhutab erilist sõda, viimast kokkupõrget Jumala ja nende vahel, kes mässavad Tema vastu. Vt GC 663-665.

mereäärne liiv – S.o lugematu hulk (vrd 1Ms 22:17). See vägi koosneb kõikidest päästmatutest maailma algusest peale.

9. ilmamaa lagendikule – Võrdle sarnast väljendit Hab 1:6. Saatana juhtimisel marsivad õelad õigete leeri vastu.

leeri – Kr k *parembolē*, 'leer', sõna koosneb kahest osast: *para*, 'juures' ning *ballo*, 'panema', 'asetama', 'koguma'. Sõna *parembolē* kasutatakse sõdurite kasarmute või kindluse kohta (Ap 21:34,37), sõjavägede pakkumineku kohta (Hbr 11:34), rahva viibimise kohta väljaspool leeri (Hbr 13:11,13). Siin kirjeldab *parembolē* Uut Jeruusalemma.

ja armastatud linna – Armastatud linn on Uus Jeruusalemm (ptk 21:10). Mõned piibliuurijad teevad vahe leeri ja linna vahel. See näib olevat küllalt selge siiski, sest pühad on piiramise ajal linnas (vt EW 292, 293). Fakt, et „armastatud linn“ on ümber piiratud, näitab selgelt, et see on alla laskunud, kuigi tegelikku laskumist ei kirjeldata kuni ptk 21:1,9,10. Üks tähelepanuväärsematest

sündmustest, mis järgneb tuhandele aastale, on Kristuse, pühade ja Püha Linna allatulek. Sündmust on kirjeldatud äärmiselt lühidalt, kuid sündmuste üksteisele järgnevus on selge, kui jälgida tervet kaasteksti.

tuli – See viitab kahtlematult kindlale tulele kui hävituse vahendile.

sõi – Kreekakeelse verbi vorm näitab lõpetatud tegevust. Õelad on hävitatud. Nendele määratakse „teine surm“ (vt salm 6 komm). Siin ei ole ühtki vihjet lõputule kannatusele igavesti põlevas põrgus (vrd Juuda 7).

10. tulejärve – Vaata ptk 19:20 komm. Tulejärv on siin maapind, mis on muutunud leekide mereks, mis hävitab õelad kui ka puhastab maa.

on – See sõna on asendatud. Kaastekst pooldab asendamist sõnaga „visati“. Vaata ptk 19:20 komm.

vaevatakse – Kreekakeelne verb on antud mitmuses. Verbi juurde kuuluvateks lause alusteks on saatan, metsaline ning valeprohvet. Siit võidakse järeldada, et metsaline ja valeprohvet ei ole kindlad olevused, vaid sümboolsed.

ajastute ajastuteni – (vt ptk 14:11 komm).

11. aujärg – Võimu sümbol, antud juhul on võim selleks, et täide viia kohut. Aujärg on „valge“, näidates arvatavasti tehtavate otsuste selgust ja õiglust. Seda kirjeldatakse ka „suurena“, arvatavasti tõendina esilekerkivate otsuste tähtsusest.

seda, kes sellel istub – Isiku identsust, kes istus aujärjel, ei ole avaldatud, väljaarvatud fraasis „Jumala ees“ (salm 12 ingl k), mis annab isiku identsuse. Siiski kinnitavad tekstilised tõendid (vrd (883)

7BC 10) tõlgendust „aujärje ees“, „Jumala ees“ asemel. Järelikult jääb isik ebakindlaks.

Piibel esitab nii Kristust (Rm 14:10) kui ka Isa (Hbr 12:23) istumas kohtus. Ilm 4:2,8,9; 5:1,7,13; 6:16; 7:10,15; 19:4; 21:5 on Isa see, kes on istunud troonile kui jumalik kohtumõistja. Kaks tegutsevad kõige lähemas ühenduses (vt Jh 10:30 komm). Ühe teenistus muutub teise teenistuseks. Siin on kahtlematult Kristus see, kes on esikohal (vt GC 666).

põgenesid – See näitab Tema täielikku võimu, kes istub aujärjel ning selle maailma ajutist eksisteerimist (Ps 102:25,26; 104:29,30; Jes 51:6; Mrk 13:31; 2Pt 3:10). Asjade igavene korraldus peab saama täiesti uue olemuse (Ilm 21:1-5).

12. surnuid – See viitab tõenäoliselt neile, kes tõusid teisel ülestõusmisel (vt salm 5 ja 7 komm).

suuri ja pisukesi – Positsioonil elus ei ole mingit kaalu selle kohtumisel Jumalaga. Paljud kõrge positsiooniga inimesed selles maailmas on pääsenud oma kurjade tegude õigest palgast. Selles lõpu aruandes Jumalaga ei ole mingit täieliku õigluse eest kõrvalehiilimist.

raamatud – Need on raamatud, mis sisaldavad elustatud inimeste tegusid. Ühtki kohtuotsust ei langetatud ühelegi õelale, mis oleks meelevaldne, mõjutatud või ebaõiglane. Nende raamatute liigitamise kohta vt Tn 7:10 komm.

teine raamat – S.o „üks suurem raamat“.

Eluraamat – Vaata Fil 4:3 komm; vrd Lk 10:20 komm.

nende tegude järele – Vaata Rm 2:6 komm. Tunnistus, mis on kõigile avatud vaatamiseks ja hindamiseks.

13. meri ... surm ... surmavald – Need sõnad tõstavad esile teise ülestõusmise üldisuse, mis on mainitud salmis 12. Ükski inimene ei saa vältida isiklikku ilmumist aujärjel oleva Jumala ette. Surm ja surmavald esinevad koos ptk-des 1:18; 6:8. Sõna „surmavald“ määratlemiseks vaata Mt 11:23 komm.

14. surm ja surmavald – Surm ja surmavald on siin isikustatud. Nende heitmine tulejärve tähendab surma ja surnute asukoha lõppu. Iialgi ei saa nad elada uuel maal; nad on surmaga kaasnev nähtus, mis kuulub ainult sellesse maailma. Surm on viimane vaenlane, mida tuleb hävitada (1Kr 15:26; 53-55).

tulejärve – Vaata salm 10 komm.

teine surm – Vaata salm 6 komm.

15. keda – Ainult ustavate nimed jäetakse eluraamatusse. Nende nimed, kes ei pidanud vastu lõpuni, kustutatakse (ptk 3:5), paljude nimed ei ole kunagi sinna kirjutatud, sest selles raamatus on ainult nende nimed, kes teatud ajal oma elus rajasid oma usu Kristusele (vt Lk 10:20 komm).

tulejärve – Vt s 10 komm. Võrdle Mt 25:41,46; Ilm 21:8.

Lisamärkused 20. peatüki juurde

Märkus nr 1.

Ilm 20:5 on teatud tekstiline probleem. Lauset „Aga muud surnud ei elustunud, kuni need tuhat aastat otsa saavad“ ei ole leitud mõnedes käsikirjades. Sellest on kerkinud küsimus, kas see lõik on tõepärane. Alljärgnev on tekstiliste tõendite uurimus, mis puudutab seda probleemi.

Ilmutusraamatu kohta on kuus peamist untsiaali: (1) Chester Beatty Papyri III sajandist, tähistatud P⁴⁷, meie vanim oluline tõend raamatu kohta ning mõned papüüruse fragmendid; (2) Sinaiticus (tähistatud ...) IV sajandist; (3) Alexandrinus (tähistatud A) V sajandist; (4) Ephraemi Rescriptus (tähistatud C) V sajandist; (5) Porfirianus (tähistatud P) IX sajandist ja (6) Vatikani käsikiri, mõnikord tähistatud B, mida tuleb eraldada IV sajandi *Codex Vaticanus*'est, mis on kokkuleppeliselt tähistatud B. Ilmutusraamat puudub *Codex Vaticanus*'est, nii et see puudus on asendatud VIII saj käsikirjaga, mis on erinevalt tähistatud, Vatican gr.2066, 046, or a 1070.

(884)

Peale nende untsiaalkirja tõendite on palju võrdlevaid minuskelkäsikirju hilisemast ajast.

Peab märkima, et need vanaaegsed käsikirjad ei ole kõik täielikud. Mõned lehed puuduvad täielikult ning teised on rikutud. Vahest puuduvad terved osad. Näiteks, nagu just mainitud, puudub terve Ilmutusraamat *Codex Vaticanus*'est. Chester Beatty Papyri sisaldab ainult osa Ilmutusraamatust, ptk 9:10 kuni 17:2, millest puuduvad mõned read säilinud lehtedel. Nende tähtsate untsiaalkirjade tõend kuni ptk 20:5 kaasaarvatud, on seal tundmatud. Sama on kehtiv Ephraemi Rescriptusele (C) tunnistuse kohta ning Porfirianuse (P) tunnistuse kohta, sest terve 20. peatükk puudub tõendist C ning peatüki üheksa esimest salmi tõendist P. See Ilmutusraamatu osa puudub samuti teatud minuskelkirjadest.

Peshitta tõlge V sajandi algusest ei ole kunagi sisaldanud 2.Peetruse; 2.Johannese; 3.Johannese; Juuda ega Ilmutusraamatut, sest Süüria kirik ei tunnista neid kanoonilisteks. Ilmutusraamatu teksti ilmumine kaasaja Peshitta väljaandesse 1627.a oli laenatud hilisemast Süüria tõlkest, tuntud Harkleiani nime all.

Sellepärast peab selle kõne all oleva lõigu tõepärasust määratama olemasolevate tõendite põhjal, mida on võrdlemisi vähe. Tegelikult on vanaaegseid tõendeid Ilmutusraamatu kohta palju vähem kui on evangeeliumide, Apostlite tegude või Pauluse epistlite kohta.

Need käsikirjad, mis sisaldavad Ilmutusraamatu lõiku: „Aga muud surnud ei elustunud mitte, kuni need tuhat aastat otsa saavad“ puuduvad Sinaiticusest (...), osa käsikirjadest ning Süüria tõlkest. See lõik esineb Alexandrinuses (A) ning 046-s ja paljudes minuskelkirjades. Uurimuse käik, millega materjali tõepärasus on kindlaks tehtud, on liiga keeruline, et sellest siin arutleda, kuid olemasolevate tõendite alusel, mida teadlased tavaliselt peavad usaldusväärseteks, on see lõik arutlusel. Selle tulemusena on see lõik ilmunud tõlgete enamuses. Fakt, et mõned tõlkijad on paigutanud lõigu kiillausena, ei tähenda, et nad tingimata kahtleksid väljendi õigsuses, vaid nad võivad pidada seda lihtsalt kiillausena vahelepanuks.

Rõhutatakse, et kogu lõik on ühtekuuluv, kui lause jäetakse kõnealusest osast välja, eriti kui salm 4 viimane osa tõlgitakse järgnevalt: „nad virgusid ellu ja valitsesid ühes Kristusega tuhat aastat“, millist tõlget eeldab kreeka lauseehitus. Ometi selline arutlus ei ole üksi otsustamise aluseks selle lõigu tõepärasuse üle. Autorilt ei peaks võtma eesõigust temaatilise kõrvalpõike paigutamiseks muidu ladusalt ja järjestikuselt voolavate mõtete vahele.

Ühtki probleemi ei ole mõtteseose kohta vaieldavas lauses, sest mis on öeldud selles lauses, on selgelt vihjatud kontekstis, eriti kui uuritakse paralleelkirjakohti. Piibel räägib kahest peamisest ülestõusmisest – õigete ja ülekohtuste ülestõusmisest (vt Joh 5:28,29; Ap 24:15). Õigete ülestõusmisest on selge, et nad tõusevad üles seoses Kristuse teise tulekuga (vt 1Ts 4:13-17). Ilm 20:4 väide on tehtud vastavalt teatud rühmitustele, kes „virgusid ellu usus ja valitsesid kuninglikult ühes Kristusega tuhat aastat“. Selliselt tõlgituna seostub lause „see on esimene ülestõusmine“ (salm 5) loogiliselt 4. salmiga. Kui autor nimetab seda „esimeseks“ ülestõusmiseks, vihjab ta sellega selgelt „teisele“ ülestõusmisele. Kuna kõik õelad on surmatud Kristuse teisel tulekul (ptk 19:21) ning et nad valmistuvad lahinguks linna vastu 1000 aasta lõpul (ptk 20:8,9) järel, et neid peab äratatama. Selliselt on teisele ülestõusmisele 1000 aasta lõpul selgelt vihjatud kontekstis.

Märkus nr 2.

Tuhande-aastast ajajärku, mida tavaliselt nimetatakse millenniumiks, on nimetatud Piiblis ainult Ilm 20. peatükis. Sõna „millennium“ (tuhande-aastane riik) ei ole piibellik termin, kuid väljend „tuhat aastat“ esineb kuus korda salmides 1-7. Piibliseletajate arusaamine millenniumist on erinev.

(885)

See „Lisamärkus“ on selleks, et esile tõsta Piibli alused, mis on pidanud seitsmenda päeva adventistid ning et näidata, miks adventistid peavad ebaõigeks teisi seisukohti, mis on esile kerkinud.

„Kristuse teise tulekuga algab millennium.“ - Et Kristuse teise tulekuga algab millennium, on selge faktist, et Ilm 19. ja 20. peatüki tegevus on kestav. Teine tulek on sümboolselt kirjeldatud ptk 19:11-21 ning tegevus kandub ilma katkestamata peatükki 20, mis selgitab tuhande aastast perioodi. Tegevuse kestvus on selgelt näidatud sündmuste seostumise kaudu. Kolm suurt võimu, kes hakkavad võitlema Kristuse vastu ning koguvad maailma kuningad võitlusesse, kohe pärast Kristuse ilmumist, on kindlaks tehtud kui lohe, metsaline ja valeprohvet (ptk 16:13). Vastavalt ptk 19:19-le, kui metsaline ja maailma kuningad ning nende sõjaväed kogunevad, et södida Kristusega Tema ilmumisel, võetakse metsaline ja valeprohvet ning visatakse elusalt tulejärve, mis põleb väävliga (salmid 20,21). 20.ptk jutustus jätkub, et näidata kolmiku kolmanda liikme, lohe, saatust, keda võetakse ja visatakse sügavikku, kuhu ta jääb 1000 aastaks.

Iga millenniumi määrang või kirjeldus peab olema rajatud tuhande aasta õpetuse alusele, mis on esile toodud peatükkides 19 ja 20, sest see on ainuke Pühakirja lõik, mis käsitleb otseselt seda õpetust.

„*Kristuse vaenlased surmatakse teisel tulekul.*“ - Kui metsaline ja valeprohvet visatakse tulejärve (Ilm 19:20), nende järelkäijate „ülejäanud“ (salm 21) tapetakse Kristuse mõõgaga. Need on kuningad, väejuhid, vägevad mehed ning kõik vabad ja orjad (salm 18). Samad ühiskonnaklassid on mainitud kuuenda pitseri ajal, kui nad püüavad varjuda Talle palge eest (ptk 6:14-17), kui taevad taganevad nagu rullraamat ja kõik mäed ja künkad kõiguvad. Ilmselt need kirjakohtad väljendavad sama maad vapustavat sündmust, Kristuse teist tulekut.

Kui paljud on need „teised“ tapetud (ptk 19:21)? Vastavalt ptk 13:8-le on ainult kaks klassi maa peal Kristuse ilmumisel: „Ja teda (metsalist) hakkavad kummardama kõik, kes maa peal elavad, kellede nimed maailma algusest ei ole kirjutatud tapetud Talle eluraamatusse.“ Järelikult on selge, et kui „teised“ „tapeti mõõgaga“ (ptk 19:21), ei ole ühtki ellujäänut, väljaarvatud need, kes on võitnud metsalise, nimelt need, kes on kirjutatud eluraamatusse (ptk 13:8). Enne kui Johannes mainib selle rühma valitsemist tuhat aastat (ptk 20:4), jutustab ta, kuidas kolmas suur vaenlane, lohe, hakkab saama oma karistust (salmid 1-3).

„*Õiged surnud tõusevad Kristuse teisel tulekul.*“ Piibel tõstab esile kaht ülestõusmist – õigete ja ülekohtuste ülestõusmist, 1000-aastase vaheajaga (vt Ilm 20:1,4,5 komm). Ei saa olla ühte üldist ülestõusmist, sest üks ülestõusmine on, milleni ilmselt kõik ei jõua (Fil 3.11; vrd Lk 14:14; 20:35). Õiged on mujal iseloomustatud kui „Kristuse omad Tema tulemises“ (1Kr 15:23). Mõned arvavad, et Ilm 20:4 nimetab ainult kristlikke märtreid. Kuid võrdlemine teiste kirjakohtadega näitab, et kõik õiged, kaasa arvatud VT pühad (vt Rm 4:3 komm: 1Kr 15:18) ning elavad õiged, muudetakse surematuteks sel ajal (1Kr 15:51-54), tõstetakse üles, et olla Kristusega Tema teisel tulekul (vt 1Ts 4:16,17 komm).

Ei ole ühtki kaalukat piibellikku alust, et eraldada „õndsaid ja pühasid“, kes on vastu pannud metsalise tagakiusamistele, neist surematutest pühadest, keda on nimetatud 1Ts 4.peatükis ja 1Kr 15. peatükis.

„*Kristuse teise tuleku tähtsus.*“ - Piibli tõendite mitmekesisus Kristuse teile tuleku kohta ühtlustub, et elavalt kirjeldada Kristuse tulekut kui ainulaadset sündmust, et koguda oma pühad ning hävitada nende tagakiusajad. Peamisi tõendeid võib kokku võtta järgnevalt:

1.*Matteuse 24:29-31.* Kristuse tulek on nähtav „taeva pilvede peal“, „pärast nende päevade viletsust“. Jeesus saadab oma inglid „suure pasuna häälega ja nad koguvad kokku Ta äravalituid“.

2.1.*Korintlaste 15:23,51-53.* Need, „kes on Kristuse omad Tema tulemises“ - nii äratatud surnud kui ka elavad – saavad surematuteks, kui „pasun hüüab“.

(886)

3.1.*Tessalooniklaste 4:15-17.* Issand laskub alla „Jumala pasunaga“, et äratada ja üles võtta „Kristuses surnud“ koos nendega, kes „elame ja üle jääme“, kuni Tema tulemise päevani. Neid kistakse üles „õhku“ et „olla ikka ühes Issandaga“.

4.2.*Tessalooniklaste 1:6-8.* Koguduse „ülejäanud“ pääsevad tagakiusamisest, kui Kristus „ilmub taevast oma väe inglitega tuleleegis“, et karistada neid, kes „ei alistu evangeeliumile“.

5.2.*Tessalooniklaste 2:1-3,8.* „Kokkusaamise pärast Temaga (Kristusega) olid tessalooniklased mures, kuid kokkusaamine ei toimu enne, kui „on tulnud ärataganemine“ ning saanud avalikuks „ülekohtu inimene (Antikristus)“, keda hävitatakse Jeesuse „suu vaimuga“.

6.*Ilmutusraamatu 1:7.* Tema tulek peab olema „pilvedega“ ja „kõik silmad saavad Teda näha“.

7. *Ilmutusraamatu 14:14-20*. Kui Kristus tuleb, lõikab Ta kahekordset vilja – õigeid ja ülekohtuseid.

8. *Ilmutusraamatu 19:11 – 20:6*. Kristuse tulekul, keda on sümboliseeritud kui sõjameest, saadetuna taeva sõjavägede poolt, heidab Ta tagakiusaja „metsalise“ ja „valeprohveti“ tulejärve ning surmab oma ülejäanud vaenlased mõõgaga, „mis lähtus ... suust“. Ingel seob saatana. Ustavad – ülesäratatud surnud ning elavad – saavad tasu; nad valitsevad „ühes Kristusega tuhat aastat“.

Need Pühakirja tõendid on ühtsed, et kujutada Issanda aulist taastulekut kui ühtainsat nähtavat sündmust. Nad näitavad, et selle ühe sündmusega toimub (1) elustatud pühade kogumine maa pealt, et nad oleksid Temaga ilmselt taevastes „eluasemetes“, paigas, mida Kristus on läinud nendele valmistama (Jh 14:2,3) ning (2) viimase rahvapõlve tagakiusajate hukkamine koos kõigi ülekohtustega oma tulemise auga.

Sellest järeldub, et kui millennium algab, võetakse kõik inimolevused, kas taevasse surematus olekus või jäetakse surnutena mahajäetud maale. See maa tühjakstegemine seob saatana (vt Ilm 20:1,2 komm). Ta on võimetu, et saada lunastatud ning jõuetu, et petta oma inimkonna alamaid, kuni neid elustatakse „tuhande aasta“ (salm 5) möödudes.

„*Ekslikud arusaamised maisest millenniumist.*“ - Mõned kujutavad, et millennium on õiglus, rahu ning õitsengu ajastu maa peal. Nad on jõudnud sellele arusaamisele, suurel määral rakendades millenniumi kohta kas kirjatäheliselt või sümboolselt prohvetikuulutusi taasülesehitamisest ning kuningriigist, mis anti vanale Iisraelile VT-s. Premillennialistid, kuuludes sellesse rühmitusse, rakendavad neid prohvetikuulutusi kirjatäheliselt kas koguduse või juudi maise kuningriigi kohta tuleviku millenniumis pärast Kristuse teist tulekut. Postmillennialistid peavad neidsamu ennustusi tulevikukoguduse kuldseks ajastuks enne Kristuse teist tulekut. Kolmas rühm – amillennialistid muudavad VT kuningriigi kirjeldusi, mis on antud vanale Iisraelile lihtsalt koguduse võitude mõistukujudeks evangeeliumi ajal.

Nende kolme seisukoha ekslikkus on kahekordne: (1) Ükski neist seisukohtadest ei sobi Ilm 19:11 – 20:15 esitatud seisukohtadega, algse Pühakirja lõiguga, mis on seotud millenniumiga. See lõik näitab selgelt, et sel perioodil ei ole ühtki elavat olevust maa peal (vt eespool; vrd ptk 20:1 komm). Järelikult 1000-aastane ajajärk ei saa olla õigluse, rahu ja õitsengu ajajärk maa peal. (2) Need seisukohad on rajatud valele arusaamisele tõelistest prohvetikuulutustest.

Näiteks, paljud premillennialistid peavad silmas, et need kuningriigi prohvetikuulutused on täht-tähelised ja muutmatud seadused, mis peavad täituma just Iisraelile, s.o juutidele (väljendi „Iisrael“ kohta nagu kasutati juudi mõnede suguharude kohta, vt Ap 1:6 komm). Sellest ekslikust uskumusest on tulnud õpetussüsteem – futurism (vt 7BC 129), mis selle asemel, et pidada kristlikku kogudust Iisraelile antud töötuste pärijaks, peab kristlikku ajastut prohvetikuulutuses „valepõiminguks“, see on kui tühja koha täidet, kuni vanad prohvetikuulutused Iisraeli kohta tulevikus täpselt täituvad (vrd 7BC 129).

Selle õpetuse seletajad kohandavad suurema osa Ilmutusraamatu ennustustest peamiselt juutidele ning usuvad, et need ennustused täituvad sel ajal, mida nad nimetavad „lõpuajaks“. Nad loodavad, et Iisraelile antud VT kuningriigi prohvetikuulutused täituvad millenniumi jooksul. Nad jagavad

(887)

püha ajaloo osadeks ja ajajärgudeks, milles „koguduse aega“ vaadeldakse kui vahepealset armu jagamist mineviku ja tuleviku juutide seaduslike ajajärgude vahel. See jagamine ajastuteks nõuab loogiliselt „õndsust enne kannatusi“ (vt 1Ts 4:17 komm) selleks, et viia kristlikke pühasid maa pealt ära enne juutide „kannatuse aega“. Need seletajad arvavad pealegi, et ellujäänud juudid võtavad

vastu Kristuse, kui Ta ilmub pilvedel pärast kannatuste aega; siis lähevad nad ellujäänud „rahvastega“ millenniumi, ning kuna nad on ikka surelikud, elavad nad osaliselt uuendatud maal. Sel ajal, nende arvamise järele, saavad juudid mitte ainult materiaalse hüvangu ning kauakestva elu, vaid ka ülesehitatud Taaveti kuningriigi, taastatud templi ning „mälestuse“ püha teenistuse, käsud, hingamispäeva, poliitilise maise valitsuse, Kristuse „raudkepi valitsuse“ maksmapaneku alamate üle, aga lõpuks – mässavad rahvad – kõik see on maises 1000-aastases kuningriigis, kui kristlikud pühad valitsevad ühes Kristusega surematuses.

Järgnevalt on toodud mõned VT prohvetikuulutuste tõlgitsuse põhimõtted, mida on tähele panemata jätnud need, kes peavad VT kuningriigi prohvetikuulutusi juutide tulevikuks (vt 4BC 25-38; vt 5Ms 18:15 komm).

1. *Töötused vanale Iisraelile olid tinglikud.* Jumal ütles: „Kui te nüüd tõesti kuulete minu häält... siis te olete minu omad kõigi rahvaste hulgast“ (2Ms 19:5; vrd 5Ms 7.ptk, 8.ptk, 27-30.ptk; Jer 18:6-10; vt 4BC 34).

2. *Rahvuslik Iisrael ei suutnud täita tingimusi, sellepärast kaotas kuningriigi ja töötused.* Kui tuli Kristus, Taaveti Poeg, ning juudi rahvas ei võtnud vastu oma Kuningat, kaotas rahvas kuningriigi (vt Mt 21:43 komm; vrd Ilm 20:1 komm).

3. *Kristlik kogudus, „vaimulik Iisrael“, on nüüd töötuste pärija.* Tõelise Iisraeli kaotus ei tähenda seda, et „Jumala sõna oleks läinud tühja“ (Rm 9:6). Kui rahvuslik Iisrael pidi raiutama, nagu surnud oksad Aabrahami tõelise tüve küljest, siis tõeline Iisrael oli ustavate juutide ülejääk, kes võtsid vastu Messia (vt Rm 11:5 komm), ning neile juudi-kristlastele olid liidetud pagan-kristlased, poogituna algse tüve külge. Nüüd sisaldab puu endas Aabrahami vaimulikud lapsed (Gl 3:16,26-29), mis ongi kristlik kogudus.

Paulus ütleb: „Kogu Iisrael päästetakse“ (Rm 11:26), kuid ta teeb küllalt selgeks, et „kogu Iisrael“ ei tähenda kõiki juute (vt komm selle kohta). Ta jätab kõrvale vaid „lihased lapsed“ ning arvab nende hulka „töötuse lapsed“ (Rm 9:6,8). Neile liidab ta need paganad, kellel on tõeline ümberlõikamine, mis tuleb Kristuselt (Rm 2:26,28,29; Kol 2:11; vt Rm 11:25,26; Fil 3:3 komm). Ta rõhutab eriti, et mitte juudid, keda päästetakse Kristuse armust, ei ole enam võõrad „Iisraeli kodakondsuse“ õigusele ning „töötuse lepingule“, vaid on „pühade kaaskodanikud“ (Ef 2:8,22). Vaimulikus Iisraelis ei ole ...“juuti ega kreeklast“, vaid Kristuses on kõik võrdsed (Gl 3:28).

Paulus räägib „kogu soole“, juutidele ja pagankristlastele, kuningriigi pärijatele (vt Rm 4:13,16). Peetrus tsiteerib peaaegu sõna-sõnalt mõttelõiku (2Ms 19:5,6), mis töötab Iisraelile kui valitud soole, pühale rahvale, „preestrite kuningriigile“ ning kohandab need töötused mitte-juudi kristlastele. See näitab, et ta peab kristlikku kogudust eriliseks olukorra pärijaks, mis varem kuulus sõnakuulmatule Iisraelile (vt 1Pt 2:5-10 komm). Johannes kasutab teistkordselt seda väljendit, mis näib vihjavat samale 2Ms lõigule: „kuningriigiks, preestreiks“ (vt Ilm 1:6; 5:10 komm), näidates, et ta teeb samasuguse kogudusele antud kuningriigi töötuse kohaldamise mitte ainult tuleviku võidukale kogudusele, vaid ka Väike-Aasia kristlastele. Teiste näidete kohta, mis on sisendatud UT kirjades mõnede Iisraelile antud töötuste ja prohvetikuulutuste kohta kogudusele apostlite ajal vaata Ap 2.16-21; 13:47; 15:13-17.

4. *Prohvetikuulutused võivad algse täpsusega täituda vaimselt „vaimulikule Iisraelile“ selles elus ning ülendatult tulevases ilmas.* UT kirjad näitavad, et Vanale Iisraelile antud sõna-sõnalistel prohvetikuulutustel võib olla mitte sõna-sõnaline täitumine kogudusele uutes tingimustes kristlikul ajastul ja lõplik täitumine ilma surelikkuseta igaveses kuningriigis.

Ellen G.White'i kommentaarid

1-3	GC 658
1-15	1T 67-71
2-4	EW 290
4	EW 52
4-6	GC 661
5	EW 52,89
5,6	EW 292
5-9	EW 53
6	EW 51; GC 544, 673; SR 429
7-9	EW 293; GC 664
9	EW 52,54,294; GC 672,673
11	GC 665
11,12	COL 318; GS 314; FE 261; GC 666; SR 422; 8T 28
12	GC 480, 486,549; PP 326, 357; TM 224; 4T 453; 6T 310
12,13	EW 52
13	4T 116
13,14	GC 544
14	EW 295; PP 461

(889)

21. PEATÜKK

1. uut – Kr k *kainos*, 'uus' – s.o omadus, mis on vastandatud sellele, mis on kulunud või rikutud. Selles salmis esineb sõna „uus“ kahel korral, mõlemad on tõlgitud sõnast *kainos*. *Neos* on samuti tõlgitud UT-s „uus“ (Mt 9:17; 1Kr 5:7; Kl 3:10 jne), osutab uudsusele aja seisukohalt. Sõna *kainos* kasutamisega rõhutab Johannes arvatavasti asjaolu, et uued taevad ja uus maa luuakse vanadest puhastatud elementidest ning selliselt saavad uue väärtuse. Uued taevad ja uus maa on siis uuesti loodud olemasolevate elementide uuesti vormimise teel, mitte aga loodud *ex nihilo* (mitte millestki)! Vrd 2Pt 3:13.

kadunud – St mis puutub nende endisesse, rikutud olukorda. See, mis oli täiuslik, kui ta ilmus Looja kätest, mille kohta Ta andis hinnangu „väga hea“ (1Ms 1:31), oli patt kohutavalt rikkunud ja ei võinud lubada edasi kestmist igavikus.

merd ei olnud enam – S.o meresid, nagu meie neid praegu tunneme, ei ole olemas uuel maal. Mõned on veendunud, et see „meri“ sümboliseerib rahvaid, suguharusid ja keeli (vrd ptk 17:15); aga kui oleks nii, siis taevad ja maa peaksid samuti olema sümbolid. Siin kinnitab Johannes lihtsalt, et taevad, maa ja mered ei ole enam sellised nagu me neid praegu tunneme (vrd PP 44).

2. püha linna – Vanas Jeruusalemmas oli tempel, kus võis Jumal ilmutada oma lähedust oma rahvale (1Kn 8:10,11; 2Aj 5:13,14; 7:2,3), nagu Ta oli teinud kogudusetelgi ukse ees kõrbes (2Ms 29:43-46; 40:34-38). Linna nimetati „pühaks“ (Tn 9:24; Mt 27:53), kuid aja jooksul oli Jumala rahva vaimulik langus olnud nii suur, et Jeesus nimetas templit „röövliauguks“ (Mt 21:13) ning kuulutas ette linna langust (Mt 22:7; Lk 21:20). Nüüd töötab Jumal uut, mida Johannes nimetab „Uueks Jeruusalemmaks“.

uut – Kr k *kainos*, uus laadilt ja omadustelt (vt salm 1 komm). Vrd Gl 4:26; Hbr 11:10; 12:22; 13:14.

taevast – s.o lähtekoht (vrd ptk 3:12; 21:10).

Jumala juurest – Jumal on Looja, eluandja, allikas.

maha tulevat – Johannes nägi nägemuses, kuidas linn laskus alla (vrd PP 62).

valmistunud – Selle sõna selline tõlkimise viis tähendab, et ettevalmistust alustati minevikus, ehitati kõige täiuslikumaks, nii et nüüd seisab linn täiesti valminult (vrd GC 645, 648).

pruut – Siin on linn kujutatud pruudina (vt ptk 19:7 komm).

kaunistatud – Kr k *kosmeō*, 'korda seadma', 'varustama', 'ehtima'. Sõna kosmeetika on tuletatud sõnast *kosmeō*. Kreekakeelse verbi vorm vihjab sellele, et ehtimine algas minevikus ning on nüüd viidud lõpule.

mehele – S.o Tall, Kristus (ptk 19:7).

(890)

3. suurt häält – Kõneleja ei ole kindlaks tehtud. Arvatavasti ei ole see Jumal, sest temast räägitakse kolmandas isikus.

telk – Kr k *skēnē*, 'telk', 'kogudusetelk', 'putka'. Verb *skēnoō* – 'telgis asuma', 'elama' esineb Jh 1:14: „Ja Sõna sai lihaks ja elas meie keskel“ (vt komm selle kohta). See nähtav Jumala lähedus sai selgeks Jehoova aupaiste kaudu teokraatia päevil ning hiljem Jeesuse Kristuse isikliku ilmumise kaudu inim perekonna liikmena, kui Ta elas inimeste seas. Suur hääl taevast rõhutab nüüd imelist fakti uuest loodust ja Jumala isiklikust elamisest oma rahva juures.

inimeste juures – Selles salmis esineb väljend „nende juures“ kaks korda. Kaks korda kasutab apostel selles salmis määrsõna „juures“, rõhutades sellega hämmastavat fakti, et Jumal elab inimeste juures läbi igaviku, olles valmistanud oma kodu nende juurde.

elama – Kr k *skēnoō* (vt eespool komm „telgi“ kohta). Võrdle selle salmiga Hes 37:27. Hesekeel kirjeldab olukorda, kuidas nad oleksid võinud olla; Johannes aga kirjeldab, kuidas nad täituvad.

4. kõik pisarad – Täpsemalt „iga pisar“. Vt Ilm 7:17 komm; vrd Jes 25:8; 65:19.

surma – Johannes räägib surmast kui patu tagajärjest, Johannes ütleb tegelikult: „see surm, mida me nii hästi tunneme ja nii väga kardame, hävitatakse“. Võrdle Pauluse väljendusviisi: „Surm on neelatud võidusse!“ (1Kr 15:54); „Viimane vaenlane, kellele ots tehakse, on surm“ (salm 26).

leinamist – Kurbus, selline, mis kaasneb raskele kaotusele. Leinamise põhjused kõrvaldatakse täielikult. Vrd Jes 35:10.

kisendamist – Kr k *kraugē*, 'lärm', 'kära', 'kisa'. Ühtki põhjust kisendamiseks ei ole sellele imekaunil tuleviku maal.

Vaeva – Palju elu viletsust ja ahastust on korduva vaeva tulemus. Vaev hoitakse täielikult sellest kaunist tuleviku maailmast.

endised asjad – S.o olukorrad, nagu me neid tunneme tänapäeval, mööduvad. Seal ei kannu ükski asi needuse märki (ptk 22:3).

5. kes ... istus – Isik ei ole kindlaks tehtud (vrd ptk 20:11 komm). Ptk 4:2 (vt komm seal) kujutatakse Isa, kes istus aujärjele, ning samale isikule võib ka siin olla vihjatud. Mõned osutavad Mt 25:31-le kui tõendile, et viide võib olla Jeesusele Kristusele.

vaata -Kõneleja juhib tähelepanu millelegi tähtsale, mida avaldatakse.

kõik – Mitte midagi ei pea jääma järele needusest (vrd ptk 22:3).

uueks – Kr k *kainoi* (vt salm 1 komm).

kirjutaja – Vaata ptk 1:11 komm. Erinevatest asjadest Johannese nägemuse ajal on korratud kirjutamise käsku (ptk 1:19; 2:1; 14:13 jne).

ustavad ja tõsised – S.o ehtne ja usaldusväärne. Jumala sõnad ja töötused on täiesti usaldusväärsed ning sellepärast võib neid usaldada (vt ptk 22:6).

6. see on sündinud – Pigem „see on läinud mööda“. Tekstilised tõendid võivad viidata (vrd 7BC 10) tõlgitsusele „nad on läinud mööda“ või „nad on toimunud“. Tähtsate tekstiliste tõendite alusel võib seda tsitaati sõnastada: „Ma olen saanud A ja O-ks.“ Mida Jumal on töötanud oma pühade prohvetite kaudu ning mida Tema õige rahvas on oodanud suure igatsusega, hakkab lõpuks täituma. Nägemus, mida anti Johannesele, on lõpliku täitumise tagatis, mis alles teostatakse.

A ja O – Vt ptk 1:8 komm.

janu – Tõeline usklik ei igatse koguda selle maailma asju, et olla rikas maisete varanduste poolest. Pigem igatseb ta juua Jumala vaimulike rikkuste sügavusest.

eluvee – Lõiku võidakse tõlkida: „Vee allikatest, mis on elu!“ See on surematuse töötus (1Kr 15:53).

allikast – või „lättest“. Võrdle Joh 4:14; Ilm 7:17; 22:17.

ilma hinnata – S.o „tasuta“. Surematuse andi võidakse osta „ilma rahata, ilma hinnata“ (Jes 55:1).
(891)

7. võidab – S.o vastavalt kreeka keelele, võidab pidevalt või võidab tavaliselt. Kristlane elab võidukat elu Püha Vaimu väe läbi. Ta võib teha vigu (vt 1Jh 2:1 komm), kuid tema igapäevane elu näitab vaimulikku kasvamist (vrd Ilm 2:7,11,26; 3:5,12,21).

selle – Tekstiline tõend pooldab (vrd 7BC 10) tõlget „need asjad“, s.o töötused, mis on antud Ilmutusraamatus, eriti need asjad, mis on nimetatud selles peatükis.

temale Jumalaks ... minule pojaks – Vrd 1Ms 17:7; 2Sm 7:14. Siin on esile tõstetud töötus lähedasest perekonna sidemest. Armu läbi päästetud patune võetakse vastu Jumala perekonda ning tuuakse Temaga nii lähedasse ühendusse, nagu ta poleks kunagi patustanud. Langemata maailmade elanikud ei saa olla lähedasemad Jumalale ja Kristusele, kui lunastatud patune. Vt DA 25,26.

8. aga – Nüüd esitatakse suur kontrast.

argade – Kr k *deiloi*, 'arg', 'kartlik'. Seda sõna kasutatakse alati arguse halvas tähenduses või lubamatu kartlikkuse puhul. Võrdle selle sõna kasutamist Mt 8:26; Mrk 4:40; ühenduses verbiga Jh 14:27-ga, ning abstraktse nimisõnana 2Tm 1:7-s. Kõikidel juhtudel on argus põhitähenduseks. Arguse pärast ebaõnnestub paljudel võita kristlik võitlus, nad langevad katsumuse ajal. Vrd Mt 24:13.

uskmatute – St need, kellel ei ole usku selles mõttes, et nad ei ole ustavaks jäänud. Nad ei ole lõpuni usaldanud Jumalat: nad osutuvad ebaustavateks.

jälkide – Kr k *bdelussō*, 'jälkust tegema', 'jälkusest ära pöörama', 'põlastama', mis on seoses verbiga *bdeō*, 'haistma'. Nimisõna *bdelugma esineb Luuka 16:15; Ilm 17:4,5; 21:27*.

tapjate – Nende hulka kuuluvad ustavate Jumala laste tagakiusajad ja tapjad kogu ajaloo jooksul.

hoorajate – Kr k *pornoi*, 'hooraja' (vt 1Kr 5:9,10 jne). Sõna tõlgitakse 'hoor' Mt 21:31,32; Luuka 15:30. Vrd Ef 5:3,5 komm.

nõidade – Kr k *pharmakoi*, 'nõiakunsti harrastajad'. Põhiliselt viitab sõnatüvi maagiale, nõidumisele, nõiakunstile ning ravimtaimede kasutamisele, et tekitada uimastatud olekut. Kaasaegne teisend vanaaegse nõiakunsti kasutamisest on spiritism.

ebajumalateenijate – Viide paganlikele rahvastele kui ka kristlastele, kes harrastavad paganlikke kombeid. Vrd 1Kr 5:10; 6:9; 10:7 komm.

valelike – Nende hulka kuuluvad valeõpetuse kuulutajad. Vaata 2Ms 20:16 komm; vrd PP 309.

teine surm – Vaata ptk 20:6 komm.

9. üks seitsmest inglist – Üks nuhtlust täideviiv ingel oli juba näidanud Johannesele suure hoora kohut (vt ptk 17.1). Nüüd üks nendest (võib-olla sama ingel, nagu mõned arvavad) juhib Johannese tähelepanu Uuele Jeruusalemmale, igavese kuningriigi keskusele ja trooni asukohale. Huvitav on märkida, et esimesel juhul oli see nuhtlust kuulutav ingel, kes näitas prohvetile saladuslikku Baabülioni, kuna aga nüüd on üks nendest, kes näitab Johannesele Uus Jeruusalemma. Ajalooliselt olid Vana-Baabülion ja Jeruusalemm alalised vaenlased ning piltlikult kujutavad nad suure võitluse kahte poolt kurjuse ja headuse vahel. Ühte kujutatakse langenud naisena (ptk 17:5), teist – austatud naisena (ptk 19:7; 21:2).

Talle naist – Vaata ptk 19:7 komm; vrd ptk 21:2.

10. vaimus – See on transi seisundis, nägemuses (vt ptk 1:10 komm). Äraviimine toimus „nägemuses“ (vrd Hes 8.3; Tn 8:2 komm).

kõrge – Nägemuses näis Johannes olevat viidud „suurele“, s.o kõrgele mäele. Sellelt ülendatud kohalt vaatas ta linna detaile (vrd Hes 40:2 komm).

maha tulema – Vrd salm 2.

11. Jumala auhiilgus – See viitab arvatavasti sellele, et Jumal jääb oma rahva juurde läbi igaviku. Auhiilgus, mis näitab Tema lähedust, ei lahku iialgi Uuest Jeruusalemmast. Võrdle 2Ms 40:34; 1Kn 8:11.

valgus – Kr k *phōstēr*, 'valguse allikas', 'valguskeha'. See sõna esineb Fil 2:15 lauses: „kelle seas teie paistate kui taevatähed maailmas“. Linna „valgus“ on Jumala „auhiilgus“, millest on kirjutatud eelmises kommentaaris (vt Ilm 21:23).

jaspiskivi – Kr k *iaspis* (vt ptk 4:3 komm).

hiilgab nagu mägikristall – Kr k *krustallizō*, 'valgust sähvima', 'sädelema'.

(892)

12. suur ja kõrge müür – Selliseid müüre ehitati muistsetele linnadele kaitseks vaenlaste eest. Johannese võrdkujude kasutamine on laenatud osaliselt linna kirjeldusest, mida nägi Hesekiel (vt Hes 48:35 komm). Pilt on muistsest linnast müüride ja väravatega. Seal esinesid väljendid, millega oli apostel tuttav ning Jumal pidas vajalikuks avaldada igavese linna au väljenditega, mida Johannes mõistis. Inimkeel ja inimlikud kirjeldused ei suuda täielikult avaldada selle taevaliku linna grandioossust. Piltlikus prohvetikuulutuses nõuab täpsus pildi ja tegelikkuse vahel hoolsat tõlgitsust (vt Hes 1:10; 40:1 komm).

kaksteistkümmend väravat – Võrdle Hesekieli linna kirjeldust (Hes 48:31-34).

kaksteistkümmend inglit – Uut Jeruusalemma kujutatakse, nagu oleks ta väravahoidjateks inglid.

kaheteistkümne ... suguharu – Vaata Hes 48:31-34. Vaimuliku Iisraeli suguharude kujutamist vt Ilm 7:4 komm.

13. ida pool on kolm väravat – Hesekeeli loetelu järjestus on: põhja, ida, lõuna, lääne (Hes 48:31-34). Johannese järjestus on: ida, põhja, lõuna, lääne. See erinevus on kahtlematult ilma tähenduseta.

14. kaksteistkümmend aluskivi – Arv kaksteist esineb viiel korral salmides 12-14. Kaheteistkümmne kui tähendusrikka arvu kohta vaata ptk 7:4 komm.

kaheteistkümmne apostli – UT kogudus on rajatud apostlite ja prohvetite alusele (Ef 2:20).

15. pilliroog – Võrdle Hes 40:3; Ilm 11:1. Siin on mõõtmine ja mõõtmete avaldamine kahtlematult selleks, et näidata taevase kodu sobivust ja mahutavust (vrd Jh 14:2 komm).

16. nelinurkne – Loomulik ilu on õiges proportsioonis, täiuslikus tasakaalus ning sobivuses. Mitmesuguste nelinurkade kohta vt 2Ms 27:1; 28:16; 30:2; 39:9; 2Aj 3:8; Hes 41:21; 43:16; 45:2; 48:20.

kaksteistkümmend tuhat vagu – Vagu (*stadion*) on umbes 201 m (vt 5BC 50). Nii võib 12000 vagu olla umbes 2413,2 km. Kirjakoht ei väljenda täpselt, kes see on übermõõt või ühe külje pikkus. Kui see on übermõõt, siis linna ühe külje pikkus võib olla umbes 603 km. Linna mõõtmise tava kohta übermõõdu järgi vaata *The Letter of Aristeas*, 105. Peaks mainima, et inglise vagu ei ole võrdne *stadion*'iga.

võrdsed – Mitmel korral on püütud selgitada linna mõõtmeid. Raske on vaadelda linna, mis ulatub üle 2413 km (või 603 km) (vt eespool komm „kaksteistkümmend tuhat vagu“ kohta). Kuigi mõned ei eita linna tegelikkust, usuvad nad, et siin antud mõõtmed müüride kohta on „ingli mõõt“ (vt salm 17 komm). Nad arvavad, et vaevalt on võimalik, et siin mõeldakse inimlikke mõõtmeid. Teised osutavad sarnasusele linna suurusel, mis siin kirjeldatakse ning selle vahel, mida nägid juudid. Seda küsimust on arutletud Midras'is: „Kust kohast on võetud /Jeruusalemma/ pikkus, laius ja kõrgus? Ja linn suurendas ja avardas ennast pidevalt ülespidi. Hes 41:7. Nii on õpetatud, R.Eli'ezer B.Ja'aqob on öelnud: Jeruusalemm kerkib lõpuks ning kasvab autroonini ja ütleb Jumalale: „Paik on mulle kitsas, tee ruumi, et ma saaksin elada!“ Jes 49:20“ (*Pesiqtha* 143a, tsiteeritud Strack and Billerbeck'is, *Kommentar zum Neuen Testament*, 3.kd, lk 849).

Teised arvavad siiski, et siin tõlgitud sõna „võrdsed“ (*isos*) tähendab proportsiooni (võrdne osa) ning usuvad, et kuigi pikkus ja laius võivad olla täiesti võrdsed, on kõrgus proportsioonis teiste mõõtmega. On võimalik, kuigi raske, tõestada sellist määratlust, kas Piibli või klassikaliste allikate põhjal. Veel üks tõlgitsus lubab sõnal *isos* säilitada selle loomulikku tähendust, kuid peab silmas, et sõna, mis on siin tõlgitud kõrgus (*hupsos*) võib tähendada mitte ainult kõrgust, vaid ka „kõrget osa“, „tippu“, „kõrgpunkti“, „krooni“. Kui sõnast *hupsos* saadakse aru selliselt, siis tahab Johannes öelda, et distants ümber müüri ülemise osa on sama, mis ümber alusmüüri.

Ükskõik milline ebakindlus võib olla nii linna täpse proportsiooni või suuruse kohta, on kindel, et (893)

taevase linna toredus ületab kaugelt kõige suurema kujutlusvõime. Keegi ei peaks tundma muret, et seal ei jätku ruumi kõikidele, kes soovivad seal elukohta. Isamajas on „palju eluasemeid“ (Jh 14:2).

17. mõõtis ... müüri – UT küünra alusel, mis on umbes 17,5 tolli (44 cm) (vt 5BC 10), võib 144 küünart olla umbes 210 jalga (64 m). Johannes ei ütle, et see mõõt kujutab müüri kõrgust. Mõned oletavad, et see mõõt võib näidata müüri paksust.

ingli – Kreeka keeles ei ole määravat artiklit sõna „ingel“ ees. Seetõttu nõuavad mõned, et me loobuksime täiesti inimliku mõõtmise normide dogmaatilisest kasutamisest Uue Jeruusalemma

puhul. Ükskõik, millised need mõõtmed ka oleks, võime olla kindlad, et kõik on täiuslik. Kui pühad näevad linna, mõistavad nad Johannese arvude tähendust.

18. alusehitus – Kr k *endomēsis*, 'sisseehitus', sõnast *dōmaō*, 'ehitama'. See sõna esineb UT-s ainult siin. Josephus (*Antiquities* XV 9.6) kasutab seda sõna muuli tähenduses, mis ehitatakse merre veetõkkeks. Siin võib *endomēsis* viidata kaunistusele müüris, nagu oleks müür kaetud jaspiskiviga.

jaspiskivist – Vaata ptk 4:3 komm.

puhtast kullast - Linna struktuur näib omavat klaasi läbipaistvust. Selle kaunis helk vaheldub kahtlematult iga müürile langeva valguskiirega.

19. ehitud – Kr k *kosmeō*, 'ehtima' (vrd salm 2 komm).

kalliskividega – Linna aluses on loetletud kaksteist liiki kalliskive. Kaasaegsed juveliirid ei ole saanud kindlaks teha kõiki kalliskive, ka mitte ülempreestri rinnailu võrdlemisega (2Ms 28:17-20). Vanaaegsed allikad ega kaasaegsed teadlased ei ole jõudnud ühisele arvamusele kivide identifitseerimisel. Mõned nende arusaamad on loetletud allpool vastavate kivide kohta.

jaspis – Vt ptk 4:3 komm.

safiir – Arvatavasti *lapis lazuli*, läbipaistev või läbikumav, väga tugev taevasinine kivi.

kaltsedoon – Seda kivi ei saa kindlaks määrata. RSV tõlgib seda ahhaat. Mõned väidavad, et vääriskivi on rohelist värvi.

smaragd – Arvatavasti on kalliskivi särav roheline.

20. sardoonüks - Arvatavasti on oonüks punase ja pruuni vöödilise valgel taustal.

sardion – Punast värvi kalliskivi. RSV tõlgib „karneool“, kaltsedoni punane teisend.

krüsoliit – Täpsemalt, „kuldne kivi“. Kollane kivi, mis ei ole kindlaks määratud.

berüll – Mereroheline kalliskivi.

topaas – Rohkem või vähem läbipaistev kivi, mida kasutati vanasti pitsatite ja kalliskivide valmistamiseks. Mõned arvavad, et see on kulla värvi krüsoliit.

krüsopaas – Kaasaegne krüsopaas on õuna-roheline, läbipaistev kalliskivi. Ei ole päris kindel, kas see on kivi, millele siin on vihjatud.

hüatsint – Arvatavasti purpurpunane kalliskivi. Mõned on hüatsinti samastanud kaasajal tuntud safiiriga.

ametüst – Arvatakse, et see on purpurpunane kalliskivi.

21. ühest pärlist – Kalliskivide suurus ületab inimhõimuse.

22. templit – Kr k *naos*, see sõna väljendab pühamut, mis piirdub püha ja kõige pühama paigaga ning mis ei haara enda alla eesõue ega muid ehitisi. Sõna *hieron* kohta, mis väljendab kogu püha taraga piiratud ala, vaata Luuka 2:46; Ilm 3.12 komm.

Maine pühamu oli Jumala eluaseme võrdkuju. Adam ja Eeva aeti välja Eedenist ja Jumala lähedusest nende patu pärast. Kui patt on kõrvaldatud, võib kogudus jälle elada Jumala läheduses ning ühtki hoonet ei ole vaja, et see sümboliseeriks Jumala lähedust.

23. ei ole tarvis -Valgustandvaid kehasid ei ole vaja linna valgustamiseks. Jumala läheduse auhiilgus annab küllaldaselt valgust (vrd Jes 60:19,20). Maised asjad ei ole vajalikud Jumala plaanis; Tema läheduses on nad häbiväärsed (vrd Jes 24:23). Loodud valgus ei suuda ületada jumaliku läheduse igavest au.

(894)

24. rahvad – Kujutus lunastatud „kõigist rahvahõimudest ja suguharudest ja rahvaist ja keeltest“ (Ilm 7:9; vrd Jes 60:3,5).

kuningad – Pilt on võetud VT-st (vt Jes 60:11).

25. ööd – Kahtlemata tingitud asjaoludest, mis on mainitud salm 23 (vrd Sak 14:7 komm).

26. rahvaste – Võrdle salm 24.

27. midagi, mis ei ole puhas – Kahtlematult vihje Jes 52:1-le. Paljud kujutised Johannese kirjelduses Püha Linna kohta on laenatud vanade prohvetite kirjadest, kes kirjeldasid Jeruusalemma kunagi olnud au. Johannes kirjeldab tulevast linna (vt Hes 48:35 komm).

teeb jälkusi – Vaata salm 8 komm.

valet – Vaata salm 8 komm.

eluraamatusse - Vaata Fil 4:3 komm.

Ellen G.White'i kommentaarid

1 AH 539; GC 674; PP 62; SR 430

1,2 Ed 301

1-27 1T 67-71

2 AA 591; EW 18,31, 291; GC 427,663

3 AA 592; DA 26; Ed 302; MB 108

3,4 GC 676; SR 431

4 AA 602; AH 543, 544; GC 568; Ed 302; EW 289; MB 17; MH 506,508; ML 153, 348, 349,355; SR 413; 8T 42,45; 9T 287

6 Ed 83; EW 279; FE 363; 1T 484

6,7 GC 540

8 2T 630; 4T 336

9,10 EW 251; GC 426

10-14 EW 18,291

11 GC 676; SR 431

11,12 AA 591

18,19 ML 357

21,22 AA 592

22 GC 676; ML 365; SR 432

23 Ed 310; EW 170, 179, 286; ML 357

24 GC 676

27 AA 76; CH 103,285; GC 474, 481; MB 24; ML 321; MM 144, 268; PK 84; PP 326; SL 31; Te 69; TM 149; 5T 287, 331, 384, 475

(895)

22. PEATÜKK

1. Puhast ... jõge – Ingel oli näidanud Johannesele linna väljaspoolt (ptk 21:10) ning nüüd juhib tema tähelepanu mõningatele linnas olevatele asjadele. Võrdle Hesekieli jöekirjeldust (vt Hes 47.1 komm).

selget – Kr k *lampros*, 'hiilgav', 'särav'. Võrdle selle sõna kasutamist Luuka 23:11; Ap 10:30; Ilm 15:6; 19:8; 22:16.

aujärjest – Vrd Hes 47:1; Sak 14:8 komm.

2. elupuu – Võrdle Hesekieli väljendit „palju puid“ (vt Hes 47:1,12 komm). Puu kohta alguses Eedeni aias vt 1Ms 2:9 komm. Selle hilisemast saatuses vt 8T 288,289. Puu on igavese elu sümbol, mis lähtub eluallikast. Kirjakohta Ilm 20:10 võrdle PP 62; GC 645, 648; EGW lisamaterjal Ilm 22:2 kohta.

vilja kaksteist korda – Pidev viljakus, küllaldane, et rahuldada läbi igaviku päästetute kõiki eluvajadusi. Võrdle Hes 47:12.

terviseks – Kr k *therapeia*, 'teenimine', 'ravimine', mõnikord kogunimena 'kodused abilised'. UT-s esineb see sõna ainult neljal korral (vrd Mt 24:45; Lk 9:11; 12:42). Klassikalises kreeka keeles sõnal *therapeia* on mitu tähendust - „ravima“, „üles kasvatama“, „hoolitsema“. Eedeni elupuu kosutava funktsiooni kohta vaata eespool olevat märksõna „elupuu“.

3. neetut – Kr k *katathēma*, 'neetud asi/või isik/'. Seda sõna tuleb tõenäoliselt eristada sõnast *anathēma*, see on needus, mis on kuulutatud kohtuotsusena mõne asja või isiku kohta.

aujärg – See tähendab, et Jumal ja Kristus hakkavad valitsema linnas. See on võimalik, sest mitte ühtki neetud asja ei leita sealt.

teenivad – Kr k *latreuō*, 'teenima', 'kummardama'. See vihjab normaalsele, loomulikule spontaansele teenimisele ning on eristatud sõnast *leitourgeō*, mis tähendab ametlikku teenimist, teenistust teatud ametikohal (vt 2.Ms 29:30. LXX).

4. näevad Tema palet – Väljend tähendab kõige lähedasemaid suhteid teise isikuga ning vastastikust usaldust. Vaata Ps 17:15; Mt 5:8; Hbr 12:14; 1Jh 3:2. Võrdle Moosese kogemust (2Ms 33:20-23).

nende otsaesisel – Jumalik nimi otsaesisel on omandiõiguse ja ehtsuse sümbol. Siin on rõhutatud pühade elu täielikku pühendumist Jumala teenimisele (vt ptk 7:3; 13:16).

5. ööd – See salm joonistab sõnalise pildi, rõhutades loodud valguskehade tähtsusetust Jumala läheduses. Nad kahvatuvad eimillekski jumaliku olevuse auhiilguse kõrval (vt ptk 21:23 komm).

valgustab neid – See olukord kujutab harmooniliste suhete uuesti sisseseadmist ja taaselustamist, mis olid katkestatud patu läbi.

(896)

valitsevad – Vrd ptk 5:10. See ei tähenda, et nad valitsevad üksteise või teiste maailmade üle. See on arvatavasti lunastatute õnne võrdkuju. Enam ei ole nad tagakiusava väe rõhumise all. Nad kasutavad kuningate vabadust ja küllust.

6. ustavad ja tõelised – Jumala ilmutuse usaldusväärne ja ehtne avaldus; ingli poolt antud prohvetikuulutus on usaldatav.

prohvetite hingede – Seda väljendit võib pidada vihjeks, et prohvetite oma hinged on Püha Vaimu kontrolli all, kui nad on nägemuses. Püha Vaim valgustas Johannese vaimu nagu VT prohvetite vaimusid (vt ptk 1:10). Kogu Ilmutusraamat on tunnistus Püha Vaimu kontrollist Johannese vaimu üle nägemuse ajal.

7. nobedasti – Ingel tsiteerib Jeesust. Viide on Jeesuse teisele tulemisele. Vaata ptk 1:1 komm.

õnnis – Üks Ilmutusraamatu seitsmest õndsakskiitmisest (vrd ptk 1:3; 14:13; 16:15; 19:9; 20:6; 22:14).

sõnu – St selle raamatu mitmesugused nõuanded ja hoiatused.

8. heitsin maha kummardama – Arvatavasti austusavaldus, mida inglid ei võtnud vastu. Nägemuse suursugusus peab olema täielikult haaranud prohveti ja sundinud tundma äärmist alandlikkust. Pealegi oli ingel tsiteerinud Jeesust Kristust, nagu räägiks Issand ise.

9. kaassulane – Vaata ptk 19:10 komm.

kes selle raamatu sõnu peavad – Võrdle ptk 19:10, kus kirjeldatakse ilmselt sama rühmitust kui „vendade kaassulane, kellel on Jeesuse tunnistus“. „Selle raamatu sõnad“ on Jeesuse tunnistus (vt ptk 1:2 komm).

kummarda Jumalat – Vaata ptk 14:7 komm.

10. ära pane pitseriga kinni – See on vastupidine Taanielile antud käsule tema raamatu kohta (vt Tn 12:4 komm). Ilmutusraamatu kuulutusi ei pidanud pitseeritama selle tõttu, et „aeg on ligidal“. See ei kehtinud Taanieli päevil. Sõnad „ära pane pitseriga kinni“ on käsk, mis tähendab tegelikult: „Levita selle raamatu prohvetikuulutuse sõnu.“

aeg on ligidal – Vaata ptk 1:1,3 komm.

11. ülekohut – Need sõnad on eriti kasutatavad aja kohta, kui iga inimese tulevik on muutumatult otsustatud. Selline otsus langetatakse kui lõpeb eeluurimise kohus (vt ptk 14:7 komm). Mõned näevad siin Kristuse sõnade: „Laske mõlemad ühtlasi kasvada lõikuseks“ (Mt 13:30) avaramat rakendamist. Inimese tahte vabadust ei tohi piirata. Inimestel peab võimaldatama elada oma elu oma valikul, nii et võiks avalduda nende tõeline iseloom. Iga ajastu iga inimese kuuluvus saab avalikuks Kristuse teisel tulekul.

12. ma tulen pea – Vaata salm 7 komm.

palk – Kr k *misthos*, 'tasu', 'palk', see mis kuulub maksmisele. Võrdle selle sõna kasutamist Mt 5:12,46; 20:8; 2Pt 2:13.

tasuda – Kr k *apodidōmi*, 'välja maksta', 'ära andma, mis on makstav', 'tasuma'.

tegu – Kr k *ergon*, 'tehtud tegu'. Ainsuse vorm tähendab, et seda sõna on kasutatud tegude kohta üldiselt, mis moodustab elu kui terviku, mida inimene on elanud. Kristuse armu vastuvõtmine või selle armu tagasilükkamine on samuti arvesse võetud, kui inimese „tegu“ läbi vaadatakse (vt Hes 18:22,24 komm).

13. A ja O – Alfa ja omega on kreeka tähestiku esimene ja viimane täht, kasutatakse selleks, et iseloomustada Jehoovat kui kõikide asjade Loojat ning Jumala inimestele ilmumise algust ja lõppu (vt ptk 1:8 komm).

algus ja ots – Kõik loodud asjad võlgnevad tänu Kristusele oma olemasolemise eest; kõik asjad otsustavad oma saatuse ühenduses Temaga. Võrdle Kl 1:16,17 komm.

(897)

esimene ja viimane – Lunastusplaani väljatöötamine algusest lõpuni on seotud Jeesuse Kristusega. Selle salmi kolm nime näitavad Kristuse tegutsemisalasid inimese lunastuseks (vrd ptk 1:17 komm).

14. õndsad – Veel üks ustavuse õnnistus (vt salm 7 komm).

kes oma rüüd pesevad – Võib tsiteerida tähtsaid tekstilisi tõendeid, et tõlkida (vrd 7BC 10) „kes oma rüüd pesevad“. Mõnedes käsikirjades on „kes oma rüüd pesid“. Vanadest untsiaalkäsikirjadest (vt 5BC 114-116) on ainult Sinaiticuse ja Alexandrinuse omades Ilmutusraamatu see osa ning mõlemas on tõlge „kes oma rüüd pesevad“. Enamuses minuskelkäsikirjades on väljend „kes tema käsusõnade järele teevad“. Samuti kui vanad versioonid jagunevad ka kirikuisade tsitaadid. Kaks lauset on kreeka keeles väga sarnased ning on kerge näha, et kirjutaja võis eksikombel pidada ühte lauset teiseks, kuigi on võimatu teada saada kindlasti, milline oli algause. Järgnev kirjepilt näitab sarnasust:

hoi poiountes tas entolas autou - „kes tema käsusõnade järele teevad“.

hoi plunontes tas stolas autōn - „kes oma rüüd pesevad“.

Antud juhul mõlemad tõlked sobivad kontekstiga ning on kooskõlas Johannese ülejäänud õpetusega. Käskude pidamise kohta vaata Ilm 12:17; 14:12; vrd Jh 14:21; 15:10; 1Jh 2:3-6. Rüü pesemise kohta vaata Ilm 7:14, kus on räägitud pühade hulgast, kes „on oma rüüd pesnud ja oma rüüd valgeks teinud Talle veres“. Meie õigus taevale tuleb Kristuse õigusest: meie kõlblikkus taeva jaoks, antud Kristuse õigusest, kujutatakse pestud rüüdega. Kristuse õiguse väline tunnus on täielik kuuletumine Jumala käskudele. Järelikult kaks mõtet: pestud rüüdest ja sõnakuulelikkusest käskudele, on lähedalt seotud.

Siin arutlusel olnud tõlkeprobleemide valgusel näib olevat mõistlik rajada õpetuse alus Jumala käskudele sõnakuulelikkusele teiste pühakirja lõikude alusel, mis käsitlevad sõnakuulelikkust, mille kohta tekstilistes tõendites ei ole tõstatatud ühtki küsimust. Selliseid tõendeid on palju.

Selle küsimuse põhjalikumaks uurimiseks vaata *Problems in Bible Translation* lk 257-262.

Kreeka keeles sõna „rüüd“ on *stolai*, mis on kasutatud väliste avarate riiete kohta, märkides inimeste tähtsust. Võrdle selle sõna kasutamist Mrk 12:38; 16:5; Lk 15:22; 20:46. Sama kreeka keele sõna on kasutatud LXX-s Aaroni ja tema järeltulijate pühade rõivaste kohta (2Ms 28:2; 29:21) Ingl k sõna *stola* („stool“ - vaimuliku õlarüü) on tuletatud sõnast *stolē*. Stoolaks nimetati algselt pikka lahtist rõivast, mis ulatus maani; hiljem – kiriklik siidrõivas, mida kanti kaela ümber ja mis langes õlgadelt alla.

meelevald – Kr k *exousia*, 'vabadus', 'eesõigus', 'õigus'. Pühadel peab olema eesõigus ja vabadus süüa elupuust ning nautida surematust Jeesuse Kristusega (vrd salm 2 komm).

sisse minna – Ka see on eesõigus. Uus Jeruusalemm peab olema uue maa pealinn (Vt GC 676).

15. koerad – Alatute, häbematute inimeste võrdkuju (vt Fil 3:2 komm).

nõiad – Siin loetletud patuste liikide kohta vt ptk 21:8 komm.

16. mina, Jeesus – Jeesus tõendab ilmutusi, mis on kirjutatud Ilmutusraamatus. Vaata ptk 1:1 komm.

oma ingli – vt ptk 1:1 komm.

Taaveti juur ja sugu – Vaata ptk 5:5 komm.

Helkjas koidutäht – Väljend on arvatavasti võetud Bileami prohvetikuulutusest (4Ms 24:17). Võrdle Peetruse väidet Kristusele kui „koidutähele“ (2Pt 1:19). Kuulutused kõikide aegade kogudustele ei saa olla rohkem tõendatud kui siin on antud.

17. Vaim – Püha Vaim, kes annab energiat usklikele kristlikuks eluks, kes annab neile jõudu elada võidukat elu, võita kuri ning läbida julgelt katsumiste aeg.

pruut – Kahtlematult on siin sama väljend, mis ptk 21:89,10 (vt komm selle kohta).

ütlevad – või „jätkavad ütlemist“.

(898)

tule – Enamus piibliseletajaid peavad seda vastuseks Jeesuse töötusele salm 12: „Vaata, ma tulen pea.“ Kristust palutakse täita Tema töötus. See on mõeldav seletus. Seda on võimalik mõista ka tungiva palvega pöördumisena uskmatu maailma poole, et ta võtaks vastu armukuulutuse.

kes seda kuuleb – Ainsuse vorm osutab üksikisikule. Inimesed päästetakse üksikisikutena, mitte kogudustena. Lunastus on rangelt isiklik. UT-s tõlgitud sõna „kuulma“ (*akouō*) sisaldab tavaliselt tagajärjega kuulmise mõtet, s.o kuuldud kuulutuse kuulmist ja täitmist. Selline on selle tähendus siin. Ainult need, kes kuulevad ja vastu võtavad kuulutuse, on määratud kordama kutset. Vaata Mt 7:24 komm.

ütelgu – Ainsus näitab, et iga koguduse liige kui isik peab ühinema tervistushüüdega, näidates avalikult Kristuse teise tuleku agarat ootust ning soovi, et teised saaksid osa Kristuse õnnistustest.

janu – S.o Jumala asjade järele (vrd ptk 21:6). Vaata Mt 5:6 komm.

tule – Õhutus igale puudustkannatajale, et ta kasutaks ptk 21:6 töötust.

kes tahab – Pakkumine on üldine. Keegi ei ole kõrvale jäetud lunastuse võimalusest. Kristus on lepitus kogu maailma pattude eest (1Jh 2:2). Ilmutusraamatu aruanne lükkab ümber valeõpetuse, et teatud inimesed on ära määratud hukkamiseks (vt Rooma 8:29 komm).

eluvett – Kes soovib saada surematuse, on kutsutud seda võtma. Eluvett pakutakse kõigile (vt ptk 21:6 komm; vrd Jes 55:1-3).

18. mina tunnistab – Kõneleja on Jeesus (vt salm 20). Tema tunnistus peab vastu võetama.

kõikidele – Inimese suhtumine Jumalasse ja Tema kuulutusesse on isiklikku laadi. Üks ei või teise eest vastutada sellistes asjades.

kuulevad – Mitte ainult viide selle raamatu sõnade kõla mõjust inimese kõrvale; pigem on see vihje inimesele, kes kuuleb ja mõistab kuulutuste tähtsust (vt ptk 1:3 komm).

ennustussõnu – Johannes räägib Ilmutusraamatule lisamisest, aga niisama kehtib see ka teiste Pühakirja raamatute kohta.

juurde lisab – Võrdle 5Ms 4:2; 12:32. Jeesus tõendab, et Ta on Ilmutusraamatu autor; Ta hoiatab selle raamatu kuulutuste tahtlike muutmiste eest. Josephus ütleb 22 raamatu kohta, mis moodustavad VT: „Kuigi nüüd on möödunud nii palju aega, ei ole keegi sõandanud ei lisada ega ära võtta ega muuta ühtki sõna“ (*Against Apion* 18 /42/; Loeb ed.lk 179,180).

pane Jumal – Jumal oma õigluses ei saa teha muud, kui anda igaühele tema osa, vastavalt tema tegudele.

19. võtab midagi ära – Kui keegi võtab midagi ära Ilmutusraamatu sõnadest, on võrdselt süüdi sellega, kes lisab neile sõnadele (vt salm 18 komm).

võtab ära tema osa – Sel juhul elab süüdlane üle kolm suurt kaotust: (1) surematuse kaotus ning nõustumine igavese surmaga; (2) elamise võimaluse kaotus linnas uuel maal; (3) kõikide Ilmutusraamatu õnnistuste ja töötuste kaotus. Siin on esitatud täielik ja vapustav kaotus, mida ei suuda selles elus ükski asi kompenseerida.

20. Tema, kes seda tunnistab – S.o Kristus. Eriline viide on salmide 18 ja 19 tunnistusele.

tõesti – Kr k *nai*, kindla pühaliku töötuse väljend.

varsti – Meister kinnitab uuesti oma teise tulemise kindlust ja lähedust (vt ptk 3:11; 22:7,12; vt ptk 1:1 komm).

aamen – Võrdle ptk 1:6,7,18; 3:14; 5:14; 7:12; 19:4. Väljendi tähenduse kohta vaata Mt 5:18 komm. Selle aameni on öelnud arvatavasti apostel. Kui see nii on, siis on see ühenduses sellega, mis järgneb: „Aamen, tule, Issand Jeesus.“

tule, Issand Jeesus – Tekstilised tõendid võivad viidata (vrd 7BC 10) väljendile: „Tule, Issand Jeesus Kristus.“ See hüüatus on Johannese vastus Jeesuse tunnistusele, kes veenab apostlit, et Ta tuleb varsti (vrd ptk 1:1 komm). Johannesele meenutati ööd ülemises toas rohkem kui pool sajandit tagasi, kui ta kuulis Jeesust Kristust ütlevat: „Ma tulen jälle tagasi“ (Jh 14:3) ning päeva, mõned nädalad hiljem Õlimäel, kui ta oli kuulnud ingleid ütlevat: „See Jeesus, kes teilt üles võeti taevasse, (899)

tuleb samal kombel, kui te nägite Teda taevasse minevat“ (Ap 1:11). Nüüd, pühas nägemuses, antakse Johannesele üks viimaseid kinnitusi, et tema õnnis Issand peab tagasi tulema ja see toimub varsti. See kinnitus tuleb Meistri enda suust, ustav ja tõsine tunnistus. Tema süda väriseb nende sõnade juures ning palava igatsusega vaatab ta tulevikku sellele päevale, kui tegelikult, mitte nägemuses, võib ta näha oma õnnist Issandat palgest palgesse.

21. Kristuse – Tähtsate tekstiliste tõendite põhjal (7BC 10) võiks selle sõna vahele jätta.

arm – See salm on õnnistuspalve apostli südamepõhjast, ning jõuab kõigini, kes loevad tema nägemuste sõnu. Õnnistus on sarnane sellele, mida kasutas Paulus oma epistlite lõpus (vt Rm 16:24; 1Kr 16:23; 2Kr 13:14 jne). Need sõnad moodustavad Pühakirja kaanonile sobiva haripunkti, olles kirjutatud pühade raamatute lõppu, nagu meie neid tunneme.

kõikidega – tekstilised tõendid pooldavad tõlget (vrd 7BC 10) „kõik pühad“. Tekstiliste tõendite alusel võib kasutada ka „pühad“. Sõna „pühad“ esineb sageli kogu Ilmutusraamatus (vt ptk 5:8; 8:3,4; 11:18 jne).

Aamen – Tekstilised tõendid (7BC 10) võivad viidata selle sõna ärajätmisele.

Ellen G White'i kommentaarid

- 1 ML 357; PP 413
- 1,2 Ed 3032; EW 17,289; LS 67; 1T 61
- 1-5 AA 592; EW 31
- 1-21 1T 67-71
- 2 CH 244; CSW 44; CT 34,63; DA 366; Ev 138; EW 289; GC 675; MH 122,173,199; ML 342,352,355; MM 234; SR 22,431; 6T 230,393,475; 7T 195;8T 33,193,288; 9T 136,168; MM 288
- 3 Ed 307; MB 17; PP 67
- 3,4 COL 180; CS 46; Ed 125,303; LS 266; MH 182,421; ML 350; RC 54; 6T 348; 8T 268
- 5 AA 591; CT 344; GC 676; SR 431,432
- 7 5T 266
- 9 DA 99; EW 231
- 10 6T 130; 9T 130
- 11 EW 48,71,280,282; GC 613; MH 454; PP 201; TM 235; 1T 484; 2T 190,267,355,401; 4T 387; 5T 347,380
- 11,12 CT 418; FE 363; GC 490; 1T 343; 2T 691; 8T 315

12 CH 539; COL 310; GC 352,422; SC 88; SR 358; TM 428; 1T 483; 2T 520,660,667; 4T 537; 7T 88; 9T 104
 12-14 FE 137; TM 133
 13 Ev 485; PP 367
 14 AA 592; GC 224; CS 225; EW 35,51, 126; FE 111; GC 466; LS 103; ML 70,340,355; PP 62,208; TM 235; 1T 328; 5T 628,693
 14,15 GC 541
 15 4T 336
 16 TM 118,253; 6T 58,62
 16,17 FE 437; 6T 20
 17 AA 110; CH 36,466; COL 235,412; CM 18,152; CS 190; CT 371; DA 454,745,822; PP 413; SC 28; 4T 580; 5T 207; 6T 51,86,314; 9T 43
 18,19 GC 268
 20 CH 539; GC 302

Ellen G.White'i kommentaarid

(953)

1. peatükk

1,2 (2Pt 2:1; 1Jh 4:1) Jumaliku ilmutuse vahendaja. - (Ilm 1:1,2 tsiteeritud). Kogu Piibel on ilmutus; sest kõik ilmutused antakse inimestele Kristuse läbi ja kõik koonduvad Temas. Jumal on rääkinud meile oma Poja läbi, kellele me kuulume loomise ja lunastuse kaudu. Kristus tuli Patmose saarele pagendatud Johannese juurde, et avaldada talle seda, mis peab peagi sündima. Jeesus Kristus on jumaliku ilmutuse suur Vahendaja. Tema läbi me oleme teadlikud sellest, mida me peame ootama selle maailma ajaloo lõppsündmustes. Jumal andis selle ilmutuse Kristusele ja Kristus andis selle edasi Johannesele. Johannes, armastatud jünger, oli see, keda valiti seda ilmutust vastu võtma. Ta oli esmalt väljavalitud jüngritest viimane, kes oli elus. Teda austati UT ajal nii nagu prohvet Taanieli VT ajal.

Ilmutused, mis pidid saama antud Johannesele, olid nii tähtsad, et Kristus ise tuli taevast andma neid oma sulasele, käskides saata neid kogudustele. Need ilmutused peavad olema meie hoolsa ja

(954)

palvemeelse uurimise objektiks, sest me elame ajal, mil inimesed, keda ei õpeta Püha Vaim, toovad sisse väärade teooriaid. Need inimesed on seisnud kõrgetel kohtadel ja nad tahavad täide viia oma auahneid plaane. Nad püüavad ülistada iseendid, ja täielikult ümber muuta kogu asjade väljanägemist. Jumal on andnud meile erilised juhtnöörid, et kaitsta meid niisuguste inimeste eest. Ta käskis Johannest kirjutada raamatusse selle, mis peab toimuma selle maailma ajaloo lõppsündmustes (MS 129, 1905).

1-3. Avatud raamatu ilmutus. – Paljud on hellitanud mõtet, et Ilmutusraamat on pitseeritud raamat ja nad ei pühenda aega selle saladuste tundmaõppimiseks. Nad ütlevad, et nad peavad hoidma silmad lunastuse aul ja et saladused, mis on ilmutatud Johannesele Patmose saarel, väärivad väiksema tähelepanu kui see. Kuid Jumal ei suhtu nii sellesse raamatusse...

Ilmutusraamat ilmutab maailmale, mis on olnud, mis on ja mis tuleb; see on juhendiks meile, kelle peale on tulemas maailma lõpp. Seda peab uurima sügava aukartusega. Meil on eesõigus teada seda, mis on meile õpetuseks.

Issand ise ilmutas oma sulasele Johannesele Ilmutusraamatu saladused ja Ta määras need avatuks, et kõik võiksid seda uurida. Selles raamatus on kirjeldatud sündmusi, mis nüüd on juba minevik ja mõningaid igavese tähtsusega sündmusi, mis toimuvad meie ümber; teised neist prohvetikuulutustest ei täitu enne aja lõppu, kui toimub viimane suur võitlus pimeduse jõudude ja taevase Vürsti vahel (RH 31. aug 1897).

8. Vt EGW komm 1Kr 15:22, 45 kohta.

9. Johannese kaaslased Patmosel. – Johannes oli saadetud Patmose saarele, kus ta lahutatuna oma usukaaslastest pidi oma vaenlaste arvates surema puuduses ja üksilduses. Kuid Johannes sai sõpru ja usule pöördunud isegi siin. Tema vaenlased mõtlesid, et viimaks ometi on nad paigutanud ustava tunnistaja sinna, kus ta ei saa enam tülitada Iisraeli ega maailma patuseid valitsejaid. Kuid kogu taevane universum nägi, mis oli elatanud jüngri vastu võitlemise ja tema usukaaslastest eraldamise tulemuseks. Jumal, Kristus ja taeva väed olid Johannese kaaslasteks Patmose saarel. Neilt võttis ta vastu juhiseid, mida ta andis edasi neile, kes olid eraldatud koos temaga maailmast. Seal kirjutas ta üles nägemused ja ilmutused, mis toimuvad selle maailma ajaloo lõpp-perioodil. Kui tema hääl ei andnud enam tunnistust tõest, kui ta ei saanud tunnistada enam Temast, keda ta armastas ja teenis, siis kuulutused, mis olid temale antud sellel kaljusel, viljatul mererannal, pidid paistma kui põlev lamp.

(1Jh 1:1-10) Johannesele usaldatud aulised tõed. – Sageli on parimad inimesed, keda Jumal kasutab oma nime auks, tunnustamata inimliku tarkuse poolt, kuid hetkekski ei unusta neid Jumal. Kui Johannes oli välja saadetud Patmose saarele, oli paljusid, kes mõtlesid, et ta on oma teenistusest kõrvaldatud kui vana ja murtud pilliroog, mis on valmis langema igal hetkel. Kuid Issand nägi sobivana kasutada teda selles üksiku saare kodus, kuhu Tema sulane oli vangistatud. Maailm, vagatsevad preestrid ja valitsejad rõõmustasid, et lõpuks olid nad vabanenud tema alati värskest tunnistusest (1Jh 1:1-3).

Kogu see peatükk on täis julgust, lohutust, usku ja kindlameelsust. Just selle tunnistuse tõttu, mis hämmastas neid, kes tahtsid unustada Kristust, kes vihkasid ristilöödud Lunastajat, kelle nad olid kõrvale heitnud, soovisid nad eemaldada Tema häält oma kuulmiskiirkonnast, et Tema tunnistus ei saaks enam taunida nende kurje tegusid au Issanda ristilöömisel. Kuid nad ei saanud teda paigutada mingisse kohta, kus tema Issand ja Õnnistegija, Jeesus Kristus, poleks võinud teda leida.

Kristuse sulased, kes on õiged ja ustavad, võivad olla tunnustamata ja austamata inimeste poolt, ... kuid Issand austab neid. Jumal ei unusta neid. Ta austab neid oma ligiolekuga, sest neid on leitud õigete ja ustavatena. Neil, kes on saanud vanaks Jumala töös, on koguduse jaoks suure väärtusega (955)

kogemus. Jumal austab oma sulaseid, kes on vananenud Tema teenistuses. Kõige aulisemad tõed selle maa ajaloo viimaste peatükkide kohta anti elatanud jüngerile, keda Jeesus armastas.

9.10 (Laul 71:9; 92:14; Jes 46:4) Johannese viimased eluaastad. – Johannes oli Issanda teenistuses saanud juba vanaks, kui ta pagendati Patmosele. Sellel üksikul saarel sai ta taevast rohkem teadaandeid kui ta oli saanud oma eelneva eluaja jooksul (RH 26.juuli 1906). Kristuse elatanud esindaja saadeti välja, et tema tunnistus enam ei kostuks, sest see oli elav vägi õiguse poolt. Kuigi ta oli lahutatud oma vendadest, külastas teda Kristus, keda ta polnud näinud taevasseminemisest saadik (RH 16.mai 1899).

9-15. Jumala plaan tulevaste aegade jaoks. – Tagakiusamise käsi langeb raskelt apostli peale. Ta on pagendatud Patmose saarele „Jumala Sõna ja Jeesuse Kristuse tunnistuse pärast“. Ta kirjutab: „Ma olin vaimus Issanda päeval“. Ta oli täidetud kirjeldamatu rõõmuga; taevast näis tema ees avatud olevat. Selgetes, arusaadavates sõnades rääkis üks hääl temaga, öeldes: „Mina olen A ja O, esimene ja viimane.“ Pöördunud ümber, nägi ta oma Meistrit, kellega ta oli kõndinud ja rääkinud Juudamaal, kelle rinnale ta oli toetanud. Kuid, oo, kui muutunud on Tema välimus! Johannes oli näinud Teda rietatuna vanasse purpurkuube, peas okaskroon. Nüüd on Ta rietatud taevaliku hiilguse rõivasse ja võetatud kuldse vööga. Kirjeldades Tema välimust, ütleb Johannes: „Tema pea ja juuksed olid valged nagu valge vill, nagu lumi ja Tema silmad olid nagu tuleleek; ja Tema jalad olid otsekuhi ahjus hõõgav hiilgav vasemaak ja Tema hääl oli nagu suurte vete kohin“. Johannesele ilmutati Jumala plaan tulevaste aegade jaoks. Taeva au avati tema vaimustatud silmade ees. Ta nägi Jumala trooni ja kuulis rõõmulaule kõlamas läbi taeva õuede. Kui me loeme tema kirjeldusi selle kohta, mida ta nägi nägemuses, igatseme me seista koos lunastatutega Jumala ees. Pool sajandit oli möödunud, kui Jeesus oli läinud, et esitada oma kogudust Jumalale ja valmistada asemeid oma ustavatele lastele. Endiselt armastas Ta oma kogudust; Ta tuli oma elatanud sulase juurde, et ilmutada talle Jumala plaane tuleviku kohta.

Johannes oli jäetud üksinda ebatasasele, troostitule saarele koos Jumala ja oma usuga. Siin, rahnude ja kaljude vahel, hoidis ta ühendust oma Loojaga. Ta tegi ülevaate oma möödunud elust ja mõeldes õnnistustele, mida ta oli saanud Jumala käest, täitis rahu ta südant. Ta oli elanud kristlase elu ja ta võis öelda usus: Minu hingega on kõik korras. Nii ei olnud aga keisriga, kes oli ta pagendanud. Ta võis tagasi vaadata ainult sõjaväljadele ja veresaunale, mahajäetud kodudele, leinavatele leskedele ja orbudele, mis oli tema auahne väljapaistmise soovi tulemus (MS 99, 1902).

10. Kristus ilmub hingamispäeval. - Hingamispäev, mille Jumal seadis sisse Eedenis, oli niisama kallis Johannesele üksikul saarel, kui siis, kui ta oli koos oma kaaslastega linnades ja asulates. Kalleid töotusi, mis Kristus oli andnud selle päeva suhtes, kordas ta ja võttis vastu kui temale kuuluvaid. See oli talle märgiks, et Jumal on temaga... Hingamispäeval tegi ülestõusnud Päästja oma kohaloleku Johannesele tajutavaks (Ilm 1:10-13, 17, 18 tsiteeritud).

Johannese tagakiusamine sai armu vahendiks. Patmos tegi hiilgavaks ülestõusnud Päästja au. Johannes oli näinud Kristust inimese kujul, naelte märkidega, mis jäävad alati Tema auks Tema kätes ja jalgades... Nüüd lubati talle jälle näha oma ülestõusnud Issandat, kaetud sellise auga, mida inimene võib veel vaadata ja elama jääda. Milline hingamispäev oli see üksikule pagendatule, kes oli Kristusele alati kallis, kuid nüüd oli ta rohkem kui kunagi enne ülendatud! Kunagi polnud ta Jeesusest nii palju õppinud. Kunagi polnud ta kuulnud nii aulist tõde (VI 5.aprill 1900).

16.20. Vt EGW komm 2:1, 1-5 kohta.

18-20. (Jh 1:1-3) Üks, kes on iseenesest eksisteeriv, muutumatu. - (Ilm 1:18-20 tsiteeritud). Need on imelised pühalikud ja tähtsad aruanded. See oli kõige armu ja andestuse, rahu ja kaastunde Allikas, Üks, iseenesest eksisteeriv, igavene, muutumatu, kes külastas oma pagendatud sulast saarel, mida kutsuti Patmoseks (MS 81, 1900).

(956)

2. peatükk

1. (ptk 1:16, 20; Laul 121:3,4; vt EGW Ef 5:25 komm). Pidev hoolitsus oma koguduse eest. - Sõnumis Efesose kogudusele on Kristust kujutatud hoidmas seitset tähte oma käes ja kõndimas seitsme kuldküünlajala vahel. Teda on kujutatud „kõndimas“ nende vahel, mis näitab Tema püsivat

hoolitsust oma koguduse eest. See, kes Iisraeli hoiab, ei tuku ega uinu. Ka ei muutu Ta kunagi ükskõikseks. Neid kujutisi peavad hoolsalt uurima alamkarjased ja ustavalt rakendama oma kogudustes, et nad ei kaotaks silmist oma suurt eesõigust – olla kindlustatud valgusega kõige valguse Allikast ja anda seda edasi neile, kelle heaks nad töötavad (Kiri 4, 1908).

1-5. (1Pt 1:5; Juuda 24). Templi õuede valvur. - (Ilm 2:1-5 tsiteeritud.) Sõnad tulid Ühe huultelt, kes ei või valetada. See pilt näitab igavest valvelolekut. Kristus on seitsme kuldküünlajala vahel, kõndides ühe koguduse juurest teise juurde, ühelt koosolekult teisele, südame juurest südame juurde, see, kes Iisraeli hoiab, ei tuku ega uinu. Kui küünlajalad oleksid jäetud inimeste hoolde, kui sageli oleks valgus vilkunud ja kustunud! Kuid Jumal pole andnud oma kogudust inimeste kätte. Kristus, kes andis oma elu maailma eest, et kõik, kes usuvad Tremasse, ei hukkuks, vaid et neil oleks igavene elu, on maja valvur. Tema on Issanda templi õuede valvur, ustav ja truu... Kristus kõnnib oma koguduste seas läbi maa nii pikuti kui laiuti. Suure huviga vaatab Ta, kas Tema rahvas on niisuguses vaimulikus olukorras, et nad võivad edasi viia Tema kuningriigi tööd. Ta on kohal koguduse igal koosolekul. Ta teab neid, kelle südameid Ta võib täita püha Öliga. Et nad saaksid seda anda edasi teistele. Neid, kes ustavalt viivad edasi Kristuse tööd, esitades sõna ja teoga Jumala iseloomu, täidavad eesmärgi, mis Issand neile on andnud ja Kristus tunneb neist rõõmu (RH 26. mai 1903).

(Ef 1:1, 15, 16) Hoolimatuse halvad tagajärjed. (Ilm 2:1-5 tsiteeritud.) - Selles kirjakohas on tehtud ülevaade vastuvõtmise tingimustest Jumala poolt. Efesose koguduse esimene kogemus viis headele tegudele. Jumalale tegi rõõmu fakt, et Tema kogudus peegeldas taeva valgust, Kristuse vaimu ilmutamise läbi õrnuses ja kaastundes. Armastus, mis asub Kristuse südames, armastus, mis sundis Teda andma ennast ohvriks inimkonna eest ja taluma kannatlikult inimeste etteheiteid, isegi selle määrani, kus Teda hüüti Kuradiks, armastus, mis ergutas Teda Tema teenistuse jooksul sooritama terveks tegemise vägevaid tegusid; selline oli armastus, mida pidid ilmutama Tema järelkäijad oma elus.

Kuid nad jätsid hooletusse Kristuse kaastunde ja õrnuse hoidmise südames. Enese *mina*, mis väljendus pärilikkuse päritud iseloomujoontes, rikkus ära suurte heade tegude põhimõtte, mille järele tunti Efesose koguduse liikmeid kui kristlasi. Issandal Jeesusel oli vaja näidata neile, et nad olid kaotanud selle, mis oli nende jaoks kõik. Armastus, mis sundis Päästjat surema meie eest, polnud ilmnenu oma täiuses nende elus; ja järelikult olid nad võimetud tooma austust Lunastaja nimele. Ja kui nad olid kaotanud oma esimese armastuse, suurenesid nende teadmised teaduslikest teooriatest, mis said alguse valede isast (MS 11, 1906).

2. Vt EGW komm Gl 5:6 kohta.

2-6. Armastuse talent kadunud. - See kuulutus on näiteks, kuidas Jumala saadikud peavad noomima tänapäeval. Tunnustusele tõsise töö eest järgneb noomitus armastuse talendi kaotamise pärast, mis on kõige püham usaldus. Jumala armastus oli see, mis päästis langenud inimsoo igavesest surmast (MS 136, 1902).

4. (2Pt 3:18; 2Jh 6). Armastus Kristuse vastu ei tohiks nõrgeneda. - „Aga mul on sinu vastu, et sa oled maha jätnud oma esimese armastuse.“ Sa oled langenud, läinud tagasi pühas agaruses – selle põhjuseks pole mitte mahajätmine, vaid kaotatud on tulisus. Kristuse juurde pöördunu esimene kiindumus on sügav, täielik ja tuline. See armastus ei peaks muutuma tingimata väiksemaks kui tundmine suureneb, kui veel suurem valgus paistab tema üle. See armastus peaks muutuma veel tulisemaks, kui ta tutvub paremini oma Issandaga. Jumal võtab vastu ainult terve südame. Õnnelikud on need, kes oma usu algusest peale jäävad truuks oma esimesele armastusele, kasvades armus ja meie Issanda Jeesuse Kristuse tundmises. Nende suhtumise ja osaduse kindlaks

tulemuseks armastatud Issandaga on nende vagaduse, puhtuse ja tulisuse suurenemine. Nad võtavad vastu jumalikku kasvatust ja seda näitab tulisuse, usinuse ja agaruse elu...

Meie kohuseks on teada oma erilisi puudusi ja patte, mis põhjustavad pimedust ja vaimulikku nõrkust ning jahutavad meie esimese armastuse (RH 7.juuni 1887).

4,5.(Vt EGW komm ptk 3:14-18; 1Kn 11:4) Vaimulikult langenud, kuid sellest mitte teadlikud. -

Pidades silmas mitmeid nimetatud voorusi, kui rabav on süüdistus, mis on esitatud Efesose kogudusele. „Aga mul on sinu vastu, et sa oled maha jätnud oma esimese armastuse.“ See kogudus oli olnud suurte õnnistuste osaline. See oli asutatud apostel Pauluse poolt. Samas linnas oli Diana tempel, mis toreduselt oli üks maailma imesid. Efesose kogudus kohtas suurt vastupanu ja mõned esimestest kristlastest kannatasid tagakiusamise all, kuid siiski mõned neist pöördusid ära tõest, mis oli ühendanud neid Kristuse järelkäijatega ja võtsid vastu selle asemel saatana poolt väljamõeldud erilised eksitused.

Seda muudatust esitatakse vaimuliku langusena. „Siis mõtle nüüd, kust sa oled *langenud*, ja *paranda meelt* ja tee esimesi tegusid“ - nii on kirjeldatud eelmistes salmides. Usklikud ei tundnud oma vaimulikku langust. Nad ei teadnud, et nende südames oli toimunud muutus ja et nad peavad kahetsema esimeste tegude puudumise pärast. Kuid Jumal oma halastuses kutsus kahetsema, pöörduma tagasi oma esimese armastuse ja tegude juurde, mis on alati tõelise Kristusele sarnase armastuse tulemuseks (MS 11, 1906).

Armastuse kaotamine on moraalne langus. - Esimese armastuse kaotamist esitatakse moraalse langusena. Selle armastuse kadumine mõjutab tervet uselu. Nende kohta, kes on kaotanud selle armastuse, ütleb Jumal, et kui nad ei paranda meelt, tuleb Ta nende juurde ja lükkab nende küünlajala oma asemelt (MS 1, 1906).

6. (Juuda 4) Nikolaiitide patt. - Kas see (meie patt) pole mitte nikolaiitide patt, muutes Jumala armu lodeva elu õigustamiseks (RH 7. juuni 1887)?

(Rooma 3:31) Nikolaiitide õpetus. - Praegu õpetatakse laialdaselt, et evangeelium Kristusest on teinud Jumala käsu tarbetuks, et „uskumise“ läbi oleme me vabastatud vajadusest olla Sõna tegijad. Kuid see on nikolaiitide õpetus, mida Kristus nii halastamatult hukka mõistis (ST 2.jaan 1912).

7. (ptk 22:2) Elupuu lehed. (Ilm 2:7 tsiteeritud.) - Kas me peame ootama, kuni oleme taeva viidud enne kui sööme elupuu lehtedest? See, kes võtab Kristuse sõnad vastu oma südamesse, teab, mis tähendab süüa elupuu lehti. (Jh 6:33-63 tsiteeritud.)

Kui usklik Vaimu läbi võib puudutada tõde ja võtta selle omaks, siis sööb ta leiba, mis tuleb maha taevast. Ta siseneb Kristuse ellu ja hindab kõrgelt ohvrit, mis toodi patuse inimsoo heaks. Tarkus, mis tuleb Jumalalt, on elu leib. Need on elupuu lehed, mis on rahvastele terviseks. Vaimuliku elu vool liigutab hinge, kui usutakse Kristuse sõnu ja viiakse need ellu. Nii saame me üheks Kristusega. Kogemus, mis on nõrk ja jõuetu, muutub tugevaks. See on igavene elu meile, kui me hoiame algusest lõpuni oma lootuse kindlana. Kogu tõde tuleb vastu võtta, nii nagu Jeesuse elu. Tõde puhastab meid kõigest ebapuhtast ja valmistab hinge ette Kristuse läheduseks. Kristus, au lootus, saab meie sees kuju (MS 103, 1902).

7,11,17,29 (ptk 3:6,13,22). Kõrvad, mis on suletud rumalusele ja mõttetusele. - „Kel kõrv on, see kuulgu, mis Vaim kogudustele ütleb.“ Kui te kuulete, „mis Vaim kogudustele ütleb“ ja mõtisklete õpetuse üle, mis neile on antud, sulguvad teie kõrvad rumalusele ja mõttetusele, mis teid ümbritseb. Te ei kuule ega korda neid asju, ka ei ihalda te kunagi neid. Kui Kristus kustutab hinge nälja, on need tühised asjad teile ebameeldivad ja vastikud. Teil pole soovi tunda nende üle rõõmu, vaid te valite selle asemel taevase leiva (MS 92, 1901).

(958)

9. saatana sünagoog. - Kristus räägib kogudusest, mida juhatab saatan kui saatana sünagoogist. Selle liikmed on sõnakuulmatuse lapsed. Nad on need, kes eelistavad patustada, kes pingutavad, et teha tühjaks Jumala püha käsku. Saatana tegevuseks on kurja segamine heaga ja erinevuse kõrvaldamine hea ja kurja vahel. Kristus tahab, et Tal oleks kogudus, mis eraldab kurja heast, mille liikmed ei salli meelsasti ebaõigeid tegusid, vaid ajavad need välja südamest ja elust (RH 4.dets 1900).

10. Kristuse poolt antud kroonid. - Sellel lõpliku nuhtluse ja tasumise päeval tunnevad nii pühad kui ka patused Temas ära Ristilöödu, kõigi elavate kohtumõistja. Iga kroon, mis kingitakse Kõigekõrgema pühadele, annab Kristus oma kätega – nende kätega, mis julmade preestrite ja valitsejate poolt määrati ristile naelutamiseks. Tema üksi võib anda inimestele igavese elu (RH 22.nov 1898).

(958)

3. peatükk

1. (2Kr 4:7; Gl 2:20; Fil 1:21; 3:8) Ustavalt valvsad enese üle. - (Ilm 3:1 tsiteeritud.) Jumal kutsub üles seda kogudust teostama muudatust. Neil oli nimi, et nad elavad, kuid nende teod olid ilma Jeesuse armastusega. Oo, kui paljud on langenud, sest nad usaldasid enese tunnistust lunastusest! Kui paljud on läinud kaduma nende püüete läbi hoida üleval kristluse nime! Kui ühel inimesel on hea kuulsus eduka evangelistina, andeka jutlustajana, palvemehena, usumehena, eriliselt pühendunud inimesena, siis on olemas tõsine hädadoht, et ta usulaev puruneb, kui ta panna proovile väikese läbikatsumisega, mille Jumal lubab tulla. Sageli teeb ta suuri jõupingutusi, et vaid säilitada oma head kuulsust. See, kes elab kartuses, et teised ei hinda kõrgelt tema väärtust, on kaotanud silmist Selle, kes üksi teeb meid Jumala austamiseks kõlblikuks. Valvakem eneste üle ustavalt. Vaadake enese asemel Kristusele! Siis ei vaeva meid ükski mure. Kogu tehtud töö, ükskõik kui suurepärasena see ka ei näiks, on kõlbmatu, kui see pole tehtud Jeesuse armastuses. Inimene võib tegelda tervel real usulistel tegevusaladel ja siiski, kui pole Kristust kõiges selles, mida ta ütleb või teeb, siis töötab ta oma enese auks (Kiri 48, 1903).

1-3. Mõtle, kuidas sa sõna vastu võtsid. - Hoiatus on antud aja kohta, millal eksitused tulevad sisse kui varas, et varastada ära Jumala rahva usku, siis kui nad peavad hoolsalt valvama ja olema pidevalt ettevaatlikud vaenlase pettuse suhtes.

Sardeses olid paljud pöördunud apostlite jutluse mõjul. Tõde võeti vastu ereda hiilgava valgusena. Kuid mõned olid unustanud, missugusel imelisel viisil nad olid tõe vastu võtnud ja Jeesus leidis vajaliku olevat neid laita. Üksteise järel olid langenud vanad lipukandjad ja mõned olid väsinud tõdedest, mida tihti korrati. Nad soovisid üht uut õpetuse varianti, mis oleks paljudele inimestele meelepärasem. Nad mõtlesid, et vajavad üht imepäraselt muudatust ja oma vaimulikus pimeduses nad ei taibanud, et sofism tühistab kõik nende mineviku kogemused.

Kuid Issand Jeesus võis näha lõppu juba alguses. Johannese kaudu saadab Ta neile hoiatuse: „Siis mõtle, kuidas sa sõna vastu võtsid ja kuulsid, ja pea seda ning paranda meelt! Kui sa nüüd ei valva, tulen ma kui varas!“ (MS 34, 1905).

(2Tm 2:23-26) Sõnadega mängimise ohud. - (Ilm 3:1-3 tsiteeritud.) Rahva hulgas, kellele see kuulutus saadeti, leidis neid, kes olid Ristija Johannese jutluse kuulmise läbi saanud veendumuse, kuid olid kaotanud selle usu, milles nad kord olid rõõmistanud. Seal oli neid, kes olid vastu võtnud tõe Jeesuse õpetustest ja kes olid kord tulised usklikud, kuid olid kaotanud oma esimese

armastuse ja olid ilma vaimuliku jõuta. Nad ei hoidnud oma algset usku kindlana lõpuni. Neil oli nimi, et nad elavad, kuid mis puutus nende hingipäästvasse mõjusse, siis olid nad surnud. Neil oli jumalakartuse nägu ilma selle väeta. Nad mängisid sõnadega teemade ümber, millel polnud erilist tähtsust, mis polnud Issanda poolt antud proovikivideks, kuni need küsimused muutusid nagu mägedeks, mis lahutasid neid Kristusest ja üksteisest...

„Ma tean sinu tegusid, et sul on nimi, et sa elad, aga sa oled surnud.“ Jumala ees pole enese välisel näitamisel mingit väärtust. Kui hinges pole Jumala armastust, pole religiooni välisel vormil mingit väärtust.

(959)

„Saa valvsaks ja kinnita muid, kes on suremas!“ See on meie töö. Paljud on vaimulikult suremas ja Issand kutsub meid üles neid kinnitama. Jumala rahvas peab olema kindlalt ühendatud kristliku osaduse sidemetega ja tugevaks tehtud usus, rääkides sageli üksteisele kallitest tõdedest, mis olid neile usaldatud. Kunagi ei peaks nad raiskama oma aega üksteise süüdistamiseks ja hukkamõistmiseks (RH 10.aug 1905).

1-4. (Heebr 4:13) Iseloomu hindamine. - (Ilm 3:1-3 tsiteeritud.) Vahetegemine Kristuse poolt, kaaludes nende iseloomusid, kes on võtnud endale Tema nime, paneb meid täielikult mõistma, et iga inimene isiklikult on Tema järelvalve all. Ta on tuttav südame mõtete ja kavatsustega samahästi kui iga sõnaga ja teoga. Ta teab kõike meie usulistest kogemustest; Ta teab, keda me armastame ja teenime (MS 81; 1900).

1-5. (Mt 22:14) Mõned ustavad inimesed Sardes. Sardes on esitatud kogudusena, milles on *mõned* ustavad inimesed paljude nende hulgas, kes olid muutunud justkui hooletuks ja tundetuks oma kohustustes Jumala vastu. „Ometi on sul ka Sardes mõned nimed, kes ei ole reostanud oma riideid ja nad peavad minuga käima valgeis riideis, sest nad on seda väärt.“ Kes on sellises eelistatud olukorras, et teda peab arvatama nende väheste hulka Sardes? Kas sina? Kas mina? Kes kuuluvad sellesse hulka? Meil pole kasulik uurida seda küsimust, et teada saada, kellele Issand osutab, kui Ta ütleb, et *mõned* ei ole määrinud oma iseloomu valgeid riideid (MS 81, 1900).

(salm 14-18) Loe Ilmutusraamatu kolmandat peatükki. - Kuulutuses Sardese kogudusele on esitatud kaks gruppi – neid, kellel on nimi, et nad elavad, kuid on surnud ja neid, kes teevad jõupingutusi, et võita. Uuri seda Ilmutusraamatu 3. peatüki kuulutust (Ilm 3:1,2 tsiteeritud). Keda on mõeldud nende all, kes on valmis surema? Mis tegi neid niisugusteks? On antud selgitus: „Mina ei ole leidnud, et su teod oleksid täielised minu Jumala ees“ (salm 3-4 tsiteeritud). See kuulutus on just saadetud tänapäeva kogudusele. Ma kutsun üles meie koguduse liikmeid lugema läbi kogu Ilmutusraamatu 3. peatükk ja seda rakendama. Kuulutus Laodikea kogudusele on kehtiv Jumala rahva kohta eriti tänapäeval. See kuulutus on end kristlasteks pidavale rahvale, kes on muutunud maailmale niivõrd sarnaseks, et mingi vahe pole nähtav. (Salmid 14-18 tsiteeritud.) (RH 10.aug 1903).

3. (Heebr 3:6; 4:14; 10:23) Pea kindlalt kinni töötustest. - „Siis mõtle, kuidas sa sõna vastu võtsid ja kuulsid ja pea seda ning paranda meelt.“ Need, kes on uuestisündinud, mäletavad, millise rõõmuga nad võtsid vastu taevavalguse ja kui agaralt nad jutustasid kõigile oma õnnest...

„Pea seda“ - see ei tähenda: pea kinni oma pattudest, vaid pea kinni sellest rõõmust, usust, lootusest, mida Jumal on andnud sulle oma Sõnas. Ära ole kunagi arg. Arg inimene ei või midagi teha. Saatan püüab sind araks teha, rääkides sulle, et Jumala teenimisest pole kasu, et see ei tasu end ära, ja et niisama on hea lõbutseda ja tunda naudingut selles maailmas. Kuid „mis kasu on inimesel sellest, kui ta kogu maailma kasuks saaks, kuid oma hingele kahju teeks“.

Võib-olla on teil maiseid lõbusid tulevase maailma arvel, kuid kuidas te võite maksta niisugust hinda! Me peame „kinni pidama“ ja elama vääriiselt sellele valgusele, mille me saame taevast. Miks? Sellepärast, et Jumal tahab, et me mõistaksime igavest tõde ja tegutseksime Tema abistava käena, andes edasi valgust neile, kes pole tuttavad Tema armastusega nende vastu. Kui te andsite end Kristusele, tegite te töötuse Isa, Poja ja Püha Vaimu – kolme taeva suure aulise Isiku juuresolekul. „Pea kindlasti kinni“ sellest töötusest.

„Ning paranda meelt“ (ingl k „kahetse“). Meie elu peab olema pidev kahetsus ja alandumine. Meil on vaja pidevalt kahetseda, et võiksime olla pidevalt võidukad. Kui me oleme tõeliselt alandlikud, siis oleme võitjad. Vaenlane ei saa Kristuse käest ära võtta inimest, kes siiralt usaldab Tema töötusi. Kui hing usaldab ja töötab sõnakuulelikult, siis meel on vastuvõtlik jumalikele mõjudele ja Jumala valgus valgustab mõistust. Oo, millised eesõigused on meil Kristuses Jeesuses!

(960)

Jumala ees ei tähenda kahetsus selle tõelises tähenduses meie hoidmist orjuses, tehes meid inimeste sarnaseks matuserongis. Me peame olema rõõmsameelsed, mitte kurvad. Kuid pidevalt peame kurvastama sellepärast, et Kristus andis oma kalli elu meie eest, kuid meie oleme andnud nii palju aastaid oma elust pimeduse jõududele. Me peame tundma südamest kurbust kui tuletame meelde, et Kristus andis kõik meie lunastuseks, kuid meie oleme kasutanud vaenlase teenimiseks teatava osa oma ajast ja võimetest, mis Issand on usaldanud meile talentidena, mida Tema nime auks kasutada. Me peame kahetsema, et me pole püüdnud igal võimalikul viisil tutvuda kallihinnalise tõega, mis võimaldab meil harjutada sellist usku, mis on tegev armastuse läbi ja puhastab hinge.

Kui me näeme hingi, kellel pole Kristust, peame asetama iseennast nende asemele ja tundma nende eest kahetsust Jumala ees, mitte enne rahule jäädes, kuni oleme toonud neid kahetsusele. Kui teeme kõik, mida suudame nende heaks, ja siiski nad ei kahetse, siis lamab patt nende ukse ees; kuid endiselt peame me tundma südames muret nende olukorra pärast, näidates neile, kuidas kahetseda ja püüdes juhtida neid sammhaaval Kristuse juurde (MS 92, 1901).

4. Vaata EGW komm ptk 19:7-9; Heebr 2:14-18.

4,5. (Luuka 12:8) Tõsised, truud ja ustavad. - (Ilm 3:4,5 tsiteeritud.) Siin on tasu, mis antakse neile, kes on omandanud puhta ja veatu iseloomu, kes on pidanud maailma ees kinni usust. Jeesus Kristus tunnistab nende nimesid Isa ja oma inglite ees. Nad on olnud tõsised, truud ja ustavad. Kuigi kurjus esitatakse headusena, on nad läbi elanud ja õpetanud tõde (MS 26,1905).

(2.Kr 4:17, 18). - Igavene au. „Ometi on sul ka Sardeses mõned nimed, kes ei ole reostanud oma riideid ja nad peavad minuga käima valgeis riideis, sest nad on seda väärt.“ See on neile nende usu tõttu antud. Selles elus nad ei kiidelnud ega lasknud oma hinge edevat uhkust. Suure igatsusega, puhta, püha usuga haarasid nad kinni igaveste rikkuste töötustest. Nende ainsaks sooviks oli – sarnaneda Kristusele. Alati hoiavad nad kõrgel ka õiguse mõõdupuud. Neile on antud igavene au, sest sellel maal on nad kõndinud Jumalaga, hoides end maailmast määrdumata, ilmutades oma kaasinimestele Kristuse õigust. Nende kohta ütleb Päästja: „Nad peavad minuga käima valgeis riideis sellel maal, mille ma olen neile valmistanud“ (Ilm 3:5 tsiteeritud.) (RH 10.aug 1905).

4,5,10. (1Kr 10:12, 13) Võidu töötamine. - (Ilm 3:4,5 tsiteeritud.) Need sõnad on öeldud inimestele, kuna nad on seotud selle maailmaga ning on välja pandud kiusatustele ja mõjudele, mis petavad ja eksitavad. Kuna nad hoiavad oma mõtted Temal, kes on nende päike ja kilp, siis neid ümbritsev kõlvatus ja pimedus ei jäta ühtegi täppi ega plekki nende riietele. Nad palvetavad ja usuvad ning töötavad, et päästa hingi, kes on hukkumas. Nad püüavad purustada köidikuid, millega saatan on neid kinni sidunud ja nad ei jää häbisse, kui nad võtavad Kristuse usu läbi oma

kaaslaseks. Suur petja toob pidevalt esile kiusatusi ja pettusi, et nurja ajada inimese tööd, kuid kui ta usaldab Jumalat, kui ta on südamest tagasihoidlik, vaga ja alandlik, hoides kinni Issanda teest, siis rõõmustab taevas tema võidu üle. Jumal ütleb: „Ta peab minuga käima valgeis riideis, rüvetamata rõivastes, sest ta on seda väärt“ (MS 97, 1898).

5. (Vaata EGW komm ptk 13:8; 7:9; 20;12-15). Inglise kaaluvad moraalselt väärtust. - Kristus ütleb võitjate kohta: „Mina ei kustuta tema nime eluraamatust.“ Kõikide nende nimed, kes on kord andnud end Jumalale, on kirjutatud eluraamatusse ja nüüd vaatab Ta üle nende iseloomud. Jumala inglid kaaluvad moraalseid väärtusi. Nad jälgivad nende iseloomu arenemist, kes praegu elavad, et näha, kas nende nimesid võib jätta eluraamatusse. Neile on antud üks prooviaeg oma iseloomu riiete pesemiseks, nende valgeks tegemiseks Talle veres. Kes teeb seda? Kes eraldab enesest patu ja egoismi? (HS 138)?

6, 13, 22. (Vaata EGW komm ptk 2:7, 11, 17, 19).

8. Avatud uks. - Tõsine Tunnistaja teatab: „Vaata, ma olen seadnud sinu ette avatud ukse.“ Täna

(961)

Jumalat südamest, hingest ja häälega; ja õppigem lähenema Tema kui läbi avatud ukse, uskudes, et võime tulla vabalt oma palvetega ning Tema kuuleb neid ja vastab. Elava usu läbi Tema väesse saame me tugevuse võidelda Issanda võitlust, kindla võidu veendumusega (RH 9.juuli 1908).

(Heebr 10:19, 20). Suhtlemise uks. - Tõsine Tunnistaja kinnitab, et Ta on seadnud meie ette avatud ukse, mida inimene ei suuda sulgeda. Need, kes püüavad olla ustavad Jumalale, peavad keelduma paljudest maailma eesõigustest, nende tee ülespoole võib olla piiratud ja töö takistatud tõe vaenlaste poolt, kuid pole olemas jõudu, mis võiks sulgeda suhtlemise ukse Jumala ja nende hingede vahel. Kristlane ise võib sulgeda selle ukse patu hellitamisega või taevase valguse kõrvaldamisega. Ta võib pöörata ära oma kõrvad kuulmast tõekuulutust ning selliselt katkeb ühendus Jumala ja tema hinge vahel. Ei inimene ega saatan või sulgeda ust, mille Kristus on meile avanud (RH 26.märts 1889).

Valgus taevaselt lävelt. - (Ilm 3:8, 9 tsiteeritud.) Iga kord kui oleme kiusatuses, peame nägema seda avatud ust. Pole jõudu, mis võiks varjata meie eest au valgust, mis paistab taevaselt lävelt kogu redeli ulatuses, millelt peame üles ronima. Sest Issand on andnud meile tugevuse oma tugevuses, julguse oma julguses, valguse oma valguses. Kui pimeduse jõud on võidetud, kui Jumala au valgus ujutab üle maailma, näeme ja mõistame me veel selgemalt kui praegu. Kui me tõdesime, et Jumala au ümbritseb meid, et taevas on maale lähemal kui me arvame, peaks taevas olema meie kodudes, kui me valmistume taeva jaoks üleval (MS 92, 1901).

14-18. (Vaata EGW komm salm 1-15; 2Kr 5:17). - **On ilmutatud meie olukord.** Kuulutus Laodikea kogudusele näitab meie kui rahva olukorda (RH 15.dets 1904).

Kuulutus laisklejatele viinamäel. - Laodikea kuulutus on saadetud laisklejatele Issanda viinamäel (MS 26, 1905).

(Room 2:17-24) Laodikea kuulutuse rakendamine. - Kuulutus Laodikea kogudusele on rakendatav kõikide suhtes, kellel on olnud suur valgus ja palju võimalusi, kuid siiski pole neid pidanud väärtuslikuks (RH 11.märts 1902).

(Ptk 2:4, 5) Armastuse tulidus puudub. - Kuulutus Laodikea kogudusele sobib just meie olukorra kohta. Kui selgelt on kujutatud nende seisukorda, kes mõtlevad, et neil on kogu tõe, kes on uhked oma teadmiste üle Jumala Sõna kohta, kuid nende elus pole tunda selle pühitsevat väge. Jumala

armastuse tulidus puudub nende südameis, kuid just see tõeline armastuse tulidus teeb Jumala rahva maailma valguseks (RH 23.juuli 1889).

Laodikea kuulutus adventistidele. - Kuulutus Laodikea kogudusele on meile kui rahvale üliväga kohane. Seda on meile kaua aega esitatud, kuid sellele pole pööratud küllaldaselt tähelepanu nagu oleks pidanud. Kui kahetsemine on sügav ja tõsine, siis ostab iga koguduse liige taeva varandusi (Ilm 3:8 tsiteeritud.) Oh, kui paljud näevad asju vales valguses, sellises valguses, nagu soovib saatan.

Te võite üles näidata suurt agarust misjonitöös, kuid kui see on rikutud egoismist ja tugevatest enese mina kalduvustest, on see null Jumala silmis, kuna see on kõlbmatu, rikutud anne. Kui südame usk pole avatud Jeesusele, kui Tema valduses pole hinge tempel, kui süda pole täidetud Tema jumalike omadustega, siis inimese teod, kui neid kaalutakse taevastel kaaludel, kuulutatakse „puudulikeks“. Kristuse armastus teeb teid rikkaks, kuid paljud ei mõista Tema armastuse väärtust. Paljud ei mõista, et vaimul, mida nad hindavad, puudub Kristuse tasandus ja alandlikkus, puudub armastus, mis teeks neid valguse kanaliteks (MS 33, 1894).

(2.Peetr 3:11) Kas Jumal tegi vea? - Laodikea kuulutus on kohane tänapäeva kogudusele. Kas te usute seda kuulutust? Kas teil on tundlikud südamed? Või ütlete te pidevalt: Me oleme rikkad ja meil on vara küllalt ega ole meil midagi vaja? Kas asjatult on antud sellele rahvale igavese tõe (962)

avaldamine, et see viidaks kõigile maailma rahvastele? Jumal on valinud rahva ja teinud ta tõe hoidjaks, millel on igavesed tagajärjed. Meile on antud valgus, mis peab valgustama maailma. Kas Jumal tegi vea? Kas oleme tõesti Tema poolt valitud tööriistad? Kas oleme need mehed ja naised, kes peavad viima maailmale Ilmutusraamatu 14. peatüki kuulutuse, kes kuulutavad päästmise kuulutust neile, kes seisavad hukkamise äärel? Kas tegutseme nii, nagu oleksime need (MS 51, 1901)?

Rääkijad, kuid mitte tegijad. - Laodikea kuulutus pöörduv kõigi nende poole, kes õpetavad pidama Jumala käske, ja siiski ise ei tee seda. Me ei tohi olla isekad mitte üheski asjas. Kristliku elu iga arenemisjärk peab esitama Kristuse elu. Kui see ei ole nii, siis kuuleme kohutavaid sõnu: „Ma ei tunne teid!“ (RH 17.okt 1899).

Tuim vaimulik elu. - Läkitust Laodikea kogudusele võib kõige otsustavamalt rakendada nende kohta, kelle vaimulik elu on tuim, kes ei anna otsustavalt tunnistust tõe kasuks (Kiri 98, 1901).

(Jes 65:5; Luuka 18:11, 12). „Kuulake, oh kuulake!“ - Ma ütlen teile Issanda nimel, et need, kellel on olnud suur valgus, on tänapäeval olukorras, mida Kristus kirjeldab oma läkituses Laodikea kogudusele. Nad mõtlevad, et nad on rikkad, et neil on palju varandust ning tunnevad, et neil ei ole midagi vaja. Kristus ütleb teile: „Kui te hoolite oma hingedest, siis kuulake, oh kuulake suure Nõuandja sõnu ja tegutsege vastavalt nendele!“ (Ilm 3:18 tsiteeritud.) (Kiri 5, 1897).

Vabastada kogudus fanatismist. - Laodikea kogudusele saadetud läkituse eesmärk oli vabastada kogudus ... fanaatilistest mõjudest; kuid saatana püüd on olnud rikkuda see kuulutus ja hävitada selle mõju. Ta tunneb suuremat heameelt siis, kui fanaatilised isikud võtavad tunnistuse vastu ja kasutavad seda oma ürituseks, kui siis, kui nad jääksid leigesse olukorda. Ma nägin, et kuulutuse ülesandeks polnud panna vanda kohut mõistma oma venna üle, ütleva talle, mida teha ja kui kaugele minna, vaid see on antud igale üksikisikule oma südame uurimiseks ja tähelepanu pööramiseks oma isiklikele tegudele (2 SG 223).

Pankrot! - Paljud on laodikealased, elades vaimulikus enesepeetuses. Nad katavad end oma enese õiguse riietega, arvates, et nad on rikkad, et neil on vara küllalt ja et nad ei vaja midagi, kuna samal

ajal on neil vaja iga päev õppida Jeesuselt Tema tasandust ja andlikkust, muidu leiavad nad end pankrotist ja et terve nende elu oli vale (Kiri 66, 1894).

Ennastülendav religioon. - Enesearmastus kõrvaldab Kristuse armastuse. Need, kes elavad enesele, kuuluvad Laodikea koguduse hulka, kes on leiged, mitte külmad ega keevad. Esimese armastuse tulisus on langenud tagasi iseenese ülistamisse. Kristuse armastus südames väljendub tegudes. Kui armastus Kristuse vastu on tuim, siis armastus nende vastu, kelle eest Kristus suri, mandub. Väliselt võivad agarus ja kombetalitused olla suurepärased, kuid olemuselt on nende religioon ennastülendav. Kristus kujutab neid kui läilasi Tema maitsele (Ilm 3:17, 18 tsiteeritud.) (MS 61, 1898).

(Õp 30:12; Obadja 3) Vaimustus enese üle on ohtlik. - Vaimustus enese üle on ohtlik. See tumestab kõike, millega ta kokku puutub. See on uhkuse võsu ja ta avaldab nii salakavalat mõju, et kui ei võeta tarvitusele ettevaatusabinõusid, siis võtab ta oma valdusesese mõtted ja kontrolli tegude üle.

Laodikea kuulutust peab kuulutama väega, sest nüüd on see eriliselt vajalik. Nüüd, nii kui mitte kunagi varem, on näha uhkust, ilmalikke püüdlusi, vaimustust enese üle, kahekeelsust, silmakirjalikkust ja pettust. Paljud räägivad suuri uhkeldavaid sõnu, öeldes: „Ma olen rikas ja mul on vara küllalt, ega ole mul midagi vaja.“ Siiski nad on armetud, ja vaesed ja pimedad ja alasti (RH 25.sept 1900).

(Kog 10:1; Matt 7:1-5) Enesearmastus, enesepettus ja eneseõigustus. - Nendel, keda Kristus hoiatab, on mõnedel suurepärased võimed, kuid nendest ei ole kasu, kui nad on haigestunud enesearmastusse või enesepettusse või eneseõigustusse, jättes hooletusse vendade abistamise sõnade ja tegudega. Surnud kärbsed on salvi sees. Neid kaalutakse Selle poolt, kes ei eksi kunagi. Ta teatab

(963)

tegude tulemusi, mis näitab, et Kristuse armastus pole hinges püsivaks põhimõtteks. Jumal kutsub teid kõiki üles õppima Kristuselt Tema tasandust. Loobu teiste vigade nägemisest. Pööra oma tähelepanu enese puudustele. Sinu eneseõigus on vastumeelne Issandale Jeesusele Kristusele (Ilm 3:15-18 tsiteeritud.) Need sõnad kehtivad koguduste ja paljude kohta, kes on vastutavatel kohtadel Jumala töös (MS 108, 1899).

Vaimulikult algajad. - Suur hulk neid, kes tunnistavad end kristlasteks, ei järgi Kristust. Nad ei kannu risti tõelise enesesalgamise ja eneseohverdamisega. Kuigi nad tunnistavad osavalt, et nad on tõelised kristlased, koovad nad oma iseloomu riidesse nii palju ebatäiuslikkuse niite, et muster on rikutud. Nende kohta ütleb Kristus: „Te hooplete, et te olete rikkad oletatavaist vaimulikest saavutustest. Tegelikult pole te kuumad ega külmad, vaid olete täidetud edeva auahnusega. Kui te ei pööra, ei või te pääseda, sest te rikuksite taeva oma pühitsemata tarkusega. Ma ei saa toetada teie meelsust ja teie tegevust. Te ei tegutse jumaliku Eeskuju järgi. Te järgite eeskuju ainult oma heaksarvamise järgi, „kuna te olete leiged, pean ma teid välja sülitama oma suust.“ Tänaagem Jumalat, et kuigi see klass on arvukas, on siiski aega kahetsemiseks. Jeesus ütleb: „Mina, sinu Lunastaja, tean sinu tegusid. Ma olen tuttav põhjustega, mis ergutasid sind kiitlevalt kuulutama oma vaimulikku olukorda: „Ma olen rikas ja mul on vara küllalt ega ole mul midagi vaja.“ Sa ei teagi, et sa oled vilets ja armetu ja vaene ja pime ja alasti.“ Need, kes on selles olukorras, on täielikult võhikud. Nad ei tunne patu tõelist iseloomu. Patustamisega esitavad nad valesti Kristuse iseloomu ja häbistavad Teda. Väites, et neil on teadmised tõest, tegutsevad nad algajate vaimus. Nad nagu ei mõistaks tõde, mis peab väljenduma sõnas ja teos, näidates kindlat erinevust nende vahel, kes teenivad Jumalat ja kes Teda ei teeni. Nad nõuavad valesti kristlase igat õnnistust ja eesõigust, kuna Kristuse esindajatena pole nad rikkad vaimuliku armu või heade tegude poolest.

Nad on armetud, vaesed, pimedad, vigased. Milline seisukord! Nad seisavad oma enese valguses, kuid vaatamata nende isemeelsele teadmatusel, pole Issand neid maha jätnud, ilma et Ta poleks lisaks andnud hoiatust ja nõuandeid“ (MS 138, 1902).

15. Nägemuste mägi. - Kui iga mõjukas inimene võiks tõusta üles ühele nägemuste mäele, millelt ta võiks vaadata kõigile oma tegudele nii nagu Kristus neile vaatab, kui Ta teatab: „Ma tean su tegusid“, kui tööline võiks näha põhjust, miks peab teostama iga ebameeldiva töö ja toiminguga, siis ei suudaks ta taluda seda vaatepilti (MS 128, 1903).

5, 16. (Mt 6:22-24) Kahjulikum kui uskmatu. - Ükskõiksed kristlased on kahjulikumad kui uskmatud, sest nende petlikud sõnad ja kõikuv seisukoht viivad paljusid eksiteele. Uskmatu näitab oma värve. Leige kristlane petab mõlemaid pooli. Ta pole ei hea ilmalik inimene ega hea kristlane. Saatan kasutab teda selles töös, mida ei või teha keegi teine (Kiri 44, 1903).

(Luuka 13:24-30) Ükskõiksete inimeste saatus. - Nende hulgas on need, kes väidavad, et nad teenivad Jumalat, kuid tunnistavad Temale vastu. Kuulutus Laodikea kogudusele on antud just neile. Kristus ütleb neile: „Ma tean sinu tegusid, et sa pole külm ega kuum.“ Kui kättemaksja ingel läheb läbi maa, ei või Kristus öelda nende kohta: „Ära neid puuduta. Ma olen märkinud neid oma kätele.“ Ei, nende ükskõiksete inimeste kohta ütleb Ta: „Ma tahan neid välja sülitada oma suust. Nad on mulle vastumeelsed“ (Kiri 44, 1903).

Surnud üleastumistes ja pattudes. - Nende jaoks, kes ei rakenda seda ellu, on Jumala Sõna surnud kirjaks. Kristus ütleb niisuguste kohta: „Oh oleks sa külm või kuum! Aga nüüd, et sa oled leige ja mitte külm ega kuum, siis tahan ma sind välja sülitada oma suust!“ Ta ei saa kosta nende eest Isa ees. Kui nad mõistaksid, et nad on patused, võiks ta paluda nende heaks ja Issand võiks äratada neid oma Püha Vaimu läbi. Kuid nende olukord on halvem kui suremine üleastumistesse ja pattudesse. Nad kuulevad Sõna, kuid ei rakenda seda eneste jaoks, vaid selle asemel pöörduvad Sõnaga oma naabrite poole, nagu räägiks see nendele (MS 163, 1898).

15-20. (Joh 4:13,14) Elava vee allikas. - Paljude nende olukorda, kes kinnitavad, et nad on Jumala (964)

lapsed, on täpselt kirjeldatud kuulutuses Laodikea kogudusele. Seal on avatud nende ees, kes teenivad Jumalat, hindamatu väärtusega tõed, mis tooduna praktilisse ellu, näitavad erinevust nende vahel, kes teenivad Jumalat ja kes Teda ei teeni. Isegi maa pole nii rikkalikult läbi põimunud kullasoontega kui ilmutuse põld hinnalise tõe soontega. Piibel on Jumala läbiuurimata rikkuste varaaht. Kuid need, kes teavad tõe, ei mõista seda nii täielikult kui nad võiksid. Nad ei too Kristuse armastust südamesse ega ellu.

Sõna uurija leiab end kummardamas elava vee allika kohale. Kogudusel on vaja suurte sõõmudega juua Sõna vaimulikkusest. Nende Jumala teenimine peab suurel määral erinevama loiu, elutust, tuimast usulisest elust, mis teeb paljud usklikud vähe erinevaks nendest, kes ei usu; teeb vaimult väga sarnaseks ümberpöördumatutele (MS 117, 1902).

15-21. Laodikea kuulutus peab minema maailmale. - Laodikea kuulutus on kõlanud. Võtke seda kuulutust kõigi tema tahkudega ja laske kõlada edasi rahvale, kus iganes jumalik ettevõgevus avab tee. Õigeks mõistmine usu läbi ja Kristuse õigus on teemad, mis tuleb esitada hukkuvale maailmale (Kiri 24, 1892).

15-22.- (Kol 4:12, 13) Ajastu töö Laodikea koguduse heaks. (Ilm 3:15-22 tsiteeritud.) - See on tunnistus, mille põhjustajaks on Laodikea kogudus. Seda kogudust oli ustavalt juhendatud. Oma kirjas koloslastele kirjutab Paulus: „Teid tervitab Epafra, kes on teie seast, Kristuse Jeesuse sulane, kes alati võitleb teie eest palves, et te püsiksite täiuslikena ja oleksite täidetud kõige Jumala

tahtmisega, sest ma annan temale selle tunnistuse, et ta kannab väga suurt hoolt teie eest. Ja nende eest, kes on Laodikeas, ja kes on Hierapolises.“ Palju suurepärasemad tööd oli tehtud Laodikea koguduse heaks. Neile oli antud manitsus - „Sellepärast olge täiuslikud nagu teie Isa, kes on taevas, on täiuslik.“ Kuid kogudus ei jätkanud järjekindlalt seda tööd, mis oli alustatud Jumala käskjalgade poolt. Nad kuulsid, kuid ei võtnud omaks tõdesid ega viinud ellu õpetusi, mis oli antud neile. Tulemus, mis sellele järgnes, on samasugune kui Issanda hoiatuste ja palvete kõrvale heitmine (MS 128, 1903).

17. (Rooma 11:20; 12:3, 16) Jumala kannatlikkuse lõpetamine. - Kristus näeb seda, mida inimene ei näe. Ta näeb patte, mis, kui neid ei kahetseta, lõpetavad pikameelse Jumala kannatlikkuse. Kristus ei saa oma kaitse alla võtta nende nimesid, kes on enesega rahulolevad. Ta ei saa paluda rahva eest, kes ei tunne vajadust Tema abi järele, kes väidab, et ta teab ja omab kõik (RH 23. juuli 1889).

17-20. Kas me avame südame ukse? - Meie hingetempel peab olema ostjatest ja müüjatest tühjendatud, et Jeesus võiks hakata elama meie sees. Praegu seisab Ta südame ukse ees kui taevane kaupmees. Ta ütleb: „Vaata, ma seisan ukse taga ja koputan, kui keegi häält kuuleb ja ukse avab, selle juurde lähen ma sisse ja söön õhtust ühes temaga ja tema minuga.“ Ava mulle, osta minult taevaseid kaupu: osta minult kulda, mis on tules puhastatud. Oska usku ja armastust, meie Lunastaja hinnalisi imeilusaid omadusi, mis võimaldavad neil leida tee nende südamesse, kes ei tunne Teda, kes on külmad nende suhtes ja võõrdunud Temast uskmatus ja patu läbi. Ta palub meid osta valget riidet, mis on Tema auline õigus ja silmasalvi, et me võiksime mõista vaimulikke asju. Oh, kas me ei ava siis südame ust sellele taevasele külalisele (BE 15. jaan 1892)?

18. (Jes 55:1; Joh 14:6) Hindamatute aarete Müüja. Vaimulike rikkuste suur Müüja püüab võita teie tunnustust (Ilm 3:18 tsiteeritud). Päästja tuleb kõige hinnalisemate tõe kalliskividega, mis erinevad kõikidest järeltehtutest, võltsidest. Ta tuleb iga maja juurde, iga ukse juurde. Ta koputab, tutvustades oma hindamatuid aardeid, paludes tungival: „Ostke minult!“ (Kiri 66, 1894).

Taeva hinnalised kaubad. - Taeva kaupu on pakutud meie kogudustele. Igal inimesel on vaja tunda otsustavat huvi Kristuse kutse vastu. Vennad ja õed, kas teie mõtted on niisugused: „Need teravad, (965)

otsustavad sõnad pole öeldud minu kohta. Ma olen üsna heas vaimulikus olukorras, ehkki ma ei või olla nii tuline ja agar kui mõned. Ma usun tõde. Need, kelle jaoks see sõnum on antud, võivad seda kasutada. Ma mõtlen, et mõned vajavad seda.“ Teie, kes te mõtlete ja arutlete nii, olge kindlad, et teie olete just need, kelle jaoks on see kuulutus antud. Kui taeva hinnalised kaubad on lahti teie ees, astuge ligi ja ostke seda, mida te olete kaotanud – armastuse ja usu kulda ja valge riide, mis on Kristuse õigus (Kiri 30a, 1892).

Voorused puuduvad meie seas. - Kuld, mida Jeesus tahab, et me Temalt ostaksime, on kuld, mis on puhastatud tules; see on usu ja armastuse kuld, mis pole segatud reostavate ainetega. Valge riide on Kristuse õigus, pulmarõivad, mida Kristus üksi võib anda. Silmasalv on tõeline vaimulik mõistmine, millest meie seas nii väga puudus on, sest vaimulikke asju peab vaimulikult mõistma (RH 1. aprill 1890).

(Jes 64:6; Fil 3:9). Avarad tingimused kõikide jaoks. - Tõsine Tunnistaja on öelnud: „Osta minult kulda, mis tules on puhastatud, et sa võiksid rikkaks saada ja valged riided, et sa nendega riietuksid ja ei nähtaks sinu alastuse häbi.“ Mis on see alastuse ja vaesuse häbi? See on häbi, mis tuleb enese kaitsmisest oma õigusega ja enese lahutamisest Jumalast, kuna Tema on loonud avarad tingimused kõikide jaoks, et Tema õnnistusi vastu võtta (HS 139).

(Ptk 7:14). Julgustav nõuanne kogudusele. - Tõsise Tunnistaja nõuanne on täis julgustust ja lohutust. Kogudused võivad veel omandada tõe, usu ja armastuse kulda ja saada rikkaks taevaste aarete poolest. „Osta minult kulda... et sa võiksid rikkaks saada; ja valged riided, et sa nendega riietuksid ja ei nähtaks sinu alastuse häbi.“ Valged riided on Kristuse õigus, mis võib olla töödeldud iseloomusse. Südame puhtus, ajendite puhtus iseloomustab kord igaüht, kes on pesnud oma kuube ja teinud selle valgeks Talle veres (RH 24. juuli 1888).

(Jes 61:10; Sak 3:4, 5). Kootud taevastel telgedel. - Meis pole midagi, millega me võiksime katta kinni hinge, et selle alastolekut ei nähtaks. Me peame vastu võtma õiguse riide, mis on kootud taevastel telgedel, just Kristuse õiguse plekita kuue (RH 19. juuli 1892).

(Mt 6:22; Jak 1:23-25) Õiged vaated südametunnistusele. - Silm on tundlik südametunnistus, mõistuse sisemine valgus. Õigest vaatamisest asjadele oleneb kogu hinge vaimulik tervis ja olemus. „Silmaravi“, Jumala Sõna kasutamine, teeb südametunnistusele valu, sest see näitab ta süüd patu pärast. Kuid valu tegemine on hädavajalik, et võiks järeltada paremini ja kogu tähelepanu oleks koondatud Jumala aule. Patune, vaadates ennast Jumala suures moraalses peeglis, näeb ennast nii nagu Jumal talle vaatab ja ta avaldab kahetsust Jumala poole ja usku meie Issandasse Jeesusesse Kristusesse.

Laodikealased... polnud täielikult pimedad. Muidu silmasalv poleks teinud midagi nende nägemise taastamiseks ja võimaldamiseks märgata Jeesuse tõelisi omadusi. Kristus ütleb: „Loobudes oma enesekindlusest, loovutades sinule kõik asjad, ükskõik kui kallid asjad, võid sa osta kulda, riiet ja silmasalvi, et sa võiksid näha (RH 23.nov 1897).

18-20. Kaupmehel on külluses rikkusi. - Suur Lunastaja esitleb end taevase kaupmehena, kellel on külluses varandusi ja kes käib majast majja, pakkudes oma hindamatuid kaupu (Ilm 3:18-20 tsiteeritud.) (RH 23. juuli 1889).

liobi 22:21-25. Koputamise südame uksele. - Issand koputab sinu südame uksele, soovides siseneda, et Ta võiks edasi anda vaimulikke rikkusi sinu hingele. Ta võiab pimedaid silmi, et nad võiksid avastada Jumala püha iseloomu Tema käsus ja mõista Kristuse armastust, mis on tõe poolest tules puhastatud kuld (RH 25. veebr 1890).

(Jes 13:12; Mt 13:45, 46) Vaimulikud rikkused hinge jaoks. - Jeesus käib ukse juurest ukse juurde, seisab iga hinge templi ees, kuulutades: „Ma seisan ukse taga ja koputan.“ Kui taevane kaupmees, avab Ta oma aarded ja hüüab: „Osta minult kulda, mis tules on puhastatud, et sa võiksid rikkaks saada ja valged riided, et sa nendega riietuksid, et ei nähtaks sinu alastuse häbi.“ Kuld, mida (966)

Ta pakub, on ilma lisanditeta, hinnalisem kui oofiri kuld, sest see on usk ja armastus. Valged riided, mida Ta palub hingel kanda, et Tema enese õiguse kuub. Õli võidmiseks, on Tema armu õli, mis annab hingele vaimuliku silmanägemise sõgeduses ja pimeduses, et ta võiks vahet teha Jumala Vaimu töö ja vaenlase vaimu tegevuse vahel. „Avage oma ukсед,“ ütleb suur Kaupmees, vaimulike rikkuste valdaja, „ja kaubelge minuga. See olen mina, teie Lunastaja, kes annab teile nõu osta minult“ (RH 7.aug 1894).

18-21 (Fil 3:12-15) Meil tuleb võidelda. - Tõsine Tunnistaja julgustab kõiki, kes püüavad käia alandliku sõnakuulelikkuse teel usu läbi Tema nimesse. Ta teatab: „Kes võidab, sellele ma annan istuda ühes minuga minu aujärjel, nõnda nagu minagi olen võitnud ja istunud ühes oma Isaga ... Tema aujärjel.“

Need on meie Asemiku ja Käendaja sõnad. Tema, kes on jumalik koguduse Pea, vägevaim Võitja, tahab pöörata oma järelkäijate tähelepanu oma elule, oma raskele tööle, enesesalgamisele,

võitlusele ja kannatustele, läbi põlguse, solvamise, mõnitamise, valelikuks tehtuna läheb Ta Kolgata teerajal vastu ristilöömisele, et nad võiksid olla julgustatud kätte saada võitja märki ja võitja tasu – võidu tagab usk ja sõnakuulelikkus. Kasutagem Kristuse sõnu oma isiklike olukordade jaoks. Kas oleme vaesed ja pimedad ja armetud ja haletsemisväärased? Siis palugem kulda ja valged riided, mida Ta pakub. Võitmine ei piirdu mitte märtrite ajajärguga. Meil tuleb võidelda enesekindluse, uhkuse hellitamise, himu, eksiõpetuste ja kõlblusetu eluga nendel päevadel, mil meid peenelt kiusatakse (RH 24. juuli 1884).

(Ülemlaul 6:10; Jes 1:16-19) Lootus paranemisele. - Kogudus peab ja saab kord särama, ilus nagu täiskuu, selge kui päike, kardetav nagu väehulk lippudega.

Jumala sulased peavad, töötades koos Kristusega ära veeretama needuse, mis on teinud koguduse nii leigeks (Ilm 3:15-19 tsiteeritud). Karistamine näitab lootust paranemisele (salmid 20-21 tsiteeritud) (Kiri 130, 1902).

Laodikea üleskutse toob tulemusi. - Ma nägin, et üleskutse Laodikea kogudusele mõjutab hingesid. Jumala poolt on meis kutsutud esile sobiv agarus. Me peame kahetsema, peame ära heitma kõik oma tunded, tundma oma vaesust, ostma kulda, et me võiksime rikkaks saada, silmasalvi, et me võiksime näha, valged riided, et me võiksime olla riietatud (Kiri 2, 1851).

(Mt 25:1-12) Lootus laodikealastele. - (Ilm 3:15-17). Nende olukord, keda noomiti, pole siiski lootusetu, see ei käi üle jõu Suurele Vahendajale. Ta ütleb: „Ma annan sulle nõu osta minult kulda, mis tules on puhastatud, et sa võiksid rikkaks saada, ja valged riided, et sa nendega riietuksid ja ei nähtaks sinu alastuse häbi ja silmasalvi võida silmi, et sa näeksid.“ Need, kes tunnistavad end Kristuse järelkäijateks, on kahetsusväärses olukorras. Nad pole siiski niisuguses meelheitvas hädas kui olid rumalad neitsid, kelle lambid kustusid ja polnud enam aega, et täita oma nõud õliga. Kui peigmees tuli, siis need, kes olid valmis, läksid temaga pulma; aga kui rumalad neitsid tulid, oli uks kinni, nad jäid liiga hiljaks, et saada sissepääsu.

Kuid Tõsise Tunnistaja nõuanded ei esita nende leiget olukorda lootusetuna. On olemas siiski võimalus parandada nende seisukorda ja Laodikea kuulutus on täis julgustust, sest langenud kogudus võib veel osta usu ja armastuse kulda, võib veel saada Kristuse õiguse valge kuue, et ta ei peaks kandma alastioleku häbi. Südamete puhtus, ajendite puhtus võib veel iseloomustada neid, kes on ükskõiksed ja kes püüavad teenida Jumalat ja mammonat. Nad võivad veel pesta oma iseloomu kuubesid ja teha neid valgeks Talle veres (RH 28.aug 1894).

Meie kogudustel on olemas lootus, kui nad panevad tähele kuulutust, mis on antud laodikealastele (MS 139, 1903).

20. (Ptk 22: 17; Õp 1:22-33) Kas sa raiskad Jumala talente? - Tõsise Tunnistaja sõnad on: „Vaata, ma seisan ukse taga ja koputan.“ Iga hoiatus, noomitus ja palve, kas Jumala Sõnas või (967)

antud Tema poolt saadetud käskjala kaudu, on koputus südamete uksele; see on Jeesuse hääl, mis palub sisselaskmist. Igale tähelepanemata jäetud koputusega teie kindel otsus avada muutub nõrgemaks ja nõrgemaks. Kui Jeesuse häält otsekohe ei kuulda, muudab suur hulk teisi häält selle meeltes ebaselgeks. Maailma mure ja tegevus tõmbavad tähelepanu endale ja veendumus nõrgeneb. Süda muutub vähem tundlikuks ja langeb tagasi ohtlikku teadmatusse aja lühidusest ja suurest igavikust.

Taevaline külaline seisab sinu ukse taga sel ajal kui sina kuhjad üles tõkkeid, et takistada Tema sisenemist. Jeesus koputab heaolu läbi, mida Ta sulle annab. Ta kuhjab su üle oma õnnistustega, et proovida sinu ustavust, et need võiksid voolata välja sinu juurest teistele. Kas sa lubad oma minal

võidutseda? Kas sa raiskad Jumala talente ja kaotad oma hinge ebajumaliku armastuse läbi asjade vastu, mida Ta on andnud (RH 2.nov 1886)?

Mitte julgustav kuulutus kogudusele. - Meil pole julgustavat kuulutust kogudusele. (???) Ehkki on tehtud noomitusi ja hoiatusi ja parandusi, on siiski kogudus seisnud Jumala tööriistana valguse levitamiseks. Jumala käsku pidav rahvas on lasknud kõlada hoiatusi maailmale, kõikidele keeltele ja suguharudele. Jumala kogudus on elav tunnistaja, et veenda inimesi kui nad on vastu võetud; hukka mõista, kui nad on vastupanijad ja kõrvaleheitjad (Unbound MS 37).

21. Vaata EGW komm Rooma 8:17; Gal 6:7, 8; Heebr 4: 15.

4. peatükk

3. Vaata EGW komm Rm 3:24-26.

(967)

5. peatükk

6. (Ef 2:5, 6) Tall keset aujärge. - Jumala Talle on esitatud meile keset Jumala aujärge. Ta on see, kelle kaudu inimene ja Jumal on ühendatud ja kuuluvad kokku. Selliselt on inimesi kujutatud istuvat taevastel kohtadel Kristuses Jeesuses. See on kindlaksmääratud kohtumispaik Jumala ja inimsoo vahel (MS 7, 1898).

8. Vaata EGW komm ptk 8:3,4.

9-12. Vaata EGW komm Heebr 1:14.

11. (ptk 7:1-3; 16:13-16; Heebr 1:14; vaata EGW komm Heebr 9:24). Inglise kätel ühendatud ümber maailma. - Johannes kirjutab: „Ma ma nägin ja kuulsin paljude inglite häält aujärge ümber.“ Inglise olid ühinenud Tema tegevusega, kes oli lahti murdnud pitserid ja võtnud raamatu. Neli võimsat ingliti hoidsid tagasi selle maa võimused kuni Jumala sulaste otsaesised olid pitseeritud. Maailma rahvad ihkasid kokkupõrget, kuid nad hoiti inglite poolt tagasi. Kui see ohjeldav jõud on kõrvaldatud, tuleb mure ja ahastuse aeg. Leiutatakse kohutavad sõjapidamise vahendid. Laevad koos elava laadungiga langevad suurde sügavusse. Kõik, kellel pole tõe vaimu, ühinevad saatanliku mõju juhtimise alla. Kuid neid peab hoidma kontrolli all kuni tuleb aeg suureks Harmagedooni võitluseks. Inglise ümbritsevad maailma, lükates tagasi saatana nõuded ülemvõimule, mida ta esitab selle tõttu, et tal on suur hulk poolehoidjaid. Me ei kuule häält, me ei näe oma loomuliku nägemismeelega nende inglite tegevust, kuid nende kätel on ühendatud ümber maailma ja erksee valvsusega hoiavad nad saatana väehulkasid tagasi, kuni Jumala rahva pitseerimine saab lõpule viidud.

Jehoova saadikutel, inglitel, on osavus ja vägi ja suur tugevus, neile on ülesandeks tehtud minna taevast maa peale abistama oma rahvast. Neile on antud töö – hoida tagasi selle raevutsevat jõudu, kes on tulnud maha mõirgava lõvina, otsides, keda saaks neelata. Issand on varjupaigaks kõikidele, kes panevad oma usalduse Tema peale. Ta palub neid olla varjul Tema mõni hetk, kuni meelega läheb mööda. Peagi tuleb Ta välja oma kohalt, et karistada maailma tema ülekohtu pärast. Siis paljastab maa oma vere ja surnutele pole katet (Kiri 79, 1900).

Taevas – tegevusrohke koht. - Oh, et kõik näeksid meie armsat Päästjat nii nagu Ta on – Päästjana. Tema käsi tõmmaku kõrvale kate, mis varjab Tema au meie silmade eest. Me näeksime Teda Tema kõrges ja pühas paigas. Keda me näeme? Oma Päästjat, kuid mitte vaikivana ja tegevusetuses. Ta on ümbritsetud taevastest intelligentsetest isikutest, keerubitest ja seeravidest, kümme tuhat korda

(968)

kümnest tuhandest inglist. Kõikidel nendel taevastel olenditel on üks suur huviobjekt üle kõikide teiste – Tema kogudus laostunud maailmas. Kõik need väehulgad on Taevase Vürsti teenistuses, ülistades Jumala Talle, kes võtab ära maailma patud. Nad töötavad Kristuse heaks Tema ülesandel, et päästa kõik, kes vaatavad Temale ja usuvad Temasse. Need taevased isikud kiirustavad täitma oma ülesannet, tehes Kristuse heaks seda, mida Herodes ja Pilaatus tegid Tema vastu. Nad ühinevad üksteisega, et hoida kõrgel Jumala au. Nad on ühinenud pühaks liiduks, suureks ja ülevaks ühiseks eesmärgiks näidata ristilöödud ja ülestõusnud Päästja väge ja kaastunnet, armastust ja au.

Oma teenistuses näitavad need taeva väehulgad, milline peaks Jumala kogudus olema. Kristus töötab nende heaks taevastel õuedel, saates välja oma käskjalgu maakera kõikidesse osadesse, et abistada iga kannatavat inimest, kes otsib Temalt abi, vaimulikku elu ja tarkust. Kristuse kogudus on Maa peal keset reetlikku maailma moraalset pimedust, mis tallab jalge alla Jehoova käsu. Kuid nende Lunastaja, kes on maksnud nende lunaraha oma kalli vere hinnaga, on loonud kõik tingimused, et Tema kogudus oleks muutunud, valgustatud maailma valgusega, omades Immaanueli au. Õiguse Päikese säravad kiired, paistes läbi koguduse, koguvad Tema lambatarasse iga kadunud eksinud lamba, kes tuleb Tema juurde ja leiab varjupaiga Temas. Nad leiavad rahu ja valgust ja rõõmu Temas, kes on igaühe jaoks rahu ja õigus (Kiri 89c, 1897).

12. Vaata EGW komm 1Kr 15:51-55.

6. peatükk

9. (Ptk 8:1-5; Vt EGW Rooma 12:19 komm). **Viienda pitseri avamine.** - Kui viies pitser oli avatud, nägi Ilmutaja Johannes nägemuses altari all hulka, kes oli tapetud Jumala Sõna ja Jeesuse Kristuse tunnistuse pärast. Peale seda tulid sündmused, mida on kirjeldatud Ilmutusraamatu 18. peatükis, kui need, kes on ustavad ja tõsised, kutsutakse välja Baabülonist /Ilm 18:1-5 tsiteeritud/. (MS 39, 1906)

13-17. EGW ptk 16:1-21 komm.

14-17. EGW Mt 28:2-4 komm.

15-17. EGW Rm 3:19 komm.

16. EGW Mt 27:21-22, 29 komm.

7. peatükk

1-3. (Ptk 16:13-16; vt EGW komm ptk 3:11; Ef 4:30) **Katseaeg jõuab lõpule.** - Juba on kuningriik üles tõusnud kuningriigi vastu. Praegu pole otsustavat tegevust, kuna veel hoitakse kinni nelja tuult kuni Jumala sulaste otsaesised on pitseeritud. Siis suunavad maa võimud oma jõud viimsele suurele võitlusele. Kui hoolsalt peaksime me kasutama ülejäänud vähest katseaja perioodi (RH 27.nov 1900).

Just enne, kui me jõuame ahastuse aega, saame me kõik elava Jumala pitseri. Ma nägin, et siis lõpetasid neli ingliti nelja tuule hoidmise. Ma nägin näljahäda, katku ja mõõka, rahvas tõusis rahva vastu ja kogu maailm oli segaduses (*Day-Star* 14.märts 1846).

Kõik on maailmas ebakindlas seisukorras. Rahvad on vihased, tehakse ettevalmistusi sõjaks. Rahvas peab vandenõu rahva vastu ja kuningriik kuningriigi vastu. Jumala suur päev ruttab väga.

Kuigi rahvad koguvad oma jõude sõjaks ja verevalamisteks, on käsk inglitele veel kehtiv, et nad hoiaksid nelja tuult kuni Jumala sulaste otsaesised on pitseeritud (RH 28.jaan 1909).

2, 3 (Vt EGW komm ptk 13:16, 17; 14:9-12). Inglise loevad märki. - Mis on elava Jumala pitseriüks Tema rahva otsaesistel? See on märk, mida võivad inglid, aga mitte inimlikud silmad lugeda; hävitaja ingel peab nägema seda lunastamise märki. Inglise arukas meel on näinud Kolgata risti jälge Issanda poolt lapsendatud poegadel ja tütaridel. Jumala käsust üleastumise patt on kõrvaldatud. Nad on kaetud pulmariidega, nad on sõnakuulelikud ja ustavad kõikidele Jumala käskudele (Kiri 126, 1898).

(2Ms 2:7; 12:13; Hes 9:4; 20; 12, 20). Jumala määratud märk. - Iisraellased asetasid oma ukse kohale veremärgi, et näidata, et nad on Jumala omandus. Nii ka sel ajajärgul kannavad Jumala (969)

lapsed märki, mille Jumal on määranud. Nad viivad ennast kooskõlla Jumala püha käsuga. Märk on pandud igaühele Jumala rahva hulgast just niisama nagu märk oli pandud heebrealaste elamute uste kohale, et hoida rahvast üldisest hävingust. Jumal teatab: „Ja ma andsin neile ka oma hingamispäevad kui märgi minu ja nende vahel, et nad teaksid, et mina olen Jehoova, kes neid pühitseb!“ (RH 6.veebr 1900).

(2Ms 31:12-17) Jumala eriomand. - Iga hing meie maailmas on Issanda omandus loomise ja lunastamise läbi. Iga üksik hing on proovil oma elu jooksul. Kas on ta andnud Jumalale selle, mis kuulub Talle? Kas on ta alistanud Jumalale kõik, mis on Tema oma kui ostetud omandus? Kõik, kes peavad kalliks Issandat kui oma osa selles elus, on Tema juhtimise all ja saavad Jumala märgi, mis näitab, et nad on Jumala eriomandiks. Kristuse õigus käib nende ees ja Issanda au saab neile teistkordseks tasuks. Issand kaitseb iga inimest, kes kannab Tema märki (2Ms 31; 12-17 tsiteeritud).

See Jumala tunnustus on üheks kõrgemaks hinnanguks igale inimesele. Kõik, kes armastavad ja teenivad Teda, on väga kallid Tema silmis. Ta paneb nad seisma sinna, kus nad on väärivad esindajad tõele, nagu see on esitatud Kristuses (Kiri 77, 1899).

Loomulikud iseloomujooned peavad saama muudetud. - Kui vähesed peavad meeles, et kiusaja oli kord katja keerub, olevus, kelle Jumal lõi oma nime auks. Saatan langes oma kõrgelt seisukohalt eneseülistuse tõttu; ta kuritarvitas suuri võimeid, millega Jumal oli teda nii rikkalikult varustanud. Ta langes sel samal põhjusel, mil tuhanded langevad tänapäeval – sest nad tahavad olla esimesed ega soovi taluda kitsendusi. Issand õpetab inimestele, et kuigi ta on ühenduses kogudusega, ei ole ta päästetud enne, kui temale on asetatud Jumala pitseri... Issandal on üks töö meie kõikide jaoks. Kui tõde pole juurdunud südames, kui loomulikud iseloomujooned pole muutunud Püha Vaimu läbi, ei saa me kunagi olla Jeesuse Kristuse kaastöölised. „Mina“ tuleb pidevalt esile ja Kristuse iseloom ei avaldu meie elus (Kiri 80, 1898).

Plekita ja kortsutata. - Misjonäride järele on suur vajadus Jumala töö igas lõigus. Meie asutused vajavad pöördunud, pühendunud mehi, kes teevad end sõltuvaks Issandast. Jumal ilmutab selliste tööliste läbi oma armuväge. Tema sulased peavad erinema maailmast elava Jumala pitseri läbi, nende teod ja nende sõnad peavad näitama, et nad töötavad koos Jumalaga. Jumal võib kasutada inimest just sel määral, mil määral ta töötab Püha Vaimu läbi. Inimestele, kes võtavad vastu sellise vastutusrikka ameti nagu esimehe, jutlustaja, arsti või mõne eriala töölise ameti, olen ma käskinud öelda: „Jumal paneb proovile iga inimese, kes asub Tema teenistusse. Ta ei küsi, kas neil on teadmisi ja kõneosavust. Kas nad on võimelised valitsema, kontrollima ja juhtima. Ta küsib: Kas nad esitavad Minu iseloomu? Kas nad käivad alandlikkuses, et ma võiksin nendele õpetada oma teed? Hinge tempel ei tohi olla reostatud mõne lodeva või ebapuhta kombega. Need, keda ma

tunnustan taevastes õuedes, peavad olema plekita ja kortsuta! Issand kasutab alandlikke inimesi suure ja väärtusliku töö tegemiseks. Nende läbi esitab Ta maailmale jumaliku olemuse sõnulväljendamatuid iseloomujooni (Kiri 270, 1907).

(Ptk 14:1-3; 22:4; Joh 1:12) Au kanda Jumala märki. - Need, kes tulevad välja maailmast, et erineda maailmalikkusest sõnades ja tegudes, need, kes mõistavad, et on au kanda Jumala märki, saavad väe saada Tema poegadeks. Issandal on inimesi, keda võib usaldada. Mitte ükski ei sisene õuedesse üleval, kes ei kannu Jumala märki. Need, kes sellel patusel maakeral kannavad seda märki

(970)

pühas julguses, vaadates sellele kui auasjale, saavad tunnustatud ja austatud Kristuse poolt taevastel õuedel (Kiri 125, 1903).

Pass pühasse linna. - Ainult need, kes saavad elava Jumala pitseri, saavad passi Püha Linna väravatest läbiminekuks. Kuid on paljusid, kes võtavad enestele vastutuse seoses Jumala tööga, kes ei ole usklikud kogu südamega ja jäädes sellisteks, ei saa nad elava Jumala pitserit. Nad on kindlad oma õiguses, mida Jumal arvestab rumalusena (Kiri 164, 1909).

Eraldav märk. - Need, kes saavad Jumala pitseri oma otsaette, peavad pidama neljanda käsu hingamispäeva. See eraldab neid ebaustavatest, kes on vastu võtnud inimeste poolt loodud õpetuse tõelise hingamispäeva asemel. Kinnipidamine Jumala puhkepäevast on eraldavaks märgiks nende vahel, kes teenivad Jumalat ja kes Teda ei teeni (MS 27, 1899).

Iseloomult Kristuse sarnane. - Elava Jumala pitseri pannakse ainult neile, kes on sarnased Kristusele iseloomult (RH 21.mai 1895).

Kristuse kuju hinges. - Nii nagu vahale jääb pitsati jälg, nii peab hingele jääma Püha Vaimu jälg ja säilima Kristuse kuju (ST 18. juuli 1911).

Pitseri ja käsud. - Paljud ei saa Jumala pitserit, kuna nad ei pea Tema kärke ega kannu õiguse vilju (Kiri 76, 1900).

Kibe pettumus Jumala päeval. - Suur hulk neid, kes nimetavad end kristlasteks, saavad Jumala päeval suure pettumuse osalisteks. Neil pole otsaesistel elava Jumala pitserit. Leiged ja ükskõiksed, häbistavad nad Jumalat hulga rohkem kui see, kes on tunnustatud uskmatuks. Nad kobavad pimeduses, kuigi nad oleksid võinud käia Sõna keskpäevalguses Selle juhtimise all, kes kunagi ei eksi (Kiri 121, 1903).

2-4. Vaata EGW komm ptk 14:1-4.

4-17. (Ptk 14:1-4; 2Kr 3:18) Püüdke olla 144.000 hulgas. /Ilm 7:9-17 tsiteeritud./ - Neid, keda Tall juhib elava vee allikate juurde ja kelle silmadest Ta kuivatab ära kõik pisarad, on need, kes nüüd võtavad vastu tarkuse ja arusaamise, mis on ilmutatud Piiblis, Jumala Sõnas.

Me ei peaks jäljendama inimesi. Pole küllaldaselt tarku inimesi, kes oleksid meile mõõdupuuks. Me peame vaatama inimesele Jeesusele Kristusele, kes on täiesti täiuslik õiguses ja pühaduses. Ta on meie usu algataja ja lõpetaja. Ta on muster-inimene. Tema kogemused on mõõdupuuks kogemusele, mida meie peame omandama. Tema iseloom on meile näidiseks. Kiskugem siis oma meeled lahti selle elu segadustest ja raskustest ja kinnitagem need Temale, et vaatamise läbi võiksime muutuda Tema sarnaseks. Me võime vaadata Kristust heade tulemustega. Me võime julgesti vaadata Temale, sest Ta on Kõiketeadja. Kui me vaatame Temale ja mõtleme Temale, kujuneb Ta meie sees au lootuseks. Püüdke koguda Jumalast antud väega saada 144.000 hulka (RH 9.märts 1905).

9. (Ptk 3:5; 19:7-9; Joh 12:12, 13) Palmioksad ja kuued. - Palmioksad tähendavad seda, et nad on kaetud Kristuse õigusega. Tänu Jumalale, et allikas on avatud, kus võime pesta oma iseloomu riideid ja teha neid valgeks kui lumi (Und. MS 23).

14. Vaata EGW komm ptk 3:18; 19:7-9; Mt 22:11, 12.

17. Vaata EGW komm ptk 21:1, 2; Rm 11:33.

8. peatükk

3,4. (Jes 1:18; Heebr 9:13,14; vt EGW komm Rooma 8:26, 34; Heebr 7:25). Palved muudetakse healõhnalisteks Kristuse teenete läbi. - Preester pritsis sooja verd armuaujärjele, samal ajal kui healõhnaline suitsutusrohu suits tõusis Jumala ette, niisamuti ka kui meie tunnistame oma patud ja palume Kristuse lepitava vere mõju, peavad meie palved tõusma taevasse healõhnastatud meie Päästja iseloomu teenete tõttu. Hoolimata oma väärtusetusest, peame me meeles pidama, et on olemas Üks, kes võib ära võtta pattu, ja kes on valmis ja tahtlik pöörama patust. Oma verrega on Ta kandnud karistuse kõikide patuste eest. Tema kõrvaldas iga patu, mis on kahetseva südamega Jumala ees üles tunnistatud (Jes 1:18; Heebr 9:13, 14 tsiteeritud) (RH 29.sept 1896).

(971)

(Ptk 5:8; Ps 141:2; Joh 1:29; Ef 5:2) Suitsutamisrohi kujutab lepituse verd - /Ilm 8:3,4 tsiteeritud/. Pidagu perekonnad, üksikud kristlased ja kogudused meeles, et nad on tihedalt ühendatud taevaga. Issandal on eriline huvi oma koguduse võitluse vastu siin all. Inglise, kes ohverdavad healõhnalist suitsutamisrohtu, on seal palvetavate pühade pärast. Lasku siis iga perekond pidevalt tõusta oma õhtupalved taevasse päikeseloojangu jahedal tunnil, rääkides Jumalale ristilöödud ja ülestõusnud Päästja vereteenetest meie heaks. Too veri on üksi mõjuv. See üksi võib teha lepitust meie pattude eest. See on Jumala ainusündinud Poja veri, millel on meie jaoks väärtus, et me võiksime läheneda Jumalale. Tema veri üksi on see, mis võtab „ära maailma patu“. Hommikul ja õhtul vaatab taevane universum igale perele, kes palvetab ja ingel leiab suitsutamisrohuga, mis kujutab lepituse verd, juurdepääsu Jumalale (MS 15, 1897).

10. peatükk

1-11 (Ptk 14:6-12; Tn 12:4-13) mitte keegi muu kui Jeesus Kristus. - Võimas ingel, kes andis juhendeid Johannesele, polnud mitte keegi muu kui Jeesus Kristus. Pannes oma parema jala mere peale ja vasaku jala kuivale maale, näitab osa, mida Ta etendab suure võitluse lõppsündmustes saatanaga. See asend näitab Tema suurimat võimu ja autoriteeti kogu maakera üle. Võitlus on muutunud ajajärgust ajajärku ägedamaks ja otsustavamaks ja jätkub selliselt lõppsündmusteni, kui pimeduse jõudude meisterlik tegevus saavutab oma haripunkti. Saatan, ühinenud kurjade inimestega, petab kogu maailma ja kogudusi, kes ei võta vastu armastust. Kuid võimas ingel nõuab tähelepanu. Ta hüüab valju häälega. Ta peab näitama oma hääle vägevust ja autoriteeti neile, kes on ühinenud saatanaga tõe vastu. Peale nende seitsme piksemürina hääle, tuli Johannesele korraldus nii nagu Taanielile väikese raamatu suhtes: „Pane pitsoriga kinni, mis seitse pikset on kõnelnud“. See on seoses tulevaste sündmustega, mis avalduvad üksteise järel. Taaniel saab oma osa aegade lõpul. Johannes näeb väikest raamatut lahti pitseerituna. Siis on Taanieli prohvetikuulutustel õige koht, esimese, teise ja kolmanda ingli kuulutuses, mida peab kuulutama maailmale. Väikese raamatu pitselite avamine oli kuulutus aja suhtes. Taanieli ja Ilmutusraamat on sarnased. Üks on prohvetikuulutus, teine – ilmutus, üks on pitseeritud raamat, teine avatud.

Johannes kuulis saladusi, mida avaldasid piksemürinad, kuid tal kästi neid mitte kirjutada. Johannesele anti eriline valgus, mis väljendus seitsmes piksemürinas, see kujutas sündmusi, mis saavad teatavaks esimese ja teise ingli kuulutusega. Rahvale polnud kõige parem teada neid asju, sest nende usk pidi tingimata saama läbi proovitud. Jumala korraldusel peab kuulutatama kõige imepärasemaid ja hinnalisemaid tõdesid. Esimese ja teise ingli kuulutust pidi kuulutatama, kuid rohkem valgust ei pidanud ilmutatama enne, kui need kuulutused olid teinud oma erilise töö. See on esitatud ingli läbi, kes seisab ühe jalaga merel ja teatab kõige pühalikuma vandega, et aega ei saa enam olema. See aeg, mida ingel teatas püha vandega, pole mitte selle maailma ajaloo lõpp, mitte prooviaeg, vaid prohvetlik aeg, mis eelneb meie Issanda tagasitulekule, see tähendab, et rahvas ei saa teist kuulutust kindlaksmääratud ajal. Peale seda ajaperioodi, alates 1842.aastast kuni 1844. aastani ei saa olla ühtki prohvetliku aja kindlaksmääratud märki, kõige pikem arvestus lõpeb 1844. aasta sügisel.

Ingli asend – üks jalg merel, teine maal – tähendab kuulutuse kuulutamise suurt ulatust. See ületab laiad veekogud ja seda kuulutatakse teistes maades ja kogu maailmas. Tõde mõistmist, kuulutuse rõõmsat vastuvõtmist on kujutatud väikese raamatu söömisena. Tõde meie Issanda tagasituleku aja kohta, oli kallis kuulutus meie hingedele (MS 59, 1900).

7. (Ptk 22:10-12) Prooviaja viimane periood. - Evangeeliumi levimine on prooviaja viimane periood, mis saab iganes inimesele kingitud. Need, kes elavad sellel proovi ja katsumuste ajal ja pole seni hakanud kahetsema ja sõna kuulma, hukuvad koos truudusetuteta. Pole olemas teist (972)

proovi. Evangeelium, mida peab jutlustatama kõikidele rahvastele, suguharudele, keeltele ja rahahõimudele, esitab tõde selgepiirilisel, näidates, et sõnakuulelikkus on igavese elu saamise tingimuseks. Kristus annab edasi oma õiguse neile, kes on nõus laskma Temal oma patud ära võtta. Me oleme võlgased Kristusele armu eest, mis teeb meid täiuslikuks Temas (MS 40, 1900).

11. peatükk

1. (Ptk 20:12, 13; 1Pt 4:17; 2Pt 1:10, 11) Jumala koguduse mõõtmine. - Toimub suur kohus, mis on kestnud juba mõnda aega. Nüüd ütleb Issand: „Mõõda tempel ja kummardajad selles.“ Pea meeles, kui sa käid tänaval oma ameti pärast, Jumal mõõdab sind, kui sa tegeled oma majapidamistöodega, kui sa kõneled, Jumal mõõdab sind. Pea meeles, et sinu sõnad ja teod on fotografeeritud taevastes raamatutes nagu fotograafi poolt uuesti loodud nägu läikival fotopaberil.

Templi ja tema kummardajate mõõtmine on pidev töö, mis näitab, kes jääb seisma viimsel päeval. Need, kes seisavad kindlalt, saavad vaba sissepääsu meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse kuningriiki.

Kui me teeme oma tööd, peame meeles, et on keegi, kes vaatab, millises vaimus me seda teeme, kas ei too me Päästjat oma igapäevasesse ellu, töösse ja kodustesse kohustustesse? Siis Jumala nimel tahame me maha jätta kõik, mis ei ole vajalik, kõik tühjad jutud, kasutud külaskäigud ja esitame endid elava Jumala sulastena (MS 4, 1888).

19. (Vt EGW komm 2Ms 31:18; Jes 6:1, 7; 58:12-14). Kivilauad on veenvaks tunnistuseks. - Kui Jumala tempel taevas on avanenud, milline võidukas aeg on see küll neile, kes on olnud ustavad ja tõsised. Templis on näha tunnistuse laegas, milles asuvad kaks kivilauda, millele on kirjutatud Jumala käsud. Need kivilauad tuuakse välja nende peidukohast ja nendel on näha kümme käsku, mis on sisse graveeritud Jumala sõrmega. Need kivilauad, mis lebavad tunnistuslaekas, saavad veenvaks tunnistuseks tõele ja Jumala käsu nõuete kehtivusele (Kiri 47, 1902).

Laegas taevas sisaldab käske. - Pühadust teotavad meeled ja südamed mõtlevad, et nad on küllaldaselt võimsad muutma Jumala aegu ja käske. Kuid kindlas taevases arhiivis Jumala laegas on originaalkäsud, kirjutatud kahele kivilauale. Maailmas pole valitsejat, kellel oleks võim võtta välja need lauad pühast peidukohast armuaujärje all (ST 28.veebr 1878).

12. peatükk

3-6. 13-17. (Ptk 13:1,2,11) Jumala rahvas vähemuses. Suure tulipunase lohe, leopardi sarnase elaja ja tallasarvedega elaja sümbolite all esitati Johannesele maiseid valitsusi, kes eriti tegelevad Jumala käskude jalge alla tallamisega, ja Tema rahva tagakiusamisega. Sõda jätkub aja lõpuni. Jumala rahvast, keda sümboliseerib püha naine ja tema lapsed, on kujutatud suures vähemuses. Viimastel päevadel eksisteerib veel ainult ülejääk, kellest Johannes räägib kui neist, „kes peavad Jumala käske ja kellel on Jeesuse tunnistus“ (ST 1.nov 1899).

7. sõda taevas. - Vastuseis Jumala käsule sai alguse taevases õuedes Lutsiferist, katjast keerubist. Saatan otsustas saada esimeseks taevases nõukogus, võrdseks Jumalaga. Ta alustas oma mässutegevust inglite juures, kes olid tema valitsuse all, püüdes levitada nende seas rahulolematuse vaimu. Ta töötas nii petlikul viisil, et võitis paljude inglite poolehoidu, enne kui tema eesmärgid olid saanud täielikult tuntuks. Isegi ustavad inglid ei võinud täielikult mõista tema iseloomu, ega näha, milleni tema tegevus viib. Kui saatanal oli õnnestunud palju inglid oma poole meelitada, viis ta oma ürituse Jumala ette, esitades seda inglite soovina, et tema võtaks oma valdusse selle koha, mida valdas Kristus.

(973)

Saatan jätkas tegevust, seni kuni rahulolematuse vaim muutus aktiivseks mässuks. Siis toimus sõda taevas ja saatan visati sealt välja koos nendega, kes talle poolehoidu avaldasid. Saatan oli sõdinud ülemvõimu pärast taevas ja oli lahingu kaotanud. Jumal ei saanud enam usaldada talle au ja ülemvõimu ja see osa, mida ta etendas taevases valitsuses, võeti temalt ära.

Sellest ajast peale tunnistati saatan ja tema liitlaste armee meie maailmas Jumala vaenlasteks, kes sõdivad pidevalt tõe ja õiguse aluste vastu. Saatan jätkab Kristuse ja Jumala valesti esitamist inimestele, ja ta on võitnud maailma enese poolele. Isegi need kogudused, kes tunnistavad end kristlikeks, on asunud esimese suure usust ärataganeja poolele (RH 28. jaan 1909).

(Vt EGW komm 2.Kor 10:5) Ühe meelega mõju teisele. - Sellisel petlikul viisil töötas ta (Lutsifer), et tunded, mida ta sisendas, ei avaldanud mõju enne kui need avaldusid nende meeltes, kes need vastu võtsid.

Ühe pühitsetud meelega mõju teisele on niisama tugev jõud kui kurja mõju nende kätes, kes on Jumala vastased. Seda jõudu kasutas saatan oma töös, et vähehaaval sisendada kurjust inglite meeltesse, näidates nagu taotleks ta universumile head. Võitnud keerubina oli Lutsifer kõrgele ülendatud, taevased olevused armastasid teda väga, ja tema mõju nende üle oli suur. Paljud neist võisid kuulda tema ettepanekuid ja uskusid tema sõnu. „Ja sõda tõusis taevas: Miikael ja tema inglid sõdisid lohe vastu ja lohe sõdis ja tema inglid. Ja ta ei saanud võimust ja nende aset ei leitud enam taevast.“

Visatuna taevast välja, rajas ta oma kuningriigi selles maailmas ja sellest ajast peale püüab ta väsimatult meelitada inimesi sõnakuulmatusele Jumala vastu. Ta kasutab sama jõudu, mida ta kasutas taevas – ühe meelega mõju teisele. Inimesed muutuvad oma kaasinimeste kiusajateks. Hellitatakse saatana tugevaid, pahelisi tundeid ja need avaldavad valitsevat, sundivat jõudu. Inimesed, kes on nende tunnete mõju all, on omavahel liitunud (Kiri 114, 1903).

Saatan keeldub kuulekusest Kristusele. - Ta (saatan) teatab, et ta ei saa alluda Kristuse ülemvõimule, et ta täidab ainult Jumala käske. Head inglid nutavad, kuuldes saatana sõnu ja nähes, kuidas ta põlgab järgimist Kristusele, nende ülistatud ja armastatud Juhi juhtnööridele.

Isa otsustab saatana saatuse ja teatab, et ta peab oma jultunud mässu pärast taevast välja heidetama ja et kõik need, kes ühinesid selles mässus temaga, heidetakse koos välja. Siis toimus sõda taevas. Kristus ja Tema inglid sõdisid saatana ja tema inglite vastu, sest need olid otsustanud jääda taevasse oma mässumeelsusega. Kuid nad ei saavutanud võitu. Kristus ja ustavad inglid võidutsesid ja ajasid saatana ja tema mässajatest poolehoidjad taevast välja (3 SG 38).

Mäss on üle kandunud sellesse maailma. - Saatana vastuhaku tõttu tõusis taevas sõda ja ta heideti koos kõigi tema poolehoidjatega välja. Tal oli taevas kõrge seisukoht ja valgusest särav aujärg. Kuid ta kaldus kõrvale kuulekusest Pühale Ainujumalale ja langes oma esialgsest seisukohast. Kõik, kes pooldasid teda, eemaldati Jumala lähedusest ja ei tunnustatud enam nende õigusi taevastes õuedes. Saatan tunnistati Kristuse vastaseks. Maa peal seadis ta üles mässu lipu ja ümbritses selle oma poolehoidjate hulkadega (MS 78, 1905).

7-9. Vt EGW Hes 28:15-19 komm; Ef 6:12; 1.Joh 2:6.

10. Saatan heideti alla Kristuse surma tõttu. - Saatana kui vendade süüdistaja allaheitmine taevast teostus lõplikult Kristuse suure töö kaudu – Tema elu andmise läbi. Vaatamata saatana visale vastupanule viidi lunastusplaan täide. Inimest hinnati küllaldaselt väärtuslikuks Kristuse poolt, et ohverdada oma elu inimese eest. Teades, et riik, mille ta oli vallutanud, kistakse lõpuks temalt ära, otsustas saatan mitte säästa vaeva, et hävitada nii palju kui võimalik olevusi, keda Jumal oli loonud enese sarnaseks. Ta vihkas inimesi, sest Kristus oli avaldanud nende suhtes niisugust andestavat (974)

armastust ja kaastunnet ning nüüd valmistus saatan kasutama nende juures igasugust pettust, mille läbi neid hukata. Oma lootusetu olukorra tõttu jätkas ta oma tegevust veelgi suurema energiaga (3SP 194, 195).

(2.Kor 5:19; Fil 2:6) Saatan on täielikult kaotanud Universumi poolehoiu. - Valades välja viha Kristuse vastu, kui Ta rippus Kolgata ristil haavatud, muljutud kehaga ja murtud südamega, kaotas saatan täielikult Universumi poolehoiu. Siis oli näha, et Jumal oli oma Pojas iseend ära salanud, andes End maailma pattude eest, kuna Ta armastas inimkonda. Loojat ilmutati igavese Jumala Pojas. Seega küsimusele: „Kas Jumala juures on enesesalgamist?“ vastati alatiseks. Kristus oli Jumal ja alandudes, et saada lihaks, võttis endale inimlikkuse ning sai surelikuks, nii et Ta võis tuua igavese ohvri (MS 50, 1900).

(Joh 3:14-17; Gal 6:14; Heebr 9:22) Saatana süüdistav vägi on murtud. - Kristus ristil ei mõjuta inimesi mitte ainult kahetsema Jumala käsust üleastumise pärast (sest kellele Jumal andestab, selle teeb Ta esmalt kahetsejaks), vaid Kristus on rahuldanud õiguse. Ta pakkus ennast Lunastajaks. Tema voolav veri, Tema murtud keha rahuldab üleastunud käsu nõuded ja nii teeb Ta silla üle kuristiku, mille oli tekitanud patt. Ta kannatas lihas, et Oma haavatud ja murtud kehaga katta kaitsetut patust. Tema surmaga saavutatud võit Kolgatal murdis igaveseks saatana süüdistava väe univeresumi üle ja vaigistas süüdistuse, et Jumala juures on enesesalgamine võimatu, ja järelikult pole see inimperekonnas vajalik (MS 50, 1900).

11. (5.Moos 33:25; vt EGW 2Tess 2:7-12 komm). Jõud võita päevast päeva. - Kõik, kes soovivad, võivad saada võitjateks. Püüdkem tõsiselt jõuda tasemeni, mis on meie ette asetatud. Kristus teab meie nõrkust ja Tema juurde võime me minna iga päev abi järele. Meil pole vaja saada jõudu kuu aega ette. Me peame võitma päevast päeva (MS 28, 1886).

Patu võitmise saladus. Me saame võitjateks aidates teisi võita Talle vere läbi ja meie tunnistuse sõna abil. Jumala käskude pidamine tekitab meis kuulekuse vaimu ja teenistust sellises vaimus võib Jumal vastu võtta (Kiri 236, 1908).

12. Vt EGW ptk 16:13-16 komm; Laul 17.

17. (Ptk 14:9-12; vt EGW Jes 59:13-17 komm). Saatan kurjuse meistriteos. - Need, kes armastavad ja peavad Jumala käske, on kõige vastumeelsemad saatan kogudusele ja kurjuse jõud avaldavad nende vastu vihavaenu igal võimalikul viisil. Johannes nägi ette konflikti ülejäanute koguduse ja kurjuse jõudude vahel. Ta ütles: „Ja lohe sai vihaseks naise peale ja läks sõdima nendega, kes naise soost olid järele jäänud ja kes peavad Jumala käske ja kelledel on Jeesuse tunnistus.“

Pimeduse jõud ühinevad inimestega, kes on andnud endid saatan kontrolli alla ja samad sündmused, mis toimusid Kristuse kannatamise, kõrvaleheitmise ja ristilöömise juures, korduvad. Andes järele saatan ülemvõimule, muutuvad inimesed saatanlikult õelateks ja need, kes on loodud Jumala sarnaseks, kes on kujundatud oma Looja austamiseks ja ülistamiseks, muutuvad kurjade vaimude eluasemeks ja saatan näeb selles ususalgajate soos oma kurjuse meistriteost – inimesed, kes peegeldavad tema enese kuju (RH, 14.apr 1896).

Ainult kaks leeri maa peal. - Maa peal on ainult kaks leeri – need, kes seisavad Jeesuse Kristuse verre kastetud lipu all ja need, kes seisavad mässaja musta lipu all. Ilmutusraamatu 12. peatükis on kujutatud suurt kokkupõrget sõnakuuleliku ja sõnakuulmatu vahel (Ilm 12:17; 13:11-17 tsit) (MS 16, 1900).

(Ef 6:10-12) Maa on õuduste näitelavaks. (Ilm 12:17 tsit) – Saatanlik tegevus on teinud maa õuduste näitelavaks, mida keel ei või kirjeldada. Rahvad, kes nimetavad end kristlasteks, jätkavad sõda ja verevalamist. See on Jumala käsu tähele panemata jätmise kindel tulemus. Praegu toimuv suur konflikt ei ole vaid inimese võitlus inimese vastu. Ühel pool seisab Eluvürst, tegutsedes (975)

inimese asetäitjana ja käendajana, teisel pool pimeduse vürst, koos tema valitsuse all olevate langenud inglitega (Ef 6:12,13,10,11 tsit) (RH 6.veebr 1900).

13. peatükk

1,2,11 Vt EGW komm ptk 12:3-6,13-17.

8. Vt EGW komm ptk 3:5; 20:12-15; Hb 9:11-14, 22.

11. Ainulaadne võrdkuju – Siin on tabav kujutis meie oma rahva (Ameerika) tõusust ja kasvust. Talle sarved, süütuse ja õrnuse võrdkujud kujutavad hästi meie valitsuse iseloomu, nagu on väljendatud selle kahes põhilises põhimõttes – vabariiklus ja protestantism (4SP 277).

Kõige vägevam kaitse Ameerika üle. - Ühendriigid on maa, mis on olnud Kõigevägevama erilise kaitse all. Jumal on teinud suuri asju selle maa jaoks, kuid astudes Tema käsust üle, on inimesed teinud tegusid, mis on algatatud „patuinimese“ poolt. Saatan töötab välja plaane, et mässida inimkonda ustavusetusse (MS 17, 1906).

Meie väljavaated – Prohvetikuulutus kujutab protestantismi talle sarvedega, kuid kes räägib nagu lohe. Me juba hakkamegi kuulma lohe häält. Saatanlik jõud on see, mis hoogustab pühapäeva-liikumist, kuid see on varjatud. Isegi need inimesed, kes tegelevad selle tööga, on ise pimestatud tulemuste suhtes, mis järgnevad sellele liikumisele.

Ärgu olgu Jumala käske pidav rahvas sel ajal vait, otsekui nõustuksime meeleldi selle olukorraga. Meie väljavaateks on pidevalt võidelda, riskides vangistusega, vara ja isegi elu kaotamisega, et kaitsta Jumala käsku, mis on tehtud kehtetuks inimlike seadustega (RH 1.jaan 1889)

11-17. (Ptk 14:9-12; Tn 7:25; 2Ts 2:3,4; vt EGW komm Ilm 17:13,14; 18:1-5) Vaenlase tagakiusav käsi. - (Ilm 13:11-13 tsit) Religioossed jõud, kes tunnistavad avalikult, et nad on ühendatud taevaga ja kes väidavad, et neil on Talle iseloom, näitavad oma tegudega, et neil on lohe süda ja et neid õhutab ja kontrollib saatan. Tuleb aeg, mil Jumala rahvas saab tunda tagakiusamise kätt, kuna ta peab seitsmendat päeva pühaks. Saatan on põhjustanud hingamispäeva muutmise lootuses teostada oma eesmärgi – ajada nurja Jumala plaanid. Ta püüab teha Jumala käskusid maailmas inimese käskudest vähem maksvaiks. „Patuinimene“, kes püüab muuta aega ja seadust, ja kes on juba rõhunud Jumala rahvast, koostab seadusi, et peale sundida nädala esimese päeva pidamist. Kuid Jumala rahvas peab seisma kindlalt Tema eest. Ka Issand töötab nende heaks, näidates selgelt, et ta on jumalate Jumal (MS 135, 1902).

Kiriku ja maailma kõlvatu ühendus. - Jumala Sõna teatab selgesti, et maailm põlgab Jumala käsu ja tallab selle jalge alla; ülekoos levib enneolematult. Protestantlik maailm kujundab liidu „patuinimesega“, kiriku ja maailma vahel tekib kõlvatu ühendus. Siis tabab maailma suur kriis. Pühakiri õpetab, et paavstlus saab tagasi oma kaotatud ülemvõimu ja et tagakiusamise tuled süüdatakse uuesti niinimetatud protestantliku maailma omakasupüüdlikult paindliku järeleandmise läbi (GCB 13.apr 1891).

13.14. (2Ts 2:7-12; vt EGW komm ptk 16:13-16; Mt 7:21-23) Imed teostuvad meie silmade all. - See aeg on käes, mil saatan teeb imesid, süvendamaks inimeste usku, et tema on Jumal. Kogu Jumala rahvas peab nüüd seisma tõe alusel nii nagu see on esitatud kolme ingli kuulutuses. Kõik meeldivad pildid, kõik toimunud imed esitatakse selleks, et eksitada kui võimalik ka äravalituid. Ainukeseks lootuseks igäühele on hoida kindlalt kinni tunnistustest, mis on kinnitatud tõe (RH 9.aug 1906).

Imed, mis on tehtud vaenlase juhtimisel. (Mt 7:21-23 tsit). Nad võivad väita, et nad on Kristuse järelkäijad, kuid nad on kadunud oma Juhi silmade alt. Nad võivad öelda: „Issand, Issand“, nad võivad osutada haigele, kes on paranenud nende läbi ja teistele imeväärsetele tegudele ning väita, et neil on rohkem Jumala Vaimu ja väge kui on avaldunud nende läbi, kes peavad Tema käske. Kuid (976)

nende teod on tehtud õiguse vaenlase juhtimisel, kelle eesmärgiks on petta inimesi ja viia kõrvale sõnakuulelikkusest, tõest ja kohusetäitmisest. Lähemas tulevikus toimub veelgi rohkem silmatorkavaid ilmutusi selle imesid tegeva väe läbi, sest tema kohta on öeldud: „Ja ta teeb suuri tunnustähti, nõnda et ta inimeste ees laseb tuldki tulla taevast alla maa peale.“ (ST 26.veebr 1889)

14. Ettevalmistus metsalise kuju ehitamiseks. - Juba tehakse ettevalmistusi ja areneb liikumine, mille tulemuseks on kuju tegemine metsalisele. Maa ajaloos toimuvad sündmused, mis viivad täide prohvetikuulutused viimaste päevade kohta (RH 23.apr 2889).

14-17. (Ptk 14:9-12) Läbikatsumine kuju kaudu. Issand on näidanud mulle selgesti, et metsalise kuju tuleb esile enne kui prooviaeg lõpeb, kuna see peab saama suureks katsekiviks, mille põhjal otsustatakse Jumala rahva igavene saatus... (Ilm 13:11-17 tsit).

See on proov, mille Jumala rahvas peab läbi tegema enne, kui ta pitseeritakse. Kõik, kes tõestavad oma ustavust Jumalale Tema käsu täitmisega ja keelduvad vastu võtmast valehingamispäeva, astuvad Issanda Jehoova lipu alla ja saavad elava Jumala pitseri. Need, kes loobuvad taevase

päritoluga tõest ja võtavad vastu pühapäeva-hingamispäeva, saavad metsalise märki (Kiri 11, 1890).

Usust taganemine ja rahvuslik laostumine. Kui protestantlikud kirikud ühinevad ilmaliku võimuga, et toetada võltsi religiooni, mille vastu võitlemise pärast talusid nende esivanemad kõige metsikumaid tagakiusamisi, kui riik kasutab oma võimu, et panna maksma kiriku seadusi ja toetada tema tavaid, siis võtab protestantlik Ameerika paavstluse kuju ja toimub rahvuslik usust taganemine, mis lõpeb rahvusliku laostumisega (ST 22.märts 1910).

Usust taganemise märk ja Jumala kannatlikkus. - On paljusid, kellel pole kunagi olnud valgust. Nende õpetajad petavad neid, ja nad pole vastu võtnud metsalise märki. Issand töötab koos nendega, Ta pole neid maha jätnud nende oma teede peale. Enne kui tõde nad süüdlaseks tunnistab ja kui nad tallavad jalge alla tunnistuse, mis on antud nende valgustamiseks, ei tõmba Issand oma armu neilt ära (Kiri 7, 1896).

15-17. (Vt EGW komm 2Ts 2:3,4) Saatana plaani täitumine. - Kui seaduslik kogu töötab välja seadused, mis ülistavad nädala esimest päeva ja panevad selle seitsmenda päeva asemele, täitub saatana plaan (RH 15.apr 1890).

16,17. (Tn 3:1-18; vt EGW komm 1Jh 2:18). Ajalugu kordub. - Ajalugu kordub. Võlts religioon tõstetakse au sisse. Nädala esimene päev, üldine tööpäev, millel pole kunagi olnud pühadust, seatakse üles nagu kuju Baabülonis. Kõiki rahvaid ja keeli ja inimesi kästakse austada seda võltsi hingamispäeva. Saatana plaan on teha tähtsusetuks päev, mille on määranud Jumal ja andnud maailmale loomise mälestusena. Seadus, mis sunnib peale selle päeva austamise, peab levima kogu maailmas. Piiratud ulatuses on see juba levinud. Mitmetes kohtades räägib riigivõim lohe häälega just nii nagu paganlik kuningas rääkis Heebrea vangidele. Katsumused ja tagakiusamine tabab kõiki neid, kes, olles sõnakuulelikud Jumala Sõnale, keelduvad austamast seda vale-hingamispäeva. Vägivald on iga väära religiooni viimaseks abinõuks. Esmalt püüab ta meelitada, nagu tegi Baabüloni kuningas muusika ja välise vaatepildiga. Kui nendest meelitustest, mis on välja mõeldud inimeste poolt saatana mõjutusel, ei piisa, et panna inimesi kummardama kuju, on sulatusahju näljased leegid valmis neid hävitama. Nii on see ka praegu. Paavstlus on rakendanud oma jõudu, et sundida inimesi talle alluma ja ta jätkab seda tegevust. Me vajame seda vaimu, mida avaldasid Jumala sulased kokkupõrkel paganlusega (ST 6.mai 1897).

(Ptk 14:9-12) Inimestel on õigus kuulda. - Jumal loob olukordi, kus inimestel ja võimukandjatel on võimalus teada saada, mis on tegelikult tõde. Ja sellepärast, et üks rahvas ei kummardu kuju ette ega võta metsalise märki oma käele ega otsaesisele, vaid kaitseb tõde, sest see on tõde, avaldatakse

(977)

survet ja püütakse sundida südametunnistust, kuid need, kes on tundnud tõde, kardavad alistuda pimeduse jõududele. Jumalal on üks rahvas, kes ei võta metsalise märki oma paremale käele ega otsaesisele...

Ühtki sammu pole astunud vale-hingamispäeva ülendamiseks, et sisse viia pühapäeva pidamist seadusandluse läbi, ilma et selle taga poleks olnud saatan; tema on olnud peategelaseks. Kuid südametunnistust ei peaks sundima isegi tõelise hingamispäeva pidamisele, sest Jumal võtab vastu ainult tahtliku teenistuse (RH 15.apr 1890).

Jumala käsk on tehtud tühjaks. - On tulnud aeg, mil Jumala käsk tehakse erilises mõttes meie maal tühjaks. Meie rahva valitsejad panevad seadustega maksma pühapäeva käsu ja seega viiakse Jumala rahvas suurde ohtu. Kui meie rahvas annab seadusliku jõu käskudele, et siduda inimeste südametunnistust nende usulistest eesõigustest, sundides peale pühapäeva pidamist ja luues

rõhuva võimu nende jaoks, kes peavad seitsmenda päeva hingamispäeva, siis tehakse Jumala käsk meie maal igas suhtes tühjaks, ja rahvuslikule usust taganemisele järgneb rahvuslik laostumine (RH 18.dets 1888).

Põlgus Suure Käsundja vastu. - Maailma patud ulatuvad taevani, kui tühistatakse Jumala käsk, kui Issanda hingamispäev tallatakse põrmu ja inimesed on sunnitud selle asemel maa seaduse karmi käe läbi vastu võtma paavstluse sisseseade. Austades inimeste korraldust üle Jumala poolt antud seaduse, näitavad nad üles põlgust suure Käsundja vastu ja hülgavad Tema märgi ehk pitseri (RH 5.nov 1889).

Valmistatud ülekohtu jaoks. - Nii nagu Kristust vihati ilma põhjusega, nii vihatakse ka Tema rahvast sellepärast, et see on sõnakuulelik Jumala käskudele. Kui Teda, kes oli puhas, püha ja rüvetamata, kes tegi meie maailmas head ja ainult head, koheldi kui alatut kurjategijat ja mõisteti surma, peavad Tema järelkäijad ootama samasugust kohtlemist, ükskõik kui veatu võib olla nende elu ja kui laitmatu nende iseloom.

Inimeste seadusi, käske, mis on valmistatud saatanliku tegevuse tulemusena, kurjuse piiramise ja headuse ettekäändel, austatakse, kuna Jumala pühi seadusi põlatakse ja tallatakse jalge alla. Ja kõik, kes tõendavad oma ustavust kuulekuse läbi Jumala käsule, peavad olema valmis vangistuseks, teotuse kandmiseks, nõukogu ette toomiseks, kelle aluseks pole kõrge ja püha Jumala käsk (RH 26.dets 1899).

(2Ts 2:3,4) Elamine ülitähtsal ajajärgul. - Me elame selle maa ajaloo ülitähtsal ajajärgul. Suur kokkupõrge seisab just meie ees. Me näeme maailma rikutuna selle elanike all. Patuiniimine on töötnud imetlusväärse visadusega, et tõsta ausse vale-hingamispäeva ja ustavusetu protestantlik maailm imetleb metsalist ning nimetab sõnakuulmist Jehoova sisseseatud hingamispäevale ustavusetuseks rahvuslike käskude suhtes. Kuningriigid on liitunud, et toetada vale-hingamispäeva, mis ei toetu Jumala Sõna autoriteedile (RH 6.veebr 1900).

(Ptk 7:2,3) Probleem, mis seisab nüüd meie ees. - Hingamispäeva küsimus peab üles kerkima suures lõpukonfliktis, milles etendab oma osa kogu maailm. Inimesed on austanud saatana põhimõtteid kõrgemalt kui põhimõtteid, mis valitsevad taevas. Nad on vastu võtnud vale-hingamispäeva, mida saatana on ausse tõstnud kui oma autoriteedi märki. Kuid Jumal on asetanud pitseri oma kuninglikule nõudele. Mõlemad hingamispäevad, nii tõeline kui ka vale, kannavad oma autori nime, kustutamatu märki, mis näitab mõlemate autoriteeti.

Iga inimene peab tegema nüüd tähtsa otsuse – kas ta võtab vastu metsalise märgi ja tema kuju või elava ja tõelise Jumala pitseri (ST 22.märts 1910).

Metsalise märk ei ole seni veel rakendatud. - Pühapäeva pidamine ei ole seni veel metsalise märgiks ega ole seda seni, kuni antakse välja seadus, mis käsib inimesi austada vale-hingamispäeva. Tuleb aeg, mil see päev on katsekiviks, kuid see aeg pole veel käes (MS 118; 1899).
(978)

14. peatükk

1-3 Vt EGW komm Ilm 7:2,3

1-4 (Ptk 7:2-4; Hes 9:4; vt EGW Ef 4:30 komm) Iseloomu märk. - (Ilm 14:1-4 tsit). See kirjakoht kujutab Jumala rahva iseloomu nendel viimastel päevadel (MS 139, 1903).

(salm 9-12; vt EGW komm ptk 16:13-16) Taevane pitser. - Johannes nägi Talle Siioni mäel ja koos Temaga 144.000, kelle otsaesisele oli kirjutatud Tema Isa nimi. Nad kandsid taevast pitserit. Nad peegeldasid Jumala kuju. Nad olid täis Püha valgust ja Jumala au. Kui meil oleks Jumala kuju ja

pealkiri, peaksime me end lahutama kõigest ülekohtust. Me peame unustama iga kurja eluviisi ja siis me võime kindlalt usaldada oma olukorrad Kristuse kätte. Kui me nõuame oma päästet kartuse ja värinaga, siis töötab Jumal meis, et meie tahame ja tegutseme Tema hea meele järele (RH 19.märts 1889).

Kristus kujundab meie au lootuse. - (Ilm 14:1-13 tsit). Miks oli neid nii eriliselt välja valitud? Sellepärast, et nad pidid seisma imepärase tõega kogu maailma ees ja kogema tema vastuseisu, ning kogedes seda vastuseisu, pidid nad meeles pidama, et nad on Jumala pojad ja tütreid, et neil peab olema Kristus, kes on kujundanud nende sees au lootuse (MS 13, 1888).

Igavesed huvid on tähtsaimad. - Need, kellel on otsaesisel lõpmatu Jumala pits, suhtuvad maailma ja selle meelitustesse kui asjadesse, mis on alistatud igavestele huvidele (RH 13.juuli 1897).

(2Tm 2:14-16; vt EGW komm Ilm 7:14-17) Pole ilmutatud, kes on 144.000. - Kristus ütleb, et kogudusse ilmuvad need, kes esitavad väljamõeldisi ja oletusi sel ajal, kui Jumal on andnud suuri, õilistavaid tõdesid, mida peaks alati hoidma mõistuse varaaidas. Kui inimesed omandavad kord ühe, kord teise teooria, kui nad on uudishimulikud, et teada saada seda, mis pole neile vajalik, siis ei juhi neid Jumal. See pole Tema plaan, et Tema rahvas esitab oletatavaid asju, mida pole õpetatud Sõnas. See pole Tema tahe, et nad laskuvad vaidlustesse probleemide üle, mis ei aita neid vaimulikult – nagu näiteks – kes peavad moodustama 144.000. Need, kes on Jumala poolt välja valitud, saavad õige pea teada seda ilma küsimata.

Minu vennad ja õed, hinnake ja uurige tõdesid, mida Jumal on teile ja teie lastele andnud. Ärge raisake oma aega, püüdes teada saada seda, millest pole vaimulikku kasu. „Mida ma peaksin tegema, et pärida igavest elu?“ See on kõige tähtsam küsimus, ja sellele on selgelt vastatud: „Mis on kirjutatud käsuõpetusse? Kuidas sa loed?“ (MS 26, 1901).

4. (1Pt 2:21; 1Jh 2:6) Jumala rahvas järgneb Tallele nüüd. - Issandal on maa peal rahvas, kes järgib Talle, kuhu Ta iganes läheb. Tal on tuhandeid, kes pole kummardanud oma põlvi Baali ette. Sellised seisavad kord Temaga Siioni mäel. Kuid nad peavad seisma sellel maal, kaetud üleni raudriidega, valmis astuma nende päästmise tööle, kes on hukkumas. Taevased inglid juhivad seda otsingut. Vaimulikku tegevust nõutakse kõigilt, kes usuvad ajakohast tõde, et nad võiksid ühineda inglitega nende töös.

Meil pole vaja oodata kuni meid on viidud üles taevasse Kristust järgima. Jumala rahvas võib teha seda siin all. Me järgime Jumala Talle taevastes õuedes ainult siis, kui me Teda järgime siin. Tema järgimine taevas oleneb meie käsupidamisest nüüd. Me ei pea järgima Kristust hooti ega tujukalt, ainult siis, kui see on meile kasulik.

Me peame otsustama järgida Temale. Igapäevases elus peame järgima Tema eeskujut nii nagu kari järgneb ustavalt oma karjasele. Me peame järgima Teda, kannatades Tema pärast, öeldes igal sammul: „Kuigi ta surmab mind, siiski ma usaldan teda.“ Tema elu peab olema meie elu. Ja kuna me püüame nii saada Tema sarnaseks ja tuua oma tahte kooskõlla Tema tahtega, siis ilmutame me Teda (RH 12.apr 1898).

5. Vt EGW komm 2Ts 2:7-12.

6-12. (vt EGW komm ptk 10:1-11; 1Jh 2:18) Varsti mõistetakse. - Ilm 14. peatükk on ülimalt huvitav. Seda kirjakohta mõistetakse varsti igakülgelt ja kuulutust, mis anti Johannesele, korratakse selge häälega (RH 13.okt 1904).

Kolme ingli kindlaksmääramine. - Kristus tuleb teist korda väga päästma. Et valmistada inimesi ette selleks sündmuseks, saatis Ta esimese, teise ja kolmanda ingli kuulutuse. Need inglid kujutavad neid, kes võtavad vastu tõe ja kuulutavad väga evangeeliumi maailmale (Kiri 79, 1900). (979)

(Ptk 18:1-5) Üks ustav hulk. - Kogudused on muutunud sellisteks nagu on kirjeldatud 18. peatükis. Miks on antud Ilm 14. peatükis kuulutused? Sellepärast, et koguduste põhimõtted on muutunud kõlbatuteks... (Ilm 14:6-10 tsit).

Nähtavasti on kogu maailm metsalise märgi vastuvõtmise pärast süüdi. Kuid prohvet näeb üht hulka, kes ei kummarda metsalist, ja kes pole võtnud tema märki oma otsaesisele ja käele. „Siin on pühade kannatlikkus,“ teatab ta, „siin on need, kes peavad Jumala käske ja Jeesuse usku“ (MS 92, 1904).

Suur hulk võtab vastu tõe. - Jumala hävitavate kohtute aeg on armuaeg neile, kellel pole olnud võimalust õppida, mis on tõe. Õrnalt vaatab Issand neile. Tema armastav süda on liigutatud. Ta käsi on ikka veel välja sirutatud, et päästa sel ajal, kui uks on suletud neile, kes ei läinud sisse. Suur hulk võetakse vastu, kes neil viimseil päevil kuulevad tõe esmakordselt (RH 5.juuli 1906).

7. Jumala austamine. - Jumala austamine tähendab Tema iseloomu ilmnemist meie iseloomus ja nii Tema tutvustamist. Ükskõik, mil viisil me tutvustame Isa või Poega, austame me Jumalat (MS 16, 1890).

8. (Tn 7:25; 2Ts 2:3,4; vt EGW komm Ilm 18:1-5). Maailm on jooanud Baabüloni viinast. - Jumal süüdistab Baabüloni, sest et ta „oma hooruskiirma viinaga on jootnud kõiki rahvaid“. See tähendab, et ta on tähele panemata jätnud ainukese käsu, mis juhib tähelepanu tõelisele Jumalale, ta on maha kiskunud hingamispäeva, Jumala mälestusmärgi loomisest.

„Jumal lõi maailma kuue päevaga, ja puhkas seitsmendal päeval, pühitses seda päeva,“ eraldades seda teistest kui Temale püha päeva, et seda peaks Tema rahvas kõikidel aegadel. Kuid patuimene, tõstes ennast üle Jumala, istudes Jumala templis, ja näidates end jumalana, mõtles muuta aegu ja käske. See jõud, kavatsedes tõestada, et ta pole mitte ainult võrdne Jumalaga, vaid üle Jumala, muutis puhkepäeva, pannes nädala esimese päeva seitsmenda asemele.

Protestantlik maailm arvestab seda paavstluse last pühana. Jumala Sõnas on seda nimetatud tema hooruseks. Jumalal on midagi tänapäeva kirikute vastu. Nad täidavad Johannese prohvetikuulutuse. „Kõik rahvad on joonud tema hooruskiima viina.“ Nad on endid lahutanud Jumalast, keeldudes vastu võtmast Tema märki. Neil pole Jumala tõelise käske pidava rahva vaimu. Maailma rahvas, toetades vale hingamispäeva ja tallates oma jalge alla Issanda hingamispäeva, on joonud tema hooruskiima viina (Kiri 98, 1900).

9-12. (Ptk 13:11-17; vt EGW komm ptk 12:17; 18:1; Jes 58:12-14) Lõpliku kokkupõrke tegelik olemus. - (Ilm 14:9, 10 tsit) Kõik peaksid oma huvides mõistma, mis on metsalise märk ja kuidas võib vabaneda Jumala kardetavatest ähvardustest. Miks küll pole inimesed huvitatud teada saada, mida kujutab endast metsalise märk ja tema kuju? See on otsene vastand Jumala märgile (2Ms 31:12-17 tsit).

Hingamispäeva küsimus on sõlmpunktiks suures kokkupõrkes, millest võtab osa kogu maailm (Ilm 13:4-8, 10 tsit). Kogu see peatükk on ilmutus sündmustest, mis kindlasti toimuvad (Ilm 13:11, 15-17 tsit) (MS 88, 1897).

Mis on metsalise märgiks? - Johannes kutsuti vaatama rahvast, kes erines neist, kes kummardasid metsalist ja tema kuju, pidades nädala esimest päeva. Selle päeva pidamine on metsalise märk (Kiri 31, 1898).

(Ptk 13:16, 17) Hoiatus metsalise märgi eest. Kolme ingli kuulutus on saadetud maailmale, et hoiatada inimesi metsalise märgi, tema kuju vastuvõtmise eest otsaesisele või käele. Selle märgi vastuvõtmine tähendab tulla samale otsusele kui metsaline ja kaitsta samu ideid, mis on otseselt vastu Jumala Sõnale. Kõigi kohta, kes võtavad vastu selle märgi, ütleb Jumal: „See saab juua Jumala kange viha viinast, mis segamata on valatud tema viha karikasse ja teda peab vaevatama tules ja väävlis pühade ja inglite ees ja Talle ees.“ Kui sulle on antud tõe valgus, mis ilmutab

(980)

hingamispäeva, neljandat käsku, ja näitab, et Jumala Sõnas pole alust pühapäeva pidamiseks, ja sa hoiad siiski kinni valest hingamispäevast, keeldudes pidama pühaks hingamispäeva, mida Jumal nimetab „Minu püha päev“, siis võtad sa vastu metsalise märgi. Millal see toimub? Kui sa oled sõnakuulelik seadusele, mis käsib sind lõpetada töötamine pühapäeval ja kummardada Jumalat, samal ajal, kui sa tead, et Piiblis ei ole ühtki sõna, mis näitaks, et pühapäev oleks teistsugune kui tavaline tööpäev, siis nõustud sa vastu võtma metsalise märgi ja keeldud Jumala pitselist.

Kui me võtame selle märgi oma otsaette ja käele, siis kohtuotsused, mis on langetatud sõnakuulmatute üle, langevad meie peale. Kuid elava Jumala pitsel on pandud neile, kes ustavalt peavad Issanda hingamispäeva (RH 13.juuli 1897).

Elu ja surma küsimus. - See kuulutus hõlmab kahte eelmist kuulutust. Selle esitamist on kujutatud valju hüüdena, st kuulutatuna Püha Vaimu väes. Kõik on praegu kaalul. Kolmanda ingli kuulutust peab pidama suurima tähtsusega asjaks. See on elu ja surma küsimus. Mulje, mida see kuulutus avaldab, oleneb tõsidusest ja pühalikkusest, millega see on kuulutatud (MS 16, 1900).

(salmid 1-4) Silmale nähtamatu märk. - Suure võitluse tulemusena on välja kujunenud kaks leeri, need, kes „kummardavad metsalist ja tema kuju“ ja võtavad tema märgi vastu, ja need, kes võtavad vastu „elava Jumala pitseli“, kelle „otsaesisele on kirjutatud Isa nimi“. See pole silmaga nähtav märk (ST 1.Nov 1899).

(Ptk 18:1-8; 2Ts 2:7-12) Ettevaatus ülekohtu saladuse suhtes. - Kolmanda ingli kuulutuse tähtsus kasvab kui me läheneme selle maa ajaloo lõpule.

Jumal on mulle esitanud hädaohte, mis ähvardavad neid, kes tegelevad kolmanda ingli kuulutuse kuulutamise püha tööga. Nad peavad meeles pidama, et see kuulutus on suurima tähtsusega kogu maailmale. Neile on vajalik hoolsalt uurida Pühakirja, et nad võiksid õppida, kuidas olla valvel ülekohtu saladuse suhtes, mis etendab nii suurt osa selle maa ajaloo lõppsündmustes. Ikka rohkem ja rohkem kasvab ilmalike võimude väline toredus. Jumal ilmutas Johannesele mitmesuguste sümbolitega nende kurja iseloomu ja hukutavat mõju, kes kiusavad taga Tema rahvast. Ilm 18. ptk räägib saladuslikust Baabülonist, kes on langenud oma kõrgelt seisukohalt ja saanud tagakiusavaks võimuks. Need, kes peavad Jumala käske ja kellel on Jeesuse usk, on selle võimu raevu objektiks (Ilm 18:1-8 tsit) (MS 135, 1902).

Prooviaeg selgitab küsimuse. - Püha Vaimu töö on veenda maailma patust, õiguses ja kohtus. Maailm saab hoiatatud ainult nii, et ta näeb neid, kes usuvad tõe ja on tõe läbi pühitsetud, tegutsevad kõrgete ja pühade põhimõtete järgi, näitavas kõrges, õilistavas tähenduses piirjoont nende vahel, kes peavad Jumala käske ja kes tallavad need oma jalgade alla. Vaimu läbi pühitus tähistab erinevust nende vahel, kellel on Jumala pitsel ja kes peavad valet puhkepäeva. Kui tuleb prooviaeg, on selgelt näha, mis on metsalise märk. See on pühapäeva pidamine. Need, kes peale tõe kuulmist jätkavad selle päeva pühaks pidamist, kannavad saatana tunnusmärki, kes mõtles muuta aegu ja käske (Kiri 12, 1900).

Draama viimane vaatus. - Tõe asendamine valega on draama viimane vaatus. Kui see asendamine muutub üldiseks, siis ilmutab Jumal ennast. Kui inimeste seadused on asetatud kõrgemale Jumala

seadustest, kui selle maa võimud püüavad inimesi sundida pidama nädala esimest päeva, siis teame, et Jumalale on tulnud aeg tegutseda. Ta tõuseb üles oma majesteetlikkuses ja raputab kohutavalt maad. Ta tuleb välja oma asukohast, et karistada maa elanikke nende ülekohtu pärast (RH 23.apr 1901)

(salm 1-4; ptk 7:2,3; 13:13, 16; 2Ms 31:13-17; 2Ts 2:3,4) Eraldusmärk. - Me läheneme selle (981)

Maa ajaloo lõpule. Saatan teeb meeleheitlikke pingutusi, et teha end jumalaks, et rääkida ja tegutseda nagu Jumal, et esineda isikuna, kellel on õigus kontrollida inimeste südametunnistust. Ta püüab kogu oma jõuga panna inimese korraldust Jumala püha puhkepäeva kohale. Saatana mõjutuse all on inimesed üles tõstnud vale normi, mis on täielikuks vastandiks Jumala seadusele. Iga korraldus hingamispäeva kohta kannab tema looja nime, kustutamatu märki, mis näitab nende autoriteetsust. Nädala esimesel päeval pole mitte kübetki pühadust. See on patu inimese töö, kes püüab sel viisil vastu töötada Jumala eesmärkidele. Jumal määras seitsmenda päeva oma hingamispäevaks. (2Ms 31:13, 17, 16 tsit) Nii on ilmne erinevus ustavate ja ebaustavate vahel. Need, kes soovivad saada Jumala pitsereid oma otsaesisele, peavad pidama hingamispäeva, neljandat käsku. Nii nad on eraldatud ebaustavatest, kes on vastu võtnud inimeste poolt tehtud korralduse tõelise hingamispäeva asemel. Jumala puhkepäeva pidamine on eraldavaks märgiks nende vahel, kes teenivad Jumalat ja kes Teda ei teeni (RH 23.apr 1901).

10. Vt EGW komm ptk 6:17; Mt 27:21, 22, 29.

12. Jumala rahvas. - Kes need on? Jumala rahvas – need on need, kes on siin maailmas tõestanud oma truudust. Kes nad on? Need, kes on pidanud Jumala käsked ja kellel on Jeesuse Kristuse tunnistus, need, kes on omaks tunnistanud Ristilöödu kui Päästja (MS 132, 1903).

(2Ms 31:13-17) Mis on Jumala märk? - Sõnakuulelikkuse märgiks on neljanda käsu, hingamispäeva pidamine. Kui inimesed peavad neljandat käsku, siis peavad nad ka kõiki ülejäänuid (Kiri 31, 1898).

(Ptk 7:2, 3; Hes 9:4) Püha hingamispäeva märk. - Üks märk peab pandama Jumala rahvale ja selleks märgiks on Tema püha hingamispäeva pidamine (HS 217).

Kellele ustav? - Jumal on teatanud, et elava Jumala Sõna kõrvale heitmisel ja selle väidete vastuvõtmisel, kes püüab muuta aegu ja käsked, on suur tähendus. (2Ms 31:12-17 tsit.)

Need, kes vaatamata nendele üksikasjalistele kirjeldustele keelduvad kahetsemast oma üleastumisi, näevad oma sõnakuulmatuse tagajärgi. Me peaksime isiklikult küsima, kas olen saanud puhkepäeva pidades oma usu Pühakirjast või tõe valesitusest. Iga inimest, kes seob end jumaliku, igavese lepinguga, mis on tehtud meie jaoks ja esitatakse meile kui Jumala valitsuse sümbolit ja märki, seob end kinni kuulekuse kuldse ahelaga, mille iga lüli on töotus. Ta näitab, et ta peab Jumala sõna kõrgemaks kui inimese sõna, Jumala armastust paremaks inimeste armastusest. Need, kes kahetsevad üleastumisi ja muutuvad Jumala märgi vastuvõtmisega jälle ustavateks, näitavad end tõeliste alamateks, kes on valmis tegema Tema tahet, täitma Tema käsked. Tõeline hingamispäeva pidamine on ustavuse märgiks Jumalale (MS 63, 1899).

Ustavus kasvab samaaegselt konflikti arenemisega. - Ilm 14. peatükis näeb Johannes teist sündmust. Ta näeb rahvast, kelle ustavus ja truudus Jumala riigi seadustele kasvab samaaegselt konflikti arenemisega. Põlgus Jumala käsu vastu paneb neid ainult veelgi otsustavamalt avaldama oma armastust selle käsu vastu. See suureneb samaaegselt põlgusega (MS 163, 1897).

(Ps 119:126, 127; Mal 3:18) On aeg võidelda! - Ärgu mitte ükski alistugu kiusatusele ega muutugu oma kiindumuses Jumala käsu vastu jahedamaks põhjusel, et see on põlatud; sest see on just see, mis peaks meid sundima palvetama kogu südamega, hingega ja häälega: „Aeg on Jehooval

tegutseda; on ju tehtud tühjaks su käsuõpetus!“ Seepärast ei hakka ma üldise põlguse pärast reeturiks, siis kui Jumal saab kõige rohkem ülistatud ja austatud minu truuduse läbi.

Miks on seitsmenda päeva adventistid loiid pühendumises, kui kõik nende võimed ja jõud peaksid olema Issanda poolel, kui kohkumatu tunnistus, õilis ja ülendav, peaks tulema nende huultelt? „Seepärast ma armastan su käske enam kui kulda ja selgemat kulda.“ Kui Jumala käsku pilgatakse ja põlatakse kõige rohkem, siis on aeg igal tõsisel kristlasel, neil, kelle südamed on antud Jumalale ja kes on Jumalale kindlalt kuulekad seista kohkumatult usu eest, mis on kord antud pühadele. „Ja te näete jälle vahet õige ja õela vahel, selle vahel, kes teenib Jumalat ja selle vahel, kes teda ei teeni.“ On aeg võidelda, kui eestvõitlejaid on kõige rohkem vaja (RH 8.juuni 1897).

13. (2Tm 4:7, 8) Jumal austab ustavaid vanu. - Maailmas elavad inimesed, kes on üle 90 aasta vanad. Vanaduse loomuliku tulemusena näeme nende jõuetust. Kuid nad usuvad Jumalat ja Jumal armastab neid. Neile on asetatud Jumala pitsid ja nad on selle hulga sees, kelle kohta on Jumal öelnud: „Õndsad on surnud, kes Issandas surevad.“ Koos Paulusega nad võivad öelda: „Ma oled head võitlemist võidelnud, ma olen oma jooksmise lõpetanud, ma olen usu säilitanud! Nüüd on minule tallele pandud õiguse pärg, mille Issand, õige kohtumõistja, mulle annab tol päeval, aga mitte ainult minule, vaid ka kõigile, kes armastavad ta ilmumist.“ On paljusid, kelle halle juukseid Jumal austab, sest nad on võidelnud head võitlemist ja usu säilitanud (Kiri 207, 1899).

15. peatükk

2,3 (2Ms 15:1-9; 5Ms 31:30 kuni 32:44; Jes 26:2). Lõplik võidulaul. - Milline laul see küll on, kui Issanda lunastatud kohtuvad Püha linna väravate juures, mis on tagasi laskunud oma hiilgavatele tugelele ja rahvad, kes on pidanud Tema sõna – Tema käske – sisenevad linna. Võitjate kroonid on pandud neile pähe ja kuldsed kandleid kätte! Kogu taevas on täidetud kauni muusikaga ja kiituse lauludega Tallele. Päästetud – igavesti päästetud au kuningriigis! Omada elu, mis on nagu Jumala elu – see on tasu! (MS 92, 1908).

16. peatükk

1-21 (ptk 6:13-17; Ps 46:1-3; Mt 24:7) Johannes nägi viimaste päevade õudusi. Johannes oli tunnistajaks kohutavatele sündmustele, mis toimuvad Kristuse tulemise märkidena. Ta nägi armeesid kogunenud lahingu jaoks ja inimsüdameid hirmu pärast kokku varisemas. Ta nägi maad liikumas oma asemelt, mägesid, mis olid kantud merre, sellest tekkinud mähisevaid ja mässavaid laineid, mägesid kerkivat ja värisevat. Ta nägi Jumala viha kausse avatuna ja katku, näljahäda ja surma tulemas maa elanikele (RH 11.jaan 1887).

13-16. (Ptk 13:13, 14; 17:13, 14; 19:11-16; vt EGW komm ptk 7:1-3). Harmagedooni lahing peab varsti toimuma. - Meie maailmas on ainult kaks leeri, need, kes on ustavad Jumalale ja need, kes seisavad pimeduse vürsti lipu all. Saatan ja tema inglid tulevad maha väega ja tunnustähtedega, tehes imesid, et petta neid, kes elavad maa peal ja kui võimalik, siis isegi äravalituid. Kriis on otse meie kohal. Kas on see nende energia halvamiseks, kes tunnevad tõde? Kas tõe mõju on maha surutud? Harmagedooni lahing peab varsti toimuma. See, kelle riitele on kirjutatud nimi: kuningate Kuningas ja isandate Issand, juhivad taevaseid vägesid valgete hobuste seljas, riidetuna puhtasse ja valgesse peenesse lõuendisse (MS 172, 1899).

Iga kurjuse vorm tõuseb pingelisse tegevusse. Kurjad inglid ühendavad oma jõud kurjade inimestega ja nad on olnud pidevas võitluses ja saanud kogemusi petmise ja södimise parimate meetodite suhtes ja on neid võimeid arendanud sajandite kestel, ei alistu nad viimases suures lõpuvõitluses ilma meeletliku vastupanuta. Kogu maailm on kas ühel või teisel poolel.

Harmagedooni lahing toimub ja see päev ei tohiks leida mitte kedagi meist magamas. Me peame olema täiesti ärkvel ja nagu targad neitsid omama õli astjates koos lampidega...

Meil peab olema Vaimu vägi. Issanda hulkade Juht seisab taevaste inglite eesotsas, et juhtida võitlust. Pühalikud sündmused peavad veel toimuma. Pasun peab kõlama pasuna järel, nuhtlus nuhtluse järel valatakse välja maa elanikele. Tohtu tähtsusega sündmused on otse meie kohal. (Kiri 112, 1890)

(983)

14-16 (Ef 6:12; vt EGW komm IIm 5:11). Kaks vastandlikku jõudu. - Viimases suures võitluses on esitatud kaks vastandlikku jõudu. Ühel pool seisavad taeva ja maa Looja, kõik, kes on Tema poolel, kannavad Tema märki. Nad on sõnakuulelikud Tema käskudele. Teisel pool seisab pimeduse vürst nendega, kes on valinud usust taganemise ja mässu (RH 7. mai 1901).

(Ptk 12:12) Saatan kogub jõude viimaseks võitluseks. - Käesolev aeg on kogudustele pühalik ja kardetav. Inglid on juba valmis, oodates Jumala käsku, et valada oma viha kausid välja maailmale. Hävitajad inglid teevad kättemaksmise tööd, sest Jumala Vaim eemaldub järk-järgult maailmast. Ka saatan kogub oma kurjuse jõude, minnes „maa ja kogu maailmade kuningate juurde“ koguma neid oma lipu alla, et saada väljaõpet „Kõikvõimsa Jumala suure päeva lahinguks“. Saatan peab tegema kõige tugevamaid jõupingutusi, et saada võitu viimases suures kokkupõrkes. Tuuakse esile suured põhimõtted ja tehakse nende vastu otsuseid. Skeptitsism valitseb kõikjal. Jumalakartmatus lobbab. Koguduse iga liikme usk pannakse proovile, nagu maailmas poleks ühtegi teist inimest (MS 1a, 1890).

14-17. (Ptk 18:1) Jumala sõjaväed asuvad lahinguväljale. - Meil on vajalik uurida seitsmenda kausi väljavalamist. Kurjuse jõud ei alistu kokkupõrkes ilma võitluseta. Kuid jumalikul Ettenägevusel on Harmagedooni lahingu tegevuses üks osa. Kui maa on valgustatud IIm 18. peatüki ingli aust, ärkavad religioossed elemendid, headus ja kurjus unest ja elava Jumala sõjaväed asuvad lahinguväljale (MS 175, 1899).

17. peatükk

1-5. (Ptk 13:11-17; 18:1-5; 2Ts 2:7-12) Kõikide rahvaste petja. - IIm 17. peatükis on ennustatud kõikide koguduste hävingut, kes on end rikkunud pühendumisega ebajumalateenistusele, teenides paavstlust ja neid, kes on joonud tema hooruskiima viina (IIm 17:1-4 tsit).

Nii on kujutatud paavstlikku võimu, mis petab välise veetlusega ja hiilgava välimusega kõiki rahvaid, lubades neile, nagu saatan lubas meie esivanematele, kõike häid asju, kes võtavad vastu tema märgi ja halba neile, kes seisavad tema eksitusele vastu. Võim, mis on sügavalt sisemiselt laostunud, hoopleb üliväga ja katab end kõige hoolikamalt väljatööteldud võimumärkidega. Piibel teatab selgelt, et see varjab kõlvatust ja maskeerib kurjust. „Ja tema otsaesisele on kirjutatud nimi, saladus: Suur Baabülon, ilmamaa hoorade ja jälkuste ema!“ Kes annab oma riigi sellele võimule? See on protestantism, võim, mis väidab, et tal on Talle meelsus ja vaim ja on ühendatud taevaga, kuid ta räägib lohe häälega. Ta areneb võimu läbi, mis pärineb alt (Kiri 23q2, 1899).

13.14. (Ptk 13:11-17; 16:13-16) Saatana jõudude liit. - (IIm 17:13, 14 tsit). „Neil on üks ja sama nõu.“ Saatana jõudude vahel tuleb üldine liit, suur ühendus. „Nad annavad metsalise kätte oma väe ja võimu.“ - Seega on ilmunud sama omavolitseja, rõhuja võim religioosse vabaduse vastu – vabaduse vastu kummardada Jumalat vastavalt oma südametunnistuse käsule – just nii nagu see

avaldus paavstluses minevikus, kui ta kiusas taga neid, kes julgesid keelduda ühinemast Rooma religioossete tseremooniatega ja usutalitustega.

Sõjas, mida peetakse viimastel päevadel, on Jumala rahva vastu ühinenud kõik pahelised jõud, mis taganesid truudusest Jehoova käsule. Selles sõjas on hingamispäev, neljas käsk, suureks vaidlusküsimuseks, sest hingamispäeva käsus näitab suur Käsuaandja end maa ja taeva Loojana (MS 24, 1891).

14. Kristus saab austatud viimases kriisis. - Nii nagu Kristus sai austatud nelipühal, nii saab Ta jälle austatud evangeeliumi lõputöös, kui Ta valmistab ette üht rahvast seisma lõplikus läbikatsumises, suure võitluse lõpukonfliktis (RH 29.nov 1892).

(984)

18. peatükk

1. (Ptk 14:9-12; Hab 2:14; vt EGW komm Ap 2:1-4) Ilmutusraamatu 18. peatüki ingel. -

Ilmutusraamatu prohvetikuulutused täituvad varsti. Kolmanda ingli kuulutuse kuulutamise ajal peab „teine ingel“ taevast maha tulema, kellel on suur meelevald ja maa peab minema valgeks tema auhiilgusest. Issanda Vaim õnnistab nii heldelt pühendunud inimlikke vahendeid, et mehed ja naised ja lapsed annavad oma huuled kiituseks ja tänuks, täites maa Jumala tarkusega ja Tema ületamatu auhiilgusega nii nagu vesi täidab merd.

Need, kes hoiavad oma usalduse algusest kuni lõpuni kindlana, on täielikult ärkvel, sel päeval kui kuulutatakse suure väega kolmanda ingli kuulutust (RH 13.okt 1904).

(2Tm 2:14-16; vt EGW komm ptk 16:14-17) Kuulutus valmistab ette muutmiseks. - Keset segadust tekitavaid hüüdeid „Vaata, siin on Kristus. Vaata, seal on Kristus!“ sünnib eriline tunnistus, eriline sellele ajale kohane tõekuulutus, mida peab vastu võtma, uskuma ja täitma. See on mõjuv tõde, mitte fantastiline idee. Jumala Sõna igavene tõde seisab vabana kõigist ahvatlevatest eksitustest ja vaimulikest tõlgendustest, vabana kõigist ebatõepäraselt joonistatud meelitavatest piltidest. Jumala rahvast sunnitakse tähelepanu pöörama valele, kuid tõde peab püsima, kaetuna imeilusa, puhta riidega. Jumala Sõna, mis on hinnaline oma püha ühendava mõju pärast, ei pea saama alandatud tavaliste, harilike asjade tasemeni. See peab alati jääma rikkumata eksituse poolt, mille läbi saatan püüab petta, kui võimalik, isegi äravalituid.

Evangeeliumi kuulutamine on ainus vahend, millega Jumal saab kasutada inimesi oma tööriistadena hingede päästmisel. Kui mehed ja naised ja lapsed kuulutavad evangeeliumi, avab Issand pimedate silmad, et nad näevad Tema seadusi ja kirjutab tõeliselt pattukahetsevasse südamesse oma käsud. Elustav Jumala Vaim, töötades inimeste läbi, viib usklikud ühisele meelele, kes armastavad ühtemoodi Jumalat ja peavad Tema kärke – valmistades neid siin all ette muutmiseks (RH 13.okt 1904).

(Jer 30:7; Hos 6:3; Joel 2:23; Sak 10:1; Ef 4:13,15) Hiline vihm elustab. - Kui Kristuse keha liikmed lähenevad viimase kokkupõrke perioodile, Jaakobi ahastuse ajale, kasvavad nad suureks Kristuses ja saavad suurel määral osa Tema Vaimust. Kui kolmas kuulutus paisub valjuks hüüdeks ja kui suur vägi ja au saadavad lõputööd, jagab Jumala usklik rahvas seda au. See on Hiline vihm, mis elustab ja teeb neid tugevaks, et läbi elada ahastuse aega. Nende näod säravad selle valguse aust, mis saadab kolmandat inglit (RH 27.mai 1862).

(Jes 61:11) Mitte oodata hilise vihma järele. - Me ei peaks ootama hilise vihma järele. See tuleb kõigile, kes tunnustavad ja võtavad vastu armu kaste ja saju, mis langeb neile. Kui me korjame kokku valgusekillud, kui me hindame kõrgelt Jumala kindlaid õpetusi, kellele meeldib, kui me

usaldame teda, siis täitub iga tõotus (Jes 61:11 tsit). Kogu maailm peab saama täidetud Jumala aust (Kiri 151, 1897).

Kristuse õiguse ilmutamine. - Katsumuste aeg on just meie ees, kuna kolmanda ingli vali hüüd on Kristuse, patte-andestava Lunastaja, õiguse ilmutamisega juba alanud. See on selle ingli valguse algus, kelle au täidab kogu maailma (RH 22.nov 1892).

Pole erilist tähtaega Vaimu väljavalamise jaoks. - Mul pole erilist tähtaega, et öelda, millal Püha Vaimu väljavalamine toimub, millal võimas ingel tuleb taevast alla ja ühineb kolmanda ingluga, kes lõpetab töö selle maailma jaoks. Minu kuulutus on, et meie ainsaks julgeolekuks on valmisolek taevaseks elustamiseks; omades korda seatud ja põlevaid lampe (RH 29.märts 1892).

1-5. (Ptk 13:11-17; 14:6-12; Tn 7:25; 2Ts 2:3,4; vt EGW komm. Ilm 6:9; 17:1-5) Iga kurjuse jõud töötab. - Nii nagu Jumal kutsus Iisraeli lapsed Egiptusest välja, et nad peaksid Tema hingaispäeva, nii kutsub Ta oma rahva välja Baabülonist, et nad ei kummardaks metsalist ja tema

(985)

kuju. Patuimene, kes mõtles muuta aegu ja käske, on tõstnud end üle Jumala, esitades maailmale võltsi hingaispäeva. Kristlik maailm on vastu võtnud selle paavstluse lapse, hellitanud ja toitnud teda ja nii hakanud avalikult vastu Jumalale, kõrvaldades Tema mälestusmärgi ja luues ühe teise hingaispäeva.

Peale seda, kui tõde saab kuulutatud tunnistusena kõigile rahvastele, alustab iga kujuteldav kurjuse jõud tegevust. Inimesed viiakse segadusse paljude hüüdvate häälte läbi: „Vaata, siin on Kristus, vaata, seal Ta on!“ See on tõde, ma sain kuulutuse Jumalalt. Ta saatis mind suure valgusega.“ Kõrvaldatakse piirikivid ja püütakse kiskuda maha meie usu tugisambaid. Tehakse veelgi otsustavamaid jõupingutusi, et tõsta ausse vale hingaispäeva ja et seada põlguse alla Jumalat ennast, tõrjudes välja päeva, mida Ta on õnnistanud ja pühitsenud. See vale hingaispäev pannakse maksma sündivate seaduste läbi. Saatan ja tema inglid on täielikult ärkvel ja pingelises tegevuses, töötades energiliselt ja püsivalt inimlike tööriistade läbi, et teostada oma eesmärki – kustutada inimeste meeltest Jumala tundmine. Kuid sel ajal kui saatan töötab petvate imetegudega, täitub aeg, mis on ennustatud Ilmutusraamatus ja võimas ingel, kes valgustab maad oma auga, kuulutab Baabüloni langust ja kutsub Jumala rahvast üles seda maha jätma (RH 13.dets 1892).

(Ptk 14:8) Üks osa sündmuste ahelast. - Peab antama kuulutus Baabüloni langusest. Jumala rahvas peab mõistma ingliti, kes peab valgustama kogu maailma auga, kui ta hüüab võimsalt valju häälega: „Langenud, langenud on suur Baabülon!“ Pühalikud sündmused, mis toimuvad praegu, kuuluvad sündmuste seeriasse ajaloo ahelas, mille esimene lüli on ühendatud Eedeniga. Jumala rahvas olgu ette valmistatud sündmusteks, mis tulevad maailma peale. Raiskamine vahendite kasutamisel, isekus, valeõpetused on vangistanud maailma. Sajandeid on kestnud saatanlike tööliste tegevus. Kas alistuvad nad nüüd võitluseta (MS 172, 1899)?

(Mt 15:9; 21:11,12; Jh 2:13-16; vt EGW komm Ilm 6:9) Kaks üleskutset kogudusele. - (Ilm 18:1,2 tsit). Siin on sama kuulutus, mis anti teise ingli poolt. Baabülon on langenud, sest „tema hooruskiima viina on joonud kõik rahvad“. Mis on see viin? See on tema valed õpetused. Ta on andnud maailmale vale hingaispäeva, neljanda käsu hingaispäeva asemel ja on korranud valet, mida saatan esimest korda ütles Eevale Eedenis: hing on olemuselt surematu. Levitanud palju sarnaseid eksitusi, on ta laialdaselt õpetanud õpetusi, mis on inimeste käskimised. Kui Jeesus alustas avalikku teenistust, puhastas Ta templi pühaduse teotajatest. Tema teenistuse viimaste tegude hulgas oli templi teistkordne puhastamine. Ka maailma viimases hoiatustöös antakse kogudustele kaks erinevat üleskutset. Teise ingli kuulutus on: „Langenud, langenud on suur linn

Baabülon, kes oma hooruskiima viinaga on jootnud kõiki rahvaid.“ Ja kolmanda ingli kuulutuse valjus hüüdes on hääl taevast, mis ütleb: „Minge välja temast, minu rahvas, et te ei saaks tema pattude osaliseks ja et teid ei tabaks tema nuhtlused!“ Sest tema patud on ulatunud taevani ja Jumal on tuletanud meelde tema ülekohtused teod (RH 6.dets 1892).

Kolm kuulutust peavad saama ühendatud. - Kolme ingli kuulutus peab saama ühendatud, mis annab maailmale kolmekordset valgust. Ilmutusraamatus ütleb Johannes: „Ma nägin teist inglit taevast maha tulevat ja temal oli suur meelevälv ja ilmamaa läks valgeks tema auhiilgusest (Ilm 18:2-5 tsit). See kujutab viimase ja kolmekordse hoiatuskuulutuse andmist maailmale (MS 52, 1900).

1-8. (Vt EGW komm ptk 14:9-12) Oht ilmalikus liidus. - (Ilm 18:1-18 tsit) See kohutav pilt, mis on kujutatud Johannese poolt, et näidata kui täielikult annavad maailma võimud end üle kurjusele, peab näitama neile, kes on vastu võtnud tõe, kui hädaohtlik on ühineda salajaste ühingutega või siduda endid mingil kombel nendega, kes ei pea Jumala käske (MS 135, 1902).

3-7. Vt EGW komm 1Jh 2:18.

19. peatükk

7-9. (Ef 5:23-25; vt EGW komm ptk 7:9) Jumal on oma koguduse abikaasa. - Jumal on oma koguduse abikaasa. Kogudus on pruut, Talle naine. Iga tõeline usklik on Kristuse üheks kehaosaks. Kristus vaatab Tema rahva poolt üles näidatud truudusetusele niisamuti nagu naise truudusetusele (986)

oma abikaasa vastu. Me peame meeles pidama, et oleme Kristuse ihu liikmed (Kiri 39, 1902).

Sobiv käitumine Kuninga pruudile. - Kogudus on pruut, Talle naine. Ta peab hoidma end puhtana, pühitsetuna, pühana. Kunagi ei tohiks ta lubada enesele kergemeelsust, sest ta on Kuninga pruut. Veel ei mõista ta oma kõrget seisukohta. Kui ta mõistaks seda, oleks ta seesmiselt täielikult auline (Kiri 177, 1901).

(Ptk 3:4; 7:44; 16:15). Puhtad riided. - Kogudus on Kristuse pruut, ta liikmed peavad olema ühendatud Juhiga. Jumal hoiatab meid mitte määrada oma rõivaid (Kiri 123 1/2, 1898).

11-16. Vaata EGW komm ptk 16:13-16.

20. peatükk

5,6. Needuse märgid teisel ülestõusmisel. - Esimesel ülestõusmisel tõusnud tõusevad kõik surematus noorus, kuid teisel ülestõusmisel on kõigil nähtavad needuse märgid. Kõik tõusevad üles nii, nagu nad on läinud alla hauda. Need, kes elasid enne veeuputust, tõusevad üles oma hiiglaste sarnase kasvuga, rohkem kui kaks korda pikemad kui praegu maa peal elavad inimesed. Ja hästi proportsionaalsed. Põlvkonnad peale veeuputust olid kasvult väiksemad (3SG 84,85).

9,10,14. (1Ms 8:1; 2Pt 3:10). Uus Jeruusalemm kaitstud leekide keskel. - Kui veetõus oli maa peal haripunktil, oli see ääretu järve sarnane. Kui Jumal lõplikult puhastab maa, näib see piiritu tulejärvena. Nii nagu Jumal hoidis laeva keset veeuputust, kuna selles oli kaheksa õiglast inimest, nii hoiab Ta Uut Jeruusalemma, milles on ustavad kõigist aegadest, alates õiglasest Aabelist kuni viimase pühani, kes on elanud. Kuigi kogu maa, välja arvatud see osa, kus seisab linn, saab maetud vedela tule merre, siiski on linn kaitstud nagu laev Kõigevägevama imelise väe läbi. Ta seisab puutumatu hävivate elementide keskel (3SG 87).

12,13 (Tn 7:9,10; vt EGW komm; 2Ms 31:18; Mt 5:21,22,27,28; 1Tm 5:24,25; Ilm 11:1; 22:14).

Jumala käsku nähakse uues valguses. - Kui toimub kohus ja igaühe peale mõistetakse kohut raamatuisse kirjutatu põhjal, paistab Jumala sõna autoriteet valguses, mis täielikult erineb sellest, milles näeb teda kristlik maailm praegu. Saatan on pimestanud nende silmad ja segi ajanud nende mõistuse nii nagu ta ajas segadusse ja pimestas Aadama ja Eeva ja viis nad patustamisele. Jehoova käsk on suur, nii nagu selle Autor on suur. Kohtus tunnistatakse Ta nõuded pühaks, õigeks ja heaks. Need, kes on sellest käsust üle astunud, leiavad, et neil on tõsine arupidamine Jumalaga, sest Tema nõudmised on kindlad (RH 7.mai 1901).

(Rm 3:19; 7:12; Juuda 15). Kõik maailmad on kohtus tunnistajaiks. - Kristus tahab, et kõik mõistaksid Tema teise tulemise sündmusi. Kohus toimub kõikide maailmade osavõtul, sest selles kohtus mõistetakse õigeks Jumala valitsus ja Tema käsk seisab „pühana, õigena ja heana“. Siis tehakse otsus iga inimese elu kohta ja kohtuotsus langetatakse kõigile. Patt ei näi siis külgetõmbavana, vaid ta on nähtav kogu oma jälgis suuruses. Kõik näevad, millises vahekorras nad on Jumalaga ja üksteisega (RH 20.sept 1898).

Põhjalik südame läbikatsumine. - (Ilm 20:12 tsit). Siis mäletavad inimesed selgelt, täpselt kõiki tegusid oma elus. Pole ühtegi sõna ega tegu, mis oleks nende mälust kustunud. Need on rasked ajad. Kuigi me ei pea leinama ahastuse aja pärast, mis tuleb, uurigem nagu Kristuse järelkäijad, oma südameid nagu põlevate küünaldegaga, et näha, milline meelsus meil on. Kritiseerigem oma tegusid meie praeguse ja tulevase heaolu pärast, et näha, millised nad on Jumala käsu valgusel, sest see käsk on meile mõõdupuuks. Uurigu iga inimene oma enese südant (Kiri 22, 1901).

(Ps 33:13-15; Kog 12:13,14; Jer 17:10; Hbr 4:13; vt EGW komm Ps 139:1-12). Igat juhtumit uuritakse. - Kuigi kohtus peavad mööduma Tema eest kõik rahvad, uurib Ta iga üksikisiku juhtumit nii lähedalt ja hoolsalt nagu maa peal poleks ühtegi teist inimest (RH 19.jaan 1886).

(987)

(Mal 3:16,17; 1Kr 3:13). Inglise märgivad üles inimeste teod. - Kogu taevas on huvitatud meie päästmisest. Jumala inglid käivad edasi-tagasi mööda tänavaid ja märgivad üles inimeste teod. Nad registreerivad Jumala mälestuste raamatusse ususõnad, armastuse teod, alandliku vaimu ja sel päeval, mil inimese iga teo iseloom pannakse proovile, kannatavad alandlike Kristuse järelkäijate teod proovi välja ja saavad taeva heakskiidu osalisteks (RH 16.sept 1890).

Nii täpselt kui fotoplaadil. - Meie kõik, kui olevused, keda Jumal on õnnistanud mõtlemis- ja otsustusvõimega, peame tunnistama oma vastutust Jumala ees. Elu, mida Ta meile on andnud, on püha kohustus ja selle ühegi silmapilguga ei peaks naljatama, kuna me peame sellega jälle kokku puutuma kohtuaruandes. Taevastes raamatutes on meie elud nii täpselt jäljendatud nagu pilt fotoplaadil. Me ei pea mitte ainult vastutama selle eest, mida oleme teinud, vaid ka selle eest, mida oleme jätnud tegemata. Me peame aru andma oma arendamata iseloomude, oma kasutamata võimaluste pärast (RH 22.sept 1891).

Meie iseloomud on esitatud raamatutes. - Taevastes raamatutes on täpselt registreeritud nende patuste pilked ja labased märkused, kes ei pööranud tähelepanu kaastundlikule kutsele, mille Kristus esitas neile oma teenivate sulaste läbi. Nii nagu kunstnik loob lihvitud klaasile inimese näo tõelise kujutise, nii kannavad Jumala inglid iga päev taevastesse raamatutesse iga inimese iseloomu täpse kirjelduse (ST 11.veebr 1903).

Taevase teenistuse aruanne. - Kõik, kes võtavad osa Jeesuse Kristuse poolt välja töötatud suurest päästmisest, on kohustatud töötama koos Jumalaga. Taevastes õuedes antakse käsk tuua raamat, milles on registreeritud iga nimi ja taevased olevused täidavad käsu. Seal on registreeritud iga inimese teenistus maa peal. Kui hoolsad, on selle kohta aruanne, kui laisad, seisab see fakt nende

nimede juures. Kogu inimkonna suurest massist pole ühtegi kahe silma vahele jäetud. Olgu siis igaüks valmis vastama kutsele, öeldes: „Issand, ma olen siin, valmis tegutsema.“ Maailm esitab sinule nõudmisi. Kui sa ei anna maailmale piisavalt valgust, võivad mõned kohtus tõusta ja nõuda sinult oma hingede verd. Tuleb avalikuks, et sa olid Jumala vaenlase käes tööriistaks, et inimesi eksiteele viia ja petta, kasutades sinu nimekristlust. Sa ei juhatanud inimesi vagadusele ja pühendumisele. Sul oli nimi, et sa elad, kuid sa olid vaimulikult surnud. Sul polnud Jumala Vaimu elustavat mõju, mis antakse kõigile rikkalikult, kes seda usus nõuavad (RH 16.aug 1898).

Igapäevane kokkuvõte – Jumal mõistab kohut igale inimesele vastavalt tema tööle. Ta ei mõista mitte ainult kohut, vaid Ta võtab päevakaupa, tunnikaupa kokku meie edusammud heategemises (RH 16.mai 1899).

12-15. (Ptk 3:5; 13:8; 21:27; 22:19). Eluraamat. - Kui me saame Jumala lasteks, kirjutatakse meie nimed Talle eluraamatusse ja nad jäävad sinna kuni uurimiskohus jõuab meieni. Siis hüütakse iga inimese nime ja tema aruanne uuritakse läbi Selle poolt, kes teatab: „Ma tean sinu tegusid.“ Kui sel päeval ilmneb, et me pole kahetsenud kõiki oma kurje tegusid, kustutatakse meie nimed eluraamatust ja meie patud seisavad meie vastu (ST 6.aug 1885).

(2Ms 32:30-33; vt EGW komm. Mt 12:31,32). Õiglane karistus patusele. - Mooses ilmutas suurt armastust Iisraeli vastu oma palves Issandale, et Ta andestaks nende patud või kustutaks tema nime raamatust, mille Ta oli kirjutanud. Tema eestpalved selgitavad Kristuse armastust ja vahetalitust patuse inimese eest. Kuid Issand ei lasknud Moosel kanda karistust oma langenud rahva eest. Ta teatas talle, et neid, kes on Tema vastu patustanud, kustutab Ta oma raamatust, mille Tema on kirjutanud, sest õiglane ei pea kandma patuse süü pärast karistust. Siin viidatakse aruannete raamatule taevast, millesse on ustavalt sisse kirjutatud iga nimi ja kõikide teod, nende patud ja sõnakuulelikkus. Kui inimesed teevad patte, mis on nii kisendavad, et Issand ei saa neid andestada, on nende nimed raamatust kustutatud ja nad on määratud hävitamisele (ST 27.mai 1880).

(988)

21. peatükk

1. (Jes 33,21). Pole uputavaid ookeane. - Meri lahutab sõpru. See on tõkkeks meie ja nende vahel, keda me armastame. Meie sidemeid katkestab avar ja põhjatu ookean. Uuel maal ei ole enam merd ja sellel ei sõida „sõudelaevad“. Minevikus olid paljud, kes armastasid ja teenisid Jumalat, aheldatud laevades oma istme külge, olid sunnitud teenima julmade, kõvasüdameliste inimeste eesmärke. Issand on vastanud nende kannatustele poolehoidu ja kaastundega. Tänu Jumalale, maal, mis on tehtud uueks, ei ole enam metsikuid mäestikuojasid, uputavaid ookeane, pole rahutuid kohisevaid laineid (MS 33, 1911).

1-4. (Jes 30:26). Jumala perekond lõpuks ühendatud. - Praegu on kogudus võitleja, nüüd seisame me silm silma vastu maailmaga, kes on peaaegu täielikult üle antud ebajumalateenistusele südaöises pimeduses. Kuid tuleb päev, millal lahing on peetud ja võit on saavutatud. Jumala tahe peab maa peal saama teostatud, nii nagu see on teostatud taevast. Rahvad ei tunnista mitte ühtegi muud seadust kui vaid taevast seadust. Kõik on õnnelikud ühises perekonnas, riidetuna kiituse- ja tänuavaldustega – Kristuse õiguse kuuega.

Kogu loodus oma võrratus kauniduses annab Jumalale pidevalt kiitust ja sügavat austust. Maailm on üle ujutatud taeva valgusest. Aastad mööduvad rõõmus. Kuu valgus on nagu päikese valgus ja päikesevalgus on seitse korda suurem kui praegu. Koidutähed laulavad koos ja Jumala pojad karjuvad rõõmu pärast, kui Kristus ja Jumal üheskoos teatavad, et ei saa enam olema „pattu ja surma“ (RH 17.dets 1908).

4. (vt EGW komm 1Kr 15:51-55). Kristlase suvi. - Maa on ettevalmistuskohaks taeva jaoks. Siin veedetud aeg on kristlase talveks. Siin puhuvad jäised viletsuste tuuled ja murelained veerevad meist üle. Kuid lähemas tulevikus, siis kui tuleb Kristus, on kurvastus ja ohkamine lõppenud. Siis tuleb kristlastele suvi. Kõik katsumused on möödunud ja pole enam haigust ja surma „Ja Tema pühib ära kõik pisarad nende silmist ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist... sest endised asjad on möödunud“ (MS 28, 1886).

23. Vaata EGW Ef 5:25.

27. Vaata EGW komm ptk 20:12-15.

22. peatükk

1. Vaata EGW komm 1Jh 1:7,9.

1,2 (Vt ptk 7:17; vt EGW komm Luuka 23:40,43) Kõrgem haridus tulevases elus. - Kristus, taevane Õpetaja, viib oma rahva elupuu juurde, mis kasvab jõe mõlemal pool ja selgitab neile tõesid, mida nad ei saanud mõista selles elus. Selles tulevases elus omandab Tema rahvas kõrgema hariduse selle täiuses. Nendel, kes sisenevad Jumala linna, on peas kuldsed kroonid. See on rõõmus sündmus, mida ükski meist ei või jätta tähele panemata. Me heidame oma kroonid Jeesuse jalgade ette ja anname ikka ja jälle Temale au, ja kiidame Tema püha nime. Inglise ühinevad võidulauluga. Võttes oma kuldsed kandle, täidavad nad kogu taeva kauni muusikaga ja lauludega Tallele (MS 31, 1909).

2. (Ptk 2:7; 1Ms 2:9; vt EGW komm 1Ms 3:22-24; Jh 5:39). Elupuus on eluandev vägi. - Elupuu on kujutus Kristuse pidevast hoolitsusest oma laste eest. Kui Adam ja Eeva sõid sellest puust, tundsid nad oma sõltuvust Jumalast. Elupuus oli vägi alatiseks säilitada elu ja niikaua kui nad sõid sellest, ei võinud nad surra. Veeuputuseelsete inimeste elud olid pikendatud selle eluandva väe tõttu, mis oli edasi kandunud neile Aadamalt ja Eevalt (RH 26.jaan 1897).

(Jh 1:4) Eluandvad viljad kuuluvad meile Kristuse läbi. - Elupuu viljadel Eedeni aias oli üleloomulik mõju. Süüa neist – tähendas elada igavesti. Selle viljad olid surma ärahoidvaks vahendiks. Selle lehed olid elu ülalhooldamiseks vahendiks. Selle lehed olid elu ülalhooldamiseks ja surematuse jaoks. Kuid inimese sõnakuulmatuse läbi tuli surm maailma. Adam sõi hea ja kurja

(989)

tundmise puust, viljast, mida tal oli keelatud puutada. Tema üleastumine avas kurbuse väravad meie soole. Peale patu sissetulekut istutas taevane Aednik elupuu üleval asuvasse Paradiisi, kuid selle oksad ripuvad üle müüri alla maailma. Kristuse verega lunastamise läbi võime me siiski süüa selle eluandvat vilja.

Kristuse kohta on öeldud: „Tema oli elu ja elu oli inimeste valgus.“ Tema oli elu allikas. Sõnakuulelikkus Temale on eluandev vägi, mis rõõmustab hinge. Kristus teatab: „Mina olen eluleib. Kes tuleb minu juurde, see ei näe nälga ja kes minusse usub, sellele ei tule iialgi janu!“ /Jh 6:57,63; Ilm 2:7 viimane osa tsit/ (ST 31.märts 1909).

(Laul 19:10; Joh 6:54-57) Elupuu on istutatud meie jaoks. - Inimlapsed on saanud praktilised teadmised kurjuse kohta, kuid Kristus tuli maailma, et näidata neile, et Ta on nende jaoks istutanud elupuu, mille lehed on rahvastele terviseks (MS 67, 1898).

Teile pakutakse elupuu lehti. Nad on magusamad kui mesi ja kärjemesi. Võtke neid, sööge neid, laske neid seedida ja teie argus kaob (MS 71, 1898).

Kristus ... oli elupuuks kõigile, kes võttis ja sõi (MS 95,1898).

Piibel on meile elupuuks. - Pidagem kõik meeles, et elupuu kannab kahteist liiki vilju. See kujutab meie maapealset missiooni, vaimulikku tööd. Jumala Sõna on meile elupuuks. Pühakirja igal osal on oma ülesanne. Sõna igas osas on mõni õpetus, mida peab õppima. Õppige siis, kuidas uurida oma Piiblit. See raamat pole mitte vaid üksikasjade kogu. See on Kasvataja. Teie peate oma mõtteid pingutama selleks, et te võiksite tõesti piibliuurimisest kasu saada. Vaimulikke kõõluseid ja lihaseid peab rakendatama sõna uurimisel. Püha Vaim tuletab meelde Kristuse sõnu. Ta valgustab mõistust ja juhhib uurimist (Kiri 3, 1898).

Kristus on elupuu. - Kristus on meie eluallikas, surematuse allikas. Ta on elupuu; kõigile, kes tulevad Tema juurde, annab Ta vaimulikku elu (RH 26.jaan 1897).

3,4. Mis on taevas? - Kristus on kogu tõe, mida me leiame Isas. Taevas – see on Kristuse kohalolek (und. MS 58).

4. Vt EGW komm ptk 7:2,3.

10-12. (Ptk 4:3; 10:1; vt EGW komm ptk 10:7; 2Pt 3:9) Kristuse eestkostmine lõpeb varsti. - See, kes seisab meie Eestkostjana, kes kuuleb kõiki patte kahetsevad palveid ja ülestunnistusi, keda on kujutatud koos vikerkaarega, armastuse ja heasoovlikkuse sümboliga, mis ümbritseb Tema pead, lõpetab varsti töö taevases pühamus. Siis tuleb arm ja halastus troonilt alla ja kohus istub maha. Tema, kellele Tema rahvas on vaadanud, võtab endale oma õiguse – Kõrgeima Kohtuniku ameti (RH 1.jaan 1889).

Armuaeg lõpeb siis, kui me seda kõige vähem ootame. - Kui armuaeg lõpeb, toimub see äkki, ootamatult, ajal, kui me seda kõige vähem ootame. Kuid meil võib olla täna puhas aruanne taevas ja teadmised, et Jumal võtab meid vastu. Lõpuks koguneme ustavatena taevasesse kuningriiki (MS 95, 1906).

Teist armuaega pole. - Kellelgi pole teist armuaega. Praegu on prooviaeg, enne kui armuingel paneb kokku kuldsed tiivad, astub alla troonilt ja arm, arm on igavesti kadunud (MS 49,1894).

(Joh 9:4) Aega, millal armuaeg lõpeb, pole ilmutatud. - Jumal pole ilmutanud meile aega, millal see kuulutus lõpeb ehk millal armuaeg lõpeb. Need asjad, mis on ilmutatud, võtame me vastu eneste ja oma laste jaoks, kuid ärgem püüdkem teada saada seda, mis on hoitud saladuses Kõigevägevama nõupidamistel... Kirjades, mis on mulle tulnud, küsitakse, kas mul pole erilist valgust aja kohta, millal armuaeg lõpeb; ja ma vastan, et minul on kanda ainult see kuulutus, et: nüüd on aeg töötada, kuna on päev, sest tuleb öö, millal ükski inimene ei saa töötada. Nüüd, just nüüd on meil aeg valvata, töötada ja oodata.

Issanda sõna ilmutab tõsiasja, et kõikide asjade lõpp on käes ja selle tunnistus on ülimalt otsustav: igale inimesele on vajalik evida tõe südamesse nii, et see juhiks elu ja iseloomu pühitseks. Issanda (990)

Vaim töötab, võttes inspireeritud sõna tõe ja vajutades seda hingesse nii, et neil, kes nimetavad end Kristuse järelkäijateks, oleks püha rõõm, mida nad on suutelised edasi andma teistele. Sobiv aeg meile töötamiseks on nüüd, just nüüd, kui on päev. Kuid ühegi jaoks ei ole käsku uurida Pühakirja, et kindlaks teha, kui võimalik, millal lõpeb armuaeg. Jumalal pole niisugust kuulutust mitte ühegi sureliku huulte jaoks. Jumal ei taha, et ükski surelik keel teataks seda, mida Ta on varjanud oma salajastel nõupidamistel (RH 9.okt 1894).

13. Vt EGW komm 1Kr 15:22,45.

13-17. (Ptk 1:8) Pühakirja A ja O. /Ilm 22:13-17/ Siin on Moosese esimese raamatu Alfa ja Ilmutusraamatu Omega. Õnnistused on töötatud kõigile, kes peavad Jumala käsked ja kes ühinevad kolmanda ingli kuulutuse kuulutamisel Temaga (RH 8.juuni 1897).

14. (Ptk 20:12,13; vt EGW komm 1Ms 3:22-24; Rm 3:31; 2Kr 3:7-11) Jumala linn käsupidajatele. - Mitte ükski nendest, kellel on olnud tõevalgus, ei sisene Jumala linna käsust üleastujana. Tema seadused on Tema valitsuse põhialusteks taevas ja maa peal. Kui nad tallavad maa peal teadlikult jalge alla ja põlgavad ära Tema seadused, ei võeta neid taevasse sedasama tegema. Kui Kristus tuleb, ei muutu iseloom. Iseloomu ehitamine peab toimuma armuaja tundide jooksul. Päev päevalt märgitakse nende teod üles taevastesse raamatutesse ja Jumala suurel päeval tasutakse neile nii nagu nende teod on olnud. Siis on näha, kes saab õnnistuse. „Õndsad on need, kes tema käsusõnade järele teevad, et neil võiks meelevald olla elupuust süüa ja nemad võiksid väravast linna sisse minna“ (RH 25.aug 1885).

(Kol 1:26,27). Rännakud taevases elus. - Paljudel näib olevat ettekujutus, et see maailm ja taevased eluasemed moodustavad Jumala universumi. See pole nii. Lunastatute hulk rändab ühest maailmast teise ja kasutab suure osa oma ajast lunastuse saladuste uurimiseks. Läbi kogu igaviku aja avaneb see õppeaine pidevalt nende mõistusele. Nende eesõigused, kes võidavad Talle vere ja oma tunnistuse sõna läbi, ei suuda praegu mõista (RH 9.märts 1886).

17. Vt EGW komm ptk 3:20; Rm 3:20-31.

19. Vt EGW komm ptk 20:12-15.